

Utredningen har till en början erinrat om att de av 1938 års skärgårdsutredning framlagda förslagen i huvudsak avsett byggande och förbättring av vägar, anordnande av färje- och passbåtsförbindelser, anläggning av bryggor samt hamn- och farledsarbeten i rikets skärgårdar. 1938 års utredning hade hemställt, dels att ett kollektivanslag av 7 000 000 kronor — fördelat på ett mindre antal budgetår — måtte anvisas av vanliga skattemedel för att såsom en engångsåtgärd användas för genomförande av nämnda förslag, dels ock att det under sjätte huvudtiteln upptagna reservationsanslaget Bidrag till vissa kommunikationsändamål måtte förstärkas med 100 000 kronor för att användas även för löpande bidrag främst till bestridande av drifts- och underhållskostnader vid vissa passbåtslinjer.

1945 års skärgårdsutredning meddelar härefter, att utredningen i anslutning till de för utredningsarbetet lämnade direktiven hösten 1945 påbörjat en inventering av skärgårdarnas behov av förbättrade kommunikationer i syfte att utröna, vilka nya kommunikationsbehov och förändringar i övrigt på skärgårdskommunikationernas område som uppkommit efter det att 1938 års skärgårdsutredning avgav sitt betänkande, ävensom igångsatt erforderliga kostnadsberäkningar och tekniska undersökningar. Detta arbete, vilket för närvarande påginge inom länsstyrelserna och vägförvaltningarna, beräknades vara avslutat under december 1945, varefter det inkomna materialet komme att göras till föremål för ytterligare bearbetning inom utredningen. Genom studieresor i Göteborgs och Bohus läns samt Stockholms läns skärgårdar hade utredningen skaffat sig en överblick över betydande delar av de föreliggande kommunikationsbehoven och även kommit till vissa preliminära resultat beträffande dessas angelägenhetsgrad.

I fråga om behovet av förbättrade vägkommunikationer inom skärgårdsområdena anför utredningen:

Ett utmärkande drag för kommunikationerna i skärgårdarna är öarnas mycket svagt utvecklade och på sina håll helt obefintliga vägnät. Utredningen har funnit det vara i hög grad angeläget, att öarnas inre kommunikationer i dessa hänseenden förbättras. Detta är av betydelse icke blott för den lokala samfärdseln på varje ö för sig utan utgör även ofta en förutsättning för en rationell utveckling av båtförbindelserna samt i fråga om vissa öar för en framtida anknytning av deras vägnät till fastlandsvägarna genom bilfärjor eller broar. Vid planläggningen av olika vägbyggnadsföretag i skärgårdarna bör en bedömning på längre sikt eftersträvas. I ett betydande antal fall har emellertid utredningen funnit behovet av nya eller förbättrade vägar vara så uppenbart, att medel böra ställas till förfogande för sådana arbeten redan under nästa budgetår. Utredningen vill i detta sammanhang särskilt framhålla angelägenheten av att medel kunna disponeras för istandsättning av till bygdevägarna anslutande enskilda bryggor, vilka därefter böra intagas till allmänt underhåll. Då de ordinarie anslagen till nyanläggning av bygdevägar samt till förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar även under nästa budgetår torde komma att till största delen tagas i anspråk för arbeten upptagna i 4-årsplanerna, har utredningen ansett erforderligt, att anslagen förstärkas med lämpliga belopp, vilka sedermera torde böra undantagas från fördelning på de olika länen och disponeras uteslutande för nyanläggning och förbättring av bygdevägar och därmed jämförliga arbeten i rikets skärgårdar.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår för sistnämnda ändamål har utredningen utgått från att utanför 4-årsplanerna arbeten på åtminstone några större skärgårdsvägar böra igångsättas under budgetåret. Därvid torde relativt betydande belopp böra stå till förfogande för varje företag för att möjliggöra ett rationellt bedrivande av arbetet. Därutöver bör visst belopp reserveras för att möjliggöra utförande inom en snar framtid av ett avsevärt antal ur social synpunkt särskilt angelägna smärre företag. Det sammanlagda medelsbehovet för nu ifrågavarande nyanläggningsverksamhet torde tills vidare under nästa budgetår få begränsas till 600 000 kronor. För fullföljande av de större vägbyggnadsföretagen kommer fortsatt medelsanvisning att framdeles bliva erforderlig.

För förbättring av bygdevägar torde böra räknas med ett belopp av 150 000 kronor vid sidan av de ordinarie anslagsmedlen.

I anslutning härtill säger sig utredningen icke vara beredd att i vidare mån än nu angivits för närvarande föreslå medelsanvisning i särskild ordning till väg-, bro- och färjeförbindelser i skärgårdarna. Därest frågor härom skulle uppkomma, innan utredningen avgivit sina slutliga förslag, vilket beräknades kunna ske hösten 1946, och medelsanvisning skulle bliva erforderlig under budgetåret 1946/47 eller dessförinnan, torde tills vidare de ordinarie anslagsbeloppen efter prövning i vanlig ordning få tagas i anspråk. Motsvarande gällde i fråga om hamn- och farledsarbeten i skärgårdarna.

Utredningens förslag i fråga om täckandet av kostnaderna för här avsedda företag har utredningen förutsatt skola tillämpas övergångsvis under nästa budgetår. Utredningen komme framdeles att upptaga finansieringsfrågan i hela dess vidd samt framlägga slutliga förslag i ett blivande betänkande.

Under hänvisning till det anförda hemställer utredningen, att Kungl. Maj:t måtte i 1946 års statsverksproposition föreslå höjning av reservationsanslagen Nyanläggning av bygdevägar samt Förbättring av bygdevägar och ödebygdsvägar med så stora belopp, att från förstnämnda anslag 600 000 kronor och från sistnämnda anslag 150 000 kronor kunde undantagas från fördelning mellan länen och i stället disponeras för nyanläggning respektive förbättring av bygdevägar samt därmed jämförliga arbeten i rikets skärgårdar.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i utlåtande den 10 december 1945 över skärgårdsutredningens förslag anfört:

För nyanläggning av bygdevägar har styrelsen för budgetåret 1946/47 äskat ett belopp av 8 miljoner kronor. Styrelsen framhöll härvid, att ett mycket stort behov av nya vägar förefunnes och att investeringsplanerna för nyanläggning av bygdevägar omfattade cirka 50 miljoner kronor. Då dessa planer innefatta respektive läns för närvarande mest angelägna företag, och nyanläggning av vägar i rikets skärgårdar icke ingår i planerna i nämnvärd omfattning, framgår härav, att det måste taga avsevärd tid, innan sistnämnda företag kunna utföras med ordinarie vägbyggnadsmedel. Styrelsen, som är väl medveten om det stora behovet av vägar i rikets skärgårdar, anser emellertid för sin del, att företagen i skärgården icke böra förskjuta mera angelägna företag i övriga delar av landet. Därest medel sålunda skola kunna utgå till dylika företag tidigare än vad som är betingat vid en jämförelse med övriga företags angelägenhet, anser styrelsen, att ett särskilt anslag, som icke avräknas mot automobilskattemedlen, bör anvisas.

Anslaget synes förslagsvis böra benämnas »Nyanläggning av vägar i rikets skärgårdar». Vägväsendet bör handhava företagens utförande efter program, som upprättas av styrelsen (under den tid 1945 års skärgårdsutredning är verksam i samråd med utredningen) och godkännes av Kungl. Maj:t. Från anslaget synas jämväl böra utgå medel till fullständig ombyggnad av enskilda bryggor i de fall dessa befinna sig i sådant skick, att de icke med enbart iståndsättningsarbeten kunna förändras till allmänna.

För ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar har styrelsen äskat 6 miljoner kronor. Av dessa medel äro 4,7 miljoner kronor avsedda för fullbordande av de i flerårsplanerna redan ingående företagen samt för tillfartsvägar till bristfälliga broar. Om av resterande belopp upptages 1 miljon kronor till nya företag och 0,2 miljon kronor för oförutsedda och brådskande arbetsföretag, återstå endast 100 000 kronor för iståndsättningsarbeten å enskilda vägar, som kunna förändras till allmänna. Med hänsyn till sistnämnda belopps ringa storlek framstår det tydligt, att några ordinarie vägbyggnadsmedel i nämnvärd utsträckning icke kunna disponeras för iståndsättning av till bygdevägarna anslutande enskilda bryggor. Styrelsen anser det sålunda lämpligt, att det ordinarie anslaget förstärkes med 150 000 kronor att användas för iståndsättning av sådana enskilda bryggor eller vägar i rikets skärgårdar, som kunna förändras till allmänna.

Departements-  
chefen

Till följd av den successivt stegrade motorfordonstrafiken och de därmed ökade automobilskattemedelsinkomsterna företedde väganlagen under åren närmast före kriget en kraftig stegring. Den stora trafikökningen jämte den ändrade karaktär, som trafiken undergick genom motorfordonens utveckling, närmast då i avseende å hastighet, ökat hjultryck och större bredd, medförde emellertid, att de tillgängliga anslagsmedlen — ehuru i och för sig betydande — voro otillräckliga för att tillgodose förutom vägunderhållet även de genom utvecklingen uppkomna behoven av såväl nya vägar som omläggning och förstärkning av redan befintliga. Redan vid krigsutbrottet förelåg därför en eftersläpning i vad avsåg vägbyggnadsverksamheten. De minskade automobilskattemedelsinkomsterna under kriget och den därunder avsevärt beskurna vägtrafiken föranledde en stark reducering av anlagen till vägbyggnadsverksamheten. Svårigheterna på arbetsmarknaden med brist på arbetskraft bidrogo emellertid även till en restriktiv medelsanvisning. Den byggnadsverksamhet som pågått under kriget har till följd härav i allt väsentligt måst inskränkas till ett fortsatt arbete på redan påbörjade företag. Den omständigheten att trafiken varit begränsad har emellertid icke medfört, att vägbyggnadsbehovet stagnerat. Icke minst den mycket omfattande utveckling, som samhällsbildningen undergått under kriget, har givit upphov till ett betydande behov av nyanläggning eller omläggning av vägförbindelser till samhällena eller av förbigångsvägar.

De under kristiden uppkomna försörjningssvårigheterna, som framtvingade restriktioner med avseende å motorfordonstrafiken, ha redan nu i vissa hänseenden lättat och kunna antagas inom en icke alltför lång tid i stort sett upphöra. Motorfordonstrafiken torde vid dylikt förhållande snart komma att få en omfattning motsvarande förkrigstidens, varjämte den starka utveckling, som trafiken undergick under 1930-talet men som avbröts av kriget, synes berättiga till antagandet, att trafiken kommer att ytterligare öka.

Vid bedömandet av de betydande anslagsäskanden för vägbyggnader, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framför, har man därjämte att hålla i minnet, att de anslag, varom nu är fråga, i allt väsentligt kunna börja omsättas i vägarbeten först under år 1947, d. v. s. under en tid då trafiken kan antagas redan hava nått en avsevärd omfattning. Därtill kommer, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, att man måste räkna med minst 1 à 2 års byggnadstid för ett vägföretag av ordinär storlek. De medel, som anvisas för nästa budgetår, komma därför vägtrafiken till godo först under år 1948 eller 1949.

Mot bakgrunden av här berörda förhållanden hade det varit önskvärt, därest medel i den omfattning, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu äskar, hade kunnat anvisas för nästa budgetår. Såsom av det föregående framgår är emellertid en nedsättning av de av styrelsen äskade anslagsbeloppen ofrånkomlig för att utgifterna för vägändamål m. m. skola kunna hållas inom ramen för de beräknade inkomsterna av automobilskattemedlen. I fråga om anslaget till barmarksunderhållet har jag på grund av att en återhämtning av eftersatt underhåll nu får anses ofrånkomlig icke velat ifrågasätta någon nedsättning i förhållande till vad styrelsen äskat. På grund av de starka skäl, som styrelsen anfört till stöd för sin begäran, att ett särskilt anslag måtte anvisas till smärre arbeten för förstärkning och förbättring av vägar, har jag för avsikt att föreslå, att för ändamålet äskas det av styrelsen begärda beloppet av 8 000 000 kronor. Vidare ämnar jag förorda en betydande ökning av anslaget till byggande av broar. På grund av dessa förhållanden kan det tyvärr icke undgås, att de ofrånkomliga beskärningarna måste komma att drabba, bland andra, de av styrelsen äskade anslagen till nyanläggning av bygdevägar, till nyanläggning av ödebygdevägar, till byggande av huvudvägar och till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar.

Vad särskilt angår nu förevarande anslag till nyanläggning av bygdevägar ha till detta ändamål för innevarande budgetår anvisats 4 000 000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan innebär en fördubbling av anslaget. Av det äskade beloppet å 8 000 000 kronor skulle 6 000 000 kronor erfordras för genomförande av ett pågående nybyggnadsprogram, medan återstoden skulle avses för nya företag.

1945 års skärgårdsutredning har därjämte hemställt, att anslagen till nyanläggning av bygdevägar och till förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar måtte bestämmas till så stora belopp, att vid fördelningen mellan länen av anslagen kunde undantagas respektive 600 000 kronor och 150 000 kronor för att disponeras för nyanläggning respektive förbättring av vägar i skärgårdarna. Principiellt sett borde några särskilda medel icke behöva avses för att tillgodose skärgårdarnas vägbehov. Fördelningen av anslagen till bygdevägar sker nämligen efter behovsprövning. I den mån behovet av en viss skärgårdsväg är särskilt framträdande i förhållande till andra föreliggande behov samt medel finnas tillgängliga, bör man kunna påräkna,



att dessa i erforderlig omfattning ställas till förfogande för vägens utförande. På grund av den särställning i många hänseenden, som vårt lands skärgårdar intaga, har det emellertid visat sig, att skärgårdarnas vägkommunikationer icke tillnärmelsevis kunnat tillgodoses i önskad utsträckning. Härtill har under de senare åren bidragit, att anvisade medel varit så knappt tilltagna, att de i huvudsak måst användas för redan pågående vägföretag. Det hade givetvis varit önskvärt, att ställning hade kunnat tagas i ett sammanhang till de olika spörsmål, som innefattas i skärgårdsutredningens uppdrag och beträffande vilka utredningen kan antagas komma att inom loppet av detta år framlägga förslag. Skäl tala emellertid för att åtgärder vidtagas redan nu i syfte att utan alltför långt dröjsmål åstadkomma vissa förbättringar inom de delar av skärgårdsområdena, som äro i särskilt behov av förbättring i sina vägkommunikationer. Utan att i detta sammanhang vilja taga slutlig ställning till frågan i vilken ordning framdeles medel, som kunna finnas böra anvisas för vägföretag inom skärgårdarna, böra finansieras, vill jag därför icke motsätta mig, att vissa belopp av förenämnda två anslag särskilt avses för ifrågavarande vägar, däri inbegripet till vägarna anslutna bryggor.

Vid en avvägning av föreliggande behov av medel för olika vägändamål har jag ansett mig böra förorda, att anslaget till nyanläggning av bygdevägar för nästa budgetår anvisas med 7 500 000 kronor. På grund av de många och trängande behov, som avses skola tillgodoses av medel från detta anslag, anser jag mig icke böra tillstyrka, att av anslaget för nästa budgetår större belopp än 400 000 kronor avsättes för vägföretag inom skärgårdsområdena. Detta belopp bör, på grund av det särskilda ändamål, som avses skola tillgodoses därmed, disponeras efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Till frågan om avsättning för motsvarande ändamål av visst belopp av anslaget till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar återkommer jag senare vid anmälan av detta anslag.

I samband med fördelningen mellan länen av de olika vägbyggnadsanslagen ha hittills vissa belopp av anslagen ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för oförutsedda företag av brådskande natur. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu föreslagit, att medel för dylika företag skulle få disponeras av styrelsen utan särskilt beslut av Kungl. Maj:t. Då jag icke finner tillräckliga skäl anförda för en ändring av hittills tillämpad praxis, anser jag mig icke böra biträda styrelsens förslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanläggning av bygdevägar* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 7 500 000,  
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13.] 11. **Nyanläggning av ödebygdevägar, reservationsanslag.** För budgetåren 1943/44—1945/46 ha anslag under denna rubrik anvisats med 600 000 kronor, 1 000 000 kronor respektive 1 800 000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* erinrat om att medelstillgången under budgetåren 1943/44—1945/46 för nyanläggning av ödebygdsvägar uppginge till i medeltal per år omkring 1,5 miljon kronor, därest hänsyn toges till den reservation om cirka 1,2 miljon kronor å tidigare anslag, som den 1 januari 1944 överförts till anslaget. Under de tre budgetåren närmast före krisåren hade i medeltal i det närmaste 2 miljoner kronor anvisats per budgetår, vilket anslag utgått i form av bidrag till vägdistrikten. Omräknades detta belopp med hänsyn härtill och till nu rådande prisläge, erfordrades ett anslag på mellan 3 och 3,5 miljoner kronor, därest samma arbetskvantiteter skulle kunna utföras. Styrelsen fortsätter.

Inom landet finnas stora glest befolkade områden, som sakna allmänna vägförbindelser. Behovet att utföra ödebygdsvägar inom dessa områden är ofantligt stort och bör enligt styrelsens mening tillgodoses i snabbare takt än hitintills skett, då befolkningen har att arbeta under ovanligt hårda och torftiga förhållanden och då en utbredning av denna typ av vägförbindelse måste anses ha betydelse ur bebyggelse- och kolonisationssynpunkter. Tillkomsten av nya vägar bryter de avlägsna bygdernas isolering, motverkar landsbygdens avfolkning och ger möjlighet till drägligare levnadsvillkor för deras invånare, vilka genom nyttig verksamhet i landets ödebygder och skogsområden påtagit sig stora offer.

Mången gång kunde måhända byggande av enskilda vägar med statsbidrag i stället för ödebygdsvägar tillfredsställande tillgodose behovet av förbättrade kommunikationer. En förutsättning är härvid, att intressenterna ikläda sig viss del av kostnaderna för vägen. På grund av de stora avstånden i de nordligare länen medför emellertid detta, att så stora kostnader falla på intressenterna, att vägen av denna anledning icke kan komma till stånd. Det synes därför rimligt, att vägar i dessa delar av landet utföras som allmänna vägar, även om trafiken är så begränsad, att det i övriga delar av landet kunde vara tillfyllest med enskilda vägar. Men det är då nödvändigt, att staten ikläder sig kostnaderna för anläggning av ödebygdsvägar i tillräcklig omfattning. Eljest kommer befolkningen vid dessa vägar i betydligt mycket sämre ställning än befolkningen i andra delar av landet, där enskilda vägförbindelser med statsbidrag torde kunna ordnas utan alltför stor tidsutdräkt.

Beträffande behovet av ödebygdsvägar framhåller styrelsen, att mycket stora behov av aktuella företag framförts i samband med investeringsplanernas upprättande. Dessa planer upptog för närvarande dylika vägar till en sammanlagd byggnadskostnad av i runt tal 18 miljoner kronor i investeringsreserven och cirka 9 miljoner kronor i grovarbetsreserven. Planerna utvisade dock på intet sätt det totala behovet. Sålunda omfattade investeringsreserven företag endast till en kostnad, som motsvarade ungefär tre års normal byggnadsverksamhet, varvid hänsyn samtidigt tagits till att planen skulle ha en viss rörlighet och att endast viss del av ett företag kunde utföras under ett kalenderår. Från Jämtlands och Norrbottens län hade också utöver företag i investeringsplanen framförts aktuella företag för en sammanlagd kostnad av cirka 8 respektive cirka 24 miljoner kronor.

Med hänsyn till det stora behovet av ödebygdsvägar och till den avgö-

rande betydelse dessa vägar ha för befolkningen i de glest befolkade områdena föreslår styrelsen, att anslaget gives sådan storlek, att först och främst samma arbetskvantiteter kunna utföras som med de anslag, vilka utgingo under förkrigstiden, och att vidare en viss återhämtning kan ske av den minskade byggnadsverksamheten på grund av begränsningen av anslagen under krisåren. Ett anslag av minst 3,5 miljoner kronor anser styrelsen därför väl motiverat. Styrelsen hemställer om anvisande av detta belopp.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i fråga om anslaget till nyanläggning av ödebygdsvägar innebär en höjning av anslaget från 1 800 000 kronor till 3 500 000 kronor. Ehuru behovet av de vägar, som avses med detta anslag, är betydande och det ur sociala synpunkter hade varit önskvärt, att medel i den omfattning styrelsen äskat kunde ställas till förfogande, anser jag mig under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört böra föreslå en nedsättning av det begärda anslaget med 200 000 kronor till 3 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 3 300 000,  
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14.] 12. **Byggande av huvudvägar, reservationsanslag.** För detta ändamål har, såsom av det föregående framgår, för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats anslag å 3 750 000 kronor, 3 900 000 kronor respektive 5 800 000 kronor.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 september 1945 erinrat om att medelstillgången under budgetåren 1943/44—1945/46 för byggande av huvudvägar motsvarade i medeltal per år med inräknande av en från tidigare anslag överförd reservation omkring 6,3 miljoner kronor. Att göra en fullt tillförlitlig jämförelse mellan detta belopp och det som för samma ändamål anvisats till exempel budgetåret 1939/40 ställde sig, framhåller styrelsen, visserligen svårt med hänsyn till att det anslag man här hade att jämföra med eller anslaget till bidrag till vägförbättringsarbeten på landsbygden använts för arbeten å såväl huvudvägar som bygdevägar ävensom för beläggningsarbeten. Med ledning av de flerårsplaner, som gällde vid denna tidpunkt, ansåge sig styrelsen dock kunna räkna med att cirka 8,8 miljoner kronor av anslaget kommit huvudvägarna till godo. Detta belopp motsvarade med hänsyn tagen till inträffade prisstegringar och vägdistriktens andelar i runt tal 14,5 miljoner kronor. I realiteten hade sålunda det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget varit inemot 2,5 gånger så stort som det anslag, vilket, med tillägg av förutnämnda reservation, utgått i medeltal per år under budgetåren 1943/44—1945/46. Toges icke hänsyn till denna reservation vore 1939/40 års anslag i realiteten mer än 3 gånger så stort som nyssnämnda medeltal. Styrelsen fortsätter.

Behovet av medel å detta anslag är mycket stort, och ansemliga belopp erfordras under en lång följd av år, därest de allra största olägenheterna för trafiken skola kunna avhjälpas. Det må i detta sammanhang nämnas, att länsstyrelserna under femårsperioden 1939—1943 till utförande dömt företag å huvudvägar, vilka företag med nu gällande prisläge skulle draga en kostnad av i runt tal 400 miljoner kronor. I de nyligen upprättade investeringsplanerna ingå arbeten å huvudvägarna för cirka 120 miljoner kronor i investeringsreserven och för cirka 175 miljoner kronor i grovarbetsreserven, och det oaktat beräknas härvid endast cirka 12 % av landets huvudvägnät bliva föremål för ombyggnad. Framställningar ha också inkommit till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från länsstyrelser och länsvägnämnder om intagande av ytterligare företag i dessa planer. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att huvudvägarna omfatta icke endast de större stråkvägarna utan jämväl förbindelsevägar mellan och till huvudorter. Huvudvägnätet utgör icke mindre än mellan 27 och 28 % av landets totala vägnät, inklusive ödebygdsvägar. Endast något mer än 5 % utgöras av större stråkvägar, om härmed avses rikshuvudvägarna. Omfattningen av huvudvägarna framgår av styrelsens år 1945 upprättade karta över huvudvägnätet. Beträffande dessa vägars utbyggnad må nämnas, att de till största delen avses bliva utförda med endast 6 å 7 meters körbanebredd med banketter, vilka i förekommande fall äro avsedda att i en framtid utläggas som cykel- eller gångbanor eller bådadera.

Inom styrelsen har en preliminär beräkning gjorts över kostnaderna för en ombyggnad i första hand av de huvudvägar, som utgöra infartsvägar till städer och större samhällen, samt de som sträcka sig genom dessa samhällen. Kostnaderna hava därvid uppskattats till minst cirka 100 miljoner kronor för de företag, som icke redan ingå i de fastställda femårsplanerna. Dessa arbeten böra enligt styrelsens mening i trafiksäkerhetsintresse icke skjutas på framtiden utan snarast utföras. Statistiken över inträffade olycksfall visar nämligen, att dessa till övervägande del inträffa på dylika platser, där ju också såväl motorfordonstrafiken som cykeltrafiken är störst. Önskvärt vore att dessa ombyggnader kunde komma till stånd inom cirka 5 år. Enbart för genomförande av ett sådant program skulle därvid erfordras ett belopp av i genomsnitt cirka 20 miljoner kronor per år.

Under erinran om att styrelsen för innevarande budgetår äskade ett belopp av 12 miljoner kronor å detta anslag, varav cirka 8 miljoner kronor avsetts för genomförandet av ett i det föregående omnämnt begränsat program säger sig styrelsen alltför böra hålla på genomförande av det upplagda programmet och därför begära samma belopp eller 8 miljoner kronor för detta ändamål under budgetåret 1946/47. Detta vore enligt styrelsen så mycket mera motiverat som en viss förskjutning av programmets genomförande ändock bleve nödvändig dels på grund av att för innevarande budgetår anvisats endast 5,8 miljoner kronor, dels emedan totalkostnaderna för i programmet ingående företag komme att höjas sedan samtliga företags kostnadsberäkningar hunnit revideras till nu gällande prisläge.

För ombyggnad av tillfartsvägar i samband med ombyggnad av de bristfälliga broar, som äro belägna på huvudvägar, beräknar styrelsen därjämte erforderligt, i enlighet med vad styrelsen i det föregående framhållit, ett belopp av cirka 1,5 miljon kronor under budgetåret 1946/47.

Härutöver borde, uttalar styrelsen vidare, anslaget ökas med dels cirka

0,5 miljon kronor för oförutsedda arbetsföretag av brådsakande natur, *dels* visst belopp för nya angelägna företag. Beträffande sistnämnda kategori vore medelsbehovet, som tidigare framhållits, mycket stort, och önskvärt hade varit om nya företag hade kunnat påbörjas i stor omfattning, men med hänsyn till vad styrelsen anfört i den allmänna inledningen om automobilskattemedlens storlek och disposition ansåge sig styrelsen endast kunna räkna med ett så blygsamt belopp som cirka 2 miljoner kronor för detta ändamål. Det totala minimibeloppet å detta anslag uppginge sålunda till  $(8 + 1,5 + 0,5 + 2)$  12 miljoner kronor.

Styrelsen hade därvid, framhåller styrelsen slutligen, icke räknat med något belopp för smärre förbättringsarbeten, emedan styrelsen ämnade åska medel härtill i det följande under särskilt anslag.

Åberopande det anförda hemställer styrelsen, att till byggande av huvudvägar för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att anslaget till byggande av huvudvägar för nästa budgetår måtte anvisas med ett från 5 800 000 kronor till 12 000 000 kronor förhöjt belopp. Av det äskade beloppet skulle huvudparten eller 8 000 000 kronor erfordras för fullföljande av ett pågående byggnadsprogram. Av skäl som anförts under punkten 12 i det föregående anser jag mig icke trots det stora behovet av anläggningsarbeten av förevarande slag böra tillstyrka högre anslag för nästa budgetår än 11 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av huvudvägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 11 300 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[15.] 13. **Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar, reservationsanslag.** Under anslagsrubriken Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar ha, såsom framgår av det föregående, anvisats för budgetåren 1943/44—1945/46 1 250 000 kronor, 1 700 000 kronor respektive 3 000 000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* erinrat om att medelstillgången under budgetåren 1943/44—1945/46 till förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar motsvarade i medeltal per år inberäknat från tidigare anslag överförd reservation omkring 2,8 miljoner kronor. För att jämföra detta belopp med det, som för samma ändamål anvisades under till exempel budgetåret 1939/40, hade, meddelar styrelsen, på sätt angivits under anslaget till byggande av huvudvägar, en beräkning gjorts av den del av det vid denna tidpunkt utgående anslaget till bidrag till vägförbättringsarbeten på landsbygden, som kunde anses hava kommit bygdevägarna till godo. Beräkningen hade givit vid handen, att andelen torde ha uppgått till cirka 2,8 miljoner kronor. Detta belopp motsvarade med hänsyn till inträffade prisstegringar och bidrag från de förutva-

rande vägdistrikten en summa av i runt tal 5 miljoner kronor. I realiteten hade sålunda det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget varit inemot 2 gånger så stort som det anslag, vilket, med tillägg av förutnämnda reservation, utgått i medeltal per år under budgetåren 1943/44—1945/46. Toges icke hänsyn till denna reservation, vore 1939/40 års anslag i realiteten 2,5 gånger så stort som nyssnämnda medeltal.

Behovet av medel å detta anslag vore enligt styrelsen mycket stort. I detta sammanhang har styrelsen omnämnt, att länsstyrelserna under femårsperioden 1939—1943 till utförande dömt företag avseende ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar, vilka företag med nu gällande prisläge skulle draga en kostnad av i runt tal 150 miljoner kronor.

De nyligen upprättade investeringsplanerna upptoge, meddelar styrelsen, arbeten avseende ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar för cirka 55 miljoner kronor i investeringsreserven och för cirka 60 miljoner kronor i grovarbetsreserven.

Beträffande anslagsbehovet för här ifrågavarande ändamål anför styrelsen i övrigt.

I de fastställda fyraårsplanerna för förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar, vilka planer upprättats med hänsyn tagen till den begränsade medelstildelningen under budgetåret 1943/44, ingå företag representerande en byggnadskostnad av cirka 9 miljoner kronor. Därvid ha för vissa län endast kunnat inrymmas företag avseende ombyggnad av färjlågen eller broar med tillfarter eller tillfarter till större broar. Någon förbättring av viss vägsträcka i egentlig bemärkelse har icke kunnat inrymmas. Det är vidare att märka, att de uppgivna kostnaderna för företagen vid planernas upprättande icke alltid hade hunnit granskas och omräknas till nuvarande prisnivå. En kostnadsökning av 20 å 30 % eller 2 miljoner kronor beräknas av denna anledning uppstå, varigenom totalkostnaden för i planerna ingående företag numera beräknas uppgå till omkring 11 miljoner kronor. Under de tre första åren av den fyraårsperiod planerna avse har som förut angivits anvisats cirka 8,3 miljoner kronor. För fullbordande av de i planerna ingående företagen erfordras sålunda  $11 - 8,3 = 2,7$  miljoner kronor. I de nya planerna kunde vidare på grund av medelsbrist icke inrymmas påbörjade och nedlagda samt icke påbörjade företag för en sammanlagd beräknad kostnad av cirka 4 miljoner kronor, vilka företag voro intagna i för år 1943 upprättade planer. Då dessa företag tidigare prövats vara angelägna, synas desamma böra utföras snarast möjligt. Härtill kommer det enligt ovan framförda stora behovet av nya angelägna företag. För nya företag och för företag, vilka voro intagna i 1943 års planer, bör enligt styrelsens mening ett belopp av minst 4 miljoner kronor kunna disponeras. Vidare är det önskvärt att medel finnas tillgängliga för utförande av istandsättningsarbeten å enskilda vägar, som skola förändras till allmänna. För sådant ändamål beräknar styrelsen ett belopp av cirka 0,8 miljon kronor. För ombyggnad av tillfartsvägar i samband med ombyggnad av de bristfälliga broar, som äro belägna på bygdevägar eller ödebygdevägar, erfordras därjämte, i enlighet med vad som i det föregående framhållits, ett belopp av cirka 2 miljoner kronor under budgetåret 1946/47.

Härutöver bör anslaget ökas med cirka 0,5 miljon kronor för oförutsedda arbetsföretag av brådsakande natur.

Ett totalt belopp å detta anslag av (2,7 + 4 + 0,3 + 2 + 0,5) 9,5 miljoner kronor behövde enligt styrelsens förmenande ställas till förfogande för budgetåret 1946/47, men med hänsyn till vad styrelsen anført under den allmänna uppläggningsen av automobilskattemedlens storlek och disposition anser sig styrelsen böra begränsa äskandet till 6 miljoner kronor. Styrelsen har därvid icke räknat med något belopp för smärre förbättringsarbeten, under motivering, att styrelsen ämnade äska medel härför under särskilt anslag.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att nuvarande anslag till förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar måtte erhålla ändrad benämning, nämligen Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar. Förslaget sammanhänger med styrelsens hemställan, att ett nytt anslag, benämnt Förstärkning och förbättring av vägar, måtte anvisas för nästa budgetår. Då jag såsom i annat sammanhang nämnts har för avsikt att biträda styrelsens förslag om anvisande av medel för detta ändamål, ansluter jag mig till styrelsens förslag om den ändrade anslagsbenämningen.

Anslaget till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit skola för nästa budgetår anvisas med 6 000 000 kronor, d. v. s. 3 000 000 kronor mer än anslaget för innevarande budgetår. Ehuru behovet av här ifrågavarande arbeten är stort, finner jag mig nödsakad att även i fråga om detta anslag förorda en nedsättning av detsamma i förhållande till styrelsens äskande. Under erinran om att särskilda medel komma att av mig föreslås skola anvisas till förstärkning och förbättring av vägar föreslår jag, att här ifrågavarande anslag anvisas med 5 700 000 kronor. Jag förutsätter, att den reservation, som kan förefinnas vid utgången av detta budgetår å anslaget till förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar, kommer att överföras till det nya anslaget.

Under hänvisning till vad jag i det föregående under punkten 12 anført i anledning av framställning av 1945 års skärgårdsutredning vill jag biträda utredningens förslag, att av förevarande anslag ett belopp av 150 000 kronor undantages för att efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall disponeras till förbättring av särskilt angelägna bygdevägar i skärgårdarna.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 5 700 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16.] 14. **Förstärkning och förbättring av vägar, reservationsanslag.** Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 30 september 1945 — under erinran om vad styrelsen inledningsvis och under tidigare anslag framhållit angående behovet av omläggningar främst på huvudvägar och bygdevägar — anført följande.

Då ombyggnad av vägarna i större omfattning icke beräknas kunna genomföras på mycket lång tid, anser sig styrelsen böra hava tillgång till

medel för att bemästra de största svårigheterna på det för vägtrafiken lämpligaste sättet. Därför vill styrelsen föreslå, att ett nytt anslag anvisas, förslagsvis benämnt Förstärkning och förbättring av vägar.

Detta anslag avses för utförande av genomgående standardförbättringar å vägar, där trafiken så kräver och vägarna icke med avseende å plan, profil och grundförhållanden anses tarva hel ombyggnad inom närmaste framtiden. Standardförbättringarna kunna bestå av breddning vid trånga pass, anordnande av mötesplatser, förstärkning av vägbanor med bärlager eller ökat hårdgöringslager, utförande av dräneringar och isolering för eliminering av tjälkänslighet o. s. v. I samband med dessa arbeten böra jämväl smärre rätningar och profiljusteringar kunna komma till stånd ävensom ombyggnad av svaga trummor och mindre broar, som icke anses böra belasta anslaget till byggande av broar. Anslaget bör även få tagas i anspråk för smärre förbättringsarbeten, som för närvarande inrymmas under vägbyggnadsanslagen. Genom utförande av dylika åtgärder skulle i många fall genomgående ombyggnad av vägen kunna ställas på framtiden. För nu ifrågasvarande arbeten anser styrelsen, att fullständiga arbetsplaner icke behöva utarbetas och fastställas på sätt vägstadgan föreskriver.

Genom den under anslaget till projektering av vägar och broar berörda utredningen om vägars bärighet, som pågår genom statens väginstitut, beräknar styrelsen kunna få uppgifter om befintliga vägars bärighet och förslag till lämpliga åtgärder för utnyttjande av anslaget på mest ekonomiska sätt till vägtrafikens bästa.

För nu angivna arbeten synes ett belopp av 20 miljoner kronor per år eller  $\frac{3}{4}$  à 1 miljon kronor per medelstort län vara erforderligt under närmaste tiden. Då planeringsarbetet tar sin tid i anspråk och då styrelsen, såsom tidigare anförts, ansett sig böra avsevärt begränsa sina äskanden för budgetåret 1946/47, torde emellertid anslaget för närvarande böra begränsas till 8 000 000 kronor.

Styrelsen uttalar härafter, att styrelsen borde äga rätt att förfoga relativt fritt över anslaget. Det torde enligt styrelsen vara tillfyllest, att styrelsen, liksom nu skedde beträffande vissa andra anslag, efter länsvägnämndernas och länsstyrelsernas hörande inkomme med summariskt förslag till medlens disposition, vilket, om det ej föranledde erinran, godkändes att i huvudsak lända till efterrättelse vid arbetenas utförande. Viss del av anslaget borde stå till styrelsens förfogande för brädslande arbeten. Styrelsen förutsatte, att styrelsen varje år lämnade Kungl. Maj:t redogörelse för medlens slutliga disposition.

Åberopande det anförda hemställer styrelsen, att till förstärkning och förbättring av vägar för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag innebär, att å riksstaten skulle från och med nästa budgetår uppföras ett nytt anslag, benämnt Förstärkning och förbättring av vägar. Styrelsen har motiverat behovet av detta anslag med att det föreliggande ombyggnadsprogrammet för våra vägar vore av en sådan storleksordning, att dess genomförande inom rimlig tid skulle kräva insats av mycket stora kapitalmedel och tillgång till högst avsevärda arbetsstyrkor. Det vore därför enligt styrelsens mening nödvändigt att i nuvarande läge utan avvaktande av mera omfattande ombyggnadsarbeten sådana

Departements-  
chefen.



åtgärder vidtoges, att på kort tid standarden på vägnätet i allmänhet kunde höjas. De åtgärder, som styrelsen närmast tänkt sig, avse i första hand att förstärka vägars bärlager, trummor och broar, att verkställa dräneringar och isoleringar vid tjälkänslig grund m. m. och att anordna mötesplatser. Förstärkningsarbetena skulle bedrivas över hela landet och i syfte att få så stor väglängd som möjligt förbättrad. Närmast skulle arbetena inriktas på vägar, vilka icke beräknas komma att ombyggas under de närmaste åren.

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser jag ett igångsättande av arbeten av här ifrågasatt slag under nuvarande förhållanden utgöra ett lämpligt led i de åtgärder, som efter flera års inskränkt vägbyggnadsverksamhet erfordras för att möta den kommande utvecklingen på vägtrafikens område. Genom dessa arbeten skulle i viss utsträckning tillgodoses önskemålen att kunna trafikera vägarna året om utan trafikförbud vid exempelvis tjällossning, att kunna trafikera vägnätet med ett enhetligt, icke allt för knappt tillmätt hjultryck samt att kunna verkställa möten utan risk för dikeskörningar m. m. Jag vill erinra om att arbeten av här ifrågavarande slag tills för ett tiotal år sedan betraktades såsom vägunderhåll, för vilket statsbidrag i vanlig ordning erhöles.

Styrelsen har beräknat erforderligt för ändamålet ett årligt belopp tills vidare av 20 000 000 kronor. Enär planeringsarbetet är tidsödande, har styrelsen emellertid för nästa budgetår ansett anslaget böra begränsas till 8 000 000 kronor. På grund av arbetenas betydelse för en höjning av vårt vägväsendes allmänna standard vill jag icke resa invändning mot att det av styrelsen begärda beloppet anvisas för nästa budgetår.

Vad styrelsen föreslagit i fråga om dispositionen av anslaget föranleder icke någon erinran från min sida. Såsom styrelsen förutsatt bör en redogörelse för medlens slutliga disposition lämnas till Kungl. Maj:t.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förstärkning och förbättring av vägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 8 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[17.] 15. **Vägbeläggningar, reservationsanslag.** För innevarande budgetår har utöver anslaget till stensättning anvisats ett särskilt anslag å 3 000 000 kronor till vägbeläggningar. Beträffande sättet för finansiering tidigare av kostnaderna för dylika arbeten och storleken av för ändamålet till förfogande ställda medel torde jag få hänvisa till redogörelsen i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 20).

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 september 1945 erinrat om att storleksordningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till vägbeläggningar bestämts med hänsyn till den ringa bindmedelsmängd, som beräknades komma att stå till förfogande under budgetåret 1945/46. Samtidigt hade medgivits, att dessa medel, om förhållandena föranledde därtill, skulle få användas till utförande av tunna slitlager å eller

ytbehandlingar av äldre beläggningar. Enligt vad som nu kunde överblickas torde anslaget helt komma att tagas i anspråk för nämnda ändamål. Några helt nya vägbeläggningar beräknades sålunda ej kunna utföras under budgetåret 1945/46.

Rörande behovet av anslagsmedel för nästa budgetår anför styrelsen.

Då några nya vägbeläggningar under krigsåren ej kunnat utföras, är behovet av vägbeläggningar mycket stort. Den ekonomiska fördelen för såväl väghållaren som trafikanterna av vägbeläggningar på vägar, som äro starkt trafikerade, är obestridlig. Det har sålunda beräknats, att det för väghållaren är ekonomiskt fördelaktigt, om vägar med över 400 fordon per dygn förses med vägbeläggning av lämpligt slag. Sådana vägar beräknas, när trafiken efter kriget åter blivit fri, finnas till en längd av minst 10 000 km, och för närvarande äro endast cirka 4 000 km vägar försedda med vägbeläggning av något slag. Utförande av 6 000 km vägbeläggningar kan beräknas draga en kostnad av cirka 200 miljoner kronor. Det må emellertid anmärkas, att vissa delar av den angivna väglängden 6 000 km beträffande planläge, undergrund och hårdgöring ännu icke äro utbyggda för att förses med slutgiltig beläggning. Endast ungefär en tredjedel av den förutnämnda väglängden eller cirka 2 000 km torde med hänsyn till utbyggnad omedelbart kunna beläggas. Kostnaden för beläggning av sistnämnda väglängd beräknas till cirka 65 miljoner kronor. Utöver nu angiven fullt utbyggd väglängd är det emellertid för väghållaren ekonomiskt fördelaktigt att utföra en enkel beläggning med relativt kort livslängd på vissa mer trafikerade vägsträckor, oaktat dessa ännu icke blivit ombyggda till sitt rätta planläge. Detta gäller de vägsträckor, vilka icke beräknas skola ombyggas under en nära framtid men vilkas undergrund och hårdgöring är sådan, att risk för beläggningens bestånd icke föreligger. Vidare böra även ur bland annat hygienisk synpunkt vägsträckor genom samhällen och tätbebyggelse beläggas. Kostnaden för att utföra enkla beläggningar på nu nämnda vägsträckor kan beräknas till cirka 30 à 40 miljoner kronor. Totala kostnaden för utförande av beläggningar, som äro ekonomiskt fullt motiverade redan vid ingången av budgetåret 1946/47, uppgår sålunda till i runt tal 100 miljoner kronor. Genomförande av ett sådant beläggningsprogram bör enligt styrelsens mening icke skjutas på framtiden. Önskvärt vore om beläggningsarbeten för en kostnad av minst 15 miljoner kronor kunde utföras under budgetåret 1946/47 (arbetsåret 1947). Beräknad tillgång på bindemedel torde icke utgöra hinder för att genomföra ett sådant program, och likaså torde maskiner och övriga anordningar hava anskaffats av entreprenörer med flera för realiserandet av programmet.

Styrelsen uttalar härefter, att styrelsen emellertid med hänsyn till vad styrelsen anfört under den allmänna uppläggningsen av automobilskattemedlens storlek och disposition ansåge sig nödsakad att för budgetåret 1946/47 äska medel endast för genomförande av ett program, som till sin omfattning begränsats till 6 miljoner kronor. Av detta belopp borde styrelsen kunna taga i anspråk erforderliga medel för att utföra slitlager på äldre halvpermanenta beläggningar, varjämte det borde stå styrelsen fritt att i erforderlig omfattning disponera medlen jämväl för ytbehandlingar i likhet med vad som gällde för innevarande budgetårs anslag.

Departements-  
chefen.

På grund av den brist, som under krigsåren rått å material för utförande av vägbeläggningar, har denna verksamhet kunnat pågå endast i mycket begränsad omfattning. Det kan emellertid antagas, att ökade förutsättningar för att kunna utföra beläggningar skola föreligga under nästa budgetår.

Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse framgår, att avsevärda vägsträckor äga trafik av sådan omfattning och äro av den beskaffenhet, att ekonomiska och tekniska förutsättningar tala för att en permanentbeläggning av lämpligt slag bör komma till stånd. Kostnaderna för dessa vägars förseende med en beläggning har styrelsen beräknat till i runt tal 100 000 000 kronor. Vid denna beräkning har styrelsen utgått från att ett belopp av 30 000 000 å 40 000 000 kronor skulle avses för enkla beläggningar med relativt kort livslängd å sådana vägsträckor, som ännu icke blivit ombyggda till sitt rätta planläge men vilkas undergrund och hårdgöring äro sådana, att risk för beläggningsens bestånd ej föreligger.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande för nästa budgetår avser ett belopp av 6 000 000 kronor och innebär således en fördubbling av anslaget i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Under hänsynstagande till å ena sidan de stora behoven av vägbeläggningar och å andra sidan nödvändigheten att begränsa de anslag, som skola avräknas mot automobilskattemedlen, förordar jag, att anslaget till vägbeläggningar anvisas med 4 800 000 kronor.

Vad styrelsen förutsatt i fråga om användningen av anslaget för olika slag av beläggningsarbeten föranleder ej någon erinran från min sida.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägbeläggningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett  
*reservationsanslag* av ..... kronor 4 800 000,  
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18.] 16. **Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m., reservationsanslag.** För detta ändamål hava för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats anslag å 50 000 kronor, 100 000 kronor respektive 100 000 kronor. Beträffande anslagets ändamål och reglerna för dess disposition hänvisar jag till den redogörelse, som lämnats i 1944 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 17).

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att medelsbehovet för här ifrågavarande ändamål ej kunde för närvarande beräknas. Styrelsen anser emellertid, att anslaget ej bör sättas lägre än anslaget för innevarande budgetår, och hemställer därför om anvisande för ändamålet av 100 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag giver mig icke anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 100 000,  
att avräknas mot automobilskattemedlen.

**Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare.**

[19.] 17. **Bidrag till underhåll av vägar och gator, förslagsanslag.** Till bidrag till underhåll av städernas vägar och gator anvisades för budgetåret 1942/43 4 250 000 kronor och för budgetåret 1943/44 4 850 000 kronor. Dessa belopp avsågo underhåll av de för automobiltrafiken viktiga vägarna och gatorna i städerna under arbetsåren 1942 och 1943.

Från och med den 1 januari 1944, då vägväsendet på landet förststatligades, övertog kronan underhållet inom vissa mindre städer, medan vissa större köpingar och municipalsamhällen i stället förklarades skola vara egna väghållare. Samtidigt ändrades bidragsandelen för samhällen, som själva äro väghållare, från högst 85 till 95 %. Förutsättningarna för beräkningen av erforderligt anslag till underhållsbidragen blevo därigenom väsentligen ändrade. Underlaget för beräkningen har även rubbats av den anledningen, att numera rätt till statsbidrag föreligger för samtliga allmänna vägar inom stads eller samhälles område och icke enbart för de vägar, som anses vara för automobiltrafiken viktiga. I vad avser gatorna uppställes emellertid såsom villkor alltså, att de skola vara för biltrafiken viktiga.

Till bidrag enligt nu angivna grunder till väg- och gatuunderhållet i de städer och stadsliknande samhällen, som själva äro väghållare, ha för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats förslagsanslag å 6 400 000 kronor respektive 7 080 000 kronor.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin förevarande skrivelse den 30 september 1945 upplyst, att vid fördelningen av de för budgetåren 1944/45 och 1945/46 för bidrag till underhållet av vägar och gator anvisade anslagen, vilka avsågo arbetsåren 1944 och 1945, anslaget för förstnämnda budgetår överskridits med 263 775 kronor, medan anslaget för budgetåret 1945/46 underskridits med 223 185 kronor. Anslaget hade alltså för nämnda två budgetår belastats med 6 663 775 kronor respektive 6 856 815 kronor.

Med hänsyn till beslutade och väntade inkorporeringar med därav föranledda utökningar av väg- och gatunäten i respektive städer och samhällen ävensom till den utökning av väg- och gatunätet, som föranledes av normal utbyggnad inom städernas och samhällenas områden, beräknar styrelsen en något större tilldelning av underhållsbidrag bliva nödvändig för budgetåret 1946/47 än för innevarande budgetår. Styrelsen har med ledning av tillgängliga uppgifter beräknat ökningen till 273 185 kronor.

I anslutning härtill hemställer styrelsen, att till bidrag till underhåll av vägar och gator för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett förslagsanslag av 7 130 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 7 130 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[20.] 18. **Bidrag till byggande av vägar och gator, reservationsanslag.** För detta ändamål ha för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats reservationsanslag av 2 000 000 kronor respektive 2 500 000 kronor. I anslutning till vad som gäller det under nästföregående punkt omförmälda anslaget Bidrag till underhåll av vägar och gator hava jämväl grunderna för bidrag till byggande av vägar och gator ändrats i samband med vägväsendets förstatligande från och med ingången av år 1944. Sålunda utgår numera för byggande av allmän väg och iordningställande av för biltrafiken viktig gata, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, statsbidrag med 95 % till städer och samhällen, som äro väghållare. Bidragen utgå enligt en fördelningsplan, som efter länsstyrelsernas hörande upprättas och fastställles av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tvåårsperioder.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framhållit, att till byggande av vägar och gator i städerna under förkrigsåren stått relativt betydande belopp till förfogande av automobilskatte-medlen. Av de under budgetåren 1936/37 och 1937/38 influtna medlen hade sålunda städerna tilldelats i runt tal 13 miljoner kronor respektive 15 miljoner kronor, varav för byggnadsändamål under åren 1937 och 1938 disponerats 9,5 respektive 10 eller i medeltal 9,75 miljoner kronor, motsvarande med dåvarande bidragskvot en byggnadskostnad per år av cirka 11,5 miljoner kronor. Om hänsyn toges till nuvarande prisläge samt den ökning av det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet som sedan dess ägt rum, skulle en byggnadsverksamhet av motsvarande omfattning för närvarande draga en kostnad av cirka 20 miljoner kronor per år. Detta belopp hade redovisats till investeringsutredningen i samband med uppgifter rörande behovet av här ifrågavarande arbeten. Det borde emellertid uppmärksammas, att hänsyn härvid ej tagits till de av städerna med egna medel helt finansierade företagen, då en exakt beräkning av sådana nedlagda kostnader ej varit möjligt att genomföra.

Angående medelsbehovet för nästa budgetår anför styrelsen.

Det aktuella byggnadsbehovet för de närmaste åren beräknades enligt i februari 1944 upprättad investeringsplan till i runt tal 60 miljoner kronor, exklusive marklösen. Sedan dess ha ytterligare arbeten tillkommit av den angelägenhet, att de icke kunna eftersättas. Det sammanlagda byggnadsbehovet motsvarar enligt den numera reviderade investeringsplanen, vilken samtidigt utgör behovsplan för väg- och gatubyggandet, i byggnadskostnad cirka 95 miljoner kronor för de närmaste åren. Härvid har ingen hänsyn tagits till behovet av statsmedel för mark- och fastighetslösen, då detta behov för närvarande svårligen låter sig uppskattas.

Det årliga anslaget för byggnadsändamål har under krigsåren starkt beskurits. Sålunda anvisades exempelvis för budgetåret 1944/45 endast 2 miljoner kronor. Av detta belopp, som avser arbeten under arbetsåret 1945, ha 100 000 kronor reserverats till brådskande och oförutsedda arbeten under det att 1 900 000 kronor fördelats mellan städerna att användas till företag i av styrelsen fastställd fördelningsplan för åren 1944 och 1945. För budgetåret 1945/46 ha anvisats 2 500 000 kronor, avsedda att efter avdrag av visst belopp för brådskande arbeten m. m. fördelas på de särskilda städerna och

samhällena enligt en fördelningsplan för åren 1946—47, som skall av styrelsen fastställas.

Redan i samband med sina anslagsäskanden för föregående år framhöll styrelsen, att behovet av statsmedel enbart för den under kristiden inskränkta byggnadsverksamheten uppgick till 5 miljoner kronor per år eller för de båda åren 1946—47, som fördelningsplanen skall omfatta, sammanlagt 10 miljoner kronor. Då till förfogande för år 1946 ställts endast 2,5 miljoner kronor, skulle följaktligen för bedrivande av en sådan krisbetonad verksamhet behöva för år 1947 anvisas ytterligare 7,5 miljoner kronor. Med hänsyn till det betydande byggnadsbehov som förefinnes och som redovisats här ovan är det önskvärt få till stånd en avsevärd ökning av anslaget. En dylik ökning skulle även bättre överensstämja med den fördelning på städer och landsbygd som var gällande under förkrigstiden. För att få till stånd en rättvis avvägning mellan städer och landsbygd synes det emellertid nödvändigt att mera i detalj lära känna behovet av nya och förbättrade trafikleder inom städernas och samhällenas områden genom en utredning, motsvarande den generalplaneutredning som utförts för landsbygdens huvudvägnät. En dylik utredning bör taga sikte särskilt på den senaste trafikutvecklingen. Styrelsen avser att i denna fråga återkomma i annat sammanhang. Med hänsyn till detta utredningsbehov har styrelsen icke nu ansett sig böra föreslå högre belopp än 8,5 miljoner kronor.

I anslutning till det anförda hemställer styrelsen, att till bidrag till byggande av vägar och gator för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett reservationsanslag av 8 500 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag innebär en betydande ökning av bidragen till byggande av allmänna vägar och för automobiltrafiken viktiga gator i de städer och samhällen, som själva äro väghållare. På grund av de små anslag, som under de senaste budgetåren anvisats för ändamålet, samt med hänsyn till de av mig i det föregående förordade icke obetydliga ökningarna av väganlagen i övrigt anser även jag en icke oväsentlig ökning av anslaget böra ske. Emellertid torde med hänsyn till den begränsade medelstillgången ökningen böra göras något mindre än styrelsen föreslagit. Jag förordar, att anslaget anvisas med 8 000 000 kronor.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 8 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

#### Enskild väghållning.

I sin förutnämnda skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästkommande budgetår till bidrag till underhåll och till byggande av enskilda vägar.

Styrelsen har inledningsvis redogjort för omfattningen av statsintressets engagemang i den enskilda väghållningen samt därutöver berört frågan om vissa av vägdistrikt utlovade bidrag och tillämpningen av författningsbestämmelserna för istandsättningsbidrag.

Departements-  
chefen.

Rörande förstnämnda fråga har styrelsen anfört.

I samband med införskaflande av uppgifter från länsstyrelserna till årets petita har styrelsen infordrat uppgifter på längd och antal av 1940—1946 års vägar, d. v. s. de enskilda vägar till vilka underhållsbidrag beviljats att utgå för första gången för år 1940 respektive något av åren 1941—1945 eller beräknas komma att utgå första gången för år 1946. De erhållna uppgifterna visa, att statsbidrag för närvarande utgår till sammanlagt 1 775 mil vägar, vilken väglängd under år 1946 beräknas komma att öka till mer än 2 150 mil. Detta innebär, att totala längden av det enskilda vägnät, i vilket statsintresset engagerat sig genom underhållsbidrag, år 1946 torde komma att utgöra ungefär en fjärdedel av längden allmänna vägar i landet och överstiga den av 1935 års vägsakkunniga angivna längden, 2 000 mil, som beräknades kunna ifrågakomma till erhållande av bidrag. Senaste tillgängliga kartmaterial, avseende förhållandena 1943, ger vid handen, att de statsunderstödda vägarna på sina håll då huvudsakligen voro koncentrerade till vissa begränsade områden, vilket kan tyda på att möjligheterna att erhålla statsbidrag icke varit lika beaktade inom alla delar av landet. Omfattningen kan därför väntas komma att stiga avsevärt innan mättningsstadiet uppnås. Den beräknade längden av år 1946 nytillkommande vägar, cirka 390 mil, tyder ej heller på att utvecklingen tenderar mot stagnation.

Till bidrag till byggande av enskilda vägar har för innevarande budgetår anvisats 2,6 miljoner kronor. Då bidraget i medeltal endast obetydligt torde överstiga 60 % av byggnadskostnaden, motsvara de anvisade medlen en total byggnadskostnad av cirka 4 miljoner kronor, för vilket belopp något över 40 mil vägar beräknas kunna bli byggda. Till jämförelse kan nämnas att de allmänna vägbyggnadsanslagen för samma budgetår utgöra, beträffande nyanläggning av bygde- och ödebygdsvägar, 5,8 miljoner kronor, för vilket belopp cirka 10 mil vägar kunna byggas. Statsintressets engagemang i byggande av enskilda vägar är således relativt betydande.

Såsom styrelsen framhållit i 1944 års petita saknar styrelsen numera möjlighet att avgöra, huruvida frågor om statsbidrag till enskilda vägars underhåll bedömas efter enhetliga grunder inom de olika länen. De stora anslag, som nu utgå till bidrag till enskild väghållning och vilka torde komma att än ytterligare öka, göra det enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening nödvändigt, att särskild personal tillföres styrelsen för tillgodoseende av enhetlighet i bidragsbeviljandet och rättvis fördelning mellan länen av anvisade medel. Styrelsen har för avsikt att i annat sammanhang återkomma till denna personalfråga.

Styrelsen har härefter erinrat om att av de för innevarande budgetår anvisade anslagen till bidrag till underhåll och till byggande av enskilda vägar reserverats respektive 200 000 kronor och 150 000 kronor för bland annat sådana bidrag till enskild väghållning, som — efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall — funnits böra utgå på grund av utfästelser från vägdistrikt. I fråga om dessa reservationer anför styrelsen, att deras storlek bestämts med hänsyn till den omfattning, i vilken utlovade bidrag beräknats taga 1945/46 års anslag i anspråk, varjämte beaktats, att ännu okända utfästelser om bidrag senare kunde framkomma. Även för budgetåret 1946/47 erfordrades därför medel till dylika bidrag, dock endast i fråga om byggnadsbidrag. Beträffande underhållsbidrag torde särskilda medel icke komma att erfordras, då bidragsfrågan i de allra flesta

fall beräknades under år 1945 bliva löst enligt gällande statsbidragsförfattning. Av vägdistrikt utlovade bidrag till byggande av enskilda vägar beräknades taga 1946/47 års anslag i anspråk med ett belopp av cirka 50 000 kronor, varmed anslaget således borde uppräknas.

Styrelsen har i detta sammanhang upptagit frågan om viss ändring av 2 § 2 mom. sista stycket kungörelsen den 3 december 1943 (nr 800) angående statsbidrag till enskild väghållning. Stycket har enligt kungörelse den 11 maj 1945 (nr 169) följande lydelse.

Där det för trafiksäkerheten anses nödigt, äger länsstyrelsen, i samband med att årligt underhållsbidrag första gången beviljas till viss väg, medgiva att för istandsättning av bro eller färja eller för ombyggnad av trumma å vägen må utgå ett särskilt bidrag med högst sextio procent av den beräknade kostnaden för sådant arbete.

Styrelsen har rörande denna fråga anført, att de arbeten, till vilka istandsättningsbidrag kunde utgå, hade till ändamål att höja trafiksäkerheten på vägen. Med den formulering författningen erhållit utgjorde de uppräknade arbetena dock icke någon exemplifiering av bidragsberättigade arbeten. Till följd härav skulle uppsättning eller istandsättning av vägräcke rätteligen icke kunna utgöra statsbidragsberättigat arbete. Då kostnaden för iordningställande av räcke ofta vore betydande och den i författningen gjorda uppräknningen i en del län — möjligen samtliga — tolkats såsom en exemplifiering, syntes det styrelsen, att formuleringen borde ändras till att avse jämväl arbete med uppsättning eller istandsättning av räcke, vilket arbete i avseende på trafiksäkerheten å vägen måste anses vara av samma natur som istandsättning av bro eller färja eller ombyggnad av trumma.

Jag torde i detta sammanhang slutligen få erinra om att 1944 års riksdag (skrivelse nr 479) med anledning av en inom riksdagens andra kammare väckt motion nr 4 anhållit om utredning rörande bibehållande av rätten till statsbidrag till enskilda vägar även inom områden, som läggas under stadsplan.

Enligt 1 § sista stycket kungörelsen den 3 december 1943 angående statsbidrag till enskild väghållning må statsbidrag enligt kungörelsen ej utgå till väg inom stad eller samhälle på landet, för vilket stadsplanelagens bestämmelser för stad skola lända till efterrättelse, såvitt angår område, för vilket stadsplan fastställts. Ett stadgande av enahanda lydelse fanns upptaget även i 1939 års kungörelse angående statsbidrag till enskild väghållning, vilken senare författning upphävts genom 1943 års kungörelse i ämnet.

I utlåtande den 31 oktober 1944 över nyssnämnda riksdagsskrivelse anförde *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* bland annat.

Den hittills gällande principen, att statsbidrag ej må utgå till enskild väghållning inom stadsplanelagt område, synes styrelsen böra upprätthållas, dock att styrelsen för sin del anser, att en väghållare, som enligt kontrakt med länsstyrelsen (respektive väg- och vattenbyggnadsstyrelsen) redan till försäkrats statsbidrag för byggande eller underhåll av enskild väg, icke bör



gå bidraget förlustig allenast av den anledningen, att stadsplan sedermera fastställles för det område, inom vilket vägen är belägen. Är fråga om byggnadsbidrag, bör detta därför utgå i sin helhet. Gäller det underhållsbidrag (inklusive istandsättningsbidrag enligt 2 § 2 mom., sista stycket) bör bidraget utgå, längst intill dess vägen enligt stadsplanelagstiftningen skall upplåtas såsom gata, såvida ej länsstyrelsen efter ny uppskattning jämlikt 12 § finner, att underhållsbidraget dessförinnan bör indragas. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrker därför ändring i enlighet med vad som anförts.

I en den 21 augusti 1945 inom kommunikationsdepartementet upprättad *promemoria* anfördes bland annat.

I förarbetena till 1939 års kungörelse angående statsbidrag till enskild väghållning samt nu gällande kungörelse i ämnet har icke uttryckligen angivits av vad anledning författningarna utformats på sådant sätt, att statsbidrag ej må utgå till enskild väghållning inom stadsplanlagt område. Det torde emellertid kunna antagas, att ifrågavarande begränsning föranletts därav, att något behov av bidrag till enskild väghållning inom sådana områden ansetts i allmänhet icke föreligga.

Mot en dylik ståndpunkt torde dock kunna göras befogade invändningar. Stadsplan fastställles nämligen icke sällan för område, vars bebyggande i enlighet med planen kan dröja avsevärd tid, under vilken underhållet av enskild väg inom området följaktligen kommer att helt falla på intressenterna. Vidare är att märka, att trafiken på enskilda vägar i närheten av stad eller samhälle ofta är livlig och att därför väghållningen kan bli betungande för de därav berörda intressenterna.

För det fall att väghållare beviljats statsbidrag till väghållningen, redan innan stadsplan för området fastställles, kan begränsningen te sig i viss mån stötande. Ehuru stadsplans fastställande icke medför någon omedelbar lättnad i väghållningsbördan och det kan dröja mycket länge, innan vägen skall upplåtas såsom gata eller vägmarken tagas i anspråk såsom tomtmark, förlorar nämligen väghållaren rätten till statsbidrag. Såsom i motionen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yttrande framhållits, torde väghållaren i sådant fall skäligen böra få behålla statsbidraget till väghållningen.

Det kan emellertid ifrågasättas om man icke bör gå än längre. Om väghållare, åt vilken statsbidrag beviljats för enskild väg inom område, för vilket stadsplan sedermera fastställles, anses böra få bibehålla bidraget även efter fastställelsen, synes det knappast befogat att helt utesluta andra enskilda väghållare inom stadsplanlagt område från möjlighet att erhålla statsbidrag till väghållningen. Behovet av bidrag kan för sådan väghållare vara lika stort som för den väghållare, åt vilken bidrag hunnit beviljas, innan stadsplan fastställts. Stadsplans fastställande medför icke sådana rättsverkningar, att det finnes anledning att göra skillnad mellan dessa fall. Med hänsyn till arten av de villkor, som gälla för beviljandet av statsbidrag till enskild väghållning, torde nu ifrågasatt utsträckning av möjligheterna till statsbidrag knappast kunna befaras leda till icke önskvärda konsekvenser. För att säkerställa sig mot sådana konsekvenser kan för övrigt bidragsprövningen av nu berörda fall förläggas till Kungl. Maj:t eller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Bidragsbeviljandet kan också begränsas till särskilt ömmande fall.

Statsbidrag till enskild väghållning inom stadsplanlagt område synes icke böra utgå längre än till den tidpunkt, då enskild väg, för vilken statsbidrag åtnjutes, skall upplåtas såsom gata eller vägmarken eljest må tagas

i anspråk för bebyggelse eller annat ändamål enligt stadsplanen. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordnat, bör underhållsbidrag dessförinnan kunna indragas, om så prövas skäligt.

Det torde visserligen kunna antagas att här ifrågasatt ändring i gällande bidragsförfattning icke kommer att medföra någon mera väsentlig ökning av statens utgifter för den enskilda väghållningen. Innan ändringen vidtages, böra dock de ekonomiska konsekvenserna icke blott av den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordade ändringen utan även av den här ifrågasatta jämkningen av styrelsens ändringsförslag utredas. För ändamålet böra erforderliga uppgifter infordras från vägförvaltningarna.

Enligt remiss den 23 augusti 1945 anbefalldes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att avgiva utlåtande över promemorian och därvid förebringa utredning rörande det statsbidragsbehov, som kunde föranledas av en ändring i 1 § fjärde stycket kungörelsen den 3 december 1943 angående statsbidrag till enskild väghållning i enlighet med *dels* det av styrelsen i utlåtandet den 31 oktober 1944 framlagda förslaget, *dels ock* det jämkade förslag, som innefattades i promemorian.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har den 13 oktober 1945 avgivit anbefallt utlåtande och inkommit med utredning i ämnet.

I fråga om den i promemorian ifrågasatta utvidgningen — i förhållande till styrelsens förslag — av rätten till statsbidrag har styrelsen anført.

Såsom torde vara allmänt känt utlägges för närvarande stadsplan ofta över större områden än som kunna förväntas bli bebyggda inom överskådlig tid. 1942 års stadsplaneutredning har med hänsyn härtill i sitt numera föreliggande förslag till byggnadslag m. m. föreslagit, att redan fastställda planer böra revideras och begränsas och att denna revision helst bör genomföras med all den skyndsamhet som tillgången på kompetent arbetskraft medger. Därest en sådan revision och begränsning av stadsplanerna inom en nära framtid komme till stånd, skulle de fall då bidrag kunde komma ifråga bli relativt få. Behovet av en ändring på sätt kommunikationsdepartementets ändringsförslag angiver skulle under sådana förhållanden minska. En sådan revision av stadsplanerna kan emellertid beräknas taga lång tid i anspråk, och då uppenbarligen fall kunna framkomma, då bidrag med hänsyn till rättvisesynpunkter bör kunna utgå även till väg inom område för vilket stadsplan fastställts, anser sig styrelsen icke böra motsätta sig en vidgning av tillämpningsområdet på föreslaget sätt. Tillgodoseendet av mera perifera delar av stadsplaneområdena synes dock därvid särskilt böra framhållas såsom avsikten med bidraget. Härjämte bör uttryckligen angivas, att som villkor ifråga om bidrag till byggande av enskild väg inom område för fastställd stadsplan förutsättes, att stadsplanen icke motverkas.

För vinnande av enhetlighet vid bedömningen av hithörande frågor föreslår väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att beslut i fråga om bidrag till byggande av enskild väg inom stadsplanlagt område icke skulle kunna fattas av länsstyrelsen förrän efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hörande. I likhet med vad som gällde för andra liknande ärenden borde, för den händelse länsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen stannade i olika mening, frågan underställas Kungl. Maj:s prövning.

Vad beträffar det statsbidragsbehov, som må föranledas av ifrågasatta ändringar, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter att hava infordrat uppgifter från vägförvaltningarna meddelat följande.

Styrelsen vill först framhålla att det, med hänsyn till utredningens omfattning och den korta tid som stått till förfogande, varit synnerligen vanskligt för vägförvaltningarna att lämna de begärda uppgifterna. Beräkningarna måste nämligen baseras på i hög grad osäkra antaganden. I det följande angivna siffror böra i anledning härav betraktas som approximativa och mera som ett uttryck för den ungefärliga storleksordningen av ifrågavarande kostnadsökningar. Detta gäller särskilt beträffande de kostnader, som skulle föranledas av det av kommunikationsdepartementet utarbetade jämningsförslaget, emedan man i detta fall icke kan avgöra i vilken omfattning ansökningar om bidrag kunna komma att ingivas och icke utan noggrann penetration kan bedöma i vad mån sådana eventuella ansökningar böra, inom ramen för tillgängliga medel, tillgodoses i förhållande till andra inneliggande eller inkommande ansökningar.

Att bedöma behovet vid den av styrelsen föreslagna ändringen ställer sig något lättare, då det här endast rör sig om ett fortsatt bidragsbeviljande till företag, som enligt kontrakt med länsstyrelsen respektive väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan tillförsäkrats statsbidrag och vilka ligga inom områden för vilka stadsplan kan väntas bli fastställd inom de närmaste åren. Någon direkt ökning av statsbidragsbehovet beräknas härvid icke komma att uppstå, men med hänsyn till att enligt nu gällande kungörelse statsbidraget upphör att utgå, därest företagen bli belägna inom områden för vilka stadsplan fastställs, uppkommer en indirekt ökning, som har uppskattats till 50 000 kronor per år i fråga om bidrag till underhåll och till 25 000 kronor per år i fråga om bidrag till byggande.

Beträffande statsbidragsbehovet vid en ändring av kungörelsen i enlighet med kommunikationsdepartementets jämningsförslag är detta som tidigare framhållits mycket vanskligt att angiva men uppskattas med ledning av de från vägförvaltningarna infordrade uppgifterna till cirka 200 000 kronor per år ifråga om bidrag till underhåll och till cirka 100 000 kronor per år ifråga om bidrag till byggande.

Till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om sådan ändring av 2 § 2 mom. sista stycket kungörelsen angående statsbidrag till enskild väghållning, att i stycket angivet särskilt bidrag må kunna utgå även då fråga är om uppsättning eller istandsättning av räcke utmed väg, vill jag ansluta mig. Ett dylikt arbete synes i avseende å trafiksäkerheten å vägar vara av samma natur som istandsättning av bro eller färja eller ombyggnad av trumma, för vilka arbeten särskilt bidrag enligt kungörelsen kan utgå. Det må vidare framhållas, att enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upplyst flertalet länsstyrelser ansett nuvarande formulering av berörda författningsbestämmelse icke utgöra hinder att bevilja statsbidrag även till uppsättning eller istandsättning av räcke.

Den utredning som verkställdes i anledning av 1944 års riksdags skrivelse nr 479 angående fråga om bibehållande av rätten till statsbidrag till enskilda vägar även inom områden, som läggas under stadsplan, synes giva vid handen, att det icke kan anses befogat att en väghållare, som beviljats statsbidrag för enskild väg, skall gå miste om statsbidraget enbart av den anledningen, att

det område, inom vilket vägen är belägen, lägges under stadsplan. Jag kan av skäl, som angivits i den inom kommunikationsdepartementet upprättade promemorian, ej heller anse det tillfredsställande, att annan väghållare inom stadsplanlagt område skall vara utesluten från möjligheten att erhålla statsbidrag. Jag vill därför förordna vidtagande av de ändringar i bidragskungörelsen, som erfordras för att bringa rättelse i här angivna otillfredsställande förhållanden. Jag förutsätter emellertid att bestämmelserna utformas så, att då fråga är om underhållsbidrag, detta må utgå intill dess vägen upplåtes såsom gata, såvida ej länsstyrelsen efter ny uppskattning jämlikt 12 § bidragskungörelsen finner, att underhållsbidraget dessförinnan bör indragas. Såsom förutsättning för erhållande av bidrag till byggande av enskild väg inom område för fastställd stadsplan bör därjämte — såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit — uppställas, att stadsplanen icke motverkas. Styrelsen har vidare föreslagit, att för vinnande av enhetlighet vid bedömningen av ärenden om bidrag till enskild väghållning inom stadsplanlagt område vederbörande länsstyrelse skall, innan beslut fattas om bidrag, vara skyldig att höra väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt att, därest länsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äro av olika mening, det skall åligga länsstyrelsen att underställa frågan Kungl. Maj:ts prövning. Jag ansluter mig till detta förslag.

Därest riksdagen icke uttalar erinran mot vad här förordats, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera utfärda erforderliga författningsbestämmelser i ämnet.

[21.] 19. **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., reservationsanslag.** Till förevarande ändamål hava för budgetåren 1939/40—1945/46 anvisats reservationsanslag med sammanlagt 9 080 000 kronor. Anslagens fördelning på de olika budgetåren framgår av följande sammanställning.

| Budgetår      | Kronor    |
|---------------|-----------|
| 1939/40 ..... | 1 000 000 |
| 1940/41 ..... | 1 500 000 |
| 1941/42 ..... | 300 000   |
| 1942/43 ..... | 100 000   |
| 1943/44 ..... | 1 100 000 |
| 1944/45 ..... | 2 180 000 |
| 1945/46 ..... | 2 900 000 |

Nedsättningen av anslaget för de två budgetåren 1941/42 och 1942/43 har icke föranletts av minskade anspråk utan har i huvudsak berott därpå, att under de första budgetåren ett mindre antal vägförrättningar än beräknat hunnit slutföras, vilket medfört en förskjutning i anslagsbelastningen.

Underhållsbidrag beviljas av länsstyrelsen att, tills vidare och intill dess annorledes i vederbörlig ordning beslutas, årligen utgå med 60 % av den kostnad, vartill underhållet av vägen skäligen må uppskattas. I undantagsfall, där väghållningen kan anses vara i särskilt hög grad betungande för väg-

hållarna, må det årliga bidraget bestämmas till 75 % av den uppskattade kostnaden.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 september 1945 upplyst, att med utgången av budgetåret 1945/46 av hittills anvisade medel de till länsstyrelsernas förfogande ställda beloppen i stort sett torde vara förbrukade. Erforderliga medel för budgetåret 1946/47 har styrelsen beräknat på följande sätt.

Till underhållsbidrag år 1946 för 1940—1945 års vägar erfordras ett belopp av omkring 2 300 000 kronor. I denna summa har inräknats ett belopp av cirka 80 000 kronor, utgörande kostnadsökning vid år 1945 företagen nyuppskattning av kostnaderna för 1941 års vägar.

Till underhållsbidrag för nya vägar (1946 års vägar) torde enligt från länsstyrelserna inhämtade uppgifter erfordras omkring 570 000 kronor. Erforderligt iståndsättningsbidrag för samma vägar har av länsstyrelserna uppskattats till omkring 830 000 kronor.

Sammanlagt skulle således för bestridande av 1946 års underhålls- och iståndsättningsbidrag under budgetåret 1946/47 erfordras (2 300 000 + 570 000 + 830 000) 3 700 000 kronor. Hos Kungl. Maj:t finnes för närvarande en reservation å anslaget av cirka 340 000 kronor. Utgående från att vid innevarande budgetårs utgång cirka 300 000 kronor härav återstå beräknar styrelsen det för budgetåret 1946/47 erforderliga anslaget till (3 700 000 — 300 000) 3 400 000 kronor.

Styrelsen säger sig i likhet med vad som skedde vid styrelsens anslagsberäkning för innevarande budgetår endast hava angivit anslagsbehovet direkt efter de uppgifter, som lämnats av länsstyrelserna.

Under hänvisning till det anförda hemställer styrelsen, att anslaget till bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. måtte för nästa budgetår anvisas med 3 400 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår för underhåll av enskilda vägar m. m. såsom erforderligt beräknade beloppet å 3 700 000 kronor, vilket grundar sig på uppgifter från länsstyrelserna, avse 2 300 000 kronor bidrag till vägar, för vilka underhållsbidrag första gången beviljats under år 1945 eller tidigare. Detta belopp är sålunda bundet. För bidrag till nya vägföretag under år 1946 har beräknats ett belopp av 1 400 000 kronor, därav 830 000 kronor för iståndsättningsbidrag. I jämförelse med motsvarande belopp för innevarande budgetår innebär styrelsens beräkning av medel för nya företag en ökning med 185 000 kronor. Ökningen hänför sig i sin helhet till bidragen för iståndsättningsarbeten.

På grund av den relativt stora omfattning, vari staten numera är bunden att utgiva statsbidrag till underhåll av enskilda vägar, samt den ytterligare bundenhet som inträder i samma mån som nya företag beviljas statsbidrag, anser jag, att det för nästa budgetår för nya vägföretag avsedda beloppet bör begränsas till samma belopp som för ändamålet beräknats för innevarande budgetår eller 1 215 000 kronor. För underhåll av enskilda vägar skulle sålunda för nästa budgetår behöva stå till förfogande ett belopp av (2 300 000 + 1 215 000) 3 515 000 kronor. Då av hittills anvisade medel ett

belopp av 300 000 kronor kan beräknas återstå odisponerat vid ingången av nästa budgetår, uppgår anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 till 3 215 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 3 215 000, att avräknas mot automobilskattemedel.

[22.] 20. **Bidrag till byggande av enskilda vägar, reservationsanslag.** Till bidrag till byggande av enskilda vägar hava för budgetåren 1939/40—1945/46 anvisats reservationsanslag med sammanlagt 7 500 000 kronor. Anslagens fördelning å de olika budgetåren framgår av följande sammanställning.

| Budgetår      | Kronor    |
|---------------|-----------|
| 1939/40 ..... | 1 400 000 |
| 1940/41 ..... | 300 000   |
| 1941/42 ..... | 700 000   |
| 1942/43 ..... | 800 000   |
| 1943/44 ..... | 600 000   |
| 1944/45 ..... | 1 200 000 |
| 1945/46 ..... | 2 500 000 |

Kungl. Maj:t — som den 11 maj 1945 ställt det för budgetåret 1945/46 anvisade anslaget till länsstyrelsernas i samtliga län förfogande — har den 6 juli 1945 meddelat beslut angående fördelning mellan länen av anslaget och därvid tillika föreskrivit, att vid beviljande av statsbidrag till byggande av enskilda vägar, utöver bestämmelserna i kungörelsen den 3 december 1943 (nr 800) angående statsbidrag till enskild väghållning, följande särskilda föreskrifter skulle iakttagas.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 20 000 kronor, må uppdelas på högst tre på varandra följande år, därvid under första året skall anvisas minst en tredjedel av hela bidraget och under andra året minst hälften av återstoden.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 10 000 men ej 20 000 kronor, må uppdelas på högst två på varandra följande år, därvid under första året skall anvisas minst två tredjedelar av hela bidraget.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden ej överstiger 10 000 kronor, må ej uppdelas på två eller flera år.

Innan jag ingår på väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande för nästa budgetår, torde jag här få erinra om att Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 uppdragit åt styrelsen och skogsstyrelsen gemensamt att — i samråd med egnahemsstyrelsen och norrlandskommittén samt under beaktande av vad i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1945 (sjätte huvudtiteln, punkten 26) ävensom punkten 25 av riksdagens skrivelse nr 6/1945 anförts — skyndsamt verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med utredning rörande möjligheten att under ekonomiskt rimliga former förbättra

vägförbindelserna genom landets mera avlägsna skogsområden ävensom andra i samfärdselhänseende missgynnade bygder samt med förslag till de bestämmelser rörande bidrag till byggande av enskilda vägar och i övrigt som på grundval av utredningen funnes erforderliga.

Med anledning av detta utredningsuppdrag ha *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* samt *skogsstyrelsen* inkommit med en den 22 december 1945 dagtecknad skrivelse i ämnet.

Styrelserna ha inledningsvis framhållit, att den begärda utredningen omfattade *dels* möjligheten att under ekonomiskt rimliga former förbättra vägförbindelserna genom landets mera avlägsna skogsområden ävensom andra i samfärdselhänseende missgynnade bygder, *dels* samordning av bestämmelser och villkor samt handläggning av frågor rörande statsbidrag till enskilda vägar.

Den förstnämnda delen av utredningen torde, anförda styrelserna, bliva avsevärt tidskrävande, medan utredningsarbetet beträffande den senare delen syntes kräva mindre tidrymd och kunde bedrivas utan avvaktande av resultatet av utredningens första del. Härtill komme, att det med hänsyn till svårigheten att särskilja ifrågavarande vägkategorier kunde anses angeläget att snarast få till stånd en samordning av för de olika vägarna gällande bestämmelser och handläggning.

På grund av dessa förhållanden anse styrelserna, att utredningsuppdraget bör uppdelas i förenämnda två avsnitt, men framhålla, att det sedermera eventuellt kan visa sig erforderligt att sedan vägbehovet och dess tillgodoseende blivit utrett revidera framlagt förslag till samordnade bestämmelser.

En utredning om vägbehovet och dess tillgodoseende kunde, uttala styrelserna, tänkas ske på ett flertal olika sätt, beroende på önskad grad av tillförlitlighet m. m. Då medelsbehovet och tidsåtgången vore beroende av vilket förfaringssätt, som bärför komme till användning, hade styrelserna velat underställa denna fråga Kungl. Maj:ts prövning. I anslutning härtill anförda styrelserna:

En av styrelserna för utredningsarbetets bedrivande tillsatt delegation har i en särskild redogörelse närmare behandlat olika sätt att åstadkomma en för utredningen erforderlig behovsplan för enskilda vägar.

Delegationen har till en början undersökt möjligheterna att erhålla en dylik plan på ett någorlunda enkelt och föga tidskrävande sätt. Delegationen har emellertid funnit, att utredningens värde väsentligt skulle öka genom anlåtande av en mera tids- och kostnadskrävande metod. På grund härav har delegationen föreslagit en mera ingående undersökning. Därvid förutsattes att ett särskilt kartverk upprättas, på vilket i viss utsträckning angivas nuvarande väg- och bebyggelseförhållanden m. m., planerade nyanläggningar av allmänna vägar samt med ledning av dessa uppgifter vägbyggnadsbehovet för de enskilda vägarna.

En dylik utredning förutsattes ske under medverkan av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vägförvaltningarna och vägnämnderna, skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna, egnahemsstyrelsen och egnahemsnämnderna i Norrland och Dalarna samt landsfiskaler och fjärdingsmän. Kostnaderna för dess genomförande äro givetvis vanskliga att beräkna. För vissa av dessa myndigheter torde erfordras särskilda anslagsmedel, då arbetet med behovsplanens

upprättande icke kan beräknas ske utan att särskild personal i viss utsträckning anställes för ändamålet. Kostnaderna för dylik personalförstärkning, för kartor m. m. ha delegationen uppskattat till cirka 200 000 kronor. I jämförelse med den byggnadskostnad vägbehovet torde motsvara blir utredningskostnaden otvivelaktigt ringa.

Styrelserna anse, att det utredningsförfarande som här skildrats är en förutsättning för att godtagbara resultat skola erhållas. Det betydande värde ett utredningsmaterial av ifrågavarande slag skulle få jämväl för bedömning av andra med vägväsendet sammanhängande frågor, främst då om nyanläggning av allmänna vägar men i icke obetydlig utsträckning även för fråga om förändring av enskild väg till allmän, indragning av väg m. m., utgör ytterligare ett skäl till att styrelserna anse sig böra föreslå det av delegationen förordade förfaringssättet. Styrelserna anse det därvid lämpligast att utredningen till en början bedrivs försöksvis inom ett eller flera mindre områden för att därigenom erhålla för utredningsarbetet värdefulla erfarenheter.

Delegationen har i sin redogörelse även behandlat pågående eller ifrågasatta utredningar, som beröra väginventeringen. På skäl, som av delegationen framhållits, anse styrelserna att tidpunkten för den nu avsedda utredningens verkställande icke bör göras beroende av andra utredningar.

Under hänvisning till det anförda hemställa väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt skogsstyrelsen *dels* om Kungl. Maj:ts direktiv för utredningsarbetets bedrivande i avseende såväl till föreslagen uppdelning av uppdraget i två avsnitt som till förfaringssätt vid utredning av vägbehovet och möjligheten att tillgodose detta, *dels* om anvisande av 10 000 kronor för innevarande budgetår till påbörjande av utredningen försöksvis inom mindre område, *dels ock* om anvisande för budgetåret 1946/47 av ett reservationsanslag på 100 000 kronor till påbörjande av utredningsarbetet för landet i övrigt. På grundval av erfarenheterna från den försöksvis bedrivna utredningen borde det vara möjligt för styrelserna att sedermera inkomma med mera preciserat anslagsäskande för utredningens fullföljande.

Vidkommande frågan om samordning av olika bestämmelser och handläggningssätt framhålla styrelserna, att utredningen härom ävenledes hade betydande omfattning och torde kräva ytterligare några månaders arbete. För orientering om vilka problem, som skulle lösas i denna del av utredningen, hänvisa styrelserna till en av delegationen utarbetad promemoria över nuvarande förhållanden.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelar i sin skrivelse den 30 september 1945, att de till bidrag till byggande av enskilda vägar anvisade medlen i stort sett torde komma att vara förbrukade vid utgången av budgetåret 1945/46.

Rörande behovet av anslagsmedel för nästa budgetår anför styrelsen:

Behovet av bidrag till byggande av enskilda vägar är alltså mycket stort. Såsom det framhållits i motioner till 1945 års riksdag finnes det i landet talrika bygder och byar, som sakna utfartsvägar. De medel som anvisas till byggande av allmänna vägar äro icke av den storleksordning, att de inom överskådlig tid verksamt kunna bidra till lösandet av vägförådragen för en mångfald bygder och avläggset belägna bebyggelser. Då det synes rimligt att befolkningen i sådana trakter icke blir alltför ogynnsamt ställd i förhållande till dem, som erhålla förmånen av allmän vägförbindelse, bör möjligheten för



denna befolkning att komma i beröring med det allmänna vägnätet i största möjliga utsträckning tillgodoses genom statsbidrag av här ifrågavarande slag.

Av uppgifter som inhämtats från länsstyrelserna framgår, att inläggande ansökningar om bidrag avse 581 företag med en total väglängd av cirka 130 mil och en sammanlagd beräknad byggnadskostnad av cirka 11 200 000 kronor.

Till företag som påbörjats 1944 eller senare har bidrag i många fall endast beviljats med en del av det totala bidragsbeloppet enligt de principer, som Kungl. Maj:t efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivit i samband med fördelningen mellan länen av anslaget för budgetåret 1944/45 till bidrag till byggande av enskilda vägar. Under budgetåret 1946/47 erfordras sålunda till fortsättnings- eller slutbidrag till företag, som beviljats bidrag första gången 1944 eller 1945, 1 210 000 kronor. Under budgetåret 1947/48 erfordras till slutbidrag till dessa företag 750 000 kronor.

Av det anförda framgår att behovet av bidragsmedel till byggande av enskilda vägar är stort. Styrelsen utgår emellertid från att endast en mindre del av det totala behovet kan tillgodoses. En sammanställning av från länsstyrelserna infordrade uppgifter över av dem beräknade behov för budgetåret 1946/47 ger vid handen, att detta uppgår till i runt tal 3 200 000 kronor. Det är dock härvid att märka att i en del fall angivits, att ett mångdubbelt större behov skulle hava kunnat angivas men att begränsning skett till sådan omfattning, att nya företag skulle kunna igångsättas ungefär i samma utsträckning som motsvarar fortsättande eller fullföljande av företag, vilka redan beviljats bidrag till påbörjandet. Andra länsstyrelser hava anmält ett bidragsbehov, som innefattar såväl alla inkomna ansökningar som väntade sådana. Såsom förut framhållits erfordras under budgetåret 1946/47 till företag, som icke erhållit slutbidrag, 1 210 000 kronor. Styrelsen anser det skäligt, att till påbörjande av nya företag under budgetåret 1946/47 anvisas ungefär lika stort belopp, som av de för budgetåret 1945/46 anvisade medlen kunnat disponeras till nya företag, eller 1 900 000 kronor. Under sådana förhållanden och med hänsynstagande till de 50 000 kronor, som beräknats för täckande av kostnader svarande mot av vägdistrikt utlovade byggnadsbidrag, kommer totalt erforderligt belopp att uppgå till  $(1\,210\,000 + 1\,900\,000 + 50\,000)$  3 160 000 kronor. Då detta belopp endast obetydligt understiger summan av de av respektive länsstyrelser beräknade medelsbehoven, anser styrelsen emellertid icke skäl föreligga att föreslå en reducering av det av länsstyrelserna beräknade medelsbehovet. Däremot torde den av styrelsen tänkta fördelningen av dessa medel mellan länen i vissa fall komma att skilja sig från länsstyrelsernas uppgifter.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett reservationsanslag av 3 200 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Med anledning av det uppdrag, som lämnats väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt skogsstyrelsen att utreda vissa frågor rörande enskilda vägar, ha styrelserna underställt Kungl. Maj:ts prövning bland annat spörsmålet om upprättande av en fullständig behovsplan i vad avser dessa vägar. Av styrelsernas skrivelse i ämnet framgår, att arbetet härmed skulle, därest det därmed avsedda syftet skulle vinnas, bli omfattande och tidskrävande samt medföra betydande kostnader. På grund av den korta tid som stått till förfogande är jag icke beredd att utan ytterligare överväganden taga ställning till frågan om igångsättande av behovsinventeringen. Jag anser emellertid, att

medel för ändamålet böra stå till förfogande för att möjliggöra en dylik inventering, därest vid den slutliga prövningen av spörsmålet inventeringen anses böra komma till stånd. I förekommande fall torde från ifrågavarande anslag få tagas i anspråk för ändamålet ett belopp av högst 100 000 kronor.

I jämförelse med de för budgetåren 1944/45 och 1945/46 till bidrag till byggande av enskilda vägar anvisade anslagen å 1 200 000 kronor respektive 2 500 000 kronor innebär det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår till samma ändamål äskade beloppet å 3 200 000 kronor en avsevärd ökning. Av det äskade beloppet skulle omkring 1 210 000 kronor behövas för fortsättnings- eller slutbidrag till företag, som i vanlig ordning beviljats bidrag första gången 1944 eller 1945, och 50 000 kronor för täckande av byggnadsbidrag, som utlovats av förutvarande vägdistrikt och som ansetts böra övertagas av staten. Det återstående beloppet, 1 940 000 kronor, har beräknats för nya företag. Detta belopp överstiger något motsvarande belopp för innevarande budgetår. På grund av de avsevärda behov av bidrag, som uppenbarligen föreligga, vill jag — under erinran om vad jag nyss anfört i fråga om bestridande av kostnaderna under nästa budgetår för en behovsinventering — icke ifrågasätta någon minskning av det äskade beloppet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 3 200 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

#### Diverse ändamål.

[23] 21. **Stensättning av vägar, reservationsanslag.** Storleken av de för detta ändamål under de senare budgetåren anvisade anslagen framgår av följande sammanställning:

| Budgetår                | Kronor    |
|-------------------------|-----------|
| 1937/38 .....           | 3 000 000 |
| 1938/39 .....           | 3 000 000 |
| 1939/40 .....           | 3 000 000 |
| 1940/41 .....           | 4 000 000 |
| 1941/42 .....           | 4 000 000 |
| 1942/43 .....           | —         |
| 1943/44 .....           | 1 000 000 |
| 1944/45 .....           | 1 000 000 |
| 1945/46 .....           | 1 000 000 |
| <hr/>                   |           |
| Summa kronor 20 000 000 |           |

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 september 1945 rörande omfattningen av den hittills bedrivna gatstenstillverkningen och stensättningen av vägar erinrat om följande.

För stensättning av vägar anvisade 1934 och 1935 års riksdagar tillhopa 9 miljoner kronor. Med dessa medel ha stensatts omkring 21,3 mil vägar,

och härför ha använts bland annat kvarvarande lager av den gatsten, som för statens räkning tillverkades under åren 1931—1933. Dessa lager äro numera helt tömda.

År 1936 återupptogs denna gatstenstillverkning, och för tiden därefter och till den 1 juli 1945 ha för statens räkning tillverkats 5 954 000 m<sup>2</sup> smågatsten. Tillverkningen av sådan sten beräknas under budgetåret 1945/46 uppgå till cirka 340 000 m<sup>2</sup>, varför den totala tillverkningen för tiden från 1936 till den 1 juli 1946 skulle komma att uppgå till 6 294 000 m<sup>2</sup>.

Den smågatsten, som tillverkas på statsbeställning, är i huvudsak avsedd att komma till användning vid statliga stensättningsarbeten och har fram till år 1940 uteslutande använts för dylika arbeten. Då medel för stensättningar icke anvisats i motsvarande omfattning som medel för inköp av sten ha emellertid stenlagren undan för undan ökats och äro nu mycket stora. För att möjliggöra en något snabbare avsättning av lagren bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1940 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att, i den omfattning så lämpligen kunde ske med hänsyn till behovet av gatsten för stensättningsarbeten genom styrelsens försorg, utan ersättning tillhandahålla städer, vägdistrikt, köpingar och andra kommuner samt enskilda järnvägar sten från statens stenförråd med iakttagande av i beslutet angivna villkor. Därjämte har Kungl. Maj:t genom samma beslut bemyndigat styrelsen att utan ersättning tillhandahålla sten från statens stenförråd att användas av statliga verk och institutioner.

Lagerbehållningen utgjorde den 1 juli 1945 i runt tal 1 735 000 m<sup>2</sup>. Under budgetåret 1945/46 beräknas 110 000 m<sup>2</sup> bliva tagna i anspråk till statliga stensättningsarbeten, varjämte 250 000 m<sup>2</sup> beräknas bliva tillhandahållna städer, köpingar m. fl. Med den beräknade tillverkningen av 340 000 m<sup>2</sup> under budgetåret 1945/46 skulle lagerbehållningen den 1 juli 1946 utgöra 1 715 000 m<sup>2</sup>.

Styrelsen meddelar härefter, att det enligt en inom styrelsen gjord inventering för närvarande finnes vägar på landsbygden till en sammanlagd längd av över 200 km, vilka vägar utbyggts och fullt färdigställt för stensättning. Härför beräknades åtgå i runt tal 1 300 000 m<sup>2</sup> smågatsten, och kostnaderna hade beräknats till närmare 14 miljoner kronor. Ytterligare ett stort antal vägsträckor, som framdeles kunde beläggas med smågatsten, beräknades komma att färdigställas under de närmaste åren. I städerna finnes 35 km gator och vägar, som vore iordningställda för stensättning. Härför erfordrades omkring 350 000 m<sup>2</sup> smågatsten, och kostnaden beräknades uppgå till 4,5 miljoner kronor. Å landsbygdens vägar och inom städerna finnes sålunda goda avsättningsmöjligheter för de befintliga stenlagren.

Kostnaden för att utföra stensättning med hela det den 1 juli 1946 förväntade stenlagret beräknar styrelsen uppgå till cirka 18 miljoner kronor.

Styrelsen erinrar om att styrelsen i sina riksdagspetita till 1945 års riksdag anförde, att det måste anses önskvärt att stenlagren nedskures till lämpliga proportioner inom rimlig tid och att å stentillverkningen nedlagda kostnader komme till nytta genom utförande av stensättningar på härför redan utbyggda vägsträckor. För att möjliggöra detta hade styrelsen därvid räknat med att under en tidsperiod av 4 å 5 år erfordrades ett årligt anslag av 3,5 å 4 miljoner kronor, förutsatt att tillverkning av gatsten framdeles komme att ske i ungefärligen den utsträckning som nu vore fallet och att gatsten även i fortsättningen bortskänktes i samma omfattning som hittills.

Ehuru styrelsen finner starka skäl tala för ett förverkligande av ett sådant program anser sig styrelsen emellertid, med hänsyn till vad som anförts under den allmänna uppläggningsen av automobilskattemedlens storlek och disposition, böra föreslå ett till 1 000 000 kronor begränsat anslag för budgetåret 1946/47.

På grund av de särskilda svårigheter, som äro förbundna med att till andra sysselsättningsområden överföra arbetskraften inom stenindustrin, är staten allttjämt nödsakad att i tämligen stor omfattning fortsätta med steninköp. Antalet med statliga gatstensbeställningar sysselsatta arbetare har under innevarande budgetår uppgått till och utgör allttjämt omkring 1 000 man. Under budgetåret beräknas komma att tillverkas omkring 340 000 m<sup>2</sup> smågatsten. Åtgången på sådan sten kan antagas under budgetåret uppgå till 110 000 m<sup>2</sup> för statliga stensättningar och 250 000 m<sup>2</sup> för tillhandahållande av sten utan ersättning åt städer och köpingar m. fl. Lagerbehållningen den 1 juli 1946 beräknas uppgå till omkring 1 715 000 m<sup>2</sup>.

Då åtskilliga vägsträckor äro utbyggda och färdigställda för stensättning samt det är angeläget, att de statliga stenlagren icke ökas, vill jag biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att jämväl för nästa budgetår ett stensättningsanslag anvisas å 1 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stensättning av vägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[24.] 22. **Byggande av broar, reservationsanslag.** Anslaget har för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats med 3 000 000 kronor, 3 500 000 kronor respektive 4 000 000 kronor.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 september 1945 i vad rör anslaget till byggande av broar framhållit, att styrelsen vid bedömande av behovet av medel för ändamålet numera kunde begagna sig av resultaten av den inom styrelsen pågående undersökningen av bärförmågan hos landets vägbroar, som Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1942 uppdragit åt styrelsen att utföra. Undersökningen vore visserligen icke avslutad, men de hittills framkomna resultaten gäve ett mycket gott underlag för bedömande av frågan om behovet av förstärkning respektive ombyggnad av broar. Styrelsen anför härom följande.

Hittills har undersökning verkställts beträffande ungefär hälften av landets vägbroar med fri spännvidd större än 3 m, varvid för varje bro bland annat beräknats det största hjultryck och den största fordonsvikt, som kunna tillåtas vid trafik med två- respektive treaxliga fordon. Härvid hava för ett stort antal broar erhållits hjultryck, som väsentligt understiga i gällande kungörelser angående fordonstrafiken å de allmänna vägarna inom länen för broarna angivna största tillåtna hjultryck. Dessa broar sammanföras i det

Departements-  
chefen.

följande till grupp a. För åtskilliga andra broar giva i länskungörelserna angivna största tillåtna hjultryck så höga påkänningar i konstruktionerna, att någon ökning av dessa hjultryck icke bör ifrågakomma. Dessa sist-nämnda broar hänföras i det efterföljande till grupp b. De utförda beräkningarna ha i allmänhet grundats på förefintliga ritningar och uppmätningar, och hänsyn har därför i de flesta fall icke kunnat tagas till att broarnas bärförmåga kan vara nedsatt till följd av att desamma befinna sig i dåligt tillstånd. Den verkliga bärförmågan kan därför vara sämre än den beräknade.

I efterföljande sammanställning angives för vissa län, där en större del av de befintliga broarna undersökts, antalet broar i ovannämnda grupper a och b.

### Sammanställning 1

*utvisande nuvarande beräknade bärförmåga hos broar med spännvidd större än 3 m inom vissa län.*

| L ä n               | Antal<br>broar<br>cirka | Antal<br>under-<br>sökta<br>broar | Grupp a<br>Broar med bär-<br>förmåga lägre än<br>i länskungörelse<br>angiven |    | Grupp b<br>Broar med bärförmåga<br>lika med i länskun-<br>görelse angiven och för<br>vilka sålunda höjning<br>av nuvarande hjultryck<br>ej bör ske |     |
|---------------------|-------------------------|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|                     |                         |                                   | Antal                                                                        | %  | Antal                                                                                                                                              | %   |
| Uppsala .....       | 190                     | 188                               | 55                                                                           | 29 | 19                                                                                                                                                 | 10  |
| Södermanlands ..... | 220                     | 216                               | 27                                                                           | 13 | 8                                                                                                                                                  | 4   |
| Gotlands .....      | 80                      | 78                                | 9                                                                            | 11 | 5                                                                                                                                                  | 6   |
| Kristianstads ..... | 310                     | 304                               | 28                                                                           | 9  | 23                                                                                                                                                 | 7.5 |
| Malmöhus .....      | 270                     | 263                               | 57                                                                           | 21 | 41                                                                                                                                                 | 15  |
| Skaraborgs .....    | 370                     | 365                               | 56                                                                           | 15 | 36                                                                                                                                                 | 9.5 |
| Kopparbergs .....   | 460                     | 225                               | 37                                                                           | 17 | 19                                                                                                                                                 | 8.5 |
| Västerbottens ..... | 1 000                   | 992                               | 230                                                                          | 23 | 149                                                                                                                                                | 15  |
| Norrbottnens .....  | 980                     | 975                               | 129                                                                          | 13 | 90                                                                                                                                                 | 9   |
| Summa               | 3 880                   | 3 606                             | 628                                                                          | 17 | 390                                                                                                                                                | 11  |

Av sammanställningen framgår, att av 3 606 undersökta broar borde för minst 17 % det enligt länskungörelserna tillåtna hjultrycket omedelbart nedsättas, medan för ytterligare minst 11 % höjning av ifrågavarande hjultryck icke bör ifrågakomma.

En nedsättning av de tillåtna hjultrycken skulle medföra svåra inverkingar på trafiken och bliva särskilt kännbar för de för folkförsörjningen nödvändiga transporterna av bränsle och livsmedel, framför allt mjölk. Att leda trafiken förbi de berörda broarna på eventuellt förefintliga kringgångsvägar kan endast ifrågakomma under en kortare tid. Särskilt för närvarande torde en sådan åtgärd böra undvikas med hänsyn till rådande svårigheter bland annat beträffande landets gummiförsörjning. Med anledning härav måste de till grupp a hörande broarna skyndsammast förstärkas eller, där så ej är möjligt, ombyggas.

Beträffande till grupp b hörande broar må framhållas, att de enligt länskungörelserna tillåtna hjultrycken ofta icke svara ens mot den nuvarande trafikens krav. I nämnda kungörelser angivna största tillåtna hjultryck uppgå för flertalet broar till 2 ton, medan hjultrycken hos omnibusar och

lastbilar av driftsekonomiska och andra skäl i allmänhet uppgå till högre värden. De omnibuser, som för närvarande tillverkas inom landet, äro i vanliga fall avsedda för 35 à 45 passagerare. I vissa fall, framför allt i södra Sverige och i närheten av de större städerna, användas omnibuser avsedda för upp till 60 passagerare. Hjultrycket uppgår för de förstnämnda omnibuserna till 2,6—3,2 ton och för de senare till 3,8—4,0 ton. Härtill kommer i vissa fall en mindre ökning beroende på att ett tvåhjuligt gods-släp kopplas till omnibussen. Även för lastbilarna gäller, att hjultrycket ofta överstiger 2 ton. Detta är i stor utsträckning fallet med vägväsandets lastbilar. Sålunda kan effektiv motorplogning endast utföras med bilar, vilkas hjultryck uppgår till minst 2,5—3,0 ton. Då möjlighet att vända plogbilarna vid broarna i allmänhet icke finnes, måste följaktligen bilarna framföras över dessa. Grusning verkställles med bilar, vilka vid full last hava hjultryck av 2,5—3,5 ton. Om broarnas bärlighet icke medgiver nämnda hjultryck, kan bilarnas kapacitet icke fullt utnyttjas, vilket medför ökning av vägunderhållskostnaderna. Länsstyrelserna hava för att tillmötesgå trafikens krav i stor omfattning meddelat dispens från i länskungörelserna maximerade hjultryck för omnibuser och vissa tyngre lastbilar. Därest förstärkning eller ombyggnad av dessa broar icke snarast genomföres, måste med hänsyn till undersökningsresultaten sådana dispenser återkallas beträffande till grupp b hörande broar.

Av det anförda framginge, fortsätter styrelsen, att behov föreläge att å de allmänna vägarna kunna framföra fordon med ett hjultryck av 3 ton eller större. Detta bestyrktes även av en skrivelse till styrelsen den 22 juni 1945 från 1944 års trafikförfattningssakkunniga, vilka i frågan samrätt med representanter för bilindustrin. Enligt skrivelsen hade därvid nämnda representanter i syfte att möjliggöra användning av fordon med mera ändamålsenlig konstruktion uttalat önskemål, att det tillåtna hjultrycket generellt måtte höjas till 3 ton. I efterföljande sammanställning angäves för de enligt det föregående undersökta broarna antal och procent av totala antalet, som tålde ett hjultryck större eller lika med 4, 3 respektive 2 ton.

### Sammanställning 2

*utvisande hjultryck som kunna tillåtas på broar med spännvidd större än 3 m inom vissa län*

| L ä n               | Antal<br>under-<br>sökta<br>broar | Tillåtet hjultryck             |    |                                |    |                                |    |
|---------------------|-----------------------------------|--------------------------------|----|--------------------------------|----|--------------------------------|----|
|                     |                                   | Större eller lika<br>med 4 ton |    | Större eller lika<br>med 3 ton |    | Större eller lika<br>med 2 ton |    |
|                     |                                   | Antal                          | %  | Antal                          | %  | Antal                          | %  |
| Uppsala .....       | 188                               | 52                             | 28 | 92                             | 49 | 136                            | 72 |
| Södermanlands ..... | 216                               | 77                             | 35 | 141                            | 65 | 190                            | 88 |
| Gotlands .....      | 78                                | 41                             | 52 | 62                             | 80 | 74                             | 95 |
| Kristianstads ..... | 304                               | 159                            | 52 | 247                            | 81 | 279                            | 91 |
| Malmöhus .....      | 263                               | 137                            | 52 | 196                            | 75 | 235                            | 89 |
| Skaraborgs .....    | 365                               | 153                            | 42 | 234                            | 64 | 309                            | 85 |
| Kopparbergs .....   | 225                               | 86                             | 38 | 131                            | 58 | 186                            | 83 |
| Västerbottens ..... | 992                               | 170                            | 17 | 347                            | 35 | 598                            | 60 |
| Norrbottnens .....  | 975                               | 190                            | 19 | 361                            | 37 | 745                            | 76 |
| Summa               | 3 606                             | 1 065                          | 29 | 1 811                          | 50 | 2 752                          | 76 |

Av sammanställningen framginge, påvisar styrelsen, att 50 % av de undersökta broarna måste förstärkas eller ombyggas för att det tillåtna hjultrycket generellt skulle kunna höjas till 3 ton och 71 % för att höjning skulle kunna ske till 4 ton. Då de undersökta broarna kunde antagas representativa för landets cirka 10 000 broar med fri spännvidd större än 3 m, skulle sålunda ungefär 5 000 respektive 7 000 broar behöva förstärkas eller ombyggas för att hjultrycket generellt skulle kunna höjas till 3 respektive 4 ton.

Till de här anförda civila kraven på ökning av broarnas bärförmåga komme, upplyser styrelsen, militära önskemål att på vissa vägar kunna framföra stridsvagnar och kanoner, till vilka tunga fordon hänsyn icke tagits vid broarnas konstruktion. Beträffande Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län, inom vilka pansarregementen vore förlagda, hade ifråga om där belägna broar samråd ägt rum med chefen för försvarsstaben, som meddelat vilka vägförbindelser inom länen ifråga, som med hänsyn till broarnas bärighet borde vara framkomliga för pansartrupp. För dessa län hade uppskattats omfattningen av och kostnaden för förstärkning eller ombyggnad av de broar, som enligt det föregående vore att hänföra till grupperna a och b eller som av militära skäl borde förstärkas eller ombyggas. Härvid hade ifrågavarande broar hänförs till två angelägenhetsklasser, nämligen

A) broar, för vilka omedelbar förstärkning respektive ombyggnad vore erforderlig; samt

B) broar, för vilka snar förstärkning respektive ombyggnad vore erforderlig.

Vid uppskattandet av kostnaderna hade enligt styrelsen hänsyn tagits till möjligheterna att vid ombyggnad minska desamma genom att i görligaste mån begränsa omläggning av tillfartsvägar. Resultatet av denna kostnadsuppskattning framginge av efterföljande sammanställning:

### Sammanställning 3

av uppskattade kostnader för förstärkning respektive ombyggnad av broar inom Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län.

Kostnaderna angivna i 1 000-tal kronor.

| L ä n               | Angelägenhetsklass A |            |            |              | Angelägenhetsklass B |            |            |              |
|---------------------|----------------------|------------|------------|--------------|----------------------|------------|------------|--------------|
|                     | Antal                | Bro<br>Kr. | Väg<br>Kr. | Summa<br>Kr. | Antal                | Bro<br>Kr. | Väg<br>Kr. | Summa<br>Kr. |
| Södermanlands ..... | 44                   | 1 686      | 419        | 2 105        | 9                    | 192        | 92         | 284          |
| Kristianstads ..... | 41                   | 1 996      | 679        | 2 675        | 13                   | 320        | 125        | 445          |
| Malmöhus .....      | 73                   | 2 469      | 1 290      | 3 759        | 5                    | 125        | 150        | 275          |
| Skaraborgs .....    | 79                   | 2 952      | 1 719      | 4 671        | 14                   | 759        | 62         | 821          |
| Summa               | 237                  | 9 103      | 4 107      | 13 210       | 41                   | 1 396      | 429        | 1 825        |

Av sammanställningen framgår, att kostnaderna för förstärkning (ej hänförlig till underhåll) respektive ombyggnad av de broar, som omedelbart

måste iordningställas (angelägenhetsklass A), uppgå till 13 210 000 kronor, varav 9 103 000 kronor utgöra brokostnader och 4 107 000 kronor kostnader för tillfartsvägar. Kostnaderna för förstärkning respektive ombyggnad av de broar, som tillhöra angelägenhetsklass B, uppgå till 1 825 000 kronor fördelade med 1 396 000 kronor på broarna och 429 000 kronor på tillfartsvägarna.

Sammanfattningsvis kunde, framhåller styrelsen, de hittills vid undersökningen framkomna resultaten angivas sålunda.

För att i gällande kungörelser angivna största tillåtna hjultryck skulle kunna bibehållas (se sammanställning 1) och för att framkomligheten för de militära fordonen skulle kunna tillgodoses (se sammanställning 3) erfordrades förstärkning respektive ombyggnad av broar till ett belopp, som kunde uppskattas till i runt tal 100 miljoner kronor för landet i dess helhet, häri ej medräknade kostnaderna för erforderliga tillfartsvägar. För att tillgodose de krav på ökade hjultryck, som trafiken kunde antagas efter hand uppställa (se sammanställning 2), komme att härutöver erfordras förstärknings- och ombyggnadsarbeten av utomordentligt stor omfattning; kostnaderna härför kunde icke nu beräknas. — De först nämnda, till cirka 100 miljoner kronor beräknade arbetena måste utföras på kortast möjliga tid, för att icke allvarliga olägenheter för trafiken skulle uppkomma. Av olika praktiska skäl torde det emellertid icke vara möjligt att genomföra ett dylikt omfattande arbetsprogram på kortare tid än 6 à 7 år.

De företag, vilka enligt vägförvaltningarnas uppfattning borde utföras med medel från broanslaget under budgetåren 1944/45—1947/48, representerade, upplyser styrelsen, en sammanlagd byggnadskostnad av 59 miljoner kronor, däri icke inräknade kostnader för utförande av broarna vid Hjulsta och vid Bergnåset. Av det för budgetåret 1944/45 anvisade anslaget å 3,5 miljoner kronor hade ungefär 2 miljoner kronor föreslagits att användas till sådana företag, till vilka medel tidigare ej anvisats. Efter avdrag av detta belopp samt det för budgetåret 1945/46 anvisade anslaget å 4 miljoner kronor skulle för de två följande budgetåren erfordras ett belopp av 53 miljoner kronor eller i medeltal 26,5 miljoner kronor per år. — Av de av vägförvaltningarna i Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län upptagna broarna, vilka vore i behov av ombyggnad under de närmaste åren, sammanföll 29 broar med en beräknad sammanlagd kostnad av 1 924 000 kronor med de broföretag, som enligt den inom styrelsen verkställda undersökningen vore att hänföra till angelägenhetsklass A.

Sedan nämnda uppgifter avgivits av vägförvaltningarna, hade, meddelar styrelsen vidare, vissa vägförvaltningar företagit s. k. helinspektion av ett antal broar inom respektive län enligt av styrelsen den 24 januari 1944 fastställda föreskrifter rörande tillsyn och underhåll av broar. Härvid hade framkommit ett ytterligare behov av medel för skyndsamt avhjälpande av iakttagna bristfälligheter. Även om dessa bristfälligheter till stor del borde avhjälpas med underhållsmedel, hade inspektionerna dock givit vid handen, att i ett icke obetydligt antal fall hel eller delvis ombyggnad av broarna krävdes med hänsyn till trafiksäkerheten.



Styrelsen framhåller härefter, att den återhållsamhet, som under de senaste åren måst iakttagas i fråga om tillgodoseendet av vägväsendets behov haft till följd, såsom framgått av det anförda, att nödvändiga broombyggnader i mycket stor utsträckning måst eftersättas. Ett fortsatt uppskjutande av broarbetena vore icke möjligt utan allvarliga risker för trafiksäkerheten och betydande inskränkningar i framkomligheten på de allmänna vägarna med därav följande konsekvenser för bland annat landets försörjning med bränsle och livsmedel. Detta förhållande hade påtalats av länsstyrelser och länsvägnämnder i deras yttranden över styrelsens förslag till fördelning av broanslaget för budgetåret 1944/45. För att det mest trängande behovet av brobyggnader skulle kunna tillgodoses, vore det därför nödvändigt, att anslaget till byggande av broar höjdes väsentligt för kommande budgetår. Under hänvisning till behovet torde det vara nödvändigt, att anslaget höjdes till 20 miljoner kronor, därvid förutsattes att kostnaderna för tillfartsvägar bestredes från väganslag. För budgetåret 1946/47 torde dock, med hänsyn bland annat till svårigheten att omedelbart utvidga brobyggnadsverksamheten i så stor omfattning som här avsåges, anslaget kunna begränsas till 12 miljoner kronor.

Styrelsen har härefter omnämnt, att vissa utredningar i åtskilliga fall vore erforderliga, innan arbetena kunde igångsättas. Härom anför styrelsen.

Angivna kostnader för förstärkning respektive ombyggnad av broar inom Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län hava i ett flertal fall måst uppskattas, då arbetsplaner icke funnits uppgjorda. För att närmare kunna beräkna kostnaderna måste för varje bro särskild utredning verkställas. Härvid bör noggrant undersökas, huruvida det ur konstruktiva, trafiktekniska och ekonomiska synpunkter är möjligt och lämpligt att förstärka bron ifråga ävensom sättet härför. Denna undersökning blir särskilt krävande beträffande broar av betong samt fackverksbroar av stål.

I samband härmed må framhållas att det med hänsyn till de speciella arbeten varom här är fråga torde bli va nödvändigt att närmare utreda lämpliga arbetsmetoder, som böra användas vid förstärkningsarbetena. Den rationalisering av arbetena, som härigenom skulle kunna ernås, torde komma att medföra en minskning av kostnaderna. Det kan ifrågasättas, huruvida icke genom förstärkning av betongbroar medelst sprutbetonering i vissa fall en fullständig ombyggnad av broarna skulle kunna undvikas och kostnaderna härigenom minskas.

För denna omfattande utredning torde komma att erfordras särskild personal. Även om de sakkunniga för utredningen rörande organisation och personalbehov för vissa avdelningar inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. hinna fullgöra sitt uppdrag i så god tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1946 års riksdag och den nya organisationen träda i kraft den 1 juli 1946, torde densamma icke vara så dimensionerad, att en så stor extra arbetsuppgift, varom här är fråga, kan fullgöras utan förstärkning av personalen. Medel till denna förstärkning torde därför, såvida icke medel anvisas i annan ordning, få utgå från anslaget till byggande av broar. Härom torde styrelsen emellertid senare få göra framställning.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till byggande av broar för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

De hittills framkomna resultaten av den inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen pågående undersökningen av vårt lands vägbroar har visat, att behovet av förstärkning eller ombyggnad av broarna är utomordentligt stort. Av undersökningen, som hittills omfattat omkring hälften av antalet broar med en spännvidd större än 3 m., framgår sålunda, att för minst 17 % av de undersökta broarna det enligt länskungörelserna tillåtna högsta hjultrycket borde på grund av broarnas beskaffenhet nedsättas omedelbart, att för ytterligare minst 11 % någon höjning av det tillåtna hjultrycket icke borde ifrågakomma samt att av de undersökta broarna 50 % måste förstärkas eller ombyggas för att det tillåtna hjultrycket generellt skall kunna höjas till 3 ton och 71 % för att en höjning skall kunna ske till 4 ton. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare beträffande Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län, inom vilka pansarregementen äro förlagda, efter samråd med chefen för försvarsstaben särskilt undersökt bärligheten hos de broar inom länen, som ansetts böra vara framkomliga för pansartrupp. Undersökningen har givit vid handen, att omedelbar förstärkning eller ombyggnad är erforderlig i fråga om ett stort antal broar.

Med stöd av de hittills framkomna undersökningsresultaten har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort en hela landet avseende uppskattning av kostnaderna för de arbeten för förstärkning eller ombyggnad av broar, som erfordras för att dels i gällande kungörelser angivna största tillåtna hjultryck skola kunna bibehållas och dels framkomligheten för de militära fordonen skall kunna tillgodoses. Styrelsen har därvid kommit till ett belopp av omkring 100 miljoner kronor. För att kunna tillmötesgå de krav på ökade tillåtna största hjultryck för vägarna, som trafiken kan antagas efter hand komma att uppställa, erfordras därutöver förstärknings- och ombyggnadsarbeten av utomordentligt stor omfattning. Styrelsen har emellertid ännu icke kunnat beräkna storleken av dessa kostnader.

Av olika skäl ha broanslagen under krisåren anvisats med förhållandevis små belopp. Mot bakgrunden av de resultat, som numera framkommit genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens broundersökningar, anser jag avsevärt ökade anslag till förbättring och ombyggnad av broarna böra ställas till styrelsens förfogande. Därest så icke sker torde allvarliga risker för trafiksäkerheten uppkomma och omfattande inskränkningar i framkomligheten på de allmänna vägarna med därav följande konsekvenser i olika hänseenden icke kunna undgås. Det av styrelsen för nästa budgetår äskade beloppet, 12 miljoner kronor, är betydande, men jag anser mig på grund av de mycket stora behov, som inom en rimlig tid måste tillgodoses, böra ansluta mig till styrelsens förslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förutsatt, att styrelsen skulle, därest medel för ändamålet icke anvisades i annan ordning, äga disponera medel av broanslaget för att avlöna den personal, som erfordras för att verkställa utredning angående de lämpligaste arbetsmetoderna vid förstärkningsarbetena. Frågan om sättet för bestridande av dessa kostnader torde få upp-

tagas i samband med anmälan framdeles av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av broar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 12 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[25.] 23. **Byggande av bro vid Bergnäset, reservationsanslag.** För byggande av bro över Lule älv vid Bergnäset har för budgetåret 1945/46 anvisats ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor. Kostnaderna för brobygget ha beräknats till 10 175 000 kronor, och det anvisade anslaget avser företagets igångsättande.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* upplyst, att överenskommelse om Bergnäsbrons utförande träffats mellan styrelsen och Luleå stad samt att genom vägförvaltningens i Norrbottens län försorg renstakning av broläget med anslutande gator och vägar verkstälts. Inom styrelsen påginge arbetet med att upprätta erforderliga programhandlingar för infordrande av anbud å broföretaget. Entreprenör beräknades kunna antagas under slutet av år 1945. Erforderliga detaljritningar för brobyggnaden skulle upprättas av blivande entreprenör. Arbetet härmed avsåges påbörjas omedelbart efter det entreprenör antagits, oberoende av om byggnadstillstånd meddelats vid tidpunkten ifråga. Härigenom vunnos den fördelen, att arbetena på broplatsen kunde igångsättas omedelbart efter det byggnadstillstånd meddelats för desamma.

För bron har beräknats en byggnadstid av tre till fyra år. Under innevarande och nästkommande budgetår skulle, meddelar styrelsen, grundläggningsarbetena samt brons mellanpelare och landfästen kunna utföras. Förutom för bestridande av kostnaderna härför torde medel komma att erfordras för utbetalande av förskott till entreprenören för stålöverbyggnaden. Vid sådant förhållande beräknades medelsbehovet för budgetåret 1946/47 komma att uppgå till 3 000 000 kronor. Styrelsen hemställer om anvisande av detta belopp för nästa budgetår.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för arbetena å broföretaget under nästa budgetår synes böra godtagas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande av bro vid Bergnäset* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 3 000 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[26.] 24. **Byggande av bro vid Hjulsta, reservationsanslag.** För byggande av bro över Mälaren vid Hjulsta har för budgetåret 1945/46 anvisats ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor. Kostnaderna för byggnadsföretaget

ha beräknats till 4 500 000 kronor, och det anvisade anslaget avser företagets igångsättande.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 september 1945 — under erinran om att styrelsen vid beräkandet av kostnaderna för brobyggnadsföretaget förutsatte, att vederbörande vattendomstol skulle bifalla vissa yrkanden angående brons förläggning samt bredden på den fria genomfartsöppningen genom bron — meddelat, att Österbygdens vattendomstol genom utslag den 12 juli 1945 lämnat tillstånd till brons utförande. Utöver berörda yrkanden beträffande brons förläggning samt bredden på den fria genomfartsöppningen hade härvid bifallits av vederbörande sjöfartsintressenter framställt krav på att dubbla genomfartsöppningar med tillhörande ledverk skulle anordnas för sjötrafiken. De på grund härav ökade kostnaderna för bron inklusive ledverk beräknades uppgå till 300 000 kronor.

Genom vägförvaltningens i Uppsala län försorg utfördes, meddelar styrelsen vidare, renstakning av broläget med anslutande tillfartsvägar. Inom styrelsen påginge arbetet med upprättande av erforderliga programhandlingar för infordrande av anbud å företaget. Entreprenör beräknades kunna antagas under slutet av år 1945. Erforderliga detaljritningar för brobyggnaden skulle upprättas av blivande entreprenör. Arbetet härmed avsåges påbörjas omedelbart efter det entreprenör antagits, oberoende av om byggnadstillstånd meddelats vid tidpunkten ifråga. Härigenom vunnes den fördelen, att arbetena på broplatsen kunde igångsättas omedelbart efter det byggnadstillstånd meddelats för desamma. — Byggnadstiden vore beräknad till tre år. Grundläggningsarbetena avsåges att igångsättas under senare delen av innevarande budgetår. Dessa arbeten ävensom landfästen och pelare beräknades bliva färdigställda under nästkommande budgetår. Under denna tid skulle även arbetena med stålöverbyggnaden och det rörliga spannet påbörjas. Vid sådant förhållande beräknades medelsbehovet för budgetåret 1946/47 komma att uppgå till 1 500 000 kronor.

Om anvisande av detta belopp gör styrelsen hemställan.

Med tillstyrkande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chufen.

att till *Byggande av bro vid Hjulsta* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1 500 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[27.] 25. **Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 1 den 8 september 1939 framlagda förslag (sjätte huvudtiteln, punkten 1) anvisade 1939 års urtima riksdag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under rubriken Nyanläggning och förbättring av vissa vägar och broar å landsbygden ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor. Arbetena avsågo anläggning och förbättring av vissa närmare angivna, för riksförsvaret betydelsefulla genomgående vägförbindelser, om vilkas ut-

förande chefen för försvarsstaben gjort framställning hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Till samma ändamål hava sedermera under anslagsrubriken Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar anvisats följande anslag, nämligen

|                                                               | Kronor     |
|---------------------------------------------------------------|------------|
| å riksstaten för budgetåret 1940/41 .....                     | 2 000 000  |
| » tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 ..... | 1 615 000  |
| » » II » » » » » (B-anslag) ..                                | 8 000 000  |
| » riksstaten för budgetåret 1941/42 .....                     | 3 790 000  |
| » » » » 1942/43 .....                                         | 6 000 000  |
| » » » » 1943/44 .....                                         | 3 800 000  |
| » » » » 1944/45 .....                                         | 2 000 000  |
| » » » » 1945/46 .....                                         | 3 500 000  |
| <hr/>                                                         |            |
| Summa kronor                                                  | 30 705 000 |

Därjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1939 och senare till väg- och broarbeten, som varit av betydelse främst ur försvarsberedskapssynpunkt, från anslagen Byggande av broar, Bidrag till nyanläggningar av landsvägar, Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar och Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden anvisat vissa icke obetydliga belopp. Av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade anslaget å 8 000 000 kronor ha disponerats endast ett belopp av 1 854 000 kronor, avseende bidrag till dels byggande av bro över Dalälven vid Överboda och dels utförande av viss för riksförsvaret betydelsefull väg. Sistnämnda anslag står icke längre till förfogande.

Anslaget för innevarande budgetår grundade sig på en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjord framställning, däri styrelsen hemställde om anvisande av 7 000 000 kronor. Vid anmälan av framställningen anförde departementschefen, att en begränsning i anslagsäskandet syntes kunna ske med 1 700 000 kronor. Av återstående belopp, 5 300 000 kronor, avsågos i runt tal 500 000 kronor till täckning av sådana bidrag, vilka det ålegat förutvarande vägdistrikt att bestrida men som icke inbetalats och som i anledning av vägväsendets förstatligande nu skulle gäldas av statsverket. Resterande belopp, i runt tal 4 800 000 kronor, som hänförde sig till nya arbetsföretag, förutattes skola fördelas på två budgetår, varav 3 000 000 kronor på innevarande budgetår och återstoden, 1 800 000 kronor, på budgetåret 1946/47.

I särskild skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av 3 750 000 kronor till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Styrelsens hemställan grundar sig på en av chefen för försvarsstaben i skrivelse den 24 augusti 1945 gjord framställning i ämnet.

Med hänsyn till innehållet i de till ärendet hörande handlingarna torde någon närmare redogörelse för detsamma icke böra lämnas till statsrådsprotokollet, utan riksdagens vederbörande utskott torde därom böra erhålla

nödiga upplysningar genom handlingarna, som komma att tillhandahållas utskottet.

Av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu äskade beloppet avses 2 000 000 kronor skola användas för att fullfölja det förutnämnda, till 4 800 000 kronor kostnadsberäknade arbetsprogrammet, vilket emellertid numera beräknas draga en slutlig kostnad av 5 000 000 kronor, och återstående belopp, 1 750 000 kronor, för utförande av de byggnads- och förbättringsföretag, för vilka medel äskats men ej anvisats för innevarande budgetår.

Den begränsning, som gjordes i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande för innevarande budgetår, måste anses ha inneburit, att under nämnda och närmast därpå följande budgetår medel skulle anvisas endast för vissa av de arbeten, som avsågos med äskandet, samt att dessa medel, beräknade till 4 800 000 kronor, skulle fördelas med 3 000 000 kronor på det förra och 1 800 000 kronor på det senare budgetåret. Anledning synes icke föreligga att nu, på sätt styrelsen föreslagit, i arbetsprogrammet innefatta något eller några av de arbeten, som sålunda tidigare uteslutits ur det samma.

Departements-  
chefen.

Med hänsyn till att de i programmet ingående arbetena numera beräknas draga en kostnad av 5 000 000 kronor synes det belopp, som enligt nyssnämnda fördelningsplan skall anvisas för budgetåret 1946/47, böra höjas till 2 000 000 kronor.

Nu ifrågavarande arbeten komma blott i mindre utsträckning den civila trafiken till nytta. Det av mig tillstyrkta beloppet torde därför icke böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnad och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 2 000 000.

[28.] 26. **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar**, *reservationsanslag*. I syfte att undvika rättegångar mellan vederbörande väginträsenter, å ena, samt järnvägarna, å andra sidan, rörande frågan om bestridandet av kostnaderna för uppsättande av säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar hava vid olika tillfällen statsmedel anvisats såsom bidrag till järnvägarnas kostnader för sådana anordningar. För ändamålet hava anvisats för budgetåret 1938/39 600 000 kronor, för budgetåret 1940/41 250 000 kronor, för vart och ett av budgetåren 1941/42, 1942/43 och 1943/44 100 000 kronor, för budgetåret 1944/45 150 000 kronor samt för innevarande budgetår 100 000 kronor.

I anslutning till de grunder för anslagets användning, vilka framlades i 1941 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 12), har Kungl. Maj:t den 5 december 1941 utfärdat kungörelse (nr 919) i ämnet. Under hänvisning i övrigt till den redogörelse rörande innehållet i kungörelsen,

som lämnats i 1943 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 24), torde här endast få erinras, att järnväg äger i mån av tillgång å där-till anslagna medel åtnjuta statsbidrag till bestridande av engångskostnad för sådan säkerhetsanordning, som efter utgången av år 1939 vidtagits på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 26 juni 1933 (nr 469) angående varningsmärken och säkerhetsanordningar m. m. vid korsningar i samma plan mellan järnväg och väg.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att av innevarande budgetårs anslag till bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar för närvarande återstode ett belopp av i runt tal 35 000 kronor. Hos styrelsen inneliggande framställningar om bidrag representerade ett statsbidragsbelopp av omkring 50 000 kronor. En brist på omkring 15 000 kronor kunde därför beräknas föreligga vid ingången av budgetåret 1946/47.

Med stöd av de godkännanden av arbetsplaner och kostnadsberäkningar, som styrelsen meddelat jämlikt 2 § i 1941 års kungörelse, beräknade styrelsen, att de säkerhetsanordningar, vilka färdigställdes under år 1945, komme att representera en sammanlagd anläggningskostnad av i runt tal 200 000 kronor. För statsbidrag till nämnda kostnad samt för täckande av den brist, som kvarstode till budgetåret 1946/47, skulle sålunda, då bidraget så gott som undantagslöst utginge med 90 % av den verkliga anläggningskostnaden, erfordras ett belopp av omkring 193 500 kronor, vilket lämpligen syntes böra avrundas till 200 000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit synas medel för här ifrågavarande ändamål böra anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 200 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[29.] 27. **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, reservationsanslag.** Anslaget har för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats med 140 000 kronor, 185 000 kronor respektive 165 000 kronor. Innevarande budgetårs anslag har beräknats på följande sätt:

|                                              | Kronor  |
|----------------------------------------------|---------|
| Uppläggande av broliggare .....              | 150 000 |
| Bidrag till samfundet för hembygdsvård ..... | 10 000  |
| Diverse ändamål .....                        | 5 000   |
| Summa kronor                                 | 165 000 |

Av sammanställningen framgår, att från anslaget i huvudsak bestridas utgifter för arbete med uppläggande av en broliggare. Under hänvisning i övrigt till den redogörelse rörande detta arbete, som lämnats i 1945 års

statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 31) torde jag här få erinra om följande.

Arbetet med uppläggandet av en broliggare påbörjades 1942 och är avsett att omfatta de i det allmänna vägnätet på landsbygden ingående broarna, uppgående till ett antal av omkring 10 000. De på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen belöpande utgifterna för arbetet ha beräknats till 112 000 kronor. Utearbetet med erforderlig uppmätning samt fotografering ävensom upprättandet av erforderliga uppmätningsskisser utfördes intill vägväsendets förstatligande genom de lokala vägmyndigheternas försorg och på deras bekostnad och har därefter omhänderhåfts av vägförvaltningarna. Kostnaderna för förvaltningarnas arbete ha bestritts av vägunderhållsmedel. Av angivna belopp å 112 000 kronor hade intill den 1 juli 1945 anvisats sammanlagt 92 000 kronor.

I anslutning till här angivna arbete har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter uppdrag av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 bedrivit undersökning, närmast i avsikt att utröna bärigheten i förhållande till vissa militära fordon av i det allmänna vägnätet ingående broar. Denna undersökning har tillkommit efter framställning av chefen för försvarsstaben, och utgifterna här för ha intill den 1 juli 1945 bestridits av medel, som anvisats under fjärde huvudtiteln. Intill nämnda dag ha för ändamålet anvisats tillhoppa 340 000 kronor.

Såsom framgår av redogörelsen i förutnämnda punkt i 1945 års statsverksproposition har på grund av det nära sambandet mellan de civila och de militära arbetsuppgifterna, vilket bland annat tagit sig uttryck däri, att samma personal användes för båda uppgifterna, förutsatts, att kostnaderna för arbetet skulle från och med den 1 juli 1945 bestridas genom en gemensam medelsanvisning från anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten. Vägförvaltningarnas särskilda kostnader för biträde med hithörande arbetsuppgifter skulle i fortsättningen liksom under de senaste åren bestridas av medel från anslaget till barmarksunderhållet.

Genom beslut den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för det fortsatta arbetet med upprättandet av en broliggare och fullföljandet av den genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942 anbefallda undersökningen rörande broars bärighet m. m. tills vidare under budgetåret 1945/46 anställa högst följande personal med arvode, motsvarande lön högst enligt här angivna löneklasser jämte rörligt tillägg och kristillägg samt i förekommande fall provisoriskt lönetillägg, nämligen

| Befattning                                | Löneklass |
|-------------------------------------------|-----------|
| 1 ingenjör (avdelningsföreståndare) ..... | 26        |
| 1 ingenjör .....                          | 24        |
| 10 ingenjörer .....                       | 21        |
| 3 ritare .....                            | 10        |
| 3 ritbiträden .....                       | 6         |
| 1 rit- och skrivbiträde .....             | 3         |
| 3 skrivbiträden .....                     | 1         |



I samband därmed har Kungl. Maj:t medgivit, att styrelsen finge för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande arbeten under budgetåret 1945/46 av förevarande anslag taga i anspråk högst 175 000 kronor, därav högst 154 000 kronor för lönekostnader och högst 21 000 kronor för reseersättningar och expenser.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin skrivelse den 30 september 1945 i vad densamma avser anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten till en början — under erinran om att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 juni 1945 av anslaget ställt till styrelsens förfogande ett belopp av 6 000 kronor att användas till bearbetning av den fortlöpande trafikräkning av mindre omfattning, som alltsedan år 1941 ägt rum varje år — omnämnt, att styrelsen hade för avsikt att i det följande äska ett särskilt anslag för utförande och bearbetning av en mera omfattande trafikräkning under år 1946. Av denna anledning hade å här ifrågavarande anslag icke något belopp upptagits för detta ändamål. Skulle styrelsens förslag härutinnan icke bifallas, funne emellertid styrelsen det uppenbart, att den fortlöpande trafikräkningen borde fortsättas även under år 1946. För bestridande av styrelsens kostnader härför erfordrades under sådana förhållanden under detta anslag ett belopp av 6 000 kronor.

Beträffande de förstnämnda två arbetsuppgifterna rörande broarna har styrelsen anført.

I sina riksdagspetita till 1945 års riksdag beräknade styrelsen, att arbetena skulle kunna färdigställas före utgången av år 1946. Emellertid har arbetet under budgetåret 1944/45 icke kunnat bedrivas i fullt den takt, som förutsatts vid petitas avgivande. Orsakerna härtill äro bland annat följande. Under nyssnämnda budgetår hava icke mindre än fem civilingenjörer slutat sin anställning på den avdelning, som för här ifrågavarande ändamål upprättats inom brobyrån. På grund av rådande brist på ingenjörsutbildad arbetskraft hava nya ingenjörer icke kunnat anställas i omedelbar anslutning till befattningshavarnas avgång. De nyanställda ingenjörerna hava icke ägt erforderlig vana vid det speciella arbete, varom här är fråga. En avsevärd uppskolningstid har därför krävts, varunder de äldre ingenjörernas tid tagits i anspråk i rådgivande syfte. Vidare har arbetet fördröjts genom att personalen i viss utsträckning varit inkallad till militärtjänstgöring. På grund härav torde arbetena ifråga kunna färdigställas först under senare hälften av budgetåret 1946/47.

År 1943 beräknade styrelsen kostnaderna för arbetena med broliggarens färdigställande till 112 000 kronor. Härvid förutsattes, att bland annat arbetena med renritning av uppmätningsskisser skulle utföras genom de lokala vägmyndigheternas försorg och på deras bekostnad. I brev den 9 juni 1944 förklarade Kungl. Maj:t, att kostnaderna för dessa arbeten skulle bestridas med för barmarksunderhållet å de allmänna vägarna anvisade medel. För kostnadernas nedbringande och vinnande av enhetlighet samt på grund av svårigheter för vägförvaltningarna att anskaffa lämplig personal beslöt styrelsen den 30 juni 1944, att renritning av uppmätningsskisserna skulle verkställas hos styrelsen genom av styrelsen anställd personal och att kostnaderna härför skulle bestridas av nyssnämnda medel. Enligt 1945 års statsverksproposition har föredragande departementschefen emellertid uttalat, att samtliga styrelsens kostnader för ändamålet från och med ingången av

budgetåret 1945/46 böra bestridas från de till styrelsens förfogande ställda medlen från anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten. Antalet skisser, som vid denna tidpunkt återstodo att renrita, utgjorde cirka 3 600, för vilkas renritning medel sålunda icke finnas tillgängliga. Utgiftsstaten för broliggarens upprättande måste därför ökas med kostnaderna för ifrågavarande renritningsarbeten, som beräknas till 36 000 kronor.

I promemoria bilagd styrelsens petita till 1945 års riksdag hava erforderliga medel för slutförande av undersökningen rörande vissa broars bärighet för budgetåret 1946/47 beräknats till 65 000 kronor. Detta belopp kommer, på grund av vad ovan anförts rörande uppkommen försening, icke att bli tillfyllest för undersökningens färdigställande. Till vissa av avdelningens befattningshavare hava sålunda, under den tid de åtnjutit tjänstledighet för militärtjänstgöring, sjukdom m. m., under budgetåret 1944/45 i avlöning utbetalats sammanlagt cirka 4 000 kronor. Vidare har, på grund av ovan omnämnd uppskolning av nyanställd ingenjörspersonal, uppkommen försening av arbetet under samma budgetår medfört en kostnadsökning, som kan uppskattas till i runt tal 10 000 kronor. Erforderliga medel för undersökningens slutförande måste sålunda ökas med 14 000 kronor till 79 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda för budgetåret 1946/47 erfordras ett belopp av (36 000 + 79 000) 115 000 kronor, vilket belopp enligt styrelsen fördelades med 105 000 kronor på personal och 10 000 kronor på expenser samt rese- och traktamentsersättningar. Avlöningskostnaderna hade härvid beräknats under förutsättning, att endast viss del av personalen behövde tagas i anspråk under hela budgetåret.

*Samfundet för hembygdsvård* har i skrivelse den 15 augusti 1945 hemställt om bidrag för sin verksamhet under nästa budgetår med 10 000 kronor eller samma belopp som beviljats samfundet för innevarande budgetår.

Det kan i detta sammanhang erinras, att Kungl. Maj:t genom beslut den 11 maj 1945 föreskrivit följande villkor för åtnjutande av statsbidraget för innevarande budgetår.

1. Samfundet har att bedriva upplysnings- och propagandaverksamhet i vägvårdande syfte samt att gå väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess lokala förvaltningar, länsstyrelser, länsvägnämnder, vägnämnder, städer och andra samhällen samt organisationer och enskilda tillhanda med råd och upplysningar.

2. Verksamheten skall under medverkan av en rådgivande vägkommitté — i vilken väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, riksantikvarieämbetet, vetenskapsakademiens naturskyddskommitté, samfundet för hembygdsvård, svenska naturskyddsföreningen samt föreningen för dendrologi och parkvård äga utse envar en ledamot — utövas i första hand av en av samfundet på förslag av vägkommittén tillsatt vägvårdskonsulent jämte erforderligt antal biträden.

3. Uppdrag, som lämnas samfundet av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller dess lokala förvaltningar eller av länsstyrelser, länsvägnämnder eller vägnämnder, skola utföras kostnadsfritt. Där uppdraget avser mera ingående undersökningar och fråga är om byggande av väg, må dock skälig ersättning enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beprövande utgå av medel, som styrelsen disponerar för projektering eller byggande av vägar och broar.

4. För uppdrag, som lämnas av städer, samhällen, organisationer eller

enskilda, skall samfundet äga uppbära ersättning av uppdragsgivaren enligt grunder, som fastställas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

5. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äger, såvitt nu är ifråga, meddela erforderliga föreskrifter rörande bokföring och redovisning av statsbidrag och övriga inflytande medel.

6. Samfundet har att till kommunikationsdepartementet samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen årligen före den 1 augusti avgiva berättelse rörande användningen av det för det närmast förflutna budgetåret beviljade statsbidraget.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i sin förevarande skrivelse rörande samfundets hemställan om statsbidrag för nästa budgetår anført, att styrelsens lokala förvaltningar i ett flertal fall som rådgivare i vägärenden anlitat den vägvårdskonsulent, vilken samfundet genom anslag av allmänna medel erhållit möjlighet att anställa. De resultat som vunnits vid dessa konsultationer hade varit av stort värde. Förslag hade av vägvårdskonsulenten uppgjorts till anordnande av lämplig vegetation å vägslänter, som bildade sår i naturen, vid vägbankar, viadukter och broar, varjämte yttranden avgivits över olika vägsträckningar med i en del fall förslag till omstakningar och justeringar av väglinjen. Härigenom hade vägen utan ökning av byggnadskostnaderna kunnat smidigare inpassas i landskapsbilden. Vägvårdskonsulenten hade vidare anlitats för uppgörande av förslag till plantering vid nyuppförda garage- och förrådsbyggnader och beträffande snöskyddsplanteringar m. m.

Styrelsen, som anser det angeläget att vid såväl planeringen av nya arbeten som vid dessas utförande ha tillgång till denna sakkunskap, föreslår, att till samfundet för hembygdsvård för budgetåret 1946/47 anvisas det av samfundet begärda beloppet av 10 000 kronor.

Styrelsen framhåller härefter, att ett mindre belopp syntes böra upptagas under ifrågavarande anslag för möjliggörande av studieresor, deltagande i eventuella internationella vägkongresser, anordnande av kurser och dylikt. Efter isoleringen under krisåren syntes det styrelsen önskvärt, att möjligheter bereddes den statliga vägorganisationens tjänstemän att återknyta kontakten med vägorganisationer utomlands samt att studera och taga del av utvecklingen på vägväsendets område därstädes.

Styrelsen föreslår i anslutning härtill, att för detta ändamål under budgetåret 1946/47 upptages ett belopp av 15 000 kronor.

För diverse ändamål och som reserv beräknar styrelsen slutligen ett belopp av 10 000 kronor.

I enlighet med styrelsens beräkningar skulle anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten böra upptagas med (115 000 + 10 000 + 15 000 + 10 000) 150 000 kronor, därvid styrelsen förutsatte, att särskilda medel komme att anvisas till kostnader för trafikräkning.

I enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag böra under denna anslagspunkt erforderliga medel beräknas för fullgörande av dels

arbetet med uppläggning av en broliggare och dels den särskilda undersökningen för utrönande av bärigheten av de i det allmänna vägnätet ingående broarna i förhållande till vissa militära fordon. För förstnämnda ändamål erfordras 36 000 kronor och för sistnämnda ändamål 79 000 kronor.

Jag har icke något att erinra mot att samfundet för hembygdsvård erhåller ett statsbidrag för sin verksamhet under nästa budgetår med 10 000 kronor eller samma belopp som beviljats för innevarande budgetår.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 30 september 1945 begärt ett särskilt anslag å 900 000 kronor för anordnande under år 1946 av en hela landet omfattande trafikräkning. Styrelsen har till stöd härför framhållit, bland annat, att det vore nödvändigt att äga en ingående kännedom om trafikens storlek på vägarna för att kunna rationellt bedriva vägunderhållsarbetena och följa kostnaderna härför. Jag delar styrelsens uppfattning härutinnan. Det kan emellertid antagas, att vägtrafiken under år 1946 alltjämt kommer att vara i viss mån hämmad till följd av krisårens svårigheter. Då resultaten av en trafikräkning under dylika förhållanden måste anses mindre värdefulla, synes det mig mera ändamålsenligt att en trafikräkning av den storleksordning, varom här är fråga, kommer till stånd först vid en tidpunkt, då trafiken i huvudsak återtagit sin normala omfattning. Jag anser mig därför icke böra förorda bifall till styrelsens framställning om anvisande av förutnämnda belopp. Däremot synas medel böra stå till förfogande för en trafikräkning under år 1946 av mindre omfattning. Jag föreslår därför, att i förevarande anslag för ändamålet inräknas ett belopp av 6 000 kronor eller samma belopp som ställts till förfogande för fortlöpande trafikräkning under år 1945.

Styrelsen har framhållit önskvärdheten av att tillfälle beredes den statliga vägorganisationens tjänstemän att efter krisårens isolering återknyta kontakten med vägorganisationer utomlands samt att studera och taga del av utvecklingen på vägväsendets område därstädes. Styrelsen har därför hemställt, att under förevarande anslag måtte upptagas ett belopp av 15 000 kronor för att möjliggöra studieresor, deltagande i eventuella internationella vägkongresser, anordnande av kurser och dylikt. Slutligen har styrelsen ansett att i likhet med vad som hittills brukat ske ett mindre belopp, förslagsvis 10 000 kronor, borde inräknas i anslaget för diverse ändamål. Under erinran om att dispositionen av medel från anslaget är beroende på beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall vill jag icke motsätta mig, att för här berörda ändamål beräknas ett sammanlagt belopp av 13 400 kronor.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle anslaget till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten böra för nästa budgetår anvisas med (36 000 + 79 000 + 10 000 + 6 000 + 13 400) 144 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 144 400,  
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[30.] 28. **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond, förslagsanslag.** Jag har i annat sammanhang uttalat, att någon avsättning i egentlig mening till automobilskattemedelsfonden icke borde ifrågakomma med hänsyn till knappheten på dylika medel i förhållande till storleken av de behov, vilka förutsatts skola tillgodoses medelst anslag att avräknas mot automobilskattemedlen. Då vissa av dessa anslag i det föregående föreslagits skola å rikstatsförslaget upptagas med endast beräknade belopp, måste i avvaktan på den proposition rörande beloppens fastställande, om vars avlåtande jag framdeles kommer att göra hemställan, jämväl anslaget till avsättning till automobilskattemedelsfonden å rikstatsförslaget upptagas med ett allenast beräknat belopp. Detta torde böra bestämmas till 25 100 kronor, motsvarande skillnaden mellan å ena sidan de beräknade automobilskattemedelsinkomsterna och å andra sidan summan av dels de anslagsbelopp, som tidigare i dag föreslagits skola avräknas mot automobilskattemedlen och dels de ytterligare anslag, som i det följande komma att föreslås skola avräknas mot nämnda medel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, såsom *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 25 100.

### Hamnar och farleder.

[31.] 29. **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar, reservationsanslag.** Till hamn- och farledsundersökningar har riksdagen för vart och ett av budgetåren 1935/36—1945/46 anvisat ett anslag av 8 000 kronor. Enligt gällande bestämmelser för användningen av anslaget är detsamma ej begränsat till vissa slag av hamnar och farleder. Emellertid har anslaget hittills praktiskt taget uteslutande använts för projektering av fiskehamnar och vissa slag av närmast för fisket avsedda mindre farleder, där vederbörande intressenter utgjorts av ekonomiskt svaga fiskehamnsföreningar eller kommuner, som ej själva varit i stånd att bestrida mer än en viss del av kostnaden, vanligen 10 %. Förutom i dylika fall har anslaget efter Kungl. Maj:ts medgivande även disponerats för projektering, avseende förbättring av kustfarleder av allmän betydelse, varvid hela kostnaden utgått av anslagsmedel.

I skrivelse den 26 september 1945 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmält, att ett mycket stort antal ansökningar om projekteringar av fiskehamnar och farleder alltjämt föreligger. Styrelsen föreslår, att för nästa budgetår i likhet med innevarande budgetår ett belopp av 8 000 kronor anvisas.

I utlåtande den 15 november 1945 har 1944 års fiskehamnsutredning hemställt, att förevarande anslag måtte, i avvidan på den proposition i ämnet,

som kunde komma att föreläggas riksdagen i anledning av utredningens blivande förslag, upptagas med allenast beräknat belopp.

Av skäl, till vilka jag skall återkomma vid anmälan av punkten 33 i det följande, torde anslagsbehovet till förevarande ändamål böra bedömas på grundval av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag. Mot styrelsens beräkningar har jag icke funnit anledning till erinran.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 8 000.

[32.] 30. **Bidrag till handelshamnar och farleder, reservationsanslag.** Till detta ändamål har från och med budgetåret 1928/29 årligen anvisats ett reservationsanslag. För de senaste fem budgetåren har anslaget utgått med följande belopp.

| Budgetår      | Kronor  |
|---------------|---------|
| 1941/42 ..... | 100 000 |
| 1942/43 ..... | 100 000 |
| 1943/44 ..... | 100 000 |
| 1944/45 ..... | 250 000 |
| 1945/46 ..... | 200 000 |

Anslaget var under åren närmast före krigets utbrott uppfört med avsevärt högre belopp än under senare år varit fallet. Vid sidan av anslaget hava därjämte för budgetåren 1928/29—1933/34 särskilda riksstatsanslag anvisats direkt till vissa företag av samma kategori. Vidare har Kungl. Maj:t under åren 1931—1940 beviljat bidrag till handelshamnar från arbetslöshetsanslag med sammanlagt 6 834 100 kronor. Statens arbetsmarknadskommission har under budgetåren 1940/41—1943/44 till fem olika hamnföretag beviljat bidrag med sammanlagt 2 184 860 kronor, varjämte sedan krigsutbrottet 1939 till två större och tre mindre farledsföretag anvisats sammanlagt 24 457 000 kronor.

I skrivelse den 26 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av 200 000 kronor för bidrag till handelshamnar och farleder.

Angående föreliggande behov för ett flertal hamnstäder att modernisera och utbygga sina hamnar hänvisar styrelsen till vad styrelsen anfört i sina petita de senaste åren. Sedan länge föreläge därjämte ett stort behov av förbättring av ett flertal farleder.

I avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande ökad planmässighet i den svenska hamnbyggnadspolitiken m. m. borde, uttalar styrelsen, statsbidrag från ifrågavarande anslagstitel endast beviljas till sådana företag, som med hänsyn till befintliga anordningars bestånd eller andra speciella omständigheter vore i särskilt behov därav.

Departements-  
chefen.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 200 000.

[33.] 31. **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder, reservationsanslag.** Till förevarande ändamål har för budgetåret 1945/46 anvisats ett belopp av 500 000 kronor.

I skrivelse den 26 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning i fråga om anslag för budgetåret 1946/47 till förevarande ändamål ävensom till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.

Styrelsen erinrar därvid om att 1944 års fiskehamnsutredning i sitt utlåtande över styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 (se 1945 års statsverksproposition sjätte huvudtiteln, punkten 33) för bedömande av anslagsbehoven åberopat vissa av styrelsen upprättade förteckningar över aktuella fiskehamnsarbeten, omfattande omkring 200 företag. I fråga om cirka 150 av dessa företag uppskattades kostnaden till sammanlagt 28,5 miljoner kronor. Enligt utredningens mening vore en väsentlig ökning av anslagen till fiskehamnarna oundgängligen nödvändig.

Styrelsen meddelar vidare, att styrelsen på uppdrag av fiskehamnsutredningen utfört och alltjämt arbetade med upprättande av preliminära arbetsplaner för nu ifrågavarande arbeten. Med stöd av sålunda utförda och pågående undersökningar uppskattade styrelsen kostnaden för de arbeten i fiskehamnarna, vilka ansågos böra komma till utförande under de närmaste åren, till 30 à 40 miljoner kronor. Under förutsättning att dessa arbeten komme till utförande med anslag av statsmedel till i genomsnitt 90 % av kostnaderna och beräknades slutförda under en femårsperiod, skulle det årliga anslagsbehovet komma att uppgå till omkring 6 miljoner kronor.

Enligt vad styrelsen erfarit avsåge fiskehamnsutredningen att söka slutföra sitt uppdrag inom närmaste tiden. Styrelsen ansåge sig därför kunna räkna med att särskild proposition rörande anslagen till statliga och statsunderstödda fiskehamnar komme att föreläggas 1946 års riksdag.

Under åberopade av det anförda hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t i avbidan på framläggandet av nämnda proposition måtte till utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1946/47 beräkna reservationsanslag av tillhoppa 6 000 000 kronor.

1944 års fiskehamnsutredning har den 15 november 1945 avgivit utlåtande över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nu förevarande framställning och därvid anført i huvudsak följande.

Fiskehamnsutredningens arbete har numera fortskridit så, att erforderliga besiktningar av de fiskelägen, beträffande vilka önskemål om hamnförbätt-

ringar framkommit, numera verkställt. I samband därmed utför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen arbetsplaner och preliminära kostnadsberäkningar för de arbeten, som fiskehamnsutredningen ansett så nödvändiga, att de kunna förordas till utförande under de närmaste åren, men även för sådana arbeten, vilkas berättigande icke kan bedömas förrän kostnadsförslag efter närmare undersökningar på platsen kunnat upprättas. Hela antalet fiskelägen, beträffande vilka undersökningar sålunda pågå, uppgår till omkring 250. Då arbetsplanerna i många fall ännu icke äro färdigställda, är det för närvarande icke möjligt att med någon större säkerhet angiva den totala kostnadssumman för de nödvändiga hamnarbetena. Den torde emellertid, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen jämväl angiver, komma att ligga mellan 30 och 40 miljoner kronor.

I enlighet med sina direktiv avser fiskehamnsutredningen att upprätta en generalplan för byggande av fiskehamnar. För genomförande av denna plan beräknar utredningen det genomsnittliga behovet av statsbidrag till fiskehamnsarbeten under de kommande budgetåren till omkring 6 miljoner kronor eller det belopp, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med utredningen äskat.

Sedan de förenämnda arbetsplanerna och kostnadsberäkningarna blivit färdigställda, vilket beräknas vara fallet omkring den 15 januari 1946, avser utredningen att forcera slutförandet av sitt arbete, så att dess slutförande kan redovisas senast den 1 april 1946. Härigenom torde framläggande av särskild proposition rörande fiskehamnarna till 1946 års riksdag möjliggöras.

Utredningen tillstyrker, att Kungl. Maj:t i avbidan på den särskilda proposition, som kunde bli förelagd riksdagen, måtte för de ändamål som avses med anslagen till utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar beräkna ett belopp av 6 000 000 kronor.

Fiskehamnsutredningens blivande betänkande torde icke kunna framläggas å sådan tid, att detsamma efter vederbörlig remissbehandling kan hinna läggas till grund för en proposition till 1946 års riksdag. Även om betänkandet skulle kunna avgivas tidigare än nu kan beräknas, lär en proposition likväl kunna avlämnas först på ett så sent stadium av riksdagsarbetet, att beslut redan fattats om anslagsbehovet för sådana ändamål som skulle kunna avvägas mot de båda anslagen till fiskehamnsbyggnader m. m. Jag anser mig med hänsyn härtill böra redan nu taga ståndpunkt till dessa anslagsfrågor.

Departements-  
chefen.

Medelsanvisningen till fiskehamnsbyggnader m. m. har under krigsåren av kända skäl varit nedskuren i sådan grad att anslagen endast medgivit utförande i begränsad omfattning av underhålls- och förbättringsarbeten vid redan befintliga hamnar samt av sådana angelägna nybyggnadsföretag, vilkas utförande dragit förhållandevis små kostnader och vilka inom kort tid kunnat komma till avsedd nytta. Med hänsyn till angelägenheten av att medel stode till förfogande för igångsättande av åtminstone vissa särskilt angelägna företag föreslog emellertid Kungl. Maj:t i 1945 års statsverksproposition en höjning av nämnda båda anslag till sammanlagt 1 000 000 kronor för budgetåret 1945/46. Förslaget vann riksdagens bifall.



Enligt min mening böra även för nästa budgetår medel finnas tillgängliga för igångsättande av särskilt viktiga förbättrings- eller nybyggnadsföretag. Vid angelägenhetsprövningen bör fiskehamnsutredningens bedömning kunna tjäna till ledning.

I fråga om medelsanvisningens storlek för nästa budgetår vill jag, utan att därigenom föregripa prövningen av medelsbehovet för genomförande av en på längre sikt upplagd plan, förorda att de båda anslagen bibehållas vid samma belopp som för innevarande budgetår.

Jag hemställer under nu förevarande punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av .....kronor 500 000.

[34.] 32. **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder, förslagsanslag.** Till underhåll och drift av statens fiskehamnar samt sådana kanaler och övriga farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning, har riksdagen anvisat för ett vart av budgetåren 1942/43—1944/45 ett anslag av 100 000 kronor samt för budgetåret 1945/46 ett anslag av 110 000 kronor.

Genom beslut den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt inkomst- och utgiftsstat för underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder, varvid anslaget för innevarande budgetår fördelats med 19 900 kronor till statens fiskehamnar och 90 100 kronor till under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård och förvaltning stående farleder utom Södertälje kanal (se statsliggaren s. 396 f.).

Härförutom har Kungl. Maj:t, *dels* den 8 juni 1945 medgivit styrelsen att under budgetåret 1944/45 överskrida den i omkostnadsstaten för underhåll och drift av Falsterbokanalen upptagna delposten 2. *Expenser och övriga utgifter* med 20 000 kronor och *dels* den 19 september 1945 medgivit styrelsen att till påbörjande av reparation av en avstängningslucka i Falsterbokanalen taga i anspråk högst 25 000 kronor av anslaget.

I skrivelse den 26 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* äskat anslag till förevarande ändamål för budgetåret 1946/47.

Styrelsen har därvid beräknat, att kostnaderna för underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder komme att överstiga inkomsterna med sammanlagt 110 000 kronor, fördelade med 13 500 kronor på statens fiskehamnar och 96 500 kronor på under styrelsens vård och förvaltning stående farleder utom Södertälje kanal. Erforderliga medel för underhåll och drift av sistnämnda farled hade anvisats i annan ordning. Med hänsyn härtill samt till svårigheterna att, särskilt beträffande Falsterbokanalen, beräkna kostnaderna för erforderligt underhåll, såsom sandsugning, muddring och mera omfattande underhållsarbeten på maskineri och avstängningsluckor, hemställer styrelsen att ifrågavarande anslag även för nästkommande budgetår upptages som förslagsanslag och att det anvisas med 110 000 kronor.

1944 års *fiskehamnsutredning* har i utlåtande den 15 november 1945 föreslagit, att nu ifrågavarande anslag måtte, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för nästa budgetår upptagas med allenast beräknat belopp.

Kostnaderna för Falsterbokanalens drift och underhåll torde även under budgetåret 1946/47 få bestridas med medel anvisade under nu ifrågavarande anslag. Enligt vad jag under hand inhämtat lär *fiskehamnsutredningens* blivande förslag icke i nämnvärd grad komma att påverka anslagsberäkningen under förevarande punkt. Med hänsyn härtill torde anslaget — med bibehållande av karaktären av förslagsanslag — böra anvisas med av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat belopp.

Departementets  
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 110 000.

[35.] 33. **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar, reservationsanslag.** Till förevarande ändamål har för budgetåret 1945/46 anvisats ett belopp av 500 000 kronor.

Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 33 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av .....kronor 500 000.

[36.] 34. **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 23) framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/36 till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder ett reservationsanslag av 500 000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. Med detta anslag avsågs att såsom kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjänade den mindre sjöfartens intressen. Till enahanda ändamål har för vart och ett av budgetåren 1936/37—1938/39 anvisats ett anslag av 750 000 kronor. För budgetåret 1939/40 anvisades 1 000 000 kronor, varav dock jämlikt förordnande av Kungl. Maj:t allenast 550 000 kronor fingo tagas i anspråk för avsett ändamål, medan återstoden skulle tillföras statens automobilskattemedelsfond. Sedermera har för ändamålet anvisats 500 000 kronor för budgetåret 1940/41 samt ett formellt belopp av 100 kronor för budgetåret 1944/45.

Rörande användningen av anslaget hava bestämmelser meddelats i kungörelsen den 17 maj 1935 (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder. Jämlikt riksdagens medgivande får jämväl för hamn- och farledsundersökningar av anslaget disponeras det

belopp, som av Kungl. Maj:t prövas erforderligt. Av anvisade medel, sammanlagt 3 800 100 kronor, har Kungl. Maj:t beviljat statsbidrag till ett 70-tal företag. Byggnadskostnaderna hava uppgått till sammanlagt cirka 4,5 miljoner kronor.

I skrivelse den 26 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till förevarande ändamål för budgetåret 1946/47.

Styrelsen anför, att utarbetade förslag för närvarande förelåge för ett 50-tal anläggningar med en beräknad kostnad av cirka 5 500 000 kronor. Efter hand som flytande drivmedel komme att ställas till förfogande för motorbåtarna kunde med största sannolikhet förväntas ett ökat behov av hamnanläggningar för desamma. Det vore också av betydelse att sådana företag komme till utförande, som avsåge att bereda ökade framkomstmöjligheter för den mindre sjöfarten i våra skärgårdar genom upprensning och utprickning av smärre av den större sjöfarten ej utnyttjade farleder.

Då någon tillförlitlig beräkning av storleken av den från den mindre sjöfarten inflytande bensinskatten under nästa budgetår ej nu kunde göras, föreslår styrelsen att ifrågavarande anslag upptages med samma belopp som för budgetåret 1940/41 eller 500 000 kronor.

Departements-  
chefen.

För byggande och underhåll av hamnar, bryggor och farleder, vilka äro avsedda att tjäna den mindre sjöfartens och motorbåtstrafikens intressen, föreligger sedan flera år tillbaka ett avsevärt medelsbehov. På grund av de under krigsåren rådande restriktionerna beträffande tilldelningen av flytande bränslen och den därav orsakade minskningen i bensinskatteuppbörden har någon egentlig medelsanvisning för bidrag till sådana arbeten icke förekommit efter budgetåret 1940/41. Då en ökning av bensinskatteuppbörden från den mindre sjöfarten kan beräknas inträda under nästa budgetår, torde anslag till förevarande ändamål ånyo böra uppföras å riksstaten. Beloppet synes böra bestämmas till 300 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 300 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

### Vatten- och avloppsledningar.

[37.] 35. **Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, reservationsanslag.** Investeringsutredningen framlade i sitt betänkande med förslag till investeringsreserv av statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsarbeten för budgetåret 1944/45 bland annat förslag om upptagande i viss omfattning i investeringsreserven för nämnda budgetår av företag avseende vatten- och avloppsledningsanläggningar (SOU 1944: 12 s. 188—189 och 226—246). I samband därmed uppdrog utredningen vissa riktlinjer för utformningen av statsbidragsgrunder för sådana arbeten och uppbyggnad av

en personalorganisation för handläggning av ärenden av här ifrågavarande art. Enligt utredningens förslag skulle de ifrågasatta grunderna tills vidare försöksvis tillämpas. På grundval av dessa överbäganden fann utredningen ett anslag av 20 000 000 kronor erforderligt att vid behov stå till förfogande under budgetåret 1944/45 för ifrågavarande ändamål. Vid framläggande av propositionen 1944:281 angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 anslöt sig vederbörande departementschef till utredningens beräkningar och förslag samt förordade, att statsbidrag skulle med tillämpning försöksvis under budgetåret 1944/45 utgå i huvudsak enligt av utredningen angivna grunder. Av de erforderliga medlen ansågos 3 000 000 kronor böra anvisas å allmän beredskapsstat II för att möjliggöra igångsättande av planeringsarbeten, uppbyggande av nödig personalorganisation och andra förberedande åtgärder samt igångsättande av vissa särskilt angelägna anläggningsarbeten i den mån materialtillgångarna och arbetsmarknadsläget det tillåte. Återstoden, 17 000 000 kronor, föreslogs uppförd på allmän beredskapsstat III. Till dessa förslag gav riksdagen (skrivelsen nr 454) sin anslutning.

Den 17 november 1944 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse angående statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp (nr 733). Samma dag bemyndigade Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att anställa distriktsingenjörer till det antal, som befunes erforderligt för biträde vid handläggning av frågor om anläggningar för vattenförsörjning och avlopp och som kunde fyllas av kompetenta och för ändamålet lämpliga personer, dock högst en för varje län. Vidare ställde Kungl. Maj:t den 17 november 1944 det förutnämnda anslaget å 3 000 000 kronor till styrelsens förfogande att av styrelsen i mån av behov intill ett belopp av högst 1 000 000 kronor användas till uppbyggande av berörda personalorganisation samt till bestridande av vissa omkostnader för personalen ävensom till igångsättande av särskilt angelägna anläggningsarbeten i den mån materialtillgångarna och arbetsmarknadsläget det tillåte.

Den 30 december 1944 medgav Kungl. Maj:t, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge under andra hälften av budgetåret 1944/45 av det belopp av högst 1 000 000 kronor, som styrelsen jämlikt förenämnda beslut den 17 november 1944 ägde taga i anspråk, använda dels högst 126 000 kronor till tillfällig arbetskraft å en särskild avdelning inom styrelsen för handläggning av ärenden rörande vattenförsörjning och avlopp, dels ock vissa belopp till rese- och traktamentsersättningar samt expenser. Kungl. Maj:t föreskrev samtidigt, att styrelsens kostnader för nu ifrågavarande ändamål efter den 1 januari 1945 icke vidare skulle bestridas av medel, som ställts till styrelsens förfogande för planering av allmänna arbeten eller för utförande av viss anläggning.

Sedan riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition den 4 januari 1945, nr 2 (bil. 6, punkten 1), framställda förslag, till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjätte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t den 16 februari 1945 dels anbefallt väg-

och vattenbyggnadsstyrelsen att med anlitande av nämnda reservationsanslag tillföra det genom beslutet den 17 november 1944 till styrelsens förfogande ställda förskottsanslaget erforderligt belopp för täckning av därifrån förskottvis bestridda utgifter, dels ock bemyndigat styrelsen att disponera reservationsanslaget i övrigt för därmed avsedda ändamål i enlighet med de föreskrifter, som vore eller kunde bli av Kungl. Maj:t meddelade.

Sedan riksdagen därefter med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 38) till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1945/46 anvisat ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, har Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 — jämte det Kungl. Maj:t ställt anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande samt utfärdat kungörelse angående fortsatt giltighet av kungörelsen den 17 november 1944 (nr 733) angående statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp — anbefallt styrelsen att, sedan någon tids erfarenhet vunnits rörande organisation och bedrivande av ifrågasvarande anläggningsverksamhet samt tillämpning av för densamma meddelade statsbidragsgrunder, till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse härför ävensom, efter samråd med egnahemsstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission, med de förslag rörande den fortsatta planläggningen av verksamheten m. m., som betingades av sålunda vunnen erfarenhet och som borde läggas till grund för de fortsatta utredningar och överväganden i ämnet, vilka under punkten 38 i riksdagens skrivelse den 18 april 1945, nr 6, åsyftats. Kungl. Maj:t har därjämte den 11 maj 1945 föreskrivit, att frågor om nyanställning av distriktsingenjörer för biträde vid handläggning av ärenden angående anläggningar för vattenförsörjning och avlopp skola från och med den 1 juli 1945 underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Slutligen har Kungl. Maj:t den 10 augusti 1945 medgivit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må under budgetåret 1945/46 av omförmälda reservationsanslag använda dels högst 270 000 kronor till tillfällig arbetskraft inom styrelsen för handläggning av ärenden rörande vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar, dels ock vissa belopp till rese- och traktamentsersättningar samt expenser.

I skrivelse den 25 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt beräkning över för budgetåret 1946/47 erforderligt anslag till förvarande ändamål.

Styrelsen har därvid inledningsvis meddelat, att styrelsen med stöd av givna bemyndiganden för ifrågasvarande verksamhet inom styrelsen organiserat en särskild fristående avdelning, benämnd »avdelningen för vattenförsörjning och avlopp». Chefen för avdelningen, vilken förordnats av Kungl. Maj:t, vore direkt underställd generaldirektören och inginge som ledamot av styrelsen för ärenden, som berörde avdelningens ämbetsområde. Organiserandet av avdelningen hade påbörjats först under april 1945 i samband med att den av Kungl. Maj:t förordnade avdelningschefen då trädde i tjänst och hade av naturliga skäl måst ske utan erfarenhet om det blivande arbetets omfattning. För närvarande utgjordes personalen, inberäknat skrivbiträden och

expeditionsvakt, av inalles 21 befattningshavare. Det vore redan nu uppenbart, att avdelningen efter hand som arbetet komme riktigt i gång måste avsevärt förstärkas och utbyggas.

Styrelsen anför vidare, att styrelsen anställt tio distriktsingenjörer, vilka med stationering vid här angivna vägförvaltningar tilldelats följande verksamhetsområden (distrikt).

Stationering  
vid vägför-  
valtningen i

D i s t r i k t

|            |                                                                    |
|------------|--------------------------------------------------------------------|
| Stockholm  | Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Gotlands och Västmanlands län, |
| Jönköping  | Jönköpings, Östergötlands och Skaraborgs län,                      |
| Karlskrona | Blekinge, Kronobergs och Kalmar län,                               |
| Malmö      | Malmöhus och Kristianstads län,                                    |
| Göteborg   | Göteborgs och Bohus, Hallands och Älvsborgs län,                   |
| Karlstad   | Värmlands och Örebro län,                                          |
| Falun      | Kopparbergs och Gävleborgs län,                                    |
| Härnösand  | Västernorrlands och Jämtlands län,                                 |
| Umeå       | Västerbottens län,                                                 |
| Luleå      | Norrbottens län.                                                   |

De flesta distriktsingenjörerna hade, fortsätter styrelsen, kunnat tillträda sina befattningar först under tiden juni—augusti 1945 och en av dem hade icke kunnat börja tjänstgöra förrän den 1 september. Jämväl och icke minst beträffande distriktsorganisationen gällde att densamma måste antagas bliva i behov av förstärkning och utbyggnad. Styrelsen avsåg att återkomma till frågan om organisationen i sitt yttrande över vederbörande sakkunnigas rörande styrelsens omorganisation blivande betänkande.

Styrelsen framhåller i detta sammanhang, att av de sammanlagda personalkostnaderna inom styrelsen, 310 000 kronor, i runt tal 170 000 kronor belöpte på personal för arbetsuppgifter, som funnits redan före ikraftträdandet den 1 december 1944 av den förutnämnda kungörelsen. Dessa arbetsuppgifter, vilka alltsedan 1930-talets stora arbetslöshetskris åvilat styrelsen, hade i huvudsak utgjorts dels av granskning av förslag till anläggningar, vilka avsetts att utföras och i stor utsträckning även utförts såsom arbetslöshets- eller beredskapsarbeten, dels av utförande i styrelsens regi av sådana arbeten och dels av teknisk och ekonomisk kontroll vid utförande av dylika arbeten i kommunal eller annan regi. Kostnaderna för distriktsingenjörernas verksamhet uppginge för innevarande budgetår uppskattningsvis till 250 000 kronor, inberäknat viss personalökning, varom styrelsen avsåg att inom kort göra vederbörlig framställning. Personalkostnaderna, sammanlagt i runt tal 550 000 kronor, borde ställas i relation till att styrelsen skulle förbereda och vid behov kunna i på styrelsen ankommande delar handhava en verksamhet motsvarande en anläggningskostnad av icke mindre än omkring 45 miljoner kronor per år (jfr investeringsutredningens förslag och beräkningar rörande investeringsreserv för budgetåret 1945/46, SOU 1945: 12, s. 263—265 och 323—324).

I fråga om den hittillsvarande verksamheten anför styrelsen följande.

Bortsett från de arbetsuppgifter, som redan tidigare åvilat styrelsen i fråga om anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, hade den hittillsvarande verksamheten i första hand avsett uppbyggande av personalorganisationen samt utarbetande av tillämpningsföreskrifter i anslutning till statsbidragsförfattningen och av anvisningar för sökande av bidrag. Hittills utformade bestämmelser hava sammanförts i nr 2 för 1945 av styrelsens cirkulärtryck »Meddelanden från Kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen», vilket utsänts till bland andra samtliga hälsovårdsnämnder och provinsialläkare; en provisorisk upplaga härav utkom i början av juni månad och en slutlig upplaga under senare delen av augusti 1945. Intill den 1 september hade till styrelsen inkommit ansökningar om statsbidrag avseende ett 80-tal anläggningar för en sammanlagd kostnad av i runt tal 8 miljoner kronor. Därutöver hava tillstånd jämlikt 3 § i kungörelsen att påbörja arbete, innan statsbidrag därtill beviljats, sökts för ett antal anläggningar, för vilka fullständiga ansökningshandlingar och kostnadsberäkningar ännu icke inkommit till styrelsen. Vidare hava, enligt vad styrelsen inhämtat, till länsstyrelserna inkommit ett antal ansökningar, vilka med länsstyrelsens med biträde av vederbörande distriktsingenjör avgivna yttrande senare komma att insändas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Distriktsingenjörernas hittillsvarande verksamhet har eljest till övervägande del avsett meddelande av råd och anvisningar — som regel i anslutning till besök på ort och ställe — för upprättande av förslag och sökande av bidrag till ifrågasatta anläggningar. — Styrelsen har hittills beviljat bidrag endast till en enda anläggning. Däremot har tillstånd att påbörja arbetet, innan statsbidragsfrågan slutligt prövats, meddelats beträffande 23 anläggningar. Styrelsen har avsiktligt velat uppskjuta avgörandet av statsbidragsfrågorna till dess ett större antal ansökningar prövats och viss erfarenhet sålunda vunnits, detta för att i möjligaste mån undvika på otillräcklig erfarenhet grundade bidragsbeslut med därav följande ojämnheter beträffande tillämpningen av bidragsförfattningen. Det må framhållas, att styrelsen vid meddelande av tillstånd att påbörja arbete uttryckligen framhåller, att tillståndet icke innebär, att statsbidrag därigenom ställas i utsikt, utan att bidragsfrågan senare kommer att prövas oberoende av det meddelade tillståndet. — För tiden intill den 1 juli 1946 uppgår det återstående för bidrag till anläggningar disponibla beloppet till i runt tal 1,3 miljon kronor.

Den hittills vunna erfarenheten beträffande här ifrågavarande verksamhet vore, sammanfattar styrelsen, alltför knapp för att styrelsen i detta sammanhang skulle kunna framlägga några förslag avseende ändring, utvidgning eller omorganisation av verksamhetens planläggning och bedrivande.

Beträffande behovet av medel för budgetåret 1946/47 anför styrelsen.

Såsom i det föregående erinrats har investeringsutredningen förutsatt, att enligt kungörelsen 1944: 733 statsbidragsberättigade anläggningar för vattenförsörjning och avlopp skulle i händelse av en arbetsmarknadskris utföras i en omfattning motsvarande en anläggningskostnad av cirka 45 miljoner kronor under ett år. Häremot svarande bidragsbelopp har utredningen beräknat till 22 miljoner kronor.

När det gäller att bedöma omfattningen av den statsbidragsberättigade anläggningsverksamhet, som kan anses betingad uteslutande av sanitära och sociala skäl utan hänsyn tagen till arbetsmarknadsförhållandena, framstår det som naturligt att i första hand utgå från hittills föreliggande ansökningar om statsbidrag. Att grunda ett bedömande enbart på detta material lär emellertid icke giva något godtagbart resultat. Det är nämligen att märka, att

allmänheten först ganska sent — genom styrelsens förut nämnda anvisningar och distriktsingenjörernas verksamhet — blivit närmare insatt i sättet för sökande av bidrag och villkoren därför. Med hänsyn härtill och då gången av ett ärende — över hälsovårdsnämnd, länsstyrelse m. fl. myndigheter — är relativt tidsödande, synes man få antaga, att antalet hitintills inkomna ansökningar är avsevärt mindre än vad som framdeles kommer att bli fallet. Med ledning av de förfrågningar, som ingått till styrelsen och till distriktsingenjörerna, och med den kännedom om behovet, som styrelsen hittills förvärvat, anser styrelsen sig kunna antaga, att de anläggningskostnader, vartill statsbidrag under ett år kan förväntas komma att sökas, kunna uppskattas till ett belopp ej understigande 20 000 000 kronor.

Styrelsen har emellertid även sökt på annat sätt beräkna storleken av den anläggningsverksamhet, varom här är fråga. I samband med de länsvis bedrivna generalplaneutredningar för vattenförsörjning och avlopp, vilka inom ett antal län utförts eller pågå med anlitande av medel, som anvisats genom statens arbetsmarknadskommision, har folkmängdens fördelning på tätorter och annan bebyggelse tagits i betraktande. Enligt senaste folkräkning och vissa inom styrelsen gjorda uppskattningar äro av landets i runt tal 6 400 000 invånare 2 400 000 bosatta i städer, 2 000 000 i andra tätorter, samhällen, byar och annan samlad bebyggelse om minst 5 fastigheter (motsvarande i medeltal minst 20 invånare) och återstående 2 000 000 inom mera spridd bebyggelse. Förutsättes schematiskt, att all anläggningsverksamhet inom städer avseende vattenförsörjning och avlopp icke vore statsbidragsberättigad men att detta däremot vore fallet beträffande all sådan verksamhet inom landskommuner, skulle denna anläggningsverksamhet inom en bebyggelse omfattande 2 000 000 invånare kunna beräknas falla inom ramen för nu ifrågavarande bidragssystem, under det att för motsvarande ändamål beträffande den återstående, mera spridda eller enstaka landsbebyggelsen, likaledes omfattande 2 000 000 invånare, bidrag i förekommande fall som regel skulle utgå av under egna-hemsstyrelsens förvaltning stående medel till bostadsförbättring på landsbygden.

I en den 26 oktober 1942 avgiven utredning angående vattenförsörjnings- och avloppsförhållanden på landsbygden har egna-hemsstyrelsen framlagt förslag och kostnadsberäkning beträffande erforderliga förbättringsåtgärder i sagda avseenden för sistnämnda bebyggelse. Med viss justering, bland annat för sedan utredningen verkställdes inträdda förändringar, kan det av egna-hemsstyrelsen framlagda programmet beräknas kosta approximativt 200 kronor per person eller sammanlagt 400 000 000 kronor.

För den bebyggelse, för vilken statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp skulle utgå av under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående medel, föreligger icke någon motsvarande beräkning, men anläggningskostnaderna kunna uppskattas till i genomsnitt minst 500 kronor per person, motsvarande en totalkostnad av minst 1 000 000 000 kronor. Sannolikt torde kostnaderna ligga mellan nämnda belopp och 1 500 000 000 kronor. Utgår man från dessa belopp och förutsätter, att här avsedd bebyggelse i sin helhet skulle förses med anläggningar för vattenförsörjning och avlopp inom en tidrymd av förslagsvis 30 år, skulle detta innebära en anläggningsverksamhet motsvarande genomsnittliga årliga kostnader av storleksordningen 30 000 000 à 50 000 000 kronor. Därest de ekonomiska betingelserna härför bliva gynnsamma, synes det icke osannolikt, att ifrågavarande anläggningsarbeten inom få år komma att uppnå nu angiven omfattning.

I detta sammanhang må även framhållas, att inom ett stort antal samhällen, i vissa fall med upp till ett par tusen invånare, för närvarande icke finnas



andra än mycket primitiva och bristfälliga anordningar för vattenförsörjning och avlopp. De sanitära olägenheterna härav äro i många fall sådana, att länsstyrelsen meddelat föreläggande för vederbörande kommunala myndigheter att inom bestämd tid låta utföra anläggningar av viss omfattning. Det framstår såsom sannolikt, att dylika förelägganden inom de närmaste åren måste meddelas i ökad utsträckning. Samhällen, som på sådant sätt bliva ålagda att ordna hithörande frågor, torde med visst fog komma att förvänta, att det bidrag, som enligt författningen kan utgå, även kommer att beviljas utan större tidsutdräkt. Dessa omständigheter torde förtjäna att särskilt beaktas vid beräklandet av bidragsbehovet.

I anslutning härtill anför styrelsen, att den takt, i vilken här avsedda, mycket stora investeringsbehov borde tillgodoses, givetvis måste i betydande utsträckning avpassas efter konjunkturförhållandena och speciellt efter behovet av att under vikande konjunkturer kunna sysselsätta från andra områden friställd arbetskraft. Med hänsyn till den ur sanitär och social synpunkt höga angelägenhetsgraden hos ett stort antal anläggningar syntes emellertid anläggningsverksamheten under de närmaste åren även vid god sysselsättning på arbetsmarknaden böra bliva av betydande omfattning. På grundval av vad anförts ansåge sig styrelsen för budgetåret 1946/47 böra räkna med ett minimibehov av anslag till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp ej understigande 5 000 000 kronor, motsvarande anläggningskostnader av 10 å 15 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer styrelsen, att till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp måtte för budgetåret 1946/47 anvisas ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

Styrelsen förutsätter härvid, att kostnaderna för personalorganisation inom styrelsen och ute i länen helt eller i varje fall till större delen komma att bestridas i annan ordning.

*Statens industrikommission* har den 14 november 1945 avgivit utlåtande i ärendet i vad detsamma rör materieförsörjningen.

Kommissionen har härom anført i huvudsak följande.

Av remitterade skrivelsen framgår, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppskattar totala anläggningskostnaden för ifrågavarande ändamål till 10 å 15 miljoner kronor.

Enligt uppgifter, som kommissionen inhämtat från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, beräknas materialåtgången uppgå till följande kvantiteter.

|                                |         |        |     |
|--------------------------------|---------|--------|-----|
| Heltjocka gjutjärnsrör .....   | 2 000—  | 3 000  | ton |
| Galvaniserade smidda rör ..... | 500—    | 750    | »   |
| Bly .....                      | 25—     | 37,5   | »   |
| Betongrör .....                | 10 000— | 15 000 | »   |

Beträffande de erforderliga kvantiteterna järnrör skulle ifrågavarande behov icke i nuvarande försörjningsläge kunna tillgodoses. Emellertid synes det kommissionen sannolikt, att en betydande import skall kunna komma till stånd under år 1946. Därtill kommer, att en särskild gjuterianläggning är avsedd att uppföras i Oxelösund för tillverkning av gjutna muffrör av järn. Anläggningen, som skall hava en kapacitet av omkring 15 000 ton dylika rör per år, beräknas vara färdig senast den 1 juni 1946. Leveranser av järnrör

från anläggningen torde följaktligen kunna förväntas under andra halvåret 1946. Med hänsyn till nämnda förhållanden synas de för nu förevarande ändamål behövliga kvantiteterna järnrör kunna erhållas.

Jämväl erforderliga mängder bly och betongrör torde kunna ställas till förfogande.

Under åberopande av det anförda uttalar kommissionen, att kommissionen, ur de synpunkter kommissionen hade att beakta, intet hade att erinra mot bifall till framställningen, varvid kommissionen dock förutsatte, att beräknad import komme till stånd och att en försämring av försörjningsläget i övrigt ej inträffade.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att betydande behov av anläggningar för vattenförsörjning och avlopp föreligga. I många samhällen äro förhållandena på detta område sådana, att det måste anses angeläget, att förefintliga brister avhjälpas inom en nära framtid. På grund härav måste det anses önskvärt, att anläggningsverksamheten i vad avser vattenförsörjning och avlopp ökas och att, i den mån statsens ekonomiska medverkan härtill är erforderlig, statsbidragsmedel i större omfattning än hittills ställas till förfogande. Med hänsyn till nödvändigheten av att begränsa statsutgifterna, och då anläggningar av här avsedd art förutsättas komma till stånd i betydande omfattning, därest behov framdeles uppkommer att sysselsätta friställd arbetskraft genom allmänna arbeten, finner jag mig emellertid böra stanna vid att föreslå en medelsanvisning av 2 000 000 kronor till förevarande anläggningsverksamhet.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har under hand meddelat, att styrelsen hade för avsikt att inom den närmaste tiden inkomma med förslag till vissa jämkningar i statsbidragsgrunderna. Frågan härom torde i sinom tid genom särskild proposition få underställas riksdagens prövning.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 2 000 000.

## C. Vägtrafikväsendet.

[38.] 1. **Besiktning av motorfordon, förslagsanslag.** Förevarande anslag har för innevarande budgetår anvisats med 777 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1945 har min företrädare i ämbetet tillkallat fem sakkunniga för att inom kommunikationsdepartementet biträda med utredning rörande lämplig organisation av besiktningsväsendet för motorfordon jämte därmed sammanhängande förhållanden.

I skrivelse den 30 september 1945 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort framställning om anslag till förevarande ändamål med samma belopp som beviljats för innevarande budgetår.

Med hänsyn till att bilbesiktningsväsendet på sätt nyss omnämnts är föremål för utredning torde styrelsens framställning tills vidare icke böra läggas till grund för statsmakternas ståndpunktstagande till organisationens utformning under nästa budgetår. I riksstatsförslaget bör anslaget till besiktning av motorfordon därför upptagas med allenast beräknat belopp, förslagsvis 1 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 000 000.

[39.] 2. **Registrering av motorfordon, förslagsanslag.** Anslaget, från vilket bestridas i huvudsak kostnaderna för instrument och andra handlingar, vilka avses i kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 616) angående registerföringen av motorfordon och släpfordon, har för vart och ett av budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats med 1 000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte anvisas med oförändrat belopp av 1 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 000.

[40.] 3. **Bidrag till vissa kommunikationsändamål, reservationsanslag.** Till bidrag till vissa kommunikationsändamål anvisades för vart och ett av budgetåren 1941/42—1944/45 ett reservationsanslag av 25 000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget anvisats med 100 000 kronor.

De utgifter, som under senare år bestritts av anslaget, utgöras bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikations-

leder i Norrland samt av statsbidrag till bestridande av kostnaderna för bro eller annan anordning för vägs framförande över isränna, då vägen icke är att hänföra till allmän väg. Härjämte hava vissa mindre engångsutgifter bestritts med medel från anslaget, exempelvis för istandsättningsarbeten vid vissa fjällstugor. Vidare skola enligt beslut av 1937 års riksdag från och med budgetåret 1937/38 från anslaget bestridas även de statens bidrag till anordningar för beredande av skjuts och härbärge åt resande, som under tidigare år utgått av anslag för bidrag till skjutsentreprenader m. m. och varmed avsetts att i fall då så erfordras på grund av skjutsstadgans upphävande möjliggöra dylika anordningar. Slutligen skola från och med innevarande budgetår efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall från detta anslag bestridas bidrag till uppehållande av vissa båtförbindelser, till vilka medel före vägväsendets förstatligande utgått på grund av utfästelser från vederbörande vägdistrikt. Främst med anledning av sistnämnda utvidgning av anslagsändamålen höjdes anslagsbeloppet för budgetåret 1945/46 med 75 000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* anhållit om anslag för budgetåret 1946/47 till förevarande ändamål.

Styrelsen har därvid ifrågasatt, huruvida icke från detta anslag bidrag i vissa fall skulle kunna utgå till sådana enskilda vägförbindelser, vilka vore av väsentlig betydelse för befolkningen i en trakt men vilka icke utan bidrag kunde åstadkommas eller uppehållas och icke uppfyllde nu gällande fordringar för erhållande av bidrag från anslagen till bidrag till enskild väghållning. Som exempel härpå nämner styrelsen vägförbindelser över näs mellan sjöar, där båttrafik uppehålls med bidrag från detta anslag, vintervägar till enstaka gårdar, som sommartid hava statsunderstödd båtledsrafik, samt broförbindelser å vägar, som användas under förfallstider.

Härutöver framhåller styrelsen, att 1938 års skärgårdsutredning i sitt betänkande (SOU 1939: 34) hemställt, att förevarande anslag måtte förstärkas med 100 000 kronor för att, efter Kungl. Maj:ts närmare prövning och bestämmelser i varje särskilt fall och tidsläge, användas för löpande bidrag till bestridande av drifts- och underhållskostnader för vissa passbåtsförbindelser ävensom för löpande bidrag till bestridande av kostnader för vissa telefonabonnemang. Till några av passbåtsförbindelserna utginge redan nu bidrag från detta anslag, men i övrigt hade betänkandet icke föranlett något slutligt ställningstagande från statsmakternas sida.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 hade styrelsen icke kunnat taga hänsyn till kostnaderna för de åtgärder i sådant hänseende, vilka kunde komma att föreslås av 1945 års skärgårdsutredning.

Styrelsen kunde icke för närvarande avgöra, huruvida reservationer å det för innevarande budgetår anvisade anslaget kunde uppkomma eller om detta anslag skulle visa sig till fyllest. Framställningar om bidrag till båt- och färjeförbindelser i alla de fall styrelsen räknat med i 1944 års petita hade ännu icke inkommit, men å andra sidan hade styrelsen erfarit, att ytterligare, tidigare icke beräknade ansökningar måhända vore att förvänta.

Under återopande av det anförda hemställer styrelsen, att anslaget för nästa budgetår måtte anvisas med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

I skrivelse den 15 november 1945 har *1945 års skärgårdsutredning* hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår förstärkas med ett belopp av minst 50 000 kronor.

Utredningen har därvid uttalat, att det mest trängande behovet av förbättrade kommunikationer i skärgårdarna i allmänhet föreläge i fråga om öar, vilka nu icke alls eller allenast i begränsad omfattning berördes av reguljära båtförbindelser. På många av dessa öar hade kronan av militära skäl under kriget upprätthållit viss trafik, men denna trafik hade efter beredskapens upphörande helt eller delvis bortfallit. Härigenom hade skärgårdsbefolkningen på många platser fått se sina kommunikationer plötsligt och avsevärt försämrade, även om i och för sig någon större ändring icke inträtt i kommunikationsförhållandena i jämförelse med tiden före kriget.

Utredningen förklarar sig icke för närvarande vara beredd att taga ståndpunkt till frågan, huru kommunikationerna till sådana områden i framtiden lämpligen borde ordnas. I avbidan på de organisationsförslag, som senare komme att framläggas, borde emellertid de möjligheter, som funnes för uppehållande av förbindelserna med här avsedda områden, noga tillvaratagas. Utredningen tänkte därvid närmast på möjligheterna för enskilda personer och företag eller kommuner att med hjälp av statsbidrag eller på annat sätt upprätthålla reguljära båtförbindelser mellan skärgårdsöar och fastlandet. Enligt utredningens uppfattning borde därvid befintlig båtmateriel tills vidare användas. Statsbidragen borde utgå till täckande av uppkommande driftsunderskott. Det under sjätte huvudtiteln upptagna reservationsanslaget Bidrag till vissa kommunikationsändamål å 100 000 kronor torde vara otillräckligt för att jämte övriga med anslaget avsedda ändamål tillåta en bidragsgivning av här antytt slag. För att under nästa budgetår möjliggöra uppehållandet av båtförbindelser i de sämst ställda skärgårdsområdena syntes därför en anslagsökning av minst 50 000 kronor vara erforderlig.

I utlåtande den 10 december 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* tillstyrkt bifall till skärgårdsutredningens framställning och därvid framhållit, att med medel från nu ifrågavarande anslag ofta betydelsefulla förbättringar kunde erhållas med relativt blygsamma belopp.

Departements-  
chefen.

Från förevarande anslag ha hittills utgått bidrag huvudsakligen till uppehållande av båtförbindelser i olika delar av landet. Jag har icke något att erinra mot att anslagsändamålet från och med nästa budgetår, i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, utvidgas till att avse även vissa enskilda vägförbindelser. Anslagsmedlens disposition torde jämväl under nästa budgetår böra vara beroende av beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Frågan om en förbättring av skärgårdarnas kommunikationer har redan tidigare i olika sammanhang varit föremål för överväganden. Under krigsåren har i vissa fall en temporär förbättring inträtt för sådana öar, å vilka

kronan av militära skäl eller eljest haft anledning att bedriva trafik. I och med beredskapens upphörande har emellertid sådan trafik i det övervägande antalet fall upphört, och en försämring av förbindelserna har därmed inträtt. I och med drivmedelsrestriktionernas hävande kan det visserligen förväntas, att skärgårdsbefolkningen kommer att försöka upprätta nya reguljära båtförbindelser mellan skärgårdsöarna och fastlandet. En förutsättning härför torde dock i många fall vara, att bidrag från det allmänna kan erhållas, åtminstone under en övergångsperiod. Enligt min mening bör därvid även staten lämna sin medverkan. För att bereda möjligheter härtill synes en ökning av anslagsbeloppet vara påkallad. Jag har icke något att erinra mot att anslagsökningen bestämmas till det av skärgårdsutredningen föreslagna beloppet, 50 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ... kronor 150 000.

[41.] 4. **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget, vilket avräknas mot automobilskattemedlen, är för innevarande budgetår anvisat med 64 600 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 december 1944 fastställt personalförteckning för statens biltrafiknämnd (statsliggaren s. 401). Vidare har Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för biltrafiknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                           | Kronor |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 29 800 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 30 300 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 4 500  |
| <hr/>                                                                                     |        |
| Summa kronor 64 600.                                                                      |        |

Kungl. Maj:t har genom beslut den 17 april 1942 och den 11 maj 1945 meddelat bestämmelser om dispositionen av anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Enligt dessa bestämmelser bestridas från posten *dels* arvoden till biltrafiknämndens ordförande, ledamöter och suppleanter, *dels* arvode till kanslichefen hos nämnden, *dels* ock ersättning med tillhopa högst 2 000 kronor till sakkunniga, vilka jämlikt 9 § instruktionen för nämnden kunna komma att tillkallas. Ordföranden, ställföreträdaren för ordföranden samt ledamot äga åtnjuta årligt arvode med respektive 3 000, 1 800 och 1 200 kronor. Arvodet till kanslichefen utgår med ett belopp av för år räknat 15 000 kronor. För kanslichefsbefattningen skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 10—15 §§, 19 § 1 mom. och 20 § 1 mom. första stycket samt — därest till innehavare av befattningen utses tjänsteman, som är underkastad civila avlöningsreglementet eller 1 avd. civila icke-ordinariereglementet — jämväl 23 § civila icke-ordinariereglementet.

mentet, därvid befattningshavaren skall anses tillhöra 30 lönegraden 30 löneklassen.

För att sätta Kungl. Maj:t i tillfälle att vidtaga den reglering av arvoden till nämndens ordförande, ledamöter och suppleanter som kunde finnas skäligen ävensom för att bereda Kungl. Maj:t möjlighet att vid behov träffa anstalter för personalförstärkning inom nämnden hava posterna Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för innevarande budgetår upptagits med be-teckningen förslagsvis. Sedan biltrafiknämnden den 18 maj 1945 anmält, att det vore oundgängligen nödvändigt att redan från och med den 1 juli 1945 utöka kansliets personal, har Kungl. Maj:t den 8 juni 1945 medgivit att sistnämnda post finge under budgetåret 1945/46 överskridas med högst 8 900 kronor. Härigenom har nämndens önskemål om anställande av två nya kontorsbiträden samt förstärkning av medelstillgången för bestridande av vikariats- och övertidsersättningar m. m. blivit tillmötesgånga.

I skrivelse den 24 augusti 1945 har *statens biltrafiknämnd* hemställt om anslag för nämndens verksamhet under budgetåret 1946/47.

Biltrafiknämnden har inledningsvis meddelat, att antalet ärenden, vilka nämnden haft att handlägga i egenskap av tillståndsbeviljande myndighet, visat ökning under de senaste två åren. Antalet under januari—juli 1945 till nämnden från länsstyrelser och polismyndigheter insända tillståndsbevis och resolutioner, vilka granskats av nämnden, utgjorde 3 722. Granskningen och bearbetandet av insända huvudsammandrag av körrapporter liksom driftstatistikens sammanställande vore ett tidskrävande arbete. I viss omfattning hade körrapporterna bearbetats hos nämnden för erhållande av specialuppgifter. Sådana bearbetningar kunde antagas framdeles komma att bliva erforderliga i större omfattning än nu.

Beträffande nämndens nuvarande kanslipersonal föreslår nämnden, att kanslichefen erhåller extra ordinarie anställning i 30 lönegraden samt att kanslibiträdet uppflyttas till kontorist i lönegraden Eo 9. Till motivering härför anför nämnden.

Avlöning till kanslichef har i proposition 1940: 115 (s. 57), som i förevarande avseende av riksdagen lämnats utan erinran, förutsatts utgå med belopp, motsvarande lön enligt 30 löneklassen. De två hittillsvarande innehavarna av kanslichefstjänsten hava båda innehaft ordinarie anställningar inom statsförvaltningen. Avlöning till kanslichefen har med hänsyn härtill utgått i form av arvoden, medan övriga tjänster uppförts såsom extra ordinarie. Nuvarande innehavaren av kanslichefstjänsten kommer, därest han vid nästkommande budgetårs ingång kvarstår i tjänst, att då hava tjänstgjort i fyra år såsom kanslichef. Då arvodestjänst icke erbjuder samma trygghet, bland annat ur familje och sjukpensionssynpunkt, som en ordinarie eller extra ordinarie tjänst, vill biltrafiknämnden föreslå, att tjänsten såsom kanslichef från och med den 1 juli 1946 upptages i lönegrad Eo 30.

Innehavaren av tjänsten såsom kanslibiträde hos nämnden är i stor utsträckning sysselsatt med registrators- och kamerala ärenden. Som en följd av den förut berörda ökningen av antalet ärenden har jämväl registratorsarbetet i motsvarande mån ökat. Jämväl de kamerala göromålen hos

nämnden hava en icke obetydlig omfattning. Som en följd av dessa förhållanden äro dessa arbeten numera kanslibiträdets huvudsakliga uppgift. Det måste med hänsyn härtill anses motiverat, att denna tjänst placeras i en högre lönegrad än den nuvarande (Eo 7). Då arbetets art och omfattning och det därmed förbundna ansvaret torde motivera en placering av tjänsten såsom kontorist i lönegraden Eo 9, hemställer nämnden, att posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bestämmes på sådant sätt, att den nuvarande kanslibiträdestjänsten ersättes med en kontoristtjänst.

Nämnden hemställer vidare, att kanslipersonalen måtte utökas med — förutom de två kontorsbiträden, vilka avlönas med anlitande av de genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 juni 1945 till nämndens disposition ställda medlen — en förste byråsekreterare i lönegraden Eo 24, en byråsekreterare i lönegraden Eo 21 samt ett kontorsbiträde i lönegraden Eo 4. Härmed avsåges att möjliggöra överflyttning till nämnden av den verksamhet rörande fastställande av taxor för olika slag av trafik, vilken för närvarande bedreves av priskontrollnämndens transportsektion. Överflyttningen avsåges dock icke böra komma till stånd förrän vid den tidpunkt då transportsektionens verksamhet inom priskontrollnämnden kunde komma att upphöra. Därvid skulle, om så i övrigt funnes lämpligt, viss hos priskontrollnämnden nu anställd personal kunna överflyttas till biltrafiknämnden. Härigenom skulle icke blott tillgodoses kravet på företagsekonomiskt skolad personal utan även givas möjlighet att tillgodogöra sig de värdefulla erfarenheter, som vunnits under transportsektionens verksamhet.

I fråga om sambandet mellan biltrafiknämndens uppgifter och verksamheten vid priskontrollnämndens transportsektion upplyser biltrafiknämnden följande.

Enligt 29 § 4 mom. förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik åligger det biltrafiknämnden att fastställa allmänna grunder för uppställning av automobiltaxor. Vidare har tillståndsbefviljande myndighet att fastställa taxor för sådan trafik, vartill myndigheten meddelat tillstånd.

Biltrafiknämnden har beträffande vissa slag av trafik fastställt sådana allmänna grunder, som i nyssnämnda författningsrum avses. Arbetet härmed, som varit omfattande och tidskrävande, har skett under samarbete med priskontrollnämndens transportsektion. Priskontrollnämnden har i samband härmed utfärdat vissa riktlinjer i fråga om fastställande av maximitaxor för olika slag av trafik. I fråga om beställningstrafik hava som regel kunnat utfärdas taxor, gällande för helt län eller för del av ett län. Beträffande linjetrafiken har däremot fastställandet av maximitaxor som regel skett särskilt för varje linje. Här ha nämligen de lokala förhållandena en stor betydelse. Det är också av vikt att just i fråga om linjetrafik kunna fastställa väl avvägda taxor, då linjetrafiken är i viss mån genom själva koncessionsgivningen skyddad för konkurrens. Biltrafiknämnden har jämväl ansett vara av betydelse att tillse, att de i många fall mycket höga s. k. good-willvärdena, som erlagts vid förvärfv av linjetrafikrörelse, icke inverka på taxorna på sådant sätt, att trafikanterna oskäligen betungas. Nämnden har under nuvarande förhållanden haft möjlighet att genom remiss till priskontrollnämnden erhålla utlåtande över avgivna förslag till taxor och i många fall av priskontrollnämnden upprättade nya förslag. Länsstyrelserna som tillståndsgivande myndigheter hava, enligt vad biltrafiknämnden erfarit,



i mycket stor omfattning hänvänt sig till priskontrollnämndens transportsektion för erhållande av sakkunnig behandling av taxefrågor i bilärenden. Som regel lära nämligen länsstyrelserna icke äga tillgång till erforderlig sakkunskap för avgörande av de många gånger invecklade taxeproblemen.

Vad angår arvodena till nämndens ordförande, ledamöter och suppleanter uttalar nämnden, att den för sin del ansåge arbetets omfattning redan för närvarande motivera en höjning av desamma. Nämnden hade dock icke ansett sig böra föreslå någon till beloppet bestämd höjning av dessa arvoden utan hemställde, att Kungl. Maj:t måtte pröva denna fråga.

Slutligen har nämnden hemställt, att de olika posterna i avlöningsstaten jämväl för budgetåret 1946/47 måtte upptagas såsom förslagsvis beräknade. Till stöd härför har nämnden åberopat de skäl, som föranlett en dylik anordning under innevarande budgetår och vilka enligt nämndens mening alltjämt kvarstode.

I anslutning till det anförda beräknar nämnden medelsbehovet under posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 14 800 kronor, vilket innebär en minskning jämfört med nu löpande budgetår med 15 000 kronor, motsvarande kanslichefens arvode. Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslås höjd till 68 600 kronor eller med 38 300 kronor. Slutligen beräknar nämnden för Rörligt tillägg en ökning med 5 500 kronor till 10 000 kronor.

Över biltrafiknämndens framställning hava utlåtanden avgivits av statskontoret den 1 oktober 1945, av allmänna lönenämnden den 3 oktober 1945 och av priskontrollnämnden den 9 oktober 1945.

*Statskontoret* har — under erinran, att biltrafiknämnden tillkommit genom beslut av 1940 års riksdag och att nämndens hittillsvarande verksamhet således helt bedrivits under de särskilda krisförhållanden, som varit rådande under senare år — uttalat, att närmare erfarenheter borde avvaktas angående omfattningen av nämndens arbetsuppgifter efter återgång till mera normala tider, innan medgivande lämnades till nämndens nu framlagda förslag om lönereglering för kanslichefen samt om utbyggnad av nämndens organisation. Vad anginge nämndens hemställan, att tjänsten som kanslibiträde skulle omändras till en kontoristbefattning, kunde statskontoret icke finna vad i ärendet anförts angående förevarande befattningshavares arbetsåligganden motivera tjänstens placering i annan lönegrad än den sjunde.

*Allmänna lönenämnden* har — med hänsyn till att extra ordinarie befattningar redan funnes inrättade hos biltrafiknämnden — icke velat motsätta sig bifall till nämndens förslag, att tjänsten såsom arvodesavlönad kanslichef hos nämnden måtte ombildas till en extra ordinarie befattning i lönegrad Eo 30. Efter en sådan ombildning borde innehavaren av befattningen ej längre benämnas kanslichef utan — förslagsvis — byråchef.

Enligt vad lönenämnden under hand inhämtat, hade det nuvarande kanslibiträdet varit i biltrafiknämndens tjänst sedan början av år 1941. Hon hade icke tidigare innehaft någon statsanställning. Med hänsyn till vad

biltrafiknämnden anfört angående arten och omfattningen av de kanslibiträdet åvilande göromålen tillstyrkte lönenämnden, att kanslibiträdestjänsten ombildades till en extra ordinarie kontoristtjänst i lönegraden Eo 9.

Vad slutligen anginge biltrafiknämndens förslag, att från och med den 1 juli 1946 nämndens personalförteckning skulle utökas med en förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24 och en byråsekreterare i lönegrad Eo 21, framhåller lönenämnden, att denna utökning icke borde träda i kraft, förrän den i framställningen såsom sannolik angivna överflyttningen av viss verksamhet från priskontrollnämndens transportsektion till biltrafiknämnden ägde rum. Enligt lönenämndens uppfattning vore det emellertid icke möjligt att för närvarande bedöma den personalökning hos biltrafiknämnden, som vid en eventuell dylik överflyttning kunde komma att visa sig erforderlig.

*Priskontrollnämnden* har på anförda skäl förordat, att de taxefrågor för automobiltrafik, som nu handlades av priskontrollnämndens transportsektion, då denna sektion komme att upphöra, överflyttades till biltrafiknämnden och att därvid även den befogenhet att fastställa taxa för automobiltrafik, som nu tillkomme länsstyrelse eller polismyndighet i stad, överflyttades till biltrafiknämnden. Skulle sistnämnda överflyttning icke anses böra ske, syntes i varje fall böra föreskrivas att länsstyrelse och polismyndighet i stad, innan de fastställde taxa, skulle vara skyldiga att inhämta yttrande från biltrafiknämnden.

Till slut torde jag här få erinra om vissa förslag, vilka framlagts i ett av en inom kommunikationsdepartementet tillkallad utredningsman avgivet betänkande med förslag i anledning av utredning rörande tillstånd för juridiska personer att utöva yrkesmässig biltrafik (SOU 1944: 39).

*Utredningsmannen* har bland annat påpekat (s. 94), att vissa föreskrifter i den för nämnden gällande instruktionen (SFS nr 160/1941) måste leda till att nämnden in pleno nödgades handlägga ett stort antal likartade ärenden, vilket vore ägnat att tynga nämndens arbete. På grund härav syntes det kunna ifrågasättas, om icke till nämndens prövning in pleno borde hänskjutas allenast ärenden av principiell natur. För att möjliggöra en lättnad i nämndens arbete borde i instruktionen för nämnden 13 § under b) tillfogas orden »dock att ärenden eller vissa slag av ärenden enligt nämndens förordnande må undantagas från handläggning och avgörande av nämnden in pleno».

Utredningsmannen har vidare föreslagit sådan ändring i 14 § förordningen angående yrkesmässig biltrafik att i fråga om trafik, vartill biltrafiknämnden medgivit tillstånd, nämnden må uppdraga åt länsstyrelse att fastställa turlista. Härjämte skulle det åligga trafikutövaren att om sådan avvikelse från turlistan, som avses i förordningens 23 § 2 mom., göra anmälan på sätt och i den omfattning som föreskrevs av den myndighet som fastställt turlistan (för närvarande: den tillståndsgivande myndigheten).

I ett den 3 november 1944 avgivet utlåtande över utredningsmannens förslag har *statens biltrafiknämnd* uttalat, att nämnden, som i princip ansåge

att samtliga ärenden angående tillstånd till yrkesmässig biltrafik borde föredragas inför nämnden in pleno, dock ville tillstyrka en sådan ändring i den utfärdade instruktionen, att nämnden erhöile möjlighet att, där så med hänsyn till ärendets brådskande beskaffenhet funnes påkallat, från handläggning och avgörande in pleno undantaga ärenden angående beviljande och överlåtelse av tillstånd till yrkesmässig biltrafik.

Utredningsmannens förslag till ändring i 14 § förordningen angående yrkesmässig biltrafik har nämnden funnit ändamålsenligt. Den i 23 § föreslagna bestämmelsen vore en följd av ändringen i 14 §.

Departements-  
chefen.

Vid anmälan av 1945 års statsverksproposition uttalade min företrädare i ämbetet, att någon fixering av arvodesbeloppen till biltrafiknämndens ordförande och ledamöter icke då lämpligen borde ske. Även enligt min mening bör en omprövning av arvodesfrågan göras först sedan erfarenhet vunnits rörande arbetsbördans utveckling och arbetets omfattning efter en återgång till fredsmässiga förhållanden.

Jag vill i detta sammanhang förorda, att — i anslutning till föreliggande förslag — sådan ändring vidtages i nämndens instruktion, att möjlighet öppnas för nämnden att undantaga ärenden eller vissa slag av ärenden från handläggning och avgörande av nämnden in pleno. Därvid torde allenast mera betydelsefulla ärenden böra avgöras av nämnden in pleno, medan andra ärenden kunna hänskjutas till avgörande i annan ordning.

För att om möjligt ytterligare begränsa nämndens arbetsbörda synes sådan ändring böra vidtagas i 14 § förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik att i fråga om trafik, vartill biltrafiknämnden medgivit tillstånd, nämnden må uppdraga åt länsstyrelse att fastställa turlista. Anmälan som avses i 23 § 2 mom. nämnda förordning bör i så fall göras på sätt och i den omfattning som föreskrives av den myndighet, vilken fastställt turlistan. Därest riksdagen icke finner anledning till annat uttalande i anledning av nämnda förslag, torde Kungl. Maj:t böra vidtaga författningsändringar i enlighet därmed.

Skulle en mera betydande ökning av biltrafiknämndens arbetsbörda inträffa eller en mera avsevärd förskjutning mellan ordförandens och ledamöternas arbetsuppgifter äga rum, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga den reglering av arvoden som kan befinnas skälig. Med hänsyn härtill bör posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, fortfarande upptagas såsom förslagsvis beräknad.

Efter den förstärkning av personalen på biltrafiknämndens kansli, vilken möjliggjorts genom Kungl. Maj:ts medgivande att anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må överskridas med 8 900 kronor, utgöres kanslipersonalen av — förutom kanslichefen — en förste byråsekreterare, en byråsekreterare, en amanuens, ett kanslibitråde, två kontorsbiträden och två skrivbiträden. Härjämte står ett belopp av cirka 5 000 kronor till nämndens förfogande för extra skrivhjälp, vikariatsersättning m. m.

Beträffande kansliets nuvarande personal hava förändringar föreslagits såvitt angår kanslichefen och kanslibiträdet. Då biltrafiknämndens hittillsvarande verksamhet infallit under en tid av omfattande restriktioner på biltrafikens

område och dessutom vissa organisationsförslag, vilka beröra nämndens verksamhetsområde, ännu äro olösta, anser jag mig för närvarande icke böra tillstyrka någon ändring i kanslichefens anställningsform. Vad åter angår kanslibiträdet vill jag — efter att hava gjort mig underrättad om de arbetsuppgifter, som åvila henne — tillstyrka att denna tjänst ombildas till en kontoristtjänst i lönegraden Eo 9.

Biltrafiknämndens förslag, att kansliets organisation skulle utvidgas för att möjliggöra rådgivning till de tillståndsbeviljande myndigheterna i ärenden angående fastställande av taxor för yrkesmässig biltrafik, finner jag värt beaktande. En sådan utvidgning skulle behöva ske vid den tidpunkt, då priskontrollnämndens transportsektion kan komma att upphöra med sin verksamhet. Jag anser emellertid tillräckligt, att personalen vid nämnda tid utökas med en tills vidare arvodesanställd tjänsteman i förste byråsekreterares ställning samt erforderlig skrivpersonal. Då medelsbehovet härför icke kan på förhand med säkerhet bedömas, torde detsamma böra få tillgodoses genom överskridande av anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken fortfarande bör upptagas med beteckningen förslagsvis. Nämnda post, som för innevarande budgetår upptagits till 30 300 kronor, skulle i anslutning till vad jag i det föregående förordat behöva uppräknas med dels kostnaderna för redan nyanställd personal m. m., 8 900 kronor, dels ock skillnaden mellan nettolönerna till en kontorist och ett kanslibiträde eller 345 kronor. Posten skulle alltså för nästa budgetår upptagas till (30 300 + 8 900 + 345) 39 545 kronor eller avrundat till 39 600 kronor. I anslutning härtill bör anslagsposten Rörligt tillägg ökas från 4 500 kronor till 5 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att,

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

| Avlöningsstat.                                                                            | Kronor |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 29 800 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 39 600 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 5 300  |
| <hr/>                                                                                     |        |
| Summa kronor 74 700;                                                                      |        |

*dels* ock till Statens biltrafiknämnd: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 74 700, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[42.] 5. **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget, som avräknas mot automobilskattemedlen, är för budgetåret 1945/46 anvisat med 19 200 kronor. Genom brev den 7 maj 1943 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1943/44, fastställt omkostnadsstat för biltrafiknämnden (se statsliggaren sid. 402).

I sin skrivelse den 24 augusti 1945 har *statens biltrafiknämnd* hemställt om anvisande av medel för nämndens omkostnader under nästa budgetår.

Beträffande posten Sjukvård m. m. föreslår nämnden en uppräknig från 200 kronor till 500 kronor. Nämnden anhåller vidare, att beloppet för reseersättningar måtte höjas från 6 000 kronor till 7 000 kronor. Expensposten föreslås anvisad med oförändrat belopp 13 000 kronor.

Nämnden hemställer i anslutning till det anförda, att omkostnadsanslaget för nästa budgetår måtte anvisas med (500 + 7 000 + 13 000) 20 500 kronor.

I utlåtande den 1 oktober 1945 har *statskontoret* icke funnit sig kunna tillstyrka, att posten Reseersättningar höjdes för nästa budgetår. Statskontoret har därvid hänvisat till att belastningen å ifrågavarande post under budgetåret 1944/45 endast uppgått till 3 641 kronor 5 öre samt att föredragande departementschefen vid behandlingen av nämndens anslagsframställning för innevarande budgetår icke ansett sig böra biträda då föreliggande förslag om postens uppräknig.

Departements-  
chefen.

Mot biltrafiknämndens förslag om uppräknig av posten Sjukvård m. m. med 300 kronor har jag icke funnit anledning till erinran. Anslagsposten till reseersättningar har under budgetåret 1944/45 belastats med endast omkring 3 600 kronor. Vid sådant förhållande finner jag anslaget kunna för budgetåret 1945/46 anvisas med (19 200 + 300) 19 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 19 500, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[43.] 6. **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Till bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, vilken bildades den 15 november 1934, hava för budgetåren 1935/36—1945/46 anslag anvisats med följande belopp.

| Budgetår      | Kronor  |
|---------------|---------|
| 1935/36 ..... | 50 000  |
| 1936/37 ..... | 50 000  |
| 1937/38 ..... | 100 000 |
| 1938/39 ..... | 100 000 |
| 1939/40 ..... | 100 000 |
| 1940/41 ..... | 75 000  |
| 1941/42 ..... | 50 000  |
| 1942/43 ..... | 50 000  |
| 1943/44 ..... | 50 000  |
| 1944/45 ..... | 65 000  |
| 1945/46 ..... | 80 000  |

Anslagen hava avräknats mot automobilskattemedlen.

Nationalföreningens ekonomiska förhållanden under budgetåret 1944/45

framgå av föreliggande bokslut, enligt vilket inkomster och utgifter uppgått till följande belopp.

| <i>Inkomster:</i>                    | Kronor      | <i>Utgifter:</i>         | Kronor      |
|--------------------------------------|-------------|--------------------------|-------------|
| Anslag .....                         | 65 000: —   | Löner och arvoden .....  | 21 639: 12  |
| Engångsanslag .....                  | 3 000: —    | Dyrtidstillägg .....     | 4 809: 40   |
| Medlemsavgifter .....                | 3 445: 08   | Kontorskostnader .....   | 8 910: 17   |
| Räntor .....                         | 759: 38     | Allmän propaganda .....  | 29 680: 95  |
| Enskilt bidrag till kongressen ..... | 15 000: —   | Trafikundervisning ..... | 25 445: 72  |
| Utgifter utöver inkomster            | 25 831: 41  | Diverse utgifter .....   | 4 172: 74   |
|                                      |             | Kongressutgifter .....   | 18 377: 77  |
| Summa kronor                         | 113 035: 87 | Summa kronor             | 113 035: 87 |

Kapitalbehållningen, som den 30 juni 1944 uppgick till 36 896 kronor, har den 30 juni 1945 nedgått till 11 064 kronor 59 öre, vilket belopp i föreliggande balansräkning redovisas å postgiro och checkräkning samt i kassa.

I skrivelse den 16 november 1945 har *nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* hemställt om anslag för nästa budgetår. Föreningen har till en början lämnat en redogörelse för sin hittillsvarande verksamhet. Beträffande denna redogörelse torde jag få hänvisa till handlingarna.

Angående verksamheten under nästa budgetår anför nationalföreningen, att förhållandena då kanske i ännu högre grad än nu komme att präglas av omställnings- och utvecklingsproblem på trafikens område. Då det sålunda påkallades ett lika intensivt arbete för trafiksäkerhetens höjande som under innevarande budgetår, hade nationalföreningen utarbetat eller förarbetat planer för en i vissa avseenden ytterligare utvidgad verksamhet under budgetåret 1946/47.

Föreningens framställning innehåller härefter en ingående redogörelse för den planerade verksamheten, ur vilken redogörelse bl. a. följande uppgifter inhämtas. I stort sett komme föreningen att följa redan prövade linjer, men även vissa nya uppslag komme att realiseras. Sålunda planerades icke endast trafikdagar av hittillsvarande slag utan även trafikveckor. Föreningen ämnade utvidga sitt arbete för trafikupplysning på arbetsplatserna och skulle fortsätta att stödja trafikundervisningen i skolorna genom tillhandahållande av undervisningsmateriel samt genom kursverksamhet av olika slag för lärare. Ett led i detta arbete vore trafikkurser för landets instruktionsgymnaster.

Upplysningsverksamheten bland de stora trafikantgrupperna cyklister och bilister vore av mycket stor betydelse, särskilt för att förhindra en allvarlig stegring av olycksfallsfrekvensen vid återgången till en motortrafik av normal omfattning. Vidare skulle verksamheten inom försvarsmakten intensifieras. Sålunda planerades en trafikkurs med deltagare från de militära förbanden.

I sitt upplysningsarbete komme föreningen att som hittills använda sig av broschyrer och affischer. En ny kortfilm skulle inspelas. Propagandan

i press och radio skulle om möjligt intensifieras. Ävenså förbereddes ett utvidgat deltagande i utställningar av olika slag. Härutinnan föreläge planer rörande en ambulerande utställningsmonter med lätttransportabla anordningar, som skulle kunna ingå som intresseväckande beståndsdel i anordningarna under trafikveckor och användas vid av städer och andra kommuner anordnade utställningar samt vid mässor och lantbruksmöten.

Vid genomförandet av sitt program komme föreningen att liksom tidigare samarbeta med vissa myndigheter, såsom statspolisen, kommunala polis-kårer, kommunaltekniska verk, drätselkammare o. s. v. Föreningen hade därjämte möjligheter att samarbeta med sådana kommunala organ som barnavårds- och nykterhetsnämnder samt med nykterhets- och bildnings-föreningar. Även med korporationer av skilda slag funnes goda anknytningspunkter.

Beträffande statsbidragsbehovet för budgetåret 1946/47 har nationalföreningen till en början framhållit, att en mångsidig, omfattande verksamhet som den, vilken föreningen bedreve, icke skulle kunna genomföras med sådana begränsade tillgångar, som kunde komma föreningen till del, om icke verkställigheten av föreningens åtgärder i stor utsträckning ombesörjdes av lokala myndigheter och organisationer och om icke föreningens arbete över huvud byggde på samverkan med myndigheter, institutioner, organisationer och enskilda. Härigenom hade också tidigare vid flera tillfällen uppnåtts, att medel för vissa ändamål ställts till föreningens förfogande av privatpersoner och sammanslutningar. Samtidigt som föreningen ville hävda, att de medel som användes i trafiksäkerhetsarbetet under föreningens kontroll komme till effektivaste användning, önskade föreningen framhålla, att bestämda gränser funnes för understöd från privathåll utöver det, som i olika former hitintills lämnats.

Den planerade utvidgningen av föreningens viktigaste verksamhetsgrenar, vilken med hänsyn till den hotande trafiksituationen under den närmaste framtiden endast utgjorde ett minimimått av angelägna åtgärder, ställde självfallet ökade krav på föreningens ekonomi. Detsamma gällde om den fördyrande inverkan kristiden fortfarande hade inom såväl administrationen som den yttre verksamheten, vilket exempelvis framginge av de höga kostnaderna för framställning av trycksaker och inköp av kontorsmaterial.

Trots en särskilt under vissa tider påfrestande arbetsanhopning för personalen vid föreningens kansli planerades icke någon utökning av den fast anställda personalen. Denna utgjordes av fyra befattningshavare, nämligen verkställande direktören, en manlig sekreterare, ett kvinnligt kansli-biträde och en kontorsvakt, samt under vissa tider arbetskraft för tillfälliga uppdrag.

De sammanlagda utgifterna för nationalföreningens verksamhet under budgetåret 1946/47 har föreningen beräknat komma att uppgå till följande belopp.

|                                                                     | Kronor  |
|---------------------------------------------------------------------|---------|
| Administration och centralt bedriven propaganda                     | 40 000  |
| Kontorskostnader .....                                              | 10 000  |
| Åtgärder till stöd för den obligatoriska trafikundervisningen ..... | 27 500  |
| Allmän propaganda i städer och på landsbygden                       | 27 500  |
| Diverse utgifter .....                                              | 5 000   |
| Summa kronor                                                        | 110 000 |

I anslutning härtill hemställer nationalföreningen om ett statsbidrag av 110 000 kronor för nästa budgetår.

I samband med behandlingen av nationalföreningens bidragsfråga för budgetåret 1945/46 anhöll 1945 års riksdag (skrivelse nr 6, punkten 44), att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om skyndsamt utredning rörande möjligheterna att genom lämplig upplysningsverksamhet m. m. höja den allmänna trafiksäkerheten och åstadkomma en bättre trafikkultur. Med anledning härav tillkallade min företrädare i ämbetet — efter att den 29 juni 1945 ha erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande därtill — tolv sakkunniga att inom kommunikationsdepartementet biträda med den av riksdagen begärda utredningen. De sakkunniga ha antagit benämningen 1945 års trafiksäkerhetskommitté. Enligt direktiven har kommittén bl. a. att utreda behovet och omfattningen av ett för trafiksäkerhetsarbetets bedrivande och samordning ansvarigt organ. Något förslag härutinnan torde, enligt vad jag inhämtat, icke kunna framläggas i så god tid, att frågan kan föreläggas riksdagen under 1946 års vårsession.

Departements-  
chefen.

Då nationalföreningens ställning sålunda för närvarande befinner sig under omprövning, finner jag mig icke kunna tillstyrka föreningens framställning om en förhöjning med 30 000 kronor av statsbidraget för nästa budgetår utan föreslår, att bidraget utgår med oförändrat belopp, 80 000 kronor.

I detta sammanhang vill jag för egen del understryka vad vid tidigare tillfällen i samband med anmälan av föreningens anslagsäskanden anförts om önskvärdheten av att ökat ekonomiskt stöd beredes föreningen från olika privata och kommunala intressegrupper.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 80 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.



## D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

[44.] 1. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar, förslagsanslag.** På grund av den starka utveckling, som under de senare decennierna försiggått inom de meteorologiska och hydrologiska områdena, framlades i 1945 års statsverksproposition ett av riksdagen sedermera bifallet förslag till omläggning från och med den 1 juli 1945 av meteorologisk-hydrografiska anstaltens organisation. Förslaget byggde på ett av f. d. generaldirektören C. G. O. Malm i egenskap av särskilt tillkallad utredningsman framlagt förslag. Detta innebar i huvudsak en ökning av antalet tjänstemän vid anstalten, förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare vid såväl anstalten som dess lokala organ, upprättande av en undervisningsanstalt för utbildning av militärmeteorologer och av annan meteorologisk personal, uppförande av särskilt riksstatsanslag för anordnande av aerologiska stationer samt anvisande av höjda anslag till observatörer, telegramkostnader m. m., underhåll av stationer m. m. samt övriga omkostnader ävensom ersättande av anstaltens styrelse med ett råd. Utredningsmannen hade i fråga om personalorganisationen vid anstalten sammanställt en plan, representerande det mål, till vilket man borde sträva för att få till stånd en anstalt, som kunde göra landet och dess näringsliv största möjliga gagn. Denna plan, av utredningsmannen benämnd utvecklingsplanen, hade emellertid ansetts kunna genomföras endast successivt, beroende i första hand på bristande tillgång på kvalificerade arbetskrafter.

Vid anmälan i 1945 års statsverksproposition av utredningsmannens förslag anförde min företrädare i ämbetet bland annat följande.

Enligt min mening tala vägande skäl för att statens meteorologisk-hydrografiska anstalt erhåller den ändrade organisation och förstärkes med den ytterligare arbetskraft, som erfordras för att anstalten skall bli i stånd att utan svårigheter i av utredningsmannen berörda hänseenden fullgöra sina betydelsefulla arbetsuppgifter. Att en lösning av organisationsfrågan, som tillika innefattar en förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare vid anstalten, kommer till stånd utan uppskov synes så mycket mera angeläget som det är att förvänta, att anstalten inom en nära framtid kommer att ställas inför vidgade eller helt nya uppgifter, för vilkas lösande tillgång till kompetent personal i tillräcklig omfattning framstår såsom en oeftergivlig förutsättning.

Om jag således i likhet med utredningsmannen finner det vara ådagalagt, att en omläggning av anstaltens organisation är påkallad liksom att anstalten för sin fortsatta verksamhet är i behov av en viss personalförstärkning, är jag likväl icke beredd att nu taga ställning till frågan om personalbehovet i dess helhet vid en framtida organisation av den omfattning, som innefattas i den av utredningsmannen framlagda utvecklingsplanen. Denna plan har, såsom utredningsmannen framhållit, karaktären av ett utvecklingsprogram, avsett att förverkligas på längre sikt i mån av tillgång till arbetskraft med erforderlig kompetens. Att vid angivna förhållanden mera i detalj binda sig för en organisation, vilken i vad rör personalberäkningarna delvis grundats på antaganden rörande den framtida utvecklingen under en längre tidsperiod, synes mig icke välbetänkt. Ett dylikt ställningstagande

torde icke heller vara påkallat, enär preciserat förslag till personalorganisation för den närmaste framtiden föreligger. I övrigt vill jag i detta sammanhang endast tillägga, att den av utredningsmannen framlagda utvecklingsplanen synes mig kunna med fördel tjäna till ledning i stort vid behandling av framdeles uppkommande frågor om ändrad eller utvidgad personalorganisation vid anstalten.

På grund av de i viss mån ändrade arbetsuppgifter, som under senare år ankommit på meteorologisk-hydrografiska anstalten, befanns det lämpligt att från och med den 1 juli 1945 överflytta anstalten från jordbruksdepartementets till kommunikationsdepartementets förvaltningsområde, i samband varmed anstaltens namn ändrades till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Den 29 juni 1945 utfärdade Kungl. Maj:t instruktion för institutet.

Institutets avlöningsanslag är för innevarande budgetår anvisat med 508 000 kronor.

Genom beslut den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, för institutet fastställt *dels* personalförteckning (se statsliggaren s. 402 o. f.), *dels ock* följande

#### Avlöningsstat.

Kronor

|                                                                   |         |
|-------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 271 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | 170 000 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 67 000  |
| <hr/>                                                             |         |
| Summa kronor 508 000.                                             |         |

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* gjort framställning om anvisande av anslag för institutets verksamhet under budgetåret 1946/47.

Institutet har till en början erinrat om att utredningsmannen i sin utvecklingsplan för institutet upptagit å meteorologiska byrån bland andra 6 statsmeteorologer, 10 meteorologer av lägre grad, 1 kontorist, 5 kanslibiträden och 23 kontorsbiträden samt att i anslaget för innevarande budgetår beräknats medel för avlöning till 5 statsmeteorologer, 7 meteorologer av lägre grad, 4 kanslibiträden och 22 kontorsbiträden å denna byrå. I anslutning härtill anför institutet.

Efter avslutandet av kriget i Europa har det internationella utbytet av väderleksobservationer mycket snabbt kommit i gång. Institutet mottager redan nu avsevärt mera aerologiskt material, d. v. s. observationer från de högre luftlagren, än före kriget, och av den kontakt institutet haft med utländska meteorologiska institut framgår, att stora framsteg gjorts beträffande aerologiens utnyttjande för såväl den allmänna prognosttjänsten som för flygväderlekstjänsten. Med hänsyn härtill samt till den betydande ökning av observationsmaterialet i övrigt som redan skett och ytterligare kan väntas finner sig institutet nödsakat att föreslå en förstärkning av den för innevarande budgetår beräknade personalen med 2 meteorologer, 1 kontorist, 1 kanslibiträde och 1 kontorsbiträde. Befattningarna föreslås vara extra ordinarie och beträffande meteorologerna placerade i lönegrad 18. Såsom

ett ytterligare skäl i fråga om kanslibiträdet må framhållas, att en av de nuvarande innehavarna av kanslibiträdesbefattning under de senaste tio åren på grund av sjukdom varit tjänstledig nästan hälften av tiden och därjämte icke kunnat åläggas sådana mera krävande arbetsuppgifter, som tillkomma en kanslibiträdesbefattning.

För nu föreslagen förstärkning av personalen skulle erfordras en höjning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med omkring 21 100 kronor.

I fråga om radiomottagningen av utländska väderlekstelegram erinrar institutet om att å detta område ett samarbete ägde rum mellan institutet och försvarsväsendets radioanstalt. Detta samarbete hade igångsatts med anledning av under kriget rådande särskilda förhållanden och hade visat sig vara av utomordentligt värde. Samarbetet fortginge alltjämt med mycket tillfredsställande resultat och bedreves på så sätt, att radiomottagningen under radioanstaltens ledning omhänderhades dels av viss personal, som avlönades av institutet och hade sitt arbete förlagt till institutets lokaler, och dels av inom anstaltens lokaler arbetande personal, som avlönades av anstalten medelst anlitande av särskilda för ändamålet anvisade medel. Ett upphörande av samarbetet under de närmaste åren skulle bereda institutet stora svårigheter, främst av det skälet, att institutet icke disponerade tillräckligt stora och för radiomottagning särskilt lämpade lokaler. Institutet hade icke heller tillräckligt stor och modern utrustning för denna centrala radiomottagning. Däremot disponerade radioanstalten ur mottagningssynpunkt synnerligen lämpliga lokaler och hade bland annat för samarbetet kunnat anskaffa en förstklassig utrustning för radiomottagning. Därjämte förfogade anstalten över en högt kvalificerad stab av radiotekniker och radiomottagningsexperter, ett förhållande som vore av största betydelse för en effektiv tjänst. Institutet föresloge icke annan ändring i fråga om samarbetet än att all centraliserad radiomottagning framdeles skedde inom radioanstaltens lokaler.

Beträffande behovet av personal för radiomottagningen har institutet anfört.

Före kriget omfattade mottagningen dagligen omkring 16 000 grupper om 5 siffror vardera. Det mesta materialet togs vid huvudterminerna kl. 8, 14 och 19 och endast relativt obetydlig del vid mellanterminerna 5, 11 och 17. På basis av förkrigsförhållandena beräknades i f. d. generaldirektören Malms betänkande för radiomottagningen en personal bestående av 1 föreståndare, 9 radiotelegrafister och 2 skrivbiträden.

Redan nu är emellertid antalet tagna grupper mer än dubbelt så stort som före kriget. Detta beror på, att till följd av flygtrafikens krav dels tagning även av det vid huvudterminen kl. 2 och mellanterminen kl. 23 utsända materialet måste ske, dels antalet stationer särskilt vid mellanterminerna avsevärt ökats, dels slutligen därpå, att det aerologiska materialet i hög grad svällt ut. För tagningen erfordras nu en personal bestående av 1 föreståndare, 17 radiotelegrafister och 4 biträden.

För budgetåret 1946/47 måste man räkna med, att mottagningsvolymen ytterligare avsevärt ökas, och man synes böra utgå från att minst 50 000

grupper skola mottagas dagligen. Då i fråga om väderleksradiomottagning belastningen för man och dag normalt icke torde böra överstiga omkring 2 500 grupper, behövas dagligen omkring 20 telegrafister för mottagningen. Då denna skall fortgå i oförändrad omfattning under årets alla 365 dagar, under det att en telegrafists tjänstgöringsskyldighet med hänsyn till semester och olika slag av tjänstledighet endast utgör omkring 260 dagar, erfordras för mottagningen en personal av 28 telegrafister. I den mån sändningen vid denna tid sker medelst tillräckligt kraftiga långvågssändare kan mottagningen göras med hjälp av radiografer betjänade av biträden, varigenom personalkostnaden kan nedbringas. För expedition av det mottagna materialet medelst teleprinter till institutet och dess flygväderlektjänster även som till flygstaben erfordras 4 kontorsbiträden och för ledning av hela verksamheten en förste radioassistent.

För radiomottagningen skulle sålunda enligt institutet erfordras en personal av en förste radioassistent, 4 andre radioassistenter, 24 tredje radioassistenter och 4 kontorsbiträden. Institutet upplyser, att försvarets radioanstalt föreslagit, att dessa befattningar inplacerades i respektive 18, 14, 12 och 4 lönegraderna. För egen del uttalar institutet, att institutet i avvaktan på erfarenheter rörande mottagningsverksamhetens bedrivande under mera stabiliserade fredsförhållanden samt på resultatet av pågående utredning beträffande personalens löneställning funne det lämpligt, att förste radioassistenten placerades lika med motsvarande befattningshavare hos försvarsväsendets radioanstalt, d. v. s. lönegrad 16, samt att samtliga befattningar placerades å icke-ordinarie stat. Under dessa förutsättningar beräknade institutet det belopp, varmed institutet borde bidra till avlöningskostnaderna för försvarsväsendets radioanstalts väderleksmottagning, till i runt tal 134 000 kronor. Därest detta belopp inräknades i institutets avlöningsanslag, kunde emellertid den i anslaget ingående delposten till avlöningar till icke-ordinarie personal minskas med så stort belopp, som erfordrades för avlöning av den personal, som i 1945 års statsverksproposition beräknats för institutets radiomottagning, nämligen 6 radiotelegrafister i Eo 12 och 2 skrivbiträden i Ex 2, eller med omkring 29 700 kronor.

Institutet har vidare — under erinran om att statens meteorologisk-hydrografiska anstalt i skrivelse den 25 oktober 1944 rörande 1943 års arvodes-sakkunnigas förslag till arvodesreglering vid försvaret uttalat, att anstalten funnit skäl föreligga att inrätta ett enhetsarvode av 360 kronor till anstaltens militärassistent — föreslagit, att i delposten till avlöningar till icke-ordinarie personal inräknades ett belopp av 360 kronor för att bereda institutets militärassistent ett dylikt enhetsarvode.

Med hänsyn till beräknade löneklassuppflyttningar har institutet hemställt om en ökning av ordinarietposten med 3 000 kronor och av posten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 1 000 kronor. Posten till rörligt tillägg har slutligen föreslagits skola uppräknas med 19 000 kronor till 86 000 kronor. Den totala ökningen av avlöningsanslaget skulle enligt institutet alltså komma att uppgå till  $(21\,100 + 134\,000 - 29\,700 + 360 + 3\,000 + 1\,000 + 19\,000)$  i avrundat tal 149 000 kronor, innebärande ett anslagsbehov för nästa budgetår av 657 000 kronor.

*Allmänna lönenämnden* har i utlåtande den 27 september 1945 anfört i huvudsak följande.

Lönenämnden, som icke anser sig böra ingå på frågan, huru samarbetet mellan institutet och försvarsväsendets radioanstalt skall organiseras, liksom icke heller på frågan om behovet av personal för radiomottagningen, vill framhålla, att i nuvarande läge slutlig ställning icke synes böra tagas till lönegradsplaceringen för personalen i fråga. Såsom framgår av den föreliggande framställningen, är nämligen frågan om löneställningen för institutets personal för närvarande föremål för särskild utredning. Vidare har lönenämnden under hand inhämtat, att radioanstalten i sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår föreslagit, att vid anstalten nu anställd personal med arbetsuppgifter, liknande dem som skola åligga de med radiomottagning av väderlekstelegram sysselsatta befattningshavarna, skall uppflyttas från 10 och 13 lönegraderna till respektive 12 och 14 lönegraderna. Radioföreståndarna äro däremot avsedda att bibehållas i 16 lönegraden. Med beaktande av de sålunda föreliggande omständigheterna finner sig lönenämnden för sin del böra förorda, att — i avvidan på ett ställningstagande till resultatet av ovanberörda utredning och radioanstaltens förslag — den personal, som för institutets räkning skall utföra radiomottagning av väderlekstelegram vid radioanstalten, inplaceras, föreståndaren i Eo 15 och radiotelegrafisterna i Eo 12. Föreligger behov av högre lönegradsplacering av vissa förmän bland radiotelegrafisterna (s. k. kvartersföreståndare), torde tillsvidare 13 lönegraden böra tagas i anspråk härför.

Såsom framgår av den föreliggande framställningen föreslog institutet i utlåtande den 25 oktober 1944 över 1943 års arvodesakkunnigas förslag till arvodesreglering vid försvaret, att den vid institutet tjänstgörande militärassistenten skulle tillerkännas ett särskilt arvode av 360 kronor för år. Arvodesakkunnigas förslag föranledde Kungl. Maj:t att i proposition 1945: 170 till behandling upptaga frågan, vid vilka verk arvode borde utgå till militärassistent. Härvid medtogs icke Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Kungl. Maj:ts förslag rörande arvoden till militärassistenterna föranledde icke någon erinran från riksdagens sida. Då sålunda frågan om arvode till institutets militärassistent så sent som vid 1945 års riksdag varit föremål för statsmakternas prövning, torde icke institutets nu framlagda förslag om ett sådant arvode böra föranleda någon åtgärd.

I övrigt ger icke institutets framställning lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

*Personalföreningen vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* har i skrivelse den 26 september 1945 med anledning av institutets framställning om avlöningsanslag hemställt, att medel måtte äskas för en ökning utöver den av institutet föreslagna personalförstärkningen å meteorologiska byrån med i fråga om klimatavdelningen 1 biträdande meteorolog, 1 kanslibiträde och 3 kontorsbiträden samt i fråga om aerologiska avdelningen 1 meteorolog, 2 laboratorieassistenter och 2 kontorsbiträden.

*Allmänna lönenämnden* har i utlåtande över personalföreningens framställning — under erinran om sitt utlåtande den 27 september 1945 — förklarat framställningen icke föranleda något lönenämndens särskilda yttrande.

Departements-  
chefen.

Vid framläggandet år 1945 av förslaget rörande en omorganisation av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt uttalade min företrädare i äm-

betet, att vidgade eller helt nya arbetsuppgifter torde komma att påläggas anstalten inom en nära framtid. Den allmänna väderlekstjänstens prognostjänst torde sålunda efter kriget få bedrivas i betydligt större omfattning än hittills, varjämte den utvidgning av den inhemska och den internationella flygtrafiken, som kunde förväntas uppkomma efter krigets slut, torde komma att ställa avsevärt stegrade krav på väderlekstjänsten. Erfarenheterna från den tid som förflutit efter krigsslutet ha bestyrkt riktigheten av det sålunda gjorda uttalandet. Då den av statsmakterna förra året beslutade omorganisationen av anstalten, numera Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, närmast tog sikte på dåvarande förhållanden, är det ofrånkomligt, att flertalet av institutets anslag för nästa budgetår måste höjas icke obetydligt för att institutet skall kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina alltmer vidgade uppgifter. Detta gäller särskilt sådana anslag, från vilka bestridas kostnader för väderlekstjänst för luftfarten.

Vad angår institutets avlöningsanslag har institutet till en början begärt förstärkning av personalen på meteorologiska byrån med 2 meteorologer, 1 kontorist, 1 kanslibiträde och 1 kontorsbiträde. Befattningarna föreslås vara extra ordinarie, och meteorologerna skulle inplaceras i 18 lönegraden. På grund av den stora omfattning efter kriget, som det internationella utbytet av väderleksobservationer redan nu fått och som torde få anses nödvändig för att institutet skall kunna fylla sina uppgifter i vad avser den allmänna prognostjänsten och flygväderlekstjänsten, anser jag mig böra biträda institutets förslag om här berörda personalförstärkning.

På grund av de goda erfarenheter institutet haft av sitt samarbete med försvarsväsendets radioanstalt i vad avser radiomottagning av utländska väderlekstelegram synes detta samarbete tills vidare böra fortsätta som hittills, dock med den av institutet förutsatta ändringen att all centraliserad radiomottagning framdeles skall ske inom anstaltens lokaler. Kostnaderna för radiomottagningen ha hittills i allt väsentligt bestritts av särskilda under fjärde huvudtiteln anvisade medel. Från och med nästa budgetår bör emellertid institutet helt bestrida de kostnader, som föranledas av radioanstaltens verksamhet för institutets räkning. Radiomottagningen omfattar för närvarande mer än dubbla antalet grupper mot före kriget, då antalet utgjorde omkring 16 000 dagligen, och antages under nästa budgetår komma att uppgå till minst 50 000. För denna mottagning har beräknats omkring 29 radiotelegrafister, därav 1 såsom förste radioassistent i Eo 16, 4 såsom andre radioassistenter i Eo 14 och 24 såsom tredje radioassistenter i Eo 12, samt 4 kontorsbiträden. Utgående härifrån har institutet uppskattat ersättningen till försvarsväsendets radioanstalt i vad avser personalkostnader till i runt tal 134 000 kronor. Då i institutets avlöningsanslag för innevarande budgetår ingår ett belopp av omkring 30 000 kronor för radiomottagning, innebär institutets nu förevarande förslag en ökning av personalkostnaderna för radiomottagningen med omkring 104 000 kronor. Institutet har emellertid framhållit, att i den mån sändningen framdeles kunde komma att ske medelst kraftiga långvägssändare mottagningen kunde göras med

hjälp av radiografer, betjänade av biträden, varigenom personalkostnaderna skulle kunna nedbringas. Institutets beräkningar rörande personalbehovet föranleda icke någon erinran från min sida. Jag vill endast understryka angelägenheten av att alla möjligheter tillvaratagas att medelst radiografer eller på annat sätt begränsa avlöningsutgifterna. Beträffande lönegradsplaceringen för radiotelegrafisterna torde jag få erinra om att utredning genom en av Kungl. Maj:t tillkallad sakkunnig för närvarande pågår rörande frågan om löneställningen för bland annat viss personal vid institutet ävensom att försvarsväsendets radioanstalt föreslagit vissa förbättringar i avlöningsförhållandena för anstaltens egen personal, vilken har arbetsuppgifter liknande dem, som åligga de med radiomottagning av väderlekstelegram sysselsätta telegrafisterna. I avvaktan på resultatet av denna utredning, vilken kan beräknas vara färdig inom icke alltför lång tid, ävensom det förslag rörande löneställningen för radioanstaltens personal, som chefen för försvarsdepartementet framdeles torde komma att anmäla, anser jag ståndpunkt icke nu böra tagas till frågan om radiotelegrafisternas löneställning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera, då utredningsresultatet framlagts och avlöningsfrågorna vid radioanstalten klarlagts, meddela beslut rörande telegrafisternas inplacering i lönegrad. Jag har emellertid icke något emot att institutets avlöningsanslag för nästa budgetår beräknas med utgångspunkt från de av institutet föreslagna lönegradsplaceringarna.

Det av institutet framförda förslaget, att till institutets militärassistent skulle utgå ett enhetsarvode av 360 kronor, anser jag mig av skäl som allmänna lönenämnden anfört icke böra biträda.

I enlighet med institutets förslag bör avlöningsanslaget vidare ökas med erforderligt belopp för bestridande av dels beräknade löneklassuppflyttningar och dels den ökade belastning å posten till rörligt tillägg, som uppkommer som en följd av den föreslagna nya personalen.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle avlöningsanslaget behöva anvisas med avrundat 657 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:

| Avlöningsstat.                                                   | Kronor  |
|------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | 274 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | 297 000 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                     | 86 000  |
| <hr/>                                                            |         |
| Summa kronor 657 000;                                            |         |

*dels* ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut:  
*Verksamheten i allmänhet: Avlöningar* för budgetåret 1946/47  
 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 657 000.

[45.] 2. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning.** I samband med omorganisationen av meteorologisk-hydrografiska anstalten har vid densamma inrättats en undervisningsavdelning, vars verksamhet främst är inriktad på en forcerad utbildning av det för de närmaste åren erforderliga antalet militärmeteorologer. För ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 4 000 kronor. Beträffande den närmare organisationen av denna verksamhet torde jag få hänvisa till redogörelsen i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, s. 123 och 124, 167—172).

Genom beslut den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t för anslagets användning fastställt följande

## Stat.

## Utgifter.

|                                                           | Kronor                    |
|-----------------------------------------------------------|---------------------------|
| Avlöningar och arvoden till icke-ordinarie personal ..... | 34 000                    |
| Expenser m. m. ....                                       | 3 000                     |
|                                                           | <hr/> Summa kronor 37 000 |

*Särskilda uppbördsmedel.*

|                              |                                |
|------------------------------|--------------------------------|
| Bidrag från flygvapnet ..... | 33 000                         |
|                              | <hr/> Nettoutgift kronor 4 000 |

Kungl. Maj:t har vidare den 27 juli 1945 fastställt stadgar för undervisningen samt föreskrivit, att avlöningsposten skall disponeras enligt i huvudsak följande fördelning:

|                          | Kronor                    |
|--------------------------|---------------------------|
| Arvode till lärare ..... | 26 100                    |
| » » föreståndare.....    | 500                       |
| » » assistenter.....     | 3 300                     |
| Kanslibiträde.....       | 4 100                     |
|                          | <hr/> Summa kronor 34 000 |

I sin skrivelse den 31 augusti 1945 har *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* hemställt om anvisande av anslag för undervisning under budgetåret 1946/47. Institutet har därvid upplyst rörande den under innevarande budgetår bedrivna undervisningen, att densamma omfattade dels första årskursen av den tvååriga kursen för avläggande av meteorologisk tjänsteexamen, dels en ettårig specialkurs för vid flygvapnet anställda väderleksassistenter. Under budgetåret 1946/47 skulle undervisningen omfatta en första och en andra årskurs av den förstnämnda kursen, under det att någon ytterligare specialkurs ej vore planerad.

I enlighet med den omfattning av undervisningen, som vore angiven i stadgarna, och förut tillämpade grunder för beräkning av arvoden till lärare m. m. beräknade institutet den för avlöningar behövliga anslagsposten på följande sätt:



## Sjätte huvudtiteln.

|                                                                          | Kronor                    |
|--------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Arvoden till lärare i matematik och fysik 300 timmar à 30: — .....       | 9 000                     |
| Arvoden till lärare i meteorologiska läroämnena 800 timmar à 20: — ..... | 16 000                    |
| Arvoden till assistenter 500 timmar à 6:50.....                          | 3 300                     |
| Arvode till föreståndare.....                                            | 500                       |
| Kanslibiträde (Ex 7).....                                                | 4 100                     |
|                                                                          | <hr/> Summa kronor 32 900 |

I fråga om expensposten föreslår institutet icke någon ändring.

I anslutning härtill hemställer institutet, att för undervisning måtte för budgetåret 1946/47 äskas ett från 4 000 till 3 900 kronor minskat anslag och att för anslaget användning måtte fastställas följande

## Stat.

## Utgifter.

|                                                          | Kronor                    |
|----------------------------------------------------------|---------------------------|
| Avlöningar och arvoden till icke-ordinarie personal..... | 32 900                    |
| Expenser m. m. ....                                      | 3 000                     |
|                                                          | <hr/> Summa kronor 35 900 |

## Särskilda uppbördsmedel.

|                              |                                |
|------------------------------|--------------------------------|
| Bidrag från flygvapnet ..... | 32 000                         |
|                              | <hr/> Nettoutgift kronor 3 900 |

Departements-  
chefen.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot institutets framställning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 3 900.

[46.] 3. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån, förslagsanslag.** För fullgörande inom hydrologiska byrån av sådana utrednings- och kontrollant-uppdrag, som institutet har att utföra på uppdragsgivares bekostnad, finnes å riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 74 500 kronor. Beträffande dispositionen av anslaget har Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 fastställt följande

## Stat.

## Avlöningar.

|                                                                                                            | Kronor                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal jämte rörligt tillägg och kristillägg, <i>förslagsvis</i> ..... | 34 500                    |
| 2. Ersättningar för observationer, <i>förslagsvis</i> .....                                                | 20 000                    |
|                                                                                                            | <hr/> Säger kronor 54 500 |

| Omkostnader.                                  | Kronor                    |
|-----------------------------------------------|---------------------------|
| 1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 15 000                    |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | 2 000                     |
| 3. Utrustning, <i>förslagsvis</i> .....       | 3 000                     |
|                                               | <hr/> Säger kronor 20 000 |
|                                               | <hr/> Summa kronor 74 500 |

I samband därmed har Kungl. Maj:t *dels* bemyndigat institutet att för fullgörande av ifrågavarande verksamhet i erforderlig omfattning anställa personal enligt i huvudsak de grunder, som angivas i statsrådsprokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1945, *dels* föreskrivit, att av anslagsposterna icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande disponeras större belopp än som komma att täckas av de ersättningar, som institutet betingar sig av uppdragsgivare, *dels ock* förordnat, att omförmälda ersättningar skola tillgodoföras riksstatens inkomsttitel Inkomster vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

I sin skrivelse den 31 augusti 1945 har *institutet* rörande detta anslag upplyst, att belastningen å avlöningsposten för innevarande budgetår beräknades med hänsyn till föreliggande arbetsuppgifter komma att överstiga 42 000 kronor, trots att institutets mera kvalificerade personal i större omfattning än som förutsatts måste anlitas för dessa arbeten. För närvarande avlönades från denna post 5 kontorsbiträden under det att i det till grund för beräkningen i 1945 års statsverksproposition liggande betänkandet endast upptagits 2 kontorsbiträden. Någon större minskning av arbetsuppgifterna under budgetåret 1946/47 torde ej kunna beräknas, och institutet föresloge därför, att avlöningsposten höjdes med det belopp, som erfordrades för avlöning med rörligt tillägg och kristillägg åt ytterligare 2 kontorsbiträden i Ex 4 samt provisoriskt lönetillägg åt alla 4 kontorsbiträdena, eller med 8 400 kronor till 42 900 kronor.

Ersättningarna för observationer, som för budgetåret 1943/44 belöpte sig till omkring 19 200 kronor, hade, anför institutet, under budgetåret 1944/45 medfört en belastning av posten med ej mindre än omkring 53 500 kronor. Ökningen i medelsåtgången berodde till stor del på vissa mätningar rörande avläggsplatser för timmer, vilka mätningar torde väsentligt minska i omfång. Å andra sidan komme vissa andra observationer att utökas och undersökningar att påbörjas i andra vattendrag, varför en ökning av posten vore påkallad. Institutet föresloge en höjning av posten med 20 000 kronor till 40 000 kronor.

Utgifterna för reseersättningar, som under budgetåret 1943/44 utgjorde 14 400 kronor, hade, upplyser institutet, under budgetåret 1944/45 stigit till 22 800 kronor. Med hänsyn till vad nyss anförts i fråga om fältarbetena föreslår institutet, att posten höjes med 5 000 kronor till 20 000 kronor.

Beträffande expenser och utrustning ifrågasätter institutet icke någon ändring.

I enlighet härmed föreslår institutet, att anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån för budgetåret 1946/47 äskas med 107 900 kronor.

Departements-  
chefen.

På grund av den ökade omfattning, som institutets utrednings- och kontrollantuppdrag för uppdragsgivares räkning numera erhållit, synes anslaget för ändamålet böra för nästa budgetår anvisas med det av institutet begärda beloppet 107 900 kronor. Jag vill här erinra om att utgifterna under anslaget förutsättas skola täckas av motsvarande inkomster från uppdragsgivarna.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslags-  
anslag av ..... kronor 107 900.

[47.] 4. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer.** För ifrågavarande ändamål finnes å riksdagen för budgetåret 1945/46 uppfört ett anslag av 352 600 kronor, vilket enligt Kungl. Majts beslut den 11 maj 1945 skall disponeras enligt i huvudsak följande fördelning:

|                                                        | Kronor                      |
|--------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Arvoden till observatörer vid väderleksstationer ..... | 280 000                     |
| » » » » stormvarningsstationer .....                   | 15 500                      |
| » » » » klimatstationer .....                          | 29 600                      |
| » » » » vattenståndsstationer .....                    | 22 000                      |
| » » » » specialstationer .....                         | 4 000                       |
| Kostnader för utbildning av observatörer .....         | 1 500                       |
|                                                        | <u>Summa kronor 352 600</u> |

*Institutet* har i sin skrivelse den 31 augusti 1945 framhållit, att en viss ökning av utgifterna till observatörer torde komma att inträda under budgetåret 1946/47 genom att en del observatörer — i motsats till vad tidigare varit fallet — komme att bli berättigade till semesterlön enligt lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester. Institutet räknade dock ej med någon större utgiftsökning för detta ändamål. Institutet har därför föreslagit, att till observatörer måtte för budgetåret 1946/47 äskas ett oförändrat anslag av 352 600 kronor.

Departements-  
chefen.

I anslutning till institutets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 352 600.

[48.] 5. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m., förslagsanslag.** För innevarande budgetår är å riksstaten uppfört ett förslagsanslag av 193 000 kronor för telegramkostnader m. m. Med undantag för ett belopp av 2 500 kronor för isländska väderleksobservationer är anslaget avsett för bestridande av ersättningar till telegrafverket, nämligen dels för befordran av observationer från institutets väderleksstationer, inbegripet sådana ombord å svenska fartyg, samt stormvarningsmeddelanden m. m. med ett belopp av 138 000 kronor, dels för abonnemang å fjärrskriftsförbindelser med ett belopp av 25 500 kronor samt dels slutligen för radioutsändningar av svenska väderleksobservationer med ett belopp av 27 000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1945 har *institutet* framlagt förslag om anvisande av anslag till bestridande av här ifrågavarande utgifter. Institutet har därvid inledningsvis erinrat om att f. d. generaldirektören Malm i sitt betänkande beräknat årliga utgiften för radioutsändningar av svenska väderleksobservationer till 59 000 kronor, varvid utsändningarna tänktes omfatta observationer från 20 stationer 4 gånger dagligen ävensom aerologiska observationer i betydligt större omfattning än före kriget. Med hänsyn till ovissheten beträffande det internationella samarbetets utveckling hade emellertid för budgetåret 1945/46 för radioutsändningar beräknats ett belopp lika med det som för ändamålet åtgått före kriget eller 27 000 kronor. I anslutning härtil anför institutet.

Radioutsändningarna av väderleksmeddelanden från Karlsborg återupptogs omedelbart efter upphörandet av kriget i Europa i samma omfattning som före kriget. Krav hava emellertid redan framställts, att utsändning skall göras 6 gånger dagligen, och på grund av flygtrafikens snabba utveckling kan man förutse, att krav snart uppkomma på utsändning var tredje timme dygnet runt, d. v. s. 8 gånger dagligen. Huru en utsändning av denna omfattning tekniskt och ekonomiskt bäst skall ordnas, torde institutet få utreda i samråd med telegrafverket. En lösning som därvid synes böra övervägas är, att institutet med egen personal handhar utsändningarna med anlitan av en från telegrafverket förhyrd och för väderleksmeddelanden uteslutande avsedd sändarestation.

Då omfattningen av de internationella förpliktelser, som komma att åvila institutet i fråga om radioutsändning av väderleksmeddelanden, icke nu kan säkert bedömas, är det icke heller möjligt att tillförlitligt beräkna för ändamålet erforderliga medel. Man kan emellertid utgå från, att kostnaderna icke komma att understiga det av utredningsmannen beräknade beloppet 59 000 kronor. Med hänsyn till att anslaget anvisas förslagsvis, anser institutet emellertid, att den för ökning av radioutsändningarna erforderliga höjningen av anslaget bör kunna begränsas till (59 000—27 000) 32 000 kronor.

I fråga om fjärrskriftsförbindelser anför institutet.

Utredningsmannen uttalade, att direkt linje till Bulltofta flygplats tills vidare syntes kunna anstå. På grund av flygtrafikens utveckling torde det emellertid bli nödvändigt, att senast från ingången av budgetåret 1946/47 direkta ledningar finnas från radiocentralen vid försvarsväsendets radioanstalt icke blott till flygväderlekstjänsterna vid Bromma och Torslanda utan

även till den i Bulltofta, enär det nuvarande av luftfartsstyrelsen abonnerade teleprinternätet, som dock fortfarande skulle befordra det svenska observationsmaterialet, redan med nuvarande trafik är överbelastat. För abonnemang å erforderliga fjärrskriftsförbindelser mellan radioanstalten, institutet, flygstaben, flygväderlekstjänsterna i Bromma, Torslanda och Bulltofta samt centraltelegrafstationen i Stockholm erfordras enligt telegrafverkets beräkning ett belopp av omkring 79 000 kronor. För ändamålet tarvas därför en höjning av anslaget med ett belopp av (79 000—25 500) 53 500 kronor. Därjämte uppkomma engångskostnader — inträdesavgifter för ledningar och stationsutrustningar — till ett belopp av 33 500 kronor.

Ersättning för papper till teleprinterapparater och reperforatorer inginge, upplyser institutet, förut i abonnemangsavgiften men måste numera betalas särskilt. På grund av det stora antalet apparater och det intensiva utnyttjandet av dessa bleve årskostnaden relativt hög samt beräknades för radioanstaltens del till omkring 6 000 kronor och för institutets del till ungefär lika stort belopp.

I enlighet med det anförda föreslår institutet, att till telegramkostnader m. m. måtte för budgetåret 1946/47 äskas ett från 193 000 till 324 000 kronor höjt förslagsanslag.

Departements-  
chefen.

Det avsevärt ökade behovet av medel för telegramkostnader m. m. sammanhänger i allt väsentligt med den ökade omfattning, som på grund av lufttrafikens utveckling väderlekstjänsten — såväl den för vårt eget behov avsedda som den som utföres för utlandets räkning — kan beräknas erhålla nästa budgetår. Kostnaderna för radioutsändningarna från Karlsborg av svenska väderleksobservationer, vilka utsändningar snart torde behöva ske var tredje timme, uppskattas sålunda av institutet till 59 000 kronor mot för innevarande budgetår 27 000 kronor. Fjärrskriftförbindelserna, vilka redan vid nuvarande flygtrafik äro överbelastade, måste kompletteras samt utökas med nya linjer. Härför har institutet beräknat en ökning av medelsbehovet med 87 000 kronor, varav emellertid 33 500 kronor avse engångskostnader i form av inträdesavgifter för ledningar och stationsutrustningar. Slutligen har institutet räknat med ett tillkommande belopp av 12 000 kronor, avseende ersättning för papper till teleprinterapparater och reperforatorer.

Då institutets beräkningar synas böra godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 324 000.

[49.] 6. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m., reservationsanslag.** För detta ändamål finnes för budgetåret 1945/46 anvisat ett reservationsanslag av 34 500 kronor. Av anslaget är ett belopp av 3 000 kronor beräknat för underhåll av radiostationer.

I sin skrivelse den 31 augusti 1945 har *institutet* i fråga om detta anslag icke föreslagit annan ändring än att anslaget uppräknas med ett belopp av 14 800 kronor, avseende årskostnaden för underhåll och erforderlig förnyelse av den radioutrustning hos försvarsväsendets radioanstalt, som användes för institutets räkning för radiomottagning av utländska väderlekstelegram.

Då det av institutet äskade beloppet torde vara erforderligt för att bestrida de med anslaget avsedda kostnaderna, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 49 300.

[50.] 7. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget har för innevarande budgetår anvisats med 94 300 kronor. Kungl. Maj:t har den 11 maj 1945 fastställt följande stat för anslagets användning:

| Stat.                                          |  |                           |
|------------------------------------------------|--|---------------------------|
| Utgifter.                                      |  | Kronor                    |
| 1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i> .....          |  | 2 500                     |
| 2. Resersättningar, <i>förslagsvis</i> .....   |  | 30 000                    |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          |  | 37 400                    |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... |  | 25 000                    |
| 5. Bibliotek, <i>högst</i> .....               |  | 2 000                     |
|                                                |  | <hr/> Summa kronor 96 900 |

#### Särskilda uppbördsmedel.

|                                    |       |
|------------------------------------|-------|
| Försäljning av publikationer ..... | 2 600 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 94 300    |       |

Av posten till expenser har beräknats för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 4 000 kronor och för övriga expenser högst 33 400 kronor.

*Institutet* har hemställt, att anslaget för budgetåret 1946/47 måtte äskas med ett till 96 300 kronor höjt belopp.

Ökningen föranleddes därav, att belastningen å delposten för övriga expenser komme att i ej ringa mån växa genom ökad åtgång av kartblanketter m. m. såväl för den intensifierade flygtrafiken, särskilt atlanttrafiken, som för den allmänna väderlekstjänsten.

Med tillstyrkande av institutets framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 96 300.

[51.] 8. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riksgränsen.** För detta ändamål finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 uppfört ett anslag av 5 000 kronor, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 maj 1945 skall disponeras enligt i huvudsak följande fördelning:

|                                                         | Kronor                   |
|---------------------------------------------------------|--------------------------|
| Arvoden för observationer .....                         | 3 000                    |
| Underhåll, utrustning, bränsle, lyse och expenser ..... | 2 000                    |
|                                                         | <hr/> Summa kronor 5 000 |

I sin skrivelse den 31 augusti 1945 har *institutet* föreslagit, att för budgetåret 1946/47 till geofysiska undersökningar i riksgränsen måtte äskas ett oförändrat anslag av 5 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Med biträdande av institutets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riksgränsen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av..... kronor 5 000.

[52.] 9. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlektjänst för luftfarten, förslagsanslag.** Anslaget, som är avsett för avlönande av personalen vid de lokala flygväderlektjänsterna, är för innevarande budgetår anvisat med 119 400 kronor. Genom beslut den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t för anslagets användning fastställt följande

|                                                                      | Avlöningsstat. | Kronor                      |
|----------------------------------------------------------------------|----------------|-----------------------------|
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..... |                | 103 400                     |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                         |                | 16 000                      |
|                                                                      |                | <hr/> Summa kronor 119 400. |

I samband därmed har Kungl. Maj:t *dels* medgivit, att vid väderlektjänsten för luftfarten må finnas inrättade extra ordinarie tjänster i följande lönegrader:

| Befattning               | Lönegrad    |
|--------------------------|-------------|
| Meteorolog .....         | högst Eo 20 |
| Väderlektassistent ..... | » Eo 12,    |

*dels* föreskrivit, att befattningshavare vid väderlektjänsten, vilken är stationerad vid Torslanda flygplats vid Göteborg och icke kan erhålla tjänlig bostad å stationeringsorten, må för tid, varunder han av sådan anledning är bosatt utom stationeringsorten, i avlöningshänseende hänföras till den för bostadsorten gällande ortsgruppen, dock högst den ortsgrupp, som gäller för Göteborgs stad, *dels ock* föreskrivit, att anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut i skrivelse den 14 juni 1945 hemställde om medgivande att få överskrida den i förenämnda avlöningsstat upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 160 000 kronor för att möjliggöra anställande vid flygplatserna av den personal, som erfordrades för att fullgöra den meteorologiska säkerhetstjänsten för den under budgetåret 1945/46 beräknade flygtrafiken. Institutet upplyste, att det för budgetåret anvisade anslaget medgäve anställande av följande personal, nämligen vid

|                          |                |               |
|--------------------------|----------------|---------------|
| Stockholm/Bromma .....   | 3 meteorologer | 6 assistenter |
| Göteborg/Torslanda ..... | 1 meteorolog   | 3 »           |
| Malmö/Bulltofta .....    | 2 meteorologer | 3 »           |

Enligt institutets beräkningar erfordrades följande personal:

|                                                |                |               |            |
|------------------------------------------------|----------------|---------------|------------|
| Stockholm/Bromma .....                         | 6 meteorologer | 6 assistenter | 6 biträden |
| Göteborg/Torslanda .....                       | 4 »            | 5 »           | 4 »        |
| Malmö/Bulltofta .....                          | 3 »            | 5 »           | 4 »        |
| Norrköping (från och med 1 oktober 1945) ..... | —              | 1 assistent   | 1 biträde  |
| Visby .....                                    | —              | 1 »           | 1 »        |
| Sundsvall/Härnösand .....                      | —              | 1 »           | 1 »        |
| Karlstad .....                                 | —              | 1 »           | —          |

Institutet uttalade i sin skrivelse, att institutet — i avvaktan på resultatet av den fortsatta prövning av bland annat den icke-ordinarie meteorologpersonalens löneställning, som enligt departementschefens uttalande i 1945 års statsverksproposition vid anmälan av förslaget om omorganisation av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt vore behövlig — förutsatt att, i likhet med vad som då gällde, för de nya meteorologerna skulle beräknas ett arvode, motsvarande lön enligt löneklass 17. Såsom assistenter på de fyra mindre flygplatserna avsåge institutet att placera erfarna assistenter från de tre större flygplatserna, vilka assistenter skulle ersättas med nyanställd personal med lön enligt lönegrad Ex 12 eller motsvarande arvode. För biträdespersonalen skulle arvode utgå med belopp motsvarande lön i lönegrad Ex 4.

Med anledning av institutets framställning bemyndigade Kungl. Maj:t den 29 juni 1945 institutet att tills vidare under budgetåret 1945/46 vid Bromma, Torslanda, Bulltofta, Visby och Sundsvall/Härnösands flygplatser i huvudsaklig överensstämmelse med det framlagda förslaget anställa den meteorologpersonal, som med dåvarande trafik kunde anses oundgängligen erforderlig. Därjämte förklarade Kungl. Maj:t Sig sedermera på förnyad framställning av institutet vilja till behandling upptaga fråga om anställande av meteorologpersonal vid Norrköpings och Karlstads flygplatser samt om det överskridande av ifrågavarande anslagspost, som i anledning av beslutet eller eljest kunde bli erforderligt.



I sin skrivelse den 31 augusti 1945 har *institutet* — efter att hava erinrat om sin skrivelse den 14 juni 1945 — upplyst, att i Stockholm för närvarande funnes, förutom den svenska flygväderlekstjänsten, såväl en amerikansk som en engelsk väderlekstjänst, vilka inrättats mot slutet av kriget. Den svenska flygväderlekstjänsten hade sedan dessa inrättats lämnat endast prognoser för svenskt område, medan de utländska meteorologerna hade utfärdat prognoser för eget territorium. Efter krigets slut i Europa hade samarbetet mellan de svenska och utländska väderlekstjänsterna intensifierats. Den engelska väderlekstjänsten hade flyttat in i den svenska flygväderlekstjänstens lokaler vid Bromma, och den svenska personalen hade efterhand övertagit allt större del av prognosttjänsten för flygningarna till Storbritannien. Omkring den 1 september 1945 skulle den brittiska väderlekstjänsten vid Bromma komma att inskränkas så att endast en engelsk meteorolog skulle tjänstgöra där. Den amerikanska väderlekstjänsten, som huvudsakligen ombesörjt väderlekstjänsten för atlantflygningarna, komme sannolikt att bibehållas ännu någon tid. Den svenska väderlekstjänsten borde dock räkna med att senast från och med budgetåret 1946/47 helt övertaga även denna uppgift. Detta medförde en betydande ökning av arbetet. Sålunda måste synoptiska kartor ritas 3 à 4 gånger dagligen för Atlanten och östra delen av Nordamerika samt översiktskartor över tillståndet i den fria atmosfären uppgöras. På grund av dessa nya arbetsuppgifter måste man räkna med att flygväderlekstjänstens personalbehov bleve större än som beräknats för innevarande budgetår i institutets skrivelse den 14 juni 1945.

För att i möjlig mån nedbringa personalbehovet, vilket bland annat med hänsyn till bristen på kompetenta meteorologer vore nödvändigt, ävensom med hänsyn därtill, att lokalutrymmet vid Bromma vore mycket knappt, förutsätter institutet, att den huvudsakliga bearbetningen av det aerologiska materialet utföres centralt vid den allmänna väderlekstjänsten och att denna även utfärdar prognoser rörande höjdvindarna utmed de längre flyglinjerna. Detta medförde dock, framhåller institutet, den olägenheten, att flygväderlekstjänsterna icke kunde låta piloterna taga del av aerologiska kartor i den omfattning, som vore önskvärd.

För de utökade arbetsuppgifterna vid Bromma behövdes enligt institutet en förstärkning av personalen med 2 meteorologer och 5 biträden.

Vid Torslanda väntades, uttalar institutet, flygtrafiken bliva livligare än under innevarande budgetår, och personalen behövde därför förstärkas med 1 meteorolog, 1 assistent och 1 biträde.

Personalen i Karlstad borde enligt institutet utökas med 1 biträde, enär trafiken beräknades bliva så stor, att 1 assistent ej kunde ensam fullgöra all passning.

Enligt de planer, som föreläge för den inhemska trafiken, syntes det, upplyser institutet vidare, nödvändigt att beräkna en personal av 1 assistent och 1 biträde vid den civila flygplatsen i Östersund under hela året och lika stor personal vid flygplatsen i Kiruna under halva året.

I enlighet med institutets beräkningar skulle alltså följande personal vara behövlig under budgetåret 1946/47, nämligen:

|                           |   |               |           |                 |    |          |
|---------------------------|---|---------------|-----------|-----------------|----|----------|
| Stockholm/Bromma .....    | 8 | meteorologer, | 6         | assistenter och | 11 | biträden |
| Göteborg/Torslanda .....  | 5 | »             | 6         | »               | 5  | »        |
| Malmö/Bulltofta .....     | 3 | »             | 5         | »               | 4  | »        |
| Norrköping .....          | — | 1             | assistent | »               | 1  | biträde  |
| Visby .....               | — | 1             | »         | »               | 1  | »        |
| Sundsvall/Härnösand ..... | — | 1             | »         | »               | 1  | »        |
| Karlstad .....            | — | 1             | »         | »               | 1  | »        |
| Östersund .....           | — | 1             | »         | »               | 1  | »        |
| Kiruna (halva året).....  | — | 1             | »         | »               | 1  | »        |

Institutet har i detta sammanhang meddelat, att luftfartsstyrelsen biträtt institutets förslag beträffande personalbehovet för nästa budgetår men därvid framhållit, att en assistent och ett biträde torde komma att erfordras även vid vardera av flygplatserna i Jönköping och Örebro, å sistnämnda plats dock endast under halva året.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet för anställande av förenämnda personal har institutet anfört följande.

För Torslanda flygplats räknas i enlighet med nuvarande bestämmelser Göteborgs dyrortsgrupp och för Sundsvall/Härnösands flygplats föreslås Sundsvalls dyrortsgrupp. I avvaktan på resultatet av pågående utredning föreslås för befintlig extra ordinarie personal oförändrad lönegradsplacering, d. v. s. meteorolog och föreståndare Eo 20, meteorolog Eo 18 och assistent Eo 12, och för övrig personal lön enligt följande lönegrader: meteorologer Eo 18, assistenter Eo 12 och biträden Ex 4. Nyanställd personal erhåller dock till en början arvode, som högst svarar mot nyssnämnda placering.

Då personalen vid luftfartsstyrelsen fått avsevärt förbättrade avlöningsförmåner från den 1 juli 1945 finner institutet det vara i desto högre grad påkallat, att den förbättring av väderlekspersonalens ställning, vartill nu pågående utredning kan komma att framlägga förslag, genomföres redan nästa budgetår. Med hänsyn härtill och till svårigheten att säkert bedöma utvecklingen och därav föranlett personalbehov föreslås, att avlöningsanslaget, i likhet med vad som skett de senaste åren, upptages förslagsvis i syfte att möjliggöra för Kungl. Maj:t att lämna medgivande till anställning av sådan ytterligare personal, som kan finnas oundgängligen behövlig för den under budgetåret 1946/47 verkligen förekommande trafiken och till den förbättring av avlöningsförmånerna, som är påkallad.

Då det för närvarande icke är möjligt att inom landet erhålla meteorologer med god teoretisk utbildning och tillräcklig praktisk erfarenhet från flygväderlektjänst, måste man räkna med att det, åtminstone under de närmaste åren, blir nödvändigt att anställa utländska meteorologer, om flygväderlektjänsten skall kunna uppfylla de krav, som enligt internationell praxis ställs på den. För närvarande finnas troligen åtskilliga under kriget utbildade utländska meteorologer med stor erfarenhet, som skulle vara lämpliga för och villiga att taga anställning vid institutet. Särskilt äro meteorologer med erfarenhet rörande atlanttrafik behövliga. För sådana befattningshavare måste givetvis särskilda och understundom relativt betydande lönetillägg förutses.

Kostnaderna för grundavlöning till flygväderlekstjänstens icke-ordinarie personal beräknar institutet i enlighet med angivna grunder till omkring 249 000 kronor. Härtill torde böra läggas ett belopp av 31 000 kronor för vikarier och tillfällig arbetshjälp samt avlöningstillägg åt utländska meteorologer. För rörligt tillägg synes böra beräknas ett anslag av 38 000 kronor.

Under återopande av det anförda har institutet föreslagit, att till väderlekstjänst för luftfarten måtte för budgetåret 1946/47 äskas ett med 198 600 kronor till 318 000 kronor höjt förslagsanslag.

*Personalföreningen vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* har i sin förutnämnda skrivelse den 26 september 1945, med anledning av vad institutet anfört om anställande av utländska meteorologer vid flygväderlekstjänsten och om beredande av särskilda lönetillägg till dessa, framhållit, att en dylik åtgärd framtvingits av de svenska meteorologernas löneförhållanden under de senaste tio åren. Dessa förhållanden hade förhindrat erforderlig nyrekrytering och föranlett en del meteorologer att övergå till annan verksamhet. Om utländsk arbetskraft måste anlitas och avlönas högre än den svenska personalen, ansåge föreningen, att de svenska meteorologerna med samma tjänstgöring borde erhålla motsvarande löneförbättring.

Föreningen har slutligen hemställt, att den pågående utredningen angående löneförhållandena vid väderlekstjänsterna påskyndades, så att därav betingade förslag kunde framläggas för 1946 års riksdag.

I skrivelse den 17 oktober 1945 anförde *institutet*, att av upplysningar, som erhållits vid en konferens den 6 oktober med inspektören vid Air Transport Command (ATC), colonel H. H. Bassett, framgått, att ATC önskade snarast möjligt draga tillbaka sin vid väderlekstjänsten och den aerologiska stationen i Stockholm stationerade personal men att sannolikt för en övergångsperiod av några månader kunde kvarlämnas ett par meteorologer för prognosttjänst och en man för ledning av arbetena vid den aerologiska stationen. Vidare hade meddelats, att vid den aerologiska stationen i Stockholm snarast komme att uppsättas en apparat för mätning av höjdvindens riktning och styrka i samband med radiosonduppsändningarna samt att den aerologiska stationens utrustning sannolikt kunde tills vidare kvarlämnas och i så fall finge utnyttjas av institutet. Ifrågarande höjdvindsmätningar hade numera ansetts oumbärliga för flygväderlekstjänsten vid Stockholm/Bromma flygplats, och en liknande anläggning vore under utförande i Oslo. Med hänsyn härtill syntes det nödvändigt att snarast öka personalen vid flygväderlekstjänsten å flygplatsen till den storlek, som i petitaskrivelsen beräknats för budgetåret 1946/47, d. v. s. 8 meteorologer, 6 assistenter och 11 biträden. Utöver den plan, som godkänts av Kungl. Maj:t den 29 juni 1945, vilken upptog 6 meteorologer, 6 assistenter och 6 biträden, skulle sålunda erfordras 2 meteorologer och 5 biträden. Ifrågarande meteorologer borde hava allsidig erfarenhet rörande prognosttjänst för atlantflygning. Vidare måste för övertagande av den aerologiska stationen anställas en personal, som för radiosonderingen enligt petitaskrivelsen beräknats till 1 meteorolog

och 3 laboratorieassistenter. För höjdvindsmätningarna erfordrades enligt erhållna uppgifter minst 4 laboratorieassistenter.

Vid överläggningar i London mellan chefen för Meteorological Office och överdirektören och chefen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt i Washington mellan chefen för U. S. Weather Bureau och byråchefen Ångström rörande möjligheterna att för nämnda prognostjänst kunna anställa en engelsk respektive amerikansk meteorolog hade, upplyser institutet, framgått, att vederbörande på allt sätt önskade hjälpa institutet. En framställning i ärendet hade därför stora utsikter att ge ett positivt resultat, därest skäliga avlöningsförmåner erbjödes.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställde institutet om bemyndigande att för väderlekstjänsten vid flygplatsen Stockholm/Bromma anställa, utöver vad som medgivits jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945, dels 2 utländska meteorologer med erfarenhet rörande prognostjänst för atlanttrafik, dels 1 meteorolog (Eo 18), 7 laboratorieassistenter (Eo 12) och 5 biträden (Ex 4).

Genom beslut den 2 november 1945 fann Kungl. Maj:t gott lämna institutet det begärda bemyndigandet.

På grund av de särskilda förhållanden, som varit rådande under kriget, har den svenska väderlekstjänsten för luftfarten varit begränsad till i huvudsak svenskt område. Prognosttjänsten för atlanttrafiken och för trafiken till England har omhänderhaft av särskilda av respektive länder i Stockholm upprättade väderlekstjänster. Efter krigets slut har den svenska flygväderlekstjänsten emellertid successivt övertagit större delen av den främmande prognosttjänsten. Även det svenska inrikesflyget har under det senaste året ökat avsevärt såväl genom att nya linjer öppnats som genom en tätare trafik å äldre linjer. På grund av dessa förhållanden har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut måst medgiva Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut att avsevärt öka sin för flygväderlekstjänsten avsedda personal. Genom dessa beslut har institutet sålunda redan nu erhållit tillstånd att anställa personal i allt väsentligt enligt det av institutet för nästa budgetår framlagda förslaget. Vid dylikt förhållande synes detta förslag böra godtagas, dock att i anslaget icke torde behöva inräknas medel till personal i Östersund och Kiruna, vilka orter för närvarande sakna flygtrafik. Skulle sådan trafik komma att öppnas under nästa budgetår, torde det därav ökade medelsbehovet för personalutökningen få tillgodoses genom att anslaget, efter medgivande av Kungl. Maj:t, må få överskridas med erforderligt belopp. Det må här erinras, att det för närvarande icke är möjligt att bedöma utvecklingen på flygtrafikens område och därav föranlett personalbehov i vad avser flygväderlekstjänsten, varför ett överskridande av nästa budgetårs anslag även av andra skäl kan befinnas nödvändigt.

Departements-  
chefen.

Med anledning av vad institutet uttalat ifråga om löneställningen för personalen vid flygväderlekstjänsten får jag erinra om att Kungl. Maj:t såsom av den föregående redogörelsen framgår medgivit, att meteorolog och väder-

leksassistent må placeras i högst lönegraden Eo 20 respektive Eo 12. Vid anslagsberäkningen har institutet i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen om väderlekspersonalens löneställning emellertid utgått från att meteorolog, som icke är föreståndare, skulle placeras i lönegraden Eo 18 och assistent i lönegraden Eo 12, men förutsatt, att Kungl. Maj:t skulle äga medgiva den förbättring av avlöningsförmånerna, som sedermera kunde visa sig påkallad. Den förenämnda utredningen kan enligt vad jag inhämtat beräknas komma att framläggas inom icke alltför lång tid. Därest vid en prövning av de förslag, som utredningen kan komma att utmynna i, det skulle befinnas skäligt, att en viss förbättring i löneställningen för här ifrågasvarande personal genomföres, synes det önskvärt, att så kan ske åtminstone i viss utsträckning redan under nästa budgetår. Det torde därför, därest riksdagen icke uttalar erinran däremot, få ankomma på Kungl. Maj:t att medgiva sådant överskridande av anslaget, som befinnes erforderligt för att möjliggöra en uppflyttning av vissa tjänster, dock högst till 20 lönegraden av löneplanen för extra ordinarie tjänstemän, ävensom att ett skäligen avvägt tilläggsarvode kan utgå till föreståndarna vid flygväderlektjänsterna.

Institutet har beräknat anslaget för nästa budgetår till väderlektjänsten för luftfarten till 318 000 kronor. Därest såsom jag förutsatt medel icke beräknas för den av institutet föreslagna personalen i Östersund och Kiruna, skulle anslaget emellertid kunna minskas med i runt tal 10 400 kronor till 307 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlektjänst för luftfarten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 307 600.

[53.] 10. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Aerologiska stationer, förslagsanslag.** För anordnande av regelbundna radiosonduppsändningar i Torslanda finnes å riksstaten för budgetåret 1945/46 uppfört ett anslag av 59 500 kronor, för vilket Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 fastställt följande

| Stat.                                           |  |                     |
|-------------------------------------------------|--|---------------------|
| Avlöningar.                                     |  | Kronor              |
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal..... |  | 9 900               |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....    |  | 1 600               |
|                                                 |  | Säger kronor 11 500 |
| Omkostnader.                                    |  |                     |
| Radiosonder m. m. ....                          |  | Säger kronor 48 000 |
|                                                 |  | Summa kronor 59 500 |

I samband därmed har Kungl. Maj:t *dels* medgivit, att vid aerologiska stationen i Torslanda må finnas inrättade extra ordinarie tjänster i följande lönegrader:

| Befattning                 | Lönegrad    |
|----------------------------|-------------|
| Meteorolog .....           | högst Eo 20 |
| Laboratorieassistent ..... | » Eo 12,    |

*dels* ock föreskrivit, att tjänsteman vid aerologiska stationen i Torslanda, som icke kan erhålla tjänlig bostad å stationeringsorten, må för tid, varunder han av sådan anledning är bosatt utom stationeringsorten, i avlöningshänseende hänföras till den för bostadsorten gällande ortsgruppen, dock högst den ortsgrupp, som gäller för Göteborgs stad.

*Institutet* har i sin skrivelse den 31 augusti 1945 rörande detta anslag anfört.

Dagliga radiosonduppsändningar hava gjorts i Torslanda sedan december 1943, och mätningarna hava visat sig vara av utomordentligt stort värde såväl för den allmänna väderlekstjänsten som för flygväderlekstjänsten, speciellt då för flygtrafiken på England. Bristen på ytterligare aerologiska stationer har efterhand gjort sig alltmer kännbar och blev särskilt framträdande sedan Air Transport Command (ATC) börjat sin trafik på Bromma. För att skaffa bättre förutsättningar för den meteorologiska säkerhetstjänsten för den långväga flygtrafiken ansåg ATC det nödvändigt att inrätta en aerologisk station vid Bromma flygplats och har sedan början av juli 1945 gjort två radiosonduppsändningar där dagligen.

Samarbetet vid Bromma mellan de amerikanska, engelska och svenska väderlekstjänsterna betingas av brist på tillräckligt utbildad och erfaren svensk meteorologpersonal. Det framstår som ett självklart önskemål, att institutet snarast möjligt, och helst efter hand som ATC:s trafik avvecklas och därmed även den långväga trafiken blir helt civil, övertager all erforderlig flygväderlekstjänst och alla för denna erforderliga observationer.

För den flygtrafik, som nu med säkerhet kan påräknas inom de närmaste åren, erfordras radiosonduppsändningar, förutom vid Torslanda och Stockholm, vid ytterligare minst två svenska aerologiska stationer. Vid alla stationerna torde 2 å 3 uppsändningar erfordras dagligen. Frågan om minimikrav på omfånget av aerologiska observationer med hänsyn till den meteorologiska säkerhetstjänsten för den internationella luftfarten torde så snart förhållandena medgiva återupptagas till behandling av den internationella meteorologiska organisationen. I avvaktan härpå och med hänsyn till bristande tillgång inom landet på utbildad personal begränsar sig institutet till att föreslå, att under budgetåret 1946/47 radiosonduppsändningar göras dagligen vid tre aerologiska stationer inom landet, förlagda till Torslanda, Bromma och en plats i Norrland. Såvitt nu kan bedömas vore Sundsvall/Härnösands flygplats lämpligast för ändamålet, men även Östersund, Luleå m. fl. platser kunna komma ifråga, beroende bland annat på utformningen av de norska och finska aerologiska näten. Vid Bromma böra, i likhet med vad som nu sker genom ATC:s försorg, två uppsändningar göras dagligen, under det att man vid de båda övriga stationerna tillsvidare torde få inskränka sig till endast en daglig uppsändning. På var och en av de båda sistnämnda erfordras i så fall en personal lika med den, som nu finns vid den aerologiska stationen i Torslanda, d. v. s. 1 meteorolog och 1 laboratorieassistent. Vid Bromma skulle behövas 2 meteorologer och 2 laboratorieassistenter, men på grund av bristen på meteorologer torde man få försöka reda sig med 1 meteorolog och 3 laboratorieassistenter. I avvaktan på resultatet av den igångsatta utredningen rörande personalens löneförmåner

räknas oförändrad placering i Eo 20 respektive Eo 12. Om för stationen i Norrland beräknas lön efter Sundsvalls dyrortsgrupp, erfordras en ökning av anslagen till avlöningar och rörligt tillägg med belopp av 29 000 respektive 4 400 kronor.

Årskostnaderna för inköp av radiosonder m. m. beräknas för de nya stationerna enligt samma grunder, som i 1945 års statsverksproposition äro angivna beträffande Torslanda, med det undantaget, att antalet återfunna instrument icke kan beräknas så högt som till 35 %, enär ett stort antal sonder torde falla ned i havet eller i ödemark. För en radiosondering dagligen under ett år torde därför böra beräknas inköp av 325 radiosonder och reparation av 40 dylika. Härigenom ökas kostnaden för en radiosondering dagligen med omkring 6 000 kronor från 48 000 kronor vid Torslanda till 54 000 kronor vid de nya stationerna.

Till inköp av instrumentutrustning samt behövliga inventarier erfordras för var och en av de nya stationerna ett engångsbelopp av omkring 6 000 kronor.

Beträffande lokaler för de nya stationerna gäller i fråga om Bromma, att de flygplatsen tillhöriga lokaler, som ATC nu använder för sina uppsändningar, utan ersättning torde kunna användas av institutet för samma ändamål. För Norrlandsstationen torde man kunna beräkna, att lokal för mottagning och byråarbete kan få disponeras utan ersättning eller mot låg hyra och att endast ett litet skjul för ballongfyllning behöver uppföras. För ändamålet torde ej större belopp än 2 000 kronor behöva beräknas.

I enlighet med det anförda har institutet föreslagit, att till aerologiska stationer måtte för budgetåret 1946/47 äskas ett med  $(29\,000 + 4\,400 + 3 \times 54\,000 + 2 \times 6\,000 + 2\,000)$  209 400 kronor från 59 500 till 268 900 kronor förhöjt anslag.

Departements-  
chefen.

Institutets förslag innebär, att dagliga radiosonduppsändningar genom institutets försorg skulle ske ej blott vid Torslanda utan även vid Bromma samt å lämplig plats i Norrland. Vid Bromma, där radiosonduppsändningar för närvarande dagligen äga rum genom försorg av den därvarande amerikanska väderlekstjänsten, skulle uppsändningar ske två gånger dagligen, medan vid de två andra stationerna förutsatts en uppsändning per dag. Institutet har emellertid framhållit, att vid alla stationerna två å tre dagliga uppsändningar lämpligen borde ske men att institutet begränsat sitt förslag med hänsyn till dels att frågan om omfånget av aerologiska observationer kunde beräknas snart komma upp till behandling av den internationella meteorologiska organisationen och dels att tillgång på för ändamålet utbildad personal för närvarande saknades.

Såsom framgår av redogörelsen under nästföregående punkt har Kungl. Maj:t genom beslut den 2 november 1945 bemyndigat institutet att anställa 1 meteorolog och 3 laboratorieassistenter för att snarast vid lämplig tidpunkt övertaga de av den amerikanska väderlekstjänsten omhänderhavda radiosonduppsändningarna i Bromma. Institutets framställning i vad avser Bromma är sålunda redan nu tillgodosedd. Då radiosonduppsändningar från lämplig ort i Norrland torde komma att för flygtrafiken på Norrland få stor betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt, vill jag ej göra erinran mot att erforderligt belopp jämväl för dylika uppsändningar inräknas i anslaget.

Jämlikt förenämnda beslut den 2 november 1945 har institutet även be-  
myndigats att anställa 4 laboratorieassistenter för att omhänderhava mät-  
ningar av höjdvindarnas riktning och styrka i samband med radiosonduppsänd-  
ningarna, vilka mätningar numera möjliggjorts genom att den amerikanska  
väderleksstationen låtit vid Bromma uppsätta för ändamålet erforderlig  
apparat. Det av institutet äskade anslagsbeloppet å 268 900 kronor, vid  
vars bestämmande hänsyn ej tagits till denna personalutökning, bör därför  
ökas med avlöningskostnaderna för 4 laboratorieassistenter i lönegraden  
Eo 12 eller avrundat 19 200 kronor, därav 2 500 kronor i rörligt tillägg.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Sär-  
skilda undersökningar: Aerologiska stationer* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 288 100.

[54.] 11. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till  
seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko.** För bidrag till seis-  
mologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko finnes å riksstaten för inne-  
varande budgetår uppfört ett anslag av 8 000 kronor, som enligt Kungl.  
Maj:ts beslut den 11 maj 1945 skall disponeras enligt i huvudsak följande  
fördelning:

|                                                                     | Kronor                    |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| Arvode åt observator.....                                           | 4 200                     |
| Bränsle och lyse för observatoriet, expenser m. m. ....             | 1 800                     |
| Seismologiska och magnetiska arbeten samt tillfälliga biträden..... | 2 000                     |
|                                                                     | <u>Summa kronor 8 000</u> |

I sin skrivelse den 31 augusti 1945 har *institutet* föreslagit, att anslaget  
måtte för nästa budgetår äskas med oförändrat belopp av 8 000 kronor.

Med tillstyrkan av institutets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t Departements-  
måtte föreslå riksdagen chefen.

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag  
till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko* för budget-  
året 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 8 000.



## E. Byggnadsväsendet.

[55.] 1. **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 873 700 kronor. Genom beslut den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, för byggnadsstyrelsen fastställt *dels* personalförteckning (se statsliggaren s. 407) *dels* ock följande

## Avlöningsstat.

| Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.                        |         | Kronor               |
|-------------------------------------------------------------------|---------|----------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 392 400 |                      |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                          | 1 200   |                      |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | 241 100 |                      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 92 700  |                      |
|                                                                   |         | Säger kronor 727 400 |

| Statens bränslekontrollerande verksamhet.        |        |                     |
|--------------------------------------------------|--------|---------------------|
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..... | 71 700 |                     |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....     | 10 800 |                     |
|                                                  |        | Säger kronor 82 500 |

| Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.                         |        |                       |
|-------------------------------------------------------------------|--------|-----------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 25 200 |                       |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | 50 300 |                       |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 8 300  |                       |
|                                                                   |        | Säger kronor 63 800   |
|                                                                   |        | Summa kronor 873 700. |

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till styrelsen för nästa budgetår.

I sin skrivelse meddelar styrelsen inledningsvis, att arbetskvantiteten även under år 1944 fortsatt att öka och att någon minskning av densamma icke vore att emotse. Styrelsen framhåller, att på grund av den i allmänna marknaden rådande betydande efterfrågan på tekniskt utbildad kvalificerad personal och de större avlöningsförmåner, som därvid erbjödes, det i många fall vore förenat med avsevärda svårigheter för styrelsen att till ledigförklarade befattningar, särskilt sådana för vilka krävdes högre teknisk utbildning, förvärva kvalificerade innehavare, vartill även komme svårigheter att i styrelsens tjänst bibehålla sådana befattningshavare.

I betraktande härav funne sig styrelsen för fullgörande av sina uppgifter nödsakad att föreslå uppflyttning till högre lönegrad av vissa befattningar, varjämte till följd av ökat arbete inom ämbetsverket en viss förstärkning av personalen vore ofrånkomlig.

I samband härmed erinrar styrelsen, att vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 vore att märka, att däri ej inginge kostnaderna för icke-ordinarie befattningshavare och tillfälliga biträden å styrelsens byggnadsbyrå, vilka kostnader påfördes anslagen till de av styrelsen omhänderhavda byggnadsföretagen. Styrelsen ville emellertid — under erinran att enligt föredragande departementschefens uttalande till 1943 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, s. 59—60) personalförteckningen beträffande byggnadsbyråns extra ordinarie tjänstemän i lönegrader över den 20:e numera skulle underställas riksdagens prövning — föreslå viss ändring i den nu gällande förteckningen.

#### Utredningsbyrån.

Byråns arkitektutbildade personal utgöres av ett byggnadsråd (A 30), två intendenten (A 26), två assistenter (A 21) och två biträdande arkitekter (Eo 21) ävensom tillfälligt anställda extra arkitekter. Byrån arbetar på två avdelningar, utredningsavdelningen och granskningsavdelningen, vardera under ledning av en intendent.

Styrelsen föreslår, att å byrån inrättas en byrådirektörsbefattning i lönegrad A 28, och anför till stöd för förslaget till en början följande.

Byråns arbetsbörda är stadd i ständig ökning. Under de fem senaste åren har antalet inkomna ärenden mer än fördubblats eller från 504 år 1940 till 1 134 år 1944, och byrån har under samma 5-årsperiod handhaft utredningar rörande byggnadsföretag med ett genomsnittligt årligt byggnadsvärde av omkring 22 000 000 kronor. Byråns fast anställda arkitektpersonal har icke ökat i proportion till arbetskvantiteten. Sedan år 1939, då ytterligare en av de båda intendenttjänsterna inrättades, har endast en biträdande arkitektbefattning tillkommit år 1944.

Den för närvarande pågående utvidgningen av de statliga förvaltningsorganen och därav följande krav på ökade lokaler, vilka frågor ofta påkalla en skyndsam lösning, medför en betydande ökning av byråns arbetskvantitet. De ärenden, som handläggas på byrån, äro i regel av mycket omfattande natur. För upprättande av ett byggnadsprogram kräves ett ingående studium rörande föreliggande lokalbehov med tidsödande undersökningar beträffande arbetssätt och övriga förhållanden inom det ämbetsverk eller den institution, som skall beredas lokaler. Valet av byggnadstomt kräver ofta förhandlingar med statliga och kommunala myndigheter eller med enskilda personer samt ingående prövning på platsen av olika alternativ, varjämte för byggnadernas slutliga planläggning ofta ett flertal olika synpunkter måste beaktas.

I fortsättningen framhåller styrelsen, att såväl byggnadsrådet som intendenterna i stor utsträckning vore upptagna av konferenser och förhandlingar med av de aktuella lokalfrågorna berörda myndigheter och institutioner, vilket medfört, att skötandet av det i och för sig viktiga löpande arbetet måst stå tillbaka såväl vad beträffar utredningsarbetet som granskningsarbetet.

Såsom en följd härav hade framträtt ett alltmer trängande behov av en förstärkning av utredningsbyråns arbetskrafter med en kvalificerad tjänsteman, till vilken byråns chef kunde överlåta det närmare överinseendet över vissa utredningsfrågor och granskningsärenden. Till denne tjänsteman skulle så-

lunda överlåtas vissa konferenser och förhandlingar med myndigheter och institutioner, som krävdes i samband med utredningar rörande dessas byggnadsbehov, ävensom att i vissa delar följa det statliga lokalbehovets utveckling. Genom en dylik arbetsfördelning skulle byråchefen kunna medhinna att mera ingående syssla med frågor av större räckvidd och av särskilt invecklad art samt ägna mer tid åt ledningen av byråns verksamhet, varjämte det skulle bli möjligt för intendenterna att i erforderlig grad kunna syssla med det alltmer krävande löpande arbetet och personligen handlägga sådana ofta viktiga detaljfrågor, som de nu på grund av bristande tid måste överlämna till yngre tjänstemän.

Med hänsyn till att den nye tjänstemannen måste vara en högt kvalificerad arkitekt med ingående erfarenhet rörande byggnadstekniska frågor samt dessutom i stor utsträckning skulle komma att representera byggnadsstyrelsen vid förhandlingar med myndigheter och andra, borde tjänsten, för att därtill skulle kunna erhållas en kompetent fackman, placeras i lönegrad A 28 och benämnas byrådirektör.

#### Intendentsbyrån.

Såsom biträde åt styrelsens fastighetskamrerare tjänstgör för närvarande ett kontorsbiträde i lönegrad A 4 med åliggande att handhava de med fastighetskamrerarens verksamhet förenade bokförings-, registrerings- och expeditionsgöromålen.

Styrelsen framhåller, att då detta arbete vore relativt ansvarsfullt och mer kvalificerat än det som i allmänhet utfördes av ett kontorsbiträde, den som handhade dessa göromål skäligen borde förordnas till kanslibiträde i lönegrad Eo 7. Styrelsen hemställer, att medel måtte beviljas för inrättande å byrån av en kanslibiträdestjänst i sagda lönegrad.

#### Kulturhistoriska byrån.

Den tekniska personalen å byrån utgöres av ett byggnadsråd (A 30), en intendent (A 26) och en biträdande arkitekt (A 21).

Byggnadsstyrelsen upprepar sin i petitaskrivelser 1943 och 1944 gjorda framställning att byråns arbetskrafter måtte utökas med en byråarkitekt i lönegrad Eo 24. Förslaget hade i huvudsak motiverats därmed, att styrelsen på grund av personalbrist icke vore i stånd att fullgöra sin jämlikt kungörelsen den 26 november 1920 (nr 744) med föreskrifter rörande det offentliga byggnadsväsendet åvilande skyldighet att utan kostnad för vederbörande församling i vissa fall uppgöra program till kyrkorestaureringar m. m. Ej heller medhunnas att, såsom i styrelsens instruktion föreskrevs, omarbета till styrelsen för granskning inkomna förslag rörande byggnadsminnesmärken och kyrkliga byggnader samt övervaka, att dylika arbeten bedreves på tillfredsställande sätt, eller att i tillräcklig omfattning verkställa resor till orterna för att på platsen granska styrelsen underställda förslag till restaurering av kyrkor och historiska byggnader.

Styrelsen framhåller, att det nu av styrelsen tillämpade förfaringssättet att tidvis i mån av tillgängliga medel anställa en extra arkitekt å byrån för att undvika en alltför stor arbetsbalans icke kunde fortsätta utan allvarligt men för byråns verksamhet, samt hemställer därför om inrättande av en byråarkitekttjänst i lönegrad Eo 24.

#### Stadsplanebyrån.

Å stadsplanebyrån finnas för närvarande följande tjänster i högre lönegrad än den 20:e, nämligen ett byggnadsråd (A 30), en byrådirektör (A 28), en intendent (A 26), en byråsekreterare (A 21), två byråarkitekter (Eo 24) och tre biträdande arkitekter (Eo 21).

Beträffande denna byrå föreslår byggnadsstyrelsen nyinrättandet av två intendentbefattningar i lönegrad A 26 samt uppflyttning av en byråsekreterare i A 21 till förste byråsekreterare i A 24.

I fråga om det förstnämnda förslaget hänvisar styrelsen till en början till vad 1942 års stadsplaneutredning i sitt nyligen avgivna betänkande (SOU 1945: 15, s. 263) anfört beträffande nödvändigheten av att den till styrelsen knutna fackutbildade personalen utökas. Det hade därvid främst synts utredningen önskvärt, att styrelsen finge arbetskrafter, tillräckliga att möjliggöra inspektionsresor till skilda delar av landet och personlig kontakt med de ortsmyndigheter, planförfattare och andra personer, på vilka ansvaret för planläggningen och byggnadsväsendets utveckling i första hand vilade. Styrelsens nuvarande organisatoriska utrustning vore för sådant ändamål icke tillräcklig. Det hade även synts utredningen angeläget, att styrelsen sattes i stånd att i avsevärt större utsträckning än som nu vore fallet tillhandagå med upplysningar och rådgivning i aktuella planfrågor. En viss rådgivande verksamhet förutsattes visserligen redan för närvarande skola äga rum jämlikt 124 § 1 mom. byggnadsstadgan. I praktiken hade emellertid styrelsens åtgöranden i dessa hänseenden inskränkts till utfärdande av vissa tryckta föreskrifter. Bristen på personal hade lagt hinder i vägen för en upplysningsverksamhet av mera personlig och omedelbar art.

Sagda synpunkter ville styrelsen för sin del understryka. Särskilt vore det av stor vikt att vederbörande kommuner kunde samråda med styrelsen och få del av dess uppfattning innan exempelvis ett planförslag nått sådan fullständighet, att det kunde föreläggas den fastställande myndigheten. Mycket arbete och stora kostnader kunde härigenom sparas. Därutöver ville styrelsen framhålla, att åtskilliga av de remissärenden, som handlades på byrån, vore av den art, att vederbörande tjänsteman för att bliva insatt i alla ärendet berörande detaljfrågor borde på platsen taga del av de på frågan inverkande förhållandena.

Byråns arbetsbörda hade emellertid för närvarande nått en sådan omfattning att den nuvarande personalen icke försloge för dessa nya uppgifter. Antalet till byrån inkomna ärenden, som år 1935 uppgick till 1 443, hade år 1944 vuxit till 2 769. Den i kvalitativt avseende viktigaste delen av byråns

ärenden, remissärendena, vilka utgjorde den kvalificerade byråpersonalens huvudsakliga arbetsuppgifter och vilkas behandling krävde den längsta arbetstiden, uppgingo under år 1935 till 469 och år 1944 till 792.

Styrelsen föreslår därför, att stadsplanebyrån förstärkes med två nya tjänstemän. Av dessa vore den ene avsedd att deltaga i det löpande arbetet på byrån, medan den andre skulle handhava ärenden rörande den rådgivande verksamheten. Med hänsyn till de i den fria marknaden rådande höga lönerna för arkitektutbildade fackmän, och då det vore nödvändigt att för ifrågasvarande befattningar erhålla tillgång till med stadsplaneväsendet väl förtrogna arkitekter, vore det tillika nödvändigt att de nya tjänstemännen gäves en sådan löneställning, som gjorde det möjligt för styrelsen att under längre tid få behålla dem i styrelsens tjänst. Styrelsen ville därför föreslå att två nya intendantsbefattningar i lönegrad A 26 inrättades.

I fortsättningen återkommer styrelsen till sitt i petitaskrivelse redan 1939 och därefter senare vid flera tillfällen framförda förslag om uppflyttning av byråsekreterartjänsten i lönegrad A 21 å byrån till en förste byråsekreterartjänst i A 24. Sagda förslag, vilket av allmänna lönenämnden alltid tillstyrkts men icke under tidigare rådande förhållanden ansetts böra av statsmakterna bifallas, hade i huvudsak motiverats därmed, att stadsplaneärendena till sin natur vore av synnerligen kvalificerad art, icke minst ur juridisk synpunkt. Stadsplanebyråns jurist borde därför, hade styrelsen anfört, besitta en ingående erfarenhet inom området för byråns arbetsuppgifter. Det ålåg honom icke endast att uppsätta styrelsens expeditioner i de av byrån föredragna ärendena utan även och framför allt att bereda besvärsmål och andra ärenden av huvudsakligen juridisk innebörd.

Sagda skäl gjorde sig, meddelar styrelsen, fortfarande och i allt högre grad gällande. Ökningen av antalet ärenden å stadsplanebyrån hade i icke ringa omfattning påverkat byråsekreterarens arbetsbörda. Behovet för byrån av direkt tillgång till juridisk sakkunskap hade för övrigt på senare tid framträtt allt starkare, bland annat med anledning av vidtagna omfattande ändringar i stadsplane- och byggnadslagstiftningen, och behovet beräknades bliva än mer framträdande med hänsyn till de ytterligare ändringar, som vore att förvänta inom detta rättsområde. Det utökade ianspråktagandet av stadsplanebyråns sekreterare även beträffande de rena stadsplaneärendena hade visat sig vara ur många synpunkter synnerligen värdefullt och medföra praktiska fördelar för arbetet å byrån, varför anordningen borde bibehållas allt framgent.

Styrelsen ville sålunda ånyo framhålla, att denna av styrelsen tidigare vid flera tillfällen föreslagna, av allmänna lönenämnden tillstyrkta höjning av stadsplanebyråns byråsekreterartjänst till en förste byråsekreterarbefattning i 24 lönegraden icke längre borde uppskjutas, samt att tjänsten på grund av att de därmed förenade göromålen med säkerhet kunde förväntas bliva bestående placerades på ordinarie stat.

## Administrativa byrån.

Personalen på byråns kansliavdelning utgöres av en byråchef (A 30), en förste byråsekreterare (A 24), en förste byråsekreterare (Eo 24), en byråsekreterare (Eo 21) och två amanuenser (Eo 18) jämte registrators- och skrivpersonal.

Styrelsen föreslår beträffande denna byrå dels att förste byråsekreterartjänsten i Eo 24 överföres å ordinarie stat, dels att en amanuensbefattning i Eo 18 uppflyttas till byråsekreterartjänst i Eo 21.

Till stöd för förslaget om överförandet av förste byråsekreterarbefattningen å ordinarie stat anför styrelsen bland annat följande.

Innehavaren av befattningen i lönegrad Eo 24, vilken inrättades från och med den 1 juli 1944, åligger att i styrelsen på eget ansvar bereda och föredraga samtliga ärenden, som röra länsarkitektorganisationen och dess personal. Därjämte handhar han utredningen och biträder vid föredragningen av mera betydande ärenden rörande styrelsens personal samt övervägande flertalet andra ärenden av administrativ eller juridisk natur.

Till belysning av omfattningen av byråsekreterarens föredragningsskyldighet kan nämnas, att vid befattningens tillkomst utgjorde den under styrelsen lydande delen av länsarkitektorganisationens personal (länsarkitekter, biträdande länsarkitekter och assistenter) ett 50-tal personer. Sedan emellertid genom den ändring av instruktionen för organisationen, som vidtogs genom kungörelsen den 22 juni 1944, nr 399, även den övriga, tidigare under länsstyrelserna lydande delen av organisationens personal överförts till byggnadsstyrelsen från och med den 1 juni 1944, uppgår personalen, som under senaste år högst avsevärt utökats, för närvarande till inemot 200 personer. Av byråsekreteraren föredragas även samtliga anslagsfrågor rörande organisationen ävensom övriga organisationen berörande ärenden av administrativ natur.

I fråga om denne tjänstemans sysslande med frågor rörande styrelsens egen personal kan nämnas, att denna, inberäknat arbetschefer, verkmästare och viss kontorspersonal vid styrelsens byggnadsföretag, uppgår till omkring 300 personer. Härtill kommer att åtskilliga frågor rörande vid byggnadsföretagen sysselsatta arbetare handläggas inom administrativa byrån.

Denne byråsekreterare tillkommande föredragningsskyldighet hade sålunda, anför styrelsen, erhållit en väsentligt större omfattning än som avsetts vid befattningens tillkomst. Då härtil komme, att å honom vilade en betydande arbetsbörda och ett väsentligt ekonomiskt ansvar, samt då behovet av tjänsten vore av permanent natur, syntes det skäligt, att befattningen upptoges på ordinarie stat i lönegrad A 24.

Beträffande förslaget om uppflyttning av en amanuensbefattning i Eo 18 till byråsekreterartjänst i Eo 21 anför styrelsen, att den ene av de båda amanuenserna i lönegrad Eo 18 biträdde bland annat med handläggning av fastighetsärenden av juridisk natur (lagfarter, tomtindelningar och dylikt) samt vissa andra juridiska ärenden, såsom skadestandsfrågor, och att detta arbete syntes motivera befattningens uppflyttande i högre lönegrad.

Byggnadsstyrelsens framställning i övrigt innebär *dels* att posten Arvode bestämt av Kungl. Maj:t, innefattande arvode till generaldirektörens ställföreträdare, måtte upptagas till oförändrat belopp, 1 200 kronor, *dels* att de i

avlöningsstaten under rubrikerna Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet, Statens bränslekontrollerande verksamhet och Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal upptagna posterna Avlöningar till icke-ordinarie personal måtte till följd av vissa tjänstemäns författningsenliga uppflyttning i högre löneklass ökas med 1 200 kronor, 300 kronor respektive 200 kronor *dels ock* att vederbörande anslagsposter för rörligt tillägg måtte ändras med belopp, som föranleddes av styrelsens förslag om ändrad tjänsteställning för vissa befattningshavare och om inrättande av vissa nya tjänster.

Vid bifall till styrelsens i olika hänseenden framlagda förslag skulle enligt styrelsens beräkningar erfordras ett avlöningsanslag av 927 500 kronor eller 53 800 kronor mera än det för innevarande budgetår anvisade anslaget.

Såsom förut erinrats, avser byggnadsstyrelsens avlöningsanslag icke av byggnadsmedel avlönad personal å styrelsens byggnadsbyrå. Beträffande ifrågavarande personal gäller sålunda, att avlöningskostnaderna påföras anslagen till de av styrelsen omhänderhavda byggnadsföretagen samt att personalförteckningen i vad den avser extra ordinarie tjänstemän i lönegrader högre än den 20:e underställes riksdagens prövning. Kungl. Maj:t fastställer stat för den icke-ordinarie personalen å byrån och bestämmer därvid med hänsyn till byggnadsverksamhetens omfattning storleken av tillfällig och biträdande personal m. m.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att personalen å byggnadsbyrån måtte förstärkas med en byråingenjörstjänst i lönegrad Eo 21. Till stöd härför anför styrelsen, att byggnadsarbetenas alltmer ökade omfattning nödvändiggjorde anställande av ytterligare en ingenjör och att styrelsen för att under nuvarande förhållanden kunna förvärva lämplig arbetskraft måste kunna tillförsäkra denne ingenjör sådana förmåner, som sammanhörde med extra-ordinarie befattning.

I skrivelse den 15 september 1945 har *byggnadsstyrelsens personalförening* gjort framställning om ordinariesättning av tjugofyra tjänster å byggnadsbyrån. Föreningen anför, att oavsett vad resultat den pågående utredningen rörande ifrågasatt omorganisation av det statliga byggnadsväsendet kunde giva, det vore ofrånkomligt att byggnadsbyråns personal komme att inplaceras i det eller de organ som komme att handhava den statliga byggnadsverksamhet, vilken hittills bedrivits genom byrån. En eventuell omorganisation av det statliga byggnadsväsendet vore sålunda utan inverkan på frågan huruvida vissa av befattningarna å byrån nu inrättades såsom ordinarie.

Över byggnadsstyrelsens samt personalföreningens framställningar har *allmänna lönenämnden* den 2 november 1945 avgivit utlåtande och därvid anført följande.

Beträffande byggnadsstyrelsens hemställan om inrättande av en ordinarie byrådirektörsbefattning i 28 lönegraden på utredningsbyrån får lönenämnden uttala, att — därest en fortsatt utveckling av statens byggnadsbehov är att räkna med i den omfattning byggnadsstyrelsen antagit — lönenämnden ej vill motsätta sig, att den nya befattningen gives den föreslagna löneställningen.

Lönenämnden kan icke tillstyrka, att mer än en ny intendentsbefattning i lönegrad A 26 inrättas på stadsplanebyrån. Skulle emellertid denna personalförstärkning ej anses vara tillräcklig, synes det lönenämnden att å byrån bör inrättas en byråarkitektbefattning i lönegrad Eo 24.

I anledning av byggnadsstyrelsens förslag om ombildning av stadsplanebyråns byråsekreterartjänst i lönegrad A 21 till en förste byråsekreterarbefattning i lönegrad A 24 får lönenämnden erinra, att lönenämnden i tidigare utlåtanden över liknande framställningar icke haft något att erinra mot den ifrågavarande ombildningen.

Mot byggnadsstyrelsens förslag, att den extra ordinarie förste byråsekreterarbefattningen i 24 lönegraden på administrativa byrån överföres på ordinarie stat, har lönenämnden ej funnit anledning framställa erinran.

Beträffande förslaget om inrättande av en extra ordinarie byråarkitektbefattning i lönegrad Eo 24 på kulturhistoriska byrån får lönenämnden uttala, att — därest behov av inrättande av en dylik tjänst kan anses förefinnas — lönenämnden icke vill motsätta sig, att den nya befattningen gives den föreslagna löneställningen.

Slutligen får lönenämnden — i anledning av byggnadsstyrelsens personalförenings framställning om ordinariesättning av tjugofyra tjänster å styrelsens byggnadsbyrå — uttala, att lönenämnden anser, att med denna fråga bör anstå i avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande ifrågasatt omorganisation av det statliga byggnadsväsendet.

*Byggnadsstyrelsen* har slutligen den 27 november 1945 i anledning av remiss utlåtit sig över personalföreningens förslag i fråga om överförande till ordinarie stat av vissa extra ordinarie tjänster på styrelsens byggnadsbyrå och därvid anfört följande.

I det av särskilda sakkunniga den 23 januari 1925 avgivna betänkandet angående omorganisation av byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå m. m. framhölls, bland annat, att behovet av biträdande arbetskrafter å byrån kunde komma att bli rätt växlande under olika tider, beroende dels på ökning eller minskning av byggnadsverksamheten dels och i viss mån på det arbetssätt, som tillämpades vid de olika byggnadsföretagen. Byrån borde därför givas sådan organisation, att dess personal kunde smidigt anpassas efter föreliggande behov, vadan möjlighet till viss rörlighet och omsättning bland personalen vore önskvärd. Det syntes därför de sakkunniga i regel icke lämpligt att binda byråns personal genom ordinarie anställning, och i enlighet härmed överfördes till den nya byggnadsbyrån endast två ordinarie befattningar, som funnos å den förutvarande byggnadsavdelningen.

Med hänsyn till av personalen uttryckta önskemål har emellertid styrelsen för avsikt att med stöd av de gångna årens erfarenhet verkställa en undersökning rörande lämpligheten och möjligheten av ett överförande till ordinarie stat av vissa extra ordinarie befattningar på byggnadsbyrån. Styrelsen har dock ansett sig böra, såvitt möjligt, avvakta statsmakternas beslut i frågan om en omorganisation av den statliga byggnadsverksamheten, som för närvarande är föremål för prövning inom fortifikations- och byggnadsförvaltningsutredningen, då man kan förvänta, att byggnadsbyråns organisation kan bli beroende av hur denna fråga löses.

Såsom framgår av den redogörelse byggnadsstyrelsen lämnat har en betydande ökning av styrelsens arbetsuppgifter ägt rum, och någon minskning däri torde icke vara att förvänta. Det har samtidigt för styrelsen varit förenat

Departements-  
chefen.



med stora svårigheter att till ledigblivna befattningar, särskilt sådana för vilka kräves högre teknisk utbildning, erhålla kvalificerade innehavare. Under den senaste tiden har också enligt vad jag inhämtat flera tjänstemän avgått ur byggnadsstyrelsens tjänst, och anledningen härtill lär ha varit den stora efterfrågan på kvalificerad personal och de jämförelsevis goda anställningsvillkor, som kunnat erbjudas på annat håll. Med hänsyn härtill har styrelsen föreslagit dels förbättrad löneställning för vissa nuvarande befattningshavare, dels ock inrättande av ett antal nya tjänster.

Vad till en början angår utredningsbyrån, så har otvivelaktigt denna byrå under de senaste åren fått sina arbetsuppgifter avsevärt utökade, och någon mer markerad minskning av arbetsbördan torde man knappast böra räkna med. Den ökade arbetsbelastningen har medfört en särskilt hård ansträngning av byråns ledning. Med hänsyn härtill och på de skäl byggnadsstyrelsen i övrigt anfört anser jag erforderligt att byrån tillföres en kvalificerad tjänsteman i byrådirektörs ställning. Jag biträder sålunda styrelsens förslag om inrättande av en sådan tjänst i lönegrad A 28.

Styrelsen har vidare föreslagit, att den tekniska personalen i övrigt utökas å stadsplanebyrån med två intendent i lönegraden A 26 samt å kulturhistoriska byrån med en byråarkitekt i lönegraden Eo 24. Jag finner erforderligt, att styrelsen erhåller viss personalförstärkning redan under nästa budgetår, men anser antalet nya intendentstjänster i 26:e lönegraden tills vidare böra begränsas till en. Med hänsyn till att stadsplaneutredningen 1942 i sitt nyligen avgivna betänkande föreslagit särskild utredning av frågan om den för handläggningen av planfrågor erforderliga organisationen torde den ifrågavarande tjänsten böra tills vidare upptagas å extra ordinarie stat. Behovet av ytterligare teknisk personal bör tills vidare tillgodoses med personal i byråarkitekts tjänsteställning. Jag anser mig emellertid för närvarande icke böra tillstyrka, att inom styrelsen inrättas mer än en ny tjänst såsom byråarkitekt i lönegraden Eo 24.

De med byråsekreterartjänsten å stadsplanebyrån förenade göromålen torde vara av den kvalificerade art och omfattning att tjänstens förändring till förste byråsekreterare i lönegraden A 24 är motiverad. Jag tillstyrker en sådan uppflyttning. Styrelsens förslag om överförande till ordinarie stat av förste byråsekreterartjänsten i Eo 24 å administrativa byrån anser jag mig även böra biträda, medan den ifrågasatta förändringen av en amanuensstjänst på samma byrå till en befattning såsom byråsekreterare tills vidare bör anstå. Mot inrättandet av en ny kanslibitrådestjänst i lönegraden Eo 7 har jag icke funnit anledning till erinran.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle personalförteckningen behöva ändras i följande avseenden. I förteckningen över tjänstemän på ordinarie stat ökas antalet byrådirektörer från 3 till 4 och antalet förste byråsekreterare från 1 till 3 samt minskas antalet byråsekreterare från 2 till 1. I förteckningen över extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e upptages en intendent i Eo 26, ökas antalet byråarkitekter från 2 till 3 och utgår

1 förste byråsekreterare. Härjämte vill jag tillstyrka byggnadsstyrelsens förslag att personalförteckningen för sådana extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e å byggnadsbyrån, vilka avlönas av byggnadsmedel, utökas med 1 byråingenjör i Eo 21.

Jag övergår härefter till anslagsberäkningen och börjar därvid med Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Posten *Avlöningar till ordinarie tjänstemän*, som för innevarande budgetår är upptagen till förslagsvis 392 400 kronor, skulle vid bifall till vad jag i det föregående förordat ökas med vad som erfordras för lön åt en byrådirektör (A 28) å utredningsbyrån och en förste byråsekreterare (A 24) å administrativa byrån samt kostnaden för uppflyttning av byråsekreteraren å stadsplanebyrån till förste byråsekreterare (A 24) eller tillhopa ( $10\,221 + 8\,430 + 1\,239$ ) 19 890 kronor. Posten skulle alltså upptagas med ( $392\,400 + 19\,890$ ) 412 290 kronor eller avrundat 412 300 kronor.

Posten *Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t* torde upptagas med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

För budgetåret 1945/46 är posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* upptagen med 241 100 kronor. Förslagen om inrättande av dels en intendentsbefattning i lönegrad Eo 26 å stadsplanebyrån, dels en byråarkitektbefattning i Eo 24 med placering å kulturhistoriska byrån eller å stadsplanebyrån, dels ock en kanslibiträdestjänst i Eo 7 å intendentsbyrån skulle medföra en ökning av posten med ( $8\,880 + 7\,992 + 3\,300$ ) 20 172 kronor. Kostnaderna för vissa tjänstemäns uppflyttning i högre löneklass hava beräknats till 1 200 kronor. Å andra sidan kan posten minskas med 7 992 kronor, motsvarande nettolön åt en förste byråsekreterare i Eo 24. Posten skulle alltså upptagas med ( $241\,100 + 20\,172 + 1\,200 - 7\,992$ ) 254 480 kronor eller avrundat 254 500 kronor.

Posten *Rörligt tillägg*, som för budgetåret 1945/46 upptagits till 92 700 kronor, skulle i anslutning till föreslagna ökningar av avlöningsstaterna höjas med i runt tal 5 300 kronor till 98 000 kronor.

Summan av delposterna för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet skulle vid bifall till här framlagda förslag uppgå till ( $412\,300 + 1\,200 + 254\,500 + 98\,000$ ) 766 000 kronor.

Vad beträffar delstaterna för statens bränslekontrollerande verksamhet och byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal skulle de däri ingående avlöningsposterna icke undergå annan förändring än att icke-ordinarieposten under förstnämnda delstat till följd av löneklassuppflyttningar uppräknas med 300 kronor till 72 000 kronor och icke-ordinarieposten för styrelsens värmeledningspersonal likaledes på grund av löneklassuppflyttningar ökas med 200 kronor till 30 500 kronor. De nämnda delstaternas slutsummor skulle alltså uppgå till respektive ( $72\,000 + 10\,800$ ) 82 800 kronor och ( $25\,200 + 30\,500 + 8\,300$ ) 64 000 kronor.

De i byggnadsstyrelsens avlöningsanslag ingående, av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda tre delstaterna skulle vid bifall till vad jag här föreslagit uppgå till ett sammanlagt belopp av ( $766\,000 + 82\,800 + 64\,000$ ) 912 800 kronor eller 39 100 kronor mera än under innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande personalförteckning för byggnadsstyrelsen:

**Personalförteckning.**

**Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.**

| Befattning                          | Lönegrad |
|-------------------------------------|----------|
| <b>Tjänstemän å ordinarie stat.</b> |          |
| 1 generaldirektör.....              | C 12     |
| 1 byggnadschef.....                 | C 8      |
| 4 byggnadsråd .....                 | A 30     |
| 1 byråchef .....                    | A 30     |
| 4 byrådirektörer .....              | A 28     |
| 5 intendent .....                   | A 26     |
| 1 byråingenjör .....                | A 24     |
| 3 förste byråsekreterare .....      | A 24     |
| 1 kamrerare.....                    | A 24     |
| 1 assistent .....                   | A 22     |
| 4 assistenter .....                 | A 21     |
| 5 byggnadskontrollanter .....       | A 21     |
| 1 byråsekreterare.....              | A 21     |
| 1 bokhållare .....                  | A 17     |
| 1 kansliskrivare .....              | A 11     |
| 1 kontorist .....                   | A 9      |
| 1 förste expeditionsvakt.....       | A 7      |
| 4 kanslibiträden .....              | A 7      |
| 3 expeditionsvakter .....           | A 5      |
| 10 kontorsbiträden.....             | A 4      |
| 2 skrivbiträden .....               | A 2      |

**Tjänsteman å övergångsstat.**

|                       |      |
|-----------------------|------|
| 1 kansliskrivare..... | A 11 |
|-----------------------|------|

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad  
än 20.**

|                               |       |
|-------------------------------|-------|
| 1 intendent .....             | Eo 26 |
| 3 byråarkitekter .....        | Eo 24 |
| 1 byråingenjör .....          | Eo 24 |
| 6 biträdande arkitekter ..... | Eo 21 |
| 1 byggnadskontrollant.....    | Eo 21 |
| 1 byråsekreterare.....        | Eo 21 |

*Anm.* Den å ordinarie stat upptagna kontoristtjänsten skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförda kansliskrivaren kvarstår i tjänst.

Befattning

Lönegrad

**Statens bränslekontrollerande verksamhet.**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad  
än 20.

|                      |       |
|----------------------|-------|
| 1 byråchef .....     | Eo 30 |
| 1 inspektör .....    | Eo 26 |
| 1 byråingenjör ..... | Eo 21 |

**Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.**

Tjänstemän å ordinarie stat.

|                                                           |      |
|-----------------------------------------------------------|------|
| 2 maskinister av 1:a klass.....                           | A 10 |
| 4 värmeledningsskötare, tillika reparatörer, av 1:a klass | A 8  |

**Av byggnadsmedel avlönad personal å byggnadsstyrelsens  
byggnadsbyrå.**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad  
än 20.

|                                         |        |
|-----------------------------------------|--------|
| 5 förste byråingenjörer .....           | Eo 27  |
| 8 byråingenjörer (byråarkitekter) ..... | Eo 24  |
| 1 kostnadsberäknare .....               | Eo 24  |
| 1 ledningskontrollant .....             | Eo 24  |
| 7 byråingenjörer .....                  | Eo 21  |
| 1 kostnadsberäknare .....               | Eo 21  |
| 1 revisor och bokhållare .....          | Eo 21; |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen,  
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Avlöningsstat.****Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet. Kronor**

|                                                                  |         |
|------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | 412 300 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                         | 1 200   |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | 254 500 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                     | 98 000  |
| <hr/> Säger kronor 766 000                                       |         |

**Statens bränslekontrollerande verksamhet.**

|                                                  |        |
|--------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..... | 72 000 |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....     | 10 800 |
| <hr/> Säger kronor 82 800                        |        |

**Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.**

|                                                                  |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .... | 25 200 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | 30 500 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                     | 8 300  |
| <hr/> Säger kronor 64 000                                        |        |

Summa kronor 912 800;

**Sjätte huvudtiteln.**

*dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av..... kronor 912 800.*

[56.] 2. **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 114 700 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 fastställt följande omkostnadsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

**Omkostnadsstat.**

| <b>Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.</b> | <b>Kronor</b> |
|---------------------------------------------------|---------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....       | 6 000         |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....     | 16 000        |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....             | 69 300        |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....    | 1 500         |
|                                                   | <hr/>         |
| Säger kronor                                      | 92 800        |

| <b>Statens bränslekontrollerande verksamhet.</b> |        |
|--------------------------------------------------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....      | 500    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....    | 15 000 |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....            | 5 200  |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....   | 1 000  |
|                                                  | <hr/>  |
| Säger kronor                                     | 21 700 |

| <b>Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.</b> |          |
|--------------------------------------------------|----------|
| Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....         | 200      |
|                                                  | <hr/>    |
| Säger kronor                                     | 200      |
| Summa kronor                                     | 114 700. |

Genom förenämnda beslut har Kungl. Maj:t föreskrivit, dels att anslagsposterna till reseersättningar och till publikationstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, dels ock att av anslagsposten till expenser må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

| <b>Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.</b>  | <b>Kronor</b> |
|----------------------------------------------------|---------------|
| Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> ..... | 11 800        |
| Övriga expenser, <i>högst</i> .....                | 57 500        |
|                                                    | <hr/>         |
| Summa kronor                                       | 69 300        |

| <b>Statens bränslekontrollerande verksamhet.</b>   |       |
|----------------------------------------------------|-------|
| Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> ..... | 400   |
| Övriga expenser, <i>högst</i> .....                | 4 800 |
|                                                    | <hr/> |
| Summa kronor                                       | 5 200 |

I sin petitaskrivelse den 30 augusti 1945 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om medel för styrelsens omkostnader under budgetåret 1946/47.

Styrelsen meddelar, att den under byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet upptagna delposten till reseersättningar under budgetåret 1944/45 måst överskridas. Genom beslut den 6 april 1945 hade Kungl. Maj:t sålunda medgivit styrelsen att utöver i omkostnadsstaten upptagna 12 000 kronor taga i anspråk ytterligare högst 6 000 kronor, varför de för budgetåret 1944/45 anvisade medlen till reseersättningar således uppgått till sammanlagt 18 000 kronor. För innevarande budgetår hade posten upptagits till 16 000 kronor. Styrelsen beräknade, att antalet tjänsteresor till följd av styrelsens ökade arbetsuppgifter under budgetåret 1946/47 komme att stiga i förhållande till sistförflutna budgetår, varför sagda delpost borde uppräknas till 20 000 kronor.

Den under byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet upptagna delposten till övriga expenser hade, fortsätter styrelsen, för budgetåret 1944/45 upptagits till 48 400 kronor. Emellertid hade sagda belopp visat sig otillräckligt, varför Kungl. Maj:t genom beslut den 6 april 1945 medgivit styrelsen att under budgetåret 1944/45 taga i anspråk ytterligare högst 17 900 kronor. Av detta belopp avsåges emellertid 4 900 kronor att användas för täckande av vissa engångsutgifter och återstoden, 13 000 kronor, att tagas i anspråk för löpande expenser. För budgetåret 1944/45 anvisade expensmedel hade således uppgått till sammanlagt (48 400 + 13 000) 61 400 kronor. För budgetåret 1945/46 hade sagda delpost upptagits till 57 500 kronor. Då utgifterna för expenser under budgetåret 1946/47 på grund av stegrade kostnader för städning, utgifter för rit- och skrivmateriel samt annonskostnader enligt inom styrelsen gjord beräkning kunde förväntas stiga i förhållande till sistförflutna budgetår, syntes det styrelsen önskvärt att delposten till övriga expenser uppräknades till 60 700 kronor. Då delposten för bränsle, lyse och vatten för nästa budgetår kunde beräknas till oförändrat 11 800 kronor, borde således posten till expenser upptagas till 72 500 kronor.

I övrigt föreslår styrelsen icke någon ändring av de i omkostnadsstaten upptagna beloppen. Styrelsen hemställer, att omkostnadsanslaget måtte anvisas med 121 900 kronor eller med 7 200 kronor mera än för innevarande budgetår.

Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen upplyst angående belastningen under budgetåret 1944/45 å de under byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet upptagna posterna till reseersättningar samt till övriga expenser synes en ökning av desamma erforderlig. Vad angår posten reseersättningar anser jag dock en höjning av posten med 2 000 kronor till 18 000 kronor vara tillräcklig. Däremot biträder jag till fullo styrelsens förslag beträffande delposten till övriga expenser och förordar således, att densamma höjes med 3 200 kronor till 60 700 kronor. I övrigt erfordras icke några ändringar i byggnadsstyrelsens omkostnadsstat. Styrelsens omkostnadsanslag skulle i enlighet med vad här anförts behöva för nästa budgetår anvisas med 119 900 kronor.

Departement-  
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 119 900.

[57.] 3. **Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar, förslagsanslag.** Från och med ingången av budgetåret 1945/46 utgör antalet länsarkitekter 24 och antalet biträdande länsarkitekter 10, varjämte vid organisationen finnas 26 assistenter. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 omfattar varje län ett länsarkitektdistrikt med en länsarkitekt i varje residensstad. Av de tio biträdande länsarkitekterna äro två placerade i Stockholm samt en i envar av residensstäderna Kristianstad, Malmö, Göteborg, Örebro, Falun, Härnösand, Umeå och Luleå. De 26 assistenterna äro jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1944 placerade två i Stockholm, två i Härnösand och en i envar av de övriga residensstäderna.

Genom beslut den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, för länsarkitektsorganisationen fastställt *dels* personalförteckning (se statsliggaren s. 409), *dels ock* följande

#### Avlöningsstat.

|                                                                   | Kronor  |
|-------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 291 600 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | 377 000 |
| 3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i> ..... | 200 000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 95 400  |
| <hr/>                                                             |         |
| Summa kronor 964 000.                                             |         |

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för budgetåret 1946/47 till länsarkitektsorganisationen. Styrelsen har därvid till en början lämnat följande redogörelse beträffande det ekonomiska resultatet av länsarkitektsorganisationens verksamhet under budgetåret 1944/45.

I riksstaten för budgetåret 1944/45 hava inkomsterna vid länsarkitektsorganisationen upptagits till 580 000 kronor (A II 22).

Under budgetåret inflöto i granskningsavgifter 195 214 kronor 40 öre och i ersättningar (arvoden) jämlikt kungörelsen den 20 december 1935, nr 631, 421 832 kronor 49 öre eller sammanlagt 617 046 kronor 89 öre. De under budgetåret inlevererade medlen överstego alltså det beräknade inkomstbeloppet med 37 046 kronor 89 öre.

Det sammanlagda beloppet av de av länsarkitektkontoren utställda räkningarna, avseende under budgetåret utförda arbeten, utgör 685 727 kronor 99 öre, varav granskningsavgifter 210 206 kronor 52 öre och arvoden 475 521 kronor 47 öre. Därest hänsyn toges till dessa belopp, utgör överskottet 105 727 kronor 99 öre.

I detta sammanhang vill styrelsen framhålla, att under det de taxor, som finnas intagna i kungörelserna den 15 juni 1935, nr 392, och den 20 december 1935, nr 631, och enligt vilka länsarkitektkontorens granskningsavgifter och arvoden bestämmas, äro beräknade efter förkrigsförhållanden och icke hava reglerats med hänsyn till nu rådande allmänna prisläge, hava löner och omkostnader högst avsevärt stegrats sedan kristidens inträde. Med anledning härav har styrelsen med underdånig skrivelse den 16 november 1942 överlämnat förslag till ändring av kungörelsen 631/1935, avseende bland annat en höjning av de i kapitel I upptagna arvodesbeloppen med 30 % och de i kapitel II angivna taxorna med 15 %, vilket ärende fortfarande är föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Hade dessa föreslagna höjningar tillämpats, torde förenämnda influtna belopp, 617 046 kronor 89 öre, ha ökats med omkring 80 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen övergår härefter till beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1946/47.

Anslagsposten *Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* har styrelsen beräknat till samma belopp som för innevarande budgetår eller 291 600 kronor.

Beträffande anslagsposten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* framhåller styrelsen till en början, att den redan tidigare inom landet rådande stora efterfrågan på arkitektutbildad personal under det senast förflutna budgetåret alltmåra ökat, varför svårigheter förelegat att erhålla personal. Sålunda hade nio assistenter under nämnda tid avgått från sina befattningar, och ersättare för dem hade icke kunnat anskaffas mer än i fyra fall. Vid petitas avgivande hade icke mindre än tio assistentbefattningar varit utan innehavare.

Den länsarkitektkontoren åvilande arbetsbördan hade, fortsätter styrelsen, i jämförelse med föregående år vuxit i betydande grad. Sålunda vore kontorens granskningsverksamhet till följd av den stegrade fastighetsbildningen i landet stadd i ökning, varjämte antalet av de arkitektuppdrag, som särskilt från kommuner och landsting erbjödes kontoren, bleve allt större. Den rådande bristen på arkitektutbildade biträden hade emellertid medfört, att erbjudna uppdrag i betydande utsträckning måst avvisas.

Detta förhållande vore särskilt att beklaga, enär antalet privatpraktiserande arkitekter ute i länen i allmänhet vore synnerligen ringa, varför byggnads- och planuppdrag på sina håll ofta anförtröddes åt personer utan tillräcklig utbildning eller erfarenhet. Länsarkitektkontorens brist på personal medförde också i alltför många fall, att såväl granskningsarbetet som arbetet med exempelvis uppgörandet av byggnadsplaner oundvikligen måste bli fördröjt. Särskilt beträffande planarbetet vore detta att beklaga med hänsyn till den livliga planerings- och byggnadsverksamhet, som rådde inom kommunerna i olika delar av landet. Icke minst för kommunernas del skulle det vara till betydande fördel, om länsarkitektkontoren bleve i tillfälle att i större utsträckning än som nu vore fallet åtaga sig uppdrag och utan mera avsevärda dröjsmål utföra dessa samt avverka förekommande granskningsärenden. Härtill komme att statsverket, genom att kontoren icke kunde åtaga sig arkitektuppdrag i önskvärd omfattning, ginge miste om vissa inkomster.

Byggnadsstyrelsen föreslår härefter, att personalorganisationen utbygges på så sätt, att tio nya biträdande länsarkitektstjänster i lönegrad Eo 24 inrättas, nämligen vid länsarkitektkontoren i Nyköping, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Vänersborg, Mariestad, Karlstad, Gävle och Östersund. Styrelsen understryker därvid, att biträdande länsarkitektstjänster vore behöfliga vid varje länsarkitektkontor. Styrelsen inskränkte sig emellertid, under framhållande av åtgärdens nytta och behövlighet, till att föreslå, att dylika tjänster inrättades vid allenast de förut nämnda länsarkitektkontoren.

I fråga om de föreslagna tjänsterna har byggnadsstyrelsen härefter ingående motiverat behovet av varje särskild befattning. Styrelsen anför i huvudsak följande.



*Nyköping.* I skrivelse den 15 augusti 1945 har länsarkitekten hemställt om anställande av en biträdande länsarkitekt vid kontoret och därvid i huvudsak anfört följande.

Arbetet vid länsarkitektkontoret hade avsevärt utvidgats, icke minst genom större husbyggnadsuppdrag för det allmänna. Assistenten och en å två tillfälliga arkitektbiträden (utlänningar) arbetade uteslutande med byggnadsuppdrag, under det att allt annat arbete, såsom gransknings tjänsten åt länsstyrelsen m. fl., stadsplanearbeten, tjänsteresor, konsultationer, smärre utredningar m. m. samt allt expeditjonsarbete, handhades av länsarkitekten med erforderlig hjälp av rit- och skrivbiträdet och en tillfälligt anställd kartriterska. Länsarkitektens arbetstid i sommar hade ofta varit 10 å 12 timmar per dag. Granskningsärendena, som senare åren räknat 60—65 per månad, voro sistlidne juli 158. Beträffande kontorsuppdragen förbereddes entreprenader till över 1,5 miljoner kronors byggnadssumma. Färdiga utredningar föreläge för ytterligare 1,5 miljon, och till samma summa uppginge begärda utredningar, som av en eller annan orsak tillsvidare vilade. Samtliga stadsplanearbeten i länet med undantag för Eskilstuna, Katrineholm och Trosa hade under senare åren utförts å länsarkitektkontoret. På grund härav erfordrades, att en biträdande länsarkitekt anställdes.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har tillstyrkt ifrågavarande framställning.

*Linköping.* I skrivelser den 6 juni och den 18 augusti 1945 har länsarkitekten i Östergötlands län bland annat hemställt om inrättande av en biträdande länsarkitektstjänst vid kontoret och därvid i huvudsak anfört, att omfattningen av kontorets arbetsuppgifter vuxit i betydande grad samt att anledning förefunnes antaga, att verksamheten komme att ytterligare ökas.

År 1940 var antalet diariéförda ärenden 631, och utskrivna räkningar belöpte sig till 11 189 kronor. År 1944 var motsvarande antal 873 och sammanlagda beloppet av utskrivna räkningar 21 904 kronor. Första halvåret 1945 uppgick antalet diariéförda ärenden till 510 och de utskrivna räkningarna slutade på 11 650 kronor.

Ärendenas balanstid hade blivit för lång beträffande vissa ärenden, huvudsakligen beroende på att granskningsärendena väsentligen ålegat endast länsarkitekten, som på grund av nödvändiga men tidsödande resor och förhandlingar icke medhunnit avgiva utlåtanden med önskad snabbhet. Ändock hade resor icke kunnat vidtagas i den utsträckning, som vore för en del ärendens bedömande önskelig. Östergötlands län vore beträffande folkmängden det fjärde länet i riket och hade 326 260 invånare. Av dessa voro cirka 163 000 bosatta i städer, köpingar och municipalsamhällen. Beträffande antalet invånare i övriga områden, för vilka byggnadsverksamheten reglerande föreskrifter fastställts, saknades närmare uppgifter, men antalet torde kunna beräknas till minst cirka 30 000. Trots att av länets befolkning cirka 60 % för närvarande vore boende inom områden, där byggnadsföreskrifter funnes, återstode ännu flera befolkningsagglomerationer, för vilka sådana föreskrifter borde fastställas. Länsarkitektkontoret belastades med ett stort antal förhandsförfrågningar och konsultationer i byggnads- och fastighetsbildningsfrågor. Förutsättningen för att kontoret skulle kunna stå till tjänst vore, att länsarkitekten biträdades av en erfaren medhjälpare och ersättare.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har vitsordat länsarkitektens uppgifter samt livligt understrukt behovet av en biträdande länsarkitektbefattning vid kontoret.

*Jönköping.* I petitaskrivelse den 29 augusti 1944 anförde byggnadsstyrelsen, att länsarkitekten i Jönköpings län vid åtskilliga tillfällen framhållit, att möjligheter icke funnes att i Jönköping erhålla kvalificerad arbetskraft, ävensom

att bristen härpå självfallet återverkade på tjänstearbetet, som ofta icke kunde utföras med önskvärd snabbhet.

I skrivelse den 16 augusti 1945 till styrelsen har länsarkitekten erinrat om svårigheterna att erhålla arkitekter vid länsarkitektkontoret. Kontorets arbete hade nu erhållit en sådan omfattning, att dess normala fortgång icke kunde säkerställas med tillgänglig arbetskraft. I länet föreläge en mängd byggnadsplaner för ett flertal av länets många stationssamhällen, och det vore av synnerlig vikt, att dessa planuppdrag tillfördes kontoret. Emellertid hade på grund av kontorets bristande tillgång på arbetskraft flera sådana uppdrag måst överlämnas till utomstående, bland annat till stockholmsfirmor, som utförde dylika arbeten på entreprenad. Kontorets uppdragsavdelning löpte alltså fara att icke kunna utvecklas till vad den kunde bliva i ett län, där skriande brist på sakkunnigt folk ännu rådde. Länsarkitektens tid upptoges till mycket stor del av besök av allmänheten, telefonförfrågningar, resor m. m. De under krisåren till ett minimum minskade resorna borde åter få erforderlig omfattning, så att byggnadsverksamheten kunde följas och övervakas samt yttranden i ärenden, där så erfordrades, grunda sig på kännedom om lokala förhållanden. Behovet av en ny befattning vid kontoret måste anses påtagligt, och denna borde givas formen av en biträdande länsarkitektstjänst. Härigenom vunnas även den fördelen, att länsarkitekten till den biträdande kunde överlämna vissa ärenden för dennes självständiga avgörande.

Länsstyrelsen har vitsordat behovet av ytterligare arbetskrafter å länsarkitektkontoret, vilket behov enligt länsstyrelsens mening bäst skulle avhjälpas genom anställande av en biträdande länsarkitekt.

*Växjö.* I skrivelse den 16 augusti 1945 har länsarkitekten anförut i huvudsak följande. Sedan Kronobergs och Blekinge län från den 1 juli 1945 uppdelats i två skilda länsarkitektdistrikt, saknade Kronobergs län länsarkitektkontor tillgång till biträdande länsarkitekt. Den intill den 1 juli 1945 till kontoret anknutne biträdande länsarkitekten hade visserligen varit stationerad i Karlskrona, varför han endast föga kunnat nyttjas för Kronobergs län vidkommande, men i viktigare frågor hade ett visst samråd ägt rum. Behovet av en biträdande länsarkitekt vid kontoret i Växjö vore emellertid aktuellt. Visserligen finnes assistent å kontoret, men dennes arbetskraft åtginge nästan helt till skötseln av de större byggnadsobjekt, vilka omhänderhades av länsarkitektkontoret. För framtiden väntades nya byggnadsprojekt komma att anförutros kontoret, varför assistentens tid svårligen kunde disponeras för andra uppgifter. Kontorets stadsplane- och andra planuppdrag, vilka voro många och stora, sköttes för närvarande, förutom av länsarkitekten, vilkens tid föga försloge för dylikt arbete, även icke arkitektutbildad kraft, som ej heller vore erfaren som stadsplanerare. Försök att erhålla en dylik hade hittills strandat. Länsarkitektens egen tid åtginge nästan helt till handläggning av remissärenden, tjänsteresor, rådgivning åt allmänhet och myndigheter per telefon och vid besök samt fördelning av föreliggande arbetsuppgifter på kontoret. För direkta arkitektuppgifter finge länsarkitekten ringa tid över. En mängd av länsarkitektens nuvarande uppgifter borde utan men kunna överlätas på en biträdande länsarkitekt, vilken skulle till exempel kunna anförutros bland annat den mera rutinnässiga ärendegranskningen, så att länsarkitektens tid kunde frigöras för mera arkitektbetonade uppgifter. En stor nackdel vore vidare, att hittills övervakningen av byggnads- och planläggningsverksamheten icke på tillfredsställande sätt kunnat skötas på grund av otillräcklig personal och bristande tid. Därest en biträdande länsarkitekt erhöles, vore det länsarkitektens avsikt att hålla inspektion hos varje byggnadsnämnd i länet minst en gång om året, vilket torde hava en mycket stor betydelse för byggnadskonstens utveckling på landsbygden, där både estetiska och praktiska synpunkter på

byggnads- och planläggningsverksamheten fortfarande vore sorgligt eftersatta.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har tillstyrkt bifall till framställningen. *Kalmar.* I skrivelse den 15 augusti 1945 har länsarkitekten i Kalmar län hemställt om inrättande av en biträdande länsarkitektbefattning vid kontoret och därvid framhållit i huvudsak följande. Sedan år 1941 hade antalet granskningsärenden vid Kalmarkontoret företett en avsevärd ökning. Under år 1941 hade antalet sådana ärenden uppgått till 350 och hade 1944 ökat till 732. Under första halvåret 1945 hade till länsarkitekten remitterats 460 ärenden. Utomplansbestämmelser hade fastställts för åtskilliga orter, varjämte byggnadsverksamheten påfordrat uppgörandet av byggnadsplaner inom ett icke ringa antal orter. Kontoret hade under arbete ett antal byggnadsplaner och förväntade ytterligare sådana uppgifter. Byggnadsväsendets utveckling inom länet torde komma att ytterligare öka länsarkitektens arbetsbörda. Kontoret hade vidare åtagit sig arkitektuppdrag rörande nybyggnader för folkskoleväsendet. Dessa uppdrag hade tills vidare omfattat allenast skissritningar till större och mindre anläggningar, och antalet fullgjorda sådana uppdrag uppginge till 16. Kontoret hade icke heller ansett sig kunna undandraga sig uppdrag i form av värderingar av äldre skollokaler. Under första halvåret 1945 hade sådana uppdrag gällt 11 skolbyggnader. Ytterligare uppdrag av denna art kunde förväntas. Till svårigheten för länsarkitekten att medhinna sina tjänsteåligganden bidroge i icke ringa mån den tidsspillan erforderliga tjänsteresor medförde. Länets långsträckt form och stationsortens belägenhet i södra länsdelen medförde, att restiderna bleve långa och antalet resdagar jämförelsevis stort. Byggnadsväsendets utveckling inom länet tarvade i stor utsträckning åtgärder från länsarkitektens sida. Utvecklingen inom flera orter hade kommit därhän, att stadsplanelagen borde vinna tillämpning, varjämte utredningar om uppgörande av byggnadsplaner väntade. Slutligen torde även kungörelsen om den ändring i byggnadsstadgan, som skulle träda i kraft den 1 januari 1946, komma att medföra icke obetydlig ökning av länsarkitektens arbetsbörda.

Länsstyrelsen i Kalmar län har förklarat sig livligt tillstyrka bifall till den gjorda framställningen.

*Vänersborg.* I petitaskrivelsen den 29 augusti 1944 anförde byggnadsstyrelsen, att länsarkitekten i Älvsborgs län anmält, att efter den nedgång i arbetsmängden, som följt vid den nuvarande krissituationens inträde, en starkt uppåtgående tendens framträtt. Sålunda hade under förra delen av år 1943 antalet diarieförda ärenden stigit med 50 % i jämförelse med samma tid under föregående år. Det vore nödvändigt att förstärka kontorets arbetskrafter med en biträdande länsarkitekt för fullgörande huvudsakligen av de arbetsuppgifter, som nu handhades av assistenten, vartill skulle komma ombesörjande av vissa å länsarkitekten nu vilande uppgifter, framför allt utförande av en del av resorna. Anställandet av en biträdande länsarkitekt skulle också tills vidare minska behovet av tillfälliga biträden. De lösa anställningsförhållanden, som erbjödes den tillfälliga biträdespersonalen, vore i synnerhet i småstäderna en avsevärd olägenhet, enär tillgången på kompetent personal där vore ringa och svårigheter föreläge att vid stigande konjunktur bibehålla de tillfälliga biträdena.

I två likalydande motioner till 1945 års riksdag (I: 69 och II: 125) har föreslagits inrättande av en befattning som biträdande länsarkitekt vid kontoret i Vänersborg från och med budgetåret 1945/46. Motionerna vunno emellertid icke riksdagens bifall.

I skrivelse den 15 augusti 1945 har länsarkitekten ånyo hemställt om inrättande av en biträdande länsarkitektstjänst och därvid i huvudsak anfört, att kontorets sysselsättningsfrekvens vore i oavslätligt stigande, varför det

stälde sig allt svårare att hålla arbetsbalansen nere i en ur allmänhetens synpunkt tillfredsställande nivå. Den 30 september 1945 kom den nuvarande assistenten att lämna sin tjänst för att tillträda en bättre avlönad kommunal befattning. Även om en ny assistent kunde erhållas, vilket med erfarenhet från andra län vore mycket tvivelaktigt, kunde den nye innehavaren av befattningen ej förväntas hava förvärvat sådan erfarenhet, som erfordrades för att han omedelbart skulle kunna utföra ett effektivt arbete. Det syntes därför nödvändigt, att en biträdande länsarkitektstjänst snarast inrättades, till vilken man kunde förvänta sökande med någon erfarenhet. Härfor talade också den omständigheten, att nödvändiga resor med nuvarande personaluppsättning måst minskas eller eftersättas. Från den i livlig utveckling varande staden Borås med den omgivande, starkt industrialiserade Sjuhäradsbygden komme därjämte upprepade krav på besök, vilka dock icke för närvarande kunde tillmötesgå.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har tillstyrkt bifall till länsarkitektens framställning.

*Mariestad.* I sin petitaskrivelse hösten 1944 anförde byggnadsstyrelsen, att länsarkitektkontoret i Mariestad vore mycket anlitat för uppdrag inom länet. Av brist på arbetskraft, beroende på svårighet att förvärva personal på de villkor, som stode kontoret till buds, hade det måst avsäga sig flera uppdrag, vilket från länets sida livligt beklagats. För att möjliggöra för kontoret att i större utsträckning tillmötesgå framställningar om mottagande av uppdrag borde en biträdande länsarkitektstjänst inrättas där från och med ingången av budgetåret 1945/46.

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 23 augusti 1945 har länsarkitekten hemställt om inrättande av en biträdande länsarkitektstjänst vid kontoret från och med nästa budgetår. Länsarkitekten har därvid särskilt framhållit, att på grund av bristande arbetskraft åtskilliga arkitektuppdrag i ej obetydlig grad måst eftersättas. Vidare hade kontoret i åtskilliga fall helt måst avvisa uppdrag, vilket givetvis vållat svårigheter för uppdragsgivarna, enär i länet en avsevärd brist på praktiserande arkitekter vore rådande.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har i ärendet framhållit i huvudsak följande.

Länsstyrelsen hade vid tidigare tillfällen i skrivelser haft anledning framhålla nödvändigheten av att länsarkitektkontoret bereddes sådan personalförstärkning, att de uppdrag och ärenden av olika slag, som åvilade kontoret, kunde medhinnas inom skälig tid och försening till men för myndigheter och allmänhet icke behöfde uppkomma. Den förstärkning, som i anledning därav beretts kontoret, hade emellertid numera visat sig vara otillräcklig. Eftersläpningen av vissa länsarkitektkontoret givna uppdrag att upprätta stadsplaner och byggnadsplaner hade medfört brydsamma lägen för berörda samhällen, för vilka planernas färdigställande vore nödvändigt för genomförande av angelägna gatu- och avloppsledningsföretag m. m. Rådande livliga byggnadsverksamhet och den ökning därav, som inom närmaste tiden torde kunna förväntas uppstå, gjorde också, att personalstyrkan å länsarkitektkontoret borde vara tillräckligt stor för att möta denna arbetsstegring. Länsstyrelsen funne mycket angeläget, att skyndsamma åtgärder vidtoges för beredande av arbetsförstärkning å länsarkitektkontoret, och länsstyrelsen ville därför för sin del livligt tillstyrka länsarkitektens hemställan om inrättande av en biträdande länsarkitektbefattning.

*Karlstad.* Redan i sin petitaskrivelse den 20 augusti 1943 meddelade byggnadsstyrelsen, att länsarkitekten vid flera tillfällen framhållit behovet av en förstärkning av den ständiga personalen. Styrelsen vitsordade sedermera i petitaskrivelsen hösten 1944, att kontorets arbetsbörda krävde en personal-

förstärkning, samt framhöll, att bristen på kvalificerad personal inom länet vore betydande och att kontorets svårigheter icke bleve avhjälpta genom anställande av en yngre, mindre kvalificerad tekniker utan endast genom förvärv av en erfaren arkitekt. Det vore därför nödvändigt, att en biträdande länsarkitektstjänst inrättades.

I skrivelse den 15 augusti 1945 hemställer länsarkitekten ånyo om inrättande av en befattning som biträdande länsarkitekt och framhåller i huvudsak, att assistenttjänsten för närvarande vore vakant och att arbetet utfördes med hjälp endast av en byggnadsingenjör och en kartriterska förutom det ordinarie rit- och skrivbiträdet. Kontoret hade för närvarande 50 uppdrag, och antalet diarieförda ärenden uppginge vid utgången av budgetåret 1944/45 till 1 187. En sådan arbetsbörda bleve för länsarkitekten outhärdlig, om icke snarast erforderlig arbetskraft ställdes till förfogande. Länsarkitekten själv kunde icke tillgodogöra sig sommartiden för välbehövlig vila utan måste arbeta i medeltal 10 timmar om dagen året runt. Sammanhängande semester kunde ej uttagas. Genom avsaknad av biträdande länsarkitekt, på vilken kunde överflyttas ansvaret för löpande ärenden av vissa slag samt delar av uppdragsarbetena, hade länsarkitekten ej heller kunnat ägna tillräcklig tid åt samhällsbildningen och därmed sammanhängande organisationsfrågor. Länet vore av betydande storlek med ett 40-tal utomplansbestämmelseområden förutom 4 städer, 4 köpingar och 8 municipalsamhällen.

Länsstyrelsen i Värmlands län har vitsordat dessa länsarkitektens uppgifter samt framhållit det trängande behovet av en biträdande länsarkitekt.

*Gävle.* I petitaskrivelsen den 29 augusti 1944 har byggnadsstyrelsen framhållit att Gävleborgs län hörde till de mest arbetskrävande distrikten samt att, av skäl som anförts beträffande övriga kontor, även vid kontoret i Gävle borde inrättas en biträdande länsarkitektstjänst.

I skrivelse den 20 augusti 1945 har länsarkitekten i huvudsak anfört, att arbetsmängden vid kontoret under de senaste åren ökat i hög grad. Sålunda hade sedan år 1941 såväl antalet diarieförda granskningsärenden som antalet uppdrag ökat med omkring 100 %. Bland uppdragen märktes ett stort antal betydande husbyggnadsuppgifter. Det arbete, som avsåge kronans byggnader, hade även ökat. Tjänsteresorna och därmed förenade arbeten, som för närvarande utfördes av länsarkitekten, vore mycket betungande. Härtill komme mängden av förfrågningar och konsultationer, vilka ofta vore relativt tidsödande. Överhuvudtaget tenderade arbetet att få en allt större omfattning. Den ökade arbetsmängden hade haft till följd, att övertidsarbete i stor utsträckning måst tillgripas, särskilt av länsarkitekten och assistenten, för att möjliggöra fullbordandet av respektive arbetsuppgifter inom rimlig tid. Det torde därför bliva nödvändigt, att kontorets arbetskrafter förstärktes på så sätt, att en biträdande länsarkitekt anställdes för handhavande av en del av de arbetsuppgifter, som nu ombesörjdes av länsarkitekten och assistenten.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har framhållit, att med hänsyn till den ökning i länsarkitektens arbete, som under senare år inträtt, samt då grundad anledning funnes till antagande att länsarkitektens arbetsbörda jämväl i fortsättningen bleve av sådan storlek, att han svårligen kunde medhinna att med nuvarande arbetsbiträden nöjaktigt fullgöra sina uppgifter, ville länsstyrelsen tillstyrka bifall till den gjorda framställningen.

*Östersund.* I skrivelse den 16 augusti 1945 har länsarkitekten i Jämtlands län hemställt om inrättande av en biträdande länsarkitektstjänst och därvid anfört i huvudsak följande. Arbetsuppgifterna å kontoret hade hittills ständigt ökat. I synnerhet arkitektuppdrag komme i allt större omfattning till kontoret, men även de rena tjänsteuppdragen bleve flera och mer maktpåliggande. Personalen skulle egentligen bestå av, utom länsarkitekten, en assistent och ett

kanslibitråde. Assistenttjänsten vore emellertid vakant sedan i februari 1945, och det hade visat sig mycket svårt att få sökande. Följden härav hade blivit, att länsarkitekten måst försumma åtskilliga resor, som egentligen bort göras för tjänstens rätta bedrivande, samt att omsorgen om bebyggelsekontrollen och samhällsbildningsfrågorna bleve alltför liten. Även om det i ett annat konjunkturläge skulle bliva sökande till assistenttjänsten, vore det ej säkert, att tillräckligt kompetenta sådana anmälde sig med den lön, som nu utginge för tjänsten. I alla händelser torde det vara svårt att få någon, som under längre tid komme att kvarstanna. Dessa förhållanden kunde orsaka många olägenheter, speciellt vid sjukdomsfall och annan frånvaro av länsarkitekten.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillstyrkt bifall till länsarkitektens hemställan.

I fråga om posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* anför byggnadsstyrelsen slutligen, att ett flertal tjänstemän, vilka varit placerade i högre löneklasser än den lägsta inom vederbörande lönegrad, lämnat sina anställningar. Då efterträdarna komme att åtnjuta lön enligt den lägsta löneklassen, uppkomme vissa minskade avlöningskostnader, varför posten beräknades kunna minskas med i runt tal 2 000 kronor.

Beträffande posten *Avlöningar till tillfälliga biträden* erinrar byggnadsstyrelsen, att denna post för budgetåret 1944/45 upptogs till förslagsvis 175 000 kronor, vilket belopp emellertid överskreds med 139 743 kronor 14 öre. För innevarande budgetår hade posten upptagits till 200 000 kronor. Enligt styrelsens mening måste denna post givas sådan storlek, att kontoren hade möjlighet att i nöjaktig omfattning anställa och under längre tid bibehålla kompetent arbetskraft för utförande av kontoren lämnade uppdrag. Från länsstyrelsernas sida hade anslagsbehovet beräknats till sammanlagt 501 424 kronor 60 öre. Under förutsättning av bifall till styrelsens framställningar om ökning av antalet biträdande länsarkitekter syntes emellertid posten kunna begränsas till 300 000 kronor.

Anslagsposten *Rörligt tillägg* borde enligt byggnadsstyrelsen beräknas till 110 700 kronor.

Enligt av byggnadsstyrelsen gjorda beräkningar skulle vid bifall till styrelsens i olika hänseenden framlagda förslag anslagsbehovet för budgetåret 1946/47, däri inberäknat ökade kostnader för rörligt tillägg, uppgå till 1 148 500 kronor. I jämförelse med det för innevarande budgetår anvisade avlöningsanslaget innebär detta en ökning med 184 500 kronor.

Slutligen uttalar byggnadsstyrelsen i fråga om inkomstberäkningen, att om personalen utökades vid länsarkitektkontoren, kunde inkomsterna från organisationen förväntas stiga. I detta sammanhang erinrar styrelsen om att en betydande del av personalens arbetstid åtginge för handhavande av uppgifter för statsverkets räkning, vilka icke tillförde kontoren inkomster. I sin petitaskrivelse den 20 augusti 1943 hade styrelsen beräknat, att i medeltal 36 % eller mer än en tredjedel av personalens arbetstid åtginge för handhavande av uppgifter, vilka icke tillförde kontoren inkomster. Den del av personalens arbetstid, som numera åtginge för sysslande med sådana uppgifter, kunde beräknas till minst 40 %. Denna ökning hade sin grund däri, att antalet kronans byggnader vore i ständig tillväxt och på grund härav arbetet

med skötseln av dessa fortgående ökades samt att den stegrade tätortsbebyggelsen inom landet medförde att allt större del av länsarkitekternas tid måste tagas i anspråk för övervakning av att byggnadsplaner utarbetades för sådana orter, där större bebyggelse igångsatts eller vore att vänta.

I riksstaten för innevarande budgetår hade, fortsätter styrelsen, inkomsttiteln Inkomster vid länsarkitektsorganisationen upptagits till 600 000 kronor (A II 23). Den begärda ökningen av avlöningsstaten uppginge till 184 500 kronor. Då såsom nämnts omkring 40 % av personalens arbetstid beräknades åtgå för sysslande med uppgifter, som icke medförde inkomster för organisationen, torde denna merkostnad icke med säkerhet kunna förväntas komma att helt täckas av motsvarande inkomster utan endast till omkring 60 %. Inkomsterna för nästa budgetår kunde således beräknas till i runt tal  $(600\,000 + 60/100 \times 184\,500)$  710 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Sedan Södermanlands-Gotlands och Kronobergs-Blekinge länsarkitekt-distrikt från och med innevarande budgetår uppdelats på vardera två länsarkitekt-distrikt, utgör varje län ett distrikt. I 9 län finnas biträdande länsarkitekter. Vidare finnas 26 assistenttjänster, fördelade på samtliga län. Framförallt sistnämnda tjänster hava emellertid icke kunnat tillfredsställande rekryteras i den omfattning, som varit önskvärd, och tjänsterna hava därför i flera fall stått vakanta längre eller kortare tid. På grund härav, och då arbetsbördan vid länsarkitektsorganisationen varit och är i stigande, ha svårigheter uppstått för länsarkitektkontoren att fullgöra sina arbetsuppgifter, och på vissa håll har en avsevärd ärendesbalans uppkommit.

I likhet med byggnadsstyrelsen finner jag behov av nya befattningar för biträdande länsarkitekter föreligga på de tio länsarkitektkontor byggnadsstyrelsen angivit. Med hänsyn till vad jag förut anfört torde inrättandet av dessa tjänster svårligen kunna uppskjutas. Jag vill därför tillstyrka bifall till styrelsens hemställan.

Beträffande den begärda ökningen av anslagsposten till tillfälliga biträden må erinras, att medel från denna post ställas till förfogande i huvudsak endast i den mån motsvarande inkomster härigenom kunna förväntas tillföras statsverket. Mot byggnadsstyrelsens förslag om ökning av posten med 100 000 kronor har jag icke något att erinra.

Vid bifall till vad jag här föreslagit böra å länsarkitektsorganisationens personalförteckning uppföras 10 nya befattningar i lönegraden Eo 24 för biträdande länsarkitekter.

I fråga om avlöningsstaten skulle ett godkännande av min ståndpunkt medföra, att posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* finge ökas med lönekostnaden för 10 biträdande länsarkitektbefattningar. Detta innebär med iakttagande av den fördelning på stationeringsorter, som i det föregående förordats, en ökning av lönekostnaderna med 71 145 kronor. Då nyanställning av tjänstemän under nästa budgetår i viss utsträckning torde kunna ske i lägre löneklasser än dem, vilka avgångna befattningshavare tillhört, torde en besparing av i runt tal 2 000 kronor kunna äga rum på posten. Denna skulle i anslutning här till böra upptagas till  $(377\,000 + 71\,145 - 2\,000)$  446 145 kro-

nor eller avrundat 446 200 kronor. Posten *Avlöningar till tillfälliga biträden* torde i enlighet med vad jag förut anfört böra höjas till 300 000 kronor. För *Rörligt tillägg* torde böra beräknas ett belopp av 100 700 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma skulle således belöpa sig till 1 138 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för länsarkitektsorganisationen:

| Personalförteckning.                                      |          |
|-----------------------------------------------------------|----------|
| Befattning                                                | Lönegrad |
| <b>Tjänstemän å ordinarie stat.</b>                       |          |
| 24 länsarkitekter .....                                   | C 5      |
| <b>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.</b> |          |
| 20 biträdande länsarkitekter .....                        | Eo 24    |
| 26 assistenter.....                                       | Eo 21;   |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

| Avlöningsstat.                                                   | Kronor  |
|------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..   | 291 600 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | 446 200 |
| 3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i> .... | 300 000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                     | 100 700 |
| Summa kronor 1 138 500.                                          |         |

*dels* ock till *Länsarkitektsorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 1 138 500.

[58.] 4. **Länsarkitektsorganisationen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 110 000 kronor.

Den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

| Omkostnadsstat.                            | Kronor |
|--------------------------------------------|--------|
| Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | 2 000  |
| Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 45 000 |
| Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | 63 000 |
| Summa kronor 110 000.                      |        |

Genom beslut den 15 juni 1945 har Kungl. Maj:t bestämt de belopp, som respektive länsstyrelser må taga i anspråk under innevarande budgetår för länsarkitektsorganisationens expenser (se statsliggaren, s. 410).

I sin förutnämnda skrivelse den 30 augusti 1945 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår till länsarkitektsorganisa-



tionens omkostnader. Styrelsen hänvisar till en skrivelsen bilagd tablå, av vilken framgår, att omkostnaderna för organisationen under budgetåret 1944/45 uppgått till 147 465 kronor 88 öre, fördelade med 3 494 kronor 99 öre å sjukvård m. m., 57 303 kronor 89 öre å reseersättningar, 7 522 kronor 91 öre å bränsle och lyse samt 79 144 kronor 9 öre å övriga expenser.

Om anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 anför byggnadsstyrelsen.

Posten sjukvård m. m., som för budgetåret 1944/45 upptagits till 2 000 kronor, har under budgetåret överskridits med 1 494 kronor 99 öre. Enligt länsstyrelsernas beräkningar skulle för nästa budgetår erfordras 3 575 kronor. En uppräknig av posten synes nödvändig men torde kunna begränsas till 1 000 kronor, varför posten synes böra beräknas till 3 000 kronor för budgetåret 1946/47.

Posten reseersättningar, som för budgetåret 1944/45 upptagits till 42 000 kronor, har överskridits med 15 303 kronor 89 öre. Länsstyrelserna beräkna behovet för nästkommande budgetår till 65 600 kronor. Enär antalet tjänstesor under nästkommande budgetår torde komma att öka i förhållande till innevarande budgetår, är en uppräknig av posten ofrånkomlig men torde kunna begränsas till 15 000 kronor och posten sålunda upptagas till 60 000 kronor.

Kostnaderna för bränsle och lyse, som för budgetåret 1944/45 upptagits till samma belopp som för innevarande budgetår eller 3 500 kronor, hava under förstnämnda budgetår överskridits med 4 022 kronor 91 öre. Enligt länsstyrelsernas beräkningar skulle för nästa budgetår erfordras 8 425 kronor. Någon ökning av denna delpost synes emellertid icke vara påkallad, utan den bör upptagas med oförändrat belopp 3 500 kronor.

Kostnaderna för övriga expenser, som för budgetåret 1944/45 beräknats till 52 500 kronor, hava under budgetåret överskridits med 26 644 kronor 9 öre. Länsstyrelsernas beräkningar för budgetåret 1946/47 sluta på 79 600 kronor. För innevarande budgetår har delposten beräknats till 59 500 kronor. En ökning av posten är således nödvändig men torde kunna begränsas till 10 000 kronor och delposten sålunda beräknas till 69 500 kronor.

I anslutning härtill föreslår byggnadsstyrelsen för budgetåret 1946/47 följande

|                                               | Omkostnadsstat. | Kronor                      |
|-----------------------------------------------|-----------------|-----------------------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   |                 | 3 000                       |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... |                 | 60 000                      |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         |                 | 73 000                      |
|                                               |                 | <hr/> Summa kronor 136 000. |

Byggnadsstyrelsen hemställer, att omkostnadsanslaget måtte för nästa budgetår anvisas med 136 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Jag har icke något att erinra mot byggnadsstyrelsens beräkningar rörande länsarkitektorganisationens omkostnadsanslag, vilket alltså för nästa budgetår bör anvisas med 136 000 kronor eller 26 000 kronor mer än anslaget för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektorganisationen*: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 136 000.

[59.] 5. **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m., reservationsanslag.** Detta anslag har för innevarande budgetår anvisats med 100 000 kronor. Beträffande grunderna för anslaget användning torde jag få hänvisa till den i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 60) lämnade redogörelsen.

I skrivelse den 23 augusti 1945 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för budgetåret 1946/47 till ifrågavarande ändamål. I fråga om beräkningen av anslagsmedlens storlek har styrelsen anført i huvudsak följande.

Å ifrågavarande anslag fanns vid utgången av budgetåret 1944/45 en odisponerad behållning av 148 820 kronor 24 öre. Såvitt styrelsen för närvarande har sig bekant torde under innevarande budgetår kunna till anslaget återföras sammanlagt 14 005 kronor 70 öre, och skulle alltså kunna beräknas, att under budgetåret kommer att för ifrågavarande ändamål stå till förfogande sammanlagt i runt tal 163 000 kronor.

Under budgetåret 1944/45 anvisades av Kungl. Maj:t å utredningsanslaget sammanlagt 119 935 kronor 74 öre.

För innevarande budgetår torde de tillgängliga anslagsmedlen förslå för de därmed avsedda ändamålen.

För nästa budgetår synes böra anvisas 100 000 kronor.

Även för nästa budgetår torde medel böra anvisas för här avsett ändamål. Mot byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag icke funnit anledning till invändning. Jag utgår därvid från att medel i annan ordning skola komma att ställas till förfogande för utredningar rörande byggnadsföretag, avsedda att igångsättas vid en arbetsmarknadskris.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 100 000.

## F. Tekniska institut.

[60.] 1. **Statens väginstitut, förslagsanslag.** För budgetåret 1945/46 anvisades till förevarande ändamål ett anslag av 288 000 kronor.

Beträffande väginstitutets tillkomst och utbyggnad torde jag få hänvisa till den i 1945 års statsverksproposition lämnade redogörelsen (sjätte huvudtiteln, punkt 5).

För institutet gäller från och med budgetåret 1945/46 följande av Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 fastställda personalförteckning:

| Personalförteckning.        |                              | Lönegrad |
|-----------------------------|------------------------------|----------|
| Befattning                  | Tjänstemän å ordinarie stat. |          |
| 1 överingenjör och chef     | .....                        | C 6      |
| 1 laboratoriechef           | .....                        | A 26     |
| 1 förste avdelningsingenjör | .....                        | A 24     |
| 1 laborator                 | .....                        | A 24     |
| 1 förste verkmästare        | .....                        | A 15     |
| 1 kontorsbiträde            | .....                        | A 4      |

## Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

|                             |       |        |
|-----------------------------|-------|--------|
| 3 avdelningschefer          | ..... | Eo 28  |
| 1 förste avdelningsingenjör | ..... | Eo 24  |
| 2 avdelningsingenjörer      | ..... | Eo 21  |
| 1 biträdande geolog         | ..... | Eo 21. |

Kungl. Maj:t har samma dag fastställt följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

| Stat.                                                       |       |         |
|-------------------------------------------------------------|-------|---------|
| Avlöningar.                                                 |       | Kronor  |
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> | ..... | 51 400  |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal                  | ..... | 106 900 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>                      | ..... | 22 900  |
| 4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i> | ..... | 37 600  |
| Säger kronor                                                |       | 218 800 |
| Omkostnader.                                                |       | Kronor  |
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>                       | ..... | 500     |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>                     | ..... | 8 500   |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i>                             | ..... | 30 800  |
| 4. Publikationstryck                                        | ..... | 6 000   |
| 5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>                      | ..... | 39 500  |
| Säger kronor                                                |       | 85 300  |
| Summa kronor                                                |       | 304 100 |

## Särskilda uppbördsmedel.

|                                                    |                                   |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------|
| 1. Ersättningar för materialkontroll m. m. ....    | 10 100                            |
| 2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m. .... | 6 000                             |
|                                                    | <hr/> Säger kronor 16 100         |
|                                                    | <hr/> Nettoutgift kronor 288 000. |

Härjämte har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att till envar av institutets tre avdelningschefer i lönegraden Eo 28 skall från anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal utgå ett särskilt lönetillägg av 1 000 kronor om året.

Beträffande övriga av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter rörande anslagets användning torde jag få hänvisa till statsliggaren s. 384 ff.

I skrivelse den 29 juni 1945 har *direktionen för statens väginstitut* gjort framställning om vissa ändringar i institutets personalorganisation. Sedermera har direktionen i skrivelse den 10 september 1945 inkommit med förslag till personalförteckning och stat för institutet för budgetåret 1946/47.

Direktionen har i sin förstnämnda skrivelse inledningsvis erinrat om, att direktionen i sina petita för budgetåret 1945/46 föreslagit vissa ändringar i institutets personalorganisation men att förslaget, bland annat med hänsyn till lönestoppet, sedermera blivit i väsentliga delar nedskuret. Statsmakternas beslut år 1945 rörande institutets personalorganisation vore icke ägnat att ens för närvarande ordna denna organisation på ett tillfredsställande sätt. Direktionen ansåge sig därför redan nu böra upptaga frågan och göra ny framställning i ärendet. Stor risk föreläge nämligen, att den anställda personalen sökte sig över till annan verksamhet och att institutet icke hade möjlighet att nyrekrytera verket med personal av erforderlig skicklighet. Detta skulle innebära en sjunkande standard hos institutets personalkader med åtföljande sänkt kvalitet hos institutets arbete. Direktionen ville i detta sammanhang erinra om att institutet endast i mindre omfattning bedreve löpande kontrollerande verksamhet och att institutets arbete väsentligen vore och skulle vara inriktat på att genom forskning och nyskapande lösa för vägväsendet viktiga frågor. För sådan verksamhet krävdes högtstående, kvalificerad personal.

Vad särskilt angår lönesättningen för institutets personal uttalar direktionen, att den allmänna lönenivån för motsvarande personalgrupper under det förflutna året snarast blivit höjd. Direktionen ansåge det vara nödvändigt, att institutets personal erhöle en löneställning, motsvarande den som gällde vid andra statliga tekniska verk, såsom vid det statliga vägväsendet, och vid andra statliga forskningsanstalter. Endast därigenom bleve det möjligt att kunna förvärva och behålla för verksamheten viktig personal. Enär personalen inom institutet vore relativt fåtalig, tedde sig befördringsmöjligheterna inom institutet sämre än vid andra större verk. Enbart denna omständighet vore, enligt direktionens mening, ägnad att ytterligare försvåra institutets strävan att erhålla tillräckligt dugande arbetskrafter. Slutligen

syntes för andra verk lönestoppet icke hava i samma grad tillämpats som ifråga om väginstitutet. Därigenom hade institutets löneställning försvagats i relation till andra verk, vilket redan medfört, att personal sökt sig från institutet. Nämda förhållande komme även att hava menlig inverkan vid nyrekrytering.

Direktionen övergår härefter till en närmare behandling av personalfrågorna å institutets olika avdelningar.

#### Överingenjören och chefen.

Beträffande denna tjänst framför direktionen ånyo förslaget om bättre lönegradsplacering, dock med den ändring att befattningen, vilken enligt direktionens tidigare förslag skulle inplaceras i lönegraden C 9, numera föreslås uppflyttad till lönegraden C 10. Till motivering härför anför direktionen, bland annat, att cheferna för senare tillkomna jämförliga stats- och forskningsinstitutioner, såsom flygtekniska försöksanstalten och skeppsprovningsanstalten, inplacerats i sistnämnda lönegrad.

#### Vägavdelningen.

Beträffande avdelningschefen å vägavdelningen samt avdelningscheferna å geologiska avdelningen och maskintekniska avdelningen framför direktionen ånyo sitt tidigare förslag, att tjänsterna måtte överföras till ordinarie stat och inplaceras i lönegraden C 5.

Direktionen uttalar, att det ur väginstitutets synpunkt vore av största vikt att äntligen få dessa befattningar överförda på ordinarie stat med en lönegradsplacering, som anslöte sig till vikten och omfattningen av deras arbetsuppgifter samt stode i paritet med jämförliga statliga befattningar. Avdelningscheferna vid statens provningsanstalt kvarstode visserligen i lönegraden A 29, men enligt vad direktionen erfarit hade styrelsen för nämnda anstalt gjort framställning om befattningarnas inplacerande i lönegraden C 7. De nuvarande avdelningscheferna vid väginstitutet hade varit i institutets tjänst 15—18 år. I förhoppning om en tillfredsställande lösning av lönefrågan hade de i vissa fall hittills avstått från att söka sig bort från institutet. Blev lösningen av denna placeringsfråga ytterligare fördröjd, stode direktionen inför möjligheten av ombyte på sina avdelningschefsbefattningar. Det syntes icke möjligt att med lönegradsplacering i Eo 28 finna kompetenta efterträdare.

Förste avdelningsingenjören å vägavdelningen, vilken från och med innevarande budgetår överflyttats från extra ordinarie till ordinarie stat med placering i 24 lönegraden, föreslås liksom förra året uppflyttad i lönegraden A 26.

I fråga om laboratorieassistenten å vägavdelningen har direktionen — under hänvisning till att assistentbefattningar av jämförbart slag de senaste två åren inrättats vid bland annat statens provningsanstalt och därvid placerats i lönegraden Eo 15 — hemställt, att nämnda tjänst, vilken år 1945 nyinrättats i lönegraden Eo 14, måtte uppflyttas i 15 lönegraden.

## Geologiska avdelningen.

Direktionen återkommer i fråga om denna avdelning till sin hemställan hösten 1944, att laboratorn måtte placeras i lönegraden A 26. Tjänsten borde benämnas väggeolog. Verkningsår av den år 1945 beslutade inplaceringen i lönegraden A 24 hade enligt vad direktionen upplyser gjort sig gällande vid efterhörande av lämplig innehavare till den nyinrättade befattningen såsom biträdande geolog i lönegraden Eo 21. Lämpliga och dugliga geologer med den utbildning, som institutet behövde, hade befunnits hellre vända sig till institutioner, där befordran till befattningar med bättre lönegradsplacering än vid väginstitutet kunde förväntas. I fråga om kompetenskrav vore laboratorsbefattningen vid institutet jämställd med statsgeologbefattningarna vid Sveriges geologiska undersökning, vilka vore placerade i A 27. Vid geotekniska institutet hade en befattning såsom statsgeotekniker inrättats i lönegraden Eo 26.

Beträffande befattningen såsom laboratorieassistent i lönegraden Eo 14 på geologiska avdelningen föreslår direktionen, att befattningen ombildas till en befattning såsom ingenjör i lönegraden Eo 17. Direktionen anför härom följande.

Laboratorieassistenten på geologiska avdelningen utför relativt självständiga arbetsuppgifter. Vid de omfattande arbeten på inventering av landets grustillgångar, som institutet utför på uppdrag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, företager denne assistent långvariga tjänsteresor och utför på egen hand viktiga undersökningar. Direktionen har vid sitt tidigare förslag i viss mån felbedömt löneläget för assistenter med de kunskaper, som erfordras för utförande av dylika självständiga uppgifter. En viss differentiering synes böra utföras vid lönesättningen för assistenterna, liksom fallet är vid geotekniska institutet, där ingenjörer med motsvarande kompetens, lägre teknisk examen, placerats i lönegraderna Eo 17 och Eo 15.

Den ingenjör, som var avsedd att tillsättas på assistentbefattningen å geologiska avdelningen, har numera av direktionen tillerkänts ett arvode som överstiger begynnelselönen i Eo 14. Detta har varit nödvändigt för att kunna kvarhålla denne befattningshavare vid institutet. En annan assistent med liknande kunskaper hade nämligen inför de ovissa löneutsikterna vid institutet sökt och erhållit en plats med avsevärt bättre löneförmåner än institutet kunde erbjuda. För att icke fördröja det synnerligen brådskande arbetet med grusinventeringarna ansåg sig direktionen nödsakad höja arvodet för nu ifrågakommande assistent.

## Maskintekniska avdelningen.

Den år 1945 nyinrättade tjänsten såsom förste avdelningsingenjör i lönegraden Eo 24 föreslås av direktionen uppflyttad i lönegraden Eo 26. Vid prövningen av inkomna ansökningshandlingar till den ledigförklarade tjänsten i lönegraden Eo 24 hade, meddelar direktionen, icke någon av de sökande befunnits kompetent för de arbetsuppgifter, som föreläge. Enligt direktionens uppfattning vore det icke möjligt att med en lägre löneställning än Eo 26 förvärva en ingenjör med den höga kompetens, som erfordrades. Direktionen hade bordlagt tillsättningsärendet i avbidan på Kungl. Maj:ts prövning av framställningen om inrättandet av en befattning i lönegraden Eo 26.

I övrigt föreslår direktionen beträffande denna avdelning, att de nyinrättade tjänsterna såsom ritare och instrumentmakare måtte uppflyttas, den förra från Eo 14 till Eo 15 och den senare från Eo 12 till Eo 14.

### Kontorsavdelningen

Direktionen upprepar beträffande denna avdelning sitt tidigare förslag om ordinariesättning av kansliskrivartjänsten i lönegraden A 11.

Beträffande avlöningsstatens utseende föreslår direktionen i anslutning till det anförda, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 97 200 kronor eller till ett 45 800 kronor högre belopp än motsvarande post för innevarande budgetår. Posten avlöningar till icke-ordinarie personal föreslås i stället sänkt till 68 700 kronor eller med 38 200 kronor jämfört med löpande budgetår. Medelsbehovet för rörligt tillägg skulle vidare enligt direktionens beräkningar komma att ökas med 200 kronor till 23 100 kronor.

Vad angår den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden föreslår direktionen, att denna upptages till 42 600 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 5 000 kronor. Om medelsbehovet till förevarande ändamål anför direktionen i huvudsak följande.

Anslaget för avlöningar till tillfälliga biträden är i innevarande budgetårs stat upptaget till ett belopp av 37 600 kronor. Detta anslag är, såsom direktionen även föregående år framhållit, för knappt för att förslå till avlöningar åt för institutets egentliga arbetsuppgifter, forskningsverksamheten, oundgänglig personal. I institutets arbete har det för samtliga avdelningar visat sig nödvändigt att ha en yrkeskunnig snickare till förfogande för iordningställande av provningsanordningar m. m. Avlöningskostnaden för en sådan man har hittills fått betalas av inkomsten från de tillfälliga uppdragen. Snickarens avlöning utgör cirka 5 600 kronor per år. Direktionen anser lämpligt, att i staten anvisas 3 000 kronor som bidrag till avlöning åt snickaren.

Sedan provisoriskt lönetillägg beviljats befattningshavare i statens tjänst synes en viss förbättring av lönerna till vissa av de mera fast anställda tillfälliga biträdena vid institutet bliva erforderlig. För att möjliggöra en förbättring som svarar mot det provisoriska lönetillägget torde erfordras ett belopp av 2 000 kronor.

I enlighet med det anförda erfordras alltså enligt direktionens beräkningar till avlöningar för nästa budgetår ( $97\,200 + 68\,700 + 23\,100 + 42\,600$ ) 231 600 kronor, vilket innebär en ökning med 12 800 kronor i jämförelse med nu löpande budgetår.

Beträffande omkostnadsstaten föreslår direktionen för budgetåret 1946/47 ingen annan ändring än att den del av expensanslaget, som avses för bränsle, lyse och vatten, höjes med 5 000 kronor från 13 400 till 18 400 kronor samt att under anslaget till övriga utgifter delposten till bibliotek höjes med 1 000 kronor till 2 500 kronor. Belastningen å delposten till bränsle, lyse och vatten hade under räkenskapsåret 1944/45 uppgått till

cirka 17 800 kronor, beroende i huvudsak på ökade kostnader för uppvärmning av lokalerna men även på ökad användning av elektrisk kraft. Ökningen av anslagsbeloppet till bibliotek berodde på dels att priserna på teknisk litteratur avsevärt ökat, dels att ett starkt behov föreläge av ökad tillgång inom institutet på viss grundläggande teknisk vetenskaplig litteratur.

Enligt direktionens förslag skulle det sammanlagda beloppet för omkostnader uppgå till 91 300 kronor.

Direktionen föreslår slutligen viss ändring i uppställningen av omkostnadsstaten samt anför härom följande.

De under rubriken Övriga utgifter upptagna anslagsposterna a) Fältarbeten jämte utrustning, fraktkostnader för maskiner vid provvägsarbeten m. m. samt b) Laboratoriearbeten, förbrukningsartiklar, provningsanordningar m. m. äro i bokföringen svåra att särskilja, enär de till stor del komplettera varandra. Ett särskiljande är även svårt mellan den under f) upptagna posten Frakt och expedition av prover samt de under a) upptagna fraktkostnaderna. Direktionen föreslår att de tre nämnda posterna under Övriga utgifter med oförändrade belopp sammanslås till en anslagspost benämnd Fält- och laboratoriearbeten m. m. samt frakter.

Med skrivelse den 30 juni 1945 har direktionen överlämnat dels en skrift från *statsverkens ingenjörsförbund*, vari förbundet förklarar sig för sin del anse angeläget, att de av direktionen föreslagna löneplaceringarna snarast möjligt ordnades, dels ock en av *statens väginstituts personalförening* gjord hemställan, att provberedaren i Eo 8 samt kansli- och ritbiträdet i Eo 7 å vägavdelningen måtte erhålla ordinarie tjänster samt att de tillfälliga biträden, vilka varit anställda vid institutet minst tre år och vilkas arbete fortfarande vore av mer stadigvarande karaktär, erhöles extra ordinarie anställning.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har den 11 augusti 1945 avgivit utlåtande över det av direktionen för statens väginstitut framlagda förslaget till ändringar i institutets personalorganisation. Styrelsen har därvid uttalat, att väginstitutet hade en betydelsefull funktion att fylla inom det statliga vägväsendet och därvid utgjorde ett komplement till styrelsen. Inom styrelsens ämbetsområde förefunnes flera arbetsuppgifter för institutet, där detta genom sin forsknings- och undersökningsverksamhet kunde åstadkomma resultat av ekonomiskt värde för statsverket. Härför erfordrades emellertid, att institutet erhöles en tillfredsställande personalorganisation. Styrelsen hade i utlåtande den 13 juli 1944 tillstyrkt ett av institutets direktion framlagt organisationsförslag, som styrelsen funnit väl motiverat och avvägt samt ägnat att tillgodose nyss anförda synpunkter. Förslaget vann emellertid endast till viss del statsmakternas bifall. När direktionen nu med vissa jämkningar åter framlagt sitt förslag i vad detsamma icke blivit genomfört, ville styrelsen tillstyrka denna förnyade framställning.

Över direktionens statförslag för väginstitutet har utlåtande den 29 september 1945 avgivits av *allmänna lönenämnden*, som därvid förklarat sig icke hava något att erinra mot att befattningen såsom assistent på geologiska



avdelningen ändrades till en befattning såsom ingenjör i lönegraden Eo 17. Lönenämnden ansåge däremot frågan om lönegradsförhöjning för befattningen såsom assistent på vägavdelningen alltför tidigt väckt. Beträffande övriga i direktionens framställning framlagda förslag till lönegradsplacering finge lönenämnden hänvisa till vad nämnden i dessa frågor uttalat i utlåtande den 25 september 1944 angående personalorganisationen vid väginstitutet (1945 års statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, s. 14).

Det må här erinras, att allmänna lönenämnden i sistnämnda utlåtande föreslagit, att överingenjören och chefen för väginstitutet skulle uppflyttas till lönegraden C 8 och att avdelningscheferna skulle placeras i samma lönegrad som avdelningscheferna vid statens provningsanstalt, nämligen A 29. Mot förslaget om uppflyttning av förste avdelningsingenjören å vägavdelningen till lönegraden A 26 hade lönenämnden vidare, med hänsyn till angelägenheten av att kunna rekrytera ifrågavarande tjänst med fullt kvalificerad befattningshavare, icke velat framställa erinran. Motsvarande gällde i fråga om den extra ordinarie förste avdelningsingenjören å maskintekniska avdelningen. Enligt lönenämndens mening syntes tillräckligt skäl vara för handen att uppflytta tjänsten såsom laborator å geologiska avdelningen från 24 till 26 lönegraden. Den extra ordinarie ritaren föreslogs inplacerad i 14 lönegraden, medan det kunde ifrågasättas huruvida tillräckliga skäl föreläge att placera den extra ordinarie instrumentmakaren i samma lönegrad. Mot en förändring till ordinarie tjänst av befattningen såsom kansliskrivare å kontorsavdelningen hade lönenämnden slutligen icke funnit anledning till erinran.

Departements-  
chefen.

Till 1945 års riksdag framlades vissa förslag beträffande personalens anställningsform och löneställning vid statens väginstitut. Dessa förslag, vilka syftade till att giva institutet en fastare inre organisation, vunno riksdagens bifall. Av olika skäl kunde emellertid organisationsfrågorna då endast delvis bringas till en mera slutgiltig lösning. Sedan beslut numera fattats om att vissa ännu icke behandlade delar av 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas förslag angående byråchefs- och rådstjänster m. fl. skola upptagas till prövning vid innevarande års riksdag, föreligga förutsättningar för en mera definitiv prövning av vissa återstående organisationsfrågor vid väginstitutet

Beträffande överingenjören och chefen för institutet anser jag en förbättring av löneställningen påkallad med hänsyn till det ansvar, som åvilar honom för ledningen av institutets ekonomiska och vetenskapliga verksamhet. Vid en jämförelse med löneställningen för chefstjänsterna i bland annat väg- och vattenbyggnadsverket synes dock en inplacering av tjänsten i högre lönegrad än C 8 icke för närvarande böra ifrågakomma. Jag vill därför i anslutning till allmänna lönenämndens förslag tillstyrka, att tjänsten uppflyttas i lönegraden C 8.

De tre avdelningscheferna torde nu böra erhålla ordinarie anställning. Skilda meningar hava framkommit rörande dessa tjänstemäns lönegradsplacering, i det att direktionen föreslagit inplacering i lönegraden C 5, medan

allmänna lönenämnden stannat för en uppflyttning till lönegraden A 29. För egen del vill jag ansluta mig till sistnämnda ståndpunkt. Jag har därvid tagit hänsyn till att chefen för handelsdepartementet icke föreslår ändrad löneställning för avdelningscheferna vid statens provningsanstalt, vilka äro placerade i sistnämnda lönegrad. Jag förutsätter, att den provisoriska anordning, enligt vilken till avdelningscheferna vid väginstitutet skall utgå ett särskilt lönetillägg av 1 000 kronor om året, skall upphöra i samband med tjänsternas reglering i lönehänseende samt att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela därav föranledda bestämmelser om höjd löneklass-placering.

Beaktansvärda skäl hava anförts för en uppflyttning av såväl laboratorn å geologiska avdelningen som förste avdelningsingenjören å vägavdelningen till lönegraden A 26. Jag anser mig emellertid för närvarande endast böra tillstyrka uppflyttningen av förstnämnda tjänst. I samband härmed bör tjänstebenenämningen ändras till väggeolog.

Beträffande de år 1945 nyinrättade extra ordinarie tjänsterna vid institutet finner jag mig icke nu böra förorda någon ändring i löneställningen, dock med undantag för tjänsten såsom laboratorieassistent på geologiska avdelningen, vilken synes böra ombildas till en ingenjörstjänst i lönegraden Eo 17. I avbidan på resultaten av den undersökning, som anförts trots ått 1944 års personalutredning, torde någon ändring icke böra företagas i kansli-skrivarens löneställning.

Mot förslaget om uppräknig av posten Avlöningar ått tillfälliga biträden med 5 000 kronor har jag icke funnit anledning till erinran.

Vid bifall till vad jag i det föregående tillstyrkt erfordras följande ändringar i avlöningsstaten. Posten *Avlöningar till ordinarie tjänstemän* bör ökas med nettolönerna till tre avdelningschefer samt ökningarna i nettolönerna för dels överingenjören och chefen dels ock laboratorn, tillhopa förslagsvis 37 800 kronor. Posten, vilken för innevarande budgetår är uppförd med 51 400 kronor, torde således nu böra upptagas till 89 200 kronor. Posten *Avlöningar till icke-ordinarie personal* bör å ena sidan ökas med merkostnaden för den enligt mitt förslag till ingenjörstjänst ombildade befattningen såsom laboratorieassistent, 723 kronor, och å andra sidan minskas med nettolönerna till de nuvarande avdelningscheferna, 35 787 kronor. Nettominskningen för posten utgör således i runt tal 35 000 kronor. Då avlöningsposten till icke-ordinarie personal nu är uppförd med 106 900 kronor, skulle alltså beloppet för budgetåret 1946/47 bestämmas till 71 900 kronor. Någon uppräknig av posten *Rörligt tillägg*, vilken för innevarande budgetår upptagits med 22 900 kronor, torde icke erfordras för nästa budgetår. Posten *Avlöningar till tillfälliga biträden* bör höjas med 5 000 kronor till 42 600 kronor.

För de olika delposterna i avlöningsstaten erfordras sålunda ett sammanlagt belopp av (89 200 + 71 900 + 22 900 + 42 600) 226 600 kronor eller 7 800 kronor mer än enligt gällande stat.

Jag övergår nu till omkostnadsstaten. Med hänsyn till den ökade

belastningen på den i expensanslaget ingående delposten Bränsle, lyse och vatten tillstyrker jag en höjning av densamma med 4 000 kronor. Mot förslaget om uppräknig av den under posten Övriga utgifter redovisade delposten Bibliotek med 1 000 kronor har jag icke funnit anledning till erinran. Jag vill vidare giva min anslutning till de av direktionen föreslagna ändringarna i omkostnadsstatens uppställning. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer omkostnadsstatens slutsumma att ökas med 5 000 kronor från 85 300 kronor till 90 300 kronor.

Vad beträffar de i staten ingående uppbördsposterna torde dessa för nästa budgetår böra upptagas med oförändrade belopp.

Anslaget till statens väginstitut är för innevarande budgetår anvisat med 288 000 kronor. Då jag nu förordat en ökning av avlöningarna med 7 800 kronor och av omkostnaderna med 5 000 kronor, bör i enlighet härmed anslaget för nästkommande budgetår bestämmas till (288 000 + 7 800 + 5 000) 300 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens väginstitut:

| Personalförteckning.                |  | Lönegrad |
|-------------------------------------|--|----------|
| Befattning                          |  |          |
| <b>Tjänstemän å ordinarie stat.</b> |  |          |
| 1 överingenjör och chef .....       |  | C 8      |
| 3 avdelningschefer .....            |  | A 29     |
| 1 laboratoriechef .....             |  | A 26     |
| 1 väggeolog .....                   |  | A 26     |
| 1 förste avdelningsingenjör .....   |  | A 24     |
| 1 förste verkmästare .....          |  | A 15     |
| 1 kontorsbiträde .....              |  | A 4      |

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.**

|                                   |        |
|-----------------------------------|--------|
| 1 förste avdelningsingenjör ..... | Eo 24  |
| 2 avdelningsingenjörer .....      | Eo 21  |
| 1 biträdande geolog .....         | Eo 21; |

*dels* godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

| Stat.                                                             |  |                            |
|-------------------------------------------------------------------|--|----------------------------|
| Avlöningar.                                                       |  | Kronor                     |
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ....  |  | 89 200                     |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  |  | 71 900                     |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      |  | 22 900                     |
| 4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i> ..... |  | 42 600                     |
|                                                                   |  | <hr/> Säger kronor 226 600 |

| Omkostnader.                                  | Kronor                     |
|-----------------------------------------------|----------------------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | 500                        |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 8 500                      |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | 34 800                     |
| 4. Publikationstryck .....                    | 6 000                      |
| 5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....  | 40 500                     |
|                                               | <hr/> Säger kronor 90 300  |
|                                               | <hr/> Summa kronor 316 900 |

## Särskilda uppbördsmedel.

|                                                    |                                   |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------|
| 1. Ersättningar för materialkontroll m. m. ....    | 10 100                            |
| 2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m. .... | 6 000                             |
|                                                    | <hr/> Säger kronor 16 100         |
|                                                    | <hr/> Nettoutgift kronor 300 800; |

*dels ock till Statens väginstitut för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 300 800, att avräknas mot automobilskattemedlen.*

[61.] 2. **Statens geotekniska institut: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget för detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats med 164 300 kronor.

Personalförteckning och avlöningsstat för institutet äro fastställda av Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 (statsliggaren s. 385). Avlöningsstaten har följande utseende.

| Avlöningsstat.                                                    | Kronor                      |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| 1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....   | 13 200                      |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....                   | 75 900                      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 13 600                      |
| 4. Avlöningar till tillfälliga personal, <i>förslagsvis</i> ..... | 61 600                      |
|                                                                   | <hr/> Summa kronor 164 300. |

I skrivelse den 15 september 1945 har *direktionen för statens geotekniska institut* hemställt om anvisande av anslag för institutets verksamhet under budgetåret 1946/47.

Direktionen har till en början berört frågan om ett överflyttande av järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning till institutet. Rörande detta spörsmål torde jag få erinra om följande.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 333 till 1943 års riksdag, vari framlades av riksdagen sedermera godkänt förslag om inrättande från och med den 1 januari 1944 av ett statens geotekniska institut, förutsattes, att frågan om överflyttande av järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning till institutet skulle upptagas till slutligt avgörande i samband med behandlingen av institutets anslagsfrågor för budgetåret 1945/46. I sin petitaskrivelse den 26 september 1944 meddelade direktionen, att den låtit utarbeta alternativa förslag att ordna denna organisationsfråga. Inom direktionen hade delade meningar yppats, huruvida och i vilken omfattning en överflyttning borde ske. Medan

direktionens majoritet uttalat, att vissa av avdelningens rent geotekniska arbetsuppgifter borde överflyttas till institutet, hade sålunda tre reservanter med skilda motiveringar förordat, att inga arbetsuppgifter överflyttades. Det av majoriteten förordade alternativet, betecknat alternativ 2, innebar, att av avdelningens nuvarande befattningar en byråingenjörstjänst i A 26, två ingenjörstjänster i A 20, en ritaretjänst i A 15 och en banförmanstjänst i A 7 skulle bibehållas hos avdelningen, att övriga befattningar, nämligen en byrådirektörstjänst i A 28, en ingenjörstjänst i A 20, tre ritaretjänster i A 15 och en ingenjörstjänst i Eo 20 skulle överföras till institutet, därvid dock tjänsten i A 28 skulle nedflyttas till A 26 eftersom den ej längre bleve en chefstjänst, att institutets årliga anslag till tillfällig personal skulle minskas med 7 000 kronor på grund av att personalen tack vare centraliseringen kunde utnyttjas bättre än förut samt att slutsumman i institutets omkostnadsstat skulle ökas med 11 100 kronor, därav för sjukvård m. m. 100 kronor, för reseersättningar 6 000 kronor, för expenser 2 000 kronor och för övriga utgifter 3 000 kronor. Direktionen hade emellertid tillika framhållit, att organisationsspörsmålet ägde nära samband med institutets lokalfråga. Institutets lokaler vore icke tillräckliga att bereda plats åt den personal från järnvägsstyrelsen, som vid ett genomförande av det av direktionen förordade förslaget skulle komma att överföras till institutet. Den nybyggnad för institutet, varom utredning påginge, kunde icke förväntas vara färdig förrän tidigast om två år. Med hänsyn härtill och då ytterligare erfarenhet av institutets verksamhet utöver den som dittills vunnits vore önskvärd, hade direktionen hemställt om ett års anstånd med det slutliga ställningstagandet. I yttrande över den inom direktionen verkställda utredningen hade järnvägsstyrelsen uttalat, att den ansåge, att någon överflyttning icke borde komma till stånd.

Vid sin anmälan i 1945 års statsverksproposition av institutets anslagsbehov förklarade min företrädare i ämbetet, att han — eftersom direktionen ansett sig icke böra framlägga något definitivt förslag rörande organisationsfrågan samt ännu någon tids övervägande kunde vara befogat — icke ville motsätta sig det begärda anståndet.

I sin skrivelse nr 6 uttalade 1945 års riksdag — under erinran om att 1943 års riksdag vid behandlingen av propositionen nr 333 om inrättande av ett geotekniskt institut uttalat tvekan om lämpligheten av att överföra järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning till det föreslagna nya institutet — att riksdagen alltjämt funne fog föreligga för en dylik tvekan. Vid sådant förhållande hade riksdagen ej funnit anledning till erinran mot att med prövningen av detta organisatoriska spörsmål finge tills vidare anstå.

Direktionen har i sin nu förevarande skrivelse rörande organisationsfrågan meddelat, att institutets lokalfråga icke längre syntes utgöra något hinder för ett överflyttande av personal från järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning till institutet. Visserligen hade frågan om en nybyggnad för institutet icke lösts, men institutet hade numera erhållit ökat lokalutrymme genom förhyrning av en lägenhet i närheten av sina övriga lokaler vid

Narvavägen. Utsikterna att i avvaktan på att institutets nybyggnad bleve färdig vid behov ytterligare kunna utvidga dessa lokaler syntes jämväl vara goda.

Direktionen anför vidare, att direktionen med den numera vunna erfarenheten om geotekniska institutets verksamhet blivit alltmera övertygad om lämpligheten av ett överförande av vissa rent geotekniska arbetsuppgifter vid järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning till institutet. Direktionen tvekade sålunda icke numera att definitivt förorda till genomförande det såsom alternativ 2 i direktionens utredning i ärendet betecknade förslaget, dock med den ändringen i detsamma, att bland de tjänster, som därvid föresloges böra bibehållas hos järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning, jämväl borde ingå den i avdelningens personalförteckning upptagna befattningen såsom ingenjör i lönegraden Eo 20.

Mot detta direktionens beslut ha *ledamöterna Börjeson, Geijer, Sandström* och *Westerberg* reserverat sig. Reservanterna ha sålunda uttalat.

Geotekniska institutets konsultationsverksamhet har numera vuxit till en sådan omfattning -- vilken vad nu kan förutses kommer att bestå och i framtiden ytterligare växa -- att den utgör tillräckligt underlag för åstadkommande av den önskvärda kontakt mellan praktiska uppgifter och forskningen, vilken är erforderlig för bedrivandet av en effektiv forskning inom institutet. Denna omfattning av konsultationsverksamheten gör, att inom institutet anställda tjänstemän med specialkunskaper i de geotekniska och geologiska vetenskaperna samt övrig personal kunna rationellt och effektivt utnyttjas samt att utprovandet av arbetsbesparande maskiner, apparater och arbetsmetoder för det geotekniska undersökningsarbetet kan i tillfredsställande omfattning i praktiken ske på konsultativa uppgifter.

Majoriteten av direktionens medlemmar hade vid början av institutets verksamhet befarat, att institutets konsultationsverksamhet ej skulle få tillräcklig omfattning och att därför sammanslagning med statens järnvägars geotekniska avdelning skulle vara önskvärd för att giva institutet tillräckligt bred arbetsbas. Det har numera visat sig, att denna farhåga var omotiverad.

Majoriteten av direktionens medlemmar har som skäl för en sammanslagning anført, att bättre samarbete därigenom skulle vinnas mellan de båda institutionerna. Reservanterna anse, att fullt betryggande samarbete mellan två statliga institutioner med likartat tekniskt arbete kan vinnas utan sammanslagning och att de rön och erfarenheter av intresse, som göras inom någon av de båda institutionerna, kunna komma den andra institutionen till del, även om sammanslagning ej sker.

Tidigare har av direktionen såsom ett skäl mot ett bibehållande av den geotekniska avdelningen inom järnvägsstyrelsen framhållits, att i så fall ett utökat, modernt utrustat laboratorium inom järnvägsstyrelsen skulle behöva anskaffas. Vi anse, att därest ett sådant laboratorium skulle behöva anskaffas i detta alternativ, så skulle så även böra vara förhållandet i det av direktionen förordade alternativ 2, om ock i något mindre omfattning. De geotekniska *forskningsfrågor* av mera allmän art, som järnvägsstyrelsen önskar få utredda, synes styrelsen enligt båda alternativen böra anförtros åt geotekniska institutet.

Vi anse oss böra framhålla, att den personaluppsättning och de tjänsteställningar, som direktionen räknat med i alternativ 2, äro otillfredsställande, därest erforderlig sakkunskap även för de kvarblivande uppgifterna skall

kunna bindas vid järnvägsstyrelsen. Enligt vårt förmenande böra därför nuvarande befattningar bibehållas.

Vi anse vidare, att endast en direkt till järnvägsstyrelsen knuten geoteknisk expertis i intimt samarbete med järnvägens byggande och underhållande organ kan tillfredsställande studera och följa de vid järnvägarna speciellt förekommande problemen av byggnads- och driftteknisk natur. Vi anse sålunda den geotekniska avdelningen inom järnvägsstyrelsen erforderlig såväl ur byggnadssynpunkt i tekniskt-ekonomiskt avseende som ur driftsynpunkt med hänsyn till bland annat trafiksäkerheten.

En utökning av geotekniska institutet genom anslutning av statens järnvägars geotekniska avdelning är enligt vårt förmenande ej nödvändig, för att institutet skall kunna fullgöra den uppgift av forskningsinstitut, som av statsmakterna avsetts vid dess tillkomst.

*Direktionen* har härefter — under erinran om att inkomsterna från institutets konsultationsverksamhet redovisades över en särskild titel å riksstatens inkomstsida — meddelat, att å nämnda titel bokförda medel för budgetåret 1944/45 uppgått till 128 654 kronor 94 öre. En riktigare uppfattning om konsultationsverksamhetens omfattning gäve emellertid summan av de under året nedlagda kostnader, som debiterats uppdragsgivare. Denna summa uppginge till i runt tal 242 000 kronor. De totala driftkostnaderna under samma tid utgjorde i runt tal 269 000 kronor. Balansräkningen finge då följande utseende:

| <i>Inkomster.</i>                                                                                           |              | Kronor  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------|
| Inkomster för uppdrag.....                                                                                  |              | 242 000 |
| Beräknat statsbidrag för forskning samt mindre konsultationer, för<br>vilka ersättning icke debiteras ..... |              | 27 000  |
|                                                                                                             | Summa kronor | 269 000 |
| <i>Utgifter.</i>                                                                                            |              |         |
| Avlöningar.....                                                                                             |              | 174 300 |
| Omkostnader .....                                                                                           |              | 94 700  |
|                                                                                                             | Summa kronor | 269 000 |

Sedan institutet inrättades den 1 januari 1944, hade, fortsätter direktionen, dess arbetsuppgifter oavbrutet vuxit. Det vore huvudsakligen konsultationsverksamheten, som svällt ut, och man torde redan nu kunna förutse, att denna verksamhet komme att bestå och i framtiden ytterligare växa, allteftersom vikten och nyttan av geotekniska undersökningar bleve bättre insedd samt institutet mera känt av den byggande allmänheten. Särskilt torde en väsentlig ökning kunna förväntas, när husbyggandet och vägbyggandet komme i gång i normal omfattning.

Antalet inkomna konsultationsuppdrag hade, meddelar direktionen, utgjort i genomsnitt per månad under första halvåret 1944 12, under andra halvåret 1944 20 och under första halvåret 1945 24. Till följd av denna ansvällning hade personalen, som vid institutets start den 1 januari 1944 utgjort 16 befattningshavare, successivt måst ökas till för närvarande 39, varav ett 30-tal vore sysselsatta direkt med konsultation.

Beträffande personalen upplyser direktionen, att densamma den 1 augusti 1945 uppginge till 12 ordinarie och extra ordinarie tjänstemän samt 28 med arvoden avlönade befattningshavare.

Direktionen övergår härefter till avlöningsstaten och meddelar därvid, att direktionen i sina äskanden icke tagit hänsyn till det ökade anslagsbehov för institutet, som ett överförande av vissa delar av järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning till institutet skulle komma att medföra.

Rörande avlöningsstaten anför direktionen.

Ehuru konsultation är institutets främsta uppgift kvantitativt, måste vetenskaplig forskning anses vara det kvalitativt. Redan i det sakkunnigbetänkande, på vilket propositionen om institutets inrättande grundade sig, uppräknades en rad viktiga och omfattande geotekniska frågor, som vänta på behandling. Direktionen vill här ytterligare omnämna blott tre synnerligen aktuella problem, nämligen storleken av jordtryck mot fasta väggar, bärligheten av grundplattor på sand eller grus samt förstärkning av lös lermark genom djupdränering.

På grund av konsultationsverksamhetens starka tillväxt har emellertid under budgetåret 1944/45 forskningen tyvärr icke kunnat bedrivas i ens tillnärmelsevis den omfattning, som de sakkunniga avsågo. Detta framgår av en jämförelse mellan den av de sakkunniga tänkta balansräkningen för institutet och den förut angivna verkliga balansräkningen. Medan de sakkunniga sålunda räknade med 150 000 kronor såsom inkomst från uppdragsgivare samt 50 000 kronor såsom statsbidrag för forskning m. m., ha beloppen i verkligheten blivit 242 000 respektive 27 000 kronor.

Genom att avböja en del av de inkommande konsultationsuppdragen hade institutet givetvis kunnat möjliggöra en större forskning, men denna utväg är enligt direktionens mening olämplig. Den önskvärda ökningen av forskningen bör i stället möjliggöras genom förstärkning av särskilt den mera kvalificerade personalen. Direktionen får därför föreslå, att två nya befattningar inrättas, varav en såsom statsgeotekniker i lönegraden Eo 24 och en såsom biträdande statsgeotekniker i lönegraden Eo 21.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 föreslog direktionen, att extra ordinarie befattningar skulle inrättas för sex av de tekniska biträden, som dittills avlönats från anslaget för tillfällig personal, nämligen en tjänst — för mera kvalificerade arbetsuppgifter — i lönegraden Eo 19, två tjänster i Eo 17 och tre tjänster i Eo 15. Förslaget bifölls såtillvida, att fyra extra ordinarie befattningar inrättades, nämligen två såsom ingenjör i lönegraden Eo 17 och två såsom ingenjörsassistent i lönegraden Eo 15. Trots detta har under det gångna året antalet tekniska biträden, som avlönas från anslaget för tillfällig personal, starkt vuxit, så att det nu uppgår till 15. För att något förbättra dessa personers utsikter att uppnå tryggare anställning föreslår direktionen, att nu ytterligare fyra extra ordinarie befattningar inrättas, nämligen en såsom ingenjör i lönegraden Eo 19 och tre såsom ingenjörsassistent i lönegraden Eo 15. Därvid är tjänsten i Eo 19 avsedd för vissa mera krävande arbetsuppgifter, huvudsakligen av forskningskaraktär.

För maskinskrivning och liknande göromål har institutet för närvarande ett kontorsbiträde och tre skrivbiträden, samtliga avlönade från anslaget för tillfällig personal. Av dessa har tjänsten som kontorsbiträde funnits, alltsedan institutet inrättades. Det stadigvarande behovet av denna tjänst är obestriddligt, och direktionen får därför föreslå, att den nu överföres till extra ordinarie stat med placering i lönegraden Eo 4.



Posten för avlöning till tillfällig personal har allt sedan institutets tillkomst varit upptagen med 61 600 kronor för helt budgetår. Detta belopp har emellertid varit alltför knappt. Sålunda har belastningen å posten under budgetåret 1944/45 uppgått till i runt tal 111 000 kronor. Vid bifall till direktionens förslag att inrätta vissa tjänster å extra ordinarie stat beräknas belastningen å anslaget — vid i övrigt oförändrad personal — komma att minska med 30 000 kronor. Direktionen får därför föreslå att posten upptages med 81 000 kronor.

I anslutning till det anförda hemställer direktionen, som förutsätter, att en av de föreslagna ingenjörssassistentbefattningarna kommer att placeras i högre löneklass än begynnelselöneklassen för att förebygga löneminskning för vederbörande, att institutets avlöningsanslag måtte för nästa budgetår höjas från 164 300 kronor till 228 700 kronor.

*Allmänna lönenämnden* har i utlåtande den 19 november 1945 uttalat, att förslaget om inrättande av en ingenjörsbefattning i Eo 19 stode i överensstämmelse med vad lönenämnden förordat i utlåtande den 9 november 1944 över institutets anslagsäskanden för budgetåret 1945/46.

I övrigt har institutets framställning icke givit lönenämnden anledning till annat uttalande än att den däri förutsatta inplaceringen av en av innehavarna av de föreslagna ingenjörssassistentbefattningarna i högre löneklass än begynnelselöneklassen fordrade Kungl. Maj:ts medgivande.

Departements-  
chefen.

Direktionen för statens geotekniska institut har — under förmälan, att institutets lokalfråga ej längre utgjorde hinder för att institutet övertog de arbetsuppgifter av rent geoteknisk natur, med vilka järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning sysslade — ansett numera kunna erfarenheter rörande institutets verksamhet giva vid handen, att nämnda uppgifter lämpligen borde överflyttas på institutet. Fyra ledamöter av direktionen ha emellertid uttalat en häremot avvikande mening. Även järnvägsstyrelsen har motsatt sig en överflyttning. På grund av de stridiga uppfattningar i denna fråga, som sålunda visat sig föreligga, och då därtill riksdagen vid de tillfällen, då frågan kommit under dess prövning, uttalat tvekan om lämpligheten av en överflyttning, anser jag mig icke böra nu ansluta mig till direktionens förslag. Jag förutsätter emellertid härvid, att ett tillfredsställande samarbete mellan institutet och järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning skall kunna komma till stånd. Skulle nya omständigheter sedermera framkomma, som motivera en omprövning av frågan, torde det få ankomma på direktionen att ånyo anmäla densamma.

Under den relativt korta tid, under vilken institutet hittills verkat, har det visat sig, att institutets verksamhet på det konsultativa området blivit större än man från början räknat med. Detta i och för sig tillfredsställande förhållande har emellertid medfört, att institutet icke i avsedd omfattning kunnat ägna sig åt vetenskaplig forskning, vilket får anses utgöra institutets främsta uppgift kvalitativt sett. För att sätta institutet i tillfälle att i ökad utsträckning ägna sig åt dylik forskning har institutet hemställt om en förstärkning av den mera kvalificerade personalen med en statsgeotekniker

i lönegraden Eo 24 och en biträdande statsgeotekniker i lönegraden Eo 21. Ehuru vissa skäl onekligen tala för ett bifall till institutets framställning, anser jag mig emellertid icke böra förorda en utvidgning av organisationen, innan ytterligare erfarenheter vunnits rörande institutets verksamhet.

Mot institutets förslag, att fyra ingenjörer och ett kontorsbiträde, vilka för närvarande avlönas medelst arvoden med anlitande av delposten till avlöningar till tillfällig personal, måtte överföras på extra ordinarie stat med placering av en ingenjör i lönegraden Eo 19 och tre ingenjörer i lönegraden Eo 15 samt kontorsbiträdet i lönegraden Eo 4, har jag av skäl, som institutet anfört, icke funnit anledning till erinran.

Posten till avlöningar till tillfällig personal har visat sig för knapp och har därför efter medgivande av Kungl. Maj:t överskridits avsevärt. En uppräknig av posten till det av institutet föreslagna beloppet 81 000 kronor synes därför böra ske. Det må här erinras, att utgifterna under denna post förutsättas komma att i huvudsak täckas av motsvarande inkomster från uppdragsgivare.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle institutets avlöningsanslag för nästa budgetår, däri inräknad en ökning av posten till rörligt tillägg med 3 600 kronor ävensom visst av institutet begärt belopp för löneklassuppflyttningar, böra anvisas med 211 400 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

| Avlöningsstat.                                                   | Kronor  |
|------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....  | 13 200  |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | 100 000 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                     | 17 200  |
| 4. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i> ..... | 81 000  |
| Summa kronor 211 400;                                            |         |

*dels ock* till Statens geotekniska institut: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 211 400.

[62.] 3. **Statens geotekniska institut: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 68 000 kronor. För anslagets användning gäller följande, av Kungl. Maj:t fastställda

| Omkostnadsstat.                               | Kronor |
|-----------------------------------------------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | 300    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 30 000 |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | 11 000 |
| 4. Publikationstryck .....                    | 1 700  |
| 5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....  | 25 000 |
| Summa kronor 68 000.                          |        |

Vidare har Kungl. Maj:t meddelat vissa närmare föreskrifter rörande anslagets användning (se statsliggaren s. 386).

I sin skrivelse den 15 september 1945 har *direktionen för statens geotekniska institut* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för institutets omkostnader under nästa budgetår.

Direktionen har till en början lämnat följande uppställning, utvisande belastningen under sistförflutna budgetår å de olika i omkostnadsstaten ingående delposterna.

|                                                                                                                | Anvisat<br>kronor | Förbrukat<br>kronor |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|---------------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                                                    | 300               | 375: 35             |
| 2. Reseersättningar                                                                                            |                   |                     |
| a. Resor, vilka skola ersättas av uppdragsgivare, <i>förslagsvis</i> .....                                     | 24 000            | 29 751: 45          |
| b. Övriga för verksamheten erforderliga resor, <i>högst</i> .....                                              | 6 000             | 544: 45             |
| 3. Expenser                                                                                                    |                   |                     |
| a. Värme, vatten, gas och elektricitet, <i>förslagsvis</i> ....                                                | 4 000             | 1 282: 24           |
| b. Övriga expenser, <i>högst</i> .....                                                                         | 7 000             | 31 679: —           |
| Posten må överskridas med ett belopp, motsvarande summan av de utgifter, som skola ersättas av uppdragsgivare. |                   |                     |
| 4. Publikationstryck .....                                                                                     | 1 700             | —                   |
| 5. Övriga utgifter                                                                                             |                   |                     |
| a. Underhåll av den standardiserade laboratorie- och fältutrustningen, <i>förslagsvis</i> .....                | 10 000            | 17 717: 37          |
| b. Förbrukningsmateriel på laboratoriet, <i>förslagsvis</i> ..                                                 | 2 000             | 1 316: 08           |
| c. Apparater och redskap för forskning .....                                                                   | 12 000            | 11 903: 61          |
| d. Böcker och tidskrifter .....                                                                                | 1 000             | 105: 54             |

I anslutning härtill anför direktionen.

Såsom av uppställningen framgår, är posten till reseersättningar uppdelad å två underposter, den första förslagsvis anvisad och avseende resor, som skola ersättas av uppdragsgivare, den andra maximerad och avseende övriga resor. Belastningen under budgetåret 1944/45 å den sistnämnda posten har varit ytterst ringa i jämförelse med belastningen å den första. Samma var förhållandet under budgetåret 1943/44 (tiden 1 januari—30 juni 1944), då beloppen voro 7 720 kronor 20 öre respektive 30 kronor 70 öre. Någon väsentlig ändring häruti är enligt direktionens mening icke att förvänta inom närmaste framtiden. I anledning härav och för ernående av förenkling i bokföringen får direktionen föreslå, att för budgetåret 1946/47 uppdelningen av posten till reseersättningar slopas samt att posten med hänsyn till den beräknade omfattningen av konsultationsverksamheten upptages förslagsvis med 35 000 kronor.

För åstadkommande av anslagsbalans synas ett par andra i omkostnadsstaten förslagsvis upptagna poster böra höjas. Sålunda får direktionen föreslå, att posten till sjukvård m. m. med hänsyn till den numera ökade personalen beräknas till 500 kronor samt att den med 10 000 kronor upptagna posten till underhåll av den standardiserade laboratorie- och fältutrustningen, vilken post under förflutet budgetår överskridits med närmare 8 000 kronor, höjes till 20 000 kronor.

För inköp av apparater och redskap för forskning har varit anvisat ett belopp av 12 000 kronor. Oaktat forskningsverksamhetens alltför ringa om-

fattning under budgetåret har denna summa måst helt disponeras. För att den ovan föreslagna synnerligen önskvärda utökningen av forskningsverksamheten skall bli möjlig, måste posten höjas till minst 20 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer direktionen, att institutets omkostnadsanslag för nästa budgetår måtte anvisas med 91 200 kronor.

I enlighet med direktionens förslag bör posten till sjukvård ökas till 500 kronor. Invändning synes icke böra resas mot direktionens förslag, att de i omkostnadsstaten ingående två delposterna till reseersättningar sammanslås, varigenom en förenkling av bokföringen skulle uppnås, och att posten upptages med 35 000 kronor. På grund av storleken av det belopp, varmed delposten till underhåll av den standardiserade laboratorie- och fältutrustningen hittills belastats, bör posten på sätt direktionen föreslagit ökas med 10 000 kronor till 20 000 kronor. Det är att märka, att utgifterna å denna post liksom å flertalet övriga poster i huvudsak täckas av motsvarande inkomster för institutet. För att sätta institutet i stånd att i ökad omfattning kunna bedriva forskningsverksamhet vill jag tillstyrka direktionens förslag om en ökning av delposten till apparater och redskap för forskning med 8 000 kronor till 20 000 kronor. På sätt direktionen föreslagit skulle alltså omkostnadsanslaget för nästa budgetår böra anvisas med 91 200 kronor.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens geotekniska institut*: *Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av .... kronor 91 200.*

[63.] 4. **Statens geotekniska institut: Utrustning, reservationsanslag.** I samband med institutets tillkomst den 1 januari 1944 erhöll institutet ett anslag å 18 500 kronor för komplettering av den utrustning, som skulle övertagas från väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniska avdelning. För samma ändamål ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 27 oktober 1944 ett belopp av 40 000 kronor till institutets förfogande från det å allmän förskottsstat I för budgetåret 1944/45 uppförda förskottsanslaget till planering av allmänna arbeten.

I sin skrivelse den 15 september 1945 har *direktionen för statens geotekniska institut* meddelat, att nyssnämnda medel numera vore i sin helhet förbrukade. På grund av den successiva ökningen av konsultationsverksamheten vore, anför direktionen, behovet av komplettering och utökning av laboratorie- och fältutrustningen ständigt aktuell. För dylik komplettering hemställde därför direktionen, att ett anslag å 30 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

Med tillstyrkande av direktionens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Statens geotekniska institut*: *Utrustning för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av .... kronor 30 000.*

## G. Brandväsendet.

[64.] 1. **Statens brandinspektion: Avlöningar, förslagsanslag.** Till statens brandinspektion: Avlöningar har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 95 000 kronor.

Den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

## Avlöningsstat.

| A. Riksbrandinspektören.                                                                |  | Kronor               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|--|----------------------|
| 1. Arvode .....                                                                         |  | 15 000               |
| 2. Ersättning till vikarie, <i>förslagsvis</i> .....                                    |  | 1 000                |
| 3. Arvoden åt sakkunniga, <i>högst</i> .....                                            |  | 5 000                |
| B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och distriktsskogsbrandcheferna. |  |                      |
| Arvoden, <i>förslagsvis</i> .....                                                       |  | 74 000               |
|                                                                                         |  | Summa kronor 95 000. |

Den 14 september 1944 har Kungl. Maj:t förklarat, att beträffande riksbrandinspektören skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i 11—16 och 22 §§ civila avlöningsreglementet samt 3 § tillägsbestämmelserna till reglementet, därvid riksbrandinspektören skall anses tillhöra lönegraden C 5.

Vidare har Kungl. Maj:t den 27 juli 1945 fastställt arvoden och reseersättningar åt länsbrandinspektörerna under budgetåret 1945/46 samt åt länsskogsbrandcheferna under andra halvåret 1945 (se statsliggaren s. 411). I samband med fastställandet av nämnda arvoden har Kungl. Maj:t anbefallt riksbrandinspektören att uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till organisation av skogsbrandväsendet.

I skrivelse den 27 oktober 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* framlagt anslags-  
 äskanden för nu ifrågavarande ändamål för budgetåret 1946/47.

## A. Riksbrandinspektören.

Vad först angår frågan om riksbrandinspektörens ställning i avlöningshänseende, uttalar styrelsen, att tidpunkten nu syntes vara inne att giva den samma en slutgiltig lösning, innebärande befattningsens fullständiga reglering i nämnda avseende.

Styrelsen föreslår att tjänsten inplaceras i lönegraden C 6 och att den nuvarande riksbrandinspektören, vilken vore ordinarie innehavare av brandchefsbe-  
 fattningen i Borås, därest han komme att utnämnas till innehavare av nämnda tjänst, måtte erhålla ett personligt lönetillegg av 3 000 kronor om året.

I anslutning härtill föreslås, att en särskild post å 1 700 kronor för rörligt tillägg uppföres i avlöningsstaten.

Beträffande delposterna Ersättning till vikarie och Arvoden åt sakkunniga, vilka för innevarande budgetår upptagits den förra till 1 000 kronor och den senare till 5 000 kronor, föreslås icke någon ändring.

För biträdande personal åt riksbrandinspektören har civilförsvarsstyrelsen beräknat medel under styrelsens avlöningsanslag.

Vid handläggningen i civilförsvarsstyrelsen av frågan om petita för brandförsvaret för budgetåret 1946/47 har *riksbrandinspektören* avgivit särskilt yttrande samt därvid på anförda skäl uttalat, att civilförsvarsstyrelsens brandtekniska avdelning från och med nästkommande budgetår borde lösgröras för att såsom statens brandinspektion under riksbrandinspektörens ledning handhava de uppgifter och ärenden, vilka enligt instruktionen för riksbrandinspektören tillkomma denne. Instruktionen borde därvid omarbetas att gälla statens brandinspektion. I anslutning härtill har riksbrandinspektören förordat, att statens brandinspektion erhöles en självständig personalorganisation omfattande 1 riksbrandinspektör (C 8), 1 förste byråingenjör (Eo 26), 1 assistent (årsarvode 9 000 kronor), 1 sekreterare (årsarvode 9 000 kronor), 1 kassörska (årsarvode 4 800 kronor) samt 2 kanslibiträden.

#### B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och distriktsskogsbrandcheferna.

I sin skrivelse den 27 oktober 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* upplyst, att länsstyrelserna — i anledning av därom gjord förfrågan — meddelat, att länsbrandinspektörernas nuvarande arvoden med hänsyn till de omfattande och tidsödande arbetsuppgifter, som åvilade dessa befattningshavare, i många fall måste anses för lågt tilltagna. Enligt länsstyrelsernas kostnadsberäkningar skulle — så länge bygde- och skogsbrandförsvaren vore organiserade vart för sig — sammanlagda årsarvodena åt länsbrandinspektörer och länsskogsbrandchefer (länsskogsbrandinspektörer) uppgå till 55 300 kronor för de förra och 20 650 kronor för de senare eller alltså tillhoppa 75 950 kronor, vilket belopp i förhållande till de av Kungl. Maj:t fastställda arvodena, tillhoppa (50 000 + 20 000) 70 000 kronor, innebure en ökning med i runt tal 6 000 kronor för år räknat.

Till arvoden åt distriktsskogsbrandchefer hade styrelsen i sina medelsäskanden för innevarande budgetår beräknat ett belopp av 12 000 kronor erforderligt. Efter fastställandet av arvoden åt länsbrandinspektörer och länsskogsbrandchefer (länsskogsbrandinspektörer) återstode till arvoden åt distriktsskogsbrandchefer — utöver det belopp som kunde inbesparas genom sammanslagning av länsbrandinspektörs- och länsskogsbrandinspektörstjänsten — 4 000 kronor, vilket belopp ännu icke vore fördelat. Huruvida sistnämnda belopp komme att vara tillfyllest, sammanhängde med i vilken omfattning indragning av befattningar såsom distriktsskogsbrandchef kunde äga rum vid den förestående omorganisationen av skogsbrandväsendet.

Ehuru det icke vore möjligt för civilförsvarsstyrelsen att i nuvarande läge

framlägga förslag till arvoden under nästkommande budgetår åt länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och distriktsskogsbrandcheferna — bland annat beroende på i vad mån befattningarna såsom länsbrandinspektör och länsskogsbrandinspektör kunde bli förenade till en befattning — ansåge sig styrelsen böra utgå från att det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 74 000 kronor, icke komme att förslå. Styrelsen ansåge därför, såvitt nu kunde bedömas, att för ändamålet borde beräknas ett belopp av i runt tal 80 000 kronor.

I motsats till vad som gällde för närvarande torde, fortsätter styrelsen, länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och distriktsskogsbrandcheferna enligt den nya semesterlagen, som komme att träda i kraft den 1 januari 1946, bli berättigade till semester i nämnda befattningar. I fråga om länsbrandinspektörsbefattningarna ansåge styrelsen behov av semestervikarie i regel föreligga. Härigenom vunnes även, att en med befattningen förtrogen ersättare funnes att tillgå vid eljest uppkommande förfall för den ordinarie länsbrandinspektören. Vid beräkning av kostnaden för ersättning åt semestervikarier för länsbrandinspektörerna hade styrelsen utgått från totalsumman av de av länsstyrelserna föreslagna arvoden åt sagda befattningshavare, 55 300 kronor, och en semester om i genomsnitt 12 dagar. För ifrågavarande ändamål upptog styrelsen sålunda ett avrundat belopp av 2 000 kronor.

Vid bifall till civilförsvarsstyrelsens förslag skulle avlöningsstaten för statens brandinspektion komma att belöpa sig till sammanlagt 106 700 kronor, vilket innebär en ökning av 11 700 kronor i jämförelse med löpande budgetår.

*Allmänna lönenämnden* har i utlåtande den 15 november 1945 prövat frågan om riksbrandinspektörens löneställning och därvid, med utgångspunkt från de organisatoriska förutsättningar, varå civilförsvarsstyrelsen grundat sitt förslag, icke funnit anledning till erinran mot riksbrandinspektörens placering i C 6 eller en lönegrad högre än chefen för statens brandskola. Lönenämnden kunde däremot icke finna tillräckliga skäl föreligga för att nuvarande riksbrandinspektören, därest han erhöle den nya befattningen, tillerkändes ett särskilt lönetillägg.

I utlåtande den 12 november 1945 har *statskontoret* icke funnit sig kunna tillstyrka, att tjänsten såsom riksbrandinspektör placerades i högre lönegrad än brandförsvarsutredningen föreslagit, d. v. s. lönegraden C 5. Ämbetsverket kunde icke biträda civilförsvarsstyrelsens hemställan i vad densamma avsåge personligt lönetillägg till riksbrandinspektören.

Vad angår den förordade ökningen av anslagsposten till arvoden åt länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och distriktsskogsbrandcheferna har statskontoret erinrat om att förevarande anslagspost för innevarande budgetår uppförts förslagsvis. Därest posten jämväl för budgetåret 1946/47 gäves sådan karaktär, kunde statskontoret icke finna påkallat att på i ärendet anförda skäl uppräknas densamma. Även eventuellt uppkommande utgifter för

semestervikarier borde bestridas från anslagsposten utan att fördenskull särskilda medel härför beräknades.

Vid fattande av 1944 års principbeslut om civilförsvarets och brandförsvarets ordnande förutsattes, att riksbrandinspektören skulle erhålla ställning såsom föredragande i civilförsvarsstyrelsen, såvitt anginge brandförsvaret under krig, men självständiga inspektörsbefogenheter i vad gällde brandväsendet under fred. Prövningen av frågor om statsbidrag till uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar skulle ankomma på civilförsvarsstyrelsen efter föredragning av riksbrandinspektören. Även ärenden angående tilldelning — i förekommande fall med statsbidrag — av motorbrandsprutor, brandslang och annan brandmateriel till kommuner handläggas i samma ordning. I fråga om kostnaderna för den centrala förvaltningen av brandförsvaret förutsattes, att riksbrandinspektörens avlöning skulle bestridas från anslag under sjätte huvudtiteln, medan kostnaderna för biträdande personal, expenser och dylikt skulle inräknas i civilförsvarsstyrelsens anslag under femte huvudtiteln.

Departements-  
chefen.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande har statsrådet Mossberg den 12 oktober 1945 tillkallat sakkunniga för att verkställa översyn av gällande anordningar för civilförsvaret och framlägga därav föranledda förslag. Då de sakkunniga även hava att beakta, huru under fredsförhållanden sambandet skall upprätthållas mellan civilförsvaret samt brandväsendet, torde den av riksbrandinspektören väckta frågan om statens brandinspektions och riksbrandinspektörens ställning i förhållande till civilförsvarsstyrelsen komma att upptagas till prövning av de sakkunniga. Med hänsyn härtill anser jag mig icke för närvarande böra vare sig framlägga något förslag om ändrad löneställning för riksbrandinspektören eller taga ståndpunkt till övriga av honom föreslagna organisatoriska förändringar i förevarande avseenden.

Vad angår länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och distriktsskogsbrandcheferna har jag icke funnit anledning till erinran mot civilförsvarsstyrelsens förslag, att arvodesposten för nästa budgetår höjes med 8 000 kronor till 82 000 kronor. Härmed avses i första hand att bereda arvodet åt ett ökat antal distriktsskogsbrandchefer samt ersättning åt vikarier för länsbrandinspektörer.

Jag utgår från att eventuella jämkningar i de nu utgående arvoden till länsbrandinspektörer och länsskogsbrandinspektörer skola kunna äga rum i huvudsak inom den för innevarande budgetår anvisade ramen samt att genom sammanslagningar av befattningar vissa besparingar skola kunna göras. Vid tillsättande av distriktsskogsbrandchefer bör behovet av befattningarna noga prövas, såvitt möjligt efter en på förhand uppgjord plan.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av riksbrandinspektören, meddela beslut om fördelningen av nu ifrågavarande delpost på olika län. I avbidan på erfarenhet rörande postens belastning torde densamma jämväl under nästa budgetår få upptagas med beteckningen förslagsvis.



Fastställandet av avlöningsstat för statens brandinspektion torde jämväl för nästa budgetår få ankomma på beslut av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 103 000.

[65.] 2. **Statens brandinspektion: Omkostnader, förslagsanslag.** Till förevarande ändamål ha för budgetåret 1945/46 anvisats 52 000 kronor.

För användningen av nämnda belopp har Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 fastställt följande omkostnadsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Omkostnadsstat.

##### A. Riksbrandinspektören.

Kronor

- |                                                                                                  |       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| 1. Reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga, <i>förslagsvis</i> ..... | 5 000 |
| 2. Tryckningskostnader m. m., <i>högst</i> .....                                                 | 7 000 |

##### B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och distriktsskogsbrandcheferna.

|                                            |        |
|--------------------------------------------|--------|
| Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 40 000 |
| <hr/> Summa kronor 52 000.                 |        |

Den 27 juli 1945 har Kungl. Maj:t meddelat beslut om fördelningen länsvis av den under B upptagna posten Reseersättningar på ersättningar åt länsbrandinspektörerna under budgetåret 1945/46 och åt länsskogsbrandcheferna under andra halvåret 1945 (se statsliggaren s. 412).

I sin skrivelse den 27 oktober 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* hemställt om anslag till förevarande ändamål.

Styrelsen har därvid inledningsvis erinrat om att brandinspektionens kostnader för expenser bestridas från civilförsvarsstyrelsens omkostnadsanslag. Styrelsen komme i sina anslagsberäkningar för civilförsvaret för nästkommande budgetår att jämväl taga hänsyn till brandinspektionens behov av expensmedel. I fråga om medel för bestridande av expenser åt länsbrandinspektörerna förutsatte styrelsen, att skrivmateriel och dylikt i likhet med vad som gällde under innevarande budgetår skulle tillhandahållas dem av länsstyrelserna.

Vad beträffar anslagsposten till reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga föreslår styrelsen, att densamma för nästkommande budgetår höjes med 2 500 kronor till 7 500 kronor. Denna höjning ansåge styrelsen ofrånkomlig med hänsyn till den förestående omorganisationen av brandförsvaret med därav följande ökat behov av att företaga tjänsteresor.

Vad angår reseersättningar åt länsbrandinspektörer, länsskogsbrandinspektörer (länsskogsbrandchefer) och distriktsskogs-

brandchefer anför civilförsvarsstyrelsen, att enligt från länsstyrelserna infordrade uppgifter en höjning av reseersättningarna åt här ifrågavarande befattningshavare i åtskilliga fall syntes vara ofrånkomlig. Enligt länsstyrelsernas beräkningar skulle för ändamålet erfordras ett belopp av sammanlagt 51 470 kronor, varav 38 800 kronor hänförde sig till länsbrandinspektörerna och 12 670 kronor till länseskogsbrandinspektörerna. Ehuru även civilförsvarsstyrelsen ansåge en höjning av anslagsposten i jämförelse med innevarande budgetår erforderlig, ville styrelsen för sin del begränsa ökningen till 5 000 kronor för länsbrandinspektörerna och 3 500 kronor för länseskogsbrandinspektörerna och sålunda föreslå, att för nästkommande budgetår för sagda ändamål anvisades ett belopp av 48 500 kronor. Beträffande den närmare fördelningen av detta belopp torde riksbrandinspektören sedermera få inkomma till Kungl. Maj:t med förslag.

Till tryckningskostnader m. m. för statens brandinspektions anvisningar, cirkulär m. m. anser styrelsen under nästkommande budgetår ett belopp av 5 000 kronor vara tillfyllest.

Slutligen borde — i anslutning till vad nyss föreslagits i fråga om riksbrandinspektörens anställningsförhållanden — för sjukvård m. m. åt nämnde befattningshavare upptagas ett belopp av 250 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle statens brandinspektions omkostnadsstat komma att höjas med avrundat 9 300 kronor till 61 300 kronor.

*Riksbrandinspektören* har i sitt under föregående punkt omnämnda särskilda yttrande uttalat, att i omkostnadsstaten medel borde beräknas jämväl för statens brandinspektions expenser med 13 000 kronor samt för reseersättningar till inspektionens personal med 3 000 kronor.

I utlåtande den 15 november 1945 har *statskontoret* anfört, att med de föreslagna höjningarna av anslagsposterna till reseersättningar åt riksbrandinspektören, länsbrandinspektörerna m. fl. borde anstå, intill dess närmare erfarenheter vunnits om storleken av de för ifrågavarande ändamål erforderliga medelsbeloppen.

Under den tid brandförsvaret organiseras torde resor bliva nödvändiga i relativt stor utsträckning såväl för riksbrandinspektören som för de olika inspektörerna i länen. Jag har därför icke ansett mig böra rikta erinran mot att omkostnadsanslagets delposter till reseersättningar uppräknas med lämpliga belopp. Ökningarna torde dock kunna begränsas till 2 500 kronor i fråga om riksbrandinspektören samt 5 000 kronor i fråga om de lokala brandinspektörerna.

Med hänsyn till vad jag under föregående punkt anfört bör någon särskild post för sjukvård m. m. icke upptagas i omkostnadsstaten för nästa budgetår.

Då delposten Tryckningskostnader m. m. för budgetåret 1946/47 torde kunna nedsättas med 2 000 kronor, bör omkostnadsanslaget vid bifall till

Departements-  
chefen.

vad jag i det föregående förordat anvisas med (52 000 + 2 500 + 5 000 — 2 000) 57 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 57 500.

[66.] 3. **Statens brandskola: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 52 400 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 11 maj 1945, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, fastställt följande

|              | Avlöningsstat.                                                      | Kronor  |
|--------------|---------------------------------------------------------------------|---------|
| 1.           | Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....        | 12 600  |
| 2.           | Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 36 800  |
| 3.           | Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                           | 3 000   |
| Summa kronor |                                                                     | 52 400. |

Genom beslut den 19 september 1945 har Kungl. Maj:t medgivit, att av posten Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän följande belopp finge användas för anordnande under budgetåret 1945/46 av här angivna kurser:

|                                                        | Kronor               |
|--------------------------------------------------------|----------------------|
| 1 brandchefskurs kategori I (2:a perioden) .....       | 4 000                |
| 1 brandförmanskurs kategori I .....                    | 4 600                |
| 1 brandchefskurs kategori II .....                     | 1 500                |
| 1 brandmästare- och brandförmanskurs kategori II ..... | 800                  |
| 10 brandchefskurser kategori III .....                 | 9 000                |
| 1 mästarekurs för skorstensfejare .....                | 2 700                |
| 1 gesällkurs för skorstensfejare .....                 | 2 000                |
|                                                        | <hr/>                |
|                                                        | Summa kronor 24 600. |

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag medgivit, *dels* att ytterligare följande kurser finge anordnas under innevarande budgetår, nämligen 1 brandchefskurs kategori II, 18 brandchefskurser kategori III samt 20 repetitionskurser för utbildning av brandchefer kategori III, *dels ock*, såvitt nu är i fråga, att posten Avlöningar till icke-ordinarie personal finge för ändamålet överskridas med 27 800 kronor.

Det må här erinras, att den nya brandlagstiftningen ålägger varje kommun att hålla ett brandförsvar, som tillfredsställer skäliga anspråk på trygghet mot skada av brand (1 § brandlagen), samt att särskilda kompetensföreskrifter meddelats av innebörd, att brandbefäl skall hava genomgått vissa kurser vid statens brandskola (7 och 30 §§ brandstadgan).

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *styrelsen för statens brandskola* gjort framställning om anslag till brandskolans verksamhet under budgetåret 1946/47 och därvid hemställt, att de i avlöningsstaten ingående delposterna Avlöning till ordinarie tjänsteman och Rörligt tillägg måtte upptagas till oförändrat 12 600 kronor och 3 000 kronor samt att delposten Avlöningar

till icke-ordinarie tjänstemän måtte höjas med 25 400 kronor till 62 200 kronor. Det ökade medelsbehovet under sistnämnda titel avsåge arvoden åt timplärare vid brandskolans kurser.

Styrelsen har beträffande brandskolans kursverksamhet anført, att denna under de närmaste åren komme att intensifieras i samband med den nya brandlagstiftningens genomförande. Utbildningsfrekvensen beräknades dock om ett par år åter komma att sjunka. För budgetåret 1946/47 planerade styrelsen följande kurser, vilka med stöd av gjorda enfarenheter beräknades i arvoden till timplärare draga här angivna kostnader:

|                                                 | Kronor |
|-------------------------------------------------|--------|
| Kat. I    1 brandchefskurs (4:e perioden) ..... | 10 500 |
| 1 brandmästarekurs .....                        | 5 300  |
| 1 brandförmanskurs .....                        | 4 600  |
| Kat. II    1 brandchefskurs .....               | 1 600  |
| 1 brandmästare- och brandförmanskurs .....      | 700    |
| Kat. III 24 brandchefskurser à 900 .....        | 21 600 |
| 1 mästarekurs för skorstensfejare .....         | 2 800  |
| 1 gesällkurs för skorstensfejare .....          | 2 300  |
| <hr/>                                           |        |
| Summa kronor 49 400.                            |        |

Då avlöningarna till den stadigvarande icke-ordinarie personalen — en brandmästare i lönegraden Eo 18 och ett kanslibiträde i lönegraden Eo 7 samt ett skrivbiträde med årsarvode av 3 300 kronor — uppginge till i runt tal 12 800 kronor, komme medelsbehovet till avlöningar till icke-ordinarie personal enligt styrelsens beräkningar att för nästa budgetår uppgå till (49 400 + 12 800) 62 200 kronor.

Vid bifall till styrelsens förslag skulle avlöningsstaten upptagas med (12 600 + 3 000 + 62 200) 77 800 kronor.

I skrivelse den 27 oktober 1945 har *civildörsvarsstyrelsen* upptagit frågan om anslag till skogseldsläckningskurser för brandchefer och skogsbrandfogdar.

Styrelsen anför, att den för innevarande budgetår under anslaget Bidrag till förebyggande och släckning av brand upptagna delposten Skogseldsläckningskurser för brandfogdar och brandchefer å 19 600 kronor, såvitt nu kunde bedömas, icke komme att tagas i anspråk i någon större utsträckning. Till följd av den pågående omorganisationen av brandförsvaret kunde nämligen förväntas, att utbildningsverksamheten tills vidare komme att bli relativt obetydlig. Under nästkommande budgetår torde emellertid behovet av skogseldsläckningskurser i motsvarande grad ökas, framför allt beroende på att i den nya brandförvarsorganisationen komme att ingå ett stort antal skogsbrandfogdar och brandchefer, vilka saknade den för släckning av skogsbränder erforderliga utbildningen. För att möta det i anledning härav ökade medelsbehovet borde enligt styrelsens mening beloppet höjas till 25 000 kronor. Enär det numera i statens brandskola finnes en central utbildningsanstalt för brandförvarsutbildningen, ansåge styrelsen, att jämväl utbildningen i skogseldsläckning borde ske genom brandskolans försorg, varvid

de här ifrågavarande kurserna i likhet med kurserna i bygdebrandförsvar för brandchefer av kategori III lämpligen borde förläggas ute i länen. I betraktande av förevarande delposts karaktär borde densamma enligt styrelsens mening från och med nästkommande budgetår avföras från anslaget Bidrag till förebyggande och släckning av brand och i stället upptagas å statens brandskolas stat.

I anledning av remiss har *styrelsen för statens brandskola* den 10 november 1945 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att det enligt styrelsens mening vore lämpligt att ifrågavarande utbildningsverksamhet överflyttades på brandskolan. Skogsbrandförsvaret komme nämligen i stor utsträckning att handhavas av kommunernas brandchefer, och enär kurserna komme att förläggas länsvis och i vissa fall sannolikt i direkt anslutning till skolans brandchefs- eller repetitionskurser kategori III, torde kursernas planläggning utan vidare kunna ombesörjas av brandskolans personal. Kursernas centrala ledning borde således ej medföra några ökade utgifter för brandskolans del, möjligen med undantag för tillfällig arbetshjälp av kortare varaktighet i och för distribution av den undervisningsmateriel, som efter hand eventuellt komme att utarbetas.

Genom cirkulärförfrågan till samtliga länsstyrelser hade utretts, meddelar styrelsen för brandskolan, att i 21 län under budgetåret 1946/47 beräknades sammanlagt omkring 2 000 elever, fördelade på 57 kurser. Från två län hade svar ej inkommit och i ett län erfordrades utbildning först under budgetåret 1947/48. Av uppgifterna framginge, att kostnaderna för hittills anordnade kurser varit mycket varierande. I genomsnitt uppginge de till 450 kronor per kurs, vilket för 57 kurser motsvarade 25 650 kronor. Enligt uppgift hade skogsstyrelsen tidigare för motsvarande ändamål disponerat 18 000 à 20 000 kronor per år. Den nya brandförsvarsorganisationens genomförande medförde otvivelaktigt utvidgning av utbildningsverksamheten. Styrelsen för brandskolan ansåge därför, att den av civilförsvarsstyrelsen föreslagna summan 25 000 kronor borde bibehållas. Beträffande medlens fördelning på avlönings- och omkostnadsanslagen kunde i samband med kursernas genomförande ändringar visa sig erforderliga, men såvitt nu kunde bedömas skulle 10 000 kronor erfordras till lärararvoden och 15 000 kronor till omkostnader.

Med hänvisning till det anförda hemställer styrelsen för brandskolan, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anordnande av skogsbrandsläckningskurser för brandchefer och skogsbrandfogdar, utöver de medel som erfordrades för brandskolans övriga verksamhet, anvisa till avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän 10 000 kronor och till expenser 15 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Statens brandskolas kursverksamhet har under innevarande budgetår kraftigt utvidgats för att möjliggöra ökad utbildning av brandchefer för kommunernas behov. Sålunda har förutsatts att 28 brandchefskurser kategori III och 20 repetitionskurser för utbildning av brandchefer kategori III skola komma till stånd. Även under nästa budgetår torde brandchefskurser

kategori III behöva anordnas i betydande omfattning. Då behovet av brandchefer i viss mån torde komma att bli beroende av huruvida och i vilken omfattning kommunsammanslagningar framdeles kunna komma att företagas i anledning av de förslag som framlagts av kommunindelningskommittén, anser jag medel tills vidare böra beräknas allenast för 12 brandchefskurser kategori III under nästa budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles på framställning av styrelsen för statens brandskola fastställa antalet kurser av olika slag samt i förekommande fall lämna medgivande till erforderliga anslagsöverskridanden. Anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal torde därför under nästa budgetår böra upptagas med beteckningen förslagsvis.

Vad angår skogseldsläckningskurserna för brandchefer och skogsbrandfogdar finner jag ändamålsenligt att dessa bedrivs i brandskolans regi. För sådana kurser synes under nästa budgetår ett belopp av 20 000 kronor böra stå till förfogande, varav 8 000 kronor för avlöningar till timlärare samt 12 000 kronor till läroböcker och andra omkostnader. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa antalet kurser under nästa budgetår samt att meddela de bestämmelser för denna kursverksamhet, som må finnas erforderliga.

I övrigt har jag icke funnit anledning till erinran mot det av styrelsen för brandskolan framlagda förslaget beträffande kursverksamhetens omfattning. De extra avlöningskostnaderna för denna verksamhet har styrelsen beräknat till 49 400 kronor. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat bör detta belopp å ena sidan minskas med de beräknade kostnaderna, 10 800 kronor, för timlärare vid 12 brandchefskurser kategori III och å andra sidan ökas med lärarkostnaderna för skogseldsläckningskurserna, 8 000 kronor. Kurskostnaderna skulle i anslutning härtill kunna beräknas till 46 600 kronor. Då avlöningskostnaderna för brandskolans stadigvarande icke-ordinarie personal uppgår till i runt tal 12 800 kronor, skulle anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal för nästa budgetår behöva upptagas till (46 600 + 12 800) 59 400 kronor, vilket innebär en ökning i jämförelse med innevarande budgetår med 22 600 kronor. Övriga poster i avlöningsstaten böra för nästa budgetår upptagas med oförändrade belopp 12 600 kronor och 3 000 kronor. Anslaget bör således anvisas med (59 400 + 12 600 + 3 000) 75 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

| Avlöningsstat.                                                    | Kronor |
|-------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....   | 12 600 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .. | 59 400 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 3 000  |
| <hr/>                                                             |        |
| Summa kronor 75 000;                                              |        |

dels ock till Statens brandskola: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 75 000.

[67.] 4. **Statens brandskola: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 25 000 kronor. Genom beslut den 26 maj 1944 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1944/45, för statens brandskola fastställt följande

| Omkostnadsstat.                               | Kronor |
|-----------------------------------------------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | 100    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 3 000  |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | 12 100 |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....  | 9 800  |
| Summa kronor                                  | 25 000 |

Därjämte har Kungl. Maj:t föreskrivit, bland annat, att av posten till övriga utgifter må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

|                                                                                                                                | Kronor |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| a) Ersättning till kommuner för utnyttjande av lokaler och materiel, drivmedel för motorfordon m. m., <i>förslagsvis</i> ..... | 3 800  |
| b) Ersättning till kommuner för vållande av skador å materiel m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                  | 1 000  |
| c) Diverse utgifter, <i>högst</i> .....                                                                                        | 5 000  |
| Summa kronor                                                                                                                   | 9 800  |

Genom beslut den 19 september 1945 har Kungl. Maj:t — jämte det Kungl. Maj:t bestämt antalet kurser av skilda slag, som under budgetåret 1945/46 finge hållas vid brandskolan — medgivit bland annat, att följande poster i skolans omkostnadsanslag finge överskridas med högst följande belopp, nämligen Reseersättningar 2 800 kronor, Expenser 27 600 kronor och Övriga utgifter 7 200 kronor.

I sin skrivelse den 28 augusti 1945 har *styrelsen för statens brandskola* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett omkostnadsanslag av 43 400 kronor.

Styrelsen föreslår, att posten Sjukvård m. m. upptages med oförändrat belopp, 100 kronor.

I fråga om posten Reseersättningar anför styrelsen, att brandbefälsutbildningen för landsorten i allmänhet ordnades länsvis och förlades till därför lämpliga landsortsstäder samt att det för undervisningens enhetlighet vore nödvändigt, att skolans rektor och brandmästare bereddes tillfälle att besöka dessa kurser och deltaga i undervisningen. Under budgetåret 1944/45 hade ett belopp av 3 800 kronor stått till brandskolans förfogande för bestridande av reseersättningar. Nämda budgetår hade 17 kurser anordnats i landsorten. För budgetåret 1946/47 borde antalet kurser i landsorten ökas till 24, vilket beräknades medföra en stegring av medelsbehovet för reseersättningar till 4 500 kronor.

Vad angår posten Expenser meddelar styrelsen, att denna anlitas dels för tillhandahållande av kostnadsfria läroböcker till eleverna vid brandskolan

dels ock för övriga expenser såsom lyse, städning, skrivmateriel för expeditionen, telefonavgifter samt inköp och underhåll av möbler och inventarier m. m.

Beträffande användningen och behovet av läroböcker anför styrelsen bland annat följande.

Lämpliga läroböcker ha under brandskolans första år i stor utsträckning saknats. Denna brist har vid undervisningen ersatts med kompendier. Ett flertal läroböcker ha emellertid under senaste tiden utarbetats. Dessa i många fall med goda illustrationer försedda läroböcker äro ur undervisningssynpunkt ändamålsenligare än kompendierna. Detta gäller framför allt för landsbygdens brandbefäl, som oftast utgöres av personer med ringa skolutbildning. För sådana äro illustrationer en mycket värdefull hjälp vid inhämtande av kunskaper och animerar dessutom mer än enbart text till fortsatta självstudier. Styrelsen är därför av den uppfattningen, att de utkomna läroböckerna böra utnyttjas trots att detta medför någon ökning av omkostnadsstaten.

För läroböcker, som eleverna enligt föreskrifterna i Kungl. Maj:ts stadga för statens brandskola, § 4, erhålla kostnadsfritt, beräknas:

|              |                                                    |        |        |
|--------------|----------------------------------------------------|--------|--------|
| Kat. I.      | Brandmästarkurs (25 elever) .....                  | kronor | 1 375  |
|              | Brandförmanskurs (25 elever).....                  | »      | 1 125  |
| Kat. II.     | Brandchefskurs (25 elever) .....                   | »      | 1 000  |
|              | Brandmästar- och brandförmanskurs (25 elever) .... | »      | 625    |
| Kat. III.    | Brandchefskurser (800 elever) .....                | »      | 16 000 |
|              | Mästarkurs för skorstensfejare (25 elever) .....   | »      | 1 175  |
|              | Gesällkurs för skorstensfejare (25 elever).....    | »      | 900    |
| Summa kronor |                                                    |        | 22 200 |

Styrelsen föreslår att 22 200 kronor ställas till förfogande för detta ändamål.

För expenser i övrigt hade, meddelar styrelsen, hittills 6 100 kronor brukat tagas i anspråk av omkostnadsanslaget. Då denna summa visat sig väl avvägd, hemställer styrelsen, att densamma måtte få bibehållas oförändrad.

Sammanlagt skulle alltså medelsbehovet för expenser enligt styrelsens beräkningar uppgå till (22 200 + 6 100) 28 300 kronor.

Under Övriga utgifter beräknar styrelsen slutligen — med hänsyn till det ökade antalet kurser och med ledning av erfarenhet från det nu avslutade budgetåret — ett medelsbehov av 10 500 kronor. Ökningen, 700 kronor, hänför sig helt till delposten Ersättning till kommuner för utnyttjande av lokaler och materiel, drivmedel för motorfordon m. m.

Vid bifall till vad styrelsen sålunda föreslagit skulle omkostnadsstaten upptagas med (100 + 4 500 + 28 300 + 10 500) 43 400 kronor.

Mot styrelsens förslag om höjning av posterna till reseersättningar med 1 500 kronor och till övriga utgifter med 700 kronor har jag — med hänsyn till den beräknade omfattningen av brandskolans kursverksamhet i landsorten, däri inbegripna även skogseldsläckningskurser — icke funnit anledning till erinran. Vad angår expensposten erfordras, såsom jag under föregående punkt anmärkt, en ökning med 12 000 kronor för anordnandet av



skogseldsläckningskurser. Den ökade kursverksamheten i övrigt kommer enligt styrelsens beräkningar att medföra en ökning av medelsbehovet för expenser med ytterligare 16 200 kronor. Med hänsyn till vad jag förut uttalat rörande antalet brandchefskurser kategori III torde emellertid sistnämnda ökning vid anslagsberäkningen kunna begränsas till 8 200 kronor. Omkostnadsanslaget skulle vid bifall till vad jag här förordat upptagas till (25 000 + 1 500 + 700 + 12 000 + 8 200) 47 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola*: Omkostnader för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 47 400.

[68.] 5. **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.** Såsom bidrag till svenska brandskyddsföreningen hava under åtskilliga år anslag anvisats å riksstaten. Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1945/46 utgått med 2 000 kronor. Såsom villkor för erhållande av statsbidraget har föreskrivits, att föreningen skall *dels* i förekommande fall utan kostnad för statsverket tillhandagå statens verk och myndigheter med de råd och upplysningar, vartill eljest medlemskap i föreningen berättigar, *dels ock* utan kostnad för statsverket tillställa statliga verk och myndigheter föreningens tidskrift »Brandskydd» i lämpligt antal exemplar.

I skrivelse den 18 oktober 1945 har *svenska brandskyddsföreningen* anhållit om statsbidrag för nästa budgetår med 5 000 kronor. Vid skrivelsen har föreningen fogat en styrelseberättelse rörande föreningens verksamhet under år 1944.

Till stöd för sin framställning anför föreningen, att brandskyddsverksamheten under de närmaste åren måste i möjligaste mån skärpas för att icke brandskadorna åter skulle ökas på samma sätt som efter förra världskriget. Det syntes därför nödvändigt att föreningen i viss mån utvidgade sin verksamhet.

Den nya lagstiftningen både på brandväsendets och byggnadsväsendets område innebure, fortsätter föreningen, genomgripande förändringar även för brandskyddsverksamheten. För att levandegöra brandlagens och den nya byggnadsstadgans föreskrifter bland kommunala myndigheter, teknici och den stora allmänheten hade föreningen i samarbete med statens brandinspektion, statens brandskola och svenska brandkårernas riksförbund börjat en omfattande kursverksamhet bland landets enligt brandlagen nytillsatta brandsyneförrättare. Den allmänna användningen av ved och torv såsom bränsle i stället för kol och koks hade vidare medfört en mängd brandskador, vilkas bekämpande fordrade ett betydande, av föreningen lett forsknings- och upplysningsarbete. Industrieldsvådornas omfattning visade, att föreningens betydande upplysningsverksamhet på industribrandskyddets område, vilken verksamhet bedreves i intimt samarbete med Sveriges industriförbund, landsorganisationen och arbetarnas bildningsförbund, ännu ej kunde minskas. Lantbrukets mekanisering och centralisering hade slutligen med-

fört ett stort antal eldsvådor, särskilt å de större lantgårdarna, vilket tvingat föreningen igångsätta ett omfattande utrednings- och upplysningsarbete. Detta arbete utfördes i samverkan med, bland andra, lantbruksstyrelsen, statens forskningskommitté för lantmannabyggnader och lantbruksförbundet.

I utlåtande den 23 november 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* tillstyrkt föreningens hemställan om statsbidrag för nästa budgetår.

Svenska brandskyddsföreningens såväl upplysande som rådgivande verksamhet i brandskyddets tjänst torde vara av den art, att denna verksamhet allttjämt bör erhålla ett visst bidrag från statsmakternas sida.

Departements-  
chefen.

Jag anser mig dock icke nu böra tillstyrka någon ökning av statsbidraget utan förordar ett oförändrat bidragsbelopp av 2 000 kronor.

Med avseende å villkoren för bidragets åtnjutande bör i huvudsak gälla vad som föreskrivits för erhållande av bidraget för detta budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 2 000.

[69.] 6. **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.** Till svenska brandkårernas riksförbund hava för stödjande av den av förbundet bedrivna verksamheten under senare år beviljats anslag å riksstaten. Anslagen hava för vartdera av budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats med 5 000 kronor.

I detta sammanhang torde böra erinras, att 1941 års riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 325, framlagda förslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisat ett reservationsanslag av 100 000 kronor till bidrag till upprättande av brandkårer. Beloppet skulle utbetalas till riksförbundet såsom bidrag till kostnaderna för den av förbundet omhänderhavda verksamheten att upprätta nya brandkårer i sådana kommuner, vilka genom statens försorg erhållit motorbrandsprutor men saknade brandkårer för sprutornas omhändertagande.

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *svenska brandkårernas riksförbund*, med överlämnande av redogörelse för förbundets verksamhet år 1944, anhållit om beviljande även för budgetåret 1946/47 av ett bidrag å 5 000 kronor för stödjande av förbundets verksamhet.

Förbundet har vidare i skrivelse den 19 juni 1945 — med förmälan att den verksamhet, för vilken 1941 års riksdag för budgetåret 1941/42 anvisade reservationsanslaget Bidrag till upprättande av brandkårer, ännu icke avslutats — hemställt, att den 30 juni 1945 förefintlig behållning å anslaget, 5 400 kronor, måtte få disponeras jämväl under budgetåret 1945/46.

I utlåtande den 13 juli 1945 över sistnämnda skrivelse har *riksräkenskapsverket* framhållit, att för förlängning av dispositionsrätten till anslaget Bidrag till upprättande av brandkårer fordrades riksdagens samtycke.

*Civilförsvarsstyrelsen* har i utlåtande den 29 september 1945 över förbundets båda skrivelser tillstyrkt, att förbundet för nästa budgetår beviljades statsbidrag med 5 000 kronor till den ordinarie verksamheten.

Beträffande användningen av reservationsanslaget Bidrag till upprättande av brandkårer framhåller *civilförsvarsstyrelsen*, att från anslaget i huvudsak bestritts kostnader för brandkonsulenternas verksamhet i samband med organisation och utbildning av vissa nyuppsatta brandkårer. Genom den nya brandlagens ikraftträdande den 1 januari 1945 med därav följande kommunalisering av brandförsvaret syntes förutsättningarna för anslagets användning visserligen hava i väsentlig mån förändrats. Under ärendets handläggning hade emellertid inhämtats, att nu återstående del av anslaget vore avsedd till bestridande av kostnader för sådan före nämnda tidpunkt företagen nybildningsverksamhet, för vilken slutredovisning av länsbrandkårsförbunden ännu icke avgivits. Vid sådant förhållande funne *civilförsvarsstyrelsen* sig böra tillstyrka den av förbundet gjorda framställningen i förevarande hänseende.

Departements-  
chefen.

I likhet med *civilförsvarsstyrelsen* förordar jag, att svenska brandkårernas riksförbund för nästa budgetår tilldelas statsbidrag med samma belopp, som utgått för innevarande budgetår.

För slutlig reglering av de kostnader, vilka sammanhånga med förbundets verksamhet i samband med organisation och utbildning av nyuppsatta brandkårer, torde i enlighet med förbundets av *civilförsvarsstyrelsen* tillstyrkta förslag ett belopp av 5 400 kronor, motsvarande behållningen å anslaget Bidrag till upprättande av brandkårer, böra ställas till förbundets förfogande. Beloppet bör lämpligen anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Förslag härom anmäler jag i annat sammanhang denna dag.

Under denna punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av..... kronor 5 000.

[70.] 7. **Bidrag till förebyggande och släckning av brand, förslagsanslag.** Detta anslag har för innevarande budgetår anvisats med 287 600 kronor. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 11 maj 1945 skall anslaget tills vidare under budgetåret 1945/46 disponeras enligt i huvudsak följande fördelning:

|                                                                | Kronor  |
|----------------------------------------------------------------|---------|
| Bemannning av brandtorn .....                                  | 130 000 |
| Telefonförbindelser .....                                      | 29 000  |
| Löpande underhåll .....                                        | 21 000  |
| Förnyelse av brandtorn .....                                   | 19 000  |
| Ersättning åt brandfogdar .....                                | 9 000   |
| Skogseldsläckningskurser för brandfogdar och brandchefer ..... | 19 600  |
| Ersättning för skador vid eldsläckning .....                   | 10 000  |
| Släckning av skogseld .....                                    | 50 000  |

Summa kronor 287 600

Genom beslut den 27 juli 1945 har Kungl. Maj:t meddelat särskilda bestämmelser rörande användningen av delposten Bemanning av brandtorn (se statsliggaren s. 413 och 414).

I sin skrivelse den 27 oktober 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1946/47 till förevarande ändamål.

Styrelsen har därvid till en början meddelat, att de årliga kostnaderna för bemanning av brandtorn enligt av länsstyrelserna tidigare lämnade uppgifter beräknades uppgå till 193 000 kronor. På grund av möjligheterna att för tornbevakningen utnyttja militär personal hade styrelsen vid sina beräkningar av medelsbehovet för innevarande budgetår ansett, att beloppet kunde nedsättas till 130 000 kronor. Dessa möjligheter hade emellertid till följd av den militära beredskapens upphörande numera bortfallit. Å andra sidan utvisade erfarenheterna, att tornbevakningen inom de södra delarna av landet icke torde erfordras kontinuerligt under hela skogsbrandsäsongen utan kunde inskränkas till exceptionellt torra tider under högsommaren. Härigenom skulle kostnaderna icke obetydligt kunna nedbringas. Styrelsen beräknade för sin del, att för nästkommande budgetår ett belopp av 150 000 kronor borde vara tillfyllest för bestridande av ifrågavarande kostnader.

Kostnaderna för telefonförbindelser, löpande underhåll, ersättning åt brandfogdar, ersättning för skador vid eldsläckning samt släckning av skogseld beräknar styrelsen för nästa budgetår komma att uppgå till samma belopp som för innevarande budgetår eller alltså till 29 000, 21 000, 9 000, 10 000 och 50 000 kronor respektive.

Åtskilliga av de brandtorn, som inginge i det numera utbyggda och av Kungl. Maj:t fastställda riksnätet (riksbrandtorn), utgjordes, fortsätter styrelsen, av trätorn, vilka successivt måste utbytas mot torn i järnkonstruktion, därest skogsbrandbevakningen skulle kunna bibehållas vid sin fulla effekt. De till förnyelse av brandtorn för innevarande budgetår anvisade medlen, 19 000 kronor, beräknades förslå till uppförande av fyra nya torn i järnkonstruktion, varvid kostnaderna per torn uppskattades till 4 000 å 5 000 kronor. Under nästkommande budgetår ansåge styrelsen erforderligt att för utbyte av trätorn anskaffa ytterligare fem torn i järnkonstruktion. På grund av höjda materialpriser torde kostnaderna per torn numera ha ökat med cirka 10 %, varför det för ändamålet erforderliga beloppet skulle uppgå till i runt tal 26 000 kronor.

Till förslagsanslaget Bidrag till förebyggande och släckning av brand skulle sålunda för nästkommande budgetår, enligt civilförsvarsstyrelsens beräkningar, erfordras ett belopp av 295 000 kronor fördelat på följande delposter:

|                                              | Kronor  |
|----------------------------------------------|---------|
| Bemanning av brandtorn .....                 | 150 000 |
| Telefonförbindelser .....                    | 29 000  |
| Löpande underhåll .....                      | 21 000  |
| Förnyelse av brandtorn .....                 | 26 000  |
| Ersättning åt brandfogdar .....              | 9 000   |
| Ersättning för skador vid eldsläckning ..... | 10 000  |
| Släckning av skogseld .....                  | 50 000  |

Summa kronor 295 000

Departements-  
chefen.

För innevarande budgetår hava medel till skogseldsläckningskurser anvisats under förevarande anslagsrubrik. Frågan om medelsanvisning för nästa budgetår till nämnda ändamål har jag förut anmält i samband med anslagsäskandena för statens brandskola (punkten 59).

För egen del har jag icke funnit anledning till erinran mot civilförsvarsstyrelsens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag.

Beträffande fördelningen av anslagsbeloppet på olika ändamål anser jag lämpligt att kostnaderna för bemanning av brandtorn, telefonförbindelser, löpande underhåll och ersättning åt skogsbrandfogdar inbegripas under en delpost, förslagsvis benämnd Skogsbrandbevakning, vilken bör upptagas till (150 000 + 29 000 + 21 000 + 9 000) 209 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av riksbrandinspektören meddela närmare bestämmelser rörande dels användningen av nämnda delpost, dels ock fördelningen länsvis av tillgängliga medel. Därvid torde böra övervägas, huruvida visst mindre belopp bör innehållas för att i förekommande fall möjliggöra en utvidgad brandbevakning inom vissa distrikt.

Delposten till förnyelse av brandtorn torde få disponeras endast efter beslut av riksbrandinspektören i varje särskilt fall.

Återstående båda delposter under förevarande anslag avse den ena ersättning för deltagande i släckning av skogseld m. m. samt den andra ersättning för skador till följd av arbete med släckning av annan eldsvåda än skogseld m. m. Delposterna torde lämpligen i överensstämmelse härmed betecknas Ersättningar för släckning av skogseld och Ersättningar för skador vid släckning av annan eldsvåda än skogseld.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för  
budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 295 000.

[71.] 8. **Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor, reservationsanslag.** För att stärka rikets brandförsvar gingo statsmakterna våren 1940 och hösten 1941 i författning om central upphandling genom luftkyddsinspektionens försorg av motorbrandsprutor, vilka tillhandahöllös sådana kommuner, som för sitt brandväsen voro i behov av desamma. I främsta rummet åsyftades härvid att förstärka kommunernas brandberedskap ur luftskyddssynpunkt. De kommuner, som under året näst före bidragsbeslutet åtnjutit understöd av skatteutjämningsmedel, erhöilo sprutorna kostnadsfritt, medan statsverket för övriga kommuner bar kostnaden, i den mån denna översteg ett belopp, som motsvarade 5 öre per skattekrona inom kommunen.

I huvudsak i nu angiven ordning hava genom luftskyddsinspektionens — efter den 1 oktober 1944 genom civilförsvarsstyrelsens — försorg motor-sprutor till ett antal av omkring 2 000 tillförts kommunernas brandförsvar. Härtil komma de sprutor, vilka vissa kommuner anskaffat redan innan det

statliga initiativet togs och till vilka enligt särskilt beslut statligt bidrag i viss utsträckning utgätt. Sammanlagt hava till och med budgetåret 1943/44 av statsmedel 6 385 000 kronor anvisats för nu avsedda ändamål.

För budgetåret 1944/45 anvisades under nu förevarande anslagsrubrik ett belopp av 725 000 kronor i form av ett delanslag under förslagsanslaget Brandförsvaret. Sistnämnda belopp beräknades möjliggöra inköp av omkring 200 sprutor för en kostnad av omkring 3 800 kronor per spruta, därvid förutsattes att viss del av kostnaden skulle täckas av kommunerna. Enligt från luftskyddsinspektionen i samband med framläggandet av propositionen 1944: 274 inhämtade uppgifter skulle ur fredssynpunkt en anskaffning av omkring 250 sprutor vara erforderlig. För bidrag till anskaffning av återstående 50 brandsprutor anvisade 1945 års riksdag ett reservationsanslag av 180 000 kronor. Därvid förutsattes, att i de fall då så befunnes mest ändamålsenligt bidrag skulle kunna lämnas till anskaffande av på bilar fast monterade frontpumpar i stället för till motorbrandsprutor.

I skrivelse den 27 oktober 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* meddelat, att såvitt styrelsen nu kunde bedöma kommunernas behov av bogserbara motorbrandsprutor skulle vara tillgodosett tills vidare i och med de anskaffningar, som avsetts ske under innevarande budgetår, varför några medel för ändamålet icke erfordrades under nästkommande budgetår.

Sedermera har styrelsen i skrivelse den 5 november 1945 anmält, att det för upphandling av 200 motorbrandsprutor för budgetåret 1944/45 anvisade förslagsanslaget icke till någon del tagits i anspråk, bland annat beroende därpå att arbetet på uppgörande av organisationsplaner ännu vid utgången av nämnda budgetår icke fortskridit så långt, att någon bestämd ledning kunde erhållas för bedömande av de för upphandlingen betydelsefulla frågorna om de lämpligaste typerna och den närmare fördelningen av sprutorna. Enligt de för förslagsanslag gällande reglerna hade därför anslagsbeloppet 725 000 kronor överförts till budgetutjämningsfonden. Enär arbetet med organisationsplanerna numera tagit en sådan omfattning, att upphandlingen av motorbrandsprutor med fördel kunde påbörjas, hemställde styrelsen, att för inköp av motorbrandsprutor (pumpar) å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår måtte anvisas ett reservationsanslag av 725 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 27 oktober 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* jämväl framlagt förslag om anvisande av anslag till kommuner för inköp av brandbilar.

Beträffande behovet av brandbilar på landsbygden anför styrelsen, att en av de främsta anledningarna till att eldsvådorna så ofta ledde till totalförstörelse icke blott av den byggnad, inom vilken branden uppstått, utan även av närliggande bebyggelse vore avsaknaden av brandbilar. Även om brandkårerna med avseende å personalen och eldsläckningsmaterielen fyllde högt ställda anspråk, vore detta dock till begränsad nytta, om ej möjligheter funnes till snabb förflyttning av personal och materiel från brandstationen till brandplatsen. Därest brandkårerna skulle kunna fylla sin viktiga upp-

gift under fred eller krig, krävdes därför, att de vore utrustade med brandbilar. I detta avseende förefunnes för närvarande stora brister hos flertalet av brandkårerna å landsbygden. För förflyttning inom släckningsområdet och för att kunna uppfylla brandlagens krav på lämnande av släckningshjälp åt annan kommun borde enligt civilförsvarsstyrelsens uppfattning varje brandkår förfoga över minst en brandbil. I fråga om brandkår å landsbygden borde som regel en brandbil vara tillfyllest. Ur kostnadssynpunkt och med hänsyn till behovet av samverkan de olika brandkårerna emellan vore det angeläget, att brandbilarna och deras utrustning i största möjliga utsträckning standardiserades. Förslag till dylik standardisering hade utarbetats av riksbrandinspektören.

Beträffande brandbilarnas konstruktion och pris anför styrelsen i huvudsak följande.

Brandbilen bör givas en sådan konstruktion och utrustning, att den med bemanning kan uppträda såsom självständig eldsläckningsenhet. Den erforderliga personalen uppgår till befälhavare och 8 å 9 man. Bilen bör vara försedd med kopplingsanordningar för bogsering av motorspruta och dessutom med fast monterad pump, helst frontpump, med den kapacitet, som bilmotorns effekt medger. Enär vattentillgångarna å landsbygden ofta äro sparsamma eller svåråtkomliga, bör brandbilen utrustas med en vattentank, rymmande 500 å 600 l, och försedd med rörförbindelse till den fasta pumpen. I bilens utrustning avses dessutom ingå, förutom erforderlig kvantitet smalslang, cirka 800 m tryckslang, en lätt utskjutsstege, skarvstegar samt för eldsläckning och livräddning nödvändiga småredskap. Bilen bör vara heltäckt för att personal och materiel skola vara skyddade. Verkställda beräkningar giva vid handen, att en brandbil med ovan nämnd bemanning och utrustning måste äga en lastförmåga av 3 000—3 500 kg. Ett för ändamålet lämpligt bilehassi kostar omkring 12 000 kronor. Härtill kommer kostnaden för karosseriet, omkring 5 000 kronor, samt för fast monterad pump, inberäknat montering och anslutningsanordning, 4 000 kronor. En brandbil skulle sålunda i komplett skick betinga ett pris av omkring 21 000 kronor.

Ett antal kommuner hava redan själva anskaffat brandbilar, av vilka ett relativt fåtal äro utrustade med fast monterade pumpar. I vad mån jämväl dessa brandbilar i likhet med ovannämnda standardbilar böra utrustas med dylika pumpar med bidrag av statsmedel, torde böra bli va föremål för utredning.

Civilförsvarsstyrelsen har med ledning av från länsstyrelserna införskaffade uppgifter beräknat, att ytterligare 609 brandbilar skulle behöva anskaffas för landskommunerna. Statsbidrag borde utgå med en tredjedel av kostnaden, dock högst 7 000 kronor.

Till motivering för förslaget, att statsbidrag skulle utgå till anskaffning av brandbilar, anför styrelsen i huvudsak följande.

För det stora flertalet landskommuner torde utgiften för anskaffande av en brandbil vara alltför betungande, varför civilförsvarsstyrelsen anser det skäligt — trots den i brandlagen fastslagna principen om kommunerna såsom ansvariga för att ett tillfredsställande brandförsvar upprätthålles — att till denna kostnad såsom varande i stort sett en engångskostnad statsbidrag må kunna utgå. Styrelsen vill i detta sammanhang jämväl hänvisa till uttalande av departementschefen i propositionen 1944:274, s. 5. Enär kost-

naden för en brandbil uppgår till ungefär samma belopp som kostnaden för en mindre brandstation, torde det vara önskvärt, att till kommun, vilken den 1 juli 1945 icke ägde brandbil men bedömes vara i behov därav, utgår statsbidrag för anskaffande av sådan bil enligt i princip samma grunder, som tillämpas i fråga om brandstationer, eller med en tredjedel av kostnaden, dock med högst 7 000 kronor. Ifrågavarande brandbilar böra anskaffas centralt genom civilförvarsstyrelsens försorg, varigenom icke obehörliga besparingar för statsverket torde uppkomma på grund av möjligheterna till serietillverkning. Vidare torde genom en sådan anskaffning kraven på enhetlighet och standardisering i bilarnas utförande tillgodoses bättre än eljest.

Styrelsen föreslår, att anskaffningen av brandbilar fördelas på 4 år och att för nästa budgetår anvisas medel för anskaffande av 152 brandbilar för en beräknad kostnad av omkring 21 000 kronor per bil. För ändamålet erfordrades en medelsanvisning av 3 192 000 kronor, varav sedermera 2 128 000 kronor komme att återgå till statsverket.

I utlåtande den 12 november 1945 i anledning av civilförvarsstyrelsens framställning om anslag å tilläggsstat för inköp av motorbrandsprutor (pumpar) har *statskontoret* förklarat, att därest de för budgetåret 1944/45 anvisade medelsbeloppen för brandförsvaret ansåges böra stå till förfogande jämväl under innevarande budgetår, statskontoret icke funnit anledning till erinran mot bifall till civilförvarsstyrelsens framställning.

Vidare har statskontoret i ett annat likaledes den 12 november 1945 dagtecknat utlåtande beträffande den ifrågasatta statsbidragsgivningen för anskaffande av brandbilar framhållit, att ett genomförande av civilförvarsstyrelsens förslag skulle innebära, att statsverket komme att ikläda sig bidragskyldighet till ett sammanlagt belopp av över 4 000 000 kronor.

Statskontoret erinrar vidare, att frågan i vilken utsträckning understöd av statsmedel skulle medgivas för täckande av engångsutgifter för brandförsvarets ordnande varit föremål för prövning av 1944 års riksdag i samband med antagande av ny brandlag och brandstadga. Statsmakterna biträdde därvid brandförvarsutredningens förslag, att staten i viss utsträckning borde bidra till kommunernas engångskostnader för brandväsendet, nämligen i vad anginge utgifter för inköp av motorbrandsprutor och brandslangar samt för anläggande av branddammar. Därutöver medgavs att statsbidrag skulle kunna utgå jämväl till uppförande av brandstationer. Då spörsmålet i vilken utsträckning statsbidrag skulle utgå för brandförsvarets ordnande således varit föremål för statsmakternas prövning så sent som vid 1944 års riksdag, kunde statskontoret icke tillstyrka, att bidragsverksamheten nu utvidgades till att omfatta jämväl engångskostnader för anskaffande av brandbilar, helst som statsverket härigenom skulle komma att påtaga sig utgifter av betydande storleksordning.

Kommunernas behov av motorbrandsprutor är redan till största delen täckt, främst genom den omfattande anskaffning, som ägt rum under krigsåren. De för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisade anslagen till bidrag



till kommuner för inköp av motorbrandsprutor och frontpumpar avsågo att tillgodose det återstående behovet av dylika sprutor och pumpar. Nämnda behov har uppskattats till 250 stycken.

Sedan fredsförhållanden numera åter inträtt föreligga icke längre samma skäl som tidigare att forcera utbyggnaden av landets brandförsvar. Härtill kommer att planerna för brandförsvarets organisation ännu icke fortskridit så långt, att det redan under innevarande budgetår torde bliva möjligt att avgöra, i vilken omfattning anskaffning av olika typer av brandsprutor lämpligen bör ske. Det synes icke heller uteslutet, att det under organisationsarbetets gång skall visa sig möjligt att genom lämplig utformning av släckningsområden och på annat sätt nedbringa det återstående behovet av brandmateriel.<sup>1</sup>

Med hänsyn härtill vill jag förorda, att anskaffningen av motorbrandsprutor och frontpumpar under budgetåret 1945/46 begränsas till högst det antal, 50 stycken, vartill medel anvisats för nämnda budgetår. Någon medelsanvisning å tilläggsstat för innevarande budgetår bör alltså enligt min mening icke äga rum. Den fortsatta anskaffningen av sprutor och pumpar bör fördelas på flera budgetår och under nästa budgetår lämpligen omfatta omkring 75 stycken. För ändamålet erfordras en medelsanvisning av i runt tal 270 000 kronor.

Vad angår anskaffningen av brandbilar anser jag mig på av statskontoret anförda skäl icke böra tillstyrka, att statsbidrag skall utgå till bestridande av kommunernas kostnader härför. Det är emellertid enligt min mening önskvärt, att staten lämnar sin medverkan för att möjliggöra standardisering och central upphandling av lämpliga bilchassier och utrustning m. m. för brandbilar. Det torde få ankomma på riksbrandinspektören att i den mån så visar sig erforderligt vidtaga åtgärder och framlägga förslag i sådant hänseende.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 270 000.

[72.] 9. **Bidrag till kommuner för inköp av brandslang, reservationsanslag.** För detta ändamål hava anvisats *dels* för budgetåret 1944/45 ett belopp av 1 170 000 kronor i form av ett delanslag av förslagsanslaget Brandförsvaret och avseende bidrag till anskaffning av 200 000 m slang jämte erforderlig slangarmatur, *dels ock* för innevarande budgetår ett reservationsanslag av 440 000 kronor för bidrag till anskaffning av ytterligare 75 000 m slang.

Den förstnämnda kvantiteten slang var beräknad efter ett genomsnitt av 500 m slang för envar av de 250 sprutor, vilka beräknades skola anskaffas för medel, som beviljats för budgetåren 1944/45 och 1945/46, tillhopa sålunda 125 000 m, vartill lagts 75 000 m motsvarande det uppskattade behovet hos kommuner, vilka vid framläggandet av propositionen 1944: 274

hade för små mängder slang. Sistnämnda behov grundade sig på en av luftskyddsinspektionen på sin tid gjord beräkning, vilken torde hava avsett allenast behovet hos sådana skattetyngda kommuner, vilka erhållit motorsprutor genom luftskyddsinspektionens försorg. Medelsanvisningen för innevarande budgetår avsåg att möjliggöra bidragsgivning även till de skattetyngda kommuner, vilka själva anskaffat sprutor och slang och vilka behövde komplettera sitt slangförråd.

Genom beslut den 13 oktober 1944 och den 27 juli 1945 har Kungl. Maj:t bemyndigat civilförsvarsstyrelsen att upphandla högst de angivna kvantiteterna slang. Sålunda upphandlad slang och slangarmatur skall enligt beslutet tillhandahållas kommuner, vilka prövas vara i behov därav, dock att endast skola ifrågakomma dels sådana kommuner, inom vilka brandkårer i anledning av brandlagstiftningens ikraftträdande nyuppsättas, dels ock sådana kommuner, vilka för att uppfylla brandlagstiftningens fordringar på brandförsvaret behöva verkställa komplettering av sitt slanginnehav. Såsom villkor för tillhandahållande av brandslang gäller, att kommun skall gälda ersättning med belopp motsvarande 25 % av statens självkostnad för ifrågavarande materiel, varjämte eventuellt uppkommande fraktkostnader skola bestridas av kommunerna.

I skrivelse den 5 november 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* anmält, att av det för budgetåret 1944/45 anvisade beloppet vid budgetårets utgång utbetalats 66 336 kronor 84 öre, medan återstående 1 103 663 kronor 16 öre kvarstode odisponerade. Anledningen härtill vore att styrelsen i avvaktan på resultatet av viss kvalitetsundersökning av brandslang hittills funnit ytterligare upphandling av slang tills vidare böra anstå. Undersökningens resultat kunde förväntas föreligga inom den närmaste tiden. På grund av de för dispositionen av förslagsanslag gällande reglerna hade emellertid den vid utgången av budgetåret 1944/45 kvarstående behållningen på anslaget numera reglerats över budgetutjämningsfonden.

Styrelsen hemställer med anledning härav, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1945/46 måtte anvisas ett belopp av 1 104 000 kronor, att av styrelsen användas för nu ifrågavarande ändamål.

Civilförsvarsstyrelsen har vidare i skrivelse den 27 oktober 1945 ånyo upptagit sitt hösten 1944 framlagda förslag om anslag till inköp av brandslang för uppläggning i reservförråd. Styrelsen hemställer, att för anskaffning under nästa budgetår av 100 000 m sådan slang måtte anvisas 720 000 kronor.

Under föregående punkt har jag tillstyrkt, att sammanlagt 125 motorbrandsprutor eller frontpumpar anskaffas med anlitande av medel som anvisats eller äskas för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Behovet av slang till dessa sprutor kan beräknas till  $(125 \times 500)$  62 500 m. Det av 1944 års riksdag för täckandet av bland annat detta behov anvisade anslaget har numera — sedan omkring 66 000 kronor disponerats för ändamålet — förfallit, och nytt anslag torde därför böra anvisas för budgetåret 1946/47.

Departements-  
chefen.

För komplettering av slangförrådet i vissa kommuner, vilka redan inneha motorbrandsprutor, stå för innevarande budgetår 440 000 kronor till civilförsvarsstyrelsens förfogande. Beloppet avser att möjliggöra inköp av högst 75 000 m slang. Därutöver föreligger ett motsvarande behov av ytterligare 75 000 m slang, vartill 1944 års riksdag anvisat ett numera förfallet anslagsbelopp. Då anskaffning av kompletterings slang enligt min mening i vissa fall får anses i hög grad angelägen, vill jag tillstyrka att i anslaget för nästa budgetår inräknas medel för anskaffning av 25 000 m sådan slang.

Med utgångspunkt från nuvarande priser på prima slang, omkring 7 kronor 20 öre per meter, skulle anskaffningen av förenämnda kvantitet av (62 500 + 25 000) 87 500 m slang draga en sammanlagd kostnad av omkring 630 000 kronor, varav  $\frac{3}{4}$  eller omkring 470 000 kronor belöpa på staten. Med hänsyn till sannolikheten av en prissänkning på slang torde anslagsbeloppet dock kunna nedsättas till samma belopp som för innevarande budgetår, 440 000 kronor. Härifrån bör vidare dragas ett belopp av 60 000 kronor, ungefärligen motsvarande vad som disponerats av det för ändamålet för budgetåret 1944/45 anvisade anslaget.

Av det anförda framgår, att det ordinarie behovet av brandslang ännu icke är täckt. Vid sådant förhållande anser jag mig icke för närvarande böra till prövning upptaga civilförsvarsstyrelsens förslag om medelsanvisning för inköp av brandslang för uppläggning i reservförråd.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för inköp av brandslang* för  
budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag*  
av ..... kronor 380 000.

[73.] 10. **Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar, reservationsanslag.** Till Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar hava för budgetåret 1944/45 i form av delanslag under för slagsanslaget till Brandförsvaret anvisats 500 000 kronor, av vilket belopp 400 000 kronor avsetts för branddammar m. m. och 100 000 kronor för brandstationer.

För innevarande budgetår har till Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar anvisats ett reservationsanslag av likaledes 400 000 kronor.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom en av Kungl. Maj:t den 13 oktober 1944 utfärdad kungörelse angående statsbidrag till anläggande av branddammar (nr 696). Till branddammar kan statsbidrag utgå med högst hälften av den beräknade kostnaden. Beträffande villkoren i övrigt torde få hänvisas till kungörelsen.

I sin skrivelse den 5 november 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* anmält, att av förstnämnda anslag 1 300 kronor tagits i anspråk för bestridande av vissa tryckningskostnader. Ehuru under budgetåret 1944/45 ett stort antal ansökningar om statsbidrag beviljats, hade i övrigt icke någon utbetalning

hunnit verkställas, innan behållningen å anslaget vid utgången av budgetåret överfördes till budgetutjämningsfonden. Anledningen härtill vore, att enligt gällande kungörelser bidrag icke finge utbetalas, förrän vederbörande byggnad eller anläggning blivit genom civilförsvarsstyrelsens försorg avsynad och godkänd.

Styrelsen hemställer, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1945/46 måtte anvisas 499 000 kronor, att av styrelsen disponeras för bidrag till uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar.

Civilförsvarsstyrelsen har vidare i skrivelsen den 27 oktober 1945 hemställt om anslag för nästa budgetår till bidrag till kommuner för anläggande av branddammar.

I fråga om medelsbehovet för ändamålet erinrar styrelsen om sina hösten 1944 framlagda beräkningar, enligt vilka kostnaderna för skapande av de vattenreserver, som erfordrades för att vattenbehovet för eldsläckningsändamål skulle kunna anses tillgodosett på ett tillfredsställande sätt, kunde uppskattas till 20 000 000 kronor. Ej minst ur beredskapssynpunkt vore det önskvärt, att vattenreserverna iordningställdes så snart som möjligt.

Intill den 1 juli 1945 hade, fortsätter styrelsen, bidrag beviljats med 77 121 kronor för anläggande av branddammar. Därutöver föreläge hos styrelsen i oktober 1945 ansökningar om bidrag med omkring 250 000 kronor. Ytterligare ansökningar om statsbidrag vore att vänta inom den närmaste tiden. Med utgångspunkt från vissa genom länsbrandinspektörerna införskaffade uppgifter kunde behovet av branddammar och brandbrunnar numera uppskattas till ett antal av omkring 4 500. Härtill komme enligt av luftskyddsinspektionen tidigare företagen utredning uppdämningsarbeten till ett antal av omkring 2 500.

Styrelsen hemställer att anslaget jämväl för nästa budgetår anvisas med 400 000 kronor.

I propositionen 1944: 274 förutsattes, att branddammar i viss utsträckning skulle komma till stånd såsom beredskapsarbeten. Förevarande anslag är avsett att komma till användning för det fall att behovet av branddammar bedömes böra, utan hänsyn till arbetsmarknadsläget, omedelbart tillgodoses. På grund härav, och då i nuvarande läge uppförandet av brandstationer i allmänhet torde få anses angelägnare än anläggandet av branddammar, anser jag mig böra förorda att anslaget till branddammar, vilket för innevarande budgetår anvisats med 400 000 kronor, för nästa budgetår bestämmes till allenast 100 000 kronor. Någon medelsanvisning å tilläggsstat för innevarande budgetår bör enligt min mening icke ske.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 100 000.

[74.] 11. **Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer, reservationsanslag.** Till bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer avsågs, såsom under föregående punkt anmärkts, för budgetåret 1944/45 ett belopp av 100 000 kronor. För budgetåret 1945/46 anvisades för samma ändamål ytterligare 100 000 kronor.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom en av Kungl. Maj:t den 13 oktober 1944 utfärdad kungörelse angående statsbidrag till uppförande av brandstationer (nr 697). Sådant statsbidrag kan utgå med högst en tredjedel av kostnaden. Bidraget är dock maximerat till 6 000 kronor. Beträffande villkoren i övrigt torde få hänvisas till kungörelsen.

I sin skrivelse den 27 oktober 1945 har *civilförsvarsstyrelsen* hemställt om anslag till förevarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid inledningsvis meddelat, att bidrag om tillhopa 46 739 kronor beviljats från det för budgetåret 1944/45 för ändamålet avsedda anslagsbeloppet men att någon utbetalning av statsbidrag icke skett. Sammanlagda beloppet av de ansökningar rörande statsbidrag till brandstationer, som ännu icke slutligt behandlats av styrelsen, uppginge till omkring 170 000 kronor. Från länsbrandsinspektörerna införskaffade uppgifter gäve vid handen, att för utbyggnaden av rikets brandförsvär i enlighet med brandlagstiftningens principer erfordrades uppförande av ytterligare 517 brandstationer. Enär genomsnittskostnaden för dessa brandstationer torde utgöra omkring 20 000 kronor, funnes skäl att vid beräkandet av det förefintliga medelsbehovet antaga, att statsbidrag i regel komme att utgå med maximalt belopp eller 6 000 kronor. På grundval av denna beräkning skulle sålunda det totala medelsbehovet för här ifrågakvarande ändamål utgöra i runt tal 3 100 000 kronor.

Enligt civilförsvarsstyrelsens uppfattning kunde en ökning av antalet ansökningar om statsbidrag till uppförande av brandstationer förväntas. Styrelsen ansåge sig dock böra föreslå, att anvisandet av de för ändamålet erforderliga statsmedlen fördelades på fyra år. För nästa budgetår skulle således erfordras 775 000 kronor eller avrundat 750 000 kronor.

Styrelsen hemställer om anvisande av nämnda belopp.

Departements-  
chefen.

Det för innevarande budgetår till förevarande ändamål anvisade anslaget torde redan hava i sin helhet disponerats. För att möjliggöra bland annat, att den för brandförsvaret anskaffade materielen erhåller tillfredsställande förvaring och vård, bör en utvidgad bidragsgivning till brandstationsanläggningar komma till stånd. För nästa budgetår torde anslagsbeloppet därför böra höjas. Jag anser mig dock icke böra förorda en större medelstilldelning än 400 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 400 000.

## H. Diverse.

[75.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag anfört angående anslag för ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 196 000.

[76.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag anfört angående anslag för ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 722 000.

[77.] 3. **Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor, förslagsanslag.** För detta ändamål har riksdagen beviljat anslag från och med första halvåret 1923. Anslaget har för de senare budgetåren anvisats med 5 000 kronor med undantag dock för budgetåren 1937/38 och 1939/40, då anslaget ökades till 50 000 kronor i syfte att bereda medel till bestridande av kostnaderna för av riksdagens ledamöter företagna resor. Beträffande anslagets ändamål och grunderna för dess användning torde jag få hänvisa till den redogörelse, som därom lämnades i 1932 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 54).

Då anslaget för budgetåret 1946/47 synes böra beräknas till oförändrat belopp, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 5 000.

[78.] 4. **Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser, förslagsanslag.** Detta anslag är å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget med ett belopp av 18 400 000 kronor.

Enligt vad *generalpoststyrelsen* i en promemoria den 25 september 1945 meddelat, beräknas den under budgetåret 1945/46 till postverket inflytande ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser komma att uppgå till cirka 20 500 000 kronor med följande fördelning å olika inkomstposter:

|                                       | Kronor                         |
|---------------------------------------|--------------------------------|
| Tjänsteförsändelser i allmänhet ..... | 15 500 000                     |
| » från statliga kristidsorgan .....   | 3 200 000                      |
| » från kristidsnämnderna .....        | 1 820 000                      |
|                                       | <hr/> Summa kronor 20 520 000. |

Ersättningen för tjänsteförsändelser i allmänhet utgår för närvarande med ett belopp, motsvarande 14 % av hela frankoteckensuppbörden. Beloppet erlägges under kvartalet näst efter det, som ersättningen avser, och utbetalas av statskontoret. I nyssnämnda promemoria beräknar generalpoststyrelsen, med utgångspunkt från att frankoteckensförsäljningen kommer att bli i huvudsak oförändrad, ersättningen för tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1946/47 till 15 500 000 kronor vid oförändrad procentsats av 14.

De statliga kristidsorganens post torde, fortsätter generalpoststyrelsen, om ransoneringarna beräknas helt upphöra under år 1946, komma att successivt minskas. Då ersättningen skulle erläggas under kvartalet näst efter det, som ersättningen avsåge, syntes beloppet under denna delpost förslagsvis böra upptagas till 1 200 000 kronor.

Ersättningen för kristidsnämndernas post, vilken grundade sig på en statistisk utredning, utginge med 455 000 kronor per kvartal eller 1 820 000 kronor per år. Under förutsättning att kristidsnämnderna i allmänhet komme att upphöra med sin verksamhet med utgången av år 1946, skulle för budgetåret 1946/47 ersättningen för kristidsnämndernas post kunna beräknas till i avrundat tal 1 300 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså ersättningen enligt dessa preliminära beräkningar uppgå till (15 500 000 + 1 200 000 + 1 300 000) 18 000 000 kronor.

I en annan, likaledes den 25 september 1945 dagtecknad promemoria rörande ersättningar till postverket för befordran av militärbrev har styrelsen vidare meddelat, att sedan den förstärkta försvarsberedskapen upphört med utgången av juni 1945, endast omkring 725 000 kronor mot beräknade 3 000 000 kronor kunde antagas komma att inflyta under budgetåret 1945/46 för befordran av militärbrev.

Postverkets ersättning för militärbrev under av försvarsmakten regelbundet anordnade fälttjänstövningar beräknades, fortsätter styrelsen, uppgå till omkring 10 000 kronor för kalenderår. Denna ersättning hade tidigare belastat anslagstiteln Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser. Därest titeln Ersättning till postverket för befordran av militärbrev ansåges böra bibehållas, syntes anslaget under sistnämnda titel för budgetåret 1946/47 kunna beräknas till 10 000 kronor.

I utlåtande den 17 oktober 1945 över generalpoststyrelsens promemorior har *statskontoret*, under förutsättning att generalpoststyrelsens antaganden rörande avvecklingen av krisorganisationen kunde anses godtagbara, förklarat sig icke hava något att erinra mot styrelsens beräkning av nu ifrågasvarande ersättningsbelopp.

De statliga kristidsorganens och kristidsnämndernas verksamhet torde successivt komma att minska under innevarande år. Vid vilken tidpunkt krisorganisationen kan komma att vara helt avvecklad, kan icke nu med bestämdhet avgöras. Jag anser mig emellertid icke hava anledning företaga någon ändring i generalpoststyrelsens beräkningar rörande ersättningen till postverket för befordran av tjänsteförsändelser. Med hänsyn till den ringa omfattningen av militärbrevsbefordringen i fredstid torde särskilt anslag för ersättning till postverket för befordran av sådana försändelser icke längre behöva anvisas. Dylik ersättning torde i stället få belasta anslaget Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1946/47 anvisa ett  
*förslagsanslag* av ..... kronor 18 000 000.

[79.] 5. **Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteuppbörden, förslagsanslag.** Detta anslag är å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget med ett belopp av 2 050 000 kronor.

Enligt en inom *generalpoststyrelsen* upprättad, den 25 september 1945 dagtecknad promemoria beräknas ersättningen för budgetåret 1945/46 komma att inflyta med omkring 2 150 000 kronor enligt följande fördelning:

|                                                     | Kronor     |
|-----------------------------------------------------|------------|
| 1944 års kronoutskylder, 2:a uppbördsterminen ..... | ca 500 000 |
| 1945 » » , 1:a » .....                              | » 900 000  |
| 1945/46 års värnskatt.....                          | » 550 000  |
| omsättningsskatten .....                            | » 190 000  |
| krigskonjunkturskatten .....                        | » 5 000    |

Summa kronor 2 145 000.

Generalpoststyrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår måtte anvisas med 2 150 000 kronor. Därvid har styrelsen emellertid icke räknat med den ändring beträffande postverkets ersättning för skatteuppbörden, som skulle inträda, därest 1944 års uppbördsutrednings förslag till omläggning av uppbördsförfarandet komme att genomföras från 1947 års ingång.

I utlåtande den 17 oktober 1945 har *statskontoret* förklarat sig icke hava anledning till erinran mot anslagsberäkningen.

Under budgetåret 1946/47 torde ersättning böra utgå till postverket för bestyret med kronoskatteuppbörden våren 1946 samt hösten samma år med omkring 1 400 000 kronor. Även under återstoden av samma budgetår kommer postverket att medverka i uppbördsarbetet och detta med anledning av uppbördsreformen i större omfattning än för närvarande. Ersättning härför torde dock icke komma att utgå förrän under budgetåret 1947/48.

I anslaget för nästa budgetår bör vidare beräknas förslagsvis 190 000



kronor för bestyret med omsättningsskatteuppbörden samt 5 000 kronor för krigskonjunkturskatteuppbörden våren 1946.

I anslutning härtill torde anslaget böra anvisas med sammanlagt (1 400 000 + 190 000 + 5 000) 1 595 000 kronor eller avrundat 1 600 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteuppbörden* för budgetåret 1946/47 anvisa ett  
*förslagsanslag* av ..... kronor 1 600 000.

[80. 6. **Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden, förslagsanslag.** Detta anslag är å riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget med ett belopp av 3 500 000 kronor.

I en den 25 september 1945 dagtecknad promemoria har *generalpoststyrelsen* meddelat, att enligt verkställda beräkningar, omkring 3 300 000 kronor komme att under innevarande budgetår inflyta till postverket såsom ersättning för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden.

Med utgående från att ransoneringen av varor till största delen komme att upphöra under år 1946, beräknar styrelsen, att anslaget bör kunna nedsättas till förslagsvis 1 500 000 kronor.

I utlåtande den 17 oktober 1945 över generalpoststyrelsens promemoria har *statskontoret*, under förutsättning att generalpoststyrelsens antaganden rörande avvecklingen av krisorganisationen kunde anses godtagbara, förklarat sig icke hava något att erinra mot styrelsens förslag.

Generalpoststyrelsens uppskattning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål har icke givit mig anledning till erinran.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 500 000.

[81.] 7. **Försvarsberedskap vid statens järnvägar, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 80) framlagda förslag har riksdagen till bestridande av de löpande kostnaderna för försvarsberedskapen vid statens järnvägar för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 200 000 kronor. För samma ändamål hava för budgetåren 1938/39—1944/45 anvisats 200 000, 250 000, 325 000, 350 000, 350 000, 350 000 respektive 175 000 kronor.

Såsom framgår av en av järnvägsstyrelsen utarbetad, den 30 oktober 1937 dagtecknad promemoria, vilken finnes återgiven i Kungl. Maj:ts proposition nr 54 till 1938 års riksdag, hava ifrågavarande årskostnader vid full utbyggnad av beredskapsorganisationen under dåvarande förhållanden beräknats till 425 000 kronor. Enligt vad styrelsen i skrivelse den 20 januari

1939 med utredning angående elektrifiering av statsbanelinjen Långsele—Boden meddelat, är härtill att lägga ett belopp av 100 000 kronor som följd av nämnda elektrifiering, varför ifrågavarande årskostnader numera böra beräknas till 525 000 kronor.

I skrivelse den 23 oktober 1945 har *järnvägsstyrelsen* hemställt om anvisande av medel för budgetåret 1946/47 till här angivna ändamål. Styrelsen har till en början upplyst, att den huvudsakliga delen av den beräknade årskostnaden å 525 000 kronor eller cirka 445 000 kronor avsåge den s. k. ångloksreserven och då närmast förräntning av de i denna reserv ingående lokens kapitalvärde, underhåll och provkörningar samt lokpersonalens övningar. Den återstående delen, cirka 80 000 kronor, avsåge skötsel och vård av beredskapsmaterielen i övrigt. Dels i samband med senare utförda ban-elektrifieringar och dels oberoende av dessa hade styrelsen utom ramen för den ursprungliga försvarsberedskapsplanen under de senare budgetåren erhållit anslag på kapitalbudgeten till betydande belopp för ytterligare materielanskaffning och arbeten för försvarsberedskapen vid statens järnvägar. Någon ökning av det ursprungligen — för det årliga underhållet m. m. — beräknade årsanslaget å driftbudgeten hade emellertid det oaktat icke erfordrats. Tvärtom hade dessa årsanslag hittills kunnat avsevärt begränsas. Anledningen härtill vore, förutom att beredskapsorganisationen utbyggts gradvis, att beredskapsmaterielen och därvid främst ångloksreserven under de senare åren i stor utsträckning tagits i anspråk för den kommersiella trafiken och att en del kostnader för ångloksreserven som följd härav icke ansetts böra debiteras här ifrågavarande årsanslag.

Vad beträffar kostnaderna för försvarsberedskapen under nästa budgetår har styrelsen framhållit följande.

Beredskapsloken äro alltjämt i full användning inom den normala driften, och detta torde, såvitt nu kan bedömas, bliva fallet även under nästa budgetår, varvid inga kostnader för ångloksreserven skulle komma att debiteras här ifrågavarande anslag.

Även beredskapsmaterielen i övrigt (omformare, transformatorer, verktyg, transportmedel, kontaktlednings-, telefon-, signal- och spårmateriel m. m.) bör åtminstone delvis kunna liksom hittills nyttiggöras i den normala driften, varför några medel till förnyelse av denna materiel icke torde behöva anvisas i detta sammanhang. Däremot erfordras medel till bestridande av årskostnaderna för förrådsanordningar samt för materielens skötsel och vård. Kostnaderna härför kunna i genomsnitt beräknas till 2,5 % på kapitalvärdet, som för närvarande uppgår till cirka 12 miljoner kronor, eller alltså till cirka 300 000 kronor.

Förutom med nyssnämnda kostnad är för nästa budgetår att räkna med dels ett belopp av 75 000 kronor för utbildning och övning av järnvägspersonal i avseende på civilt försvaret, dels en kostnad av 100 000 kronor för diverse försöksanordningar, såsom utprovning av en truppvagnsinredning av ny konstruktion, utprovning av ny materiel för lastning av tunga motorfordon på järnvägsvagnar samt vissa sprängningsförsök m. m.

Årskostnaden skulle enligt styrelsen sålunda uppgå till (300 000 + 75 000 + 100 000) 475 000 kronor.

Med hänsyn till kvarstående behållning på förut beviljade årsanslag kunde, uttalar styrelsen, anslaget för budgetåret 1946/47 emellertid begränsas till 200 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Departements-  
chefen.

Med biträdande av järnvägsstyrelsens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av .. kronor 200 000.

[82.] 8. **Extra besiktningar av luftfartyg m. m., förslagsanslag.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

Genom beslut den 11 maj 1945 har luftfartsstyrelsen bemyndigats att av anslaget använda högst 2 000 kronor för bestridande av dels kostnaderna för provflygningar, som styrelsen föranstaltade jämlikt § 8 kungörelsen den 20 april 1928 (nr 85) med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av förordningen den 28 maj 1922 (nr 383) om luftfart, dels ersättningar till besiktningsmän för luftfartyg i anledning av extra besiktningar jämlikt samma paragraf och i samband därmed stående specialundersökningar samt kostnader för av styrelsen föranstaltade utredningar rörande inträffade haverier eller flygolyckor, varvid fråga om särskilt arvode, utöver i förekommande fall rese- och traktamentsersättning, för haveriutredning skulle, där arvodesbeloppet överstege 60 kronor eller, därest utredning verkställdts under sönd- och helgdagar eller under tiden mellan kl. 19.00 och kl. 8.00, då arvodesbeloppet överstege 105 kronor, underställas Kungl. Maj:ts prövning, dels ock kostnader för sådan kontroll av certifikatinnehavares förmåga att göra tjänst som flygplanförare, varom luftfartsmyndigheten jämlikt § 13 kungörelsen föranstaltade.

*Luftfartsstyrelsen* har i skrivelse den 30 oktober 1945 med hemställan om anvisande av medel till extra besiktningar av luftfartyg m. m. för nästa budgetår anfört, att bestämmelserna rörande befogenhet för luftfartsmyndigheten att föranstalta om certifikatkontroll samt beträffande de kostnader, som därav kunde föranledas för myndigheten, meddelats genom kungörelsen den 16 mars 1945 (nr 50) angående ändrad lydelse av §§ 13 och 35 kungörelsen den 20 april 1928 (nr 85) med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart, varför vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår hänsyn icke kunnat tagas till dylika kostnader. Härav betingat överskridande av anslaget torde därför icke kunna undvikas detta budgetår. För budgetåret 1946/47 förutsåge styrelsen en ökning av provflygningsverksamheten och av antalet extra besiktningar, varför en ökning av kostnaderna för dessa ändamål måste beräknas. Styrelsen hade vidare att räkna med utgifter för certifikatkontroll. En uppräkning av anslaget vore med anledning härav ofrånkomlig.

Styrelsen beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 3 500 kronor.

På grund av den luftfartsmyndigheten numera tillagda befogenheten att föranstalta om kontroll av flygcertifikatinnehavarens förmåga att göra tjänst som förare ävensom med hänsyn till en beräknad ökning av provflygningsverksamheten kan en ökad belastning å anslaget till extra besiktningar av luftfartyg m. m. antagas uppkomma. Jag har därför icke något att erinra mot att anslaget för nästa budgetår anvisas med ett från 2 000 kronor till 3 500 kronor förhöjt belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 500.

[83.] 9. **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m., förslagsanslag.** Under en följd av år har under sjätte huvudtiteln varit anvisat ett förslagsanslag med rubriken Bidrag till vissa internationella sammanslutningar. För budgetåret 1945/46 utgör anslaget 15 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av utgifterna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, det internationella meteorologiska sekretariatet samt den internationella luftfartsorganisationen. Från anslaget bestridas dessutom kostnader, som hänföra sig till svenskt deltagande i överläggningar i anslutning till redan ingångna eller blivande internationella konventioner på kommunikationsväsendets samt den meteorologiska och hydrologiska verksamhetens områden.

I propositionen 1945:333 (s. 15 och 17) angående Sveriges anslutning till den vid luftfartskonferensen i Chikago år 1944 antagna internationella luftfartskonventionen m. fl. överenskommelser framhöll föredragande departementschefen, att kostnaderna för deltagandet i den nya luftfartsorganisationens verksamhet sannolikt komme att bli icke oväsentligt högre än tidigare.

De hittillsvarande erfarenheterna av belastningen på anslaget hava givit vid handen, att en uppräknig av detsamma bör ske, förslagsvis till 50 000 kronor. Anslaget torde böra bibehålla förslagsanslags natur.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 50 000.

[84.] 10. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1943/44 utgått med 65 000 kronor. För budgetåret 1944/45 var anslaget anvisat med 275 000 kronor, varav 175 000 kronor på tilläggsstat. Innevarande budgetårs anslag uppgår till 175 000 kronor.

Med hänsyn till det stora antalet delvis mycket kostnadskrävande sakkunnigutredningar, som nu pågå, och då ytterligare vissa utredningar inom den närmaste framtiden torde bli erforderliga, bör en höjning av anslags-

beloppet äga rum. Jag förordar, att för budgetåret 1946/47 upptages ett anslagsbelopp av 250 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag*

av ..... kronor 250 000.

[85.] 11. **Planering av allmänna arbeten, reservationsanslag.** Till förevärande ändamål ha för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats tillhopa 8 050 000 kronor, därav 2 300 000 kronor för sistnämnda budgetår.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår till planering av arbeten m. m., avsedda att komma till utförande vid en arbetsmarknadskris, har jag inhämtat uppgifter från byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt luftfartsstyrelsen, vilka — bortsett från de affärsdrivande verken — äro de myndigheter inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, som huvudsakligen syssla med planeringsverksamheten. Av dessa uppgifter framgår, att byggnadsstyrelsen icke anser det möjligt att göra några förhandsberäkningar rörande planeringskostnaderna. Styrelsen föreslår, att — liksom för innevarande budgetår — även under nästa budgetår ett belopp av 300 000 kronor ställes till förfogande för ändamålet med möjlighet för styrelsen att, om så befinnes erforderligt, framdeles inkomma med framställning om ytterligare medel. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppskattar medelsbehovet för nästa budgetår till 3 000 000 kronor men framhåller samtidigt, att det undandrog sig styrelsens bedömande i vad mån ändringar i investeringsplanernas sammansättning, eventuellt ändrade direktiv för planeringsverksamhet och andra faktorer kunde inverka på det verkliga medelsbehovet. Luftfartsstyrelsen slutligen har på grundval av nuvarande erfarenhetsmaterial beräknat medelsbehovet till 350 000 kronor.

De av myndigheterna gjorda beräkningarna äro givetvis beroende av en mängd osäkerhetsfaktorer. Med hänsyn härtill anser jag mig för närvarande böra tillstyrka, att allenast ett belopp av 2 500 000 kronor äskas av riksdagen. Därest medelsbehovet framdeles skulle visa sig vara högre, torde förnyad framställning få göras om anslag, att anvisas på tilläggsstat.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 2 500 000.

[86.] 12. **Extra utgifter, reservationsanslag.** För budgetåret 1945/46 har detta anslag anvisats med 40 000 kronor. Från anslaget skall från och med innevarande budgetår vid behov medel kunna tagas i anspråk jämväl för att möjliggöra att utomlands vunna erfarenheter främst på luftfartens område kunna tillgodogöras genom studier och överläggningar på ort och ställe.

Därvid har förutsatts att anslaget skall användas för sådana ändamål i den mån icke enligt gällande regler vederbörande verks omkostnadsanslag kunna tagas i anspråk.

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 40 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett  
*reservationsanslag* av ..... kronor 40 000.

[87.] 13. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår upptaget med 2 200 kronor. Anslaget torde jämväl för budgetåret 1946/47 böra upptagas med samma belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för  
budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 2 200.

[88.] 14. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Anslaget, som för innevarande budgetår utgår med 11 800 kronor, torde för nästa budgetår böra minskas med 1 200 kronor och alltså anvisas med 10 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 10 600.

[89.] 15. **Kristillägg, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande kristillägg under budgetåret 1946/47 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristillägg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslags-*  
*anslag* av ..... kronor 1 700 000.

[90.] 16. **Provisoriskt lönetillägg, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang kommer att föreslå beträffande provisoriskt lönetillägg hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provisoriskt lönetillägg* för budgetåret 1946/47 anvisa  
ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 000 000

---

## Sammanfattning.

|                                                                                                                                      |                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| Medan å riksstat och tilläggsstat I för budgetåret 1945/46<br>under sjätte huvudtiteln anvisats .....                                | kronor 163 552 600, |
| kommer vid bifall till de nu framlagda förslagen huvud-<br>titelnslutsumma att för budgetåret 1946/47 uppgå till .....               | » 222 782 000,      |
| innebärande en ökning med .....                                                                                                      | » 59 229 400.       |
| Anslagen av <i>skattemedel i allmänhet</i> , vilka för budgetåret<br>1945/46 utgått med .....                                        | » 46 495 300,       |
| skulle för nästa budgetår utgöra .....                                                                                               | » 43 400 100.       |
| Mot de mot <i>automobilskattemedlen</i> under sjätte huvud-<br>titeln avräknade anslagen, för budgetåret 1945/46<br>sammanlagt ..... | » 117 057 300,      |
| skulle för budgetåret 1946/47 svara anslag till ett sam-<br>manlagt belopp av .....                                                  | » 179 381 900.      |

---

Vad föredragande departementschefen sålunda, med  
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt  
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*F. Wessberg.*

---

**Register**

till

**Sjätte huvudtiteln för budgetåret 1946/47.****A. Kommunikationsdepartementet.**

| Sid. |                                       | Kronor  |
|------|---------------------------------------|---------|
|      | Kommunikationsdepartementet:          |         |
| 1    | Avlöningar.....                       | 339 800 |
| 3    | Omkostnader .....                     | 200 000 |
|      | Säger för kommunikationsdepartementet | 539 800 |

**B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.**

Väg- och vattenbyggnadsverket:

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

|   |                                                                                 |             |
|---|---------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 5 | Avlöningar, därav 1 450 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen ..... | * 2 900 000 |
| 7 | Omkostnader, därav 437 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen .....  | * 875 000   |

Vägförvaltningarna:

|   |                                                                                     |             |
|---|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 7 | Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen ..                               | * 6 330 000 |
| 7 | Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen..                               | * 1 150 000 |
| 7 | De lokala vägnämnderna m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen .....          | 150 000     |
| 8 | Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde ..... | 25 000      |

Vägunderhåll och vägbyggnader:

Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare:

|    |                                                                                         |            |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 12 | Barmarksunderhållet, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                       | 73 700 000 |
| 25 | Vinterväghållningen, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                       | 14 500 000 |
| 26 | Projektering av vägar och broar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....           | 800 000    |
| 30 | Nyanläggning av bygdevägar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                | 7 500 000  |
| 40 | Nyanläggning av ödebygdsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....             | 3 300 000  |
| 42 | Byggnad av huvudvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                     | 11 300 000 |
| 44 | Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar, att avräknas mot automobilskattemedlen ..... | 5 700 000  |
| 46 | Förstärkning och förbättring av vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....     | 8 000 000  |

\* Beräknat belopp.



| Sid. |                                                                                                                    | Kronor      |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 48   | Vägbeläggningar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                                                      | 4 800 000   |
| 50   | Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen ..... | 100 000     |
|      | Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare:                                            |             |
| 51   | Bidrag till underhåll av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                             | 7 130 000   |
| 52   | Bidrag till byggande av vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                              | 8 000 000   |
|      | Enskild väghållning:                                                                                               |             |
| 59   | Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., att avräknas mot automobilskattemedlen .....                        | 3 215 000   |
| 61   | Bidrag till byggande av enskilda vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                               | 3 200 000   |
|      | Diverse ändamål:                                                                                                   |             |
| 65   | Stensättning av vägar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                                                | 1 000 000   |
| 67   | Byggande av broar, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                                                    | 12 000 000  |
| 74   | Byggande av bro vid Bergnäset, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                                        | 3 000 000   |
| 74   | Byggande av bro vid Hjulsta, att avräknas mot automobilskattemedlen .....                                          | 1 500 000   |
| 75   | Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar .....                           | 2 000 000   |
| 77   | Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, att avräknas mot automobilskattemedlen ..                | 200 000     |
| 78   | Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, att avräknas mot automobilskattemedlen .....               | 144 400     |
| 84   | Avsättning till statens automobilskattemedelsfond ....                                                             | * 25 100    |
|      | Hamnar och farleder:                                                                                               |             |
| 84   | Bidrag till hamn- och farledsundersökningar .....                                                                  | 8 000       |
| 85   | Bidrag till handelshamnar och farleder .....                                                                       | 200 000     |
| 86   | Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder .....                                               | 500 000     |
| 88   | Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder .....                                                      | 110 000     |
| 89   | Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar .....                                           | 500 000     |
| 89   | Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, att avräknas mot automobilskattemedlen ..        | 300 000     |
|      | Vatten- och avloppsledningar:                                                                                      |             |
| 90   | Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp .....                                                    | 2 000 000   |
|      | Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet                                                                          | 186 162 500 |

## C. Vägtrafikväsendet.

|    |                                               |             |
|----|-----------------------------------------------|-------------|
| 98 | Besiktning av motorfordon .....               | * 1 000 000 |
| 98 | Registrering av motorfordon .....             | 1 000       |
| 98 | Bidrag till vissa kommunikationsändamål ..... | 150 000     |

\* Beräknat belopp.

# Sjätte huvudtiteln.

217

| Sid. |                                                                                                                | Kronor    |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|      | Statens biltrafiknämnd:                                                                                        |           |
| 101  | Avlöningar, att avräknas mot automobilskattemedlen.....                                                        | 74 700    |
| 107  | Omkostnader, att avräknas mot automobilskattemedlen....                                                        | 19 500    |
| 108  | Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande,<br>att avräknas mot automobilskattemedlen..... | 80 000    |
|      | Säger för vägtrafikväsendet                                                                                    | 1 325 200 |

## D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

|     |                                                                |           |
|-----|----------------------------------------------------------------|-----------|
|     | Verksamheten i allmänhet:                                      |           |
| 112 | Avlöningar.....                                                | 657 000   |
| 119 | Undervisning .....                                             | 3 900     |
| 120 | Undersökningar inom hydrologiska byrån .....                   | 107 900   |
| 122 | Observatörer.....                                              | 352 600   |
| 123 | Telegramkostnader m. m. ....                                   | 324 000   |
| 124 | Underhåll av stationer m. m. ....                              | 49 300    |
| 125 | Övriga omkostnader .....                                       | 96 300    |
|     | Särskilda undersökningar:                                      |           |
| 126 | Geofysiska undersökningar i Riksgränsen .....                  | 5 000     |
| 126 | Väderlekstjänst för luftfarten .....                           | 307 600   |
| 132 | Aerologiska stationer .....                                    | 288 100   |
| 135 | Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko | 8 000     |
|     | Säger för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut    | 2 199 700 |

## E. Byggnadsväsendet.

|     |                                                           |           |
|-----|-----------------------------------------------------------|-----------|
|     | Byggnadsstyrelsen:                                        |           |
| 136 | Avlöningar.....                                           | 912 800   |
| 148 | Omkostnader .....                                         | 119 900   |
|     | Länsarkitektsorganisationen:                              |           |
| 150 | Avlöningar .....                                          | 1 138 500 |
| 159 | Omkostnader .....                                         | 136 000   |
| 161 | Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. .... | 100 000   |
|     | Säger för byggnadsväsendet                                | 2 407 200 |

## F. Tekniska institut.

|     |                                                             |         |
|-----|-------------------------------------------------------------|---------|
| 162 | Statens väginstitut, att avräknas mot automobilskattemedlen | 300 800 |
|     | Statens geotekniska institut:                               |         |
| 171 | Avlöningar .....                                            | 211 400 |
| 177 | Omkostnader .....                                           | 91 200  |
| 179 | Utrustning.....                                             | 30 000  |
|     | Säger för tekniska institut                                 | 633 400 |

## G. Brandväsendet.

|     |                          |         |
|-----|--------------------------|---------|
|     | Statens brandinspektion: |         |
| 180 | Avlöningar .....         | 103 000 |
| 184 | Omkostnader .....        | 57 500  |
|     | Statens brandskola:      |         |
| 186 | Avlöningar .....         | 75 000  |
| 190 | Omkostnader .....        | 47 400  |

| Sid.                    |                                                            | Kronor    |
|-------------------------|------------------------------------------------------------|-----------|
| 192                     | Bidrag till svenska brandskyddsföreningen .....            | 2 000     |
| 193                     | Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund .....        | 5 000     |
| 194                     | Bidrag till förebyggande och släckning av brand .....      | 295 000   |
| 196                     | Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor.....   | 270 000   |
| 200                     | Bidrag till kommuner för inköp av brandslang .....         | 380 000   |
| 202                     | Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar ....    | 100 000   |
| 204                     | Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer .... | 400 000   |
| Säger för brandväsendet |                                                            | 1 734 900 |

## H. Diverse.

|                                                  |                                                                                                                           |             |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: |                                                                                                                           |             |
| 205                                              | Slottsbyggnadernas delfond .....                                                                                          | 196 000     |
| 205                                              | Byggnadsstyrelsens delfond .....                                                                                          | 722 000     |
| 205                                              | Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t med-<br>givna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor .. | 5 000       |
| 205                                              | Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsän-<br>delser.....                                                 | 18 000 000  |
| 207                                              | Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteupp-<br>börden .....                                               | 1 600 000   |
| 208                                              | Ersättning till postverket för befordran av enskildas försän-<br>delser i ransoneringsärenden .....                       | 1 500 000   |
| 208                                              | Försvarsberedskap vid statens järnvägar .....                                                                             | 200 000     |
| 210                                              | Extra besiktningar av luftfartyg m. m. ....                                                                               | 3 500       |
| 211                                              | Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m. ....                                                             | 50 000      |
| 211                                              | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....                                                                          | 250 000     |
| 212                                              | Planering av allmänna arbeten .....                                                                                       | 2 500 000   |
| 212                                              | Extra utgifter .....                                                                                                      | 40 000      |
| 213                                              | Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst .....                                                                | 2 200       |
| 213                                              | Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst .....                                                             | 10 600      |
| 213                                              | Kristillägg .....                                                                                                         | 1 700 000   |
| 213                                              | Provisoriskt lönetillägg .....                                                                                            | 1 000 000   |
| Säger för diverse                                |                                                                                                                           | 27 779 300  |
| Summa för huvudtiteln                            |                                                                                                                           | 222 782 000 |

# Bilaga till 1946 års statsverksproposition.

## Sjunde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-  
nuari 1946.*

### Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden  
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT,  
MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, redogör härafter för  
de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1946/47 av utgifterna un-  
der riksstatens sjunde huvudtitel, avseende anslagen till finansdepartementet,  
och anför därvid följande.

### A. Finansdepartementet.

[1.] **1. Finansdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riks-  
staten för innevarande budgetår upptaget till 486 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 28 november 1941 fastställt personalförteckning för  
finansdepartementet (statsliggaren s. 419). Vidare har Kungl. Maj:t den 4 maj  
1945 fastställt följande avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills  
vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |        |         |
|-------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                         | kronor | 24 000  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 255 000 |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | »      | 155 000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | »      | 52 000  |

Summa kronor 486 000.

Till en början torde jag få anmäla några ändringar i personalförteckningen  
för departementet, vilka påverka medelsbehovet till avlöningar åt ordinarie  
tjänstemän.

I enlighet med vad jag anför vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående lönegradsplaceringen för vissa byråchefer böra de två byråchefstjänsterna i departementet uppflyttas i lönegrad från C 5 till C 6.

I skrivelse den 4 december 1945, nr 570, har riksdagen anmält, att riksdagen godkänt Kungl. Maj:ts därom i proposition nr 334 framlagda förslag om upptagande av en förste kanslisekreterartjänst i lönegraden A 26 i personalförteckningen för finansdepartementet från och med den 1 januari 1946.

Av de tre i gällande personalförteckning för departementet uppförda kanslibiträderna i lönegraden A 7 har ett kanslibitråde sedan flera år haft sin tjänstgöring förlagd till justitiedepartementet. Sedan chefen för justitiedepartementet förut denna dag efter samråd med mig föreslagit, att nämnda kanslibiträdesbefattning tillföres justitiedepartementets personalförteckning, förordar jag att tjänsten avföres från finansdepartementets personalförteckning.

Förenämnda ändringar bland de ordinarie befattningshavarna föranleda en ökad belastning å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med i runt tal 8 000 kronor. Anslagsposten torde dock icke behöva höjas med mer än 5 000 kronor till 260 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal föranleder en ökning av föredragandena i regeringsrätten ett stegrat medelsbehov. För att nedbringa den för nämnda domstol uppkomna arbetsbalansen har chefen för justitiedepartementet förut denna dag äskat medel till avlönande av ytterligare tre regeringsråd. Regeringsrätten kommer härigenom att kunna arbeta på tvenne avdelningar. För finansdepartementets del medför detta att en förstärkning av personalen å departementets regeringsrättsbyrå blir nödvändig. En ökning av antalet föredragande från sex till åtta är erforderlig. De nuvarande föredragandena å byrån utgöras av ett kansliråd, tre föredragande i lönegrad Eo 29 och två extra föredragande, vilka åtnjuta ersättning för mistade avlöningsförmåner i kammarrätten jämte vikariatsersättning. Jag förordar, att antalet föredragande i lönegrad Eo 29 — vilka till skillnad från de extra föredragandena uppföras i personalförteckningen — ökas från tre till fem. Även amanuens- och biträdespersonalen måste förstärkas. Enligt gjorda beräkningar torde erfordras ytterligare tre halvtidsamanuenser, två heltidsanställda skrivbiträden och ett skrivbiträdé å halvtid. Såväl denna personal som de nya föredragandena avses skola börja sitt arbete den 1 oktober 1946. För nästa budgetår böra sålunda medel under icke-ordinarieposten beräknas till avlöningar under trefjärdedels år åt denna personal, tillhopa i runt tal 26 000 kronor, varav 15 500 kronor falla på föredragandena.

I detta sammanhang får jag anmäla vissa förändringar beträffande biträdespersonalen. Det nya kanslihusannexet, som beräknas bli färdigt under budgetåret 1946/47, skall inrymma lokaler bland annat för finansdepartementet. I samband med inflyttningen i de nya lokalerna har jag ansett lämpligt att undersöka möjligheterna av en rationalisering av departementets arbetsformer i

samarbete med statens organisationsnämnd. Arbetsbördan för departementets amanuens- och kvinnliga biträdespersonal har efter hand blivit påfrestande, och en ökning av denna personal skulle, om icke en omläggning i arbetet genomfördes, vara erforderlig. Enligt ett inom organisationsnämnden utarbetat förslag skulle emellertid någon ökning av personalen icke behöva ske, därest en skrivcentral inrättas och arbetet med kollationering och korrekturläsning, som för närvarande handhas av amanuenserna, överlämnas till viss biträdespersonal, vilken även på eget ansvar skulle ha att bestyrka avskrifter av expeditioner m. m. För detta ändamål torde tre biträden avdelas. Tillika bör ett kvinnligt biträde erhålla i uppdrag att utföra vissa handsekreterargöromål. Dessa ändrade arbetsuppgifter föranleda vissa ändringar i biträdenas tjänsteställning. Ifrågavarande biträden böra få en förbättrad lönegradsplacering men i avvaktan på vidare erfarenheter av organisationen bör endast extra ordinarie anställning ifrågakomma. Någon ökad medelsanvisning synes icke vara erforderlig för detta ändamål utan kostnaderna torde kunna bestridas inom ramen av nu anvisade medel.

Ifrågavarande anslagspost bör sålunda uppräknas med belopp endast motsvarande kostnadsökningen för förstärkning av personalen å departementets regeringsrättsbyrå, 26 000 kronor, och i enlighet härmed bestämmas till 181 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg bör höjas med 5 000 kronor till 57 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för finansdepartementet:

#### Personalförteckning.

| Befattning                                   | Lönegrad |
|----------------------------------------------|----------|
| Tjänstemän å ordinarie stat:                 |          |
| 1 statssekreterare .....                     | C 10     |
| 1 expeditionschef .....                      | C 8      |
| 1 chef för rättsavdelning .....              | C 8      |
| 1 chef för löne- och pensionsavdelning ..... | C 8      |
| 2 byråchefer .....                           | C 6      |
| 4 kansliråd .....                            | A 30     |
| 6 förste kanslisekreterare .....             | A 26     |
| 4 andre kanslisekreterare .....              | A 21     |
| 1 registrator .....                          | A 15     |
| 1 kansliskrivare .....                       | A 11     |
| 1 förste expeditionsvakt .....               | A 7      |
| 2 kanslibiträden .....                       | A 7      |
| 2 expeditionsvakter .....                    | A 5      |
| 5 kontorsbiträden .....                      | A 4      |

## Sjunde huvudtiteln.

Befattning

Lönegrad

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

5 föredragande i regeringsrätten ..... Eo 29  
1 förste kanslisekreterare ..... Eo 26;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för finansdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

## Avlöningsstat.

|                                                                   |        |         |
|-------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                         | kronor | 24 000  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 260 000 |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..                     | »      | 181 000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | »      | 57 000  |

Summa kronor 522 000;

*dels ock* till *Finansdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 522 000.

[2.] **2. Finansdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 58 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 4 maj 1945 fastställt omkostnadsstat för finansdepartementet (statsliggaren s. 419). Anslaget torde för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp. Huruvida någon ökning av de löpande kostnaderna uppkommer till följd av departementets inflyttning i det nya kanslihuset, kan för närvarande icke bedömas. Frågan om anvisning av medel till bestridande av engångskostnaderna i samband med flyttningen anmäler jag under nästa punkt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Finansdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 58 000.

[3.] **3. Finansdepartementet: Utrustning och inredning av nya lokaler, reservationsanslag.** Såsom under punkt 1 anförts, beräknas finansdepartementet under budgetåret 1946/47 komma att inflytta i det nya kanslihuset. Jag torde nu få anmäla de utrustnings- och inredningskostnader, som förordas därav.

Det tidigare omnämnda, inom organisationsnämnden utarbetade förslaget till rationalisering av departementets organisation omfattar även förslag till viss nymöblering och införande av vissa arbetsbesparande anläggningar. Möbleringen av departementets nya lokaler kommer till större delen att ske med de möbler, varöver departementet redan förfogar. Emellertid torde det bli nödvändigt att anskaffa ytterligare möbler med hänsyn bland annat därtill, att departementet i de nya lokalerna kommer att förfoga över ett större

antal rum än nu. Armatur och gardiner, som finnas i de nuvarande lokalerna och äro anpassade efter dessa, torde i huvudsak böra kvarstanna i dessa lokaler, varför nyanskaffning i större utsträckning blir erforderlig. Det ökade behovet av möbler väntas delvis kunna bliva tillgodosett genom övertagande av möbler från kriskommissionerna i samband med dessas avveckling. Enligt ett av statens sakrevision i skrivelse den 26 november 1945 för Kungl. Maj:t framlagt förslag angående dispositionen av de vid denna avveckling övertaliga kontorsinventarierna skulle statsmyndighet vid behov av kontorsinventarier i särskild ordning kunna inköpa sådana från kommissionerna. Då emellertid lämpliga möbler icke torde kunna i full utsträckning tillhandahållas på detta sätt, synes nyanskaffning av möbler i viss omfattning bli erforderlig.

Det av organisationsnämndens experter utarbetade förslaget omfattar vidare anordnande av vissa elektriska anläggningar, såsom personsökaranläggning m. m., och dessutom anskaffande av en dikteringsmaskin.

Ifrågavarande förslag till rationalisering av kontorsarbetet m. m. anser jag med vissa ändringar och förenklingar böra genomföras.

Till direkta flyttningskostnader böra beräknas 5 000 kronor. För inköp av möbler från kriskommissionerna samt för viss nyanskaffning av möbler, mattor, gardiner och elektrisk armatur ha kostnaderna beräknats till 48 700 kronor. Vid bedömande av dessa kostnader bör beaktas att nymöblering blir erforderlig i två sammanträdeslokaler och att ett flertal kommittérum skola inredas i departementets nya lokaler. Härtill komma de beräknade kostnaderna för nyssnämnda elektriska anläggningar och dikteringsmaskin, omkring 25 000 kronor. Det beräknade medelsbehovet för ändamålet skulle alltså uppgå till 78 700 kronor, vilket bör avrundas nedåt till 75 000 kronor.

Nämnda belopp torde böra anvisas under ett särskilt anslag, vilket bör givas reservationsanslags natur.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Finansdepartementet: Utrustning och inredning av nya lokaler* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 75 000.

## B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[4.] 1. **Kammarkollegiet: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget med 391 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 21 april 1944 fastställt personalförteckning för kammarkollegiet (statsliggaren s. 420). Kungl. Maj:t har vidare den 4 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:



## Avlöningsstat.

|                                                                       |                |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . | kronor 255 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal . . . . .                  | » 86 500       |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .                      | » 50 000       |
| Summa kronor 391 500.                                                 |                |

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *kammarkollegiet* framlagt förslag rörande medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

Kollegiet har därvid hemställt om uppflyttning av dels kanslibiträdes-tjänsten å arkiv- och registratorskontoret till kansliskrivarebefattning i lönegrad A 11, dels ock fem kontorsbiträdesbefattningar till kanslibiträdesbefattningar i lönegrad A 7. Till stöd för sin framställning har kollegiet anført bland annat följande.

Kanslibiträdet å arkiv- och registratorskontoret åligger huvudsakligen att sköta arkivets diarium och expediering, att ombesörja in- och utlåning av handlingar, att verkställa avskrifter av äldre handlingar och utskrift av arkivets koncept och utgående expeditioner, att mottaga och handleda besökande forskare i det omfattande, till stor del av handlingar från 1700-talet och ännu äldre tid bestående arkivet samt att i mån av tid deltaga i ordningsarbetet inom arkivet. Kollegiet anser denna kanslibiträdesbefattning som den mest kvalificerade av de kvinnliga biträdesbefattningarna i ämbetsverket och den torde också utan gensägelse vara den av ifrågavarande tjänster, som vid ett ledigblivande blir svårast att nybesätta med en dugande kraft. Innehavaren bör för att på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina uppgifter äga god historisk allmänbildning, goda kunskaper om kollegiets äldre och yngre organisation och arbetsuppgifter samt någon kännedom om arbetet å andra arkiv än kollegiets. Även ur rekryteringssynpunkt är det därför av stor vikt, att åt tjänsten ges en sådan löneställning, att den kan locka blivande aspiranter att förvärva sig den kompetens, som måste krävas hos tjänstens innehavare. På grund härav föreslås denna tjänst uppflyttad till kansliskrivarebefattning.

På envar av kollegiets fyra byråer finnes ett kontorsbiträde, som, bland annat, har att föra respektive byråers diaries, olika register och listor samt att ombesörja ärendenas expediering m. m. ävensom att med hjälp av den icke fast indelade kontorspersonalen verkställa utskrift av koncept och utgående expeditioner. Kammarkollegiet anser det motiverat med hänsyn till arbetsuppgifterna att dessa kontorsbiträden uppflyttas till kanslibiträden.

Vidare hemställer kollegiet att det kontorsbiträde på arkiv- och registratorskontoret, som har att ombesörja arkiveringen av handlingar i avgjorda ärenden från byråerna, att anteckna Kungl. Maj:ts samt kollegiets och andra myndigheters beslut i jordeböcker och ett flertal olika liggare samt att föra vissa register, måtte uppflyttas till kanslibiträde.

Den utgiftsökning å anslaget, som skulle föranledas av den av kollegiet begärda uppflyttningen av ett kanslibiträde till kansliskrivare och fem kontorsbiträden till kanslibiträden, har beräknats till i runt tal 1 700 kronor för budgetåret 1946/47. I betraktande av de vanligen uppkommande besparingarna å anslaget har denna kostnadsökning ansetts kunna inrymmas inom den nuvarande anslagsramen. Kollegiet föreslår, att förevarande anslagspost för budgetåret 1946/47 upptages med oförändrat belopp, 255 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har kollegiet hemställt om ett belopp av 87 000 kronor, innebärande en ökning med 500 kronor i förhållande till gällande riksstat. Därvid har

avsetts 1 000 kronor för förstärkning av arbetskrafterna å kollegiets arkiv för handläggning av ärenden rörande inlösen av landgillen och 5 600 kronor såsom bidrag till avlöande av en amanuens i högst 18 lönegraden med uppgift att biträda vid handläggningen av vissa ärenden å advokatfiskalskontoret. Härom anför kollegiet i huvudsak följande.

Sedan 1945 års riksdag vidtagit en höjning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal hos kammarkollegiet med 500 kronor för arbetande av ärenden angående inlösen av vissa landgillen, har kollegiet till efterföljande av syftet med den sålunda erhållna anslagsförstärkningen meddelat de två förste arkivarierna å arkivet viss ledighet från handläggning av ärenden rörande inlösen av landgillen samt förordnat en extra ordinarie tjänsteman hos kollegiet att tillsvidare i deras ställe handlägga dessa ärenden.

Antalet inlösta landgillen har numera stigit något eller från 47 till 77. Huru många landgillen som ännu återstå att inlösa kan icke exakt beräknas, enär under utredningens gång nya landgillen påträffas, vilka ej redovisats i de från kyrkoråden inhämtade uppgifterna. Det torde dock vara tydligt, att de hittills inlösta landgillena utgöra endast en ringa del, uppskattningsvis omkring 10 procent, av samtliga ifrågavarande landgillen. Utredningen av de å arkivet kvarvarande landgilleärendena nödvändiggör därför ett bibehållande av den sålunda åvägabragta arbetsförstärkningen därstädes även under budgetåret 1946/47.

Bland ärendena å advokatfiskalskontoret intages numera, sedan arbetet med avvecklandet av frälseräntorna till största delen slutförts, det främsta rummet av landgilleärendena, vilka efter utredningen i arkivet övertagas till fortsatt behandling å advokatfiskalskontoret. På grund av den anordning, som träffats för landgilleärendenas forcering å arkivet, kan tillströmningen av landgilleärenden därifrån till advokatfiskalskontoret väntas bli stor under ett par år framåt. Under sådana förhållanden är det synnerligen angeläget, att förstärkningen å advokatfiskalskontoret bibehålles, så att icke resultatet av de åtgärder, som i övrigt vidtagits för landgilleinlösningens påskyndande, må äventyras. Kollegiet hemställer fördenskull, att 5 600 kronor måtte anvisas även för budgetåret 1946/47.

I det nuvarande anslaget är inberäknat ett belopp av 3 000 kronor till vikariatsersättningar. Härvid har dock icke tagits i beräkning den nu genomförda anordningen med vikariatsförordnande för en extra ordinarie tjänsteman som t. f. förste arkivarie. Detta belastar anslaget med i runt tal 1 400 kronor och kompenseras alltså endast till en del av den särskilt beviljade anslagsförstärkningen av 500 kronor. Under innevarande budgetår räknar kollegiet med att kunna bestrida resten av ifrågavarande vikariatsersättning med besparingar å anslaget. Huruvida detta låter sig göra även under nästa budgetår kan icke nu förutses. Av försiktighetsskäl vill kollegiet därför föreslå, att bidraget till arbetsförstärkningen å arkivet höjes med åtminstone 500 kronor.

Vad kammarkollegiet anför om de arbetsuppgifter, som åligga kanslibiträdet på kollegiets arkiv- och registratorskontor, synes motivera en förbättrad löneställning för denna tjänst. Tills vidare torde förbättringen dock böra få den formen, att en befattning som kontorist i lönegraden Eo 9 inrättas för ändamålet. Jag förutsätter därvid, att den ordinarie kanslibiträdestjänsten icke uppehålles. I avvaktan på resultatet av pågående utredning om biträdespersonalens anställningsförhållanden synes det icke lämpligt att nu

*Departements-  
chefen.*

till prövning upptaga frågan om uppflyttning av kontorsbiträdena på kollegiets olika byråer.

Med hänsyn till vad sålunda föreslagits torde anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kunna nedräknas med 4 000 kronor och sålunda upptagas till 251 000 kronor, medan anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal på grund av kostnaderna för den nya kontoristbefattningen bör höjas med i runt tal 4 500 kronor. Med hänsyn till vad kollegiet anfört om arbetet med inlösen av landgillen vill jag icke motsätta mig, att det belopp av 5 600 kronor, som avsetts för tillfällig förstärkning på advokatfiskalskontoret, anvisas under ännu ett budgetår, ehuru de ursprungliga skälen för förstärkningen numera i huvudsak bortfallit. Det av fjolårets riksdag anvisade beloppet för arbetsförstärkning på arkivet torde kunna anses erforderligt även under nästa budgetår; någon ytterligare höjning synes däremot icke påkallad. Anslagsposten bör sålunda beräknas till 91 000 kronor.

För rörligt tillägg kan beräknas oförändrat belopp.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för kammarkollegiet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |                |
|-------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 251 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.. »                    | 91 000         |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 50 000       |

Summa kronor 392 000;

*dels* ock till Kammarkollegiet: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 392 000.

[5.] **2. Kammarkollegiet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 37 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 maj 1945 fastställt omkostnadsstat för kammarkollegiet (statsliggaren s. 420). Omkostnadsstaten upptager bland annat en post till expenser å 30 800 kronor.

Kammarkollegiet har i sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1945 föreslagit den ändringen å omkostnadsanslaget, att delposten till övriga expenser måtte höjas med 500 kronor. Det under nämnda delpost anvisade beloppet hade helt åtgått för bestridande av därmed avsedda utgifter och icke medgivit inbindning av böcker i erforderlig utsträckning.

*Departements-  
chefen.*

Jag kan tillstyrka den föreslagna ökade medelsanvisningen med 500 kronor till omkostnadsposten övriga expenser. Å andra sidan torde posten till reseersättningar med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår

kunna sänkas med samma belopp, varför omkostnadsanslaget i sin helhet kan upptagas med oförändrat belopp, 37 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarkollegiet: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 37 500.

[6.] **3. Statskontoret: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 600 000 kronor. Personalförteckning för statskontoret har av Kungl. Maj:t fastställts den 4 maj 1945 (statsliggaren s. 421). Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |                |
|-------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 308 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | » 216 000      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 76 000       |
| <hr/> Summa kronor 600 000.                                       |                |

I skrivelse den 23 augusti 1945 har *statskontoret* framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Statskontoret har därvid i fråga om personalförteckningen föreslagit, att fyra kontorsbiträdesbefattningar i lönegrad Eo 4 skulle överflyttas till ordinarie stat. Som skäl för förslaget har åberopats, att hos ämbetsverket rådde en påtaglig disproportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänster inom biträdesgraderna. Mot 18 ordinarie tjänster svarade 36 icke-ordinarie. Såvitt statskontoret kunde finna, skulle det heller icke innebära något föregripande av utredningen om den icke-ordinarie personalens anställningsförhållanden, därest genom inrättandet av ett mindre antal nya ordinarie biträdesbefattningar åtminstone de mest iögonenfallande ojämnheter rättades till. Vid bifall till vad statskontoret sålunda föreslagit skulle anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän behöva uppräknas med ett belopp, motsvarande nettolönen i lägsta löneklassen för fyra tjänster i lönegrad A 4, eller 11 820 kronor. Medelsbehovet till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle således utgöra  $(308\,000 + 11\,820 =)$  i runt tal 320 000 kronor.

Statskontoret har under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal hemställt om ökad medelsanvisning *dels* för uppflyttning av fem kontorsbiträden i lönegrad Eo 4 till kanslibiträden i lönegrad Eo 7, *dels* för anställande av ytterligare en amanuens i lönegrad Eo 15 samt tre icke-ordinarie skrivbiträden, varav ett i lönegrad Eo 2 och två i lönegrad Ex 2. Till stöd härför har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

Återgången till normala fredsförhållanden kan icke beräknas medföra någon mera påtaglig minskning av statskontorets arbetsbörda. Vad angår statskontorets verksamhet som remissinstans torde i betraktande av pågående och planerade utredningsarbeten på skilda områden någon minskning i remissernas antal icke vara att förvänta. Vidkommande särskilt den fortlöpande granskningen av olika ämbetsverks och myndigheters anslagsäskanden lär krigsårens besparingspolitik på det civila området komma att framkalla anspråk på en snar återgång till fredsstandard, vilket torde ställa ökade krav på den grundlighet, med vilken äskandena böra underkastas granskning vid remissbehandlingen. Beträffande den mera speciella verksamhet, som utövas av ämbetsverkets fond- och pensionsbyråer, är icke att räkna med arbetsminskning utan tvärtom alltjämt fortgående arbetsökning.

Statskontoret handhar utbetalning av bostadsanskaffningslån, som beviljas av statens byggnadslånebyrå. Denna lånerörelse har fortsatt att växa i en takt, som gjort viss personalförstärkning å fondbyrån ofrånkomlig redan under innevarande budgetår. Ämbetsverket har sålunda måst öka antalet icke-ordinarie biträden i skrivbiträdesgraden med tre och beräknar trots anskaffning av arbetsbesparande bokföringsmaskiner eventuellt bliva nödsakat nyanställa ytterligare två biträden nästkommande budgetår.

För det biträde, som under kamrerarens överinseende leder och fördelar arbetet å avdelningen bör inrättas en extra ordinarie kanslibiträdestjänst i 7 lönegraden. För närvarande är tjänsten hänförd till lönegrad Eo 4. De göromål, vilka utföras av nämnda e. o. kontorsbiträde, äro i huvudsak anteckning å lånekort av beviljade lån, beslut om ändringar i lånen, amorteringsplaner, utskrivning av anordningar för utbetalning till låneförmedlare av beviljade lån, konto- och memorialbokföring för lånefonden, m. m.

Dessutom har under senare år behov framträtt av en amanuensbefattning å fondbyrån för biträde åt byråchefen och för avlastning från huvudkamreraren av vissa göromål i samband med lånerörelsen. Statskontoret har därför i sina anslagsäskanden räknat med ytterligare en amanuens i lönegrad Eo 15.

De för den i samband med statskontorets övertagande av ärendena rörande pension åt reservstats- och reservpersonalen inrättade kanslibiträdesbefattningen avsedda arbetsuppgifterna ha måst uppdelas på tre biträden, varför en differentiering av lönerna dem emellan i längden framstår såsom sakligt omotiverad och orättvis. Statskontoret har därför för nästkommande budgetår ansett sig böra utgå från att ytterligare två e. o. kanslibiträdesbefattningar inrättas å familjepensionsexpeditionen. Därjämte har det syntts skäligt, att det biträde å pensionsbyrån, som har att under förste revisorns överinseende föra anteckningar i utgiftsböckerna angående anslagsbelastningen samt övervaka inbetalningen av avgifter enligt vissa äldre familjepensionsreglementen, speciellt reglementet för prästerskapets änke- och pupillkassa, jämväl erhåller kanslibiträdes tjänste- och löneställning.

På första utgiftsbyrån har arbetet med granskning av rekvisitioner av arvoden och ersättningar från kommittéer och sakkunniga krävt förstärkning av arbetskraften. Arbetsvolymen har ökat successivt, vilket måhända bäst belyses av ökningen av statens utgifter för kommittéväsendet. För budgetåren 1941/42—1944/45 uppgingo utgifterna sålunda till respektive 2,1, 2,5, 2,8 och 3,3 miljoner kronor. Erfarenheten synes giva vid handen, att den förberedande granskningen av räkningarna utan olägenhet kan anförtros åt ett biträde, vilket torde böra placeras i lönegrad Eo 7. Hittills har arbetsförstärkningen provisoriskt kunnat åvägbringas genom överflyttning av biträ-

deshjälپ från andra avdelningar inom verket, vilket i längden icke är möjligt. Statskontoret hemställer därför om en förstärkning av anslagsposten till icke-ordinarie personal för avlönande av ett extra ordinarie kanslibitråde.

De av statskontoret föreslagna personalförändringarna ha beräknats medföra en nettoökning av kostnaderna för avlöningar till icke-ordinarie personal med i runt tal 6 000 kronor. Med hänsyn till beräknad belastning å anslagsposten för innevarande budgetår har emellertid statskontoret uppskattat utgifterna under ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår till 230 000 kronor, eller 14 000 kronor mera än det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

Posten till rörligt tillägg föreslår statskontoret höjd till 80 000 kronor.

Statskontorets förslag om ordinariesättning av fyra extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningar kan jag biträda. På grund härav torde anslagsposten till avlöningar till ordinarie personal böra höjas med i runt tal 12 000 kronor till 320 000 kronor. *Departements-  
chefen.*

I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal synes en höjning vara erforderlig för förstärkning av personalen dels på fondbyrån på grund av ökningen i arbetet med utbetalning av bostadsanskaffningslån, dels på första utgiftsbyrån för utbetalning av kommittéersättningar. Statskontorets förslag om sådan förstärkning tillstyrker jag men anser mig icke böra förorda ökad medelstillelning för uppflyttning till lönegrad Eo 7 av vissa kontorsbiträden. På grund av vad sålunda föreslagits torde, efter avdrag för kostnadsminskningen genom ordinariesättning av fyra kontorsbiträden, erfordras en höjning av anslagsposten med i runt tal 5 000 kronor. Redan under innevarande budgetår har emellertid fondbyråns arbetsbelastning föranlett en ökning av biträdespersonalen, vilken är ofrånkomlig jämväl under nästa budgetår, varför en ytterligare höjning med lågt räknat 5 000 kronor torde vara nödvändig. Jag förordar, att anslagsposten höjes med 10 000 kronor till 226 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas med 3 000 kronor till 79 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statskontoret:

#### Personalförteckning.

| Befattning                         | Lönegrad |
|------------------------------------|----------|
| Tjänstemän å ordinarie stat:       |          |
| 1 generaldirektör .....            | B 3      |
| 5 statskommissarier .....          | A 30     |
| 1 byrådirektör och ombudsman ..... | A 28     |
| 3 förste byråsekreterare .....     | A 26     |

**Sjunde huvudtiteln.**

| Befattning                     | Lönegrad |
|--------------------------------|----------|
| 1 kamrerare .....              | A 26     |
| 1 biträdande ombudsman .....   | A 24     |
| 1 förste revisor .....         | A 24     |
| 1 kamrerare .....              | A 24     |
| 1 tryckerikonsulent .....      | A 24     |
| 2 byråsekreterare .....        | A 21     |
| 6 revisorer .....              | A 21     |
| 1 räntmästare .....            | A 21     |
| 1 registrator .....            | A 14     |
| 3 kansliskrivare .....         | A 11     |
| 1 förste expeditionsvakt ..... | A 7      |
| 5 kanslibiträden .....         | A 7      |
| 5 expeditionsvakter .....      | A 5      |
| 11 kontorsbiträden .....       | A 4      |
| 3 skrivbiträden .....          | A 2      |

**Tjänstemän å övergångsstat:**

|                                |      |
|--------------------------------|------|
| 1 räntmästare .....            | A 22 |
| 1 revisor .....                | A 21 |
| 1 förste expeditionsvakt ..... | A 7  |

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:**

|                                |       |
|--------------------------------|-------|
| 1 förste byråsekreterare ..... | Eo 26 |
| 1 förste revisor .....         | Eo 24 |
| 3 byråsekreterare .....        | Eo 21 |

*Anm.* Den å ordinarie stat upptagna räntmästartjänsten skall hållas vakant, intill dess den å övergångsstat uppförde räntmästaren avgår från sin befattning;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Avlöningsstat.**

|                                                                  |                |
|------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i> ..... | kronor 320 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..                    | » 226 000      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i> .....                      | » 79 000       |

Summa kronor 625 000;

*dels* ock till Statskontoret: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 625 000.

[7.] **4. Statskontoret: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 115 000 kronor.

Den 4 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statskontoret, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1945/46 (statsliggaren s. 422). Omkostnadsstaten upptager bland annat en anslagspost till publikationstryck å 30 000 kronor samt under anslagsposten till övriga utgifter en delpost till besiktning och värdering av fastigheter å 1 500 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 23 augusti 1945 samt i skrivelse den 22 november 1945 har *statskontoret* framlagt förslag angående medelsbehovet för omkostnader. Beträffande anslagsposten till publikationstryck har statskontoret anfört att tryckningen av statsliggaren för budgetåret 1945/46 dragit en nettokostnad av 32 719 kronor. Då det icke kunde förväntas att kostnaden för tryckning av statsliggaren för nästa budgetår skulle bli lägre än för innevarande budgetår, har statskontoret föreslagit en höjning av anslagsposten med 5 000 kronor till 35 000 kronor för budgetåret 1946/47.

I fråga om delposten till besiktning och värdering av fastigheter har statskontoret med hänsyn till det stora antal inteckningslån, som förfalla till inlösen, föreslagit, att delposten måtte höjas med 500 kronor till 2 000 kronor.

Omkostnadsanslaget skulle alltså enligt statskontorets förslag uppgå till 120 500 kronor.

Med biträdande i huvudsak av statskontorets förslag beräknar jag en höjning av anslagsposten till publikationstryck med 4 500 kronor och av delposten till besiktning och värdering av fastigheter med 500 kronor. Omkostnadsanslaget bör på grund härav höjas med 5 000 kronor till 120 000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statskontoret: Omkostnader* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 120 000.

[8.] **5. Kammarrätten: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är i riksstaten för budgetåret 1945/46 uppfört med 872 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 maj 1945 fastställt personalförteckning för kammarrätten (statsliggaren s. 422) och tillika fastställt följande avlöningsstat att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                           |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 367 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 16 400       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 381 500      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 107 100      |

Summa kronor 872 000.



Enligt av Kungl. Maj:t utfärdad föreskrift äger kammarrätten att av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för budgetåret 1945/46 disponera högst 4 600 kronor till ersättningar till sakkunniga i frågor rörande bokföring och balansteknik samt uppskattning av inkomst av skog.

I skrivelse den 11 september 1945 har *kammarrätten* gjort framställning om medelsanvisning för budgetåret 1946/47. Därvid har kammarrätten upptagit anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till oförändrat belopp, 367 000 kronor. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har beräknats till 26 200 kronor, vilket innebär en ökning med 9 800 kronor, föranledd av att fastighetstaxeringsdivisionen under budgetåret 1946/47 beräknas sammanträda till ordinarie session sju månader längre än under innevarande budgetår.

I fråga om posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har kammarrätten räknat med en nettohöjning av 20 700 kronor till 402 200 kronor. Därvid har beräknats för ökade avlöningar åt sex föredragandeaspiranter 7 000 kronor, för avlöning åt två adjungerade ledamöter å fastighetsdivisionen 6 900 kronor, för förstärkning av skrivpersonalen med tre extra skrivbiträden 6 000 kronor samt för uppflyttning av förste amanuensen å aktuariiekontoret till lönegraden Eo 20 ett belopp av 800 kronor.

Till stöd för förslaget om avlöningsförstärkning åt föredragandeaspiranter m. fl. har kammarrätten i huvudsak anfört följande.

För arbetets behöriga gång å kansliet och för nödig tillgång å personal för vikariatsförordnande såsom extra föredragande och adjungerad ledamot samt såsom föredragandeaspiranter har kammarrätten beträffande icke-ordinarie, juridiskt utbildad personal för närvarande behov av minst 40 personer, nämligen — utom förste amanuenser och amanuenser till ett sammanlagt antal av 15 — extra tjänstemän och så kallade tillfälliga befattningshavare, vilkas antal tillhoppa icke bör understiga 25. Ifrågavarande två grupper tjänstemän avlönas med begynnelselönen enligt lönegrad Ex 15:12. Av de enligt denna lönegrad avlönade befattningshavarna i kammarrätten erhålla för närvarande allenast 15 heltidsavlöning, medan 7 erhålla  $\frac{7}{10}$ -avlöning och 3 halvtidsavlöning. Dessa befattningshavares avlöning uppgår således till respektive 382 kronor 50 öre, 267 kronor 75 öre och 191 kronor 25 öre eller, jämte vederbörliga tillägg, till respektive 500 kronor 90 öre, 350 kronor 50 öre och 250 kronor 45 öre, allt per månad räknat. På grund av dessa avlöningsförhållanden ha under det gångna budgetåret ett icke ringa antal av tjänstemännen lämnat sin tjänst i kammarrätten för bättre anställningar å annat håll.

Kammarrätten anser sig såväl av billighetsskäl som ock för möjliggörande av nöjaktig rekrytering böra hemställa om en höjning av anslaget till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för nästkommande budgetår med i runt tal 7 000 kronor, varigenom heltidsavlöning kunde utgå till 18 tjänstemän, under det att de 7 yngsta finge åtnöjas med  $\frac{7}{10}$ -avlöning.

I fråga om avlöning åt två adjungerade ledamöter å fastighetstaxeringsdivisionen har kammarrätten anfört följande.

Enligt gällande bestämmelser skall fastighetstaxeringsdivisionen bestå bland annat av tre ordinarie ledamöter, av vilka en är ordförande, samt assessorer eller adjungerade ledamöter till det antal, som i särskild ordning bestämmes. Antalet assessorer å divisionen under dess ordinarie sessioner har hittills varit fyra. Om så nu skulle ske, medförde det en utökning under sessionstiden av i kammarrättens stat nu upptagna antal assessorer från 14 till 16. Behovet av denna utökning kan emellertid lämpligen fyllas genom förordnande av två därför kvalificerade personer i kammarrätten att i egenkap av adjungerade ledamöter biträda kammarrätten med rätt för dem att uppbära vikariatsersättning enligt 19 § 2 mom. civila icke-ordinariereglementet såsom vid förordnande såsom vikarie å assessorstjänst i lönegrad Eo 27. Den merutgift som föranledes härav kompenseras i någon mån av att å fastighetstaxeringsdivisionen extra föredragande icke skall indelas till tjänstgöring. Med hänsyn emellertid till den knappa beräkningen av det nu anvisade anslaget till avlöningar till icke-ordinarie personal anser sig kammarrätten likväl för täckande av omförmälda merkostnad böra för nästkommande budgetår föreslå en höjning av anslaget med i runt tal 6 900 kronor.

Vad angår förstärkningen av skrivpersonalen har kammarrätten i huvudsak anfört följande.

För att medhinna renskrivningsarbetet m. m. å divisionerna erfordras att minst två biträden äro indelade till tjänstgöring å varje division, därav det ena bär ansvaret för arbetets behöriga gång. Detta system har, före tillkomsten av den åttonde divisionen, någon tid tillämpats, med påföljd att tiden för expedition av kammarrättens utslag och andra utgående handlingar — vilken tid dessförinnan i genomsnitt utgjorde så mycket som en månad — kunnat väsentligen nedbringas.

Enär antalet för renskrivningsarbete å divisionerna nu tillgänglig personal i kammarrätten icke efter inrättandet av den åttonde divisionen fullt förslår till en sådan indelning som nyss nämnts, får kammarrätten anmäla, att kammarrätten från och med nästkommande budgetår anser sig behöva anställa ytterligare ett extra skrivbiträde med avlöning enligt lönegrad Ex 2: b. Den härav föranledda merkostnaden kommer att belöpa sig till 2 382 kronor om året.

Emellertid erfordras därutöver 2 extra skrivbiträden under den tid av cirka 9 månader, då fastighetstaxeringsdivisionen under instundande budgetår kommer att hålla ordinarie session. Enligt vad erfarenheten gav vid handen, behövdes under närmast föregående ordinarie session med nämnda division 4 skrivbiträden för behörigt utförande av på skrivpersonalen ankommande arbete. Enahanda förhållande torde säkerligen komma att föreligga under instundande ordinarie session. Kostnaden för ifrågavarande 2 extra skrivbiträden belöper sig till 3 573 kronor.

Frågan om uppflyttning av amanuensbefattningen å aktuarietkontoret från lönegraden Eo 18 till Eo 20 har upptagits efter en framställning av aktuarien i kammarrätten. Ämbetsverket har för sin del anfört följande.

Med hänsyn till omfattningen och kvaliteten av de till ifrågavarande tjänst hörande göromål — bestående bland annat i att biträda aktuarien med det synnerligen viktiga, insiktskrävande och besvärliga arbetet med målens konferering, vilket arbete avser att förhindra att stridiga utslag meddelas i likartade mål — har kammarrätten intet att erinra mot att ifrågavarande

tjänst från och med budgetåret 1946/47 uppflyttas i lönegrad Eo 20. De härav föranledda merkostnaderna torde komma att uppgå till 800 kronor om året.

Delposten till rörligt tillägg har beräknats till oförändrat belopp.

Enligt ämbetsverkets förslag skulle avlöningsanslaget under budgetåret 1946/47 sålunda uppgå till  $(367\ 000 + 26\ 200 + 402\ 200 + 107\ 100 =)$  902 500 kronor eller 30 500 kronor mer än för innevarande budgetår.

I samband härmed må nämnas, att *riksdagens justitieombudsman* med skrivelse den 16 mars 1945 till chefen för finansdepartementet för kännedom överlämnat ett av honom handlagt ärende angående dröjsmål vid expediering av kammarrättens utslag. Justitieombudsmannen har anfört, att det påtalade dröjsmålet syntes bero på begränsningen av den arbetskraft, som står till kammarrättens förfogande, samt på ämbetsverkets lokalförhållanden.

*Departements-  
chefen.*

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde, på sätt kammarrätten föreslagit, beräknas till oförändrat belopp.

I enlighet med ämbetsverkets förslag förordar jag en av fastighetstaxeringsdivisionens längre session föranledd höjning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 9 800 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan jag tillstyrka ökad medelsanvisning med 7 000 kronor för förbättrade avlöningar åt föredragandeaspiranter samt 5 500 kronor till vikariatersättning åt två adjungerade ledamöter å fastighetstaxeringsdivisionen. Förslaget att anställa ett extra skrivbiträde å åttonde divisionen och två extra skrivbiträden å fastighetstaxeringsdivisionen anser jag mig i det uppkomna läget böra biträda, men vill samtidigt understryka angelägenheten av att inom kammarrätten, så snart lokalförhållandena det medgiva, inrättas en skrivcentral, varigenom större effektivitet i biträdespersonalens arbete bör kunna uppnås än vid nuvarande uppdelning på divisioner. Kostnaderna för biträdespersonalens ökning torde kunna beräknas till omkring 6 000 kronor. För uppflyttning av förste amanuensbefattningen å aktuarielokontoret till lönegraden Eo 20 har jag icke funnit anledning äska medel. På grund härav bör anslagsposten upptagas med ett belopp av 400 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas ett belopp av 106 800 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

## Avlöningsstat.

|                                                                                         |                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                       | kronor 367 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .. | » 26 200       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                  | » 400 000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                            | » 106 800      |

---

Summa kronor 900 000;

*dels ock till Kammarrätten: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 900 000.*

[9.] **6. Kammarrätten: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 52 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 4 maj 1945 fastställt följande omkostnadsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

## Utgifter:

|                                             |              |
|---------------------------------------------|--------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 3 500 |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....       | » 50 100     |
| <hr/>                                       |              |
| Summa kronor 53 600                         |              |

## Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för uppvärmning av vissa av riksräkenskapsverket och riksarkivet disponerade lokaler:

|                               |                      |
|-------------------------------|----------------------|
| av riksräkenskapsverket ..... | kronor 600           |
| av riksarkivet .....          | » 1 000 kronor 1 600 |

---

Nettoutgift kronor 52 000.

Av posten till expenser må tagas i anspråk till bränsle, lyse och vatten förslagsvis 8 000 kronor och till övriga expenser högst 42 100 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 11 september 1945 har *kammarrätten* beräknat omkostnadsanslaget till 39 500 kronor, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 12 500 kronor.

Av det till övriga expenser anvisade beloppet 42 100 kronor avsåg 12 500 kronor engångskostnader för nyanskaffning av möbler och kontorsmaskiner för den nya divisionen samt 1 500 kronor engångskostnader för komplettering av kammarrättens bokförråd.

Vid beräkning av kostnaderna till övriga expenser för budgetåret 1946/47 har kammarrätten förutsatt, att beloppet 42 100 kronor skulle minskas med

engångsbeloppet 12 500 kronor men ansett önskvärt att ytterligare 1 500 kronor skulle anvisas till komplettering av bokförrådet. Delposten till övriga expenser skulle sålunda upptagas till 29 600 kronor.

Någon annan förändring i den för budgetåret 1945/46 fastställda omkostnadsstaten har icke ifrågasatts, vilket innebär, att anslaget skulle upptagas till 39 500 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Jag kan i huvudsak biträda kammarrättens beräkning av omkostnadsanslaget och förordar endast den begränsningen, att särskilda medel icke anvisas för ytterligare eventuellt erforderlig komplettering av kammarrättens bokförråd utan att kostnaderna härför bestridas inom ramen av de medel, som normalt böra avses till övriga expenser, eller 28 100 kronor. Omkostnadsanslaget torde på grund härav böra upptagas till 38 000 kronor.

Jag hemställer sålunda att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 38 000.

[10.] **7. Kammarrätten: Kammarrättens årsbok, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 5 000 kronor. Beträffande de arvoden, som må utgå av anslaget, har Kungl. Maj:t meddelat beslut den 4 maj 1945 (statsliggaren s. 424).

I sin förenämnda skrivelse den 11 september 1945 har *kammarrätten* framhållit, att ifrågavarande anslagsbelopp för budgetåret 1944/45 på grund av vidgad omfattning hos årsboken överskridits med 1 323 kronor samt att en ytterligare höjning på grund av ökade tryckningskostnader under nästa budgetår vore att förvänta.

*Departements-  
chefen.*

Jag förordar, att anslagsbeloppet för nästa budgetår beräknas till 6 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kammarrätten: Kammarrättens årsbok* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 6 000.

[11.] **8. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget med 488 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *statistiska centralbyrån* gjort framställning om medelsbehovet för budgetåret 1946/47 och därvid föreslagit, att för sagda budgetår måtte under förevarande anslag anvisas ett belopp av 537 100 kronor.

Vid överväganden om rationaliseringsåtgärder inom försvarsväsendets område har upptagits fråga om en sammanslagning av det militära fordonsregistret med det centrala automobilregister, som föres hos statistiska centralbyrån. Detta spörsmål, som avsevärt påverkar medelsbehovet under förvarande anslag, påkallar enligt vad jag inhämtat ytterligare beredning, innan förslag kan föreläggas riksdagen. Vissa förslag angående genomförandet av folkbokföringsreformen, vilka påverka avlöningsanslaget till statistiska centralbyrån, torde jämväl komma att senare föreläggas riksdagen. På grund av dessa omständigheter torde med prövningen av medelsbehovet under statistiska centralbyråns anslag till avlöning till personal för verksamheten i allmänhet böra anstå och detta anslag i riksstatförslaget upptagas med endast beräknat belopp. Anslaget torde därvid lämpligen böra uppföras med samma belopp som i gällande riksstat.

*Departements-  
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 488 000.

[12.] **9. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid 1945 års folkräkning, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 298 till 1945 års riksdag har riksdagen för budgetåret 1945/46 anvisat dels till avlöningar till personal vid 1945 års folkräkning ett reservationsanslag av 200 000 kronor, dels ock till ersättningar till kyrkobokförare vid 1945 års folkräkning ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

Kungl. Maj:t har i brev den 29 juni 1945 bemyndigat statistiska centralbyrån att inom ramen av för ändamålet anvisade medel verkställa en allmän folkräkning per den 31 december 1945. I samma brev har Kungl. Maj:t bemyndigat statistiska centralbyrån att bestrida kostnaderna för tryckning av mantalsblanketter och förhyrning av maskiner samt övriga omkostnader för folkräkningen utom kostnaderna för lokalförhyrning och ersättning till kyrkobokförarna från vederbörliga omkostnadsposter i den för statistiska centralbyrån den 4 maj 1945 fastställda omkostnadsstaten.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1945 har *statistiska centralbyrån* gjort framställning om medelsbehovet för budgetåret 1946/47 och därvid framhållit, att arbetet med folkräkningen under nämnda budgetår borde bedrivas i största möjliga omfattning. Det vore centralbyråns avsikt att, om erforderligt lokalutrymme kunde ställas till förfogande för ändamålet, anställa en personal på närmare 200 personer. Kostnaderna till avlöning för ifrågasvarande personal har centralbyrån beräknat till 675 000 kronor. I denna summa inginge icke kostnaden för kristillägg och provisoriska lönetillägg.

Vid denna anslagsberäkning har, enligt vad centralbyrån framhåller, hänsyn icke tagits till den i folkräkningsplanen ifrågasatta specialundersökningen

angående befolkningens hälsotillstånd och sjukdomsfrekvens, för vilken kostnaderna uppskattats till 725 000 kronor. Centralbyrån har förutsatt att en ytterligare prövning skulle ägnas åt denna undersökning för att nedbringa kostnaderna för densamma.

Departements-  
chefen.

Jag finner det angeläget, att bearbetningen av folkräkningsmaterialet bedrivs i den snabba takt, som avsetts i statistiska centralbyråns skrivelse, och kan biträda ämbetsverkets förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid 1945 års folkräkning* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 675 000.

[13.] **10. Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid 1946 års valstatistik, reservationsanslag.** Av 1942 års riksdag anvisades ett reservationsanslag å 21 000 kronor till avlöningar till personal vid 1942 års valstatistik. Av anslaget, som var avsett för utarbetande av statistik över de kommunala valen år 1942, bestredos avlöningskostnaderna dels för den tjänsteman, som erhöll i uppdrag att leda arbetet och som under en tid av 8 månader förordnades att mot vikariatslön såsom aktuarie bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman tillhörande lönegraden A 21, dels ock för den icke-ordinarie personal i övrigt, som erfordrades för ändamålet.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1945 har *statistiska centralbyrån* beräknat kostnaderna för statistik över 1946 års kommunala val till samma belopp som kostnaderna för 1942 års valstatistik, eller 21 000 kronor, under förutsättning dock att statistiken erhöles ungefär samma omfattning som år 1942.

Departements-  
chefen.

I likhet med statistiska centralbyrån finner jag lämpligt, att särskilda medel anvisas för täckande av kostnaderna för statistiken över de kommunala valen år 1946. Mot centralbyråns beräkningar har jag ingen erinran att göra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid 1946 års valstatistik* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 21 000.

[14.] **11. Statistiska centralbyrån: Omkostnader, förslagsanslag.** Ifrågasättande anslag är i riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget med 145 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1945 har *statistiska centralbyrån* gjort framställning om medelsbehovet för budgetåret 1946/47 och därvid föreslagit, att för sagda budgetår måtte anvisas ett belopp av 437 400 kro-

nor. Anslagsposten till expenser, som beräknats till 313 000 kronor, avser enligt förslaget att täcka kostnaderna för bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser ej blott för centralbyråns verksamhet i allmänhet utan även för 1945 års folkräkning och 1946 års valstatistik m. m.

Av samma skäl, som jag anfört vid anmälan av det allmänna avlöningsanslaget till statistiska centralbyrån, bör nu ifrågavarande anslag upptagas med endast beräknat belopp. Anslaget torde därvid lämpligen böra uppföras med samma belopp som i gällande riksstat. Departements-  
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 145 000.

[15.] **12. Statistiska centralbyrån: Bibliotekets underhåll, reservationsanslag.** I sin förut omförmälda skrivelse den 31 augusti 1945 har *statistiska centralbyrån* gjort framställning om att ifrågavarande anslag måtte i riksstaten för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 4 000 kronor.

Med biträdande av centralbyråns förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t Departements-  
chefen. måtte föreslå riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Bibliotekets underhåll* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 4 000.

[16.] **13. Riksräkenskapsverket: Avlöningar, förslagsanslag.** Riksräkenskapsverkets avlöningsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 743 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 maj 1945 fastställt personalförteckning för riksräkenskapsverket (statsliggaren s. 428) och tillika fastställt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

|                                                                   |                |
|-------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 501 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....                   | » 146 000      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 96 000       |
| Summa kronor 743 000.                                             |                |

Under rubriken Riksräkenskapsverket: Förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m. har därjämte för budgetåret 1945/46 anvisats ett obetecknat krisanslag av 134 500 kronor, varav 125 000 kronor till avlöningar och 9 500 kronor till omkostnader.



I skrivelse den 30 augusti 1945 har *riksräkenskapsverket* gjort framställning om medel för budgetåret 1946/47 och därvid förutsatt, att nyssnämnda förstärkningsanslag skulle inarbetas i ämbetsverkets avlönings- och omkostnadsanslag. Ämbetsverket har föreslagit, att en ny byrådirektörstjänst i lönegrad A 26 skulle inrättas med uppgift att varje år utarbета en systematisk redogörelse för avgöranden och tolkningsanvisningar i den statliga revisionsverksamheten. I likhet med föregående år har ämbetsverket hemställt *dels* om utbyte av fyra kanslibiträdestjänster å revisionsbyråerna mot kansliskrivartjänster i lönegrad A 11 och av en kontoristtjänst å budgetbyrån mot en kansliskrivartjänst i lönegrad A 11, *dels ock* om nyinrättande av en kontoristtjänst i lönegrad A 9 å finansstatistiska byrån. Vidare har riksräkenskapsverket föreslagit att fem extra ordinarie kontorsbiträdestjänster skulle överföras å ordinarie stat samt att två skrivbiträdestjänster skulle uppflyttas till kontorsbiträdestjänster. Slutligen har ämbetsverket hemställt om förstärkning av personalen å revisionsbyråerna med en revisionstjänsteman och nio befattningshavare i biträdesgrad.

Vad först angår inrättande av den förutnämnda byrådirektörstjänsten har riksräkenskapsverket anfört i huvudsak följande.

Riksräkenskapsverkets upplysningsverksamhet har hittills i huvudsak icke sträckt sig utöver ett besvarande, muntligen eller skriftligen, av framställda förfrågningar. Redan den på detta sätt begränsade verksamheten har visat sig vara av den största betydelse, då det gällt att förebygga felaktigheter. Än större fördelar skulle emellertid enligt ämbetsverkets mening stå att vinna, därest upplysningsverksamheten utsträcktes till att omfatta åtgärder vidtagna jämväl på verkets eget initiativ. Sålunda bör i fall, då av riksräkenskapsverket meddelad tolkningsanvisning avser fråga av principiell betydelse och därjämte av allmän räckvidd, tolkningsanvisningen genom cirkulär eller på annat sätt tillställas alla de myndigheter, som i sin verksamhet kunna ha intresse därav. Jämväl beslut i anmärkningsmål böra, i den mån de kunna tjäna myndigheterna till ledning, på samma sätt meddelas myndigheterna.

Erinras må i detta sammanhang, att riksdagens år 1940 församlade revisorer under § 27 av sin berättelse uttalat önskvärldheten av att de iakttagelser, som gjordes vid granskningen inom samtliga de reviderande verken, genom riksräkenskapsverkets försorg systematiserades och sammanfördes i revisionsberättelser, som upprättades för varje år och överlämnades även till riksdagens revisorer.

Det sålunda framförda önskemålet om en av riksräkenskapsverket upprättad revisionsberättelse, innefattande jämväl en redogörelse för specialrevisionernas verksamhet, bör enligt riksräkenskapsverkets mening nu förverkligas. För att det med revisionsberättelsen avsedda syftet skall ernås finner riksräkenskapsverket numera, att berättelsen lämpligen bör utgivas i tryck.

Ämbetsverket anser erforderligt, att en särskild befattning i A 26 utanför byråindelningen bör inrättas med uppgift att utarbета ifrågavarande revisionsberättelse.

Till stöd för uppflyttningen av fyra kanslibiträdestjänster och en kontoristtjänst till kansliskrivartjänster och för inrättande av en ny kontoristtjänst å finansstatistiska byrån har riksräkenskapsverket åberopat samma synpunkter, som anfördes i fjolårets statsverksproposition.

För att skapa bättre möjligheter för den icke-ordinarie biträdespersonalen att vinna befordran till ordinarie anställning har riksräkenskapsverket hemställt, att 5 extra ordinarie kontorsbiträden skulle överföras till ordinarie stat och härom anfört bland annat följande.

Sedan år 1939 har antalet ordinarie biträdesbefattningshavare icke utökats. En viss förskjutning till förmån för tjänster i högre lönegrad har dock ägt rum i samband med inrättandet av ett antal kontoristtjänster. Det på grund av det växande arbetsmaterialet ökade behovet av arbetskraft har uteslutande tillgodosetts genom nyanställning av icke-ordinarie personal. Av biträdespersonalen har nu 31 ordinarie och 52 icke-ordinarie anställningar. Med hänsyn till att den personal i biträdesgrad ämbetsverket för närvarande förfogar över är otillräcklig för fullgörande av verkets nuvarande arbetsuppgifter och även efter en återgång till normala förhållanden utgör ett minimum av personalbehov, föreligga enligt ämbetsverkets mening starka skäl för ett överförande från icke-ordinarie anställning till ordinarie stat av ett antal kontorsbiträdesbefattningar.

Förslaget att uppflytta två skrivbiträdestjänster till kontorsbiträdestjänster har ämbetsverket motiverat med att innehavarna av dessa befattningar utförde arbetsuppgifter av samma art, som ålåg kontorsbiträden.

Såsom bakgrund till förslaget om personalförstärkning å revisionsbyråerna med en revisionstjänsteman och nio biträden har riksräkenskapsverket lämnat en ingående redogörelse för arbetsuppgifterna på olika byråer och den personal, som för närvarande står till buds för fullgörande av dessa uppgifter. Beträffande denna redogörelse får jag hänvisa till handlingarna i ärendet.

Riksräkenskapsverket har i samband med framläggande av sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om ändrad tjänstebenenämning för revisionskommisarierna. Dessa befattningshavare såväl hos riksräkenskapsverket som försvarets civilförvaltning ha i skrivelse den 30 november 1944 gjort framställning att tjänstebenenämningen revisionskommisarie måtte utbytas mot byrådirektör. Riksräkenskapsverket har funnit goda skäl tala för en dylik ändring och hemställt, att den måtte införas i personalförteckningen.

Riksräkenskapsverket har beräknat utgifterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän under nästa budgetår till 536 000 kronor mot för innevarande budgetår anvisade 501 000 kronor. Ämbetsverket har därvid räknat med att liksom under innevarande budgetår revisionskommisariatetjänsterna å första och fjärde revisionskontoren samt kontoristbefattningen på andra revisionsbyrå skola vara dubblerade. Vidare har förutsatts, att de till indragning föreslagna fyra kanslibiträdesbefattningarna bli vakanta och kunna indragas vid det nya budgetårets ingång.

Ämbetsverket har föreslagit, att i anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal skulle inräknas den del av de från krisanslaget till förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m. utgående avlöningarna, som icke utgöres av rörligt tillägg. Av det för avlöningar ur krisanslaget avsedda beloppet, 125 000 kronor, ha 10 procent be-

räknats hänföra sig till rörligt tillägg. På grund härav skulle icke-ordinarie-posten uppräknas med 112 500 kronor. Den föreslagna utökningen av den icke-ordinarie personalen med en revisionstjänsteman och nio befattningshavare i biträdesgrad å revisionsbyråerna, skulle vidare medföra en utgiftsökning å 29 500 kronor under denna anslagspost. Å andra sidan skulle överförandet till ordinarie stat av fem extra ordinarie kontorsbiträden innebära en minskning av kostnaderna med 15 700 kronor. Anslagsposten skulle sålunda enligt förslaget upptagas till  $(146\,000 + 112\,500 + 29\,500 - 15\,700 =)$  avrundat 272 000 kronor.

Till stöd för förslaget om inarbetande av krisanslaget i de ordinarie anslagen har riksräkenskapsverket anfört i huvudsak följande.

Utöver de skäl, riksräkenskapsverket i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår åberopat, får riksräkenskapsverket såsom ytterligare stöd för denna sin hemställan framhålla, att verkets nuvarande personal icke täcker det faktiska behovet under fredstid och att beteckningen förstärkningsanslag sålunda är missvisande. Ett inarbetande av förstärkningsanslaget i de ordinarie anslagen är vidare en förutsättning för ordnandet av den kvinnliga personalens anställningsförhållanden på ett sätt, som tillmötesgår denna personals befogade anspråk. Slutligen må nämnas, att uppdelningen av avlöningskostnaderna å avlöningsanslaget och å krisanslaget visat sig medföra svårighet att beräkna medelsåtgången å vardera anslaget. En följd härav har blivit, att anvisade anslagsmedel — för förebyggande av anslagsöverskridande — icke kommit att helt utnyttjas.

Kostnaderna för rörligt tillägg har riksräkenskapsverket beräknat till 113 000 kronor, vilket — fränsett överföringen av 12 500 kronor från krisanslaget — innebär en ökning med 4 500 kronor.

Enligt riksräkenskapsverkets förslag skulle sålunda avlöningsanslaget för nästa budgetår uppgå till  $(536\,000 + 272\,000 + 113\,000 =)$  921 000 kronor. Ökningen i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet skulle — förutom överföringen från krisanslaget — utgöra 53 000 kronor.

I en den 9 november 1945 dagtecknad promemoria har generaldirektören och chefen för riksräkenskapsverket *P. S. Runemark* lämnat en översikt över ämbetsverkets uppgifter beträffande skattekontrollen vid genomförandet av uppbördsreformen. Enligt vad i promemorian anföres ställes verket genom reformen inför delvis nya, väsentliga och icke lättlösta arbetsuppgifter. En förutsättning för fullgörandet av den centrala uppgift på ifrågavarande område, som tillagts verket, vore att dess organisation förstärktes.

*Departements-  
chefen.*

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har riksräkenskapsverket till behandling upptagit flera olika spørsmål om verkets organisation och arbetsformer, vilka aktualiserats av övergången till fredsförhållanden och statsverksamhetens fortgående vidgning. Genom den kommande uppbördsreformen påverkas vidare ämbetsverkets arbetsuppgifter i väsentlig grad. Då det icke varit möjligt att utan mera ingående undersökningar taga ställning till de organisatoriska och revisionstekniska spørsmål, som riksräkenskapsverkets förslag innefatta, har jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21

december 1945 tillkallat särskilda sakkunniga med uppdrag att verkställa en allmän översyn över riksräkenskapsverkets organisation och arbetsuppgifter.

I avvaktan på resultatet av denna utredning har jag ansett mig böra vid beräkning av medelsbehovet utgå ifrån att ämbetsverkets organisation i stort sett skall vara oförändrad. Jag kan sålunda icke nu biträda förslaget om inrättande av en byrådirektörstjänst i lönegraden A 26. Vidare torde med den ifrågasatta uppflyttningen av viss biträdespersonal till kansliskrivare i lönegrad A 11, inrättandet av en ny kontoristtjänst i lönegraden A 9 å finansstatistiska byrån och uppflyttningen av två skrivbiträden till kontorsbiträden böra anstå. Några erinringar synas mig däremot knappast kunna göras mot förslaget att nu bereda fem extra ordinarie kontorsbiträden ordinarie anställning. Vid bifall till detta förslag synes anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* böra ökas med i runt tal 16 000 kronor och sålunda upptagas till 517 000 kronor.

Anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* torde böra beräknas med utgångspunkt från att det särskilda krisanslaget kvarstår oförändrat under nästa budgetår. Hinder synes emellertid icke böra möta mot extra-ordinariesättning i skälig omfattning av personal, som avlönas från nämnda anslag. Jämväl förslaget om förstärkning av personalen å revisionsbyråerna med en revisionstjänsteman och nio biträden bör bli föremål för närmare övervägande vid den igångsatta utredningen. På grund av överförandet av nyssnämnda fem extra ordinarie kontorsbiträden till ordinarie stat bör ifrågavarande anslagspost minskas med 15 000 kronor till 131 000 kronor.

Anslagsposten *rörligt tillägg* torde med hänsyn till belastningen böra upptagas till 100 000 kronor.

Jag har icke heller funnit anledning att till prövning nu upptaga titelfrågan för revisionskommissarierna.

På grund av det anförda får jag under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för riksräkenskapsverket:

#### Personalförteckning.

| Befattning                    | Lönegrad |
|-------------------------------|----------|
| Tjänstemän å ordinarie stat:  |          |
| 1 generaldirektör .....       | B 3      |
| 4 byråchefer .....            | A 30     |
| 1 byrådirektör .....          | A 28     |
| 4 revisionskommissarier ..... | A 26     |
| 4 förste revisorer .....      | A 24     |
| 26 revisorer .....            | A 21     |
| 8 revisionsassistenten .....  | A 18     |

## Sjunde huvudtiteln.

| Befattning                     | Lönegrad |
|--------------------------------|----------|
| 2 kansliskrivare .....         | A 11     |
| 5 kontorister .....            | A 9      |
| 1 förste expeditionsvakt ..... | A 7      |
| 16 kanslibiträden .....        | A 7      |
| 4 expeditionsvakter .....      | A 5      |
| 11 kontorsbiträden .....       | A 4      |
| 2 skrivbiträden .....          | A 2      |

## Tjänstemän å övergångsstat:

|                    |      |
|--------------------|------|
| 16 revisorer ..... | A 22 |
|--------------------|------|

Anm.: 16 revisorstjänster å ordinarie stat må tillsättas endast i den mån revisorer å övergångsstat avgå från sina befattningar;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för riksräkenskapsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

## Avlöningsstat.

|                                                            |                |
|------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis ..... | kronor 517 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..              | » 131 000      |
| 3. Rörligt tillägg, förslagsvis .....                      | » 100 000      |
| <hr/> Summa kronor 748 000;                                |                |

*dels* ock till Riksräkenskapsverket: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 748 000.

[17.] **14. Riksräkenskapsverket: Omkostnader, förslagsanslag.** Riksräkenskapsverkets anslag till omkostnader är i riksstaten för budgetåret 1945/46 upptaget med 148 000 kronor. Såsom nämnts under föregående punkt ha därjämte 9 500 kronor av ett särskilt krisanslag stått till ämbetsverkets förfogande för bestridande av omkostnader.

Gällande omkostnadsstat har av Kungl. Maj:t fastställts den 4 maj 1945 (statsliggaren s. 428). I staten ingå en post till sjukvård m. m. å 8 000 kronor, en post till reseersättningar å 3 000 kronor, en post till expenser å 128 000 kronor och en post till publikationstryck å 15 000 kronor. Av expensposten må till bränsle, lyse och vatten tagas i anspråk förslagsvis 9 000 kronor samt till övriga expenser högst 39 000 kronor för eget behov och förslagsvis 80 000 kronor för annat än eget behov. Särskilda uppbördsmedel ha upptagits med 6 000 kronor.

Av krisanslaget ha 1 000 kronor avsetts för sjukvård m. m., 3 500 kronor för reseersättningar och 5 000 kronor för övriga expenser för eget behov.

I sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1945 har riksräkenskapsverket framlagt förslag angående medelsbehovet för omkostnader, varvid ämbets-

verket såsom i föregående punkt angivits gjort framställning om att krisanslaget måtte inarbetas i verkets avlönings- och omkostnadsanslag.

Under de särskilda anslagsposterna ha upptagits samma belopp som för innevarande budgetår med undantag för delposten *övriga expenser* för eget behov, vilken föreslås höjd med 5 000 kronor. Ämbetsverket har härom anfört följande.

Enligt en av ämbetsverket verkställd undersökning beräknas medelsbehovet för renhållning och städning till 13 700 kronor, för skrivmateriel, papper m. m. till 8 100 kronor, för telegram, telefon och annonsering till 6 800 kronor, för bokinköp, bindning av böcker och handlingar till 5 400 kronor ävensom för inköp och underhåll av möbler samt skriv- och räknemaskiner till 15 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär förslaget en höjning med 5 000 kronor, vilken höjning helt hänförs sig till posten inköp av möbler samt skriv- och räknemaskiner. Som motivering för denna höjning må framhållas följande. Riksräkenskapsverket har under de senaste budgetåren erhållit vissa förstärkningar i medelsanvisningen för inköp av kontorsmaskiner. Det oaktat är den maskinutrustning riksräkenskapsverket förfogar över fortfarande otillräcklig och delvis omodern. Detta har bland annat medfört, att ämbetsverket varit nödsakat att i viss utsträckning förhyra maskiner, en ordning som icke i längden kan anses tillräddig. Under krisåren hava även stora svårigheter förelegat att uppbringa lämpliga maskiner. Vid en återgång till normala förhållanden är det oundgängligt att maskinparken kompletteras. Riksräkenskapsverket vill särskilt framhålla, att en ökad maskinell utrustning är påkallad dels med hänsyn till den av riksräkenskapsverket begärda utökningen av personalen — i synnerhet som utökningen väsentligen avser sådan personal, som förutsättes i större utsträckning använda maskiner, — dels ock för att genom rationalisering av arbetet motväga den brist på personal, som även efter den begärda utökningen alltså kommer att råda.

De särskilda uppbördsmedlen ha upptagits med ett oförändrat belopp av 6 000 kronor.

Det för löpande budgetår anvisade omkostnadsanslaget innefattar ett avsevärt belopp, som avsåg att täcka engångskostnader för maskin- och möbelanskaffning. Vad riksräkenskapsverket anfört synes böra föranleda, att ifrågavarande medelsanvisning beviljas jämväl under nästa budgetår. Med hänsyn till att erforderlig komplettering av maskinparken i första hand bör ske genom billigare inköp av krismyndigheternas ej längre behövliga maskiner kan jag dock icke biträda förslaget om en höjning utan förordar, att omkostnadsanslaget upptages med oförändrat belopp, 148 000 kronor. Under krisanslaget bör liksom för löpande budgetår till omkostnader avses 9 500 kronor.

Jag får alltså under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Riksräkenskapsverket: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 148 000.

*Departements-  
chefen.*

[18.] **15. Riksräkenskapsverket: Förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m.** I enlighet med vad som anförts under de båda närmast föregående punkterna bör liksom för löpande budgetår till ifrågakörande ändamål under budgetåret 1946/47 anvisas ett obetecknat anslag av 134 500 kronor, innefattande 125 000 kronor till avlöningar och 9 500 kronor till omkostnader. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksräkenskapsverket: Förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 134 500.

[19.] **16. Statens lönenämnder: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågakörande anslag är i gällande riksstat uppfört med 73 000 kronor.

Från och med budgetåret 1941/42 sker medelsanvisningen till allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd från gemensamma anslag under sjunde huvudtiteln. Ordföranden i allmänna lönenämnden är ordförande jämväl i försvarsväsendets lönenämnd. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 28 juni 1941 skola sekreterargöromålen hos försvarsväsendets lönenämnd tills vidare, utan särskild ersättning, bestridas av sekretariatet hos allmänna lönenämnden, där ej för beredningen av visst ärende finnes erforderligt att anlita särskilt biträde.

Den 4 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt gällande personalförteckning för allmänna lönenämnden (statsliggaren s. 429) och tillika fastställt följande avlöningsstat för statens lönenämnder, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t ..... kronor 37 200

2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..... » 31 300

3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* ..... » 4 500

Summa kronor 73 000.

I en den 21 september 1945 dagtecknad promemoria från *allmänna lönenämnden* har anförts, att förevarande anslag torde, under viss förutsättning beträffande ordförandens ersättning för mistade löneförmåner, böra upptagas till oförändrat belopp, 73 000 kronor. Därvid har anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagits med avrundat 37 000 kronor, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 31 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg till 5 000 kronor.

Till omkostnader har räknats med oförändrat belopp, 7 000 kronor.

Jag tillstyrker, att avlöningsanslaget till statens lönenämnder upptages till oförändrat belopp för nästa budgetår men med de smärre jämkningar mellan anslagsposterna, som förordats i nyssnämnda promemoria. *Departements-  
chefen.*

Omkostnadsanslaget, varom hemställan göres under nästa anslagspunkt, kan beräknas till oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens lönenämnder, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Avlöningsstat.**

|                                                                       |               |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | kronor 37 000 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »                    | 31 000        |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | » 5 000       |
| <hr/>                                                                 |               |
| Summa kronor 73 000;                                                  |               |

*dels* ock till Statens lönenämnder: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 73 000.

[20.] **17. Statens lönenämnder: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad under föregående punkt anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens lönenämnder: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 7 000.

[21]. **18. Konjunkturinstitutet: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken Konjunkturinstitutet äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda två förslagsanslag, nämligen ett till avlöningar å 95 000 kronor och ett till omkostnader å 25 000 kronor, samt ett reservationsanslag till särskilda undersökningar å 100 kronor.

I skrivelse den 28 september 1945 har *nämnden för konjunkturinstitutet* framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår. Sedermera har nämnden i skrivelse den 15 december 1945 framlagt förslag till ändrad organisation av institutet, innefattande jämväl vissa ändringar i anslagsberäkningarna. Beredningen av detta ärende har ännu icke kunnat slutföras. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslagen upptagas i riksstatsförslaget med allenast beräknade belopp. Anslagen torde därvid lämpligen preliminärt böra uppföras med samma belopp som i gällande riksstat.

Beträffande anslagen till omkostnader och till särskilda undersökningar gör jag hemställan under följande två punkter. Under nu förevarande punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen



att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Konjunkturinstitutet: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 95 000.

[22.] **19. Konjunkturinstitutet: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under närmast föregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Konjunkturinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 25 000.

[23.] **20. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 21 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *reservationsanslag* av .... kronor 100.

[24.] **21. Statens sakrevision: Avlöningar, förslagsanslag.** I gällande rikstat äro upptagna två förslagsanslag till statens sakrevision, nämligen ett å 325 000 kronor till avlöningar och ett å 70 000 kronor till omkostnader.

Kungl. Maj:t har den 10 december 1943 och den 4 maj 1945 meddelat bestämmelser beträffande arvoden m. m. åt sakrevisionens ledamöter och personal samt av revisionen anlitate sakkunniga. Tillika har föreskrivits, att anslagen icke finge utan Kungl. Maj:ts tillstånd överskridas.

Av det för innevarande budgetår anvisade avlöningsanslaget ha till följande ändamål avsetts: 50 000 kronor till styrelsens ledamöter, 225 000 kronor till kanslipersonalen och 50 000 kronor till experter och sakkunniga. Av omkostnadsanslaget ha beräknats åtgå 50 000 kronor till rese- och traktementsersättningar samt 20 000 kronor till expenser.

I skrivelse den 26 september 1945 har *statens sakrevision* framlagt förslag angående medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

Sakrevisionen har i skrivelsen framlagt förslag om beredande av fastare anställning för inom revisionen anställd personal. Förslaget avser inrättande av pensionsberättigande befattningar för kanslichefen och byråchefen, den egentliga revisionspersonalen (sekreterare, revisorer och assistenter) samt kontorspersonalen. Enligt förslaget skulle kanslichefs- och byråchefsbefattningarna inplaceras i löneplan C av civila avlöningsreglementet. Revisionspersonalen har föreslagits fortfarande vara arvodesavlönad men med rätt till pension genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t enligt bestämmelserna i 1 § 2 mom. allmänna tjänstepensionsreglementet. Slutligen har föreslagits, att kontorspersonalen skulle inplaceras i löneplan Eo av civila icke-ordinariereglementet.

Över sakrevisionens framställning ha yttranden avgivits av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*.

Vad först angår själva principfrågan om beredande av pensionsberättigande befattningar för revisionens personal har revisionen framhållit i huvudsak följande.

De sakkunniga för utredning av frågan om upprättandet av en statlig sakrevision (1941 års revisionsutredning) hade i sitt betänkande (SOU 1942:57) utgått ifrån, att personalen till en början, innan det nya revisionsorganet färdigorganiserats och vunnit stadga, skulle anställas tillsvidare eller på bestämd kortare tid. De sakkunniga förutsatte emellertid, att när sakrevisionen färdigorganiserats och arbetsuppgifterna för särskilda grupper av tjänstemän vunnit stadga, en fastare anställning i viss utsträckning skulle beredas kanslipersonalen. Till de sakkunnigas uttalanden och förslag rörande anställningsformerna fann sig föredragande departementschefen vid framläggande av propositionen nr 164 till 1943 års riksdag om inrättande av statens sakrevision kunna i stort sett ansluta sig och framhöll därvid — i anledning av vissa uttalanden, som gjorts under förslaget remissbehandling — att frågan om en eventuell inplacering av sakrevisionens befattningshavare i den för statstjänstemän i allmänhet gällande löneskalan borde upptagas till övervägande vid den tidpunkt, då tillräcklig erfarenhet vunnits av sakrevisionens arbete för att en slutlig prövning av organisationsformerna skulle kunna ske.

Sedan revisionen numera erhållit den arbetsorganisation, som befunnits lämplig för utförandet av ifrågakommande arbetsuppgifter, hade revisionen ansett lämpligt att till behandling upptaga frågan om beredande av fastare anställning åt revisionens personal.

Det förhållandet, att befattningarna hos revisionen icke äro pensionsgrundande, hade lett till betydande svårigheter vid rekrytering av personal. Flera av revisionens tjänstemän hade också sökt sig över till pensionsgrundande befattningar i statlig eller enskild tjänst.

Beträffande frågan om fastare anställningsform för revisionens personal har *statskontoret* anfört bland annat följande.

I framställningen har icke närmare belysts samarbetet med organisationsnämnden och andra erfarenheter av den hittillsvarande verksamheten, som i icke oväsentlig omfattning måste ha präglats av krisförhållandena. Statskontoret har därför icke kunnat bilda sig någon uppfattning om den nuvarande organisationens lämplighet och kan således icke ingå på den alltid näralligande frågan, om en sammanslagning av revisionen och statens organisationsnämnd skulle vara möjlig eller om andra organisatoriska åtgärder rörande revisionen eller nämnden borde vidtagas. Givet är, att dessa spörsmål måste tillmätas viss betydelse, när fråga uppstår att bereda en fastare anställning åt personalen. Även om med denna utgångspunkt en viss försiktighet bör iakttagas vid tillsättandet av pensionsberättigande tjänster, kan statskontoret icke finna det tillfredsställande, att befattningshavare med full sysselsättning, som är efter år innehar statlig anställning, antingen saknar pensionsrätt eller ock innehar pensionsrätt, som icke är anpassad efter vederbörande tjänstemans innehavande befattning och löneställning. Statskontoret vill därför icke motsätta sig, att framställningen i denna del vinner tillmötesgående.

*Sakrevisionen* har ansett, att tillsättning av befattningar med fullmakt eller konstitutorial icke borde komma i fråga inom revisionen. Enligt revisio-

nens mening borde en sådan anställningsform sökas, som möjliggjorde en önskvärd förnyelse av personalen, samtidigt som denna tillförsäkrades sådana förmåner, att den icke efter alltför kort tid sökte sig över till andra verksamhetsområden. Sakrevisionen hade stannat för att söka anknyta avlöningssystemet för revisionens personal till det system, som gäller för statstjänstemän i allmänhet.

I fråga om kanslichefs- och byråchefsbefattningarna har revisionen funnit anställningsformen förordnande på viss tid med inplacering av befattningarna i löneplan C av civila avlöningsreglementet vara i olika hänseenden lämpligast. Kanslichefstjänsten har föreslagits inplacerad i lönegrad C 8 (grundlön 16 000 kronor) och byråchefstjänsten i lönegrad C 6 (grundlön 14 000 kronor). Kanslichefen och byråchefen åtnjuta för närvarande arvoden å 14 400 kronor, respektive 12 900 kronor för år jämte tillägg därå motsvarande rörligt tillägg och kristillägg enligt för statliga befattningshavare gällande bestämmelser.

*Allmänna lönenämnden* har härom anfört följande.

Lönenämnden har icke ansett sig böra tillstyrka förslaget om inrättande av en kanslichefsbefattning i lönegraden C 8 vid revisionen. Enligt lönenämndens mening är högre löneställning än i lönegraden C 7 icke erforderlig. Med denna löneställning för kanslichefen synes byråchefsbefattningen, eventuellt med ändrad benämning, böra placeras i högst lönegraden C 5.

*Statskontoret* har för sin del anfört följande.

Vederbörlig hänsyn måste tagas därtill, att nu utgående arvoden avvägs med tanke på anställningens osäkerhet och avsaknaden av pensionsrätt. En placering av kanslichefsbefattningen i högre lönegrad än C 6 borde icke komma i fråga. Någon byråchefsbefattning ingick icke i den ursprungliga organisationsplanen för sakrevisionen. Då förefintligheten av en dylik tjänst i ett organ som sakrevisionen närmast torde få betraktas som en oförmåga, önskar sig statskontoret icke kunna förorda, att befattningen göres pensionsberättigande. Enligt statskontorets mening torde den i stället vid lämpligt tillfälle böra ersättas med en sekreterarbefattning.

I fråga om anställningsformerna för den egentliga revisionspersonalen har *sakrevisionen* i huvudsak anfört följande.

Den närmast till hands liggande utvägen att få till stånd pensionsgrundande befattningar för den egentliga revisionspersonalen torde vara att inplacera befattningarna i löneplan Eo av civila icke-ordinariereglementet. En olägenhet därav skulle vara att personalorganisationen blev bunden genom att befattningarnas antal och löneställning skulle underställas riksdagens prövning. Personalförteckning skulle fastställas av Kungl. Maj:t, som även skulle tillsätta de högre befattningshavarna. Revisionen vill i stället i första hand förorda ett system med pensionsberättigande arvodesbefattningar, vilket skulle giva revisionen större möjligheter att anpassa löneförmånerna för personalen efter de skiftande arbetsförhållandena än vid en placering av befattningarna i löneplan Eo. Enligt detta system skulle av Kungl. Maj:t bestämmas det högsta antalet arvodesbefattningar i respektive lönelägen, motsvarande avlöningsbeloppen inom vissa lönegrader, men revisionen äga utbyta dels befattning i högre löneställning mot dylik med lägre lön, dels ock, inom ramen för anvisade anslag, befattning med lägre lön mot sådan med

högre löneförmåner. Bestämmelserna i 1 och 2 kapitlet civila icke-ordinarie-reglementet skulle i huvudsak tillämpas för innehavarna av dessa befattningar. Avsteg från bestämmelserna om löneklassplacering borde få göras för förvärvande eller bibehållande av befattningshavare ävensom övergångsvis för befattningshavare, som nu innehade anställning hos revisionen och som skulle få vidkännas minskning i bruttolön vid systemets införande.

Sakrevisionen föreslår, att i revisionens avlöningsanslag medel beräknas för avlönande av 16 befattningshavare med arvoden motsvarande Eo 28 för två befattningshavare, Eo 26 för två, Eo 24 för tre, Eo 21 för fyra, Eo 18 för två och Eo 15 för tre befattningshavare.

Om emellertid den extra ordinarie anställningsformen anses böra ifrågakomma, hemställer revisionen att åtminstone de mest kvalificerade befattningshavarna måtte placeras i alternativa lönegrader eller högst-lönegrader. En viss frihet från sedvanliga former för tillsättning av tjänsterna skulle också vara till stor fördel för rekryteringen.

Allmänna lönenämnden har förklarat, att den icke velat motsätta sig den av sakrevisionen föreslagna anställningsformen för den egentliga revisionspersonalen.

Statskontoret har avstyrkt sakrevisionens förslag om inrättandet av pensionsberättigande arvodesbefattningar och bland annat anförde.

Enligt statskontorets mening bör antalet pensionsberättigande befattningar för den egentliga revisionspersonalen begränsas till en med hänsyn till kontinuiteten erforderlig stomme av tjänster. För sådan händelse synes icke motiverat att för revisionen tillskapa ett avlöningssystem, vilket även beträffande permanenta tjänster skulle giva revisionen friare händer i avlöningshänseende än vad som allmänt gäller inom den civila statsförvaltningen i övrigt, vilket icke kan anses tillfredsställande och ej heller torde vara erforderligt för revisionens rekryteringsbehov till dessa tjänster. Statskontoret förordar i stället att för ifrågavarande personal inrättas ett bestämt antal extra ordinarie tjänster i lönegrader över den tjugonde. Statskontoret har slutligen funnit det angeläget understryka, att det för krisorganen gällande lönesystemet icke längre bör komma i fråga vid revisionen.

För den egentliga kontorspersonalen har sakrevisionen icke funnit anledning föreslå annan anställningsform än den för extra ordinarie tjänstemän gällande. Revisionen har föreslagit inrättande av en befattning som kansliskrivare i lönegrad Eo 11 med uppgift att förutom utförande av förberedande granskningsarbete handhåva revisionens kassa- och bokföringsverksamhet m. m. För utförandet av revisionens registratorsgöromål, för handhavande av revisionens arkiv samt för att leda arbetet inom skrivcentralen har revisionen föreslagit inrättandet av en befattning som kanslibiträde i lönegrad Eo 7. För fullgörande av kontorsgöromål har revisionen vidare föreslagit anställande av två befattningshavare i lönegrad Eo 4 och en i lönegrad Eo 2. Slutligen har revisionen förklarat sig ha behov av en kontorsvaktsbefattning i lönegrad Eo 2.

Statskontoret har beträffande kontorspersonalen endast erinrat, att revisionens behov av vaktmästarhjälp torde böra tillgodoses på samma sätt som på andra håll inom statsförvaltningen, nämligen genom anställande av expe-

ditionsvakt, vilken efter erforderlig provotid borde avlönas som extra eller extra ordinarie i 5 lönegraden.

Sakrevisionen har beräknat, att *medelsbehovet* icke skulle bli större än för innevarande budgetår. Endast smärre jämkningar mellan anslagen till avlöningar och omkostnader syntes erforderliga.

Till anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän har sakrevisionen för budgetåret 1946/47 beräknat 15 067 kronor till kanslichefen efter lönegrad C 8 och 13 133 kronor till byråchefen efter lönegrad C 6 eller sålunda tillhopa 28 200 kronor.

I fråga om arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för vilket ändamål för innevarande budgetår avsetts ett belopp av 50 000 kronor, har sakrevisionen för budgetåret 1946/47 beräknat ett 5 000 kronor lägre belopp, eller 45 000 kronor.

Vad angår avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har sakrevisionen beräknat avlöning för budgetåret 1946/47 till sexton revisionstjänstemän med arvode, därav 2 motsvarande lönegrad Eo 28, 2 Eo 26, 3 Eo 24, 4 Eo 21, 2 Eo 18 och 3 Eo 15. Kostnaderna härför har beräknats till sammanlagt 151 822 kronor, däri inräknat jämväl kostnader motsvarande kristillägg och rörligt tillägg. För kontorspersonalen har revisionen beräknat, att kostnaderna under förevarande anslagspost för avlöning åt 1 kansliskrivare i lönegrad Eo 11, 1 kanslibitråde i Eo 7, 2 kontorsbiträden i Eo 4, 1 kontorsbitråde i Eo 2 och 1 kontorsvakt i Eo 2 skulle uppgå till 19 698 kronor. För beredande av högre arvode än som svarar mot lägsta löneklassen vid inplacering i lönesystemet av befattningshavare, som nu innehar anställning hos sakrevisionen, har beräknats ett belopp av 7 100 kronor. Slutligen har revisionen upptagit ett belopp av 20 000 kronor till anställning av aspiranter och tillfälliga befattningshavare. Medelsbehovet skulle under ifrågavarande anslagspost sålunda uppgå till  $(151\,822 + 19\,698 + 7\,100 + 20\,000 =)$  198 620 kronor, eller i avrundat tal 198 700 kronor.

För anlåtande av experter och sakkunniga har sakrevisionen beräknat 50 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Till rörligt tillägg har beräknats 6 100 kronor.

Enligt sakrevisionens förslag skulle sålunda avlöningsanslaget för nästa budgetår uppgå till  $(28\,200 + 45\,000 + 198\,700 + 50\,000 + 6\,100 =)$  328 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Sedan statens sakrevision inrättades 1943 har personalen hos revisionen varit arvodesavlönad och sålunda saknat pensionsrätt i sina anställningar hos revisionen. Med hänsyn till numera vunna erfarenheter om revisionens verksamhet och arbetsformer anser jag mig, även om en sammanslagning av sakrevisionen och organisationsnämnden i framtiden icke synes utesluten, dock kunna biträda förslaget, att personalen skall beredas en fastare anställningsform, varmed följer pensionsrätt.

Kanslichefen och byråchefen ha av revisionen föreslagits inplacerade i lönegraderna C 8, respektive C 6. Statskontoret och allmänna lönenämnden ha för kanslichefen föreslagit C 6, respektive C 7. Byråchefstjänsten har stats-

kontoret funnit icke erforderlig. Vad beträffar kanslichefens löneplacering, föreligger motsvarande spörsmål beträffande kanslichefen hos statens organisationsnämnd, vilken myndighets avlöningsanslag anmäles i det följande. Remissmyndigheterna ha intagit samma ståndpunkt beträffande båda kanslichefstjänsterna. Jag kan icke dela remissmyndigheternas synpunkter på dessa lönefrågor. Synnerlig vikt måste enligt min uppfattning fästas vid att båda kanslichefstjänsterna erhålla en sådan löneställning, som ger relativt goda möjligheter att besätta dem med dugande krafter inom förvaltningen och även erbjuder möjlighet att möta konkurrens om arbetskrafterna från andra områden. Jag kan därför icke tillstyrka lägre löneplacering än C 8 för ifrågavarande tjänster. Innehavaren av kanslichefsbefattningen hos sakrevisionen bör förordnas på en tid av högst sex år för varje gång. Där emot har jag icke blivit övertygad om det stadigvarande behovet av en byråchefstjänst hos revisionen. I stället förordar jag en ökning av de föreslagna pensionsberättigande sekreterarbefattningarna hos revisionen med ytterligare en befattning i Eo 28. Jag förutsätter dock, att den nuvarande innehavaren av byråchefstjänsten tillsvidare bibehålles vid nu gällande arvodesförmåner och att nämnda sekreterarbefattning icke tillsättes, så länge han kvarstår som byråchef.

Vad angår anställningsformerna för den egentliga revisionspersonalen har sakrevisionen i första hand föreslagit inrättande i viss utsträckning av pensionsberättigande arvodesbefattningar. I andra hand har föreslagits extra ordinarie anställning med placering i alternativa lönegrader. Även om vissa fördelar skulle ur sakrevisionens synpunkt vara förenade med pensionsberättigande arvodesbefattningar, är jag dock icke beredd att förorda denna nya anställningsform. Då några större olägenheter icke torde vara förbundna med att ifrågavarande personal inplaceras på extra ordinarie stat, anser jag denna anställningsform vara att föredraga. Förslaget om högst-lönegrader för personalen i de högre lönegraderna vill jag icke motsätta mig, men förutsätter att befattningshavare i lönegrad Eo 24 och högre tillsättas av Kungl. Maj:t.

Sakrevisionen har föreslagit, att 16 revisionstjänstemän skulle anställas med placering, två i lönegraden högst Eo 28, två i högst Eo 26, tre i högst Eo 24, fyra i Eo 21, två i Eo 18 och tre i Eo 15. Med hänsyn till mitt ståndpunktstagande till den föreslagna byråchefstjänsten förordar jag, att antalet tjänstemän i lönegraden högst Eo 28 ökas till tre. I övrigt har jag ingen erinran mot medelsanvisning i enlighet med denna beräkning.

I likhet med revisionen anser jag, att den egentliga kontorspersonalen bör inplaceras å löneplan Eo, och tillstyrker revisionens förslag om en kansli-skrivare i Eo 11, ett kanslibiträde i Eo 7, två kontorsbiträden i Eo 4 och ett skrivbiträde i Eo 2. Behovet av vaktmästarpersonal synes böra tillgodoses genom anställande av en expeditiönsvakt, som efter erforderlig prövnings-tid placeras i lönegrad Ex 5 och efter hand i Eo 5.

I samband med genomförande av förenämnda förslag böra personalför-teckning och avlöningsstat för sakrevisionen fastställas.

Å avlöningsstaten bör till en början upptagas en anslagspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän, beräknad till 15 100 kronor.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör upptagas en anslagspost, innefattande arvoden åt sakrevisionens ordförande och ledamöter. Med hänsyn därtill att revisionens ordförande från den 1 januari 1946 beviljats avsked med rätt till förtidspension från sin befattning som generaldirektör och chef för riksräkenskapsverket och Kungl. Maj:t i samband därmed begränsat det till honom såsom ordförande och chef i sakrevisionen utgående arvodet med belopp motsvarande pensionsförmånerna jämte senast vidkända pensionsavdrag, bör det av revisionen föreslagna beloppet minskas med i runt tal 11 000 kronor till 34 000 kronor.

Under anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra beräknas medel till avlöningar enligt lägsta löneklassen åt 17 extra ordinarie revisionstjänstemän och åt fem extra ordinarie befattningshavare tillhörande kontorspersonalen med i runt tal 140 000 kronor. Vidare bör till kostnader för inplacering av befattningshavare i högre löneklass än den lägsta beräknas 7 000 kronor samt för anställande av aspiranter och tillfälliga befattningshavare 20 000 kronor. Slutligen böra under samma anslagspost beräknas medel för avlöande av experter och sakkunniga med tillhoppa 50 000 kronor. Ifrågavarande anslagspost skulle alltså bestämmas till i runt tal 217 000 kronor. I nämnda belopp ingå icke — till skillnad från motsvarande belopp enligt sakrevisionens förslag — kostnaderna för kristillägg och rörligt tillägg för revisionspersonalen.

Till rörligt tillägg bör upptagas en anslagspost av 25 900 kronor.

Avlöningsanslaget bör sålunda upptagas till  $(15\,100 + 34\,000 + 217\,000 + 25\,900 =) 292\,000$  kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens sakrevision:

| Personalförteckning.                                  |  | Lönegrad     |
|-------------------------------------------------------|--|--------------|
| Befattning                                            |  |              |
| Tjänsteman å ordinarie stat:                          |  |              |
| 1 kanslichef .....                                    |  | C 8          |
| Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:    |  |              |
| 3 sekreterare eller revisorer (förste revisorer)..... |  | högst Eo 28  |
| 2 » » » ( » » ).....                                  |  | högst Eo 26  |
| 3 » » » ( » » ).....                                  |  | högst Eo 24  |
| 4 revisorer .....                                     |  | högst Eo 21; |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens sakrevision, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

## Avlöningsstat.

|                                                                                        |        |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....                        | kronor | 15 100   |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .. | »      | 34 000   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                 | »      | 217 000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                           | »      | 25 900   |
| Summa kronor                                                                           |        | 292 000; |

*dels ock till Statens sakrevision: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 292 000.*

[25.] **22. Statens sakrevision: Omkostnader, förslagsanslag.** Det för innevarande budgetår anvisade anslaget å 70 000 kronor har beräknats med utgångspunkt från att för resekostnads- och traktamentsersättningar skulle erfordras 50 000 kronor och för övriga expenser 20 000 kronor.

*Sakrevisionen* har i sin skrivelse den 26 september 1945 för nästa budgetår beräknat 60 000 kronor till omkostnader, eller 10 000 kronor mindre än för innevarande budgetår. En uppdelning av anslaget har emellertid föreslagits skola ske på olika anslagsposter, nämligen för sjukvård m. m., för reseersättningar och för expenser.

Till sjukvård m. m. har beräknats 500 kronor. I reseersättningar har under budgetåret 1944/45 utbetalats något mer än 28 200 kronor. Med hänsyn till att viss personalförstärkning kan beräknas komma till stånd under budgetåret 1946/47 har delposten till reseersättningar beräknats till 40 000 kronor.

För anslagsposten till expenser har sakrevisionen ej föreslagit annan ändring än som betingas därav, att för kostnader till sjukvård m. m. beräknats 500 kronor. Anslagsposten till expenser har sålunda beräknats till 19 500 kronor, därav för bränsle och lyse 1 100 kronor.

Enligt sakrevisionens förslag skulle alltså för nästa budgetår anvisas ett omkostnadsanslag av  $(500 + 40\,000 + 19\,500 =)$  60 000 kronor.

Med biträdande av sakrevisionens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t *Departements-  
chefen.* måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sakrevision: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 60 000.

[26.] **23. Statens organisationsnämnd: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågasvarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 361 600 kronor. Gällande personalförteckning för statens organisationsnämnd har fastställts av Kungl. Maj:t den 10 december 1943 (statsliggaren s. 433).



Kungl. Maj:t har vidare den 4 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för organisationsnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                               |        |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> . . . . .                           | kronor | 24 800   |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> . . . . . | »      | 51 400   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> . . . . .                | »      | 283 800  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .                                              | »      | 1 600    |
| Summa kronor                                                                                  |        | 361 600. |

Vid statens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

På framställningar av organisationsnämnden den 5 juni och den 30 augusti 1945 om ytterligare medelsanvisning för anställande av viss expertpersonal för fortsatta organisationsundersökningar inom försvarsväsendet, m. m., har Kungl. Maj:t, sedan frågan genom proposition 334/1945 underställts riksdagen, den 14 december 1945 medgivit, att nämnden finge för ifrågavarande ändamål överskrida icke-ordinarieposten med högst 103 000 kronor och posten till reseersättningar med högst 40 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *statens organisationsnämnd* framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Organisationsnämnden har i skrivelsen upptagit till behandling förslag om beredande av *fastare anställning för inom nämnden anställd personal*. Enligt förslaget skulle kanslichefsbefattningen inplaceras i löneplan C av civila avlöningsreglementet och vissa experter anställas såsom extra ordinarie befattningshavare, medan andra fortfarande skulle bibehållas vid den hittills tillämpade arvodesanställningen. Slutligen skulle kontorspersonalen anställas såsom extra ordinarie befattningshavare. Nämnden framhåller bland annat följande.

Av nämndens personal inneha kanslichefen och fyra experter ordinarie eller extra ordinarie befattningar i andra statliga verk. För denna personal innebär anställningen hos nämnden ett visst osäkerhetstillstånd på grund av att ovisshet råder rörande befordringsmöjligheterna och hur anställningen hos nämnden kommer att räknas i merithänseende m. m. Det är av vikt att detta osäkerhetstillstånd upphör, ty i annat fall kommer nämnden med säkerhet att få räkna med rekryteringssvårigheter för framtiden.

Nämndens kanslichef, som är anställd för tiden intill 1947 års utgång med ett arvode av 14 400 kronor för år jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt för statliga befattningshavare gällande bestämmelser, föreslås inplacerad i lönegrad C 8 (grundlön 16 000 kronor).

Nämnden anser vidare, att de fyra nyssnämnda arvodesbefattningarna för experter böra ändras till befattningar i 26 lönegraden, tills vidare extra-ordi-

narie, varvid tjänsterna skulle utgöra förste byråingenjörstjänster eller förste byråsekreterartjänster.

Beträffande hos nämnden anställda övriga experter anser nämnden, att dessa icke nu böra inplaceras i det avlöningsystem, som gäller för stats-tjänstemän i allmänhet, beroende dels på att efterfrågan på dylik personal inom det enskilda näringslivet nödvändiggör för nämnden att hava mera fria händer för bestämmande av avlöningsförhållandena än vad den statliga löneskalan medger, dels ock därpå att nämnden anser sig böra avvakta ännu någon tids erfarenhet, innan det mera permanenta behovet av expertpersonal kan bedömas.

Nämnden föreslår slutligen beträffande kontorspersonalen inrättande av 1 kontoristtjänst i lönegrad Eo 9 för de mera kvalificerade expeditionsgöromålen, 1 kanslibiträdestjänst i lönegrad Eo 7 samt 1 skrivbiträdestjänst i lönegrad Eo 2. Ytterligare biträdesbehov bör enligt nämnden tillgodoses genom arvodesanställning.

*Allmänna lönenämnden* och *statskontoret* hava avgivit utlåtanden över organisationsnämndens ifrågavarande förslag.

*Allmänna lönenämnden* har i huvudsak anfört följande.

Lönenämnden vill beträffande kanslichefens löneställning erinra att vid organisationsnämnden finnes en ordinarie chefsbefattning i lönegrad C 15, vars innehavare i första hand är ansvarig för ledningen av organisationsnämndens arbete. Vid sådant förhållande är lönenämnden icke övertygad om att en placering av kanslichefen i så hög lönegrad som C 8 är motiverad. Lönenämnden anser — liksom beträffande kanslichefsbefattningen hos statens sakrevision — att högre löneställning än i lönegrad C 7 icke är erforderlig.

Vidkommande de fyra befattningarna för förste byråingenjör och förste byråsekreterare anser lönenämnden förslaget om placering av dessa i lönegrad Eo 26 vara motiverat. Däremot finner lönenämnden det tveksamt om befattningarna böra utan ansökningsförfarande tilldelas de fyra i framställningen avsedda befattningshavarna. Lämpligare torde vara att befattningarna ledigförklaras i vanlig ordning.

I övrigt har organisationsnämndens förslag icke föranlett någon erinran från lönenämndens sida.

*Statskontoret* har i sitt utlåtande i fråga om inrättande av pensionsberättigande befattningar hos organisationsnämnden samt beträffande löneställningen för kanslichefen hos nämnden anfört samma synpunkter som beträffande statens sakrevision. I övrigt har statskontoret icke haft något att erinra mot nämndens förslag.

Vad angår beräkningen av medelsbehovet har organisationsnämnden under anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän för budgetåret 1946/47 beräknat 24 800 kronor till nämndens ordförande och chef och 15 100 kronor till kanslichefen efter lönegrad C 8, eller tillhoppa 39 900 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har organisationsnämnden för nästa budgetår beräknat dels arvode till nämndens militäre ledamot med

4 200, dels ersättning för mistade avlöningsförmåner för samma ledamot inklusive rörligt tillägg och kristillägg med 20 678 kronor, dels ock arvode till fyra av nämndens ledamöter med tillhoppa 9 600 kronor, eller sammanlagt i runt tal 34 500 kronor, vilket med 16 900 kronor (= ungefär kanslichefens nettoarvode) understiger det för innevarande budgetåret anvisade beloppet.

Till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har organisationsnämnden för budgetåret 1946/47 beräknat 401 000 kronor.

Nämnden har därvid upptagit 35 520 kronor till avlöning åt de nyssnämnda fyra experterna, vilka enligt nämndens förslag skulle uppföras på extra ordinarie stat. I fråga om avlöningar åt experter i övrigt har nämnden utgått ifrån att även under nästa budgetår erfordras minst samma antal experter som nämnden för närvarande disponerar. Kostnaderna härför ha beräknats till 311 720 kronor. Sekreteraregöromålen ha i vad avser allmänna frågor och spörsmål, som gällt den civila statsförvaltningen, hittills handlagts av kanslichefen, vilket medfört, att denne i stor utsträckning måst ägna tid åt redovisningskontroll och andra enklare kontorsgöromål. Nämnden har föreslagit anställande av en sekreterare i löneställning hänförlig till grupp VI—VII i den för nämnden fastställda löneplanen. Kostnaden härför har beräknats till 10 000 kronor. För avlöning åt experter och sekreterare har sålunda beräknats  $(35\,520 + 311\,720 + 10\,000 =)$  357 240 kronor. Med hänsyn till eventuella oundvikliga avlöningsförhöjningar har beloppet föreslagits höjt till 365 000 kronor.

Till avlönande av en assistent har nämnden beräknat 9 000 kronor. Avlöningen till den av nämnden föreslagna extra-ordinarie kontorspersonalen, nämligen en kontorist i lönegrad Eo 9, ett kanslibitråde i lönegrad Eo 7 och ett skrivbiträde i lönegrad Eo 2 har nämnden upptagit till 9 381 kronor. Provisoriskt lönetillägg, tillfällig skrivhjälp och övertidsersättningar har beräknats till 7 780 kronor samt ersättning för anlitande av tillfälliga sakkunniga till 10 000 kronor. Anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal torde alltså böra upptagas med  $(365\,000 + 9\,000 + 9\,381 + 7\,780 + 10\,000 =)$  i avrundat tal 401 000 kronor.

För rörligt tillägg har organisationsnämnden för nästa budgetår beräknat 10 400 kronor.

Departements-  
chefen.

Av samma skäl, som jag anfört beträffande sakrevisionens personal, kan jag biträda förslaget, att viss personal hos organisationsnämnden beredes fastare anställning med rätt till pension.

I enlighet med vad som anförts i nyssnämnda sammanhang biträder jag vidare förslaget om placering av organisationsnämndens kanslichef i lönegraden C 8 och finner en förordnandetid av högst sex år i sänder vara lämplig.

I avseende å expertpersonalen tillstyrker jag förslaget, att fyra befattningar upptagas på extra ordinarie stat med placering i 26 lönegraden.

Mot inplaceringen av kontorspersonalen å extra ordinarie stat har jag intet att erinra och förordar att en kontoristtjänst i lönegrad Eo 9, en kanslibiträdestjänst i lönegrad Eo 7 samt en skrivbiträdestjänst i lönegrad Eo 2 må inrättas.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet synes anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra höjas med belopp motsvarande kanslichefens grundlön, minskad med pensionsavdrag, eller 15 100 kronor, till 39 900 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i stället minskas med ett belopp av 16 900 kronor och bestämmas till 34 500 kronor.

Kostnaderna under anslagsposten till avlöningar åt övrig icke-ordinarie personal för de fyra experter, som skulle inplaceras å extra ordinarie stat, kunna beräknas till 35 500 kronor, kostnaderna för avlöning åt en sekreterare och en assistent till 10 000 respektive 9 000 kronor. Till arvoden åt övrig expertpersonal böra beräknas 319 500 kronor och för anlitande av tillfälliga sakkunniga 10 000 kronor. För den extra ordinarie kontorspersonalen bör beräknas ett belopp av 9 500 och för ytterligare biträdespersonal, övertidsersättningar m. m. 7 000 kronor. Anslagsposten bör på grund härav beräknas till ett avrundat belopp av 400 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 10 600 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens organisationsnämnd:

**Personalförteckning.**

| Befattning                          | Lönegrad |
|-------------------------------------|----------|
| <b>Tjänstemän å ordinarie stat:</b> |          |
| 1 ordförande och chef .....         | C 15     |
| 1 kanslichef .....                  | C 8      |

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:**

4 förste byråsekreterare (förste byråingenjörer) .... Eo 26;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Sjunde huvudtiteln.****Avlöningsstat.**

|                                                                                        |        |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                      | kronor | 39 900   |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .. | »      | 34 500   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....             | »      | 400 000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                           | »      | 10 600   |
| Summa kronor                                                                           |        | 485 000; |

*dels ock till Statens organisationsnämnd: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag*  
 av ..... kronor 485 000.

[27.] **24. Statens organisationsnämnd: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 135 300 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 maj 1945 fastställt följande omkostnadsstat för statens organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1945/46:

**Omkostnadsstat.**

|                                               |        |          |
|-----------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | kronor | 300      |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 125 000  |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | »      | 10 000   |
| Summa kronor                                  |        | 135 300. |

Av posten till expenser må enligt förenämnda beslut tagas i anspråk till bränsle, lyse och vatten förslagsvis 2 000 kronor samt till övriga expenser högst 8 000 kronor.

Såsom under föregående punkt angivits har Kungl. Maj:t den 14 december 1945 medgivit, att posten till reseersättningar finge för innevarande budgetår överskridas med högst 40 000 kronor.

*Statens organisationsnämnd* har i sin förutnämnda skrivelse den 30 augusti 1945 i fråga om posten till sjukvård m. m. med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45 föreslagit en höjning med 100 kronor till 400 kronor.

I fråga om delposten till reseersättningar har organisationsnämnden med hänsyn till att organisationsundersökningarna, som hittills varit koncentrerade till vissa platser, i fortsättningen komme att kräva omfattande resor till militära förband i olika delar av landet samt att anställandet av ytterligare experter även beräknats medföra ökade resekostnader, föreslagit en höjning med 75 000 kronor till 200 000 kronor.

Med hänsyn till den arbets- och personalökning, som ägt rum, och därmed följande ökning av utgifterna för telefoner, anskaffning av inventarier och skrivmateriel samt för städning m. m. har organisationsnämnden beräknat en ökning av kostnaderna för övriga expenser med 2 000 kronor, vilket innebär, att delposten till *e x p e n s e r* skulle uppräknas till 12 000 kronor.

Omkostnadsanslagets slutsumma skulle således enligt organisationsnämndens förslag för nästa budgetår bestämmas till  $(400 + 200\,000 + 12\,000 =) 212\,400$  kronor.

Mot organisationsnämndens beräkning av anslagsposten till *s j u k v å r d* *Departements-*  
m. m. har jag ingen erinran att göra och beräknar sålunda för ändamålet *chefen.*  
400 kronor.

Med hänsyn till vad nämnden anfört om den ökade verksamheten och därav följande stegrat resebehov förordar jag, att anslagsposten till *r e s e e r s ä t t n i n g a r* uppräknas med 75 000 kronor till 200 000 kronor. I den mån arbetet föranleder längre vistelser för experterna på annan ort, synas böra övervägas bestämmelser om begränsningar i gällande traktamentsersättningar.

Höjningen av delposten till *ö v r i g a e x p e n s e r* torde kunna begränsas till 1 600 kronor och delposten sålunda upptagas till 9 600 kronor. Delposten till *h r ä n s l e*, *l y s e* och *v a t t e n* bör bibehållas oförändrad.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:ts måtte föreslå riksdagen

att till *Statens organisationsnämnd: Omkostnader* för bud-  
getåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 212 000.

[28.] **25. Valutakontoret: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken Valutakontoret äro i gällande riksstat uppförda två förslagsanslag, nämligen ett å 375 000 kronor till avlöningar och ett å 65 000 kronor till omkostnader.

Enligt den av fjolårets riksdag godkända grunden för fördelning mellan valutakontoret och riksbanken av kostnaderna för valutakontorets avdelning i Förenta staterna skola ifrågavarande kostnader till en tredjedel täckas av riksbanken och till två tredjedelar gäldas från nyssnämnda anslag till valutakontoret.

I skrivelse den 24 oktober 1945 har *valutakontorets styrelse* gjort framställning angående medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

Med ledning av utgifterna under den dittills förflutna delen av innevarande budgetår kunde, enligt vad i skrivelsen anföres, utgifterna för budgetåret 1945/46 beräknas utgöra beträffande avlöningar 410 000 kronor, därav för avdelningen i Förenta staterna 75 000 kronor, samt beträffande omkostnaderna 65 000 kronor, därav för avdelningen i Förenta staterna 27 000 kronor. Vid denna beräkning hade hänsyn ej tagits till kostnaderna för valutakontorets brevkontroll, vilken intill den 1 juli 1945 handhäfts av säkerhetstjänsten

men numera helt ombesörjes av valutakontoret. De nuvarande kostnaderna för denna brevkontroll, cirka 8 000 kronor för månad, förväntades komma att avsevärt minska redan under innevarande budgetår. Anledningen till den förut kalkylerade ökningen å avlöningskostnaderna med 35 000 kronor, jämfört med löpande budgetår, vore främst att söka i den personalökning, som blivit oundgänglig till följd av göromålsens kraftiga tillväxt, sedan utrikes-handeln börjat komma i gång efter krigets slut.

Vilken omfattning valutakontorets arbetsuppgifter komme att få under budgetåret 1946/47 läte sig enligt styrelsens mening ännu ej bedöma. I avsaknad av säkra utgångspunkter härutinnan har styrelsen föreslagit, att valutakontorets avlönings- och omkostnadsanslag skola upptagas till oförändrade belopp.

*Departements-  
chefen.*

Beträffande finansieringen av valutakontorets verksamhet föreligger nu den förändringen, att kostnaderna icke längre motsvaras av intäkter å riksstatens inkomstsida. Tidigare täcktes kostnaderna för valutakontorets verksamhet med avgifter, som med stöd av kungörelsen den 25 februari 1940 (nr 126) uttogos vid försäljning i vissa fall av utländska betalningsmedel och utländska fordringar. Genom kungörelse den 23 november 1945 (nr 721) har Kungl. Maj:t emellertid upphävt nämnda kungörelse och sålunda avskaffat ifrågavarande licensavgifter.

I likhet med valutakontorets styrelse finner jag det lämpligt att beräkna anslagen till valutakontorets verksamhet till oförändrade belopp, vilket ungefär motsvarar anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår.

Under åberopande härav får jag under denna punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Valutakontoret: Avlöningar* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 375 000.

[29.] **26. Valutakontoret: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Valutakontoret: Omkostnader* för budgetåret 1946/  
47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 65 000.

## C. Skatte- och kontrollväsen.

[30.] 1. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos *generaltullstyrelsen, förslagsanslag*. Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 888 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 8 juni 1945 fastställt personalförteckning (statsligaren s. 436) och följande avlöningsstat för *generaltullstyrelsen*, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1945/46:

### Avlöningsstat.

#### Utgifter:

|                                                                       |                |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . | kronor 665 000 |
| 2. Arvode bestämt av Kungl. Maj:t . . . . .                           | » 1 200        |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . . . . .            | » 110 000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .                      | » 116 800      |
| <hr/>                                                                 |                |
| Summa kronor 893 000                                                  |                |

#### Särskilda uppbördsmedel:

|                                   |              |
|-----------------------------------|--------------|
| Ersättning från marinen . . . . . | kronor 5 000 |
| <hr/>                             |              |
| Nettoutgift kronor 888 000.       |              |

I skrivelse den 27 september 1945 har *generaltullstyrelsen* gjort framställning i fråga om medelsbehovet för tullverket för budgetåret 1946/47 och därvid anfört följande angående de allmänna utgångspunkterna för beräkningen.

För mötande av den ökning av utrikestrafiken, som synes kunna förväntas under budgetåret 1946/47, finnes att tillgå i stort sett samma antal ordinarie tjänstemän, som stod till förfogande under budgetåret 1939/40. På grund härav och i ovisshet om utrikestrafikens utveckling under nästa budgetår har styrelsen ansett viss återhållsamhet böra iakttagas i fråga om inrättande av nya tjänster å ordinarie stat eller förändringar i lönegradsplacementen. Styrelsen har därför vid upprättandet av statförslaget beträffande den ordinarie personalstaten föreslagit endast sådana ändringar, som med större säkerhet beräknats bli erforderliga på grund av trafikens utveckling eller eljest i särskilda fall påkallade. Ej heller har styrelsen funnit sig böra ifrågasätta uppräknings av vare sig anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal eller vissa poster å omkostnadsstaten till belopp, som skulle motsvara utgifterna under dessa poster under budgetåret 1939/40. För den händelse utrikestrafiken under nästa budgetår skulle nå en med trafiken under åren närmast före kriget jämförlig omfattning, har styrelsen således räknat med möjligheten av att tillstånd till överskridande av vissa maximerade poster eller ock anvisande av ytterligare medel å tilläggsstat kan bli erforderligt.

Enär Kungl. Maj:t den 15 juni 1945 förordnat, att den förstärkta försvarsberedskapen skulle upphöra med utgången av juni månad 1945 och tullver-



kets kustbevakning till följd härav upphört att stå till marinens förfogande, har i olikhet mot nästföregående budgetår någon uppbördspost för ersättning från marinen icke upptagits i statförslaget.

Generaltullstyrelsen har förnyat sin vid anslagsäskandena för innevarande budgetår gjorda framställning om uppflyttning av byrådirektörsbefattningen å tullverkets huvudlaboratorium från lönegrad A 26 till A 28 och erinrat om att allmänna lönenämnden funnit starka skäl tala för en sådan uppflyttning, men att departementschefen i fjolårets statsverksproposition ansett frågan böra uppskjutas med hänsyn till uppskovet med ett flertal liknande löneplaceringsspörsmål inom andra områden.

Vidare har styrelsen föreslagit uppflyttning *dels* av ett kanslibitråde i lönegrad A 7 till kontorist i lönegrad A 9, *dels* av en expeditionsvakt i lönegrad A 5 till förste expeditionsvakt i lönegrad A 7. Beträffande dessa uppflyttningar har i huvudsak anförts följande.

Å kameralbyrån äro för närvarande placerade två kanslibiträdestjänster, av vilka den ena är avsedd för centralförrådet. Det å förrådet tjänstgörande kanslibiträdet ombesörjer lagerbokföringen. Bokföringen, som sker med användande av kortsystem, fördelade på varu-, Orts- och personkonton, är av betydande omfattning. Med bokföringsarbetet följer även åliggande att meddela vissa attester å ingångna räkningar rörande leveranser av diverse varor till centralförrådet m. m. Med hänsyn till vikten och omfattningen av det arbete, som åvilar ifrågavarande kanslibitråde, samt i betraktande av att innehavaren av tjänsten ansetts böra anlitas som vikarie för förrådets föreståndare anser styrelsen starka skäl föreligga för att kanslibiträdestjänsten uppflyttas till kontoristtjänst i lönegrad A 9.

Efter ombyggnaden av tullhuset vid Skeppsbron och två gårdsflyglar till detsamma samt uppförande såsom tillbyggnad till dessa av ett nytt hus vid Österlånggatan ha styrelsens samtliga byråer samt kustbevakningschefens expedition sina lokaler inom samma byggnadskomplex. Detta har medfört ökat behov av förmanstjänster för styrelsens vaktpersonal, som för närvarande utgöres förutom av en förste expeditionsvakt av 9 expeditionsvakter, varjämte finnas omkring 8 mot dagavlöning tjänstgörande expeditionsbud. Det synes därför lämpligt att en expeditionsvakttjänst utbytes mot en förste expeditionsvakttjänst.

Generaltullstyrelsen har beräknat utgifterna till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* under nästa budgetår till 683 000 kronor mot för innevarande budgetår 665 000 kronor. Uppflyttningen av byrådirektörs-tjänsten, utbytet av en kanslibiträdestjänst mot en kontoristtjänst samt en expeditionsvakttjänst mot en förste expeditionsvakttjänst skulle enligt styrelsens uppskattning medföra en ökad belastning av omkring 1 700 kronor. I anslagsposten för innevarande år hade icke inräknats avlöningar till två kammarskrivare, vilka förutsatts komma att förordnas till extra ordinarie förste kammarskrivare. Enär en av nämnda kammarskrivare blivit befordrad till högre ordinarie tjänst, har styrelsen beräknat avlöning till ytterligare en ordinarie kammarskrivare med omkring 7 000 kronor. Slutligen har styrelsen uppräknat ifrågavarande anslagspost med ytterligare 9 500 kronor med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har styrelsen uppfört med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har generaltullstyrelsen för nästa budgetår beräknat 125 000 kronor, innebärande en nettohöjning med 15 000 kronor. Kostnaderna beräknas öka dels med 8 500 kronor för återbesättandet av en byråinspektörsbefattning, vilken varit vakantsatt men erfordrades, sedan tullverkets kustbevakning ej längre vore tagen i anspråk av marinen, dels ock med 13 500 kronor för förstärkning av skrivbiträdespersonalen. Vidare beräknas kostnaderna minska med omkring 7 000 kronor på grund av nyssnämnda befordran av en extra ordinarie förste kammarskrivare.

Anslagsposten till rörligt tillägg föreslås för budgetåret 1946/47 höjd med 4 000 kronor till 120 800 kronor.

Enligt generaltullstyrelsens förslag skulle sålunda medelsbehovet under förevarande anslag uppgå till  $(683\,000 + 1\,200 + 125\,000 + 120\,800 =)$  930 000 kronor.

Den föreslagna uppflyttningen av byrådirektörsbefattningen å tullverkets huvudlaboratorium från lönegraden A 26 till A 28 kan jag tillstyrka. Likaledes kan jag biträda förslaget om uppflyttning av en expeditivaktjänst i lönegraden A 5 till en förste expeditivaktjänst i A 7. Däremot torde med uppflyttningen av ett kanslibiträde i lönegraden A 7 till kontorist i A 9 böra anstå i avvaktan på slutförandet av pågående utredning om biträdespersonalens anställningsförhållanden. Generaltullstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kan jag i övrigt biträda och förordar, att anslagsposten upptages till 683 000 kronor. *Departements-  
chefen.*

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, torde böra uppföras med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

I fråga om avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har jag intet att erinra mot att i enlighet med generaltullstyrelsens förslag en uppräknin g sker med 15 000 kronor, varigenom anslagsposten kan beräknas till 125 000 kronor.

Till rörligt tillägg torde, såsom styrelsen föreslagit, böra anvisas 120 800 kronor.

Anslaget skulle sålunda uppföras med  $(683\,000 + 1\,200 + 125\,000 + 120\,800 =)$  930 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för generaltullstyrelsen:

**Personalförteckning.**

Tjänstemän å ordinarie stat:

| Befattning                  | Lönegrad |
|-----------------------------|----------|
| 1 generaltulldirektör ..... | C 12     |
| 1 kustbevakningschef .....  | C 5      |

**Sjunde huvudtiteln.**

| Befattning                         | Lönegrad |
|------------------------------------|----------|
| 5 byråchefer .....                 | A 30     |
| 1 byrådirektör och ombudsman ..... | A 28     |
| 1 byrådirektör .....               | A 28     |
| 1 förste aktuarie .....            | A 26     |
| 1 förste byråsekreterare .....     | A 26     |
| 5 byråinspektörer .....            | A 24     |
| 2 förste revisorer .....           | A 24     |
| 1 kamrerare .....                  | A 24     |
| 3 aktuarier .....                  | A 21     |
| 3 byråsekreterare .....            | A 21     |
| 11 revisorer .....                 | A 21     |
| 3 tullkontrollörer .....           | A 21     |
| 13 kammarskrivare .....            | A 16     |
| 1 materialförvaltare .....         | A 15     |
| 3 kansliskrivare .....             | A 11     |
| 3 kontorister .....                | A 9      |
| 1 förrådsförman .....              | A 7      |
| 2 förste expeditionsvakter .....   | A 7      |
| 14 kanslibiträden .....            | A 7      |
| 8 expeditionsvakter .....          | A 5      |
| 21 kontorsbiträden .....           | A 4      |
| 17 skrivbiträden .....             | A 2      |

**Tjänsteman å övergångsstat:**

|                     |      |
|---------------------|------|
| 1 registrator ..... | A 14 |
|---------------------|------|

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:**

|                                |       |
|--------------------------------|-------|
| 1 byråingenjör .....           | Eo 26 |
| 1 byråinspektör .....          | Eo 24 |
| 1 förste byråsekreterare ..... | Eo 24 |

*Anm.* En kansliskrivartjänst å ordinarie stat skall hållas vakant, intill dess den å övergångsstat uppförde registratorn avgår från sin befattning:

*dels* godkänna följande avlöningsstat för generaltullstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Avlöningsstat.**

|                                                                   |                |
|-------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 683 000 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                          | » 1 200        |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....            | » 125 000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 120 800      |

**Summa kronor 930 000;**

*dels ock till Tullverket: Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 930 000.*

[31.] 2. Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten, *förslagsanslag*. Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 16 800 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 8 juni 1945 fastställt personalförteckning (statsliggaren s. 438) och följande avlöningsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46.

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter:

|                                                                            |                   |
|----------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....          | kronor 12 730 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....      | » 1 500           |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..... | » 2 060 000       |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                               | » 2 308 500       |
| <hr/> Summa kronor 17 100 000                                              |                   |

##### Särskilda uppbördsmedel:

|                                     |                |
|-------------------------------------|----------------|
| Ersättning från marinen .....       | kronor 300 000 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 16 800 000 |                |

I sin förut omförmälda skrivelse den 27 september 1945 har *generaltullstyrelsen* upprepat tidigare gjorda förslag om omklassificering av tullkammarna och uppdelning av tullförvaltartjänsterna av klass 3 på lönegraderna A 22 och A 20. Därest Kungl. Maj:t icke skulle finna skäl att nu föreslå sådan ändring i enlighet med styrelsens förslag, borde tullförvaltartjänsten i Östersund ändock uppflyttas till lönegrad A 22 och tullkammaren i Östersund hänföras till klass 2. Vidare har styrelsen föreslagit att tullförvaltartjänsterna i Karlstad och Västerås måtte uppflyttas från lönegrad A 22 till A 24 samt att tullkåmrarna i dessa två städer måtte hänföras till klass 1 B.

På grund av den ökning i flygtrafiken, som kunde förväntas inträffa efter upphörandet av krigstillståndet, har generaltullstyrelsen föreslagit inrättande av en ny förste tullkontrollörstjänst avsedd för Stockholms flygtullavdelning. Vidare har styrelsen föreslagit inrättande av en ny tullkontrollörstjänst avsedd för Göteborgs frihamn.

Till stöd för förslaget i vad avser nämnda tre tullförvaltartjänster har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Bland tullförvaltarna av klass 3 intager tullförvaltaren i Östersund en särställning så tillvida, att han är chef för gränsbevakning. Gränsdistriktet omfattar gränstrakterna från Dalarna i söder till och med Arjeplogs lappmark

i norr med en gränslinje mot Norge av 704 kilometer. Enär tullkammaren i Östersund dessutom ifråga om uppbörden, tulltaxeringsarbetet och tullnederlagsrörelsen har en framskjuten plats bland tullkammare av klass 3, anser styrelsen det rättvist, att tullförvaltaren uppflyttas till lönegraden A 22, även om med frågan om uteslutandet av lönegraden A 21 för tullförvaltare skulle anses böra ytterligare anstå.

På grund av poängsättningen år 1932 för tullkammaren i Karlstad samt nu föreliggande uppgifter angående uppbörden och göromålen under åren 1938—1943 finner styrelsen någon tvekan icke böra råda om rättmätigheten av att tullförvaltaren därstädes uppflyttas till lönegraden A 24.

Rörelsen vid tullkammaren i Västerås visar sedan år 1932 och fram till kriget en betydande utveckling. Ifråga om storleken av uppbörden, det mera krävande tulltaxeringsarbetet och tullnederlagsrörelsen intager Västerås ett framskjutet rum bland de tio tullkamrar, vilka gjorts till föremål för jämförelse. Ökningen av göromålen sedan år 1932 beror huvudsakligen på dels de i staden och dess närhet förlagda industriernas storartade utveckling, dels förläggandet dit av en central flygverkstad, dels ock den efter anläggningen av en djuphamn i staden ökade skeppningen därifrån. De göromål, som föranletts av den rätt, som medgivits vissa industriföretag i staden och dess omnejd att vid utförsel av varor erhålla restitution av tull för däri ingående utländska varor, vilka göromål icke särskilt kommit till uttryck vid poängsättningen, äro av väsentlig omfattning. Styrelsen har därför funnit befogat, att även tullförvaltaren i Västerås uppflyttas till lönegraden A 24.

Styrelsen har beträffande gränsbevakningen föreslagit, att en gränsuppsyningsmanstjänst måtte utbytas mot en gränsöveruppsyningsmanstjänst, och härom anfört följande.

Haparanda gränsdistrikt som har en gräns mot Finland av omkring 364 kilometers längd, är numera uppdelat i fyra gränsöveruppsyningsmansdistrikt. En gränsöveruppsyningsman tjänstgör i vart och ett av dessa distrikt, medan däremot i det fjärde distriktet en av generaltullstyrelsen förordnad gränsuppsyningsman tjänstgör såsom extra ordinarie gränsöveruppsyningsman. Enär gränsbevakningen i Haparanda gränsdistrikt erhållit en alltmera ökad betydelse och 4 gränsöveruppsyningsmän inom distriktet erfordras för inspektioner har styrelsen föreslagit, att en gränsuppsyningsmanstjänst utbytes mot en gränsöveruppsyningsmanstjänst.

Generaltullstyrelsen har beräknat utgifterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän under nästa budgetår till i runt tal 12 940 000 kronor, vilket innebär en ökning med 210 000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Styrelsen har därvid utgått från de faktiska utgifterna å anslagsposten under augusti 1945, vilka utgjort omkring 1 074 000 kronor och sålunda motsvara omkring 12 890 000 kronor för helt år. De föreslagna lönegradsuppflyttningarna och nya tjänsterna skulle enligt styrelsens uppskattning medföra en ökad belastning av omkring 21 000 kronor, varav för den nya förste tullkontrollörstjänsten omkring 9 000 kronor. Genom att extra ordinarie förste kammarskrivare under innevarande och nästa budgetår befordras till tjänster å ordinarie stat och deras kammarskrivartjänster, som hållits vakanta under tiden för förordnandena, ånyo tillsättas, har en ökad belastning å förevarande anslagspost med omkring 65 000 kronor beräknats uppkomma. Vidare har på grund av 16 tjänstemäns avgång

från övergångsstaten före ingången av nästa budgetår beräknats en utgiftsminskning av omkring 9 000 kronor. Slutligen har styrelsen förutsatt, att ett antal ordinarie tjänstemän, vilka under innevarande och nästa budgetår genomgått kammarskrivarkurs, antagas till icke-ordinarie kammarskrivare, varav föranledes minskad belastning å anslagsposten med omkring 24 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t har upptagits med oförändrat belopp, 1 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har generaltullstyrelsen beräknat till 2 200 000 kronor på i det följande anförda grunder.

För avlöningar till elever, som under innevarande budgetår genomgå kammarskrivarkurser och som under nästa budgetår anställas som extra ordinarie och extra kammarskrivare, har beräknats ett belopp av 140 000 kronor. Genom att ett antal extra ordinarie förste kammarskrivare förutsättas komma att befordras till ordinarie tjänster har belastningen å anslagsposten beräknats minska med omkring 87 000 kronor. Vidare har styrelsen räknat med en ökad utgiftsbelastning med 36 000 kronor för avlöningar till elever i kammarskrivarkurser under nästa budgetår, varav 13 000 kronor för en kurs, som påbörjats i juli 1945, och 23 000 kronor för en ny kurs. Enär i anslagsposten för innevarande budgetår inberäknats ett belopp av 83 000 kronor till avlöningar till kammarskrivarelever, har anslaget för detta ändamål beräknats kunna minskas med 47 000 kronor.

Med ledning av belastningssiffrorna för augusti 1945, i runt tal 167 000 kronor, motsvarande för helt år 2 000 000 kronor samt med hänsyn till förenämnda utgiftsminskningar å 134 000 kronor och utgiftsökningar å 140 000 kronor har styrelsen uppskattat medelsbehovet under anslagsposten för nästa budgetår till 2 006 000 kronor. Med hänsyn till att ytterligare anställning av icke-ordinarie personal torde bli nödvändig på grund av väntad ökning av trafiken, har styrelsen föreslagit en medelsanvisning under anslagsposten med 2 200 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har av styrelsen upptagits med 2 358 500 kronor, innebärande en ökning med 50 000 kronor.

Enligt generaltullstyrelsens förslag skulle sålunda medelsbehovet under förevarande anslag uppgå till  $(12\,940\,000 + 1\,500 + 2\,200\,000 + 2\,358\,500 =)$  17 500 000 kronor.

Det av generaltullstyrelsen gjorda förslaget om en omreglering av löne-  
ställningen för tullförvaltare av klass 3, varigenom dessa tjänster skulle upp-  
delas på lönegraderna A 22 och A 20, synes av samma skäl som jag anförde  
föregående år icke för närvarande böra upptagas till prövning. På grund av  
vad styrelsen anför om arbetsuppgifternas art och omfattning för tullför-  
valtarna i Karlstad, Västerås och Östersund anser jag mig likväl böra bi-  
träda förslagen om uppflyttning i lönegrad från A 22 till A 24 för de två  
förstnämnda och från A 21 till A 22 för den sistnämnda tjänsten. I samband  
därmed bör den föreslagna omklassificeringen av tullkamrarna i samma

*Departements-  
chefen.*

städer vidtagas. Med hänsyn till den väntade ökningen i flygtrafiken synes det motiverat, att en ny förste tullkontrollörstjänst inrättas för Stockholms flygtullavdelning. Med utbyte av en kammarskrivartjänst mot en tullkontrollörstjänst avsedd för frihamnstillavdelningen i Göteborg torde däremot böra anstå. Jag kan biträda förslaget att en gränsuppsyningsmanstjänst i lönegraden A 8 i Haparanda gränsdistrikt uppflyttas till gränsöveruppsyningsmanstjänst i A 12.

Vad jag sålunda föreslagit kan beräknas öka belastningen å anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med cirka 12 000 kronor. På grund härav och med beaktande av de övriga omständigheter, som generaltullstyrelsen ansett böra beaktas vid anslagspostens beräkning, förordar jag att denna för nästa budgetår upptages till 12 928 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra upptagas till oförändrat belopp, 1 500 kronor.

Generaltullstyrelsen har förutsatt att cirka 50 elever vid kammarskrivarkurser komma att under nästa budgetår antagas till extra ordinarie eller extra kammarskrivare, vilket beräknas öka medelsbehovet å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 140 000 kronor. Å andra sidan torde ett antal extra ordinarie förste kammarskrivare bli befördrade till ordinarie tjänster, varigenom belastningen å anslagsposten beräknas minska med omkring 87 000 kronor. Vidare beräknas medelsbehovet för avlöningar till kammarskrivarelever för nästa budgetår minska med 47 000 kronor. Med utgångspunkt från belastningen å anslagsposten under augusti 1945, som för helt år motsvarar 2 000 000 kronor, samt med hänsyn till nämnda utgiftsökning å 140 000 kronor och utgiftsminskningar å tillhoppa 134 000 kronor, skulle anslagsposten beräknas till 2 006 000 kronor. Den väntade ökningen i trafiken anser jag dock i likhet med generaltullstyrelsen nödvändig göra viss förstärkning av den icke-ordinarie personalen. Jag tillstyrker att anslagsposten beräknas till 2 200 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg kan i enlighet med styrelsens förslag upptagas till 2 358 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet å anslaget skulle sålunda utgöra  $(12\,928\,000 + 1\,500 + 2\,200\,000 + 2\,358\,500 =) 17\,488\,000$  kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för tullstaten:

#### Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

#### Tjänstemän å ordinarie stat:

##### 1. Lokaltullförvaltningen.

|                             |      |
|-----------------------------|------|
| 3 tulldirektörer .....      | A 29 |
| 3 tullöverinspektörer ..... | A 27 |

| Befattning                           | Lönegrad |
|--------------------------------------|----------|
| 1 övertullförvaltare .....           | A 27     |
| 5 tullförvaltare av klass 1 A .....  | A 26     |
| 6 tullöverinspektörer .....          | A 26     |
| 10 tullförvaltare av klass 1 B ..... | A 24     |
| 21 tullöverkontrollörer .....        | A 24     |
| 17 förste tullkontrollörer .....     | A 22     |
| 15 tullförvaltare av klass 2 .....   | A 22     |
| 19 tullförvaltare av klass 3 .....   | A 21     |
| 132 tullkontrollörer .....           | A 21     |
| 6 tullförvaltare av klass 4 .....    | A 20     |
| 308 kammarskrivare .....             | A 16     |
| 23 tullmästare .....                 | A 15     |
| 25 tulluppbördsmän .....             | A 15     |
| 152 tullkontorister .....            | A 12     |
| 129 tullöversyningsmän .....         | A 12     |
| 2 kansliskrivare .....               | A 11     |
| 4 kontorister .....                  | A 9      |
| 1 096 tulluppsyningsmän .....        | A 8      |
| 33 kanslibiträden .....              | A 7      |
| 607 tullvakter .....                 | A 5      |
| 60 kontorsbiträden .....             | A 4      |
| 49 skrivbiträden .....               | A 2      |

### 2. Kustbevakningen.

|                                |      |
|--------------------------------|------|
| 4 kammarskrivare .....         | A 16 |
| 22 kustöveruppsyningsmän ..... | A 12 |
| 55 kustuppsyningsmän .....     | A 8  |
| 53 förste kustvakter .....     | A 7  |
| 163 kustvakter .....           | A 6  |
| 55 kustvakter .....            | A 5  |
| 4 kontorsbiträden .....        | A 4  |

### 3. Gränsbevakningen.

|                                |      |
|--------------------------------|------|
| 1 gränsbevakningschef .....    | A 24 |
| 1 kammarskrivare .....         | A 16 |
| 7 gränsöveruppsyningsmän ..... | A 12 |
| 187 gränsuppsyningsmän .....   | A 8  |
| 1 skrivbiträde .....           | A 2  |

### Tjänstemän å övergångsstat:

|                         |      |
|-------------------------|------|
| 5 tullkassörer .....    | A 18 |
| 50 tillsyningsmän ..... | A 6  |

*Anm. 1.* 1 kammarskrivartjänst å ordinarie stat vid centraltullkammaren i Malmö skall hållas vakant, intill dess 1 tullkassör å övergångsstat vid samma centraltullkammare avgår från sin befattning.



### Sjunde huvudtiteln.

*Anm. 2.* 4 tulluppbördsmanstjänster å ordinarie stat må tillsättas endast i den mån 4 tullkassörer å övergångsstat avgå från sina befattningar.

*Anm. 3.* 50 tullvakttjänster å ordinarie stat må tillsättas endast i den mån 50 tillsyningsmän å övergångsstat avgå från sina befattningar;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### Avlöningsstat.

##### U t g i f t e r:

|                                                                               |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,<br><i>förslagsvis</i> .....          | kronor 12 928 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar,<br>bestämda av Kungl. Maj:t .....      | » 1 500           |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie<br>personal, <i>förslagsvis</i> ..... | » 2 200 000       |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                  | » 2 358 500       |
| <hr/>                                                                         |                   |
| Summa kronor 17 488 000;                                                      |                   |

*dels* ock till *Tullverket*: *Avlöningar till befattningshavare å tullstaten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 17 488 000.

[32.] **3. Tullverket: Omkostnader, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 2 030 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 8 juni 1945 fastställt omkostnadsstat för tullverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46 (statsliggaren s. 440). Omkostnadsstaten omfattar utgiftsposter om tillhopa 2 330 000 kronor samt en uppbördspost, Ersättning från marinen, å 300 000 kronor.

Samtliga utgiftsposter utom posten till hemliga utgifter äro förslagsposter. Posterna till reseersättningar och publikationstryck, delposten till övriga expenser samt de under övriga utgifter upptagna delposterna till drift och underhåll av fortskaffningsmateriel, legor för fortskaffningsmateriel samt beklädnad och beväpning må emellertid icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd överskridas.

I sin förut omförmälda skrivelse den 27 september 1945 har *generaltullstyrelsen* framlagt beräkning rörande medelsbehovet under omkostnadsanslaget för budgetåret 1946/47. Den av styrelsen beräknade medelsåtgången för nästa budgetår framgår av följande sammanställning, vari tillika angivits medelsåtgången för budgetåret 1944/45 ävensom anvisade medel för budgetåret 1945/46.

|                                                     | Utgifter<br>under<br>1944/45 | Anvisade<br>medel för<br>1945/46 | Åskade<br>medel för<br>1946/47 |
|-----------------------------------------------------|------------------------------|----------------------------------|--------------------------------|
| 1. Sjukvård m. m. ....                              | 157 458                      | 140 000                          | 160 000                        |
| 2. Reseersättningar ....                            | 684 895                      | 500 000                          | 600 000                        |
| 3. Expenser:                                        |                              |                                  |                                |
| a) bränsle, lyse och vatten.....                    | 386 894                      | 400 000                          | 400 000                        |
| b) övriga expenser.....                             | 518 351                      | 500 000                          | 600 000                        |
| 4. Publikationstryck .....                          | 14 457                       | 48 000                           | 48 000                         |
| 5. Hemliga utgifter .....                           | 2 000                        | 2 000                            | 2 000                          |
| 6. Övriga utgifter:                                 |                              |                                  |                                |
| a) drift och underhåll av fortskaffningsmateriel .. | 541 253                      | 400 000                          | 500 000                        |
| b) legor för fortskaffningsmateriel .....           | 82 126                       | 100 000                          | 100 000                        |
| c) utbildning i tulltjänsten .....                  | 47 479                       | 70 000                           | 105 000                        |
| d) beklädnad och beväpning .....                    | 32 052                       | 50 000                           | 50 000                         |
| e) vissa bötesandelar m. m.....                     | 66 196                       | 35 000                           | 70 000                         |
| f) diverse utgifter.....                            | 88 430                       | 85 000                           | 85 000                         |
| Summa kronor                                        | <b>2 621 591</b>             | <b>2 330 000</b>                 | <b>2 720 000</b>               |

Såsom av sammanställningen framgår har styrelsen funnit ökad medelsanvisning påkallad beträffande posterna till sjukvård m. m., reseersättningar, övriga expenser, drift och underhåll av fortskaffningsmateriel, utbildning i tulltjänsten samt vissa bötesandelar m. m. Uppbördsposten ersättning från marinen har, sedan kustbevakningen upphört att stå till marinens förfogande, bortfallit. I fråga om beräkningen av olika anslagsposter har styrelsen framhållit i huvudsak följande.

Belastningen å anslagsposten till sjukvård m. m. under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgjorde respektive 160 241 och 157 458 kronor. Med hänsyn härtill har styrelsen funnit anslagsposten böra höjas förslagsvis till 160 000 kronor.

Utgifterna till reseersättningar ha av styrelsen beräknats stiga med hänsyn till att den olovliga varuinförseln kunde komma att öka. Styrelsen har beräknat medelsbehovet till 600 000 kronor, innebärande en höjning med 100 000 kronor.

För den under anslagsposten till expenser upptagna delposten till övriga expenser har styrelsen beräknat utgifterna för nästa budgetår till 600 000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 100 000 kronor. Styrelsen har särskilt framhållit följande.

Enär över 140 av tullverkets kontorsmaskiner äro inköpta före år 1931 och de flesta av dem numera äro i sådant skick, att nya maskiner synas behöva anskaffas, samt dessutom anskaffning av ytterligare sådana torde bli erforderlig, har för inköp av kontorsmaskiner under nästa budgetår samt för normalt underhåll av kontorsmaskiner beräknats ett belopp av 85 000 kronor eller omkring 71 000 kronor mera än för budgetåret 1944/45. Vidare beräknas utgifterna för skrivmateriel, papper och blankettryck komma att väsentligt ökas under budgetåret 1946/47.

Beträffande den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten drift och underhåll av fortskaffningsmateriel har styrelsen föreslagit, att delposten måtte uppräknas med 100 000 kronor till 500 000 kronor. Styrelsen framhåller, att de tre kustbevakningsångare, som användes för utsjöbevakning till bekämpande av spritsmuggling, under kriget varit ställda till marinens förfogande och förväntades bli återlämnade till tullverket före utgången av innevarande budgetår. Styrelsen har räknat med att dessa fartyg icke skulle behöva användas under nästa budgetår utan att de kunde uppläggas, samt för den skull för dessa ångare räknat med allenast kostnader för normalt underhåll under uppläggning. Å andra sidan kunde på grund av prisförhöjningar kostnaderna för underhåll och drift av den fortskaffningsmateriel, som måste användas, beräknas väsentligt överstiga motsvarande för budgetåret 1939/40 beräknade kostnader.

Delposten till utbildning i tulltjänsten har av styrelsen beräknats till 105 000 kronor för nästa budgetår. Kostnaderna ha därvid uppskattats till 46 000 kronor för fullföljande av den kammarskrivarkurs, som börjat i juli 1945, och till 10 000 kronor för en ny sådan kurs under nästa budgetår. Vidare ha 20 000 kronor avsetts för bestridande av kostnader för en kurs för utbildning av tullkontorister under nästa budgetår samt 11 000 kronor för en kustöveruppsyningsmanskurs. Slutligen ha 12 000 kronor beräknats för anordnande under nästa budgetår av en kurs för tjänstemän vid gränsbevakningen samt 6 000 kronor för korrespondenskurser.

Delposten till vissa bötesandelar m. m., vilken för budgetåret 1939/40 var uppförd med 130 000 kronor, har styrelsen med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45 samt den på senare tid ökade smugglingen beräknat till 70 000 kronor.

Övriga delposter under anslagsposten till övriga utgifter ha uppförts med oförändrade belopp.

I proposition nr 192/1944 anförde departementschefen att det borde övervägas att anordna en för generaltullstyrelsen och centraltullkammaren gemensam telefonväxel. Efter verkställd utredning har generaltullstyrelsen i skrivelse den 23 februari 1945 på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte antingen förklara, att med anordnandet av telefonväxeln måtte tills vidare anstå, eller ock bemyndiga styrelsen att med telegrafverket träffa avtal om utförande snarast möjligt av ifrågavarande telefonanläggning.

*Departements-  
chefen.*

Anslagsposten till sjukvård m. m. synes med hänsyn till belastningen under de senaste åren böra, såsom generaltullstyrelsen föreslagit, höjas med 20 000 kronor till 160 000 kronor. Jag kan även biträda styrelsens förslag om uppräknings av anslagsposten till reseersättningar med 100 000 kronor till 600 000 kronor.

Den i anslagsposten till expenser ingående delposten till övriga expenser har styrelsen med hänsyn till det ökade behovet av förnyelse av kontorsmaskinerna föreslagit höjd med 100 000 kronor till 600 000 kronor. Då man bör utgå ifrån att sådan anskaffning, åtminstone i viss utsträckning, kan

ske genom billigare inköp av maskiner från krismyndigheterna, förordar jag, att höjningen begränsas till 80 000 kronor och delposten till övriga expenser sålunda upptages till 580 000 kronor. Hela anslagsposten till expenser skulle härigenom uppgå till 980 000 kronor.

Frågan om anordnande av gemensam telefonväxel för generaltullstyrelsen och centraltullkammaren i Stockholm är föremål för fortsatta överväganden, beroende på svårighet att finna lämplig lokal. Därest lokalfrågan skulle kunna lösas under nästa budgetår torde kostnaderna för telefonväxeln, ehuru utgörande en jämförelsevis stor engångsutgift, få bestridas av delposten till övriga expenser, vilken i så fall torde få överskridas.

Styrelsens beräkningar i fråga om övriga poster kan jag tillstyrka, vilket innebär höjningar av de i anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna till drift och underhåll av fortskaffningsmateriel med 100 000 kronor, till utbildning i tulltjänsten med 35 000 kronor samt till vissa bötesandelar med 35 000 kronor, medan återstående poster skulle bli oförändrade.

Omkostnadsanslaget skulle i enlighet härmed uppgå till ett belopp av 2 700 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande omkostnadsstat för tullstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:*

**Omkostnadsstat.**

|                                                    |        |         |
|----------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . .    | kronor | 160 000 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> . . . . .  | »      | 600 000 |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> . . . . .          | »      | 980 000 |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> . . . . . | »      | 48 000  |
| 5. Hemliga utgifter . . . . .                      | »      | 2 000   |
| 6. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> . . . . .   | »      | 910 000 |

Summa kronor 2 700 000;

*dels ock till Tullverket: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av . . . . . kronor 2 700 000.*

[33.] 4. Tullverket: Anskaffning av tullkryssare, reservationsanslag. Generaltullstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse den 27 september 1945 hemställt om anvisande av ett reservationsanslag å 600 000 kronor för budgetåret 1946/47 till anskaffande av tre nya tullkryssare, avsedda att ersätta äldre sådana, vilka vore förslitna och borde utrangeras. Styrelsen har i huvudsak anfört följande.

En allmän utredning angående behovet av fortskaffningsmateriel vid kustbevakningen framlades av särskilda sakkunniga år 1935 (SOU 1935: 24). De sakkunniga funno, att för kustbevakningen under dåvarande förhållanden erfordrades 3 tullkryssare av typ I, 5 tullkryssare av typ II, 12 tullkryssare av typ III samt 6 tullracerbåtar. Av sådana fartyg förfogade tullverket vid

nämnda tid över 1 tullkryssare av typ I, 3 tullkryssare av typ II, 6 tullkryssare av typ III samt 3 tullracerbåtar. Enligt förslaget, som sedermera biträdades av generaltullstyrelsen, skulle således till nyanskaffning ifrågakomma 2 tullkryssare av typ I, 2 tullkryssare av typ II, 6 tullkryssare av typ III samt 3 tullracerbåtar.

Under förkrigsåren verkställdes viss nyanskaffning enligt det framlagda förslaget. För närvarande utgöres kustbevakningens här avsedda båtmateriel av 1 tullkryssare av typ I, 5 tullkryssare av typ II, 9 tullkryssare av typ III och 4 tullracerbåtar. Enligt de sakkunnigas förslag skulle härutöver erfordras 2 tullkryssare av typ I, 3 tullkryssare av typ III och 2 tullracerbåtar.

Av de 9 tullkryssarna av typ III ha 3 byggts under åren 1923 och 1924 och äro mycket förslitna. Röta har på flera ställen angripit trävirket, varjämte spant och bottenstockar äro starkt nedrostade. Även motorerna torde inom en tämligen näraliggande tid behöva ersättas på grund av förslitning. Såväl fartygsskroven som motorerna kunna visserligen genom omfattande och dyrbara reparationer och renoveringar hållas i tjänstbart skick ännu några år. Kostnaderna skulle emellertid icke komma att stå i rimligt förhållande till fartygens värde såsom fortskaffningsmedel i tjänsten, särskilt med hänsyn till att kryssarna äro av föråldrad typ och under nuvarande förhållanden göra för låg fart, högst 10—11 knop. Generaltullstyrelsen har räknat med att ifrågavarande tre tullkryssare måste utrangeras vid utgången av år 1946.

För att ersätta nämnda tre tullkryssare böra fartyg anskaffas, som kunna användas såväl vid öppen kust som inom skärgårdsområde. De nuvarande tullkryssarna av typ III fylla i dessa avseenden icke fullt måttet. De lämpa sig endast för bevakning i skyddade skärgårdsområden och göra för övrigt för låg fart, 12—13 knop. Endast tullkryssarna av typ II hava visat sig fullt användbara för alla vid kustbevakningen förekommande arbetsuppgifter. Särskilt gäller detta de senast anskaffade tullkryssarna av typ II. På grund av dessa tullkryssares goda sjövärdighet samt egenskaper i övrigt, som göra dem lätta att manövrera, äro de lika lämpliga för bevakning av skärgårdar som av öppna kuster. Dessutom göra de tillfredsställande fart, 15—16 knop.

Beträffande kostnaderna för anskaffning av tre tullkryssare av typ II har styrelsen framhållit följande.

Nybyggnad av tullkryssare av typ II beräknas ställa sig omkring 20 procent dyrare än nybyggnad av tullkryssare av typ III. Sistnämnda typ måste emellertid vid nybyggnad väsentligt förbättras för att motsvara tjänstens krav, så att kostnadsskillnaden vid nybyggnad skulle utgöra endast omkring 10—15 procent. För nybyggnad av tre tullkryssare av typ II under nuvarande förhållanden torde kostnaden komma att uppgå till lägst 185 000 kronor för varje fartyg eller sammanlagt omkring 555 000 kronor, därest samtidig beställning av samtliga tre fartyg kan göras hos samma företag. Vid beställning av enstaka fartyg torde böra räknas med en kostnadsökning av 5—10 procent. Enär styrelsen ansett sig icke kunna förutsätta, att en samtidig beställning hos samma företag blir möjlig, har styrelsen beräknat kostnaderna för nyanskaffningen till omkring 600 000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Det synes önskvärt, att tullverkets kustbevakning efter återgången till freds-förhållanden sättes i stånd att fungera med full effektivitet. I likhet med generaltullstyrelsen anser jag det vara av behovet påkallat, att de tre tullkryssare av typ III, vilka byggts under åren 1923 och 1924, utrangeras och ersätts

med nya. Vad styrelsen anfört om valet av fartygstyp synes mig böra föranleda, att nyanskaffningen må avse tullkryssare av typ II i stället för sådana av typ III.

Styrelsens kostnadsberäkningar finner jag kunna läggas till grund för anslagsberäkningen men förutsätter, att en närmare granskning av kostnaderna kommer till stånd, innan anskaffningen verkställs.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Anskaffning av tullkryssare* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag*

av ..... kronor 600 000.

[34.] **5. Kontrollstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** I riksstaten för budgetåret 1945/46 är kontrollstyrelsens avlöningsanslag uppfört med ett belopp av 456 000 kronor.

Den 15 juni 1945 har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning för kontrollstyrelsen (statsliggaren s. 441) och tillika fastställt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

|                                                                                           |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 157 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 22 200       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 225 000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 51 800       |
| <hr/>                                                                                     |                |
| Summa kronor 456 000.                                                                     |                |

Vid avlöningsstatens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall disponeras på följande sätt:

|                                                                                                                   |              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Arvode till juridiskt biträde .....                                                                               | kronor 2 400 |
| Arvoden till en förste byråinspektör och en byråinspektör vid kontrollen över de allmänna restaurangbolagen ..... | » 10 750     |
| Arvode till en byråinspektör vid kontrollen över skatten å vissa pälsvaror .....                                  | » 9 000      |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                                                                   | » 50         |
| <hr/>                                                                                                             |              |
| Summa kronor 22 200.                                                                                              |              |

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *kontrollstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för budgetåret 1946/47. Styrelsen har därvid liksom föregående år gjort framställning om överförande å ordinarie stat av den å tredje byrån inrättade befattningen såsom extra ordinarie förste byråinspek-

tör i lönegraden Eo 24 för kontrollen av maltdrycksbeskattningen m. m. Styrelsen har framhållit, att ett ytterligare undanskjutande av denna fråga icke längre syntes skäligt, och hemställt, att befattningen från och med budgetåret 1946/47 skulle uppföras såsom ordinarie. Ett bifall till förslaget skulle föranleda en höjning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med i runt tal 10 000 kronor till 167 000 kronor.

Vad angår anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har kontrollstyrelsen anfört, att de från ifrågavarande anslagspost avlönade befattningarna såsom förste byråinspektör samt såsom byråinspektör vid kontrollen över de allmänna restaurangbolagen förutsatts skola indragas från och med den 1 januari 1946 och att anslagsposten i anledning härav skulle minskas med däri upptagna arvoden för halvt år till nämnda befattningshavare ävensom med delposten till vikariatsersättningar, vilken i fortsättningen icke längre torde vara erforderlig. I enlighet härmed skulle anslagsposten nedräknas till (22 200 — 10 750 — 50 =) 11 400 kronor.

I fråga om posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har kontrollstyrelsen räknat med ett medelsbehov av 224 500 kronor mot 225 000 kronor för innevarande budgetår.

Vid ett överförande till ordinarie stat av förste byråinspektören för kontroll över maltdrycksbeskattningen m. m. skulle ifrågavarande anslagspost kunna minskas med 9 500 kronor. Styrelsen har ifrågasatt en höjning av samma post med 3 600 kronor till arvode åt en sakkunnig för pälsvarkontrollen i samband med indragning av arvodesbefattningen såsom byråinspektör vid kontrollen över skatten å vissa pälsvor, vars arvode å 9 000 kronor för år bestredes av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt en höjning med 1 200 kronor för avlöning under helt år åt den amanuens, vilken från den 1 oktober 1945 biträdde vid handläggningen av ärenden angående systembolagens lönefrågor. Vidare har styrelsen hemställt om dels ytterligare 3 000 kronor till erforderlig personalförstärkning å fylleriregisteravdelningen och dels 1 200 kronor för löneklassuppflyttningar.

Beträffande anställande av en sakkunnig vid kontrollen över skatten å vissa pälsvor har kontrollstyrelsen anfört.

Då förhållandena med avseende å pälsvarskatten numera stabiliserat sig, har styrelsen funnit, att en förändring torde kunna vidtagas beträffande utförandet av de göromål, som nu ankomma på den nuvarande byråinspektören. Styrelsen överväger sålunda att bereda sig tillgång till den erforderliga expertisen å området genom en sakkunnig inom branschen, vilken skulle tillkallas vid behov och anlitas för uppgifter, vilka icke påkalla viss daglig arbetstid å tjänsterummet. Arvodet till den sakkunnige torde böra utgå enligt kontrollstyrelsens bestämmande med 3 500 å 4 000 kronor för år jämte resekostnads- och traktamentsersättning enligt rese- och traktamentsklassen II D och skulle bestridas av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken anslagspost i anledning härav bör uppräknas förslagsvis med ett belopp av 3 600 kronor. Styrelsen finner sig emellertid för närvarande icke kunna framlägga förslag om indragning av den nuvarande

arvodesbefattningen för pälssvaruskattekontrollen, enär ännu icke med viss-het är känt, huruvida nyssberörda anordning kan genomföras, vilket bland annat sammanhänger med inhämtandet av vissa ytterligare erfarenheter samt med valet av person såsom dylik sakkunnig. Styrelsen har sålunda ut-gått från att höjningen av nu ifrågavarande anslagspost icke bör för budget-året 1946/47 medföra sänkning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

I fråga om personalförstärkningen å fylleriregisteravdelningen har kon-trollstyrelsen anfört följande.

Erfarenheterna på senare tid ha givit vid handen, att biträdespersonalen å den till styrelsens första byrå hörande straffregisteravdelningen (1 eo kontorist och 10 biträden i lönegrader mellan A 4 och Ex 2) icke visat sig tillräcklig för bestridandet av göromålen å avdelningen. Antalet registerkort, som år 1942 utgjorde ca 260 000, har nu stigit till över 350 000. Samtidigt har antalet rekvisitioner av registerutdrag ökat:

| År          | 1941   | 1942   | 1943   | 1944   |
|-------------|--------|--------|--------|--------|
| Antal ..... | 14 496 | 21 317 | 25 079 | 25 996 |

Antalet under tiden  $\frac{1}{1} - \frac{24}{8}$  1945 inkomna rekvisitioner är 19 916 mot 16 789 under samma tid år 1944, alltså en ökning med 18,6 %. Den främsta orsaken till det starkt stegrade antalet rekvisitioner torde vara, att känne- domen om registrets förekomst efter hand ökat och att registret i allt större omfattning kommit att tagas i anspråk för utredningar i fyllerimål. Sist-nämnda förhållande sammanhänger otvetydigt med den numera vid ett stort antal domstolar tillämpade praxisen att vid utmätande av fylleriböterna taga hänsyn till fylleriförseelsens ordningsnummer.

För att möta det successivt ökade arbetet å straffregisteravdelningen be-räknas viss personalförstärkning därstädes bliva erforderlig, vilken torde kunna beredas inom ramen av en ökad medelsanvisning å icke-ordinarie-anslaget av 3 000 kronor.

Enligt kontrollstyrelsens förslag skulle anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för nästkommande budgetår sålunda upptagas med (225 000 — 9 500 + 3 600 + 1 200 + 3 000 + 1 200 =) 224 500 kro-nor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har upptagits med 52 100 kronor eller 300 kronor mera än för budgetåret 1945/46.

Med den föreslagna ordinariesättningen av en förste byråinspektörsbefatt-ning å tredje byrån synes för närvarande böra anstå, varför anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kan upptagas till oför-ändrat belopp. Departements-  
chefen.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes på sätt kontrollstyrelsen före-slagit böra nedräknas med 10 800 kronor till 11 400 kronor. Med hänsyn till ovissheten huruvida den av styrelsen ifrågasatta anordningen med anställan-det av en sakkunnig för kontrollen över skatten å vissa pälssvaror i stället för den nu heltidsanställda byråinspektören lämpligen kan genomföras under



nästa budgetår, synes det nuvarande arvodesbeloppet 9 000 kronor icke böra sänkas. Kungl. Maj:t bör dock äga föreskriva, att erforderlig del av beloppet må disponeras för bestridande av arvode åt särskild sakkunnig, därest den av kontrollstyrelsen föreslagna förändringen sedermera visar sig möjlig att genomföra. Någon höjning av icke-ordinarieposten av denna anledning bör däremot icke ske.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes för förstärkning av personalen å straffregisteravdelningen böra beräknas 3 000 kronor samt för avlöning under helår till den amanuens, som anställts för biträde vid handläggningen av systembolagens lönefrågor, 1 200 kronor. Kostnaderna för löneklassuppflyttningar torde i huvudsak kunna rymmas inom gällande anslagsram. Jag förordar, att anslagsposten upptages till 229 500 kronor.

Till rörligt tillägg torde böra beräknas 52 100 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:*

**Avlöningsstat.**

|                                                                       |                |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i> .....      | kronor 157 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | 11 400         |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | » 229 500      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i> .....                           | » 52 100       |

Summa kronor 450 000;

*dels ock till Kontrollstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förlagsanslag av ..... kronor 450 000.*

[35.] **6. Kontrollstyrelsen: Omkostnader, förlagsanslag.** Anslaget är i gällande riksstat upptaget med 69 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 15 juni 1945 fastställt omkostnadsstat för kontrollstyrelsen (statsliggaren s. 442).

Kontrollstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse den 30 augusti 1945 hemställt, att anslaget måtte upptagas till oförändrat belopp.

Departements-  
chefen.

I likhet med kontrollstyrelsen finner jag anslaget kunna bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*att till Kontrollstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett förlagsanslag av ..... kronor 69 000.*

## [36.] 7. Kontrollstyrelsen: Kontroll å tillverkningsavgifter, förslagsanslag.

Anslaget är för innevarande budgetår bestämt till 325 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1944 fastställt personalförteckning för kontrollstyrelsens lokala skattekontroll (statsliggaren s. 443). Kungl. Maj:t har vidare den 15 juni 1945 fastställt stat för anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46.

I sin skrivelse den 30 augusti 1945 har *kontrollstyrelsen* beräknat anslaget till oförändrat belopp och anfört följande.

Belastningen å detta anslag betingas väsentligen av den omfattning, i vilken tillverkningen av brännvin bedrives. Tillverkningens omfattning låter sig under nu rådande ovissa förhållanden icke med säkerhet beräkna. Med hänsyn härtill synes anslaget — vilket för innevarande budgetår beräknats under antagande, att potatissprittillverkningen komme att försiggå i något mindre än normal omfattning och att samtliga sulfitsprittfabriker hölles i gång under i genomsnitt 10 månader av året — nu icke böra bliva föremål för omräkning. Kontrollstyrelsen får sålunda hemställa, att nu anvisat belopp måtte ställas till styrelsens förfogande för budgetåret 1946/47 ävensom att för innevarande budgetår gällande stat för anslaget måtte tillämpas under budgetåret 1946/47.

Med tillstyrkande av kontrollstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. *Departements-*  
Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*

att till *Kontrollstyrelsen: Kontroll å tillverkningsavgifter*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsan-*  
*slag* av ..... kronor 325 000.

[37.] 8. Kontrollstyrelsen: Systembolagsrevisionen, förslagsanslag. Genom beslut den 15 juni 1945 har Kungl. Maj:t fastställt stat för ett anslag, benämnt Granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning (statsliggaren s. 444). Staten upptager två förslagsvis anvisade poster, varav en å 55 500 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt en å 23 000 kronor till reseersättningar.

I likhet med föregående år har *kontrollstyrelsen* föreslagit, att fem revisorsbefattningar måtte upptagas såsom extra ordinarie i 24 lönegraden, och till stöd härför anfört bland annat följande.

\* Då kontrollstyrelsen nu tillåter sig upprepa sin hemställan om extra ordinarie sättning av systembolagsrevisorerna, får styrelsen till en början erinra om att den hittillsvarande anordningen av systembolagsrevisorernas anställningsförhållanden ursprungligen var från styrelsens sida avsedd att i avvaktan på närmare erfarenhet rörande verkningarna av den nya systembolagsorganisationen givas en provisorisk utformning. Denna anordning har nu bestått i cirka 7 år. Ehuru styrelsen för lång tid sedan erhållit tillräckliga erfarenheter av den nu bestående organisationsformen för kontrollen över systembolagens ekonomiska förvaltning för att framlägga förslag om en fastare anställning av systembolagsrevisorerna, har styrelsen likväl på grund av den särskilda sparsamhet, som under kristiden anbefallts i fråga om in-

rättande av nya tjänster, ansett sig böra dröja med framläggandet av sådant förslag. Olägenheterna av detta långa provisorium ha emellertid blivit allt mer framträdande och ha varit ägnade att i viss mån äventyra effektiviteten av den ur statsverkets synpunkt betydelsefulla kontrollen över den omfattande systembolagsförvaltningen. Den osäkra anställningsform, som nu gäller för systembolagsrevisorerna, och den försämrade dyrtidskompensation, som de statsanställda arvodisterna erhållit i förhållande till lönegradsplacerade befattningshavare, ha medfört, att befattningarna icke inneburit den lockelse för kvalificerade sökande, som en extra ordinarie anställning i lönegrad 24 skulle innebära. Detta förhållande medför icke allenast ett otillfredsställande utgångsläge i fråga om rekryteringen till befattningarna såsom systembolagsrevisor utan resulterar även på längre sikt i ett försämrat urval till ledande befattningar inom systembolagsförvaltningen i sin helhet, för vilka systembolagsrevisorerna i vissa fall på grund av de allsidiga erfarenheter, de i sin verksamhet förvärva inom sagda förvaltning, kunna vara väl skickade. Vissa av revisorerna ha tidigare innehaft pensionsberättigande tjänster, vilka de lämnat i det antagandet, att även revisorsbefattningarna efter en kortare övergångstid skulle bli förbundna med pension. Samtliga äro familjeförsörjare. Kontrollstyrelsen hemställer därför enträget att Kungl. Maj:t ville upptaga förslaget om systembolagsrevisorernas uppförande å extra ordinarie stat.

Styrelsen anser det lämpligt, att en enhetlig löneklassplacering av dessa befattningshavare kommer till stånd, och hemställer, att samtliga fem systembolagsrevisorer måtte vid extraordinarieblivandet placeras i löneklass 24. Fyra av dem skulle eljest erhålla löneminskning vid övergången.

Med anledning av förslaget om ändrad löneställning för fem av revisorerna har kontrollstyrelsen företagit en omarbetning av staten för ifrågavarande anslag med fördelning av avlöningskostnaderna å olika poster, nämligen till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 10 500 kronor, avseende arvode till en arvodesanställd revisor, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 41 000 kronor, motsvarande lönebeloppen till 5 extra ordinarie revisorer i löneklass 24 (med placering 3 på F-ort, 1 på G-ort och 1 på I-ort) jämte cirka 1 200 kronor till avlöning åt vikarier för revisorerna, samt till rörligt tilllägg 5 700 kronor, eller tillhopa 57 200 kronor. Omkostnaderna ha föreslagits beräknade till 23 300 kronor, därav 300 kronor till sjukvård m. m. och 23 000 kronor till reseersättningar. Hela anslaget skulle sålunda upptagas med 80 500 kronor.

Departements-  
chefen.

Inrättandet av ifrågavarande arvodesavlönade revisorsbefattningar år 1938 avsåg att vara ett provisorium i avvaktan på närmare erfarenheter om den lämpliga organisationen av systembolagens ekonomiska revision. Denna anordning har nu prövats ett flertal år och synes fungera på ett tillfredsställande sätt. Oavsett om den individuella kontrollen vid utminutereringen av rusdrycker kommer att bibehållas i framtiden eller icke, torde ett stadigvarande behov av ifrågavarande revisorsbefattningar få anses föreligga. Vid sådant förhållande anser jag i likhet med kontrollstyrelsen det vara skäligt, att åt dessa befattningshavare beredes en fastare anställning. Jag tillstyrker sålun-

da att fem av de sex revisorerna i enlighet med styrelsens förslag erhålla extra ordinarie anställning och placeras i lönegraden Eo 24. Den återstående befattningen — som för närvarande, intill dess Kungl. Maj:t på särskild framställning annorlunda förordnar, av kontrollstyrelsen må tillsättas, endast i den mån ersättare för de övriga revisorerna erfordras — kan på grund av ovissheten om behovet av denna tjänst icke ifrågakomma till överförande på extra ordinarie stat. I den mån en sjätte revisor anställs, bör arvudet till honom utgå enligt de grunder, som för närvarande gälla.

Kontrollstyrelsen har föreslagit, att de revisorer, som erhålla extra ordinarie anställning, skola placeras i 24 löneklassen för undvikande av löne-minskning. Jag förutsätter, att vederbörande enligt gängse regler vid övergången placeras i sådan löneklass, att de icke få vidkännas en löne-minskning, som överstiger pensionsavdragens belopp. Kungl. Maj:t torde sedermera få taga ställning till frågan.

Vad beträffar de olika posterna i den föreslagna avlöningsstaten finner jag, med hänsyn till ovissheten om behovet av den sjätte revisorn, icke anledning upptaga en särskild arvodespost för ersättning åt denne utan förordar, att posten till avlöningar till icke-ordinarie personal i stället beräknas till ett något högre belopp än kontrollstyrelsen föreslagit. Posten torde böra uppföras förslagsvis med ett belopp av 44 000 kronor och bör icke, utan Kungl. Maj:ts medgivande, få användas för avlöande av annan personal än de i personalförteckningen angivna extra ordinarie revisorerna jämte vikarier för dem. För rörligt tillägg bör beräknas 6 000 kronor.

Till omkostnader torde böra beräknas 23 000 kronor, därav för sjukvård m. m. 300 kronor och för reseersättningar 22 700 kronor.

Anslaget torde i fortsättningen böra benämnas Systembolagsrevisionen.

Under åberopande av vad som sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för systembolagsrevisionen:

#### Personalförteckning.

| Befattning                                         | Lönegrad |
|----------------------------------------------------|----------|
| Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20: |          |
| 5 revisorer .....                                  | Eo 24;   |

*dels* godkänna följande stat för anslaget till systembolagsrevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Sjunde huvudtiteln.****Stat.****Avlöningar.**

|                                                                         |               |
|-------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal,<br><i>förslagsvis</i> ..... | kronor 44 000 |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                            | » 6 000       |
| <hr/> Summa kronor 50 000                                               |               |

**Omkostnader.**

|                                               |            |
|-----------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | kronor 300 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | » 22 700   |
| <hr/> Summa kronor 23 000;                    |            |

*dels ock till Kontrollstyrelsen: Systembolagsrevisionen för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av .....* kronor 73 000.

[38.] **9. Mynt- och justeringsverket: Avlöningar, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 508 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 23 maj 1941 fastställt personalförteckning för mynt- och justeringsverket (statsliggaren s. 445) och den 4 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för verket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                           |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 102 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 31 600       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | » 73 700       |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 26 000       |
| 5. Avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i> .....             | » 275 000      |
| <hr/> Summa kronor 508 300                                                                |                |

**Särskilda uppbördsmedel.**

|                                  |            |
|----------------------------------|------------|
| Ombudsarvoden .....              | kronor 300 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 508 000 |            |

Vid avlöningsstatens fastställande har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall disponeras på följande sätt:

|                                                                   |              |
|-------------------------------------------------------------------|--------------|
| Arvode åt myntgravör .....                                        | kronor 6 000 |
| Arvode åt en assistent hos myntgravören .....                     | » 3 600      |
| Arvoden åt kontrollstämplingsförrättare, <i>förslagsvis</i> ..... | » 22 000     |
| <hr/> Summa kronor 31 600                                         |              |

Vidare har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *mynt- och justeringsverket* framlagt förslag rörande medelsanvisningen för budgetåret 1946/47. I anledning av gemensamt förslag från mynt- och justeringsverket och riksräkenskapsverket har Kungl. Maj:t den 26 oktober 1945 förordnat, att myntverkets fastigheter skola per den 30 juni 1946 upptagas till redovisning på byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond, vilket föranleder vissa ändringar i medelsanvisningen till mynt- och justeringsverket för nästa budgetår.

I sin nyssnämnda skrivelse den 31 augusti 1945 har mynt- och justeringsverket gjort förnyad framställning om uppflyttning av den nuvarande förste ingenjörstjänsten i lönegrad A 26 till byrådirektörstjänst i A 28 och därvid särskilt framhållit svårigheten att vid nybesättning erhålla kompetent kraft med nuvarande löneläge inom industrien och de tekniska verken. Vid bifall till denna lönegradsuppflyttning skulle anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjas till 105 000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har av verket upptagits till 34 600 kronor, innebärande en höjning med 3 000 kronor på grund av belastningen under sisteförflutna budgetår av posten till arvoden åt kontrollstämplingsförrättare.

Ämbetsverket har föreslagit höjning av medelsanvisningen med 2 000 kronor för övertidsersättning samt i skrivelse den 26 november 1945 såsom tillägg till petitaskrivelsen den 31 augusti 1945 hemställt, att 7 200 kronor måtte beräknas för avlöning åt en förste amanuens, som under kriget tjänstgjort hos försvarets civilförvaltning men numera återgått till sin tjänst i myntverket. Härigenom skulle anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjas till 84 100 kronor.

Posten rörligt tillägg har upptagits med oförändrat belopp.

I fråga om anslagsposten avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare föranleder ändringen i fastigheternas redovisning överflyttning till fastighetsfondens stat av avlöningkostnader för fastighetsunderhållet på i runt tal 10 000 kronor. Förevarande anslagspost bör sålunda minskas med nämnda belopp.

Beträffande de ordinarie tjänsterna vid mynt- och justeringsverket anser jag mig icke böra förorda någon förändring. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kan på grund härav upptagas med oförändrat belopp. *Departements-  
chefen.*

Den temporära arvodesförbättring för statens justerare av mått och vikt, som för löpande budgetår medgivits, torde, därest riksdagen icke riktar någon erinran däremot, få utgå jämväl under nästa budgetår.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes med hänsyn till belastningen å posten till arvoden åt kontrollstämplingsförrättare böra i enlighet med verkets förslag höjas med 3 000 kronor till 34 600 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde höjningen böra begränsas till 6 000 kronor och anslagsposten sålunda upptagas med 79 700 kronor.

För rörligt tillägg torde beräknas oförändrat belopp.

Anslagsposten avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare torde slutligen böra sänkas med 10 000 kronor till 265 000 kronor till följd av att fastighetsunderhållet bör bestridas från vederbörlig utgiftspost å allmänna fastighetsfondens stat.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### Avlöningsstat.

##### Utgifter.

|                                                                                        |                |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                      | kronor 102 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .. | » 34 600       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....             | » 79 700       |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                           | » 26 000       |
| 5. Avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare, <i>förslagsvis</i> .....          | » 265 000      |
| <hr/>                                                                                  |                |
| Summa kronor 507 300                                                                   |                |

#### Särskilda uppbördsmedel.

|                             |            |
|-----------------------------|------------|
| Ombudsarvoden .....         | kronor 300 |
| <hr/>                       |            |
| Nettoutgift kronor 507 000; |            |

*dels* ock till Mynt- och justeringsverket: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 507 000.

[39.] 10. Mynt- och justeringsverket: Omkostnader, *förslagsanslag*. Förevarande anslag utgör för innevarande budgetår 78 500 kronor.

Kungl. Maj:t har den 4 maj 1945 fastställt följande omkostnadsstat för mynt- och justeringsverket, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1945/46 (statsliggaren s. 446):

## Omkostnadsstat.

## Utgifter.

|                                                                      |        |          |
|----------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                          | kronor | 1 000    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                        | »      | 2 200    |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                                | »      | 51 000   |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....                       | »      | 1 000    |
| 5. Övriga utgifter:                                                  |        |          |
| a. Fastigheten, <i>förslagsvis</i> .....                             | kronor | 6 000    |
| b. Maskiner och diverse materialier, <i>förslagsvis</i> .....        | »      | 14 200   |
| c. Laboratorientensilier, kemikalier m. m., <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 3 000    |
| d. Omkostnader för myntutväxlingen, <i>förslagsvis</i> .....         | »      | 1 100    |
| e. Omkostnader i övrigt, <i>förslagsvis</i> ....                     | »      | 4 000    |
|                                                                      |        | » 28 300 |
| Summa kronor                                                         |        | 83 500   |

## Särskilda uppbördsmedel.

|                        |        |              |
|------------------------|--------|--------------|
| Hyror .....            | kronor | 4 000        |
| Bränsle och lyse ..... | »      | 1 000        |
|                        |        | kronor 5 000 |
| Nettoutgift kronor     |        | 78 500       |

Anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas. Av posten till expenser må tagas i anspråk till bränsle, elektrisk kraft och belysning förslagsvis 40 000 kronor samt till övriga expenser högst 11 000 kronor.

I sina förenämnda skrivelser den 31 augusti och den 8 oktober 1945 har *mynt- och justeringsverket* föreslagit följande i fråga om omkostnadsanslaget.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. samt reseersättningar och publikationstryck ha föreslagits oförändrade. I fråga om anslagsposten till expenser har ämbetsverket till en början hemställt om en höjning av delposten till övriga expenser med 2 000 kronor till 13 000 kronor.

Vidare ha föreslagits följande ändringar i expensposten och anslagsposten till övriga utgifter, föranledda av invärderingen av ämbetsverkets fastigheter å statens allmänna fastighetsfond.

Delposten till fastigheten bör utgå. Av utgifterna under denna post bör till den under expenser uppförda delposten till bränsle, elektrisk kraft och belysning överföras kostnaden för vattenförbrukning, 3 000 kronor. Delpostens benämning bör därvid ändras till »bränsle, elektrisk kraft, lyse och vatten» och posten upptagas till sammanlagt 43 000 kronor. Kostnaderna för skötsel av tomten med tillhörande planteringar, yttre renhållning m. m. böra upp-



föras å en ny delpost under övriga utgifter, benämnd »tomtskötsel, yttre renhållning m. m.», och beräknas till 1 500 kronor. Vissa andra smärre kostnader, som inte böra ankomma på byggnadsstyrelsen, böra redovisas under delposten till omkostnader i övrigt, vilken därför bör uppräknas med 1 000 kronor till 5 000 kronor.

De under omkostnadsanslaget uppförda anslagsposterna skulle enligt detta förslag minskas med allenast 500 kronor, ehuru till byggnadsstyrelsen överföras kostnaderna för materiel till byggnadernas underhåll, sotning, gaturenhållning, besiktning av hissar och ångpannor m. m. Då dessa kostnader under de sistförflutna budgetåren täckts genom överskridande av delposten till fastigheten, har omläggningen icke ansetts kunna föranleda större sänkning av myntverkets omkostnadsanslag.

Då byggnadsvärdet i enlighet med en av byggnadsstyrelsen gjord beräkning upptagits till 682 000 kronor, bör beträffande utgiftsposten till reparations- och underhållskostnader å utgiftsstaten för byggnadsstyrelsens delfond beräknas en ökning, räknat efter 1935 års prisläge, med  $(1,5\% \text{ å } 682\,000 =) 10\,230$  kronor.

Avlöningskostnaderna för fastighetsunderhållet ha hittills täckts från den under avlöningsanslaget uppförda delposten till avlöningar till verkmästare, förmän och arbetare. Denna post bör därför nedräknas med skillnaden mellan det belopp, varmed underhållsposten under byggnadsstyrelsens delfond ökas och nyssnämnda minskning av myntverkets omkostnadsanslag ( $10\,230 - 500 =) 9\,730$  kronor, eller i runt tal 10 000 kronor.

Den i omkostnadsstaten uppförda uppbördstiteln för hyror bör även utgå och hyresinkomsterna inlevereras till byggnadsstyrelsen, som också enligt avlöningsreglementets bestämmelser har att träffa hyresavtal med befattningshavare, som av myntverket anvisas tjänstebostad.

Mynt- och justeringsverket har slutligen i petitaskrivelsen hemställt, att till verkets förfogande måtte ställas *dels* ett belopp av 10 000 kronor för anskaffande av ny apparat för ytbehandling av myntämnen, ehuru utredning om den lämpligaste apparaturen icke slutförts, *dels* ett belopp av 3 000 kronor för anskaffande av ny kassakontrollapparat.

I skrivelse den 14 december 1945 har *mynt- och justeringsverket* anmält, att utredning angående apparaturen för ytbehandling av mynt numera verkställt i samarbete med statens organisationsnämnd och givit vid handen, att tills vidare endast en försöksapparat borde anskaffas. Om den nya apparaturen har verket anfört följande.

Ytbehandling av mynten synes böra kunna förenklas genom användande av en apparatur, i vilken både betning, sköljning och torkning av myntämnena skulle kunna företagas. Inbesparing av arbetsmomenten skulle härigenom kunna ske, då vid den nu använda metoden förekommer betning och sköljning i skurtrummor, centrifugering i centrifug och torkning i torkningskar, uppvärmt med ånga. Då anskaffningen av den nya apparaturen innebär ett helt nytt arbetssätt, finnes emellertid ett visst osäkerhetsmoment vad beträffar maskinens lämplighet. Den åsyftade förenklingen synes emellertid så värdefull, att verket anser, att en försöksapparat bör inköpas och att om proven utfalla till belåtenhet ytterligare en apparat bör anskaffas.

Kostnaden för denna anskaffning har verket på grundval av införskaffade anbud beräknat till ett sammanlagt belopp av omkring 5 500 kronor och hemställt, att utgiften måtte få bestridas från den i verkets omkostnadsstat för innevarande budgetår upptagna delposten till maskiner och diverse materialier.

I anledning av Kungl. Maj:ts beslut att mynt- och justeringsverkets fastigheter per den 30 juni 1946 skola upptagas till redovisning på byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond erfordras vissa förändringar beträffande olika delposter under anslagsposterna till expenser och övriga utgifter. Mot de av verket i samråd med riksräkenskapsverket härutinnan gjorda förslagen har jag intet att erinra. Även i övrigt kan jag biträda förslagen beträffande anslagsposternas beräkning. *Departements-  
chefen.*

För budgetåret 1946/47 torde anslagsposterna till sjukvård m. m., reseersättningar och publikationstryck böra beräknas till oförändrade belopp, eller respektive 1 000, 2 200 och 1 000 kronor. Då kostnaderna för vattenförbrukning skola täckas från delposten till bränsle, elektrisk kraft och belysning, bör nämnda delpost uppräknas med 3 000 kronor till 43 000 kronor och benämnas »bränsle, elektrisk kraft, lyse och vatten». Delposten till övriga expenser synes med hänsyn till belastningen 1944/45 böra höjas med 2 000 kronor till 13 000 kronor. Anslagsposten till expenser skulle på grund härav upptagas med tillhopa 56 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter bör vidtagas den förändringen, att delposten för fastigheten utgår och ersättes av en ny delpost till tomtskötsel, yttre renhållning m. m., beräknad till 1 500 kronor, varjämte delposten till omkostnader i övrigt höjes med 1 000 kronor till 5 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter skulle sålunda beräknas till sammanlagt 24 800 kronor.

I fråga om de särskilda uppbördsmedlen bör inkomsten av hyror från och med nästa budgetår bokföras under fastighetsfondens stat. Ersättningen för bränsle och lyse kan uppskattas till samma belopp som under innevarande budgetår, eller 1 000 kronor.

Omkostnadsanslagets slutsumma bör följaktligen bestämmas till  $(1\,000 + 2\,200 + 56\,000 + 1\,000 + 24\,800 - 1\,000 =) 84\,000$  kronor.

Kungl. Maj:t har den 21 december 1945 bifallit mynt- och justeringsverkets hemställan om inköp av försöksapparat för ytbehandling av myntämnen genom ianspråktagande av medel, anvisade under omkostnadsanslaget för löpande budgetår. Tills vidare torde för den skull icke erfordras någon ytterligare medelsanvisning för ändamålet. Med det ifrågasatta inköpet av ny kassakontrollapparat anser jag tills vidare kunna anstå.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mynt- och justeringsverket*: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 84 000.

[40.] **11. Avsättning till bankinspektionens fond, förslagsanslag.** De å inkomsttiteln »Bidrag till bank- och fondinspektionen» inflytande intäkterna böra över tre särskilda, å sjunde huvudtiteln uppförda avsättningsanslag omföras till bankinspektionens fond, fondinspektionens fond och jordbrukskassetillsynens fond. Avsättningsanslagen böra för nästa budgetår anvisas med 85 000 kronor till bankinspektionens fond, 15 000 kronor till fondinspektionens fond och 55 000 kronor till jordbrukskassetillsynens fond.

Beträffande anslagen till avsättning till fondinspektionens fond och till jordbrukskassetillsynens fond gör jag hemställan under närmast följande punkter. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till bankinspektionens fond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 85 000.

[41.] **12. Avsättning till fondinspektionens fond, förslagsanslag.** Med åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fondinspektionens fond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 15 000.

[42.] **13. Jordbrukskassetillsynen: Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond.** Med hänvisning till vad under punkten 40 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbrukskassetillsynen: Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 55 000.

[43.] **14. Jordbrukskassetillsynen: Förstärkning av jordbrukskassetillsynens fond.** De på tillsynen över jordbrukskasserörelsen belöpande kostnaderna för bank- och fondinspektionens organisation och verksamhet ha för budgetåret 1945/46 beräknats till i runt tal 60 000 kronor, varav jordbrukskasserörelsen bidrager med 50 000 kronor och återstående 10 000 kronor gäldas från ifrågavarande anslag.

Jämväl för budgetåret 1946/47 uppskattar jag ifrågavarande kostnader till 60 000 kronor. Då, enligt vad som förordas under punkten 40 jordbrukskasserörelsens bidrag för nästa budgetår bör utgöra 55 000 kronor, kan medelsanvisningen under förevarande anslag begränsas till 5 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbrukskassetillsynen: Förstärkning av jordbrukskassetillsynens fond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 5 000.

[44.] **15. Avsättning till sparbanksinspektionens fond, förslagsanslag.** Förrevarande anslag, avsett för omföring av det å inkomsttiteln »Bidrag till sparbanksinspektionen» inflytande beloppet till sparbanksinspektionens fond, är i riksstaten för budgetåret 1945/46 uppfört med ett belopp av 125 000 kronor.

Då omförmälda inkomsttitel för nästkommande budgetår beräknats till 135 000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till sparbanksinspektionens fond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 135 000.

[45.] **16. Tillsyn över sparbankernas förvaltning, förslagsanslag.** Från förevarande anslag, vilket för innevarande budgetår är uppfört med 215 000 kronor, avförs utgifterna för den verksamhet, som utövas av de allmänna ombuden för sparbankerna. Jämlikt stadgande i 63 § lagen om sparbanker den 29 juni 1923 erlægga sparbankerna årligen särskilda bidrag till bestridande av ifrågavarande kostnad. Nämda bidrag, vilka redovisas under den å riksstatens inkomstsida upptagna titeln »Bidrag för tillsyn över sparbankerna», äro så avvägda, att de täcka hela kostnaden för de allmänna ombuden.

Under erinran att nämnda inkomsttitel för nästa budgetår beräknats till 225 000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillsyn över sparbankernas förvaltning* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 225 000.

[46.] **17. Stämpelomkostnader, förslagsanslag.** Till ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1945/46 anvisats ett förslagsanslag av 360 000 kronor.

Vad angår medelsbehovet under nästa budgetår har generalpoststyrelsen uppskattat postverkets direkta kostnader till 116 100 kronor och den postverket tillkommande ersättningen för stämpelväsandets handhavande till 199 800 kronor, sammanlagt avrundat till 320 000 kronor. I förhållande till innevarande budgetår betyder detta en minskning med 40 000 kronor. Det belopp, som utbetalas av andra myndigheter än generalpoststyrelsen, har beräknats oförändrat till 15 000 kronor. Sammanlagda utgiftsbeloppet å förevarande anslag skulle sålunda under nästa budgetår kunna beräknas uppgå till 335 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stämpelomkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 335 000.

[47.] **18. Kostnader för årlig taxering, förslagsanslag.** Den övervägande delen av kostnaderna för det årliga taxeringsarbetet bestrides av statsmedel och täckes från detta anslag.

Under budgetåren 1943/44 och 1944/45 ha till ifrågavarande ändamål anvisats respektive 5,6 och 5,9 miljoner kronor. För innevarande budgetår höjdes anslaget med 400 000 kronor till 6,3 miljoner kronor.

I enlighet med ett av 1944 års riksdag lämnat bemyndigande (prop. nr 227; skriv. nr 150) har Kungl. Maj:t den 30 juni 1944 med Stockholms stad slutit avtal rörande ersättningen till staden för taxeringsarbetet jämte den av statens intressekontor bedrivna restskatteförmedlingen för i Stockholm mantalsskrivna personer. Enligt detta avtal skall kronan, under villkor att staden fullgör sin bidragsskyldighet i fråga om intressekontorets restskatteförmedling enligt avtalet, för varje kalenderår under tiden 1 januari 1944—31 december 1948 till staden utbetala 680 000 kronor i ersättning för att staden för samma tid bestrider alla med taxeringsarbetet i Stockholm föränade kostnader, vilka enligt 145 § taxeringsförordningen eller 13 § förordningen om åsättande i vissa fall av särskilt uppskattningsvärde å fastighet skola bestridas av statsmedel, med undantag för arvoden till ordförandena i taxeringsnämnderna samt för arvoden till kronombud i taxeringsnämnderna, i den mån antalet av dessa ombud överstiger 38. Såsom kostnader för taxeringsarbete skola i detta sammanhang icke anses arvoden till ledamöter i Stockholms stads prövningsnämnd eller arvoden enligt 145 § 8 mom. taxeringsförordningen, som i anledning av sagda nämnds arbete utgå till personer, vilka icke äro tjänstemän vid skatteverket i överståthållarämbetet.

Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut av 1945 års riksdag (statsverksprop., VII h.-t.; skriv. nr 7) bemyndigats att till Stockholms stad utgiva bidrag till kostnaderna för vissa register för ett vart av åren 1946—1948 med ett belopp av 15 000 kronor.

*Departements-  
chefen.*

Vid beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår till kostnader för årlig taxering bör beaktas, att i det för löpande budgetår anvisade beloppet ingår en post på i runt tal 500 000 kronor, avseende ersättning åt häradsskrivare för avskrift av taxeringslängder, för upprättande av stommar och för längdföring. Sedan häradsskrivarnas löner från och med den 1 juli 1946 reglerats enligt civila avlöningsreglementets bestämmelser jämlikt beslut av 1945 års riksdag, bortfalla ifrågavarande ersättningar. Då jag förutsätter, att motsvarande ersättningar för arbete vid 1946 års taxeringar åtminstone i huvudsak skola kunna utgå av det för löpande budgetår anvisade anslaget, bör medelsbehovet för nästa budgetår kunna räknas ned med 500 000 kronor till 5,8 miljoner kronor.

Från anslaget torde liksom för innevarande budgetår få bestridas dels bidrag till Stockholms stad till taxeringsarbetet och till vissa anställningsregister, dels ock till kostnaderna för utbildningskurser för taxeringstjänstemän. Jag förutsätter därvid, att en särskild kortare kurs för taxeringsassistenter anordnas under nästa budgetår.

Tillika får jag anmäla en uppkommen ökning av kostnaderna för omsättningskatteexpeditionen i överståthållarämbetet. Utöver de högre befattningshavare, som för ändamålet förutsattes vid 1943 års riksdagsbeslut om förstärkning av taxeringsorganisationen (se prop. nr 345, s. 197), har arbetet vid nämnda expedition i ökad utsträckning tagit i anspråk en befattnings-

havare i uppbördskommissaries tjänsteställning, vilken förestått avdelningen. Från Stockholms stads sida har förutsatts, att staten från och med den 1 januari 1946 skulle bestrida hela avlöningskostnaden för denna befattningshavare. I anledning härav har Kungl. Maj:t den 21 december 1945 anvisat medel för bestridande av ifrågavarande kostnader, att liksom övriga utgifter för avdelningen utgå av förevarande anslag.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för årlig taxering* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 5 800 000.

[48.] **19. Särskild ersättning till indrivningsförrättare, förslagsanslag.** Från anslaget skall bestridas ersättning för indrivning av utskylder i vissa fall, då indrivningsavgift ej skall utgå. Bestämmelser angående nämnda ersättning finnas intagna i kungörelsen den 22 juni 1944 (nr 467). Till ifrågavarande ändamål ha å riksstaten för ett vart av budgetåren 1940/41—1942/43 anvisats 150 000 kronor. Med hänsyn till belastningen har anslaget höjts för budgetåret 1943/44 till 200 000 kronor och för budgetåret 1944/45 till 250 000 kronor. Innevarande budgetår ha anvisats likaledes 250 000 kronor. Belastningen under sistförflutna budgetåret utgjorde 260 800 kronor. Sedan den militära beredskapen numera upphört, torde efterhand viss minskning av kostnaderna för ifrågavarande ändamål vara att förvänta. Sedan uppbördsreformen varit i kraft en tid, bör en ytterligare minskning av kostnaderna inträda. Jag förordar, att anslaget beräknas till 200 000 kronor.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild ersättning till indrivningsförrättare* för  
budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 200 000.

[49.] **20. Kostnader i anledning av avtal med främmande stat om handräckning i beskattningsärenden, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag, vilket i riksstaten för budgetåret 1945/46 är uppfört med 1 000 kronor, torde för nästkommande budgetår böra äskas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader i anledning av avtal med främmande stat  
om handräckning i beskattningsärenden* för budgetåret 1946/  
47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 000.

[50.] **21. Observations- och uppbördsprocenter m. m., förslagsanslag.** Av anslaget till observations- och uppbördsprocenter m. m., vilket för innevarande budgetår är bestämt till 12 000 kronor, utgå anmärkningsarvoden till

advokatfiskalerna vid hovrätterna, aktoratsarvode åt förste advokatfiskalen i kammarkollegiet samt belöningar till upptäckare av falsk myntning.

Anslaget torde böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Observations- och uppbördsprocenter m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 12 000.

## D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

[51.] **1. Ersättning till städerna för mistad tolag, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till ersättning till städerna för mistad tolag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 4 000 000 kronor.

Storleken av det för budgetåret 1946/47 erforderliga anslaget beror väsentligen av tulluppbörden under innevarande budgetår. Enligt inom finansdepartementet verkställd överslagsberäkning torde anslaget böra ökas till 5 000 000 kronor.

Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till städerna för mistad tolag* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 5 000 000.

[52.] **2. Städens friheter, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till städens friheter torde i riksstaten för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Städens friheter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 40 000.

[53.] **3. Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel.** Till ifrågavarande ändamål bör liksom för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 3 100 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 3 100 000.

[54.] **4. Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår bestämt till 9 000 kronor. Anslaget torde för nästa budgetår kunna upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 9 000.

[55.] **5. Ersättning för skattefrälseräntor, förslagsanslag.** Förevarande anslag utgör för innevarande budgetår 5 000 kronor. Anslaget torde jämväl för nästa budgetår kunna bestämmas till detta belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skattefrälseräntor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 5 000.

[56.] **6. Bidrag till skattetyngda kommuner, förslagsanslag.** Under en följd av år ha till utjämning av det kommunala skattetrycket understöd lämnats åt synnerligt skattetyngda kommuner. Utdelningen av understöden regleras genom en förordning av den 16 december 1927 (nr 462). För ifrågavarande ändamål anvisades för budgetåret 1941/42 16,5 miljoner, för 1942/43 och 1943/44 20 miljoner samt för 1944/45 och 1945/46 16 miljoner kronor.

Från anslaget bestridas jämväl de kostnader för räkenskapsgranskning och undersökning av kommunernas ekonomiska förvaltning samt för förstärkning av organisationen för beredning av ärenden angående skatteutjämningsunderstöd, som tidigare bestritts från skatteutjämningsmedlens fond.

I detta sammanhang får jag anmäla en framställning den 13 mars 1945 från *svenska landskommunernas förbund* om bidrag av statsmedel till förbundets revisions- och bokföringsavdelning. Förbundet har särskilt framhållit önskvärdheten av att staten vid fördelningen av skatteutjämningsmedlen utnyttjade den erfarenhet, som förbundets konsulenter förvärvade vid sin granskning av landskommunernas räkenskaper, och härom bland annat anfört följande.

Ansökan om understöd av skatteutjämningsmedel för visst år baseras dels på för året fastställd utgifts- och inkomststat, dels på ett sammandrag av räkenskaperna för året dessförinnan. Även där budgeten har en någorlunda ändamålsenlig uppställning, torde den ofta utgöra en otillräcklig grund för bedömning av rätten till skatteutjämning. Budgeten borde regelmässigt kompletteras med upplysningar, som äro att hämta ur protokoll och andra handlingar. Räkenskapssammandragen torde också de lämna alltför torftiga upplysningar. För att de knapphändiga räkenskapssammandragen rätt skola förstås erfordras i varje fall en mycket ingående praktisk kännedom om den mångfald olika räkenskapssystem, som faktiskt tillämpas. Ett säkrare grepp



om fördelningen av skatteutjämningsmedlen skulle säkerligen erhållas genom granskning av primärmaterialet, d. v. s. originalräkenskaper, protokoll m. m. Om man vill ernå en rättvis fördelning av skatteutjämningsmedlen är en granskning av detta material önskvärd, i all synnerhet intill dess att landskommunernas medelsförvaltning mera allmänt höjts till godtagbar standard och större enhetlighet.

Kommunalskatteberedningen har i sitt förslag till allmänna skatteutjämningsbidrag bland annat föreslagit, att stickprovsgranskning beträffande vissa kommuners förhållanden skall verkställas vid personliga besök i kommunerna av den föreslagna skatteutjämningsnämndens ledamöter eller av till nämndens kansli hörande befattningshavare. Även om den nuvarande skatteutjämningsförordningen inom en icke alltför avlägsen framtid skulle bli avlöst av en ny förordning, som i större eller mindre omfattning bygger på det av kommunalskatteberedningen framlagda förslaget, skulle det sannolikt komma att visa sig, att en granskning av primärmaterialet vore önskvärd i ett så stort antal fall, att härför skulle behövas en avsevärd stab av befattningshavare.

Styrelsen har därför funnit sig böra föreslå, att den såsom nödvändig ansedda granskningen av primärmaterialet borde överlätas på de hos förbundet anställda konsulenterna. Det arbete, som förbundets konsulenter utföra under resor i kommunerna, är till övervägande delen av rådgivande art, och deras granskning omfattar bland annat det primärmaterial, om vilket ingående kännedom erfordras för en rätt bedömning av skatteutjämningsansökningarna. Det kan då icke vara rationellt, att även statliga befattningshavare skola nedlägga ett betydande arbete på granskningen av samma material.

Skulle revisions- och bokföringsavdelningens medverkan påkallas vid granskning av skatteutjämningsansökningar även från kommuner, som icke äro anslutna till avdelningen, måste detta bliva tämligen arbetskrävande just på den grund att primärmaterialet icke finnes att tillgå. Om ersättning för detta arbete torde därför särskilt böra avhandlas. Oberoende av eventuell dylik ersättning är emellertid styrelsen intresserad av att redan i år under någon kortare tid få tillfälle att ställa någon eller några av konsulenterna till finansdepartementets förfogande i och för deltagande i granskningen av skatteutjämningsansökningarna.

Vidare har förbundet i skrivelsen lämnat en redogörelse för sin nuvarande konsulentorganisation, omfattande fyra konsulenter, och uttalat önskemålet, att denna i syfte att en effektivisering av den kommunala revisionen skulle ernås, borde utbyggas till ett 10-tal konsulenter och att staten skulle bidra till dessas avlöningar med ett anslag av 50 000 kronor.

Departements-  
chefen.

För min del finner jag det värdefullt, om de erfarenheter, som hos landskommunernas förbund anställda konsulenter vunnit vid sin räkenskapsgranskning ute i kommunerna, komma finansdepartementet till godo vid prövningen av skatteutjämningsansökningarna. Ehuru jag icke nu är beredd att till prövning upptaga den mera vittsyftande frågan om en större och till avsevärd del med statsmedel finansierad utbyggnad av förbundets revisionsverksamhet, vill jag förorda, att under nästa budgetår försöksvis bedrives ett samarbete mellan departementet och förbundet vid granskningen av landskommunernas ansökningar om skatteutjämningsbidrag och att Kungl. Maj:t, därest riksdagen icke gör någon erinran däremot, i ersättning för detta

ianspråktagande av konsulenternas arbetskraft lämnar förbundet ett bidrag av högst 10 000 kronor, att utgå av förevarande anslag.

Kommunalskatteberedningens förslag till ändrade grunder beträffande den kommunala skatteutjämningen (SOU 1943: 43) torde på grund av spörsmålets omfattande natur — det har bl. a. sammanhang med frågorna om socialvårdens ordnande och ändrad kommunindelning — icke kunna föreläggas årets riksdag. Vid medelsanvisningen torde man därför böra utgå från att bidrag till skattetyngda kommuner under budgetåret 1946/47 skola lämnas enligt oförändrade grunder.

Beträffande medelsbehovet för 1946 års bidragsutdelning har inom finansdepartementet verkställts särskild utredning med ledning av uppgifter, som införskaffats från länsstyrelserna. Enligt den approximativa beräkning, som härvid framkommit, skulle vid en understödstilldelning under år 1946 efter i huvudsak de grunder, som under senare år tillämpats, medelsbehovet kunna beräknas till 16 miljoner kronor.

Den fortsatta stegringen av det totala skatteunderlaget, vilken stegring beräknats för hela riket uppgå till mellan 4 och 5 procent, torde komma att medföra att minskade anspråk på skatteutjämningsbidrag uppkomma inom de flesta län, men denna minskning antages uppvägd av det alltmer stegrade behovet av utjämningsbidrag inom vissa norrlandslän. Enbart inom Norrbottens län torde utjämningsbidraget under 1946 jämfört med 1945 års utdelning komma att utvisa en ökning med omkring 1 miljon kronor. Understödet till kommunerna inom detta län har beräknats utgöra ungefär hälften av det för samtliga län beräknade understödsbeloppet.

Jämlikt 71 § kommunalskattelagen inflytande skattemedel för gemensamt kommunalt ändamål, vilka skola tagas till uppbörd å förevarande anslag, ha vid nyssnämnda anslagsberäkning uppskattats till omkring 150 000 kronor.

Av riksdagen torde för nästa budgetår böra inhämtas bemyndigande av innebörd, att Kungl. Maj:t må, där så finnes av trängande behov påkallat, intill ett belopp av 500 000 kronor bevilja understöd med avvikelse från de i förordningen den 16 december 1927 (nr 462) stadgade grunderna.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels till Bidrag till skattetyngda kommuner för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av . . . . kronor 16 000 000;*

*dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1946/47 av anslaget använda ett belopp av högst 500 000 kronor för beredande av understöd åt synnerligt skattetyngda kommuner med avvikelse från de i förordningen den 16 december 1927 (nr 462) stadgade grunderna beträffande dylikt understöd.*

## E. Diverse.

[57.] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 648 000.

[58.] **2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Med åberopande av vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 102 000.

[59.] **3. Statens intressekontor.** Jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter må statens intressekontor, som är anknutet till postgirokontoret, med medel, vilka inflyta till intressekontoret genom regelbundna avdrag å löner eller pensioner eller genom inbetalningar, ombesörja betalning av skatt samt, jämte skatt, andra mera regelbundet förekommande personliga utgifter såväl åt befattningshavare och pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst som åt andra personer.

De inkomster, med vilka kostnaderna för intressekontorets verksamhet bestridas, utgöras huvudsakligen av ränta å de i rörelsen inestående medlen, bidrag av statsmedel och avgifter från kontoinnehavare. Enligt de av 1936 års riksdag godkända grunderna för intressekontorets verksamhet bestrider staten nettokostnaden för rörelsen, såvitt angår skatteförmedlingen. Intressekontorets utgifter för andra uppdrag täckas genom avgifter.

I skrivelse den 26 oktober 1945 har *generalpoststyrelsen* avgivit redogörelse för intressekontorets verksamhet under år 1944 samt framlagt förslag till beräkning av anslaget för nästa budgetår.

Enligt redogörelsen företer verksamheten en ökning i förhållande till år 1943. Sålunda har antalet intressekonton ökat med 9 procent till 93 126, antalet inbetalningar med 11 procent till 1 519 011, antalet utbetalningar med 9

procent till 1 240 495 och beloppet av utbetalningarna med 15 procent till i runt tal 107,2 miljoner kronor. Av redogörelsen framgår vidare, att nettoutgifterna för år 1944 till den del de icke täckts av influtna räntor, kontoinnehavares avgifter och andra inkomster uppgått till 630 041 kronor. I sistnämnda belopp ingå jämväl kostnaderna för den av intressekontoret under året bedrivna restskatteförmedlingen för i Stockholms stad mantalsskrivna personer. För den del av dessa kostnader, som anses belöpa på förmedlingen av kommunala restutskylder, har generalpoststyrelsen jämlikt avtal den 30 juni 1944 mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad erhållit ersättning av staden med 56 081 kronor. Efter frånräknande av detta belopp återstår av nettoutgiften för intressekontorets verksamhet under år 1944 ett belopp av (630 041 — 56 081 =) 573 960 kronor, eller i avrundat tal 574 000 kronor, för vilket generalpoststyrelsen hemställer om ersättning.

Enligt vad jag inhämtat från generalpoststyrelsen ingå i förenämnda belopp, 574 000 kronor, kostnader på omkring 50 000 kronor för intressekontorets förmedling av statliga restutskylder för i Stockholms stad mantalsskrivna personer. Ökningen i övrigt sedan år 1943 har betingats av kostnaderna för provisoriskt lönetillägg åt intressekontorets anställda, tillkomsten av nya arbetsuppgifter genom lagstiftningen om erkända skatteförmedlingskassor samt den allmänna ökningen i rörelsens omfattning.

Statens organisationsnämnd har i sin årsberättelse för budgetåret 1944/45 bland annat redogjort för vissa undersökningar rörande intressekontorets verksamhet.

Av redogörelsen framgår, att vissa arbetsförenklingar, som redan genomförts eller beslutats skola genomföras, beräknades minska statsverkets utgifter med cirka 11 000 kronor årligen. Ett realiserande av samtliga framförda förslag rörande intressekontorets arbetsorganisation skulle medföra en årlig kostnadsminskning av cirka 103 000 kronor. Den väsentliga besparingen skulle vinnas genom övergång till hålkortsbokföring. Med hänsyn till att den beslutade skatteuppbördsreformen kunde komma att aktualisera frågan om intressekontorets fortbestånd, hade fortsatta åtgärder i fråga om kontorets organisation ävensom prövningen av frågor om höjning av avgifterna för förmedlingsuppdrag ansetts böra tills vidare anstå.

Den av riksdagen beslutade uppbördsreformen medför, att intressekontorets hittills viktigaste uppgift, förmedlingen av skatteinbetalningar, kommer att försvinna. En prövning av frågan om intressekontorets bibehållande blir sålunda snart aktuell. Statstjänarkartellen och statstjänstemännens riksförbund ha gemensamt gjort framställning om att intressekontoret icke måtte avvecklas i samband med uppbördsreformens genomförande utan bibehållas för förmedling av andra uppdrag än skatteinbetalning. Prövningen av denna fråga tarvar vissa undersökningar, varför jag icke nu är beredd att taga ställning till densamma.

De av organisationsnämnden berörda arbetsförenklingarna ha genomförts vid sådan tidpunkt, att de icke inverka på anslaget till intressekontoret för nästa budgetår, vilket avser att täcka kontorets kostnader år 1944.

Generalpoststyrelsens beräkning av ersättningen till postverket för de kost-

*Departements-  
chefen.*

nader, som belöpa å intressekontorets verksamhet under nämnda år, innebär att ersättningsbeloppet skulle höjas från 409 000 till 574 000 kronor. I nuvarande läge anser jag mig böra biträda styrelsens förslag, att anslag för ändamålet skall anvisas med 574 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens intressekontor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 574 000.

[60.] **4. Bidrag till erkända skatteförmedlingskassor, förslagsanslag.** Från anslaget skola bestridas statsbidrag till ifrågavarande kassor med 25 öre för varje förmedling av å uppbördsstämma (uppbördstermin) förfallande utskyldsbelopp. Bestämmelser härom äro intagna i förordningen den 30 april 1943 (nr 205). För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 50 000 kronor. Belastningen å anslaget under budgetåret 1944/45 har uppgått till omkring 144 000 kronor. Efter ikraftträdandet av uppbördsreformen den 1 januari 1947 torde ifrågavarande verksamhet komma att avvecklas. För bestridande av bidrag till kassorna för tiden intill utgången av år 1946 böra emellertid medel anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Bidragen utgå för räkenskapsår och utbetalas årsvis i efterskott, dock med rätt för länsstyrelse att vid särskilda skäl utanordna bidrag under löpande räkenskapsår. Jag förordar, att anslaget upptages med belopp motsvarande belastningen för sistförflutna budgetår, eller 144 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända skatteförmedlingskassor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 144 000.

[61.] **5. Staten åliggande kommunala och andra utskylder, förslagsanslag.** Till bestridande av staten åliggande kommunala och andra utskylder har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 000 kronor. I kungörelsen den 27 juni 1929 (nr 189) ha meddelats föreskrifter om anslagets användning.

Då anledning icke torde föreligga till ändring av anslagsbeloppet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Staten åliggande kommunala och andra utskylder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 000.

[62.] **6. Bidrag till vissa internationella byråer, förslagsanslag.** Förevarande anslag är avsett för bestridande av Sveriges bidrag dels till internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, dels till upprätthållande av

internationella byrån i Paris för mått och vikt, *dels ock* till den internationella tulltariffbyrån i Bryssel.

Å riksstaten för budgetåret 1946/47 torde böra uppföras samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår, 8 000 kronor. Huruvida och i vilken omfattning anvisade medel böra tagas i anspråk, torde få bli beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 8 000.

[63.] **7. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Sjunde huvudtiteln's kommittéanslag är i gällande riksstat upptaget till ett belopp av 450 000 kronor. För närvarande pågår inom finansdepartementet ett utredningsarbete av relativt kostnadskrävande natur. Ett antal frågor på skatte-, löne- och pensionsområdena äro föremål för ett delvis forcerat utredningsarbete. Erinras må särskilt om den utredning, som drives av 1945 års lönekommitté, och de olika problem som i anslutning till detta löneregleringsarbete måste upptagas till behandling. Bland andra större utredningsuppgifter märkas de av riksdagen begärda utredningarna om kreditväsendets organisation och om nykterhetslagstiftningens framtida innehåll och utformning.

Med hänsyn till belastningen på kommittéanslaget under de gångna månaderna av innevarande budgetår är det sannolikt, att nu anvisade medel icke förslå för bestridande av erforderliga kostnader. I annat sammanhang denna dag föreslår jag anvisande å tilläggsstat av ett anslag å 150 000 kronor för förstärkning av förevarande anslag.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår synes icke sannolikt, att utredningskostnaderna skola bli lägre än för löpande budgetår. Vissa nu pågående utredningar väntas visserligen bli slutförda under detta budgetår. Men å andra sidan föreligger behov av nya utredningar — bland annat till följd av framställningar från riksdagen — vilka så snart sig göra låter torde böra igångsättas. Jag anser mig dock böra begränsa anslagsäskandet till 500 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 500 000.

[64.] **8. Allmän dyrortsgruppering, reservationsanslag.** I skrivelse den 8 december 1945, nr 577, har 1945 års riksdag anmält, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts proposition nr 343 angående skattegrupperingen m. m. Enligt nämnda proposition avses att verkställa en ny allmän dyrortsgruppering,

som på löneområdet skulle träda i tillämpning den 1 juli 1947 och beträffande skatteavdragen den 1 januari 1948. I propositionen ha närmare angivits de metoder, efter vilka den till grund för grupperingarna liggande levnadskostnadsmätningen skulle utföras. Riksdagen har i huvudsak godkänt dessa metoder, dock med angivande av vissa önskemål, som borde beaktas vid undersökningens genomförande.

I en under hand från *socialstyrelsen* införskaffad promemoria har verkställt en beräkning angående kostnaderna för den föreslagna levnadskostnadsundersökningen jämte därpå grundade dyrortsgrupperingar. I promemorian har i huvudsak anförts följande angående kostnadernas beräkning.

För utförande av den senast verkställda undersökningen av de lokala olikheterna i levnadskostnaderna år 1941 anvisades till socialstyrelsen för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag av 20 000 kronor och för budgetåret 1941, 42 ett reservationsanslag av 25 000 kronor. Dessa belopp voro beräknade på 1941 års pris- och löneförhållanden. Nu förestående prisundersökningar skola utföras betydligt snabbare än den närmast föregående enligt det tidsschema, som socialstyrelsen närmare angivit i sitt yttrande den 1 september 1945 över 1943 års dyrortskommittés betänkande angående dyrortsgrupperingen. Härtill kommer, att undersökningarna även utvidgats med flera nya arbetskrävande moment, bland vilka särskilt må nämnas beräkning av avståndskostnader. Omläggning av skatteberäkningarna kommer jämväl att erfordra ett betydande merarbete i jämförelse med det beräkningssätt, som tidigare tillämpats. Styrelsen får därjämte erinra om, att ny hyresgruppering för bestämmande av hyresavdrag för tjänstebostäder åt folk- och småskollärare m. fl. lämpligen bör träda i kraft samtidigt med ny lönegruppering. För genomförande av de nya prisundersökningarna inom den avsedda tiden erfordras sålunda större extra personal än som kom till användning vid 1941 års undersökning.

Som biträdande arbetsledare för undersökningarna bör disponeras en tjänsteman med arvode motsvarande lönegrad Eo 21 under tiden 1 januari 1946—30 juni 1947. Extra amanuensarbete har beräknats till sammanlagt 48 arbetsmånader och extra arbete för räkne- och skrivbiträden i 72 arbetsmånader. Maskinbearbetningen har beräknats draga en kostnad av 7 000 kronor och uträknande av hyresmedeltal m. m., vartill särskilda medel icke begärts i samband med bostadsräkningen, till 6 000 kronor.

Slutligen har upptagits ett belopp av 2 180 kronor för anlåtande av experter samt för resor och oförutsedda utgifter. Det sammanlagda beloppet för nu angivna prisgeografiska undersökning och därpå grundade nya dyrortsgrupperingar skulle således kunna prelimipärt beräknas till sammanlagt ca 75 000 kronor.

Kostnadernas fördelning på budgetår framgår av följande tablå.

|                                                           | Budgetåret<br>1945/46<br>kr. | Budgetåret<br>1946/47<br>kr. | Summa<br>kr. |
|-----------------------------------------------------------|------------------------------|------------------------------|--------------|
| En tjänsteman med arvode motsvarande lönegrad Eo 21 ..... | 4 500                        | 9 000                        | 13 500       |
| Amanuensarbete i 48 arbetsmånader.....                    | 6 360                        | 19 080                       | 25 440       |
| Räkne- och skrivarbete i 72 arbetsmånader ..              | 5 220                        | 15 660                       | 20 880       |
| Maskinbearbetning .....                                   | —                            | 7 000                        | 7 000        |
| Beräkning av hyreskostnader .....                         | —                            | 6 000                        | 6 000        |
| Experter, oförutsedda utgifter .....                      | 920                          | 1 260                        | 2 180        |
| Summa kronor                                              | 17 000                       | 58 000                       | 75 000       |

Tryckningskostnader samt kostnader för blankettryck, skrivmaterialier, papper och dylikt torde, liksom vid tidigare dyrortsgrupperingar, böra bestridas från styrelsens expensanslag, vilket anslag med hänsyn därtill synes böra förstärkas. Vad eventuell lokalhyra beträffar synes denna böra bestridas av statens allmänna fastighetsfond.

De sammanlagda kostnaderna för utförande av en ny prisgeografisk undersökning och därpå grundade dyrortsgrupperingar ha sålunda beräknats till c:a 75 000 kronor, fördelade med 17 000 kronor på budgetåret 1945/46 och 58 000 kronor på budgetåret 1946/47. Kostnaderna för budgetåret 1945/46, 17 000 kronor, kunna, enligt vad i promemorian anföres, lämpligen bestridas av det å socialstyrelsens stat uppförda reservationsanslaget å 30 000 kronor för avlöning till viss personal för större specialundersökningar.

De inom socialstyrelsen beräknade kostnaderna för en allmän undersökning av levnadskostnaderna på olika orter och därpå grundade omgrupperingar av orterna i löne- och skattehänseende överstiga avsevärt kostnaderna för 1941 års prisgeografiska undersökning. Detta beror delvis på att löneläget nu är något högre men främst på att de av 1945 års riksdag godkända metoderna för levnadskostnadsmätningen i vissa avseenden äro mera arbetskrävande än de tidigare använda metoderna. Med hänsyn till intresset att få denna levnadskostnadsundersökning utförd på ett så tillfredsställande sätt som möjligt har jag icke velat ifrågasätta någon begränsning i de beräknade kostnaderna för avlöningar m. m., tillhopa 75 000 kronor.

På föreslaget sätt synas de på budgetåret 1945/46 fallande utgifterna, 17 000 kronor, böra bestridas från det å socialstyrelsens stat upptagna reservationsanslaget till avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar, medan för utgifterna under nästa budgetår torde anvisas ett särskilt reservationsanslag å 58 000 kronor, lämpligen benämnt Allmän dyrortsgruppering.

För bestridande av erforderliga expensutgifter, vilka ligga utanför den förut angivna kostnadsramen, böra särskilda medel icke anvisas. Då undersökningen utföres inom socialstyrelsen, synes lämpligt, att sådana utgifter få belasta vederbörande anslagsposter å styrelsens omkostnadsstat, därvid Kungl. Maj:t, i den mån så erfordras, torde lämna medgivande till överskridande av dessa poster.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän dyrortsgruppering* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 58 000.

[65.] **9. Extra utgifter, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 30 000 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra fastställas till samma belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 30 000.

*Departements-  
chefen.*



[66.] **10. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för budgetåret 1946/47 till täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 11 000.

[67.] **11. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 180 000 kronor. Utgifterna från anslaget uppgingo under budgetåret 1944/45 till 174 000 kronor. Då anslagsbehovet kan väntas nedgå med omkring 20 000 kronor per år synes anslaget kunna bestämmas till 160 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 160 000.

[68.] **12. Kristillägg, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för nästa budgetår till täckande av kostnader för kristillägg hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristillägg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 250 000.

[69.] **13. Provisoriskt lönetillägg, förslagsanslag.** Med åberopande av vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför beträffande behovet av anslag å riksstaten för nästa budgetår till täckande av kostnader för provisoriskt lönetillägg hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provisoriskt lönetillägg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 500 000.

**Sammanfattning.**

|                                                        |        |            |
|--------------------------------------------------------|--------|------------|
| Sjunde huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1945/46  |        |            |
| utgörande .....                                        | kronor | 68 116 500 |
| kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen |        |            |
| att för budgetåret 1946/47 uppgå till .....            | »      | 70 060 100 |
| innebärande en ökning med .....                        | »      | 1 943 600. |

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Erik Skiöld.*

---

## Register

till

## Sjunde huvudtiteln för budgetåret 1946/47.

## A. Finansdepartementet.

| Sid. |                                              | Kronor  |
|------|----------------------------------------------|---------|
|      | Finansdepartementet:                         |         |
| 1    | Avlöningar.....                              | 522 000 |
| 4    | Omkostnader.....                             | 58 000  |
| 4    | Utrustning och inredning av nya lokaler..... | 75 000  |
|      | Säger för finansdepartementet                | 655 000 |

## B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

|    |                                                            |          |
|----|------------------------------------------------------------|----------|
|    | Kammarkollegiet:                                           |          |
| 5  | Avlöningar.....                                            | 392 000  |
| 8  | Omkostnader.....                                           | 37 500   |
|    | Statskontoret:                                             |          |
| 9  | Avlöningar.....                                            | 625 000  |
| 13 | Omkostnader.....                                           | 120 000  |
|    | Kammarrätten:                                              |          |
| 13 | Avlöningar.....                                            | 900 000  |
| 17 | Omkostnader.....                                           | 38 000   |
| 18 | Kammarrättens årsbok.....                                  | 6 000    |
|    | Statistiska centralbyrån:                                  |          |
| 18 | Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet..... | *488 000 |
| 19 | Avlöningar till personal vid 1945 års folkräkning.....     | 675 000  |
| 20 | Avlöningar till personal vid 1946 års valstatistik.....    | 21 000   |
| 20 | Omkostnader.....                                           | *145 000 |
| 21 | Bibliotekets underhåll.....                                | 4 000    |
|    | Riksräkenskapsverket:                                      |          |
| 21 | Avlöningar.....                                            | 748 000  |
| 26 | Omkostnader.....                                           | 148 000  |
| 28 | Förstärkning av riksräkenskapsverkets administration m. m. | 134 500  |
|    | Statens lönenämnder:                                       |          |
| 28 | Avlöningar.....                                            | 73 000   |
| 29 | Omkostnader.....                                           | 7 000    |
|    | Konjunkturinstitutet:                                      |          |
| 29 | Avlöningar.....                                            | *95 000  |
| 30 | Omkostnader.....                                           | *25 000  |
| 30 | Särskilda undersökningar.....                              | *100     |
|    | Statens sakrevision:                                       |          |
| 30 | Avlöningar.....                                            | 292 000  |
| 37 | Omkostnader.....                                           | 60 000   |

\* Beräknat belopp.

## Sjunde huvudtiteln.

| Sid. |                                                     | Kronor           |
|------|-----------------------------------------------------|------------------|
|      | <b>Statens organisationsnämnd:</b>                  |                  |
| 37   | Avlöningar .....                                    | 485 000          |
| 42   | Omkostnader .....                                   | 212 000          |
|      | <b>Valutakontoret:</b>                              |                  |
| 43   | Avlöningar .....                                    | 375 000          |
| 44   | Omkostnader .....                                   | 65 000           |
|      | <b>Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.</b> | <b>6 171 100</b> |

### C. Skatte- och kontrollväsen.

|    |                                                                                                   |                   |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
|    | <b>Tullverket:</b>                                                                                |                   |
| 45 | Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen...                                     | 930 000           |
| 49 | Avlöningar till befattningshavare å tullstaten.....                                               | 17 488 000        |
| 54 | Omkostnader.....                                                                                  | 2 700 000         |
| 57 | Anskaffning av tullkryssare .....                                                                 | 600 000           |
|    | <b>Kontrollstyrelsen:</b>                                                                         |                   |
| 59 | Avlöningar .....                                                                                  | 450 000           |
| 62 | Omkostnader.....                                                                                  | 69 000            |
| 63 | Kontroll å tillverkningsavgifter.....                                                             | 325 000           |
| 63 | Systembolagsrevisionen .....                                                                      | 73 000            |
|    | <b>Mynt- och justeringsverket:</b>                                                                |                   |
| 66 | Avlöningar.....                                                                                   | 507 000           |
| 68 | Omkostnader.....                                                                                  | 84 000            |
| 72 | Avsättning till bankinspektionens fond.....                                                       | 85 000            |
| 72 | Avsättning till fondinspektionens fond.....                                                       | 15 000            |
|    | <b>Jordbrukskassetillsynen:</b>                                                                   |                   |
| 72 | Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond .....                                               | 55 000            |
| 72 | Förstärkning av jordbrukskassetillsynens fond .....                                               | 5 000             |
| 73 | Avsättning till sparbanksinspektionens fond.....                                                  | 135 000           |
| 73 | Tillsyn över sparbankernas förvaltning.....                                                       | 225 000           |
| 73 | Stämpelomkostnader.....                                                                           | 335 000           |
| 73 | Kostnader för årlig taxering.....                                                                 | 5 800 000         |
| 75 | Särskild ersättning till indrivningsförrättare.....                                               | 200 000           |
| 75 | Kostnader i anledning av avtal med främmande stat om hand-<br>räckning i beskattningsärenden..... | 1 000             |
| 75 | Observations- och uppbördsprocenter m. m.....                                                     | 12 000            |
|    | <b>Säger för skatte- och kontrollväsen</b>                                                        | <b>30 094 000</b> |

### D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

|    |                                                                                                                                           |                   |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 76 | Ersättning till städerna för mistad tolag.....                                                                                            | 5 000 000         |
| 76 | Städers friheter.....                                                                                                                     | 40 000            |
| 76 | Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i lands-<br>ting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljnings-<br>medel..... | 3 100 000         |
| 77 | Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter .....                                                                                       | 9 000             |
| 77 | Ersättning för skattefrälseräntor.....                                                                                                    | 5 000             |
| 77 | Bidrag till skattetyngda kommuner .....                                                                                                   | 16 000 000        |
|    | <b>Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.</b>                                                                | <b>24 154 000</b> |

**Sjunde huvudtiteln.****E. Diverse.**

| Sid. |                                                               | Kronor             |
|------|---------------------------------------------------------------|--------------------|
|      | <b>Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:</b>       |                    |
| 80   | Byggnadsstyrelsens delfond .....                              | 648 000            |
| 80   | Generaltullstyrelsens delfond .....                           | 102 000            |
| 80   | Statens intressekontor.....                                   | 574 000            |
| 82   | Bidrag till erkända skatteförmedlingskassor .....             | 144 000            |
| 82   | Staten åliggande kommunala och andra utskylder.....           | 1 000              |
| 82   | Bidrag till vissa internationella byråer.....                 | 8 000              |
| 83   | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....              | 500 000            |
| 83   | Allmän dyrortsgruppering .....                                | 58 000             |
| 85   | Extra utgifter.....                                           | 30 000             |
| 86   | Dyrtdstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.....      | 11 000             |
| 86   | Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst ..... | 160 000            |
| 86   | Kristillägg.....                                              | 3 250 000          |
| 86   | Provisoriskt lönetillägg .....                                | 3 500 000          |
|      | <b>Säger för diverse</b>                                      | <b>8 986 000</b>   |
|      | <b>Summa</b>                                                  | <b>70 060 100.</b> |

BIHANG  
TILL  
RIKSDAGENS PROTOKOLL  
VID  
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM  
ÅR 1946

---

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående  
statsverkets tillstånd och behov: åttonde och  
nionde huvudtillarna*

---

# Bilaga till 1946 års statsverksproposition.

---

## Åttonde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans  
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den  
4 januari 1946.*

### Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Erlander, redogör för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1946/47 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet, och anför därvid följande.

Innan jag ingår på behandlingen av de olika anslagen, ber jag att i korthet få redogöra för de mest väsentliga ändringarna i förslaget till huvudtitel för budgetåret 1946/47 i jämförelse med den för innevarande budgetår fastställda riksstaten.

Förslaget slutar på en summa av 371 711 500 kronor. Då motsvarande siffra i nu gällande riksstat är 337 182 100, utgör alltså ökningen 34 529 400 kronor. Härvid bör emellertid uppmärksammas, att anslaget för kristillägg på grund av utbetalningsförfarandet kunnat upptagas med ett belopp, som är 7 000 000 kronor lägre än för budgetåret 1945/46, samt att ett nytt anslag å 8 000 000 kronor uppförts som bidrag till byggnadsarbeten vid folkskoleväsendet, till följd av att 1945 års riksdag vid dess höstsession beslutat, att byggnadsbidragen i fortsättningen skola i sin helhet utbetalas i samband med byggnadsarbetenas färdigställande. Den verkliga stegringen av utgifterna kan alltså

— med bortseende från nu nämnda anslagsändringar — beräknas till (34 529 400 + 7 000 000 — 8 000 000 =) 33 529 400 kronor. I den beräknade utgiftstegringen ingå följande större ökningar, av vilka emellertid flertalet avse anslag, som uppförts med beräknade belopp, då ärendena ännu icke äro slutberedda:

|                                                                                                                       |        |             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------------|
| Tekniska högskolor .....                                                                                              | kronor | 3 146 000   |
| Allmänna läroverken: Avlöningar (motverkas i viss utsträckning av minskade bidrag till kommunala mellan-skolor) ..... | »      | 2 378 000   |
| Stipendier till elever vid högre läroanstalter, folkhögskolor och yrkesskolor .....                                   | »      | 3 210 000   |
| Bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning .....                                                                   | »      | 1 000 000   |
| Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m. åt eleverna i folkskolan .....                 | »      | 5 500 000   |
| Provisoriskt lönetillägg .....                                                                                        | »      | 12 225 000  |
| Summa kronor                                                                                                          |        | 27 459 000. |

Av den beräknade ökningen å i runt tal 33,5 miljoner faller alltså omkring 27,5 miljoner på nyssnämnda större anslagshöjningar. Resterande 6,0 miljoner fördela sig på en rad av anslag. Härtill kommer, att vissa sänkningar å en del anslag, däribland en minskning med 1 950 000 kronor av anslaget till yrkesutbildning i beredskapskurser m. m., uppvägas av ökningar utöver de förut nämnda.

I allmänhet har det varit möjligt att i högre grad än under närmast föregående budgetår tillgodose olika kulturella ändamål. Anslagen till socialpedagogiska anordningar och stipendier ha upptagits med väsentligt höjda belopp. Behovet av nya tjänster har i viss utsträckning kunnat tillgodoses. Detsamma gäller om ordinariesättning av icke-ordinarie befattningar. Beträffande tjänster i biträdesgraderna, där utredning pågår om befordringsgången, ha dock ändringar endast i undantagsfall vidtagits. Det sagda gäller även om befattningar för vaktmästare med flera vid museer och liknande inrättningar, då det ansetts vara nödvändigt att här igångsätta en utredning i syfte att få större likformighet och bättre befordringsmöjligheter.

Utgifterna för skolväsendet visa en avsevärd automatisk stegring. Denna torde endast i ringa mån ha sin grund i det sista decenniets stegrade födelsesiffror. I fråga om anstalterna för lärarutbildning blir dock av nyssnämnda skäl redan nu en betydande utökning av organisationen nödvändig. För folkskolan åter gäller, att nativitetstegringen först om något år kommer att mera avsevärt påverka organisationen. Även de högre undervisningsanstalterna torde inom en relativt nära framtid behöva väsentligt utbyggas för att kunna lämna utrymme åt de större årskullarna. Rent allmänt kan sägas, att utgifterna å huvudtiteln under de närmaste åren komma att — även utan hänsynstagande till den väntade skolreformen — förete avsevärda stegringar.



## A. Ecklesiastikdepartementet.

[1.] 1. **Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 415 000 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat framgå av statsliggaren, sid. 463.

För ecklesiastikdepartementets vidkommande förordar jag *dels*, att en befattning i lönegraden C 6 såsom byråchef å statssekreterarens byrå nyinrättas, *och dels* att en tjänst som extra ordinarie förste kanslisekreterare i lönegraden Eo 26 överföres till ordinarie stat i lönegraden A 26. Till närmare motivering härav må följande anföras.

Arbetet å statssekreterarens byrå inom ecklesiastikdepartementet är enligt sakens natur av mycket krävande art, både kvantitativt och kvalitativt. Arbetsbördan för såväl statssekreteraren som den honom direkt underställda personalen är av sådan omfattning, att den icke kan bemästras utan regelbundet och omfattande övertidsarbete under större delen av året. I viss utsträckning har det under tider med särskilt stor arbetsanhopning varit möjligt att genom utökning av personalen på bekostnad av departementets övriga byråer eller genom anlitande av tillfällig arbetskraft lätta svårigheterna. Dylika åtgärder äro dock icke av natur att i högre grad minska arbetsbördan för statssekreteraren personligen eller för hans närmaste man, en tjänsteman i förste kanslisekreterares ställning. Under de senare åren har dessutom en icke obetydlig ökning av arbetets omfång gjort sig gällande. I viss mån avspeglar sig detta i statistiskt påvisbara fakta. Sålunda utgjorde exempelvis under budgetåren 1940/44 antalet anslag under riksstatens åttonde huvudtitel lägst 266 och högst 283, medan anslagens antal för innevarande budgetår utgör 336.<sup>1</sup> Under kalenderåren 1940—44 utgjorde antalet till statssekreterarens byrå inkomna diarietörda ärenden lägst 572 och högst 624, medan motsvarande antal för år 1945 (intill den 10 december) utgjorde 724. Omfattningen av det utredningsarbete som pågår inom ecklesiastikdepartementets samtliga verksamhetsområden borgar för, att arbetet å statssekreterarens byrå icke kommer att lätta inom överskådlig tid utan tvärtom alltjämt tilltaga i omfattning.

Med hänsyn till nu nämnda förhållanden finner jag det erforderligt, att personalen å statssekreterarbyrån förstärkes. Då huvudsyftet med en sådan personalförstärkning bör vara att lätta arbetsbördan för statssekreteraren och den tjänsteman, som hittills närmast under honom haft ansvaret för arbetets behöriga gång, anser jag mig böra förorda inrättande av en byråchefsbefattning av samma art som de, vilka finnas upptagna å försvars-, finans- och folkhushållningsdepartementens personalförteckningar. I likhet med sistnämnda befattningar ävensom de inom vissa departement befintliga tjänsterna som byråchefer för lagärenden torde byråchefstjänsten inom eck-

<sup>1</sup> 8:e huvudtiteln omfattar det största antalet anslag å riksstaten för budgetåret 1945/46. Närmast komma 5:e och 9:e huvudtitlarna med 269 respektive 267 anslag.

lesiastikdepartementet böra inplaceras å C-planen i civila avlöningsreglementet och tillsättas genom förordnande tills vidare. I enlighet med vad chefen för finansdepartementet denna dag anför under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor synes ifrågavarande befattning böra placeras i lönegraden C 6.

Ecklesiastikdepartementets personalförteckning upptager sju befattningar såsom förste kanslisekreterare, varav tre i extra ordinarie ställning. En av de sistnämnda inrättades från och med den 1 juli 1943 och hade det särskilda syftet att bereda en fastare anställning åt den ena av de två kyrkligt-ekonomiska experter, vilka sedan början av 1930-talet äro knutna till departementet för att biträda med handläggning av boställsärenden och med utredningar i samband med kyrkligt-ekonomiska frågor. Då behovet av ifrågavarande förste kanslisekreterarbefattning är varaktigt, förordar jag, att densamma från och med nästa budgetår uppföres på ordinarie stat.

Vid bifall av vad jag sålunda förordat bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjas med i runt tal 24 800 kronor till 224 800 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör å andra sidan minskas med 10 300 kronor till 130 200 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör höjas med i runt tal 1 500 kronor till 51 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke några förändringar beträffande förevarande anslag, som alltså bör höjas med inalles  $(24\,800 - 10\,300 + 1\,500 =) 16\,000$  kronor till  $(415\,000 + 16\,000 =) 431\,000$  kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande personalförteckning för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:*

### Personalförteckning.

| Befattning.                         | Lönegrad. |
|-------------------------------------|-----------|
| <i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i> |           |
| 1 statssekreterare .....            | C 10      |
| 1 expeditionschef .....             | C 8       |
| 1 byråchef .....                    | C 6       |
| 4 kansliråd .....                   | A 30      |
| 5 förste kanslisekreterare .....    | A 26      |
| 5 andre kanslisekreterare .....     | A 21      |
| 1 registrator .....                 | A 15      |
| 1 kansliskrivare .....              | A 11      |
| 3 kanslibiträden .....              | A 7       |
| 1 förste expeditionsvakt .....      | A 7       |
| 3 expeditionsvakter .....           | A 5       |
| 5 kontorsbiträden .....             | A 4       |

*Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad  
än den 20:e.*

- 1 föredragande hos regeringsrätten ..... Eo 29  
 2 förste kanslisekreterare ..... Eo 26  
 1 andre kanslisekreterare ..... Eo 21;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**A v l ö n i n g s s t a t .**

- |                                                                      |               |
|----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöning till departementschefen ....                             | kronor 24 000 |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,<br><i>förslagsvis</i> ..... | » 224 800     |
| 3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t ....                              | » 1 000       |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....               | » 130 200     |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                         | » 51 000      |

Summa kronor 431 000;

*dels* ock till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*

av ..... kronor 431 000.

[2.] 2. **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.**  
 Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 49 700 kronor, varav för övriga expenser 28 500 kronor och för publikationstryck förslagsvis 10 000 kronor. Belastningen å delposten till övriga expenser utgjorde för budgetåret 1943/44 omkring 30 800 kronor och för budgetåret 1944/45 cirka 32 500 kronor. Med hänsyn härtill torde denna delpost böra höjas med 4 000 kronor till 32 500 kronor. Då belastningen å anslagsposten till publikationstryck för budgetåret 1943/44 uppgått till närmare 19 600 kronor och för budgetåret 1944/45 till omkring 16 500 kronor förordar jag, att denna anslagspost uppräknas med 6 500 kronor till 16 500 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring beträffande förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med (49 700 + 4 000 + + 6 500 =) 60 200 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ecklesiastikdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*

av ..... kronor 60 200.

## B. Arkiv, bibliotek och museer.

[3.] 1. **Riksarkivet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 315 200 kronor. Beträffande personalförteckning och avlöningsstat hänvisas till statsliggaren, sid. 464 f. *Riksarkivet* har hemställt om en höjning av anslaget med 25 700 kronor, avseende följande föreslagna åtgärder:

- 1) återbesättande av en vakantsatt förste arkivarietjänst;
- 2) inrättande av en ny förste arkivarietjänst i lönegraden A 26;
- 3) inrättande av en biblioteksassistentbefattning i lönegraden A 11;
- 4) förbättrad löneställning för viss bokbinderi- och konserveringspersonal;
- 5) öppethållande av riksarkivets huvudlokal fem kvällar i veckan.

Beträffande de olika förslagen inhämtas av handlingarna bland annat följande.

Återbesättande av en vakantsatt förste arkivarietjänst samt inrättande av en ny sådan befattning. *Riksarkivet* har anfört i huvudsak följande.

Riksarkivets personalstat har framvuxit i anslutning till dess uppgifter som anstalt för främjande av historisk forskning och som arkivdepå. Den avsluter sig därför också på det närmaste till sektionsindelingen. Personalförteckningen upptar sålunda bland annat i enlighet med den gällande fördelningen i fem sektioner 5 förste arkivarier och 5 arkivarier, vartill komma 5 extra ordinarie tjänstemän (arkivarier i lönegraderna 23 och 20 samt amanuenser).

Såsom ovanstående uppgifter visa, borde varje sektion utom föreståndaren kunna erhålla en arkivarie och en extra ordinarie tjänsteman. Av gammalt ha emellertid arkivarier och extra ordinarie tjänstemän fått svara även för riksarkivets registrators- och forskarexpeditioner. Arbetet där kräver 2 heltidstjänster. Ännu allvarligare rubbningar både i sektions- och expeditjonsarbetet förorsakas emellertid av de personalanspråk, som följa av riksarkivets uppgift att vara centralmyndighet för det offentliga arkivväsendet.

Sistnämnda uppgift har framvuxit så småningom. Under äldre tiders mera idylliska förhållanden sköttes hithörande ärenden av riksarkivarien personligen, vid behov med hjälp från sektionerna. År 1924 sammanfördes alla centralmyndighetsärenden på en byrå. Byråchefen erhölet emellertid ingen egen byråpersonal. Man utgick nämligen från att sektionerna alltjämt skulle kunna lämna det biträde, som mer eller mindre tillfälligt kunde erfordras. Vid genomförandet av denna organisation räknade man ej med de anspråk, som förvaltningens oavslätliga tillväxt skulle komma att ställa på riksarkivet som centralmyndighet. För närvarande upptaga de ärenden, som åligga riksarkivet

såsom centralmyndighet, jämte arkivrådet permanent en arkivarie såsom arkivsakkunnigas sekreterare, en arkivarie såsom ständigt biträde på andra byrån och en extra ordinarie arkivarie med tjänstgöring under halvtid på samma byrå.

Därtill kommer att riksarkivet mera tillfälligt men i ej obetydlig utsträckning nödgas biträda förvaltningen vid större arkivarbeten.

De omedelbart av organisationen följande svårigheter, som här antytts, ha ytterligare ökat därigenom, att sedan 1942 en förste arkivarietjänst jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 november 1941 tills vidare skall stå vakant.

För sektionsarbetet, däri inbegripet det viktiga editionsarbetet, föreligger sålunda en brist av  $5\frac{1}{2}$  tjänstemän. Då därtill kommer all den tidsförlust, som vållas av riksarkivets fördelning på flera lokaler och den därav förorsakade nödvändigheten att hålla ej mindre än fyra forskarexpeditioner, varav tre dagliga, har det egentliga sektionsarbetet måst eftersättas i så hög grad, att riksarkivet ansett sig skyldigt fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet därpå.

Riksarkivet förutser, att arkivsakkunniga komma att ägna uppmärksamhet även åt dess personalförhållanden, i varje fall på andra byrån. Under sådana förhållanden kan det nu icke ifrågakomma att ta upp frågan rörande dessa i hela dess vidd. Men läget är sådant, att riksarkivet finner sig nödsakat att omedelbart föreslå ett par åtgärder, som skulle kunna lätta svårigheterna under väntetiden.

Riksarkivet anser sig sålunda nu böra påyrka återbesättandet av den sedan 1942 vakanta förste arkivarietjänsten. Den sektion, som saknar egen föreståndare, är den viktiga tredje. Denna omfattar bland annat så betydelsefulla bestånd som riksdagsarkiven och de enskilda arkiven.

Ej mindre viktigt synes det vara att inrätta en sekreterartjänst på riksarkivets andra byrå i avvaktan på att denna fullständigt organiseras. En byrå med endast en chef torde ha få motsvarigheter inom den svenska administrationen. De provisoriska arrangemang, genom vilka riksarkivet på sektionsarbetets bekostnad satt byrån i stånd att fungera, kunna givetvis ej ge arbetet på denna den fasthet och kontinuitet, som skulle skapas genom en vid byråns knuten sekreterare.

Att byråchefens närmaste man bör inneha en andraderadstjänst torde axiomatiskt följa av gällande administrativ praxis. Klart synes också vara, att han i riksarkivet bör ha förste arkivaries ställning och lön (A 26). De ömtåliga, för den administrativa och vetenskapliga forskningen ytterst viktiga uppgifter, som vänta honom, kräva samma vetenskapliga utbildning som den övriga arkivtjänsten. Alldeles särskilt gäller det om gallringen, där bristande vetenskaplig orientering alltför lätt kan leda till obotliga skador. Då full arkivkompetens finnes, bör dock vid tillsättandet av nu ifrågavarande tjänst administrativ erfarenhet och förtrogenhet med andra byråns särskilda arbetsuppgifter få uppväga den fortsatta vetenskapliga speciminering, som är särskilt viktigt vid besättandet av sektionsföreståndartjänster.

1940 års arkivsakkunniga ha i avgivet utlåtande efter en utförlig motive-ring sammanfattat sina synpunkter sålunda:

De sakkunniga sakna på grund av sina direktiv och sina i anslutning härtill bedrivna arbeten förutsättningar att yttra sig om behovet av arbetskrafter på riksarkivets första byrå. Riksarkivets förslag om en förstärkning av arbetskrafterna på andra byrån ha de sakkunniga funnit mycket välmotiverad. Ett återbesättande av den för närvarande till första byrån knutna, nu vakant-

sätta förste arkivarietjänsten skulle icke innebära någon hjälp i andra byråns arbetsbörda. Detta skulle däremot ske genom tillskapande av en ny förste arkivarietjänst för denna byrå. De sakkunniga, som sakna anledning yttra sig rörande fördelningen av tjänsterna inom riksarkivet, vilja allenast framhålla vikten av att personalen på andra byrån förstärkes och tillstyrka livligt riksarkivets förslag i detta avseende.

*Statskontoret* har tillstyrkt återbesättandet av den vakanta förste arkivarietjänsten. Ämbetsverket har därvid förutsatt, att befattningshavaren i fråga komme att åläggas att fullgöra kvalificerade göromål inom både första och andra byråns arbetsområden. Genom denna personalförstärkning torde, framhåller statskontoret, vid en lämplig fördelning av arbetsuppgifterna riksarkivets mest trängande behov av vetenskapligt utbildad arbetskraft vara tillgodosett. Med inrättandet av en förste arkivarietjänst å riksarkivets andra byrå borde därför tills vidare kunna anstå.

*Allmänna lönenämnden* har funnit bärande skäl anförda för inrättande av en sekreterarbefattning å riksarkivets andra byrå. I avvaktan på av riksarkivet förutsatt slutlig organisation av ifrågavarande byrå har lönenämnden funnit befattningen tills vidare böra placeras i lönegraden Eo 26.

*Inrättande av en biblioteksassistentbefattning.* *Riksarkivet* har nu liksom i anslagsäskandena för innevarande budgetår (se 1945 års åttonde huvudtitel, sid. 7 f.) gjort framställning om inrättande av en biblioteksassistentbefattning i lönegraden A 11. Under åberopande av vad riksarkivet då framhållit till stöd för förslaget, har riksarkivet nu anført följande.

Riksarkivet måste ånyo yrka på erhållande av denna biblioteksassistent för sitt stora, arbetskrävande bibliotek, som för närvarande omfattar inemot 1 800 hyllmeter böcker och som inom kort genom nya förvärv ytterligare kommer att avsevärt ökas (med omkring 1 000 volymer). Vad som tidigare motiverade avslag från Kungl. Maj:ts sida torde hava varit det med hänsyn till det då ännu pågående världskriget ovissa statsfinansiella läget, som krävde största återhållsamhet även i fråga om i och för sig mycket välbefogade anslagsäskanden. Placeringen i lönegrad A 11 synes vara den normala för tjänster, som kräva sådana kvalifikationer som den nu ifrågavarande. Så har riksarkivet uppmärksammat, att krigsarkivet för vården av sitt långt mindre, allenast cirka 450 hyllmeter böcker omfattande och ingalunda mer komplicerade bibliotek tillerkänts en assistent i just 11 lönegraden. Riksarkivet vill erinra om att det av dess kanslibiträden, som nu med undanskjutande av arkivaliska uppgifter användes såsom assistent i biblioteket, är placerat i A 7.

*Föreningen kvinnor i statens tjänst* har — med understrykande av riksarkivets nu och tidigare anförda synpunkter i ämnet — understött förslaget om inrättande av en ordinarie biblioteksassistentbefattning vid riksarkivet.

*Statskontoret* har icke funnit skäl att frångå den tidigare av ämbetsverket intagna ståndpunkten, att den erforderliga biträdeshjälpen borde vara tillräckligt tillgodosedd med en befattningshavare i kanslibiträdes löneställning.

Under hänvisning jämväl till att biträdespersonalens anställnings- och avlöningsförhållanden för närvarande vore föremål för bedömande inom 1944 års personalutredning har statskontoret icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till förevarande framställning.

*Allmänna lönenämnden* har erinrat, att nämnden i utlåtande den 9 oktober 1943 i anledning av en framställning av riksarkivet om höjning av det ordinarie kanslibiträdets löneställning från A 7 till A 11 uttalat, att enligt lönenämndens mening en naturligare lösning av spørgsmålet om det ifrågavarande kanslibiträdets löneställning vore, om för nämnda kanslibiträdes göromål inrättades en biblioteksassistentbefattning i 11 lönegraden, förslagsvis såsom extra ordinarie.

**Förbättrad löneställning för viss bokbinderi- och konserveringspersonal.** *Riksarkivet* har anfört bland annat följande.

Efter riksdagens hörande medgav Kungl. Maj:t i nådigt brev den 22 juni 1945, att viss personal vid bokbinderi- och konserveringsverkstaden, nämligen en förman, två manliga bokbindare och fyra kvinnliga konserveringsbiträden, finge från och med den 1 juli 1945 erhålla extra ordinarie anställning vid riksarkivet och därvid placeras, förmannen i 12 lönegraden 14 löneklassen, bokbindarna i 6 lönegraden 9 löneklassen och konserveringsbiträdena i 4 lönegraden 3 löneklassen av löneplan Eo civila icke-ordinariereglementet. Placeringarna voro gjorda i enlighet med riksarkivets förslag. Alltsedan riksarkivets beslut den 15 januari 1930 har kollektivavtalet inom bokbinderifacket ansetts ligga till grund för reglering av förhållandena mellan riksarkivet och personalen, ehuru formellt sådant avtal icke träffats.

Riksarkivet tilldelade genom beslut den 25 juli 1945 ifrågavarande personal extra ordinarie anställning från och med den 1 samma månad.

Emellertid hade efter förda underhandlingar mellan parterna nytt kollektivavtal träffats inom bokbinderifacket den 7 juli. Detta innebar en justering uppåt av lönerna. Minimilönen skulle för manlig arbetare ökas med 7 öre och för kvinnlig arbetare med 8 öre i timmen. Dessutom skulle indextillägget för båda kategorierna höjas med 1 öre. Kollektivavtalet skulle löpa från den 1 juni 1945. På grund av denna bestämmelse angående avtalets giltighetstid ansåg sig riksarkivet skyldigt att för juni månad retroaktivt utbetala den löneökning, som tillerkänts personalen genom det nya kollektivavtalet. Rörelsen på lönemarknaden har sålunda gjort, att personalen vid inträdet i den nya anställningsformen måste anses ha haft högre löner än dem, som lågo till grund för deras placering enligt löneplan Eo.

För placering av tjänsteman, som omedelbart före tillträdet av extra ordinarie befattning innehaft anställning i statens tjänst med avlöning enligt kollektivavtal, gäller enligt 8 § 2 mom. av civila icke-ordinariereglementet, att han skall hänföras lägst till den löneklass, i vilken lönen närmast överstiger den avlöning han i den tidigare anställningen ägt uppbära. Detta stadgande sett i samband med det förhållandet, att personalen, ehuru retroaktivt, kommit i åtnjutande av högre löner än dem, som utgöra grunden för löneklassplaceringen, synes riksarkivet berättiga till en omprövning av lönefrågan. Konserveringsbiträdenas löneplacering är tillräckligt hög, för att de skola vara kompenserade för löneökningen enligt det nya kollektivavtalet. Detsamma kan icke sägas om bokbindarna och förmannen. De förra uppbära enligt löne-

graden Eo 6:9 med alla tillägg en årslön av 5 390 kronor. Enligt det nya kollektivavtalet, vilket såsom förut framhållits, de facto trädde i kraft den 1 juni 1945, skulle deras årslön utgöra 5 430 kronor. Förmannens motsvarande lönebelopp är 6 641 kronor respektive 6 630 kronor. I förra fallet täcker icke lönen enligt lönegradsplaceringen den lön, som skulle utgå enligt kollektivavtalet, och i senare fallet utgör den ökning av lönen, som kommer vederbörande till godo, 11 kronor, ett alltför litet belopp för att i betraktande av ökade pensionsavgifter full kompensation skall kunna sägas ha givits, då dessa avgifter stiga med 77 kronor. Riksarkivet får med anledning härav föreslå, att bokbindarna flyttas upp i 10 löneklassen, där lönen med alla tillägg utgör 5 633 kronor, och förmannen i 15 löneklassen, där lönen med de tillägg som utgå utgör 7 003 kronor. För de förra är en sådan uppflyttning icke möjlig med mindre de flyttas upp i lönegraden Eo 7, varför riksarkivet för deras del föreslår placering i Eo 7:10. Följdriktigt synes vara, att även förmannen uppflyttas en lönegrad till Eo 13:15. Riksarkivet håller före, att de föreslagna löneökningarna böra beräknas retroaktivt från budgetåret 1945/46.

*Statskontoret* har avstyrkt riksarkivets förslag.

Det av 1945 års riksdag beslutade överförandet av ifrågavarande personal å extra ordinarie stat har för befattningshavarna medfört en förbättring i anställningsvillkoren, bland annat i fråga om semester och avlöning under sjukledighet. Vid sådant förhållande synes enligt statskontorets mening den omständigheten, att det nya kollektivavtalet för de i ärendet omförmälda bokbindarna medfört en ökning av de kontanta löneförmånerna med i runt tal 40 kronor för år i jämförelse med den till dem nu utgående årslönen, inklusive rörligt tillägg, kristillägg och provisorisk avlöningsförbättring, icke böra medföra någon ändring i den för dessa befattningshavare fastställda lönegrads- och löneklassplaceringen. Vad vidare angår förmannens löneställning är att märka, att den årslön, som enligt det nya kollektivavtalet skulle utgå till honom, med 11 kronor 46 öre understiger de honom tillkommande löneförmånerna vid innehavande extra ordinarie befattning. Med hänsyn härtill måste ämbetsverket motsätta sig bifall till framställningen i denna del. I detta sammanhang vill statskontoret icke underlåta att påpeka, att, därest omförmälda kollektivavtal, som slutits inom bokbinderifacket den 7 juli 1945, icke givits retroaktiv verkan utan bestämts skola gälla från en senare tidpunkt, exempelvis från och med den 1 augusti 1945, någon omprövning av den redan beslutade löneställningen för bokbinderipersonalen hos riksarkivet icke lär ha kommit i fråga.

*Allmänna lönenämnden* har tillstyrkt uppflyttning av bokbindarna till lönegraden Eo 7 med placering i 10 löneklassen men avstyrkt den föreslagna uppflyttningen av förmanstjänsten till 13 lönegraden, då innehavaren av befattningen icke erhållit någon löneminskning.

I särskild framställning ha *bokbindarna vid riksarkivet Hj. Tellvin och G. Alered* anhållit att bli inplacerade i 8 lönegraden 11 löneklassen samt till stöd därför bland annat anført:

Vid avgivandet av sitt förslag torde riksarkivet ha utgått ifrån de till oss före den 1 juli 1945 utgående lönerna. Riksarkivet torde däremot helt ha bortsett ifrån det förhållandet, att inom bokbinderifacket till mera kvalificerade arbetare utgå löner, vilka betydligt överstiga de i kollektivavtalet fastställda, ävensom att ackordsarbete, innebärande betydligt ökad inkomst, i stor ut-



sträckning förekommer. Kvalificerade bokbinderiarbetare i Stockholm ha sålunda för närvarande en inkomst, som med 50 å 60 kronor per månad, vid ackordsarbete med ännu högre belopp, överstiger den lön, som skulle tillkomma oss efter en inplacering i 10 löneklassen. Då de konserveringsarbeten m. m., som vi utföra vid riksarkivet, erfordra stor yrkesskicklighet, bör vid en jämförelse med arbetsvillkoren å den privata arbetsmarknaden hänsyn tagas till de bäst avlönade. Eljest torde svårigheter komma att yppa sig då det gäller förvärvande av den erforderliga arbetskraften.

**Öppethållande av riksarkivets huvudlokal vissa kvällar.** *Riksarkivet* har härom anført följande.

Under tiden september 1944—maj 1945 hölls forskarsalen tillgänglig för allmänheten jämväl under två kvällstimmar (kl. 19—21) tre dagar i veckan (måndag—onsdag). Medel ha av Kungl. Maj:t nyligen begärts för att möjliggöra, att denna förmån kommer den forskande allmänheten till del också under innevarande budgetår. I sparsamhetens intresse har öppethållandet dock inskränkts till alltfört blott tre dagar i veckan och den pekuniära ersättningen begränsats till de tjänstgörande expeditionsvakterna.

Emellertid har riksarkivet redan från början räknat med att från och med budgetåret 1946/47 öppethållandet skulle få utsträckas till fem dagar i veckan och särskild arbetskraft anlitas för vakthållningen, enär det nuvarande systemet med utbyte av tjänstetid av flera skäl icke är i längden hållbart. Med en timpenning av 2 kronor 50 öre för vakthavande och 2 kronor för expeditionsvakt skulle utgiften (185 eftermiddagar å 9 kronor under månaderna september 1946—maj 1947) bli 1 665 kronor. I statförslaget begäres denna summa.

*Statskontoret* har icke velat motsätta sig, att öppethållandet utsträcker till fem kvällar i veckan, men har ifrågasatt, huruvida icke särskilda utgifter för vakthållningen i forskarsalen — i likhet med vad som tidigare varit fallet — skulle kunna helt eller delvis undvikas genom lämpligt tjänstebyte.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att *riksarkivet* hemställt om anvisande under delposten till övriga expenser av ett belopp av 1 800 kronor för nästa budgetår till fortsatt fotostatering av riksarkivets medeltida pergamentsbrev. Enligt vad jag inhämtat avse i runt tal 800 kronor av nämnda belopp övertidsersättning åt riksarkivets fotograf, vilken icke anses kunna på tjänstetid medhinna fotostateringen, och återstoden materielkostnader. Då den beräknade utgiften för övertidsersättning är av natur att böra bestridas från avlöningsanslaget, torde jag redan här få upptaga denna anslagsfråga till behandling. Riksarkivet har till stöd för sitt ifrågavarande förslag anført följande.

I underdånig skrivelse av den 23 augusti 1945 har riksarkivet gjort framställning om ett anslag under budgetåret 1945/46 på 1 450 kronor till fortsatt fotostatering av sina medeltida pergamentsbrev, närmast gällande tiden 1442 till omkring 1452. Åtgärden motiveras av att dessa fotostatiska kopior i stor utsträckning skulle kunna av den forskande allmänheten begagnas istället för de ömtåliga originalbreven och de senare på så vis i möjligaste mån undgå den slitning, som framtagandet och nyttjandet oundvikligt medför. Avsikten är givetvis, att denna fotostatering skulle få fortsättas och på det viset så

småningom den del av riksarkivets pergamentsbrevbestånd, som icke föreligger i tryck och icke kan komma att publiceras under de närmaste decennierna, skulle i vad texten angår — sigillerna är det ej möjligt att nöjaktigt återgiva med den billiga teknik, som användes — kunna tillhandahållas allmänheten i för de flesta ändamål fullt tillfredsställande fotostatkopior. Efter samma grunder, som tillämpats för budgetåret 1945/46, böra 1 500 brevkopior kunna medhinnas. Kostnaden beräknas uppgå till 1 800 kronor.

Jag vill erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 5 oktober 1945, med anledning av riksarkivets framställning om anvisande av medel för budgetåret 1945/46 till fotostatering av riksarkivets medeltida pergamentsbrev, medgivit, att delposten till övriga expenser finge under samma budgetår överstridas med högst 800 kronor för bestridande av uppkommande kostnader för materiel vid fotostateringen.

Departementschefen.

Vid övervägande av förslagen om återbesättande av den vakantsatta förste arkivariebefattningen å riksarkivets första byrå och inrättande av en ny sådan befattning å andra byrån har jag kommit till den uppfattningen, att en personalförstärkning å andra byrån för närvarande framstår såsom mest angelägen. Jag vill därför tillstyrka inrättandet av en ny förste arkivarietjänst i 26 lönegraden med placering därstädes. Då av allt att döma ett permanent behov av ifrågavarande befattning kommer att föreligga, synes den böra uppföras på ordinarie stat. Däremot torde med ett återbesättande av den vakantsatta förste arkivarietjänsten kunna anstå ytterligare någon tid. Vid bifall till vad jag nyss föreslagit bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med 9 300 kronor.

Vid riksarkivet finnas nu endast två ordinarie biträdesbefattningar, nämligen en kansliskrivarebefattning i lönegraden A 11 och en kanslibiträdestjänst i lönegraden A 7. Innehavaren av sistnämnda tjänst, Gertrud Corin, har under de senare åren haft till sin huvudsakliga uppgift att biträda å biblioteket. I sina petita år 1943 hemställde riksarkivet, att för Gertrud Corin skulle inrättas en kansliskrivartjänst i lönegraden A 11 å övergångsstat, varvid hennes kanslibiträdestjänst skulle hållas obesatt, så länge hon kvarstode i tjänst. I utlåtande häröver fann lönenämnden en naturligare lösning vara, att för ifrågavarande ändamål inrättades en biblioteksassistentbefattning i 11 lönegraden, förslagsvis såsom extra ordinarie. Vid anmälan av frågan om anslag till riksarkivet för innevarande budgetår förklarade sig min företrädare icke kunna biträda nyssnämnda förslag. Han fann sig jämväl för det dåvarande nödsakad avstyrka ett av riksarkivet framlagt förslag om inrättande av en ordinarie biblioteksassistentbefattning i lönegraden A 11. Riksarkivet har nu upprepat sistnämnda framställning. Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvila biträdet å biblioteket, finner jag förslaget väl motiverat. Jag vill därför tillstyrka, att en biblioteksassistentbefattning i lönegraden A 11 uppföres å riksarkivets personalförteckning. I gengäld synes emellertid därvid en kanslibiträdesbefattning kunna indragas. Jag förutsätter, att Gertrud Corin

kommer att utses till innehavare av den nya befattningen. Med hänsyn till proportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie biträdesbefattningar vid riksarkivet torde emellertid icke den ordinarie utan en av de extra ordinarie kansli-biträdestjänsterna böra indragas. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör ordinarieposten höjas med 4 200 kronor och icke-ordinarieposten minskas med 3 300 kronor.

Den begärda uppflyttningen av förmanstjänsten på bokbinderiet från lönegraden Eo 12 till lönegraden Eo 13 kan jag i likhet med lönenämnden icke tillstyrka, då förmannen vid tillträdet av sin innehavande extra ordinarie befattning icke erhållit löneminskning, även om hänsyn togs till den retroaktivt fastställda löneförhöjningen för juni månad 1945. Med hänsyn till att de två bokbindarna på grund av löneregleringen fått vidkännas en löneminskning av omkring 40 kronor per år, anser jag mig efter samråd med chefen för finansdepartementet böra förorda, att till vardera av dem må tills vidare, räknat från och med den 1 juli 1945, månadsvis i efterskott utgå personlig lönefyllnad med så stort belopp, som erfordras för att vederbörande icke skall få vidkännas löneminskning i sin innehavande extra ordinarie anställning. Lönefyllnaden torde få bestridas från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, vilken till följd härav bör för nästa budgetår höjas med 100 kronor.

För budgetåren 1944/46 ha medel anvisats från åttonde huvudtitelns anslag till extra utgifter till bestridande av vissa kostnader för extra tjänstgöring för expeditivsvakter, som uppkommit genom att riksarkivets huvudlokal hållits öppen för forskare jämväl tre kvällar i veckan. I likhet med riksarkivet finner jag det motiverat, att öppethållandet från och med nästa budgetår utsträcker till fem kvällar i veckan. Då de av riksarkivet beräknade kostnaderna härför icke givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att under icke-ordinarieposten för ifrågakvarande ändamål beräknas i runt tal 1 700 kronor.

Med anledning av riksarkivets framställning om anvisande av 1 800 kronor till fortsatt fotostatering av vissa medeltida pergamentsbrev anser jag mig böra förorda, att 800 kronor av nämnda belopp, avseende beräknade kostnader för övertidsersättning åt fotografen, anvisas under icke-ordinarieposten, medan återstoden av beloppet eller 1 000 kronor såsom avseende utgifter för materiel vid fotostateringen torde böra anvisas under den i riksarkivets omkostnadsstat upptagna delposten till övriga expenser.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjas med  $(9\,300 + 4\,200 =) 13\,500$  kronor till  $170\,700$  kronor och anslagsposten till icke-ordinarie personal minskas med  $(3\,300 - 100 - 1\,700 - 800 =) 700$  kronor till  $117\,800$  kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas med  $1\,500$  kronor till  $41\,000$  kronor. Avlöningsanslaget bör alltså för nästa budgetår upptagas med  $(170\,700 + 117\,800 + 41\,000 =) 329\,500$  kronor, vilket innebär en höjning med  $14\,300$  kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1946/47, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksarkivet, som föranledas av vad jag i det föregående anfört;

dels godkänna följande avlöningsstat för riksarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### A v l ö n i n g s s t a t .

|                                                            |                |
|------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis ..... | kronor 170 700 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..              | » 117 800      |
| 3. Rörligt tillägg, förslagsvis .....                      | » 41 000       |

Summa kronor 329 500;

dels ock till Riksarkivet: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 329 500.

[4.] 2. **Riksarkivet: Omkostnader, förslagsanslag.** Riksarkivets omkostnadsanslag är nu uppfört med 73 600 kronor och disponeras enligt omkostnadsstat med tillhörande bestämmelser, införd på sid. 465 f. i statsliggaren.

*Riksarkivet* har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om höjning av anslagsposten till reseersättningar, nu 1 500 kronor, med 1 100 kronor, av delposten till övriga expenser, nu 30 000 kronor, dels med 1 800 kronor till fortsatt fotostatering av riksarkivets medeltida pergamentsbrev, dels med 1 200 kronor till anskaffande av en andra filmkopia av arkivets ryska film-svit, dels ock med 1 600 kronor till inköp av en läsapparat för film eller sålunda med tillhoppa 4 600 kronor samt av den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till materiel för bokbindning och konservering m. m., nu 7 300 kronor, med 1 600 kronor för ombindning och lagning av böcker i arkivets referensbibliotek i läsesalen. Omkostnadsstatens utgiftssida, som nu slutar på 89 950 kronor, har till följd härav beräknats höjd med  $(1\,100 + 4\,600 + 1\,600 =) 7\,300$  kronor till 97 250 kronor. Inkomstsidans slutsumma, nu 16 350 kronor, har upptagits med oförändrat belopp.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

**Reseersättningar.** *Riksarkivets* förslag innebär, att anslagsposten till reseersättningar skulle uppföras med det belopp, 2 600 kronor, varmed posten utgick senast för budgetåret 1939/40. Riksarkivet framhåller, att arkivet icke utan en förstärkning av reseanslaget kan fullgöra sina instruktionsenliga åligganden.

*Statskontoret* har uttalat att, därest en återgång till förkrigsförhållandena i förevarande hänseende vore möjlig, en höjning av anslagsposten till reseersätt-

ningar dock allenast borde ifrågakomma i samband med en allmän uppräknings av de anslag för ändamålet, som för närvarande stode till de statliga myndigheternas förfogande.

**I n k ö p a v l ä s a p p a r a t m. m. Riksarkivet** har anfört:

Sedan ett antal år tillbaka har riksarkivet i sitt förvar en betydande samling filmer, utgörande resultatet av den forsknings- och fotografiska verksamhet, som genom svenska, norska och danska vetenskapsmän bedrevs i Moskva under åren 1928—1931. Dessa ryska filmer, som innehålla dokument berörande svensk-ryska, norsk-ryska och dansk-ryska relationer under 1700- och 1800-talen, omfatta ej mindre än 46 500 exponeringar. En del av dem, cirka 16 200, ha under åren 1942 och 1943 kopierats i uppförstoring på papper, vilka kopior äro bekvämt tillgängliga för forskningen. Om de övriga 30 300 gäller, att deras texter äro åtkomliga endast medelst läsapparat. Någon sådan apparat, som utan risk för skador å filmerna kan användas, äger emellertid riksarkivet icke.

Kostnaderna för en eventuell fortsättning av denna kopiering för de ryska filmernas vidkommande torde komma att uppgå till 12 100 kronor, varav 1 500 kronor för inbindning.

Vid sina överväganden har riksarkivet kommit till den övertygelsen, att det ur flera synpunkter vore bäst att låta anstå med papperskopieringen av det ryska filmbeståndet och i stället pröva en annan utväg. Med den utveckling filmtekniken undergått kan det väntas, att filmen mer och mer tages i forskningens tjänst. Anskaffandet av läsapparater för filmer, tillgängliga för forskarna i riksarkivet såväl för nyttjande av verkets som för deras egna filmer, är en fråga, som står på dagordningen. Konsekvensen synes i fråga om de ryska filmerna bli, att riksarkivet bör använda läsapparat för att göra dem tillgängliga för den forskande allmänheten. Detta kräver anskaffandet av en läsapparat till bruk för forskarna i riksarkivet. Dyliga apparater finnas visserligen för närvarande ej i marknaden, men torde snart kunna importeras från utlandet. En sådan av mycket god kvalitet bör i varje fall vid den tid det här gäller kunna erhållas till ett pris, som icke överstiger 1 600 kronor. Emellertid kan den film, som arkivlagts i riksarkivet, icke utlämnas till fritt begagnande av allmänheten. Detta är uteslutet redan på den grund att en del av filmerna äro tillverkade av ytterst eldfarligt material. Därtill kommer, att negativet måste betraktas som ett måhända oersättligt dokument, vilket icke kan få förslitas. Kostnaden för framställandet av en positiv kopia på icke eldfarlig film, avsedd att tillhandahållas allmänheten, är relativt begränsad. Enligt anbud skulle de med en viss säkerhetsmarginal uppgå till omkring 900 kronor för den icke redan kopierade sviten (cirka 30 000 exponeringar). Därtill komma kostnaderna för filmens arkivering, uppskattade till 300 kronor.

*Statskontoret* har anfört, att frågan om anvisande av medel till anskaffande av en filmkopia av den ryska filmsviten och av en läsapparat undandroge sig ämbetsverkets bedömande.

**O m b i n d n i n g o c h l a g n i n g a v b ö c k e r i r i k s a r k i v e t s r e f e r e n s b i b l i o t e k.** *Riksarkivet* anför, att i delposten till materiel för bokbindning och konservering m. m., nu 7 300 kronor, inginge ett belopp av 1 500 kronor till bindning av böcker i riksarkivets bibliotek. Detta belopp

täckte endast nödtorftigt behovet av ordinarie bindningar. Det knappa bindningsanslaget hade medfört, att i riksarkivets referensbibliotek, vilket vore utsatt för en betydligt starkare förslitning än andra delar av ett bibliotek, huvudsakligen blott inbindning av nyförvärv kunnat ske. Icke mindre än 450 band behövde ombindas eller lagas. Kostnaderna härför kunde beräknas till 4 500 à 5 000 kronor. Arbetet borde fördelas på tre år. Det av riksarkivet nu begärda beloppet, 1 600 kronor, vore avsett att täcka ungefär en tredjedel av de beräknade kostnaderna.

*Statskontoret* har icke funnit anledning till erinran mot den begärda medelsanvisningen för ombindning och lagning av böcker i riksarkivets referensbibliotek.

Departement-  
mentschefen.

Jag biträder riksarkivets förslag om höjning av anslagsposten till reseersättningar med 1 100 kronor till 2 600 kronor eller till det belopp, varmed anslagsposten var upptagen senast för budgetåret 1939/40. Under nästföregående punkt har jag förordat, att 1 000 kronor skulle anvisas under delposten till övriga expenser till materiel vid fotostatering av vissa medeltida pergamentsbrev. Då jag icke för närvarande kan förorda, att särskilda medel beräknas under delposten till övriga expenser till anskaffande av en kopia av den ryska filmsviten och inköp av en läsapparat, torde denna delpost endast böra höjas med 1 000 kronor till 31 000 kronor. I likhet med statskontoret har jag icke funnit anledning till erinran mot den begärda medelsanvisningen, 1 600 kronor, för ombindning och lagning av böcker i riksarkivets referensbibliotek i läsesalen. Till följd härav bör delposten till materiel för bokbindning och konservering m. m. höjas med sistnämnda belopp till 8 900 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande omkostnadsanslaget, bör detsamma för nästa budgetår höjas med  $(1\,100 + 1\,000 + 1\,600 =) 3\,700$  kronor till 77 300 kronor.

Åberopande vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 77 300.

[5.] 3. **Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten, reservationsanslag.** Detta anslag utgick under budgetåret 1939/40 med 12 000 kronor men har från och med budgetåret 1940/41 sänkts till 1 500 kronor, vilket belopp i första hand disponeras för inköp av tryckta arbeten. Till sistnämnda ändamål disponerades före budgetåret 1940/41 ett belopp av 2 000 kronor. *Riksarkivet* har hemställt om anvisande av oförändrat anslag, 1 500 kronor, för nästa budgetår.

Departement-  
mentschefen.

Jag biträder riksarkivets förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag*  
av ..... kronor 1 500.

[6.] 4. **‘Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, reservationsanslag.** Detta anslag, som budgetåren 1938/40 utgick med 8 000 kronor, indrogs från och med budgetåret 1940/41 av statsfinansiella skäl. Anslag för ändamålet har ånyo uppförts å riksstaten för budgetåret 1945/46 med 8 000 kronor. Medelsanvisningen avser fortsatt utgivande av Svenska riksdagsakter i enlighet med av riksarkivet i skrivelse den 14 september 1944 framlagd plan för sin publikationsverksamhet. De för utgivningen enligt denna plan beräknade erforderliga medlen, 32 000 kronor, ha ansetts lämpligen böra fördelas på fyra budgetår.

*Riksarkivet* har hemställt om oförändrat anslag, 8 000 kronor, för nästa budgetår.

Jag biträder riksarkivets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag*  
av ..... kronor 8 000.

[7.] 5. **Landsarkiven m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 201 500 kronor. På sätt som framgår av statsliggaren, sid. 466 f., belöper av anslaget ett belopp av 193 550 kronor på avlöningsstat för landsarkiven och länsarkivet i Östersund samt ett belopp av 7 950 kronor på övergångsstat för arkivdepån i Visby.

*Riksarkivet* har för nästa budgetår ifrågasatt en anslagshöjning med i runt tal 13 500 kronor enligt följande specifikation (anslagshöjningarna angivna i avrundade belopp):

|                                                                                                                           |        |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|
| a) Omorganisation av arkivdepån i Visby till länsarkiv .....                                                              | kronor | 5 250 |
| b) Löneklassuppflyttningar för icke-ordinarie personal .....                                                              | »      | 100   |
| c) Extra befattningshavare i lönegraden Ex 6 vid landsarkivet i Vadstena .....                                            | »      | 1 200 |
| d) Förstärkning av biträdespersonalen vid landsarkivet i Uppsala .....                                                    | »      | 1 500 |
| e) Extra befattningshavare i lönegraden Ex 12 med halvtidstjänstgöring under ett halvår vid landsarkivet i Göteborg ..... | »      | 800   |
| f) Anvisande av medel under avlöningsanslaget till vissa lönekostnader vid landsarkivet i Göteborg .....                  | »      | 1 200 |
| g) Öppethållande av landsarkivet i Göteborg vissa kvällar i veckan .....                                                  | »      | 850   |
| h) Rörligt tillägg .....                                                                                                  | »      | 2 600 |

Summa kronor 13 500.

Beträffande de särskilda med a) och c)—g) betecknade förslagen inhämtas bland annat:

a) Omorganisation av arkivdepån i Visby till länsarkiv. *Riksarkivet* har, efter framställning av *arkivföreståndaren i Visby*, hemställt, att arkivdepån i Visby måtte från och med den 1 juli 1946 omorganiseras till länsarkiv.

*Arkivföreståndaren i Visby* har beträffande arkivdepåns omfattning anfört bland annat följande.

Enär arkivdepån i Visby organiserades år 1905, medan länsarkivet i Östersund började först 1914, och då arkivbeståndet i visbyarkivet är och väl också kommer att förbliva betydligt större än i östersundsarkivet, beroende på historiska förhållanden, så borde den naturliga ordningen ha varit, att arkivet i Visby skulle blivit länsarkiv tidigare än arkivet i Östersund. Såsom bevis för påståendet om dess storlek kan nämnas, att de för närvarande i arkivdepån befintliga kyrkoarkiven för Gotland med dess 92 församlingar omfatta 70 hyllmeter, medan östersundsarkivets bestånd för Jämtland och Härjedalen knappast torde överstiga 10 hyllmeter.

Jämte församlingsarkiven finnes i arkivdepån Visby domkapitels till nämnda verk överlämnade arkiv, som här sträcker sig från och med år 1586 till omkring år 1900. Något motsvarande varken finnes för närvarande eller kan någonsin komma att finnas i Östersund. Inom ytterligare en arkivavdelning kommer väl arkivet i Visby att för all framtid bevara sin dominerande ställning. Till dess största och viktigaste bestånd höra Visby rådsturatts och magistrats samt Visby stads handlingar, som delvis gå tillbaka till förra hälften av 1600-talet (den första bevarade rättsboken härrör från 1624), och för övrigt danska och tyska urkunder från och med 1500-talets mitt. Icke heller denna arkivaliegrupp har någon motsvarighet i länsarkivet i Östersund, vilken plats fick stadsprivilegier först 1786, blev residensstad 1810 och lydde under landsrätt till 1859. I vilken omfattning länsstyrelsen i Jämtlands län överlämnat handlingar till länsarkivet därstädes, är mig obekant; här omfatta de 364 hyllmeter.

Slutligen komma sådana handlingar i arkivdepån, som bero på Gotlands handelsförhållanden, dess centrala läge i Östersjön och periodvis livliga sjöfartsförbindelser, vartill det område, som länsarkivet i Östersund representerar, näppeligen kan erbjuda någon full motsvarighet.

Med avseende på arkivarbetets nuvarande omfattning må erinras om den senaste årsredogörelsens uppgifter, för 1944, som uppvisa:

|                                |                          |
|--------------------------------|--------------------------|
| Antal besök . . . . .          | 784                      |
| » framtagna volymer .          | 1 782                    |
| » ingående skrivelser .        | 308                      |
| » utgående » .                 | 359                      |
| Handskriftslån från arkivdepån | 51 paket med 214 volymer |
| » till »                       | 25 » » 63 »              |

Dessutom förekomma talrika lån från andra offentliga bibliotek för forskares räkning.

Hela beståndet av arkivalier och tryck utgör enligt senaste uppmätning 1 374 hyllmeter.

*Riksarkivet* har till stöd för förslaget om omorganisation av arkivdepån i Visby till länsarkiv anfört följande.



Landsarkivorganisationen är numera med undantag för Gotland fullt utbyggd. Då landsarkiven började upprättas, ansågs denna landsdel av flera skäl, däribland det insulära läget, svårigen kunna hänföras till något av landsarkiven. Det arkiv, som senare upprättades i Visby, fick karaktären av en arkivdepå, som endast hölls öppen ett par timmar om dagen och av vars vårdare icke kunde fordras arkivutbildning i egentlig bemärkelse. Sedan dess ha andra områden, som till en början lämnades utanför landsarkivorganisationen, inlemmats i denna. Jämtland och Härjedalen fingo ett länsarkiv i Östersund 1929, och för det övriga Norrland upprättades ett landsarkiv i Härnösand 1935. I Stockholm organiserades ett kombinerat lands- och kommunalarkiv 1929. Inom riksarkivet ha tankarna på ett länsarkiv i Visby ständigt hållits levande, och upprepade försök ha gjorts att förbättra arkivdepåns ställning, delvis krönta med framgång. Då riksarkivet i sina anslagsäskanden 1938 framlade behovet av omorganisation, förklarade departementschefen i bilagan till 1939 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, sid. 15, att han delade riksarkivets uppfattning om önskvärdheten av en omorganisation av arkivinstitutionen i syfte att tillförsäkra densamma tillgång till en efter verksamhetens omfattning avpassad personaluppsättning. Med en lösning av frågan torde dock, menade han, kunna ytterligare anstå någon tid. Arkivdepån är närmast jämförlig med länsarkivet i Östersund, ehuru dess bestånd på grund av Gotlands försprång i utvecklingen är cirka 300 hyllmeter större.

Att riksarkivet nu upptar organisationsfrågan för att, som det hoppas, föra den till ett lyckligt slut, beror på flera omständigheter. Den nuvarande föreståndaren, som började sin tjänstgöring vid arkivdepån 1927, redan medan han innehade rektoratet vid läroverket i Visby och sedan efter uppnådd pensionsålder mera odelat lagt ned sin tid och sina krafter på arkivets vård, har förvisso på ett ganska enastående förtjänstfullt sätt ägnat sig både åt institutionens utveckling och åt de vetenskapliga uppgifter, som den tjänar. Men han har nu nått den ålder, 83 år, att man icke under någon avsevärdare tid kan räkna med fortsatt arkivtjänst från hans sida. Det måste betraktas som ett sällsynt undantagsförhållande, att en snart pensionsberättigad tjänsteman med rektor Steffens egenskaper och vigör fanns att tillgå, då det blev nödvändigt att söka rycka upp arkivdepån efter en långvarig och äventyrlig förfallsperiod. Givet är, att dess framtid ej kan få byggas på en så oviss grund som förhoppningen, att en liknande lösning skall erbjuda sig. Med den utveckling, som arkivväsendet numera tagit, och med de anspråk, som ställas på en arkivvårdare i skilda hänseenden, är det enligt riksarkivets förmenande uteslutet att tillsätta tjänsten som en bisyssla till annan tjänst eller som syssla för en pensionerad tjänsteman, vilken enligt vanlig ordning har sin aktiva verksamhet bakom sig. Tjänsten kräver en föreståndare med fullgod arkivalisk utbildning jämte erforderliga biträden. Arkivet bör äga samma organisation som länsarkivet i Östersund. För arkivets utveckling och dess arbetsuppgifter har utförligt redogjorts i riksarkivets anslagsäskanden den 24 september 1938 och i en vid dessa fogad promemoria av dåvarande arkivrådet Forssell. Riksarkivet anser sig därför icke böra nu återupprepa, vad som sagts angående denna sida av saken. Det önskar endast ytterligare understryka, att kravet på möjligheter att utforska den i många hänseenden märkliga gotländska kulturen i dess skilda grenar vuxit sig allt starkare, men att ett vetenskapligt arbete av sådan art näppeligen låter sig utföra utan tillgång till ett arkiv på platsen, vilket bereder fulla arbetsmöjligheter. En bygd av så hög kulturell betydelse som Gotland kan med största fog göra anspråk på en arkivorganisation i nivå med vad som gäller för rikets övriga delar. Riksarkivet känner det därjämte som en bjudande

nödvändighet att framlägga denna fråga för Kungl. Maj:t just i årets anslagsäskanden. År 1945 ha nämligen 300 år förflutit, sedan provinsen återförenades med Sverige, och denna tilldragelse synes icke värdigare kunna hugfästas än genom inrättande av en kulturinstitution av sådan vikt som ett länsarkiv.

För det föreslagna länsarkivet i Visby förordar riksarkivet samma personalorganisation som vid länsarkivet i Östersund, nämligen 1 länsarkivarie i lönegraden A 24, 1 expeditionsvakt i lönegraden A 6 och 1 tjänsteman i lönegraden Eo 6. Till vikariatsersättningar och extra arbetskraft vid länsarkivet i Visby beräknar riksarkivet under anslagsposten till avlönningar till icke-ordinarie personal ett belopp av 600 kronor. Under framhållande av att den nuvarande expeditionsvakten vid arkivdepån i Visby genomgått en kurs i konserveringsteknik vid riksarkivets bokbinderi- och konserveringsverkstad föreslår riksarkivet, att liksom tidigare skett beträffande expeditionsvaktstjänsten vid länsarkivet i Östersund måtte stadgas, att expeditionsvakten skall vara skyldig att vid sidan av honom eljest åliggande göromål utföra vid länsarkivet förekommande bindnings- och konserveringsarbeten.

*Statskontoret*, som funnit det tveksamt, om det kunde vara försvarligt att i nuvarande läge genomföra den av riksarkivet förordade organisationsändringen, har vidare anfört:

Med hänsyn till länets ringa omfattning ävensom det förhållandet att — statskontoret veterligt — mera vägande anmärkningar icke kunnat riktas mot den hittillsvarande ordningen, läser en ändring icke för närvarande kunna anses oundgänglig. Vid den tidpunkt, då den nuvarande föreståndaren för arkivet icke längre står till förfogande, kunna givetvis svårigheter yppa sig att anställa ny föreståndare. Statskontoret föreställer sig dock, att även framdeles för befattningen bör kunna förvärfvas någon person med akademisk utbildning, vilken kan anförtros vården av arkivet. Därest emellertid Kungl. Maj:t icke skulle finna skäl föreligga för en dylik avvaktande hållning, torde annan utväg än den av riksarkivet föreslagna icke stå till buds.

c) Extra befattningshavare i lönegraden Ex 6 vid landsarkivet i Vadstena. I anledning av framställning av landsarkivarien i Vadstena tillstyrkte riksarkivet i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår en höjning av anslagsmedlen till avlönande av icke-ordinarie personal vid landsarkivet i Vadstena för anställande vid nämnda landsarkiv av en extra tjänsteman i lönegraden Ex 6. Till stöd för sin framställning om personalförstärkning hade landsarkivarien anfört bland annat följande.

En av landsarkivets angelägnaste arbetsuppgifter är att verkställa de av Kungl. Maj:t år 1934 anbefallda gallringarna i länsstyrelse-, kronofogde-, häradskrivare- och länsmansarkiv så långt som möjligt före institutionens flyttning till nya lokaler. Det är en sund rationalisering av arkivarbetet att för sagda arbete, liksom för alla enklare sorterings-, registrerings- och liknande göromål, anlita billigare arbetskraft än de akademiskt utbildade tjänstemännen, självfallet under erforderlig ledning och kontroll. Denna väg har redan med goda resultat beträffs vid andra landsarkiv. Vad angår registreringsarbeten, är det i hög grad önskvärt, att den fortsatta registreringen av bouppteckningar m. m. skall kunna organiseras som ett samarbete mellan det nuvarande kanslibiträdet,

som sedan flera år är sysselsatt med denna, och annan tjänsteman på så sätt, att både de primära registeranteckningarna kontrolleras och de slutliga utskrifterna i bokform kollationeras mot de förra. Vidare tarvas förstärkt arbetskraft för buntnings- och signeringsarbeten, vilka visat sig icke kunna i önskvärd takt utföras av landsarkivets expeditionsvakt vid sidan av framtagningen och återuppställningen av de av forskarne nyttjade arkivalierna jämte andra på honom ankommande göromål. Slutligen anmäler sig med styrka behovet av ersättare för kanslibiträdet under hennes ledigheter — för utförande av löpande skrivgöromål — och särskilt av ersättare för expeditionsvakten; det är för landsarkivet ett varje år återkommande bekymmer att till dennes semester anskaffa och lära upp lämplig person för hans nyssnämnda göromål, varjämte man måste räkna med plötsligt inträdande behov av ersättare vid sjukdomsfall, militärinkallelse eller dylikt.

Allmänna lönenämnden godtog riksarkivets ifrågavarande förslag, medan statskontoret endast tillstyrkte anvisande av medel för avlönande av ett biträde med halvtidstjänstgöring i lönegraden Ex 2. Vid anmälan i föl av motsvarande anslagsfråga ansåg sig föredragande departementschefen icke kunna för det dåvarande tillstyrka riksarkivets förslag om anvisande av medel till förstärkning av personalen vid landsarkivet i Vadstena.

*Riksarkivet* har nu, efter framställning av *landsarkivarien i Vadstena*, förnyat sitt förslag om anvisande av medel för anställande av en tjänsteman i lönegraden Ex 6 vid landsarkivet i Vadstena. Det erforderliga ökade medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har riksarkivet beräknat till 1 200 kronor.

*Statskontoret* har endast ansett sig kunna tillstyrka, att medel anvisas för anställande av ett biträde i 2 lönegraden.

d) **Förstärkning av biträdespersonalen vid landsarkivet i Uppsala.** *Riksarkivet* har, efter framställning av *landsarkivarien i Uppsala*, hemställt om höjning av landsarkivets anslagsmedel till avlönande av icke-ordinarie personal med 1 500 kronor, varav 1 250 kronor för avlönande av ett mera fast anställt biträde och 250 kronor för tillfällig arbetskraft. Till stöd härför har anförts bland annat följande.

Under innevarande och de närmaste följande åren skola föreskrivna tilläggsleveranser, vilka skolat inkrävas 1941 men på grund av krigsårens förhållanden uppskjutits, infordras från samtliga leveranspliktiga myndigheter inom det av sex län bestående arkivdistriktet samt inordnas i det redan befintliga arkivbeståndet. Granskning av redan inkomna och ytterligare inkommande tilläggsförteckningar skall ske. Både leveransernas infordrande och tilläggsförteckningarnas granskning medför — förutom annat arbete — en kraftig ansvällning av landsarkivets även dess förutan stora korrespondens.

Härtill kommer, att vården av landsarkivets samlingar, vilka under mer än fem års tid till betydande del (omkring 3 000 löpmeter) förvarats i skyddsrum och på grund av de med förvaringen förenade omständigheterna utsatts för onormalt högt slitage, kommer att under de närmaste åren kräva mer av tjänstemännens arbete än vad i regel är fallet. Ytterligare må framhållas att ett antal större leveranser, som redan inkommit, ännu icke hunnit behandlas.

De närmaste årens ökade belastning av de även dessförutan otillräckliga

arbetskrafterna nödvändiggöra ovedersägligen en provisorisk förstärkning av desamma i avvaktan på mera genomgripande åtgärder.

e) Extra befattningshavare vid landsarkivet i Göteborg. Såsom närmare framgår av punkten 7 i 1945 års åttonde huvudtitel gjorde landsarkivarien i Göteborg i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår hos riksarkivet framställning om utverkande av höjning av anslagsmedlen till avlönande av icke-ordinarie personal med 2 000 kronor för beredande av halvtidstjänstgöring under ett halvt år åt *dels* en tjänsteman i lönegraden Ex 16, *dels ock* en tjänsteman i lönegraden Ex 12. Riksarkivet tillstyrkte i princip landsarkivariens begäran om personalförstärkning. Med hänsyn till det statsfinansiella läget inskränkte riksarkivet sig dock till att förordna medelsanvisning med 1 150 kronor för anställande av en extra tjänsteman i lönegraden Ex 16 med halvtidstjänstgöring. Med hänsyn till vad från landsarkivarien och riksarkivets sida anförts tillstyrkte föredragande departementschefen riksarkivets förslag om en anslagshöjning med 1 150 kronor eller i avrundat tal 1 200 kronor till anlitande av extra arbetskraft vid göteborgsarkivet.

*Riksarkivet* har nu, efter framställning av *landsarkivarien i Göteborg*, hemställt om förstärkning av anslagsmedlen till avlöningar till icke-ordinarie personal vid göteborgsarkivet med 800 kronor för anställande av en extra tjänsteman i lönegraden Ex 12 med halvtidstjänstgöring under ett halvt år.

*Statskontoret* har ansett, att tillräckliga skäl icke förebragts för bifall till förslaget.

f) Anvisande av medel under avlöningsanslaget till vissa lönekostnader vid landsarkivet i Göteborg. *Landsarkivarien i Göteborg* har föreslagit en höjning av landsarkivets anslagsmedel till avlönande av icke-ordinarie personal med 1 200 kronor genom överförande till avlöningsanslaget av dels 500 kronor av landsarkivets anslagsmedel till övriga expenser, dels ock 700 kronor av arkivets anslagsmedel till bokbindning och konservering av arkivalier. Sistnämnda två belopp disponeras för närvarande till avlönande av en vid landsarkivet sedan åtskilliga år tillbaka anställd diversearbetare, V. Holst. *Riksarkivet* har tillstyrkt ifrågavarande förslag under framhållande, att dess genomförande skulle medföra en önskvärd rationalisering av förhållandet mellan anslag och arbetsåligganden. *Statskontoret* har lämnat förslaget utan erinran.

g) Öppethållande av landsarkivet i Göteborg vissa kvällar i veckan. Genom nådigt beslut den 6 april 1945 anvisades medel till bestridande av vissa extra kostnader, som uppkomme genom att landsarkivet i Göteborg finge på försök hållas öppet vissa timmar efter arkivets vanliga stängningstid. Sedan landsarkivarien i Göteborg därefter — med förmälan att arkivets öppethållande på kvällarna visat sig fylla ett starkt behov och att det därför vore önskvärt, att därmed kunde fortsättas tre kvällar i veckan under månaderna september—maj — anhållit om anvisande av medel för detta ändamål för budgetåret 1945/46, anvisade Kungl. Maj:t genom beslut den 7

september 1945 för nämnda ändamål 850 kronor, att utgå från åttonde huvudtiteln anslag till extra utgifter.

*Landsarkivarien i Göteborg* har gjort framställning om utverkande av enahanda belopp, 850 kronor, för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1946/47. *Riksarkivet* och *statskontoret* ha tillstyrkt framställningen, statskontoret under framhållande av att medel för ändamålet borde anvisas under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Personalorganisationen vid arkivdepån i Visby regleras av en särskild övergångsstat, slutande på ett belopp av 7 950 kronor och upptagande en föreståndare, en vaktmästare samt ett belopp av 4 500 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Sedan länge har en omorganisation, syftande till en personalförstärkning, varit aktuell. Redan i 1939 års åttonde huvudtitel redogjordes sålunda för en år 1938 av riksarkivet framlagd utredning, vilken utmynnade i en plan att successivt utbygga arkivdepån till ett länsarkiv, motsvarande det i Östersund. Dåvarande departementschefen, som delade riksarkivets uppfattning om önskvärdheten av en omorganisation av arkivdepån i syfte att tillförsäkra den en efter verksamhetens omfattning avpassad personaluppsättning, ansåg emellertid, att med en lösning av denna fråga utan större olägenheter kunde anstå någon tid. Genom beslut vid 1944 års riksdag togs ett första steg till en förstärkning av arbetskrafterna vid arkivdepån genom att medel anvisades till anställande av en amanuens med ett arvode för år räknat av 4 500 kronor.

Riksarkivet har nu föreslagit, att arkivdepån skall från och med nästa budgetår omorganiseras till ett länsarkiv, motsvarande det i Östersund, med en länsarkivarie i lönegraden A 24, en expeditionsvakt i lönegraden A 6 och en tjänsteman i lönegraden Eo 6, samtliga med heltidstjänst.

Enligt min mening ha bärande skäl anförts för den föreslagna omorganisationen, och jag vill därför, då jag icke anser mig kunna förorda, att dess genomförande uppskjutes, tillstyrka, att arkivdepån från och med nästa budgetår omorganiseras till ett länsarkiv med av riksarkivet föreslagen personalorganisation, vilken motsvarar den för länsarkivet i Östersund gällande.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat böra å personalförteckningen för landsarkiven m. m. uppföras ytterligare en befattning såsom länsarkivarie i lönegraden A 24 och en befattning såsom expeditionsvakt i lönegraden A 6. Jag förutsätter, att den nuvarande vaktmästaren vid arkivdepån kommer att utses till innehavare av befattningen såsom expeditionsvakt vid länsarkivet. Såsom riksarkivet föreslagit torde böra stadgas, att expeditionsvakten skall vara skyldig att vid sidan av honom eljest åliggande göromål utföra vid länsarkivet förekommande bindnings- och konserveringsarbeten.

Den i avlöningsstaten för landsarkiven m. m. uppförda anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör med hänsyn till nyssnämnda förslag för nästa budgetår höjas med i runt tal 10 000 kronor till 119 000 kronor.

Departementschefen.

Till lön åt en befattningshavare i lönegraden Eo 6 samt till vikariatsersättningar och för anställande av tillfällig arbetskraft vid länsarkivet i Visby beräknar jag i enlighet med förslag av riksarkivet ett belopp av 3 200 kronor under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

För beredande av vederbörliga ålderstillägg åt icke-ordinarie personal synes en höjning av icke-ordinarieposten med 100 kronor vara erforderlig.

Riksarkivets förnyade förslag om förstärkning av anslagsmedlen till avlöande av icke-ordinarie personal vid landsarkivet i Vadstena för anställande av en befattningshavare i lönegraden Ex 6 anser jag mig böra biträda. För ändamålet bör icke-ordinarieposten, såsom riksarkivet föreslagit, höjas med 1 200 kronor.

I likhet med statskontoret tillstyrker jag riksarkivets förslag om höjning av anslagsmedlen till avlöande av icke-ordinarie personal vid landsarkivet i Uppsala med 1 500 kronor för förstärkning av biträdespersonalen.

Under erinran att anslagsmedlen till avlöningar åt icke-ordinarie personal vid landsarkivet i Göteborg för innevarande budgetår höjts med 1 200 kronor till anlitande av extra arbetskraft vid arkivet, kan jag i likhet med statskontoret icke nu tillstyrka riksarkivets förslag om anvisande av 800 kronor för avlöande av en extra befattningshavare i 12 lönegraden med deltidstjänstgöring. Däremot har jag i likhet med statskontoret icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna höjningen av nyssnämnda anslagsmedel med 1 200 kronor genom överförande av sammanlagt motsvarande belopp dels från landsarkivets anslagsmedel till övriga expenser, dels ock från arkivets medel till bokbindning och konservering av arkivalier. Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal torde vidare, såsom föreslagits, för nästa budgetår böra beräknas 850 kronor till öppethållande av landsarkivet i Göteborg vissa kvällar i veckan eller samma belopp, som för ändamålet för innevarande budgetår anvisats från åttonde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Den i avlöningsstaten för landsarkiven m. m. uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, nu 59 800 kronor, bör vid bifall till vad jag förordat uppföras med  $(59\,800 + 3\,200 + 100 + 1\,200 + 1\,500 + 1\,200 + + 850 =) 67\,850$  kronor, att fördelas sålunda:

|                        |             |        |          |
|------------------------|-------------|--------|----------|
| landsarkivet i Uppsala | .....       | kronor | 13 050   |
| »                      | » Vadstena  | .....  | » 12 000 |
| »                      | » Lund      | .....  | » 10 050 |
| »                      | » Göteborg  | .....  | » 13 050 |
| »                      | » Härnösand | .....  | » 12 600 |
| länsarkivet            | » Östersund | .....  | » 3 900  |
| »                      | » Visby     | .....  | » 3 200  |

Summa kronor 67 850.

Anslagsposten till rörligt tillägg, nu 24 750 kronor, torde böra uppräknas med 2 400 kronor till 27 150 kronor.

Avlöningsstatens slutsumma beräknar jag sålunda till (119 000 + 67 850 + 27 150 =) 214 000 kronor, med vilket belopp förevarande anslag, som nu är upptaget med 201 500 kronor, bör uppföras för nästa budgetår, då övergångsstaten för arkivdepån i Visby vid bifall till vad jag förordat bör upphöra att gälla med utgången av innevarande budgetår.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* besluta, att arkivdepån i Visby skall från och med budgetåret 1946/47 omorganiseras till länsarkiv;

*dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av mig i det föregående angivna ändringar i personalförteckningen för landsarkiven m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### A v l ö n i n g s s t a t .

|                                                            |        |          |
|------------------------------------------------------------|--------|----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis ..... | kronor | 119 000  |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..              | »      | 67 850   |
| 3. Rörligt tillägg, förslagsvis .....                      | »      | 27 150   |
| Summa kronor                                               |        | 214 000; |

*dels* ock till Landsarkiven m. m.: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 214 000.

[8.] 6. **Landsarkiven m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 57 900 kronor, varav för

|                                             |        |        |
|---------------------------------------------|--------|--------|
| sjukvård m. m., förslagsvis .....           | kronor | 300    |
| bränsle, lyse och vatten, förslagsvis ..... | »      | 32 490 |
| övriga expenser .....                       | »      | 21 600 |
| övriga utgifter, förslagsvis .....          | »      | 310.   |

Beträffande anslagsdispositionen i övrigt hänvisas till statsliggaren sid. 467 f.

*Riksarkivet* har anhållit, att anslagsposten till sjukvård m. m. måtte höjas med 50 kronor, att delposten till bränsle m. m. måtte uppräknas med 1 000 kronor, att delposten till övriga expenser måtte ökas med 225 kronor samt att anslagsposten till övriga utgifter måtte höjas med 40 kronor.

Sjukvård m. m. *Riksarkivet* beräknar 50 kronor för länsarkivet i Visby.

Bränsle m. m. *Riksarkivet* tillstyrker en höjning av anslagsmedlen till bränsle m. m. vid landsarkivet i Göteborg med 1 000 kronor, enär landsarkivet erhållit fläkt- och uppvärmningsanordning i källarvåningen.

Övriga expenser. *Riksarkivet* tillstyrker, att anslagsmedlen till övriga expenser vid landsarkivet i Uppsala och vid länsarkivet i Östersund höjas med

respektive 350 kronor och 100 kronor. För landsarkivet i Vadstena föreslår riksarkivet å ena sidan en minskning av ifrågavarande anslagsmedel med 1 100 kronor eller det belopp, varmed dessa anslagsmedel tillfälligt höjts för innevarande budgetår, och å andra sidan en höjning av anslagsmedlen med 325 kronor. Med hänsyn till riksarkivets av mig i det föregående tillstyrkta förslag om anvisande av medel under landsarkivens avlöningsanslag till avlöande av diversearbetaren Holst förordar riksarkivet en sänkning av anslagsmedlen till övriga expenser vid landsarkivet i Göteborg med 500 kronor. För länsarkivet i Visby beräknar riksarkivet till övriga expenser 1 750 kronor mot nu 700 kronor för arkivdepån därstädes.

Övriga utgifter. För länsarkivet i Visby beräknar *riksarkivet* 50 kronor mot nu 10 kronor för arkivdepån därstädes.

Departementschefen.

Under anslagsposten till sjukvård m. m. bör i enlighet med riksarkivets förslag för nästa budgetår beräknas medel för med anslagsposten avsedda ändamål jämväl till länsarkivet i Visby. Med hänsyn härtill och till belastningen å denna anslagspost under de sista budgetåren bör densamma uppräknas med 1 000 kronor. Delposten till bränsle m. m. bör, såsom riksarkivet föreslagit, höjas med 1 000 kronor eller för avrundning av anslagets slutsumma med 860 kronor. I nära anslutning till riksarkivets förslag förordar jag en höjning av delposten till övriga expenser med 200 kronor. Till övriga utgifter vid länsarkivet i Visby bör, såsom föreslagits, beräknas ett med 40 kronor förhöjt belopp. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon förändring beträffande omkostnadsstaten, bör ifrågavarande anslag för nästa budgetår höjas med  $(1\,000 + 860 + 200 + 40 =) 2\,100$  kronor till 60 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 60 000.

[9.] 7. **Landsarkiven m. m.: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten, reservationsanslag.** Detta anslag, som för budgetåret 1940/41 sänktes från 2 200 kronor till 700 kronor samt för budgetåret 1943/44 höjdes till 800 kronor och för budgetåret 1944/45 till 1 500 kronor, utgår för innevarande budgetår med 1 900 kronor. Detta belopp har fördelats med 300 kronor på ettvar av landsarkiven i Uppsala, Vadstena, Lund, Göteborg och Härnösand, med 200 kronor på länsarkivet i Östersund och med likaledes 200 kronor på arkivdepån i Visby.

*Riksarkivet* har hemställt om ett till 3 800 kronor förhöjt anslag och har till stöd härför anfört följande.

För innevarande budgetår har en mindre höjning av detta anslag företagits. De belopp, som utgå för bokinköp, kunna dock icke sägas vara tillräckliga för att bokförvärv i den omfattning, som erfordras, skola kunna göras. Landsarkivarien i Lund har framhållit, att luckorna i biblioteket numera äro gapande samt att dess bristfälliga skick lägger hinder i vägen för fullgörande av skyldigheter, som instruktionsmässigt åligga honom, och i hög grad försvårar forskningsarbetet för den besökande allmänheten. Riksarkivet kan vitsorda, att det